

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
צשירי

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ח
כרך שני

מכ"ק אדמו"ר הזקן

הרב רבי שניאור זלמן מליאדי

(בעל התניא והשו"ט)

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י ה"ים תשס"ט

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתיים לבריאה

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

MAAMOREI ADMUR HAZOKEN

5568 VOL. II

Published and Copyrighted, 1982, by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway

Brooklyn, New York 11213

Tel.: 493 - 9250 - 1

Printed in the U.S.A.

Library of Congress Catalog No.: A59-1948

ISBN 0-8266 — 5568-8 Set

0-8266 — 5469-X Vol. II

גרסת ברבוס "זורא"
ציי ארדכי בן רחל ואלוף רובצני בן אסתר הרסר

480 SUTTER AVENUE

BROOKLYN, N. Y. 11207

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ח
כרך שני

o

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלבבות לעבודת ה'
מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורבינו הרב הגאון הגדול
החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים
קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו
מזהר"ר שניאור זלמן נבג"מ
יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, ג. י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושנים לבריאה
שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה כרך ששה-עשר¹ ממאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן — מאמרי שנת תקס"ח (כרך שני).

ספר זה כולל²:

(א) מאמרים, רובם הנחות כ"ק אדמו"ר האמצעי, הנמצאים בביבלאך שונים (כתבייד מעתיקים), ורשום עליהם שהם משנת תקס"ח.³

(ב) מאמרים אחדים הנחות כ"ק אדמו"ר הצ"צ (נעתקו מגוכי"ק).⁴

(ג) הגהות וביאורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ על מאמרים מתקס"ח (רובם נעתקו מגוכי"ק).

(ד) קיצורים מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ על חלק מהגהות הצ"צ האלו (נעתקו מצילום גוכי"ק).

(ה) מראי מקומות וציונים למאמרי תקס"ח (ב' הכרכים).

(ו) לוח התיקון לכרך הראשון.

(ז) רשימת המאמרים דשנת תקס"ח — ומ"מ הכת"י.

(ח) פקסימיליות.

* * *

כל הנ"ל נערכו ע"י הרה"ת אהרן שי' חיטריק והרה"ת אלי' שי' מטוסוב. המ"מ וציונים לכרך הראשון עד ע' של — נערכו ע"י הרה"ת צבי הירש שי' נאטיק.

"מערכת אוצר החסידים"

יא ניסן ה'תשמ"ב ברוקלין, נ. י.
שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

(1) בהמשך להנדפס מכבר: (א) ספה"מ „הנחות הר"פ ז"ל"י. (ב) ספה"מ „אתהלך לאזניא". (ג) ספה"מ תקס"ב (ב' כרכים). (ד) ספה"מ תקס"ג (ב' כרכים). (ה) ספה"מ תקס"ד. (ו) ספה"מ תקס"ה (ב' כרכים). (ז) ספה"מ תקס"ו. (ח) ספה"מ תקס"ז. (ט) ספה"מ תקס"ח (כרך הראשון). (י) ספה"מ תקס"ט. (יא) ספה"מ תק"ע. (יב) ס' „מאמרי אדה"ז הקצרים".
(2) עפ"י כתבייד שהגיעו לאחרי הדפסת ספה"מ תקס"ח כרך א'.
(3) בפרטיות — ראה ברשימת המאמרים ומ"מ הכת"י אשר בסוף הספר.
(4) ד"ה זוהר ויחי — להלן ע' תרעז, וד"ה ביאור הדברים ע"פ רפאנו — להלן ע' תרצו.

מפתח

v		פתח דבר
vii		מפתח

מאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן — תקפ"ח כרך שני

תרא		להבין ענין עקודים
תרה		ששים המה מלכות
תריא		להבין בתוס' ביאור כו' ומעיין מבית ה'
תריד		להבין שרשי הדברים
תרכב		ונערים ממשחה נגינתם
תרכו		וידר יעקב נדר
תרלד		להבין שרשי הדברים
תרמג		כי אתה תאיר גרי
תרנ		להבין שרשי הדברים
תרס		זוהר ויגש ר"א פתח כי אתה אבינו
תרסח		זוהר ויחי פתח ואמר ויקרא אל משה
תרעז		נוסח אחר: זוהר ויחי ויקרא אל משה
תרעז		בן פורת יוסף
תרפד		להבין שרשי הדברים
תרכב		הנה להבין מעלת וגודל הנס של פורים
תרכז		ביאור הדברים ע"פ רפאנו הוי' ונרפא
		הנה להבין שרש ההפרש בין תורה למצוות (עם הערות ומ"מ מכ"ק
תרחצ		אדמו"ר שליט"א)
תש		ועתה אלקינו מודים אנחנו לך

הגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמרי תקם"ח

אל יתהלל חכם בחכמתו . . . . . תשכה

לד"ה אל יתהלל הנ"ל . . . . . תשכח

בד"ה להבין מעלת וגודל הנס . . . . . תשכט

לד"ה ויאמר לו יהונתן . . . . . תשכט

ונערים ממשחה . . . . . תשל

קיצור ד"ה ונערים ממשחה נגינתם . . . . . תשלא

קיצור ממ"ש כו' ע"פ ונערים ממשחה נגינתם . . . . . תשלב

לכאר הדברים בענין ונערים ממשחה נגינתם . . . . . תשלג

קיצורים מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ

קיצור על הגהות הצ"צ ע"פ ונערים (בע' תשלב) . . . . . תשמג

קיצור על ביאור הצ"צ ע"פ ונערים (בע' תשלג) . . . . . תשמג

* * *

מראי מקומות וציונים לכרך א' . . . . . תשמח

מראי מקומות וציונים לכרך זה . . . . . תתסא

לוח התיקון לכרך א' . . . . . תתפא

רשימה קצרה ע"ד הכת"י . . . . . תתקכג

רשימת המאמרים דשנת תקס"ח ומ"מ הכת"י . . . . . תתקכה

פקסימיליות . . . . . תתקמא

מאמרי אדמו"ר הזקן

ספר תקס"ח – ח"ב

להבין * ענין עקודים ונקודים שהי' השבירה בנקודים מחמת שהי' ריבוי האור ומיעוט כלים והלא בעקודים שהיו כל האורות בכלי א' למה לא הי' שם שבירה, וצ"ל ענין השבירה בשם ס"ג ותיקון בשם מ"ה. הנה איתא בזהר ז"א בעתיקא אחיד ותליא דמשמע שאינו כן באו"א ובמ"א כתוב דאו"א אחיד ותליא בדיקנא. ולהבין כל זה צריך להקדים ענין מוחין ומדות שיש בזה ב' בחי' כי המדות בעצמותם ומהותם אינם מתהווים מחו"ב רק שהם מהות בפ"ע והראי' לזה שאינם בדומה למהות שכל וכל המוליד מוליד בדומה לו אך המדות אינם מסוג שכל רק שהבינה יותר בקרוב להיות נולד מחכ' והוא בחי' יש מאין דהיינו מבריקת החכ' נעשה בהשגת אורך ורוחב כידוע וד"ל. אך מה שהמוח שליט על הלב הוא רק בהנהגת המדות שמנהיג השכל את המדות באיזה ענין ישכון והוא כמו בחי' לבוש שנתלבש המדה באיזה ענין שמראה לו השכל והוא כמו א' שמראה מקום לחבירו או בחי' ציווי לא' שמהותם נפרדים רק שמודיע אותו כן הוא השכל מנהיג את המדות כפי מה שמחייב השכל וגם זה הכח שיהי' המוח שליט על הלב בהנהגת המדות אין זה יפוי כח השכל בעצמו רק שיש להשכל בחי' הארה מלמעלה בבחי' מ"ה שבחכ' שמאיר בתוכה מעצמיות הנפש להיות לה כח שהשכל יהי' שליט על הלב בהנהגת המדות איך ומה דהיינו באיזה ענין וכמה שיהי' האה' וכדומה אבל להפוך מהות המדות מאה' לשנאה או להיפך שיהי' אוהב מה שהוא שונא בטבע אין בזה שליטת השכל שהגם שהשכל מחייב להיות כך אין המדות מסכים לזה והוא מחמת ששורש מהות המדות במקורם הם יותר גבוהים שהמה ממהות הנפש והשכל הוא הארה מהנפש והראי' לזה כי גם התינוק יש לו מדות ביותר חזק ותוקף שאין להפוך אותו עד שישכח הענין כידוע כן הוא למשכיל למעלה שז"א אחיד ותליא בעתיק שהם מו"ת דעתיק שהוא סוף המאציל ואו"א אחיד ותליא בדיקנא שהוא מותרי מוחין דמו"ס שהוא ראש הנאצלים רק מה שמצינו שמוחין דאו"א מנהיגים ומגדילים המדות הוא רק מחמת התלבשו' אא"ס בחכ' לכן יש כח בחכ' להנהיג ולהכלל ולברר המדות והוא רק מחמת שמהות החכ' היא בחי' ביטול לכן יכול להתלבש בה אור א"ס ומחמת זה יכול להתחליש אור וכח המדות שלא יהי' בתוקפם בשלימותם כמו שהי' בבחי' נקודים ות"ז כ"א אומר אנא אמלוך דהיינו כשהי' אור החסד לא הי' יכול לסבול אור הגבו'

(*) מאמר זה הוא נוסחא שני' מד"ה והארץ היתה תוהו שנדפס לעיל בחי"א ע' א. באחד מהכת"י רשום בראש מאמר זה „דרוש מהר"ד שיחי' [כ"ק אדמו"ר האמצעי] בק"ק ליאוי שנת תקס"ח" (וראה להלן ברשימת המאמרים שבסוף הספר הע' 1).

עד שנחבטל החסד כמו למשל התינוק שכ"ז שהוא בכעס אינו יכול לסבול שום ענין אחר עד שישכח הכעס ויתבטל או יכול להיות בשמחה וכדומה משא"כ בזקנים שדעתם מיושבת שיכול לסבול שני הפכים והוא כמו בחי' שמחים ביסורים והוא מחמת כח הנהגת השכל שמחליש את כח היסורים או איזה מדה אחרת עד שאינו מרגיש את היסורים או המדה כ"כ בתוקף עד שיכול לשרות גם בשמחה או היפך המדה נמצא כי זה החילוק שבין קטן לגדול אין זה מחמת שנחלשה בטבעה מחמת זקנה רק שהמד' היא כמו שהיא בטבעה רק שמחמת הגדלת השכל מחליש גסות המדה שלא יהי' מורגש כ"כ עד שיכול להיות בו גם ההיפך והוא מארו"ל לעולם יהי' אדם רך כקנה כו' שמחמת רכות הקנה מוליך אותו הרוח לכל צד ואינו נשבר משא"כ בארו מחמת תוקפה ומחמת גסותה כשרוצה הרוח להפיל אותה אז נשברת או שעומד במעמדה וד"ל, כן הוא למשכיל למעלה שבחי' ס"ג שהוא בחי' נקודים שהיו זת"ו שלא בהתכללות הוא מחמת תוקף וריבוי האור שנחשב ליש ממש מחמת גובה שחושבים שהם מעצמות המאציל וכו' לכן אין יכולים להיות ביחד רק אנא אמלך לבד ואינו יכול להיות מדה אחרת שהוא ההיפך עד שיתבטל הראשון ובהשבירה ונפילתה למטה נעשה יש גמור ומה שהי' בתחלה בחי' ס"ג בקדושה שהוא תוקף האור העצמי נעשה מזה למטה בחי' ג"ס ויש גמור בהרגשה שמרגיש א"ע כנא' ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו שהוא הרגשת חכמתו משא"כ איש אחר הגם שהוא ג"כ חכם אינו מרגיש כ"כ חכמתו וכמו ותאיש משה עניו מאוד והסיבה לזה בהעדר בהרגשה הוא מחמת בחי' מ"ה שבחכ' שהוא בעצם בבחי' הביטול שיש בו הארת אא"ס * הוא שמחליש הגסות וההרגשת המדה וזהו ששם מ"ה הוא התיקון והמברר דהיינו שעושה לכל מדה שלא תהי' בשלימותה ותוקפה עד שיכול להיות נכלל בחברתה וכמו למשל התחברות ב' ב"א שהם מתחברי' ומתאחדים בשכל א' שכ"א אינו בשלימות ונצרך לחבריו עי"ז מתאחדים משא"כ כשיש לכ"א שכל בשלימות בלי שום חסרון או הם נפרדים כן הוא למשכיל למעלה שהשבירה היא בשם ס"ג הוא מחמת תוקף האור בשלימות לא יוכל להיות התכללות והתיקון הוא בשם מ"ה הוא שמחליש כחות של המדות עד שאינו בשלימות דהיינו שאינו נרגש כ"כ עד שיכול להיות מזה התכללות והוא בחי' בירורים שנתברר כמה יהי' חסד וכמה יהי' גבורה במדה ובמשקל כמו במשל הנ"ל שמתין ביסורים כמה יהי' הרגשת היסורין וכמה יהי' הרגשת השמחה שבוודאי יש בזה כמה אופנים שונים פעמים יתרבה השמחה ביותר ויתמעט הרגשת היסורים ופעמים להיפך במדה ובמשקל כפי הנהגת השכל וזהו למשכיל למעלה שהתיקון הוא בשם מ"ה שהוא בחי' ביטול אשר מחמת זה יכול להיות התחברות והתכללות חסדים בגבו' באופנים שונים כנאמר וינחם ה' כו' לא אוסיף עוד כו' כי יצר לב האדם כו' שהוא התכללות חסדים בגבו' ולא כמתחלה כו' וד"ל.

והנה אחר כל הנ"ל צ"ל מ"ש בכהאריז"ל שלעתיד יתעלה שם ב"ן להיות בשם ס"ג כי כפי כל הנ"ל אין זה עלי' ותיקון כי אדרבה משם הנ"ל הי' השבירה מחמת תוקפם כנ"ל אבל הענין הוא כך שכהיום התכללות המדות הוא אינו בשלימות כי עיקר התכללותם הוא מחמת הבירורים שמברר כמה מחסד וכמה מגבו' מחמת ביטול תוקפם בבחי' מ"ה הנ"ל שעכ"פ אין זה שלימות גמור שהרי נחלש כל מדה ונתמעט אורה כמו בתחילה אבל לאחר גמר הבירורים יהי' התכללות המדות כמו שהיו בתקפם בבחי' ס"ג. ואיך יכול להיות זה הוא מחמת שיתגלה בהמדות עצמיות המאציל בתוס' אור אשר מחמת זה יכול להיות התכללות אף שהם בתוקפם וכמו שמצינו בע"ס הגנוזות במאצילן שבודאי הם במקורן בתוקפם ולפניו נגלו כל תעלומות. איך יכול להיות שם ביחד הוא מחמת שמהותו וע' הוא מושלל מכל הכחות שלבדו הוא לכן יכולים להיות ביחד וכמו שמצינו שלפניו היש הואין יחד וכמ"ש קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כבמ"א וכמ"כ כשיתגלה בבחי' ס"ג תוס' עצמיות המאציל יכולים ג"כ להיות ביחד בגילוי וכמו שנראה בחוש שבעת השמחה והתענוג יתגלה תוס' מהות הנפש לכל הכחות ביחד בשכל ומדות ובאברים גשמים ברינה ובהרקדה בהכאת יד ביד ומתנענעים כל האברים בשוה ומתאחד עם כ"א שהי' נפרד מהם מחמת איזה מדות וטבעם הכל כאשר לכל מתאחדים בעת השמחה ותענוג הכל הוא מחמת תוס' התגלות יחידה שבנפש נעשה כל ההפכי' ביחד ואין שום מנגד תופס מקום כלל כן הוא למשכיל למעלה שמחמת תוס' אור המאציל יכול להיות התכללות הנקודות דס"ג בלי שום שבירה.

ולהבין זאת בביאור יותר הוא שהחילוק בין התיקון ובין התכללות דשם מ"ה דרך בירורין ובין התכללות דנקודים בשם ס"ג מחמת תוס' אור המאציל הוא כמו שיש שני מיני מכריעים א' שמכריע לא כולי' כמר ולא כולי' כמר רק שמברר מעט מן הסברא דמר ומעט מן הסברא דמר ונעשה מזג ביניהם הרי גם שנכללין ב' הדעות ביחד ע"י המכריע אבל כ"א אינו בשלימות מחמת מעט שנחסר מחברתו אבל יש עוד בחי' דעת שלישית המכרעת היינו שאמר ושניהם לדבר א' נתכוונו שהגם שבשכל כ"א נראה היפך משכל חבריו * אבל כשיתגלה עצמיות השכל של הרב בעמדם לפניו בתוס' יותר השגה אזי יראו שאין בהם מחלוקת ואעפ"כ כ"א משכיל בהשכלתו כפי מזגו ומוחו עד שנראה שהם נפרדין כמ"כ יובן למשכיל למעלה שהתיקון בשם מ"ה הוא רק בחי' בירורים ואין זה שלימות ועיקר השלימות שיהי' בבחי' ס"ג בתוקפם בבחי' כלים שונים ואעפ"כ יהי' התכללות והתגלות כולם ביחד בלי שום שבירה והוא בחי' התענוג העצמי בשלימות שלימותא דכולא והוא שיתגלה מעצמיות המאציל בתוס' אור בבחי' ס"ג והוא התענוג העצמי האמיתי שיהי' ביותר מהתיקון כנ"ל וגם נק' תענוג מחמת התגלות העצמות בהפרטים

חבירו . . . אזי : בכת"י ב : חברו אך השלישי הוא המגלה עצמיות השכל של זה וזה בתוספות ההשגה ביותר אוי.

משא"כ בתחלה בבחי' עקודים שהי' כולם נכללים בכלי א' הגם שלא הי' בזה שבירה מחמת התקרבות להמאציל כנ"ל אבל עכ"פ לעתיד יתוסף אור המאציל העצמי בתוכם בכדי שיוכל להיות קיום והעמדה בתכלות גם בבחי' נקודים והוא הוא בחי' התגלות עצמות התענוג וד"ל.

ולהבין זאת בביאור יותר בין התכללות דב"ן ובין התכללות דס"ג שהביטול שמחמת שם מ"ה אינו במהות המדות רק בהרגשה לבד כי איך יבטל בחי' מ"ה את עצם מהות המדה כיון שיש לה שורש בעצם כמו שיש לבחי' חכ' רק שיש לבחי' מה כח יותר מחמת התלבשות אור א"ס ב"ה להחלישה מאיכות התפשטותה ברבוי ומיעוט ההרגשה או * התגלות המדה לבד ולכן כל התכללות שלה הוא רק בבחי' בירורי' לבד כנ"ל במשל ההכרעה הא' שנתכלל ב' הדעות שמתמעט מכל מדה מעט ומה שנשאר יוכלל בהב' ועכ"פ אין זה התכללות אמיתי שמעט מן החסד ומעט מן הגבור' הוא מן השני והחיבור הוא מביטול מחמת המ"ה שבתוכם שהוא בא בהתגלות לבד וכמשל שמתחברים אש מים בעץ מחמת התבטלות התגלותם ותקפם לבד וכמשל ב' שונאים שלא יכלו לדבר בשלום מחמת תוקף השנאה וכשיחליש תוקף השנאה יכול לדבר עמו ועכ"פ הם שונאים זא"ז נמצא שאין התחברות הדיבור גורם ביטול במציאות מהות השנאה רק ביטול התוקף בלבד אבל התכללות דלעתיד יהי' בהיפך שלא יהי' חולשת ההתגלות וההתפשטו' רק חלישת עצמיות מהות מחמת התגלות תוס' מקור עצמיות המאציל אשר לוקח משם מהות המדות כשהיו גנוזות במאצילן עדיין אשר בעצמיות לאין ממש יחשב שבעצמותו ומהותו הוא מושלל מכל המדות נמצא כאשר יתגלה מעצמותו תוס' הארה במציאותם ומהותם אז יתגלה ביטול מהותם ולא באמת לאמיתו נתכללו שהרי יש בהם ג"כ כח העצמיות איך שיהי' במציאותם רק שהוא באופן כזה שכח עצמיות איך שיהי' בכלים פועל שיהיו ביש ותוקף גמור מחמת העצמות כנ"ל וכח העצמות של תוס' ההארה גורם הביטול רק באופן להתכלל שהוא בחי' שלימותא דכולא שהוא כל יכול שהאין והיש ביחד כנ"ל וכמו במשל שניהם לדבר א' נתכוונו שנתגלה בהם תוס' הארה של הרב המשפיע שהוא מושלל מב' הדעות רק בידיעת ההשכלה שלו וזה התוס' שמקבלים אינו רק שידעו שהוא דבר א' ואעפ"כ כ"א מקבלו בכלי שכלו כבראשונה ובתוס' אינו מקבל בהשגת שכלו ממש שא"כ היו כמו הרב והי' מתבטל ב' הדעות לגמרי רק שתוס' הוא למעלה משכלם שתופסים איך שאינם חולקים ואעפ"כ זה אומר כך וזה אומר כך ונעשה יחוד ביניהם או כמו ב' שונאים שהם בתוקף השנאה שמתחברים בעמדם לפני המלך שהשנאה הוא בתוקף והחיבור הוא מחמת ביטול מהותם והוא כמו למשל עושה שלום במרומיו שיתחברו אש ממש עם מים ממש בלא העץ וזה יהי' מחמת תוס' אור המאציל לעתיד וגר כבש עם ארי' כנ"ל וד"ל.

ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי תמתי כו' הנה כנ"י היא מקור כללות נשמות ישראל למעלה המלובשי בגופי' והטעם שנק' בשם כנ"י לפי שמקבלת מבחי' ישראל דלעילא שהיא בחי' יחו"ע שנק' אחד לשון זכר ע"כ כנ"י שמקבלת מאחד נק' אחת וז"ש אחת היא יונתי כו' ולהבין זה וגם להבין מה שלפעמי' נק' התורה חתן וכנ"י נק' כלה כמאמר תלת קשרין הן כנ"י מתקשרא באורייתא ולפעמי' כתיב בהיפך שהתורה נק' כלה וכמ"ש מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה וכנ"י נק' חתן כמ"ש ביום חתונתו שקאי במ"ת אך הנה כתיב אור זרוע לצדיק וידוע שכ"י נקרא בשם צדיקים וכמ"ש ועמך כולם צדיקים וא"כ פי' אור זרוע לצדיק קאי על שורש המשכת נשמת ישראל למעלה שהם בחי' אור הזרוע לצדיק העליון וע"כ נק' כללותם בשם צדיקים כו' דהיינו שאור נשמתם נמשך מלמעלה עד"מ הזריעה שאדם זורע למטה גרעין אחד בארץ שיצמיח ממנו הרבה כי כלום אדם זורע קב אלא להוציא ממנו כמה כורי' כו' וכן יכול לחזור ולזרוע את הנצמח ולחזור ולהצמיח מהם עוד עד אין שיעור כו' כמ"כ יובן הנמשל למעלה באור העליון הזרוע מלמעלה שמצמיח ומוליד התהוות הנשמה למטה היינו שהוא מצמיח ריבוי אורות בכפלי כפליים לאין שיעור עד שהוא בלתי מוגבל כלל והוא בחי' א"ס ממש להיות האור הזה בא מבחי' א"ס וכמו שהוא ית' א"ס כך בחי' אור הזרוע ממנו כבי' א"ס (וע"כ אנו מוצאים שהנשמה נק' מהלך ומלאך נק' עומד להיות כי יש בה מבחי' א"ס ע"כ מהלכת ממדריגה למדריגה עד אין סוף ושיעור משא"כ המלאך שאינו בא אלא מבחי' הדיבור ע"כ נק' עומד וכו') וע"כ ע"י הנשמות דווקא מתגלה בחי' אור א"ס למטה כמו למעלה ולא ע"י זולתם כי כל העולמות והמלאכי' זולתם אינם מקבלים מבחי' אור א"ס בעצמו רק מבחי' זיוו והודו בלבד וכמ"ש הודו על ארץ כו' והיינו מבחי' אותי' ושם מלכותו בלבד וכמ"ש מלכותך מכ"ע כו'.

והנה מאחר שנמשל הדבר לזריעה כמו שבזריעת הגרעין הוא בעומק עפר הארץ וצריך שיכסנו העפר מלמעלה עד שירקיב שם ואח"כ יצמח מן העפר הרבה וכו', כך ניצוץ אור האלקי שהוא הנשמה שהוא אור הזרוע כנ"ל הנה ירדה להתלבש בעפר חומריות הגוף ובעה"ז השפל שזהו ירידה עצומה כדי שיעי"ז תצמח ריבוי האור והוא שיאיר בה בחי' אור א"ס כנ"ל כי כמו שהזריעה היא בעפר דייקא כך הנשמה אור זרוע למטה בגוף וכמו שהזריעה מרפי ארעא תחילה ואח"כ זורעין אבל הזריעה בעפר בלתי חרישה אינו צומח כלל, כך בניצוץ האלקי הזרוע בחומר הגוף כשהגוף בלתי חרישה דהיינו שלא נשבר רוח הבהמה שבו ולא אתכפייא ס"א כנ"ל, אין אור הנשמה צומח בו כלל אלא ע"י בחי' חרישה בתחילה דמרפי והוא לאכפייא ולשבור בס"מ וע"ט כו' אזי יצמיח בו אור הנשמה (וכמאמ' הזהר גופא דלא סליק כו' מבטשין לי' וסליק והוא ענין א' עם משל החרישה דמרפי לעפר הקשה) וידוע דכללות כל המצות הן ב' דברי' סו"מ בשס"ה ל"ת וע"ט במ"ע, והנה הל"ת הן בחי' חרישה דמרפי כו' לאכפייא לס"א לבער הקוצים כמו לא

תאכל חלב ולא תלבש שטענו וכיוצא. וכל הרמ"ח מ"ע הוא בחי' חרישה זריעה שהרי כולן הן המה בחי' המשכות אור אלקי כידוע. וזהו פי' זורע צדקות שכל מ"ע נק' צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כל המצות כו' וכמ"כ כתי' כי ידעתיו אשר יצוה את בניו לעשות צדקה כו' ופי' זורע צדקות שהמצות נזרעות למטה וע"ד דמיון מהצדקה הגשמיות שעיקרה אינה אלא להשפיע במקום דל וריקן שאין שם חיות כלל כמו לעני ודל והיינו להחיות ולהביא ע"י המצות אור במקום שאין שם אור כלל כך למעלה כתי' הייתי ככוס חרבות וההשפעה ע"י המצוות נמשך אור וחיות למקום ציה ושממה כו' דהיינו להיות גילוי אלקות למטה במקום חושך כו' וע"י שזורע צדקות אזי ממילא מצמיח ישועות פי' מצמיח היינו שיהי' ריבוי אור בלתי גבול (שהוא רמז לבחי' גילוי אור א"ס כנ"ל) כצמיחת התבואה מן הגרעין כנ"ל והיינו ע"ד שארז"ל בצדקה דכל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול פי' חשבון גדול היינו חשבון בלתי גבול שהוא רמז לבחי' גילוי אא"ס כנ"ל, וגם שבצדקה אינו נותן אלא רק פרוטה בשיעור אבל היינו רק בדרך זריעה כמ"ש זורע צדקות אך בצמיחה היא מצטרפת לחשבון גדול להיות בלי גבול כך הוא בכללות המצות שנק' צדקות כנ"ל שכל מצוה מצטרפת להיות בחי' חשבון גדול כנ"ל וד"ל, ופי' ישועות היינו כמ"ש ופועל ישועות בקרב הארץ פי' שבקרב כל הארץ שזורע שם הצדקות כנ"ל שם צומחין הישועות כנ"ל והפי' של ישועות היינו בחי' גילוי אור ש"ע נהורין כו' והיינו בחי' גילוי אא"ס שיש ע"י המצוות, וגם פי' ישועות מלשון וישע ה' אל הבל כו' ואל קין כו' לא שעה לפי שקין הי' עובד אדמה אך לא תקנה היטיב בחרישה שמרפי ארעא כי הי' מבחי' רוגזא ודינא כידוע, לפי שלא הי' בו התהפכות הו' מדות כו' מצד שלא נשבר רוח הבהמיות כו' וע"כ לא שעה אליו בש"ע נהורין להאיר פניו אל מנחתו אבל אל הבל ואל מנחתו שעה וד"ל, וכך במצות מעשיות שנאמ' בהן ופועל ישועות גילוי אא"ס אינו אלא כשזורע צדקות בחרישה דמרפי ארעא תחילה והוא לאכפייא כו' וד"ל.

והנה לעתי' כתי' בחריש ובקציר תשבות פי' משום דלעתיד יהי' בחי' גילוי אור א"ס בעצמו דייקא כמ"ש כי עין בעין יראו וכת"י במערות צורי' מפני פחד ה' והדר גאווה וידוע שאין הפחד בא אלא דווקא מעוצם הגילוי כו' (והיינו כמ"ש במ"א דלעתיד יתגלה בחי' אור הכתר הנק' א"א במל' דאצי' וה"ש כוסי רוי' בגי' ארך והוא כסא דמלכא משיחא כמבואר בדרז"ל) וע"כ לא יצטרכו או לבחי' זריעה וחרישה ע"י המצות בסו"מ וע"ט כו' כי מעצמו יתגלה בלתי אמצעות בחי' זריעה וחרישה הנ"ל, והיינו מ"ש בחריש ובקציר תשבות פי' בחריש בשס"ה ל"ת ובקציר בתבואות המצמיחות ישועות הנ"ל, תשבות לעתיד לפי שלא יצטרכו לזה וד"ל.

וזהו ששים המה מלכות ושמונים פלגשים אחת היא יונתי תמתי כו', כי ידוע בזהר דששים מלכות הן ס' מסכתות ושמונים פלגשים ברייתות ועלמות אין מספר אלו ההלכות, כמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ תלי

תלים של הלכות וזהו ועלמות אין מספר ולנגד כולם אמר אחת היא יונתי תמתי דקאי על כללות כנ"י למעלה כנ"ל שנק' אחת ולמטה הוא הנשמה פרטיות בכל אר"א מישראל כי יש יתרון ומעלה לנשמה האלקית על התורה בזה שיש בה מצות מעשיות בחרישה וזריעה כו' שע"ז יתוסף האור בריבוי גדול והיינו בבחי' א"ס משא"כ בתורה הדנה מפני ששורש הנשמות נמשכות מבחי' אור הזרוע לצדיק עליון כנ"ל לזה הטעם נצטוו גם אדם וחה למטה במצות פו"ר כמ"ש זכר ונקבה כו' ויאמר להם פרו ורבו כו' כדי שיהי' מהם בחי' ריבוי אור גדול בתוס' מרובה והיינו שע"י יחוד זכר ונקבה שמולדין יש בזה השפעה בלתי מוגבלת לדורות רבו' בלי שיעור כמו ענין הזריעה בגרעין כנ"ל לפי ששורש הנשמה נזרעה בארץ מאור הזרוע לצדיק עליון כדי שיהי' עידו' בחי' גילוי אר"ס ב"ה כו' וכ"ז מצד מעלת הנשמה בשרשה מפני שנמשכה בבחי' זריעה לכך יכולה להצמיח בתוס' אור, משא"כ בתורה שהיא דבר ה' בחי' הדיבור וכמ"ש וידבר אלקים את כל הדברים כו' וידוע דכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך א' ואין מלאך א' בורא מלאך ב' אלא כאור"א מקבל מדי' המיוחד לו וכמו שמדיבור א' א"א להיות ב' דיבורי' כי א"א להיות מאות א' ב' אותיות ונמצא יש מספר מכוין לצבא השמי' כמ"ש המוציא במספר כו' והגם שנבראו כולם יש מאין מרוח פיו ית' כמ"ש בדבר ה' כו' ותחילה היו כלולים באין והיינו בבחי' רוח פיו ואח"כ נמשכו מאין ליש אבל אחר שנמשכו ליש לא נמצא בהן תוס' אור מחודש אלא כמו שהי' בתחילה בשרשם בעולם יצאו לידי גילוי ולא כדמיון הזריעה שגרעין א' יצמח תוס' מרובה על העיקר אבל בניצוץ אלקי הנק' אור זרוע יצמח תוס' אור בבחי' א"ס כו' וז"ש בנשמת האלקית בפרט ובכלל בכללות נ"י אתי מלבנון כלה פי' אתי ממש בהיות שרשה מבחי' א"ס עצמו כו' ולכך יש בכחה להצמיח ריבוי אור ג"כ בבחי' א"ס כמו כח המוליד שיוולד בדומה לו ועל הנשמה דווקא נא' בצלם אלקים כו' ונק' אדם אדמה לעליון כו' וד"ל, וזהו ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו' פי' אעפ"י שכללות התורה ששים מלכות שהן ס' מסכתות דמתניתן מלכתא ופרטיהן בהלכות רבות הנק' עלמות אין מספר להן כנ"ל, הנה מ"מ לא נמצא בהן בחי' תוס' אור מחודש מצד עצמן אלא רק כמו שהי' בשרשן יצאו לידי גילוי בדבר ה' * כו' שהרי אין למידין ק"ו מהלכה וכיוצא מפני שיש לכאור"א מקור מיוחד בדיבור כו', אבל אחת היא יונתי כו' כנ"י למעלה והנשמה האלקית למטה שיש בכחה להצמיח ריבוי אור בבחי' א"ס מטעם שאחת היא להיותה מקבלת מאחד שהוא בחי' א"ס כו' וד"ל, וזהו שלפעמי' נק' התורה חתן וכנ"י כלה ולפעמי' בהיפוך שהתורה נק' כלה כמ"ש מורשה כנ"ל לפי שכנ"י דלעילא הנק' אחת למעלה ממדריגת התורה מטעם הנ"ל וד"ל.

אחת היא יונתי תמתי פי' יונתי כמ"ש עיניך יונים עד"מ היונים זכר ונקבה שמסתכלים זה בזה והסתכלות שלהם בתענוג נפלא שמתענגים מאד

בהסתכלותם ויש בזה ב' מיני תענוג א' תענוג הסתכלות זכר בנקבה והב' תענוג הסתכלות הנקבה בזכר וככה יובן עדי"מ למעלה דכתי' עיניך יוגים שהוא מכני' לקב"ה וכמ"כ כתי' עיניו כיונים שהוא מקב"ה לכני', והענין הוא דכני' הוא מקור כללות נ"י למעלה בכלל ופרט דהיינו הנשמה שבגוף וכאשר מתפעלת בתענוג בהסתכלות היינו בבחי' חכמה שנק' רא"י, כמו איזהו חכם הרואה את הגולד וזהו כמאמ' הידוע לאסתכלא ביקרא דמלכא והסתכלות זו בחי' רא"י דחכמה הוא והתענוג הנפלא אשר בהסתכלות זו ביקרא דמלכא הוא כמשל הנ"ל בהתענוג והסתכלות הנקבה בזכר כיונים וכמ"כ מלמעלמ"ט כתי' עיניו כיונים וכן כתי' הנה עין ה' אל יראיו וכו' פי' לפי שיריאים ובטילים בתכלית הביטול דחכמ' שנק' יראה עילאה כמ"ש הן יראת ה' היא חכמ' ע"כ גמשך עליהם ג"כ בחי' רא"י מלמעלה בתענוג מלובש בה והוא מ"ש עין ה' אל יראיו שהוא הסתכלות בבחי' תענוג מלמעלה למטה וב' מיני ההסתכלות הללו מכני' לקב"ה ממטלמ"ע ומקב"ה לכני' מלמעלמ"ט בתמידות הוא מפני עוצם בחי' התפעלות התענוג שיש בהסתכלות שניהם כמשל היונה זו"ן וזהו אחת היא יונתי שנמשלה כני' ליונה שמסתכלת בתענוג רק בבן זוגה בלבד וכמ"ש מי לי בשמים כו' וד"ל. וזהו ג"כ ענין שמחת חתן עם הכלה שמשמח עם הכלה כי פי' חתן לשון נחות דרגא שהוא בחי' המשכות אלקות מלמעלמ"ט כמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו כו' וע"ד הנ"ל כמ"ש הנה עין ה' אל יראיו וכו' שהקב"ה נק' חתן ובו כתי' עיניו כיונים כו' וכך הוא בחי' שמחת חתן למעלה כמשוש חתן על כלה למטה ובחי' שמחת כלה היינו מלמעלמ"ע דלכך נק' כלה ע"ש כלות הנפש כמ"ש כלתה נפשי ושמחת כלה הוא ע"ד לאסתכלא ביקרא דמלכא הנ"ל מלמעלמ"ע וכ"ז פי' יונתי וד"ל.

וענין תמתי מלשון תמימות שהיא שלימה בלי שום פירוד ויובן זה בהקדים דבר המאמ' דדרו"ל בפ"ד דסנהדרין דף ל"ט בההוא אמגושא דאמר לי' לאמימר מפלגך לעילאי דהורמיו (פי' הורמיו לשון חן כמו איפרא הורמיו וכן אפריון נמטי') ומפלגך לתתאי דהורמין (בנו"ן גרסי' והוא שם שד כמו הורמין בר לילתא כן פי' התוס' דלא כפי' רש"י דמפלגך לעילאה שם שד כו' דלפי זה צריך לפרש אמר לי' א"כ היכי שביק וכו' מים סרוחים להוציא בנקבים התחתוני' אבל לפי' התוס' יתפרש כפשוטו) א"ל א"כ היכא שביק כו' הורמין להורמיו לאעבורי מיא בארעי' ע"כ המאמר (וגירסת רש"י קמא בלא א' הורמיו ובתרא אהורמיו והיכא שביק אהורמיו להורמיו לאעבורי מים סרוחים ולפי פי' התוס' הי' הגירסא היכא שביק הורמין להורמיו לאעבורי' מיא וכפי שיתבאר בסמוך בהכרח לפרש כפי' התוס'). והנה להבין זה הרמו שרמו ההוא מין ותשובת אממר אליו המתרצת קושיתו הנה יש להקדים מ"ש ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לד' ראשים ומבואר בספרי הקבלה דנהר זה הוא בחי' בינה דאצי' שיוצא מעדן שהוא בחי' חכמה ומשם נמשך אור לבחי' המדות דאצי' בבחי' אורות וכלים מכלים שונים והכל הוא בבחי' אא"ס עדיין כי לא נסתיים שם בחי' הקו דאוא"ס עדיין עד בחי' מל' דאצי'

טופא דכל דרגין ויש שם בחי' פרגוד ומסך המפסיק בין אצי' לבריאה ומשם מתחיל בחי' עה"ד טו"ר ועליו נאמר ומשם יפרד כו' כנ"ל בבחי' פירוד ויש ודבר בפ"ע משא"כ באצי' אין עדיין שום מקום לבחי' יש ודבר כלל כי גם בבחי' הכלים דאצי' המגבילים האורות הרי אמרו בזהר דבאצי' איהו וגרמוהי וחיוהי כולא חד וידוע דחיוהי נק' האורות וגרמוהי הם בחי' הכלים והכל חד בבחי' א"ס משא"כ בבי"ע ומשם יפרד כתיב לפי שהבריאה הוא יש מאין בבחי' גבול כמו עולם המלאכים מהלך ת"ק שנה וכידוע והנה ישראל דווקא להיות ששרשם בחכמה דאצי' כמאמ' ישראל עלו במחשבה תחילה ועי' התומ"צ שעושין רצונו של מקום יש ביכולתם להמשיך בחי' גילוי אא"ס למטה בבי"ע להיות גם שם איהו וחיוהי חד כמו באצי' ממש כו' בלתי יהי הפרש ביניהם כלל והגם שכפי סדר ההשתלשלות אין להם ערך זא"ז כלל שזה בתכלית היחוד וזה בבחי' פירוד כנ"ל מ"מ ע"י ישראל יכול להיות שיתגלה אא"ס למטה כמו למעלה ממש ומצד עצמו' אור א"ס הרי שזה ומשוה גם חשך ואור כמ"ש גם חשך לא יחשיך כו' דהיינו ע"י בחי' חרישה וזריעה הנ"ל במעשה המצות שעיי"ז דווקא נמשך בחי' גילוי אור א"ס למטה וע"י ישראל דווקא לפי שכנ"י נק' אחת שמקבלת מאחד כנ"ל וד"ל. וזהו פי' תמתי שהוא עושה בחי' תמימות ושלמות שלא יהי' בחי' פירוד כלל למטה כמו למעלה דמשום שכנ"י נק' אחת הרי בהכרח שהוא מבחי' היחוד העליון למטה ביחודא תתאה בבי"ע כמ"ש שהקב"ה אחד למעלה באצי' דאיהו וחיוהי חד דאל"כ לא נק' אחת מלשון יחוד וע"כ אמר אחת היא יונתי תמתי שמתממת אותי להיות למטה כמו למעלה בלי שום פירוד וד"ל. ובוהן מובן שאלת אותו המין לאמימר בדבר רמו מפלגך לעילא דהורמזו (לשון חן כפי' התוס') דהיינו בבחי' האצי' דאין שם בחי' פירוד כלל כנ"ל (ומ"ש מפלגך כידוע דהחצר הכבוד הוא בחי' פרסה המפסיק בין אברי' הפנימיים לאברים החיצונים כו' וגם משום דאין הלבשת החיצונים רק עד הטבור וכמ"ש ויעש כתנות עור) וזהו לעילאה אבל מפלגך לתתא הוא בבחי' בי"ע דמשם יפרד כתי' דהורמין שם שד כו' והרי בצלם אלקים עשה את האדם והשיב לו אמימר א"כ היכי שביק לי' פי' אף לדברייך אין זה כשתי רשויות ח"ו אלא פלגא דלתתא בטל לגבי פלגא דלעילא שאל"כ היכי שביק הורמין לאעבורי מיא מלמעלמ"ט דרך מקומו ומוה מוכח שגם שנאמ' בהן ומשם יפרד כו' מ"מ יש בהן בחי' ביטול וכמו גם בלעם שאמ' לא אוכל לעבור את פי ה' לעשות קטנה או גדולה וד"ל.

ומכ"ז יובן הפסוק ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, דהנה מבאר למעלה בפ"י ונהר יוצא מעדן כו' דהיינו בחי' בינה שנק' נהר כמו עד"מ הנהר שהוא בחי' המשכה ממקום למקום בבחי' התפשטות והתרחבות וגם נראה לבחי' יש בבחי' התגלות גדולה לעין כל כך בחי' בינה נק' יש כמ"ש להנחיל אתהבי יש שהוא עה"ב שהגשמות נהנין שם בהשגות אור א"ס וכל השגה והבנה נק' י"ש שיש דבר מושכל המושג ונתפס כו' אך בחי' חכמה נק' עדן והוא בחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין כו' והיינו כמו עד"מ המעיין

שנביעתו מן התהום ועפר הארץ מכוסה ממנו ונעלם הוא מן העין ואינו נראה ונגרש לבחי' יש כלל כמו הנהר כו' וכך בחי' חכמה נק' כ"ח מ"ה בחי' ההעלם שלמעלה מן ההשגה וההבנה עדיין כידוע ומבואר בכמה דוכתי והנה עכשיו נאמ' ונהר יוצא מעדן להשקות שבחי' מעיין דחכמ' הנק' עדן לא מושג כלל וכלל רק בחי' הנהר שהוא בחי' בינה הוא המושג לנשמות בג"ע וזהו ונהר יוצא מעדן מן ההעלם דחכמ' הנק' מעיין להשקות את הגן לנשמות כו' אבל בחכמ' עצמה הנק' עדן כתי' עין לא ראתה אלקים אבל לעתי' דווקא יקבלו מבחי' עדן וזהו שכתוב ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השיטים פי' מעיין בחי' חכמה בחי' אין ששם התלבשות איר א"ס דווקא וכמ"ש ה' בחכמה כו' ועכשיו הוא בחי' ההעלם כו' ולעתיד יתגלה לכל כמ"ש ומעיין מבית ה' יצא לידי גילוי מן ההעלם כמו בחי' נהר דבינה עכשיו וד"ל. ומ"ש והשקה את נחל השיטים הנה פי' שיטים כמ"ש מן השיטים עד הגלגל כו' שהוא בחי' מקור יניקת החיצונים שנק' נחל השיטים בשרשו מבחי' אחוריים דקדושה מפסולת הגבורות כמאמ' רז"ל מויעתן של חיות נמשך נהר כו' כמ"ש במ"א אבל הנה לעתיד דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר ויבוער כל בחי' הרע דקליפות ואזי הרי יוכל להיות גם למטה בחי' גילוי א"ס כמו למעלה ממש כמ"ש ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד כו' פי' שיהי' א"ס אחד למטה בבי"ע כמו למעלה באצ"י שהוא שם הוי' י"ה כו' וזהו ומעיין יצא לעתי' והשקה את נחל השיטים מקום הס"א ולא יהי' אז שום בחי' פירוד כלל גם למטה כמו למעלה ולא כמו עכשיו דמפלגא לעילא הורמיו ופלגא דלתתא הורמין אלא יהי' פלגא דלתתא שוה לפלגא דלעילא משום דדוקא גבי אוה"ע שייך לומר שיש הפרש בין למטה למעלה באחדות ה' לפי שנאמ' באוה"ע רם על כל כו' שהוא רם ונבדל מהם ומרחוק ה' נראה להם וע"כ יאמרו הגוים שהוא א' למעלה בלבד משא"כ ישראל עם קרובו דכתי' בהן כי חלק ה' עמו יעקב חבל כו' אצלם הוא א' למטה כמו למעלה ממש משום דשרשן בעצמות אא"ס שבחכמ' כמאמ' ישראל עלה במחשבה כו' וקמי' עצמותו ית' שוה מעלה ומטה אצ"י ועשי' כי גם בחי' אצ"י נחשב לבחי' עשי' כידוע וד"ל ועד"ז יהי' לכל נפש גם לנפשות אוה"ע לעתי' דכתי' ונגלה כבוד ה' וראו כו' וע"כ נאמ' לעתי' דווקא ומעיין מבית ה' כו' והשקה גם לאוה"ע שמקבלין בחי' נחל השיטים כי בחי' מעיין דחכמה שבו גילוי אא"ס ישקה למטה כמו למעלה הכל מבחי' המעיין בעצמו לפי שיהי' אחד למטה כמו למעלה כנ"ל ולא כמו עכשיו שנאמר ונהר יוצא מעדן שהעדן בהעלם כנ"ל דלכך נמצא בחי' פירוד למטה בכי"ע כמ"ש ומשם יפרד כו' אבל לעתיד בחי' המעיין בעצמו יצא להשקות את הכל ולא יהי' שום בחי' פירוד כלל גם למטה כנ"ל וד"ל (ומ"ש • מבית ה' יצא כו' היינו מהיכל ק"ק דווקא כמבואר בדד"ל ע"פ זה מעיין היוצא מבית ק"ק בתחילה דומה כקרני חגבי

כו' והיכל ק"ק ידוע דהיינו ד"א של הלכה עכשיו משום דאורייתא מחכמה עילאה נפקת כידוע וד"ל.

להבין בתוס' ביאור מ"ש לעתיד ומעיין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטי' שהמעין הזה יהי' למטה כמו למע' דלא כמו עכשיו דפלגא דלעילא כו' דהנה ארו"ל נהרא מכפי' מברין * פירש"י פי' מגדותי' ממקורו מברין מאליו ומעצמו וכידוע ויש להבין שורש ד"ז איך נהר יתברך ויתרבה מעצמו אך הנה יובן עד"מ בנפש האדם שאנו רואים שהמדות התפשטותם והתגלותם בלב הוא מן השכל דוקא עד שהן מצומצמי' בשיעורם ובאופנ' בפרט רק עפ"י אופן ההתבוננות המולידי' וכידוע דלפי שכלו יהולל איש, דהקטן מדותיו בדברי' קטני' לפ"ע קוטן שכלו וכשיגדיל שכלו יגדיל מדותיו לפ"ע גדלות שכלו דוקא הרי המדות הן לפי השכל בגדול לפי גדלו ובקטן לפי קוטנו כו' וא"כ לפי"ז הי' מהראוי שלא יגדל אור התפשטות המדה יותר מן השכל והטעם שהולידו ולמה אנו רואי' בהיפוך שהגם שהמדה באדם תולד לפ"ע גדלות השכל דוקא כו' היינו דוקא בתחילת התפשטותה אבל כאשר כבר נתפשטה בלב ונתמלא אורה בלב הנה תגדל ותתפשט הרבה ביתר מכפי מדתה מן השכל בכפלי כפלי' כנראה בחוש בהתפעלות התאוה גם בגשמיות שגם שתוליד ראשיתה במצער מן השכל אבל אחריתה ישגא להתפשט בהתלהבות גדולה בלב בלתי הגבלה ושיעור כלל כו' וה"ז ממש כמו הנהר הגם שתחילת מציאותה ממקורה הולך במצער בלתי התפשטות במרחב אבל אחר שנתפשט מתגדל ומתרחב מעצמו הרבה יותר מכפי שיעורו מתחי' מציאותה כו' ושורש הטעם לשניהם היינו לפי שתחי' יציאות הדבר משרשו הוא בטל ונכלל עדין בשרשו ואינו מתפשט כ"כ אך בריחוקו משרשו הנה הוא נעשה בחי' יש ודבר נפרד בפ"ע אוי מתפשט ומתגדל מעצמו להיות בחי' יש יותר וכל שיתרחק יותר הרי יותר הוא בבחי' יש ואז דוקא יותר מתגדל ומתרבה כו' והגדלה וריבוי זה מעצמו ומאליו דוקא מטעם הנ"ל זה. ויובן עד"מ עבד לפני המלך גם שבטל במציאות כאשר יתרחק למדינה אחרת יתפשט שם בהתנשאות יתירה מכפי שרשה שמקבל מצד בחי' התנשאות המלך כי התנשאות באה בהתפשטות וריבוי גדול מצ"ע דוקא להיות בבחי' יש ודבר נפרד מן המלך כו' וכך התלמיד לפני רבו גם שמקבל בערך ומדה כאשר ילך מלפני רבו ללמוד לאחריו' מה שקיבל הנה מצד בחי' היש שנעשה בו מחמת שנעשה דבר בפ"ע דוקא הרי אז יתפשט יותר ממה שקיבל כי מתגדל מעצמו דוקא וזהו דוקא אחר שקיבל העלול מן העילה ונעשה בחי' יש אז דוקא מתרבה

מברין . . . מברין : בכת"י ב : מברין פי' ממקורו ורש"י פי' מגזויותיו מברין.

ישותו יותר כדמיון הנהר הנ"ל אבל כשהעלול מקבל עדיין מן העילה בתחילת יניקתו משרשו הרי הוא עדיין בלתי התפשטות כלל וכלל גם שמקבל כל השפע אלא דוקא לאחר שגמר מלקבל ונעשה דבר בפ"ע אזי העלול מתגדל מעצמו כו' וד"ל.

ועפ"י כל המשלים האלה שנכללו במאמ' נהרא מכיפי' מבריך מעצמו כנ"ל הנה יובן למשכיל למע' בשורש ענין הנ"ל ע"פ ומעיין מבית ה' יצא כו' דהנה עפ"י כל הנ"ל מובן עיקר ההפרש בין בחי' נהר למעיין שהמעין הרי נביעתו הוא מן ההעלם לגילוי דהיינו בהתחלת ההשפעה למקבל והנהר יוצא היינו כאשר כבר קיבל ההשפעה בעצמו ונעשה יש כו' והוא כמו הנהר שהולך למרחוק אחר שכבר קיבל מן המעיין כו' ובדוגמא זה יובן למשכיל למע' מ"ש ונהר יוצא מעדן שהוא בחי' בינה דאצי' שמקבלת מן החכ' דאצי' דלכך נק' החכ' אין וכמ"ש והחכ' מאין כו' ובינה נק' יש כי אחר שבא לבחי' השגה דבינה נעשה בחי' יש ומכש"כ בחי' המדות שנולדו ממנו המורגשות מאוד ביותר מכפי מדתם בשרשם כנ"ל במשל ההתפשטות האה' מן השכל כו' וכך יובן למע' בבחי' כחות עליונות שמתגדלי' ביותר מכפי השיעור מצ"ע דוקא והוא מפני שגם בחי' בינה אם הבנים לאחר שקיבלה אור השפע בהשגה הרי נק' יש כנהר שמתגדל ומתרבה מעצמו כנ"ל ע"כ מסתעף ממנה ג"כ המדות בבחי' יש מורגש יותר כו' עד שמחמת זה נמשך בבחי' בריאה יש גמור דהיינו בבחי' הפירוד הגמור וכמ"ש ומשם יפרד כו' וע"ד מארז"ל אברהם יצא ממנו ישמעאל יצחק יצא ממנו עשו כמו מבחי' הגדלת וריבוי המדה באה' נמשך בחי' הרגשת עצמו ביותר עד שיבוא לבחי' התנשאות והוא בחי' חס' דישמעאל שהוא בחי' התנשאות כידוע בענין נט"י בהיות שנמשך מותרות ופסולת החסדי' דקדושה בציפורני' וכן פסולת ומותרות הגבו' דיצחק הוא הכעס בעשו כמאמ' רישא דעשו בעטפוי דיצחק כו'.

וז"הו שורש ענין הנ"ל במאמ' דמפלגא דלעילא כו' פי' בבחי' האצי' דהארט הקו מאא"ס מאיר עדיין שם ג"כ גם בבחי' בינה שנק' נהר כנ"ל עדיין אינו מסתעף שם בחי' פירוד גמור כמארז"ל אין רע יורד מלמעלה כמ"ש לא יגורך רע כו' אך בבי"ע נמשך מבחי' הגדלו' היש שבאצי' בחי' פירוד גמור כמו שר של ישמעאל כו' ושורש הענין הוא לפי הנ"ל היינו מפני שכל בחי' אצי' בכלל הוא בבחי' חכ' כמ"ש במ"א בפי' המאמ' דאור אבא מקנן באצי' ואימא מקננא בכורסי' כו' והיינו יר"ד דשם הוי' באצי' וה' בבריאה כו' ובבחי' חכ' אין שם עדיין בחי' יש כלל כנ"ל בהפרש שבין מעין לנהר אבל בבריאה נמשך בחי' יש דבינה מקננא כו' וז"ש בספר הפרד"ס מהרמ"ק דלמע' באצי' אין שום דין גמור רק בחי' התפשטותו למטה בבי"ע נעשה שם דין גמור מטעם שבאצי' אמרו דאיהו וחיהי וגרמוהי חד להיות כל בחי' האצי' בבחי' אין דחכ' כנ"ל והדין הגמור כמו וחרה אף א"א להיות כ"א בהתפשטו' הגבו' מבחי' יש גמור שזהו בבריאה דוקא כו' וד"ל. ובכ"ז מובן המא' הנ"ל דמלפנא דלעילא כו' וכ"ז עכשיו אבל לעתיד כתי' ומעיין יצא מבית ה' והשקה את נחל השטים פי'

נחל השיטי' יש בו ב' עניני' אחד לשון שטות והיינו רוח שטות שנמשך בכל עוברי עבירה כידוע בדרז"ל והב' לשון פיזור ופירוד כמו שטו העם ולקטו כו' וכן ישוטטו לבקש כו' וכיוצא ושני העניני' שורש א' להם היינו בחי' הפירוד של הקליפות שמקבלי' מאחורי' דקדושה כמ"ש ומשם יפרד כו' ונק' שטות כמ"ש מן השטים עד הגלגל כו' ונק' רוח שטות כמ"ש מלך זקן וכסיל וכידוע וגם הוא ענין פיזור ופירוד ברצונות זרים רבים כמ"ש נפשות עשו לשון ריבוי ונק' ג"כ רה"ר כידוע ופי' נחל השיטי' היינו בחי' מקור ההמשכה להיכלות הקליפות שנמשל לנחל כמו הנחל שנמשך והולך אך בחי' נחל זה היינו בפלגא דלתתא כמ"ש לעיל דהיינו בעה"ד טו"ר שבבריאה דוקא משא"כ באצי' איהו וחיהי חד כו' כמו הנהר שעדיין נתאחד במעיין כו' שבחי' המעיין היינו בחי' חכ' שנק' אין ולא נמשך עדיין לבחי' יש ואין מקום משם כלל ליניקת הקלי' וכנ"ל דאין רע יורד מלמע' משום דאור אבא מקנן באצי' כו' ולעתיד הנה בחי' מעיין זה דחכ' שבאצי' ישקה גם לנחל השטים הוה כי הכל יקבל מבחי' המעיין דחכ' ולא יהי' שום בחי' פירוד גם למטה בבי"ע כמו למע' באצי' עד שיהי' פלגא דלעילא עם פלגא דלתתא שוין ממש והיינו מ"ש ביום ההוא דוקא יהי' הוי' אחד באצי' ושמו א' במל' דאצי' בבי"ע בהשוואה א' שיהי' יחוי' דומה ליחוי' מטעם שלא יפרד עוד בבחי' יש כלל אחר שבחי' המעיין הנ"ל ישקה לכולם וזהו ומעיין מבית ה' יצא מהיכל ק"ק דוקא מפני ששם השראת אור החכ' * דוקא וכידוע בענין המא' ישמעאל בני ברכני כו' והשקה גם לבחי' נחל השטים הנ"ל דלא כמו עכשיו דמפלגא דלעילא כו' וד"ל. וזהו שרמזו רז"ל בדברי חידה שלהם באמרו שם להשיב על שאלת המין מפלגא דלעילא כו' דאין זה כמו שתי רשויות ח"ו דא"כ האיך הי' מניח לאעבורי מיא בארעי' כו' ע"ש פי' מי"א היינו בחי' אור השפעה שהולכת לס"א מסט' דקדושה כמו בחי' נחל השיטים הרי שמפלגא דלתתא אינו רשות בפ"ע ח"ו אלא מתאחד בקדושה וכמו שיהי' לעתיד שיתגלה כבוד הוי' ויצא מעיין א' מבית הוי' להשקות לפלגא דלתתא כמו פלגא דלעילא בהשוואה א' למהוי א' בא' ממש כנ"ל א"כ מוכרח לומר שגם עתה דכתיב ומשם יפרד אין זה בחי' פירוד גמור ח"ו אלא מפני שמקבלי' ע"י בחי' מסך ופרגוד מפסיק עליהם נדמה שהם רשות בפ"ע אבל לעתיד הרי יוסר בחי' המסך והפרגוד הוה הרי יקבלו גם הם מבחי' מעיין דחכ' שבאצי' וכמ"ש והשקה את נחל השטים ולכך נאמר או וראו כל בשר יחדיו וכתוב ונהרו אליו כל הגוים (ובזה יובן משארז"ל ע"פ ומעיין מבית הוי' יצא בתחי' דומה קרני חגבים כו' ואח"כ מתמלא והולך דר"ל דגם בחי' היש דהיינו ההתפשטות והריבוי הכל יהי' מבחי' מעיין זה דוקא וד"ל).

להבין שרשי הדברי' הנ"ל ע"פ ששים המה מלכות ושמוני' פילגשים כו' אחת היא יונתי כו' הנה פי' תמתי מלשון תאומות כמו תאומתי וכמו שתי תמרות המתאימות כו' וכן לולב בעלין העליוני' הדבוקי' גק' תאומות כידוע והענין הוא כי בכניי' למע' הוא בחי' כלת משה שהיא דבוקה בבחי' פנימיות דז"א למע' ולא כמו שסוברי' שכניי' הוא בחי' מל' דאצי' הנק' פרצוף רחל כי פרצוף רחל עקרת הבית בכי"ע הוא פרצוף בפ"ע חוץ לז"א אבל בחי' כניי' הוא למעלה דבוקה בבחי' פנימי' דז"א וע"כ נק' תמתי תאומתי כמו תאומות וכמ"ש בע"ח דכניי' הנק' כלת משה שניהם משתמשים בכתר א' כו' וזהו שנק' כניי' אחת כמו שבחי' ז"א גק' אחת בהשוואה כי שניהם מקבלי' מכתר אחד אלא שכניי' בבחי' נקבה גק' אחת ובחי' ז"א בבחי' דכר גק' אחד כו' וד"ל.

ולזהבין ביאור כ"ז הנה יש להקדים ענין א' והוא שיש כלל גדול בכל השתלשלות שבכל עילה ועילה יש בחי' פנימי' ובחי' חיצוניות ובחי' חיצוניות שבעליון נעשה פנימי' לתחתון כי התחתון מלביש לעליון בחיצוניותו בלבד אבל בחי' פנימי' שבעליון א"א לתחתון לקבל כלל ולעולם לא ימצא בחי' פנימיות שבעליון בתחתון גם בהתלבשות הפנימי' כי אינו יכול לירד כ"כ בירידות המדרגות כנ"ל לפי שכל בחי' השתלשלות אינו אלא בבחי' חיצוניות אבל בבחי' הפנימיות לא שייך בחי' השתלשלות כלל מעילה לעילה ויובן זה עד"מ הנה מבשרי אחזה כנ"ל שבאדם התחתון ג"כ יש שכל ומדות וכיוצא והנה בשכל יש ב' מדרגות ונק' חו"ב ובכאו"א יש בחי' פנימיות ובחי' חיצוניות והנה בחי' פנימיות שבחכ' היינו בחי' עמקות אור השכל והוא עומק נקודת השכלת הסברא כו' אינו נתפס עדיין גם באותיות השכל דהיינו בגילוי ההשכלה שממנה וממילא * מתהוים אותיות לחשוב את השכל באותיות המחשבה וכמו"כ בבחי' בינה שהוא בחי' ההשגה והבנה ממש במוח הנה יש ג"כ בחי' פנימיות בינה והוא בחי' עומק דבר המושג ובחי' חיצוניות ההשגה היינו בחי' מחשבת דבר ההשגה באותיות מחשבתו כמו צירופי אותיות הכתוב בגמ' ותוספות שע"י הצירופי' ההם ישכיל הסברא וישיגנה הנה הם בחי' חיצוניות חו"ב המלוכב באותיות מח' ובאותיות הכתב אבל בחי' פנימי' החכ' ובינה א"א שיתקבל במקבל ע"י צירופי אותיות הדיבור ואותיות הכתב (ולכך אמ' דלא קאים אינש אדעת' דרבי' עד מ"ם שנין כו' וד"ל). ונמצא מוכן שבחי' הפנימי' א"א שיושפע ויומשך מעילה לעלול כ"א מבחי' חיצוניות בלבד כמו מחכ' לבינה דהיינו מעצם אור ההשכלה להשגה והבנה א"א שיומשך מהחכ' רק מבחי' חיצוניות שבה והוא בחי' אותיות דאבא נמשך מאין דחכ' להיות מושג בהשגה דבינה שנק' יש וכמו"כ מבינה למדות שנולדי' ממנה כידוע דבינה נק' אם הבנים הנה מבחי' פנימיות בינה שהוא עומק דבר המושג בהשגה כו' א"א שיומשך במדות רק מבחי' חיצוניות בינה והוא בחי' אותיות מ"מ * מהשגה שבמות שממנה יולד התפעלות אהוי"ר

בלב כו' כנראה בחוש שבהיות אדם טרוד עדיין בעומק המושג עדיין א"א שיליד ההתפעלות בלב כו' אלא דוקא כשמהרהר במוחו בבחי' אותיות שבהשגה או יולד בלב ההתפעלות וכמו"כ מבחי' המדות לדבור הנה גם במדות יש בחי' פנימיות ובחי' חיצוניות ובחי' הפנימי' שבמדה הוא בחי' עומק האהבה באמיתתה ובחי' החיצוני' הוא בחי' התגלותה בלבד (בחי' אותו) וההמשכה מבחי' פנימי' המדות א"א לעולם שיבא בדיבור אלא רק מבחי' החיצוני' שבהם והוא בחי' התגלותה בלבד בבחי' אותיות, ונמצא כי כל סדר השתלשלות עו"ע כמו משכל למדות ומדות לדיבור אינו אלא מבחי' חיצוני' שבעליון שנעשה פנימי' לתחתון אבל בחי' פנימי' שבעליון לא יוכל להתלבש כלל וכלל בתחתון. ובכל המשל הזה יובן למשכיל למע' בכל סדר ההשתלשלו' בע"ס דאדם דאצי' כמו מחכ' לבינה אין האור בא אלא רק מבחי' חיצוני' וכן מבינה למדות דאצי' וממדות לדיבור העליון שנק' ז"א ונוק' אבל בחי' פנימי' דחכ' דאצי' לעולם בלתי מתלבש בעולמות התחתוני' כלל כי אין התחתון מלביש אלא רק לבחי' חיצוני' העליון אבל פנימי' העליון אינו בא בבחי' השתלשלות כלל והוא כלל גדול בכל השתלשלות התלבשות הפרצופי' כו' וד"ל. והנה אעפ"י שמבואר למע' דבבחי' ההשתל' א"א שיומשך מבחי' הפנימי' כלל היינו דווקא כאשר אין ההארה מתלבש רק בדרך עו"ע כמו מחכ' לבינה וכיוצא שזה מושכל וזה מושג והן בערך עו"ע ע"כ א"א שיבא בחי' הפנימי' דחכ' בהשגה דבינה אבל כשהאור נשפע שלא בדרך השתל' עו"ע היינו כשבא בהתלבשו' בדבר גשמי דווקא שאינו ערך ומהות המשפיע אוי דווקא יוכל לבא לידי גילוי שם גם מבחי' הפנימי' והעצמי' שבמשפיע כמו שאנו רואי' באור שפע המוחין באדם שיתהווה מהם זרע גשמיות למטה הדורע מתהווה ממוח האדם הגשמי ונמשך משם בחוט השדרה ומתגשם יותר ולמטה מתגשם יותר ומוליד נפש שכלי' בדומה לו כנודע וכח המוליד הנה אשר יש בזרע הגשמי' הוא בא מצד שרשו במוח האדם שהוא נמשך מבחי' הפנימי' ועצמי' המוחין לפי שבזרע גשמי' המתהווה במוחין מתלבש בו בחי' עצמי' המוחין הנק' פנימי' חכ' שלא יוכל להתלבש בבינה ומדות כו' ע"כ יש בזרע הגשמי' בחי' כח המוליד משא"כ בחי' האותיו' של הדיבור שנמשכים בשרשם רק מבחי' חיצוני' החכ' בלבד כנ"ל ע"כ אין בהם בחי' כח המוליד להיות הסתעפו' אות א' מחברתה כו'.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה ידוע המא' בס"י דנעוץ תחילתן בסופן דוקא והטעם הוא לפי שכל הגבוה גבוה יותר יותר לא יוכל לבוא למטה להתלבש כ"א בדבר היותר נמוך ולכך תחילתן דוקא בסופן נעוץ ולא באמצען והמופת לזה הוא ממה שאנו רואי' במה שיש בחי' כח המוליד בטיפת זרע הגשמיות שנמשכה מן המוח ובדיבור הגם שהוא נמשך מן השכל שבמוח מ"מ אין בו בחי' כח המוליד כנ"ל אעפ"י שהדיבור הוא רוחנית הרבה יותר גם מרוחנית הטיפה שהרי הדיבור נמשך מאור השכל השורה בכלי המוחין הגשמי' והטיפה נמשכת רק מבחי' גשם המוחין עצמן כנ"ל, וא"כ לכאורה יפלא ד"ז

מאד למה יש בטיפה כח המוליד להוליד נפש שלימה בדומה לו ובדיבור לא נמצא ומתהווה אפי' אות א' יותר כו' כנ"ל אך הענין הוא דאדרבה דמשום דהיא הנתנת דלפי שבחי' הארת השכל בדיבור הוא בא בדרך קירוב השתלשלות בלי התלבשות חיצוניות כ"כ ע"כ א"א שיאיר בו מבחי' פנימיו' ועצמיות רק בחי' חיצוניות השכל כנ"ל שבכל דרך השתלשלות א"א שיאיר מעילה מבחי' הפנימיו' כו' אבל בטיפה הגשמי' משום דעיקר התהוותה מבחי' גשמיות המוחין ולא מאור השכל אדרבה הוא הגורם שיבא בהתלבשות בחי' עצמיות ופנימיו' הנפש מטעם כלל הנ"ל דנעוץ תחילתן בסופן דוקא דהיינו מפני שמתלבש בדרך הנמוך וגשמי' דוקא להיותו בא בבחי' התלבשות לא בבחי' השתלשלות מצד עוצם רוממות הערך ונבדל הרבה כנ"ל וד"ל ובכל הנ"ל יובן בגמשל למשכיל למע' דזהו עיקר ההפרש בין נשמות למלאכי' כמ"ש בע"ח דשורש הנשמות מבחי' זיווג גופני ושורש המלאכים מבחי' זיווג נשיקין דאתדבקות רוחא ברוחא כו' וע"כ יש בנשמות מבחי' כח המוליד ומלאכי' לא יש בהן כח המוליד כו' דהנה בחי' זיווג רוחני דנשיקין היינו מבחי' הבל הפה שהוא בחי' רוח הדיבור ששרשם בבחי' חיצוניות דחכ' לבד כמבואר במשל הנ"ל וכמו"כ הרי במלאכי' נאמר וברוח פיו כל צבאם שנמשכו מבחי' רוח הבל הפה העליון שבאותיות הדיבור והיינו בחי' זיווג רוחא ברוחא כו' שזה בא בסדר בחי' השתלשלות וע"כ המלאכי' רוחני' בגופן וחומר שלהן מן הנשמות הרי גם חומר שלהן מאש וחום רוחני כמ"ש בע"ח לפי ששרשם בחי' רוחניות הדיבור ששרשן בבחי' הארת החכ' במוחין העליוני' הבא שם בבחי' השתלשלות אבל אעפ"כ אין במלאכי' בחי' כח המוליד לפי שאין הארת החכ' דאצי' מאיר במוחין רק בחי' חיצוני' שלה בלבד כנ"ל בכלל שהונח שאין בחי' פנימיו' העליון באה בבחי' השתלשלות וכח המוליד הוא בבחי' א"ס שהרי המוליד יוליד בלי שיעור וגבול והנולד גם הוא יוליד בלא שיעור וכידוע א"כ יש בכח זה מבחי' בלתי מוגבל שהוא בהכרח מבחי' א"ס וזהו מצד בחי' הארת אא"ס בחכ' כי אין אוא"ס שורה רק בפנימיות דחכ' כמ"ש הוי' בחכ' פי' בחכ' היינו בבחי' הפנימיו' והתוך שבחכ' והיינו לפי ששורש הנשמות הוא מבחי' זיווג גופני דוקא דהיינו כמו בחי' טיפה גשמי' עד"מ כך שורש הנשמות מבחי' המשכות חו"ב שביחוד זו"ג הוא בזיווג גופני שההמשכה הזאת הוא דוקא מבחי' פנימיו' ועצמות כח החכ' דאצי' שמפני שהוא בבחי' הגשמה בא שם האור היותר פנימיו' בבחי' התלבשות ולא בבחי' השתלשלות כנ"ל במשל לפי שנעוץ תחי' בסוף דוקא ובבחי' הפנימיו' דחכ' דאצי' דוקא שורש אוא"ס כנ"ל ע"כ יש גם בנשמות שנולדי' מבחי' זיווג גופני דזו"ג ג"כ בחי' כח המוליד להוליד בלי שיעור מצד בחי' הארת אוא"ס שבחכ' בבחי' הפנימית שהוא עיקר שורש הנשמות שמאיר שם בבחי' מאין ליש בטעם שנעוץ תחי' בסופן כו' כך גם הנשמה תוליד מאין ליש בריאה חדשה ממש משא"כ במלאכי' שאין בהם בחי' כח הזה להוליד מאין ליש מציאות בריאה חדשה וגם לא יסתעפו ממלאך א' ריבוי מלאכי' עד שגם מלאך א' אין עושה שתי שליחות כי כאורא כמו שהוא

נשאר בלי תוס' ובלי גירעון ולכך נק' עומדי' והנשמות נק' מהלכים בתוך העומדי' האלה כו' והגם שידוע בע"ח דממלאכי' דבריאה מסתעפי' מלאכי' דיצי' ממלאכי' דיצי' מלאכי' דעשי' וכמאמ' התרגום ומקבלין דין מן דין כו' אין בחי' הסתעפות הזאת באה בבחי' הולדה מאין ליש כמו הולדת הולד * אלא בחי' הסתעפות הזאת הוא רק בחי' גילוי ההעלם בלבד כמו עד"מ מהעלם המח' שבא לדיבור שאין כל חדש בגוף האות אלא שהאות המח' רוחני יותר ונמשך ממנו אות המבטא שבדיבור כשמדבר האדם מה שהוא חושב בלי תוס' ובלי גירעון אלא שיצא מההעלם לגילוי בלבד וה"ז בחי' יש מאין והיינו כמו דרך התנוצצות אור מאור הדולק שאין מציאות אור המתנוצץ מציאות הטהורה חדשה לגמרי כו' אבל הרי בעולם הברי' עצמו שהוא בחי' אותיות המח' למעלה הרי לא יולידו וישפיעו אותיות כדוגמתו בהתהוות חדשה אלא האותיות כאן במספר קצוב בלתי יתוסף הטהוות מהם כלום כו' לפי שבבחי' כח המוליד אין בהם כמו בנשמות וע"כ כל גודי המלאכים בבי"ע נודעים כמ"ש המוציא במספר צבאם כו' לפי ששרשם הוא בויווג מבחי' גשיקין דהיינו בבחי' חיצוניות דחו"ב שמאיר בדיבור כנ"ל שאין שם בחי' הארת אא"ס כו' וד"ל. ובהקדמה זו יובן במ"ש אור זרוע לצדיק כו' דקאי דוקא בשורש נש"י כמבואר למעלה כמו בחי' זריעה למטה שהשפע הוא בבחי' התלבשות והגשמה ולא בבחי' השתלשלות דהיא הנותנת לומר דמקור נש"י היא באה מבחי' עצמיות אא"ס כמשל הטיפה ממוח האב כנ"ל וכמ"ש בני בכורי כו' וזהו פי' אור זרוע לצדיק שהצדיק זה הוא בחי' יסוד ז"א כידוע בפי' צדיק עליון אור הזרוע ממנו היינו מקור נשמת ישראל שבאים מבחי' יחוד גופני דו"ג כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ ענין זרוע צדקות כו' הנה כמו שמבואר למע' שמדריגות הנשמות על המלאכי' מצד שהם בחי' אור זרוע כו' כך יובן במעלת ומדריגות ארץ הגשמי במה שיש בה דוקא בחי' כח המוליד ולא בזולתה דהנה כתיב ארץ ממנה יצא לחם כו' וכתוב הכל הי' מן העפר כו' ולכאורה יפלא מאד דהארץ הרי היא בחי' גשמי' בחי' עפר הדומם ואיך אומ' דממנה יצא הלחם המחי' לנפש האדם ג"כ והכל הי' מן העפר, אך הענין משום דגם זה יפלא לכאורה ממה שאנו רואי' בארץ שיש בה בחי' כח המוליד כמו בנפש האדם דהנה כאשר זורעין גרעין א' בארץ וירקב בעפר הארץ יצמיח ויוליד כמה גרעין מחדשין ממש בבחי' יש מאין מה שלא נמצא כמו כח זה להוליד ולהצמיח הגרעין הנזרע בה (כמו שיש בטבע האשה להוליד ולד מן הזרע גשמיות שנזרע בה כו') והגם שיש בנפשות הבהמות ג"כ כח המוליד להוליד נפש בהמה כדוגמתה וכן גם חלק הצומח יצמיח גם הוא צמח חדש מכח עצמותו כמו פירות האילן וכיוצא הנה כ"ז אינו אלא מחמת כח המוליד שיש בארץ דוקא משום דכתי' בה תדשא הארץ כו' תוצא הארץ נפש חי' כו' כי הנה בחי' הצמח נצמח מן הארץ דוקא והחי הרי הוא גיוון מן הצומח ע"כ יש גם בחי' כמו בהמה ג"כ בחי' כח המוליד

וכך נפש האדם מבחי' מדבר גם בנפשות אוה"ע הרי יש בהם כח המוליד לפי שמקבלי' שפע ג"כ מן הארץ כי הרי אוכל את החי והחי ניוון מן הצומח שצומח מכח הארץ ונמצא כולם ניווני' מן הארץ וע"כ נק' אדם כי מן האדמה לוקח כו' וכמ"ש הכל הי' מן העפר והכל שב אל העפר וכן ממש יש בנפש האדם המדבר ג"כ בחי' כח המוליד כמו שיש בארץ (כי הארץ מגדלת חכמי' וכל אקלי' מגדל חכמי' לפי מזג כח המוליד שבו דוקא וכן בטבע מדות האדם יש שינוי בין אקלי' לאקלי' מפני שינוי הצומח והחי שבהם כו' וכמ"ש במ"א בביאור נהרא ונהרא ופשטיה) וא"כ לכאורה יפלא האיך יוכל להיות שבארץ הגשמי דוקא יהי' כח המוליד שהוא מבחי' וגדר א"ס כנ"ל בזרע הטיפה שנוולד בלי שיעור ומאיש אחד יוכל להיות כמה דורות בלי שיעור וכן בזרע הארץ יוכל להיות גידול דצח"מ ממנה עד אין שיעור כו' אך הנה שורש הענין הוא מטעם הנו' בספ"י שנעוץ תחי' בסופן דוקא והנה הארץ הרי היא בחי' היותר אחרונה כי היא בחי' דומם כו' והגם שבסדר השתלשלות היא יותר אחרונה מכולם אבל בבחי' ההתלבשות בדילוג המדריגה כנ"ל הנה בארץ דוקא יתלבש בחי' היותר ראשונה והוא בחי' הארת אוא"ס שבחכ' וזהו מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ דוקא וכמו"כ כתיב חסד הוי' מלאה הארץ דוקא ולה' הארץ ומלואה וכיוצא לפי שנעוץ תחי' בסופן דוקא ולא באמצע מטעם הנ"ל וכמו שמבואר למעלה בענין התלבשות עצמיות הנפש בזרע הגשמי דלכך יש בה כח המוליד כו' כך הוא בארץ דוקא שממנה יצא לחם והכל הי' מעפר כו' וד"ל וזהו זורע צדקות מצמיח פי' זורע צדקות היינו כמו בחי' אור הזרוע לצדיק העליון משרש הנשמות כנ"ל כך בארץ נזרע בבחי' זריעה שבא שם בבחי' התלבשות שמבחי' תחי' כנ"ל שהוא בחי' ישועות, וז"ש פועל ישועות בקרב הארץ פי' בקרב הארץ דוקא פועל ישועות כי הנה בחי' ש"ע נהורין מאיר מבחי' אור הכתר שנק' בחי' הארת פני' דא"א כמ"ש יאר ה' פניו כו' דהיינו מבחי' פנימיות חכ' כי עיקר הארת פני' הוא מפנימיות חכ' כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו והוא בחי' ח"ס דא"א שמשם מאיר י"ג תיקונין ותיקון הח' ואמת היינו הארת תרין תפוחין כו' שהוא בחי' הארת ש"ע נהורין מאור הכתר וענין הארת ש"ע נהורין הללו מאירין דוקא בבחי' מל' דאצי' סופה דכל דרגין והטעם כמבואר במ"א בענין אין אשה אלא ליופי דהיינו מפני שנמשכי' בנוק' בחי' הארת הכתר מבחי' ש"ע נהורין כנ"ל וע"כ בחי' נוק' יש לה בחי' הארת פני' ביופי יותר מבחי' דכר וכמו שנראה בטבע האשה למטה בזה העולם שהנשי' יפין יותר מאנשי' עפ"י הרוב וכמאמ' דאין אשה אלא ליופי כנ"ל, ושורש הענין הוא למע' משום דבחי' מל' הנק' נוק' דו"א היא סופא דכל דרגין באצי' גם יורדת למטה מטה בסתר המדריגות כמ"ש יונתי בחגוי הסלע כו' וכמ"ש מלכותו בכל משלה גם במקום בחי' חושך ואפילה כמו להחיות ע"ש כמ"ש מלך אקלי' דוקא כנ"ל עד"מ מי שהוא הולך במקו' חושך ואפילה הוא לאור גדול יותר שיאירו לו גם במקום החושך העב כנ"ל כך גם בחי' מל' מפני שירדת למקום חושך בהיכלות חיצוניות צריכה שיבוא לה הארת אור היותר עליון דוקא כדי

שלא תחשך אורה שם כנ"ל וד"ל. וזהו ענין ש"ע נהורין דא"א במל' דוקא יותר מבז"א והוא רמו שרמוזו רז"ל דאין אשה אלא ליופי כנ"ל שהוא סיבת מציאות היופי גשמי בנשים גם למטה בעוה"ז יותר מבאנשי' וד"ל. ונמצא מובן מזה שיש ב' טעמי' להארת הש"ע נהורין במל' הא' מצד שנועץ תחי' בסופן דוקא כו' והב' מצד שצריכה שמירה מחושך של החיצונים כנ"ל וזהו פי' מצמיח ישועות מפני שאחר בחי' הזריעה בארץ העליונה שהוא בחי' נוק' דז"א מצמיח ממנה ישועות שהוא הארת ש"ע נהורין שמאיר בה מבחי' פנימיות הכתר שהוא בחי' פנימיות דחכ' כידוע דבחי' הכתר נק' בחי' ממוצע בין עצמות המאציל עם הנאצלים ובחי' פנימיות היינו בחי' אחרונה שבמאציל שנחשב מעולם הא"ס עדיין ובחי' החיצוניות שבו שורש ומקור לנאצלי' כנ"ל ועד בחי' הפנימי' דחכ' ועד בכלל נחשב עדיין מסוף עולם הא"ס כמ"ש בע"ח וד"ל (ובכ"ז יובן שורש ענין הדלקת ג"ח כי פי' חניו כ"ה היינו כללות המשכות הארת הכתר במל' שנק' כה וזהו חניו כ"ה והוא ענין בחי' הארת פני' שבח"ס דא"א שנק' שמן עילאה וההדלקה היינו להמשיך האור בבחי' שמן דנוק' שניתנה בידי החיצונים בימי חשמונאי וכמו שטמאו כל השמנים שבהיכל כו' וכמ"ש במ"א באריכות כו' וד"ל).

וז"הו ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות ושמוני' פלגשי' שמוני' ברייתות ועלמות אין מספר אלו ההלכות כנ"ל דהנה תורה שבע"פ שרשה בבחי' מל' דאצי' שנק' פרצוף רחל כמא' תשבע"פ מל' קרינן לה וכן בדברי רז"ל רמוזו מתניתא מלכתא כו' כי עיקר תושבע"פ הוא בחי' הדיבור להורות ולהבדיל בין טמא לטהור בין פסול לכשר כמלך הגזור ואומ' כך יעשו וכך לא יעשו כנ"ל וזהו מתניתא מלכתא וכן אמ' מאן מלכא רבנן לפי שהתנאים הם פוסקי' בדבריהם וגוזרים כך וכך כשר וכך וכך פסול וכן יקום כגזירת מלך שהרי ריב"ח אמ' אין משגיחין בב"ק כי לא בשמים היא כנ"ל וזהו בש"א כך ובה"א כך לפי ששורש התושבע"פ הוא בחי' המל'. וזהו ששים המה מלכות אלו ס' מסכתות שהן בחי' ו"ק דנוק' דז"א הנק' בחי' מל' וכאז"א כלולה מיו"ד ע"כ המה ס' מסכתות וכללותם שית סדרי משנה חסד דנוק' בס' זרעים כו' כמ"ש והי' אמונת עתך כו' חכ' ודעת דעת סדר קדשים כידוע דהנה שורש הכללי להמשיך ס' מסכתות דביבור העליון מבחי' ו"ק שהן ששה מדות שבמל' הוא נמשך מבחי' חכ' שבמל' הנק' מוחין דנוק' והוא בחי' חכ' שבדיבור וידוע שמבחי' נהי' דז"א בלבד נעשה בחי' מוחין לנוק' והיינו מבחי' תושב"כ מבחי' האותיות שבה וכמו מ"ט דרבי פלוני אמר קרא כו' הרי בחי' חכ' שבדיבור נמשך מאותיות הקרא ושורש תושב"כ הוא רק בחי' גובלות מחכ' שלמעלה כמארז"ל גובלות חכ' שלמעלה תורה ועד"מ הפרי הגובל שהוא בחי' חיצוניות כך בחי' חכ' שבתושב"כ לגבי עצמות חכמתו ית' שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא שהוא בחי' מ"ס דא"א כו' ונמצא בחי' אחוריים וחיצוניות חכמתו העצמי אוא"ס מאיר בתושב"כ ומבחי' אחוריים דתושב"כ מאיר במוחין דנוק' ומשם מאיר לס' מסכתות ושמונים פלגשים כו' וד"ל. ומ"ש ועלמות אין מספר אלו ההלכות כו'

הענין הוא משום דס' מסכתות נמשכו מבחי' המדות שבמל' כנ"ל וע"כ אין בהם תוס' ולא גירעון וכאו"א כלולה מי' כו' אך ההלכות הנוספות עליהם ממדרש חכמים וחכמי כל דור ודור שמחדשים דינים מחודשין הוא הנק' עלמות שאין להם מספר כלל לפי שנק' נימין דכלה נימין דמטרוניתא כידוע דהיינו עד"מ מבחי' שערות היוצאות ונמשכות מן המוחי' שבראש שלפ"ע ריבוי הארת המוחין כך יוצאין ונמשכין ריבוי נימין ושערות מסיבות חידוש הארה והשפעה של המוחי' כמו שאין לשערות שבראש שיעור קצוב כלל וכלל לעוצם ריבוי כי הרי אם מגלחין אותם יחזרו ויצמיחו בלי שיעור כו' כך אין שיעור כלל לחידושין דאורייתא שמחדשין כל חכ"י בכל דור ודור עד לימות המשיח כי כל חכם מחכמי ישראל בכל דור יש לו שורש מיוחד לפי שורש ומחצב נשמתו בתרשבע"פ בשרשה דוקא דהיינו בבחי' חב"ד שבגבו' דוקא מקור הס' מסכתות כנ"ל לפי שרשה אם בבחי' גבורה שבחסד או חסד שבגבורה כך הוא מחדש דין והלכה לאסור או להתיר וזהו שרש כל ענין מחלוקת התנאים והאמוראים זה אוסר וזה מתיר כמו ב"ש אוסרים וב"ה מתירין לפי ששורש ב"ש מטה כלפי גבו' ושורש ב"ה מטה כלפי חסד ושרשן במוחין דנוק' המלובשת במדות שבה וע"כ בהכרח שזה יאסור וזה יתיר זה יטמא וזה יטהר כו' וזוה מובן ג"כ בענין ההלכות הנק' עלמות שכאו"א מחדש לפי שרשו ע"כ אין להם מספר כי החידוש היינו להמציא דבר שאינו נמצא ממש משמעותו בתו' ויכולין ללמוד ממנה כך או כך והוא מחדש בו לחס' או להיפוך לפי שרשו וכמו ערך ריבוי האור בעצם מוחין דנוק' כך ימצא דינין מחודש' בכאו"א לפי שרשו לכך נק' נימין דכלה ולהיות כי יש ס' ריבוא נש"י וכאו"א מחדש בלי שיעור עד"מ צמיחת שערות כנ"ל ע"כ אמ' ועלמות דוקא אין להם מספר ואעפ"כ כללותם אינן אלא בחי' חיצוניות ואחוריי' דחכ' שלמעלה כנ"ל וזה שארז"ל אפי' כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש גם בסוף אלף הו' קודם ימות המשיח הכל ניתן למשה מסיני כי משה הוא בחי' יסוד אבא מקור תושב"כ וכמ"ש בכל פרשה וידבר ה' אל משה כו' וד"ל.

אחת היא יונתי תמתי תאומתי כו' פי' כמ"ש בע"ח דשורש כנ"י היא דבוקה בבחי' פנימיות ז"א ונק' תאומתי לפי ששניהם משתמשים בכתר א' כו' ולא כמו פרצוף רחל שהיא חוץ לז"א שהיא בחי' תושבע"פ כנ"ל פי' מתניתא מלכתא כו' וביאור הענין הוא כנ"ל בשורש נש"י שהן דוקא בבחי' פנימיות החכ' כמו בחי' הזריעה כו' כמ"ש אור זרוע לצדיק כנ"ל באריכות שהוא בבחי' התלבשות למעלה מבחי' השתלשלות כו' וז"ש אחת היא יונתי בשורש נש"י דוקא דגם שיש ס' מסכתות שהן ס' מלכות מבחי' ו"ק דנוק' שנק' כלה ג"כ אבל לא נק' כלת משה דוקא אלא כנ"י דוקא והיא הנק' אחת לפי ששרשה בבחי' הכתר שלמעלה מבחי' החכ' דתושב"כ ותושבע"פ כמבואר למע' דשורש חכ' דתושב"כ אינו אלא בבחי' גובלות חכ' שלמעלה כו' אבל שורש כנ"י הוא בבחי' פנימיות ועצמות החכ' שהוא בחי' הח"ס דא"א עצמו היינו בחי' הכתר כידוע והטעם שנק' כלת משה כי שורש משה הוא בחי'

פנימיות ז"א ונק' איש כמ"ש והאיש משה מבחי' מוחין דאבא המלוכב בז"א וכאשר עולה בבחי' הכתר דא"א נק' אחד פי' אחד שאין שני לו דהיינו שאינו מבחי' ההתחלקות לשני' אלא כולו דב"א כו' הענין הוא למעל' היינו בבחי' א"א שנק' אחד מטעם שהוא למעלה מבחי' ההתחלקות כו' בבחי' אחדות הפשוטה עדיין להיותה גם מבחי' האחרונה שבא"ס כו' וע"כ אין בו בחי' אחורי' כי אין בו בחי' פנים ואחור כמו בשאר הפרצופי' אלא כולו בחי' פנים וכאשר אין בו בחי' אחורי' ונק' אחד נאמר וכבודי לאחר לא אתן כו' והנה יש ב' • מ"ט בחי' נוק' בבחי' בן כמ"ש בע"ח דאע"ג דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' אבל בחי' מ"ה וב"ן יש בו ומ"ש אין אלקי' עמדי שאין שם בחי' נוק' • ממש בבחי' אלקי' כו', ובחי' נוק' דהיינו בחי' ב"ן דע"י נק' אחת כמו שבחי' דכר נק' אחד ואחת זו מקבלת מבחי' אוא"ס שבכתר כמו אחד וזהו ששניהם משתמשים בכתר אחד וזהו שנק' תמתי ונק' כלת משה לפי שדבוקה בפנימי' דז"א ועולין שניהם כא' לקבל מכתר אחד ממש אלא שנהו בבחי' דכר ונק' אחד וזהו בבחי' נוק' ונק' אחת לכך אמ' בכאן ששים המה מלכות בפרצוף רחל חוץ לז"א אבל אין לכולן דמיון לגבי בחי' כלת משה הנק' כנ"י שנק' אחת שדומה לאחד ממש וכ"ז מצד שורש נש"י שהן בבחי' פנימי' החכ' ומטעם זה התו' נק' כלה כמ"ש מאורשה וישראל נק' חתן אך זה שלפעמים אמ' בהיפוך שכנ"י כלה והתו' נק' חתן כמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת היינו לפי שיש ב' מדרי' בכנ"י בחי' פנימי' שלהם מצד שרשם והיינו בחי' אה"ר דבכל מאדך כו' וזהו כמ"ש בחסידים הראשונים שהיו מתפללין ט' שעות ותורתן ממילא משתמרת משום דאורייתא מח"ע נפקת שאינה אלא בבחי' אחורי' חיצוניות לגבי שורש נשמתן שמתפללין באה"ר כו' ששרשם מבחי' הכתר כנ"ל בפ"י אחת וע"כ מוס"ג באחד משא"כ מדריגות אה' דכל נפשך שהוא בבחי' גבול והשגה כו' הוא למטה גם מבחי' חיצוניות התו' ואז התו' נק' חתן וכנ"י כלה אבל לא נק' כלת משה ולא משם אחת כו' אלא היא בבחי' פרצוף בפ"ע כמו בחי' פרצוף רחל עקרת הבית שהיא חוץ לז"א בחי' ראש לשועלים בבי"ע ונק' מטרוניתא כו' וד"ל.

ונערים * ממשתה נגינתם. פי' נער בלה"ק משרת כמו נערי יואב וכן ויאמר שאול אל נערו וכידוע, וכמ"כ ביהושע בן נון נא' נער לא ימיש כו'. והנה יש ב' בחי' נער למע' הנק' נער מט"ט כידוע, וב' מדרגות בנער למטה, דהנה גם ביהושע שנק' נער הי' בו ב' מדרג' הא' כשהי' משרת משה דכתי' בו אז דוקא נער לא ימיש מתוך האהל, פי' לפי שקיבל ממדרג' משה בתמידות והי' בטל וטפל אליו תמיד כמשמעות פשט הענין שהי' נער משרת כו' וע"כ לא ימוש מתוך האהל משה גם רגע א'. והדמיון בזה הנה אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, דהיינו עד"מ כמו אור השמש שמאיר ללבנה תמיד ואין ללבנה אור עצמותה כלל רק מה שמאירה היא מאור השמש בלבד וכמא' הזו' דסירהא ל"ל מג"כ כנ"ל, כך הי' פני יהושע כפני לבנה והי' מקבל תמיד מפני משה שהוא כפני חמה לכך נא' לא ימיש מתוך האהל אפי' רגע שאם הי' יוצא מאהל משה אין ליהושע הארה מצ"ע כלום והמדרגה הב' ביהושע היינו אחרי מות משה אע"פ שסמך ידיו עליו אבל מ"מ נפרד הי' מפני משה בבחי' דבר בפ"ע, וכמו שיש בלבנה ג"כ שני מדרגות א' כשהיא במילואה שמקבלת רק מאור השמש והב' כשהיא רחוקה מן השמש שאז אין לה רק הארת עצמותה כו'. וזהו שא' זקנים שבימי יהושע אוי לה לאותה בוושה כו' כי המה היו מבחי' מדרגת משה והיו יודעי' גודל ריחוק הערך ממדרג' פני לבנה דיהושע מצ"ע לגבי בחי' פני חמה דמשה כשהי' נער לא ימוש כו' שהי' מקבל מבחי' משה בלבד כנ"ל וד"ל. ועד"ז יובן ב' מדרגות ג"כ בבחי' נער מט"ט שנק' שרו ש"ע כמ"ש נער הייתי גם זקנתי כו' וארז"ל פסוק זה שרו ש"ע אמרו כו' כמ"ש בזהר דבחי' נער מט"ט זה כשעולה למע' בבחי' אצי' נק' נער וזהו שאמר נער הייתי ששם הוא כמו נער המשרת ע"ד שנא' ביהושע נער לא ימיש מתוך האהל כו' דהיינו מפני שבטל ונכלל בבחי' אצי' לקבל תמיד מבחי' ז"א דאצי' ואינו דבר בפ"ע כלל וכלל כי אין לו מצ"ע כלום רק מה שמקבל כנ"ל במדרגה הא' דנער, והמדרגה הב' היינו כשבחי' נער מט"ט זה יורד למטה בבי"ע ונפסק ממנו אור האצי' ונעשה דבר בפ"ע כנ"ל בענין מדרגה הב' דנער כמו ביהושע אחרי מות משה כנ"ל ואז נק' בשם שרו ש"ע בבחי' יש ודבר בפ"ע אבל אין זה ערך כלל לגבי מדריגתו באצי' שנק' נער לא ימיש מתוך האהל כפני חמה כנ"ל ד"ל.

ובזה יובן מ"ש הנני שולח מלאכי לפניך והביאך כו' וגרשתם מפניך החתי והכנעני כו' השמר לך אל תמר בו כי שמי בקרבנו כו', שהוא בחי' מט"ט הנק' מלאכי ונק' נער באצי' ולמטה בבי"ע נק' עבדו זקן ביתו כידוע ושמי בקרבנו היינו בחי' ש' הוי' דז"א דאצי' שמתלבש בו"ק דבריאה כו', ולפי שלאחר חטא העגל לא היו ראוי' לגילוי אור אלקי' מבחי' ש' הוי' דאצי' עצמו ע"כ רצה ה' שיהי' כל כיבוש א"י וגם בהמ"ק וכל גילוי שכינה בכנס"י הכל

ונערים : הגהות וביאור מכ"ק אדמו"ר הצ"צ (וקצורים עליהם מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) למאמר זה, נדפסו להלן בההוספות ע' תשל ואילך.

ע"י מלאך זה שהוא בחי' מט"ט דבריאה להיות בבחי' אצ"י עכ"פ נער לא ימוש מתוך האהל כו' כנ"ל וז"ש כי שמי בקרבו אל תמר בו כו', אבל הנה משה לא רצה במלאך זה כו' כמ"ש אם אין פניך הולכי' כו' לפי שבחי' משה שרשו מבחי' ש' הוי' דאצ"י עצמו וכמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם אבל למשה נודע כי נק' איש אלקי' בעלה דמטרונית' שהוא בחי' ת"ת דז"א כנודע ע"כ לא רצה בנער זה ג"כ כמו שהוא בבחי' אצ"י, אבל בימי יהושע נתגלה וירד בחי' מט"ט זה והוא מ"ש עתה באתי וכידוע בדברי רז"ל במ"ש עתה באתי כי משה לא רצה כו' לפי שפני משה כפני חמה אבל יהושע אחרי מות משה שנמשל לפני לבנה בריחוק מאור השמש כנ"ל ע"כ בחי' נער זה כמו שהוא באצ"י גבוה מיהושע שהרי הוא כמו שהי' יהושע בחי' משה שנק' נער לא ימיש מתוך האהל שהי' מקבל מבחי' משה בלבד וד"ל, וע"כ א"ל שעתה באתי כלומר אליך דוקא באתי כו', ולכך נק' לו בשם שר צבא הוי' פי' שר צבא דהוי' דאצ"י וע"כ השתחוה לו יהושע כו' וד"ל.

והנה בזה"ג נא' ונתתי נערים שריהם כו' פי' בחי' נער מט"ט הנ"ל כשירד למטוה ונפסק ממנו אור האצ"י ונעשה שר ש"ע בבחי' יש ודבר בפ"ע היינו בזה"ג דוקא כי בזה"ג אמרו דקודב"ה שהוא בחי' ז"א דאצ"י אסתלק לעילא לעילא כו' כמ"ש עורה למה תישן הוי' שהוא כמו עד"מ השינה באדם שהוא בחי' הסתלקו' המוחי' הנק' דורמיטא כו' ואזי כל הנהגו' העולמות דבי"ע הכל ע"י בחי' נער מט"ט ולא כמו שהוא באצ"י שהוא בטל לגבי מקורו כנ"ל אלא מתלבש בעולמו' כאלו הוא יש ודבר בפ"ע ונק' שר ש"ע וזהו שכתוב ונתתי נערי' שריהם שהנערי' העליוני' דאצ"י היינו מט"ט יהי' בבי"ע בחי' שרים בפ"ע אשר להם הממשלה והשליטה לנהוג בעולמו' כרצונו ולא שיהי' בבחי' נער משרת כו', וזהו מפני קטנות המוחי' דז"א שבזה"ג כנ"ל ע"כ בחי' הנערי' נק' שרים וד"ל.

וזהו ונערים ממשלה נגיתם, כי הנה בחי' נער זה הנק' מט"ט מיוחד הוא לישראל בלבד וכמו בימי יהושע שא' עתה באתי כו' וכמ"ש כי נער ישראל ואוהבהו כו' וגם נק' לפעמי' שומר ישראל כו' וע"כ בירידת ישראל יורד גם הוא עםם ובעליתם עולה גם הוא כי עליתו וירידתו תלוי בעליות וירידו' כנס"י אחר שנק' מלאך השולח לפני כנס"י כמ"ש הנני שולח מלאכי לפניך כו' ולפיכך אמר אחר גמר שעבוד הגלות כשיבא משיח ב"ב ויתעלה כנס"י אז יתעלה גם הוא עמהם, לפי שהי' לו ירידה בירידתם כמ"ש בגלות ע"כ בעליתם יתעלה גם הוא עמהם, והי' ממש עד"מ מלך ב"ו כשחפץ להראות חיבתו לבני מדינתו הנה אז יקרב בדברי חיבה גם להשר שלהם ע"י שבוה מראה עוות חיבתו להם אחר שהוא שר שלהם אך מ"מ מצדם דוקא בא חיבה לשר שלהם כנ"ל, וכך יובן בנמשל שלעתיד יתעלה גם בחי' מט"ט שר של ישראל מצד שישראל הי' תחת ממשלתו וכמ"ש ונתתי נערי' שריהם כנ"ל ובכל צרתם לו צר ע"כ בעלייתם יתעלה ויתקרב גם הוא כדי להראות חיבת ישראל

ע"ז כו', וזהו זעירים ממשטה נגינתם פי' שינגנו הנערי' במשטה ושמחה בשיר שהוא בחי' עליות שלהם לעתיד כו' אחר שהי' להם ירידה בשביל ישראל וד"ל.

וזהו והנה מלאכי אלקים עולי' ויורדי' בו, כי הנה מבואר בזהוהר בסולם שראה יעקב בחלום סולם דא צלותא כו', והאמת דזה הסולם הראה לו על עצמו שכנס"י נק' סולם ומלאכי אלקי' עולי' ויורדי' בו כו', ובאמת שני הפי' אחד הוא דבחי' מל' דאצי' היינו שרש כנס"י והם הם הנק' ג"כ תפלה כמ"ש דוד שהוא מלך ישראל ואני תפלה, אני הוא בחי' מל' שהוא כנס"י נק' תפלה הוא עצמו בחי' תפלה להיותה עולה למע' כמ"ש אלקי' אל דמי לך וכמ"ש בזהוהר וכידוע, וזהו והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה פי' כי התפלה מתחלת בעניני' התחתוני' כמו בפסוד"ו וביוצר אור שמדבר מענין שירות ותשבחות המלאכי' שהם בע"ג ותכלית אבל סיומם בדברי' עליונים ביותר והוא ק"ש ביחו"ע ובשמו"ע בחי' ברכאן כו' וזהו מוצב ארצה ואח"כ ראשו מגיע השמימה, וכן הנשמה ירדה למטה בגוף ושרשה מגיע השמימה שעל ידה יוכל להיות יחודי' עליוני' גם באצי' ולמע' כו' וזהו מלאכי אלקי' עולי' ויורדי' בו היינו שעליית וירידת המלאכים תלוי בסולם זה. כי הנה מלאכי אלקי' הם בחי' שרים עליוני' כמו מט"ט וכיוצא וכמ"ש למעלה בפי' ונתתי נערי' שריהם והם עולי' ויורדי' עם ישראל בעלייתם וירידתם כי נקראו שומרי' וכמ"ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך כו' ופי' בכל דרכיך היינו בכל מקום אשר תלך גם כשתלך למדבר שממה למקום חשך כו'. גם שג' ילכו המלאכי' הנ"ל לשמור עד"מ מלך שצוה לא' מעבדיו לשמור את בנו בכ"מ שילך הנה גם שילך למקום סכנה מלסט"י וחיות רעות או במדבר נחשים עקרבים מוכרח העבד לילך אתו גם שם ולהצילו שם אם יוכל וא"ל יזקק גם הוא עמו כו', וכך יובן הנמשל במלאכי' העליוני' שנק' שרים שהם בחי' שומרי' לכנ"י כמ"ש שומר ישראל וכן מלאכיו יצוה לך לשמרך כנ"ל הרי גם שירדו כנ"י להשתעבד משעבוד הגלות בירידת המדריגה מאד ביסורי' קשים מאד כמ"ש עת אשר שלט האדם באדם כו' הרי בהכרח שירדו גם השרים הנ"ל עמהם וה"ז כמשל הנ"ל בכנו של מלך שירד למקום חיות רעות כנ"ל, והגם שהמלאכי' הנק' שומרי' אפשר לא יזקקו כ"כ כמו כנ"י מ"מ בצרתם גם להם צר והירידה הזאת שייך אליהם ג"כ כי אע"פ שמובדלים המה מערך היוק ויסורי' גשמי' כמו בכנ"י אבל מ"מ יש בהם יסורי' וצער רוחני' עכ"פ שהרי מצינו גם בהם שכר ועונש ברוחניו' עכ"פ כמשארז"ל אפקוהו למט"ט ומחיוהו ס' פולסי דנורא וכיוצא, וא"כ יובן עכ"פ מזה שבירידת ישראל למטה גם בחי' שומר ישראל שהוא בחי' מט"ט שריהם כנ"ל משתעבד ויורד גם הוא עמהם וא"כ בהכרח לומר שבעליו ישראל יתעלה גם הוא עמהם כנ"ל. וזהו פי' מלאכי אלקי' שהם מט"ט וס"מ כו' עולי' ויורדי' בו פי' ע"י בחי' הסולם שהוא כנ"ל שנק' תפלה וכמ"ש ואני תפלה כנ"ל פעמי' עולי' למעלה ולפעמי' יורדי' למטה דהיינו כפי עליות וירידות כנ"ל (כמ"ש בזהוהר האי אש או סלקא או נחתא כו').

והנה הגם שמבואר למעלה בבחי' הנערי' שנק' שרים שיורדי' ועולי' עם כנ"י בהשוואה א' מטעם הנ"ל הנה מ"מ אינם שוים ממש דעליו' כנ"י תהי' יתירה מעלייתם. ויובן זה בהקדים לפרש מה שקדם ואמר קול מצהלות חתנים מחופתם ואח"כ ונערי' ממשחה נגינתם, י"ל מהו בחי' חתנים הללו וגם מה שאמר חתנים ל' רבים דמשמע שהם שנים כמו פי' נערי' שהם שני' כו'. דהנה פי' חתני' הוא בחי' הנשמות ששרשם גבוה הרבה מן המלאכים הנ"ל.

וביאור הדברים יובן בהקדים ענין המא' הידוע דישראל עלה במח' תחלה ישראל דוקא ובמח' דוקא, והענין הוא כי מחשבה אותיות חשב מ"ה והוא בחי' כח מ"ה דח"ע הנק' אור אבא וכמ"ש כי אתה אבינו, ועד"מ הטפה הגשמי' שיורדת ממוח האב ויולד בדומה לאב כו' כך כ' בני בכורי ישראל בנים אתם כו' שנמשכו שרש נש"י מבחי' אבא שהוא בחי' מח' עלאה, והיינו שארז"ל דישראל דוקא עבמ"ח עלאה ולא זולתם כי המלאכים שרשם רק מבחי' דבור כמ"ש בדבר ה' כו' והדבור שרשו רק מבחי' בינה שהוא שרש האותיו' כמ"ש במ"א. והנה ידוע שיש בחי' או"פ ובחי' או"מ בכל פרט די"ס כמ"כ באור אבא ג"כ יש בחי' או"פ ובחי' או"מ ובחי' מקיף דחכ' הוא הנק' בשם חופה שהאור הוה חופפת וסובבת מלמע' וכמ"ש כי על כל כבוד חופה פי' כבוד היינו ל"ב נתיבות חכמה בגימט' כבוד כנודע בפי' הפסוק כבוד חכמים ינחלו שהחכ' נק' כבוד העליון וכמארז"ל אין כבוד אלא תו' כו' וע"כ הכבוד דחכ' חכמים דוקא ינחלו ובחי' החוזה של אותו בחי' הכבוד הוא בחי' או"מ דחכ' שחופף וסובב מלמע' בהעלם ולא בגילוי כו' וז"ש כי ע"כ כבוד דחכ' יש חופה בחי' או"מ כו'. והנה מאחר ששרש נש"י נמשכו דוקא מבחי' אור החכ' כנ"ל ע"כ ממילא כשהן עולי' בעליות יעלו לבחי' או"מ דחכ' הנק' חופה כידוע דירידת הנשמה למטה לצורך עלי' הן לקבל שכר בתוס' אור מכם שהי' קודם ירידתם וא"כ לפי ערך השפלתם וירידתם כך ערך קיבול שכר שלהם ממקור העליון ביותר ומאחר שירדו כ"כ מאיגרא רמא כו' ערך עליו' לקבל שכר הוא ג"כ במקו' העליון ביותר והוא בחי' או"מ דחכ' מאחר ששרשן בחכ' כנ"ל. וזהו פי' קול מצהלות חתנים מחופתם פי' חתנים הן הנשמות ששרשן מבחי' ח"ע כנ"ל ומצהלות חתנים היינו בחי' העליות שלהם בצהלה ורנה הוא מחופתן דהיינו בחי' או"מ שלהם כמו שהן בשרשן והיינו בחי' מקיף דחכ' וכמ"ש כי על כל כבוד חופה כנ"ל וד"ל.

אבל נערים ממשחה נגינתם פי' אין עליות בחי' הנערי' הנ"ל שנק' שומרי ישראל דומה לעליות כנ"י כי אין שרש הנערים הנ"ל מבחי' ח"ע שיעלו לבחי' מקיף דחכ' ע"כ לא הזכיר כלל בחי' חופה בנערי' אלא רק ממשחה נגינתם פי' משתה הוא בחי' יין המשמח אלקי' כו' ובחי' יין המשכר ג"כ נמשך משם כי הנה בחי' בינה עצמה נק' יין המשומר בענביו כו' פי' משומר מכל מגע גוי שאין לחיצוני' שליטה שם כלל וכלל כו' וע"כ גק' עולם החירות חירות משעבוד מלכיו' כו' לפי שבחי' היין הזה גנוז ונעלם עדיין בענביו דהיינו

שלא יצא האור מבחי' העלם לגילוי עדיין משא"כ בחטא אדה"ר דאשכול של ענבים סחטה לו כו' מזה נמשך גבו' קשות שהוא בחי' יין המשכר כמו שנא' בנח וישת וישכר כו' ואמנם בחי' יין המשמח אלקי' הוא בחי' המתקו' גבו' דש' אלקי' והיינו עד"מ כשנכנס יין יצא סוד שמחמת שמחה יגלה מצפוננו וע"כ יצא סוד וזהו פי' יין המשמח אלקי' כו' והוא בחי' סוד דבינה שנק' יין המשומר בענביו כו' וזהו שארז"ל אין או' שירה אלא על היין לפי שהשמחה הוא בחי' גילוי ההעלם ואין שמחה אלא ביין לפי שנכנס יין יצא סוד כנ"ל והוא עיקר עבודת הלוים בשיר ע"י היין הנסוך ע"ג המזבח כידוע דשרש הלוים הוא ג"כ מבחי' גבורו' דבינה כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא שצ"ל עבודת הלוים היינו להמתיק לבחי' הוא שהוא בחי' גבורו' דבינה כו' והיינו ע"י השיר שהיו הלוים או' על היין כמ"ש במ"א באריכות כו'. וזהו ג"כ פי' ונערי' ממשה נגיתם שמפני שבחי' הנערי' מט"ט וכו' שרשם רק מבחי' בינה כנ"ל ע"כ בחי' עליו' שלהם הוא ג"כ לבחי' בינה והוא בחי' השיר על היין שבמשתה עד"מ שיר הלוים וכמ"ש ועבד הלוי הוא כו' וא"כ אע"פ שבחי' הנערי' הנ"ל משתתפי' עם כנ"י בכל עליות וירידות דעכשיו כנ"ל אבל מ"מ בעליו' דלעתיד לא יהי' שוין ממש כי עליו' כנ"י לחופה שהוא בחי' מקיף דחכ' כנ"ל ובחי' עליו' הנערי' הנ"ל לעתיד לשרשן בבחי' בינה הנק' יין המשמח כו' (ומה * שזה עולה בהעלם דחכ' וזה עולה מגילוי דבינה היינו לפי שהחכ' נק' אין והבינה נק' יש כנ"ל. ומ"ש חתנים שנים היינו כמו נערי' שהן שני' דהיינו מיט"ט ביו"ד ומט"ט בלא יו"ד לנגד ב' מדרגו' דחור"ב שהן נק' בחי' או"א עלאין ובחי' או"א תתאין שהן בחי' ישו"ת ואבא עלאה חתן עליון יותר ואבא תתא בחי' יש"ס חתן התחתון וכך בבחי' בינה בחי' מיט"ט ביו"ד בחכ' שבבינה עלאה ובלא יו"ד בתבונה כו' ולכן נק' מלאכי אלקי' דבינה עלאה ובינה תתא כנ"ל וד"ל.

וידרך יעקב נדר לאמר אם יהי' אלקים עמדי כו' ושבתי בשלום אל בית אבי כו' והי' הוי' לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמת י מצבה יהי' בית אלקים, הנה מה שיש לדקדק בפסוקים אלה רבות הנה הא' מה שנדר ואמר שיהי' הוי' לי לאלקים מהו בחי' הוי' שנדר עליו שיהי' הוא דוקא לו לאלקים ועוד מה שכלל בתנאי אם ישוב בשלום אל בית אביו דוקא אז יהי' לו הוי' בבחי' אלקים ועוד מ"ש והאבן הזאת הרי אבן לשון נקבה ואח"כ אמר יהי' בית לשון זכר והול"ל תהי' לשון נקבה וגם בעיקר הענין יפלא איך אמר לאבן גשמי שיהי' לבית

אלקים כו' אך הנה כ"ז יובן בהקדים מ"ש צוה ישועות יעקב פי' ישועות מלשון שעה כמו וישע אל הבל כו' והיינו בחי' הארת פנים ברצון והוא בחי' התגלות אור ש"ע * נהורין כמ"ש בזהר (וכידוע בענין ולתפלתם שעה) וזהו פי' צוה ישועות יעקב שיתגלה בחי' ש"ע נהורין ביעקב והיינו בכנ"י בעוה"ז דווקא וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא והענין הוא כי הנה כל התהוות העולמות דבי"ע אינו אלא מבחי' זיו והודו ית' כמ"ש הודו על ארץ ושמים כו' וכתוב מלכותך מכ"ע כידוע אבל בחי' עצמותו רם ונבדל גם מבחי' אור זה ואין שינוי לפניו כלל בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתלשלות וכמ"ש אני הוי' לא שניתי לפי שבחי' זיו ואור זה כלא חשיב קמי' עצמותו ית' ואין ערך לו כלל אפי' לא כערך טיפה בים אוקינוס שיש ערך במספר עכ"פ אבל לגבי עצמותו אין ערך כלל וכלל כו' ונמצא דגם שנבראו העולמות יש מאין מבחי' אור זיו זה בלי גבול ומספר כמ"ש היש מספר לגדודיו כו' וכמ"ש בזהר בהיכלות הרבה בפ' פקודי שאין להם קץ ושיעור כו' מ"מ אין להם ערך כלל לגבי עצמות המאציל שהוא בחי' א"ס ממש וכשמו כן הוא שאין לו תחילה ואין לו תכלה כו' וכנודע שגם בחי' אור האציל בחי' עשי' לגבי עצמות אא"ס כו' וא"כ כדי שיהי' למטה בעולמות * מבחי' התגלות אא"ס בעצמו כמו שהוא הנה לזה צריך שימשיכו בהעלות מ"ן והוא ע"י תו' ומצות שישראל עושים והוא הנק' יעקב י' עקב כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל והיינו בחי' התגלות ש"ע נהורין מעצמות אא"ס בבחי' הארת פנים ע"י יעקב וזהו צוה ישועות יעקב כו' וד"ל.

וזהו ויצא יעקב מבאר שבע כו' ויקח מאבני המקום כו' פי' אבנים הם בחי' האותיות כמ"ש בסי' שתי אבנים בונות שתי בתים כו', והנה מה שהאותיות נק' אבנים דווקא הנה יש בזה ב' טעמים הא' עד"מ אבנים הגשמי' שמהתקבצות כמה אבנים יחד כשנסדרין בסדר נכון נעשה ונבנה מהם בית בחדרי' רבים כך בצירופים של אותיות כשנסדרין בסדר דהיינו כסדר תיבות הרבה שנעשין מקיבוץ וחיבור האותיות אזי נבנה מהם כמו בית בחדרים רבים דהיינו מה שמהם ועל ידם יושג ויובן ענין שלם כמו שכל וסברא שלימה שהרי השכל והסברה המושג מהם הוא שוכן ומלוּבש בתיבת הללו כמו דמיון אדם הדר בבית לפי שהתי' מצירופי האותיות נעשו כמו בית דירה ממש למשכן והשראת אור השכל שמלוּבש בהן וכל תיבה ותיבה יש בה התלבשות אור השכל בפרט וה"ז כדמיון חדרים רבים אשר בבית שתלוי לפי אופן צירוף וחיבור האבנים. וככל המשל הזה יובן למשכיל למעלה בבחי' אותיות העליונים שביו"ד מאמרות שכל בחי' אות הוא נמשל לאבן עד"מ לפי שהחכ' מלוּבשת בצירופי אותיות וכמ"ש כולם בחכ' עשית וז"ש בספר יצירה המליך האות ה"א כו' שכל התהוות הבריאה הוא

בבחי' צירופי אותיות כמו שהן כלי ובית להשראת אור החכ' שבהם כמו במשל חכ' שבאותיות הדיבור למטה כידוע כו' וד"ל, והטעם הב' למה שנק' אותיות בשם אבנים היינו לפי שכמו האבן הגשמי אינו אלא בבחי' דומם בלבד שחיותם מצומצם מאד גם מבחי' הצומח בעצם כך יובן מבחי' אותיות העליונים שנבראו כל הנבראים ביו"ד מא' שאינם אלא בחי' דומם בלבד לגבי עצמות אא"ס ב"ה לפי שהעולמות שנמשכו יש מאין מבחי' האותיות הרי הן רק בבחי' גבול כמו מהלך ת"ק שנה במלאכים כידוע ואא"ס בלתי בע"ג וא"כ אי"א שימשך בע"ג מבלתי בע"ג אם לא שנתצמצם האור והחיות כ"כ עד שאינו אלא בבחי' דומם בלבד כדוגמת האבן למטה ואזי יוכל לימשך מהן בחי' גברא בע"ג והן הן בחי' אותיות דיו"ד מאמרות וכנראה בחוש גם באותיות הדיבור כאדם למטה שהן רק בחי' דומם גם לבחי' אור השכל המלוכב בהם ואין להם ערך ויחוס כלל עמו כנ"ל וכמו"כ יובן למע' דגם לגבי בחי' החכ' המלוכב באותיות המאמרות ונק' האותיות בחי' דומם בלבד ובטלים אליו כסוס לגבי רוכבו כמו שאותיות הדיבור בטלים לגבי אור השכל המלוכב ויושב בהן כאדם היושב בבית כנ"ל ומכ"ש שהם נק' בחי' דומם לגבי בחי' עצמות אא"ס שלמעלה גם מבחי' חכ' שבדיבור העליון שהרי ארו"ל דבראשית נמי מאמר הוא דהיינו בחי' חכ' שביו"ד מא' כמ"ש במ"א וד"ל. ובכ"ז יובן בפני' הוי' צבאות שארו"ל אות הוא בצבאות שלו וכן אמרו בוותר בכמה דוכתי' דר"ל אות הוא בכל העולמות שנבראו מריבוי צירופי אותיות אבל הוא ית' קדוש ומובדל מהם בערך וע"כ כללותם בטלים לגבי' ונק' רק אות א' לגביהם כמו עד"מ אור השכל המלוכב בריבוי צירופי' שאינו אלא אור שכל א' ושוכן בכללותם יחד וכוללם יחד כמו עד"מ אדם הדר בבית כנ"ל וא"כ יתפרש פי' אות א' בב' אופנים א' שהוא מצויין ומובדל בערך מהם כו' וגם יתפרש אות ממש כי בראשית נמי מאמר הוא אלא שכוללם יחד ואינו אלא אות א' בלבד וכמארו"ל הלא במאמר א' כו' והוא מאמר דבראשית ואינו אלא אות א' כנקודה בלבד שהיא היו"ד כמשי"ת בסמוך בעז"ה וד"ל.

וזהו ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו פי' מאבני המקום בחי' אותיות שנק' אבנים כנ"ל הטעם להיותם רק בחי' דומם בלבד לגבי אור השכל המלוכב בהן והנה ידוע דיעקב עשה מכל אבני המקום אבן א' וז"ש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו שנעשו אבן א' והיינו שנכללו כל בחי' האותיות באור החכ' שהוא כוללם יחד כנ"ל והוא אות היו"ד שגם היו"ד אות אבל הוא בבחי' החכמה כ"ח מ"ה בבחי' ביטול וע"כ אינו אלא רק בחי' נקודה א' בלבד וזהו פי' וישם מראשותיו בחי' ראש ומוחין כי החכ' נק' ראשית וכמ"ש ראשית חכמה וכמ"ש בס"י דיש חכ' בראש ויש חכ' בסוף ופי' וישם מראשותיו שמשמעו למעלה מראשו כי הנה העלה והגביה • לבחי' החכ' שנק' יו"ד למעלה מעלה דהיינו בבחי' כתר שהוא מקיף על הראש ומוחין כידוע בפני' והחכ' מאין תמצא שהוא בחי' אין

דכתר עליון ונק' סוכ"ע טובב ומקיף כמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה אלא כותר וסובב מראש לרגל כא' כידוע, וזהו פי' מראשותיו בבחי' מקיף דכתר כנ"ל וד"ל. והנה הטעם שהי' יכול להעלות האבן למקום גבוה כזה שהוא בחי' כ"ע הענין הוא לפי שבחי' האותיות הם בחי' דומם למטה ע"כ בהם דווקא יוכל להיות השראה מבחי' היותר עליונה והוא בחי' הארת הכתר משום דנעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן דווקא לפי שכל הגבוה גבוה ביותר יותר ירד לשכון בדבר הנמוך ביותר כמשל העיגול שעליונו בגובה ותחתיתו בנמוך וכך למעלה בבחי' סוכ"ע הנק' כ"ע נאמר ומתחת זרועות עולם כו' וע"כ כשבחי' חכ' הוא רק בבחי' דומם בלבד כמו האבן ואזי דווקא יכול להעלותה למראשותיו בבחי' מקיף דכתר כו' וד"ל. והטעם שכל אותיות הנק' אבנים נכללו באות דחכ' דווקא כמבואר למעלה מפני שהחכ' שורש כולם וכוללם יחד וגם לטעם שאין אור אין סוף שורה אלא בחכ' דוקא להיותה בבחי' ביטול ונק' כ"ח מ"ה כידוע וז"ש ה' בחכמה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו ואח"כ וישכב במקום ההוא פי' וישכב יש כ"ב דהיינו כ"ב אותיות כי אחר שהעלה לאבני המקום וכללם באבן א' דחכ' המשיך אח"כ לבחי' כ"ב אותיות דהיינו כ"ב אתון דאורייתא כי או' מחכ' עילאה נפקת כידוע, וזהו וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה פי' מצבה הוא ענין המשכות החכ' הנמשכת מלמעלה למטה והוא אות הוי"ו שראש הוי"ו הוא יו"ד ואח"כ נמשך מן היו"ד בצורת וא"ו והוא בחי' קו המשכה מיו"ד דחכ' למטה מטה כי בחי' קו בכל מקום הוא בחי' המשכה היורדת מגבוה לנמוך וגם כאן הנה בחי' האבן שהעלה מראשותיו הוא בחי' דומם דהיינו בחי' יו"ד דחכ' כשהוא בבחי' ביטול כנקודה א' לגבי אור הכתר כו' ואמנם לפ"ז לא הי' נמצא מאור החכ' בחי' המשכה למטה כלל כמו ע"ד שאמרו דאידי דטרירד למבלע לא פליט ע"כ לזה הטעם הוא שאמר שלקח יעקב את האבן ושם אותה מצבה פי' שהמשיך מיו"ד דחכ' ועשה אותה מצבה כצורת וא"ו שיוצא מהחכ' שביו"ד בחי' המשכה למטה והוא נק' מצבה כמשל שמציבין ומעמידין אותה בבנין קומה יקופה ונק' מצבת אבן כמו קמה אלומתי וגם נצבה כו'.

וביאור הענין הוא שהמשיך מיו"ד דחכמה להיות בחי' המשכה בגילוי בתושב"כ ותושבע"פ כמאמר דאורייתא מחכ' נפקת וזהו מ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל שיעקב דוקא המשיך שרש התורה והעדות לישראל ע"י שהעלה לאבן מראשותיו דהיינו לבחי' הכתר וע"י בחי' העלאה זאת בבחי' ביטול גרמה אח"כ בחי' המשכה שהמשיך מיו"ד להיות וא"ו והוא מה שהשים • אותה מצבה להיות מקום • לתורה ומצות ולולי בחי' העלאה שהשים

מראשותיו תחיו' לא הי' יכול להמשיך ממנה בחי' המשכה להיות בצורת וי"ו כידוע שכל בחי' המשכה א"א בלתי בחי' העלאה מתחילה משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' ואח"כ יצק שמן על ראשה פי' אחר שנמשך רק בבחי' קו דק כמו הוי"ו הוצרך להיות בחי' המשכה מחדש מבחי' חכ' שנק' שמן לפי שהתורה נתלבשה בענינים גשמיים כמו הלכות ציצית בחוטי ציצית גשמיים ותפילין בקלף גשמי ואותיות גשמי' ועד"ז כל ההלכות שמפורסמים בתושב"כ מלובשים בענינים גשמי' וגם בחי' אותיות דתושב"כ עצמה הנה הן בחי' אותיות גשמי' בדיו וקלף כו' וכל הדינין וההלכות תחילה כלולים הם ביו"ד דח"ע בהעלם אך אח"כ יוצא לידי גילוי בתושב"כ ולהיות שהלבשה הגשמי' יכולה להסתיר בחי' אוא"ס שבהם ע"כ הוצק שמן על ראש האבן ששם מצבה הוא בחי' חכמה שבה יש גילוי אא"ס גם למטה כמו למעלה כי אין בחכ' בחי' מסתיר כלל להיותה כ"ח מ"ה בחי' ביטול וגם שיתלבש הדבר בענינים גשמי' אם יש שם הארת החכ' לא יסתיר הלבוש לאא"ס כי אא"ס שורה בחכ' תמיד כמ"ש הוי' בחכ' וגם שהיא מלובשת לא יסתירו הלבושים כו' וזהו ויצק שמן על ראשה דווקא על יו"ד שבאות הוי"ו והוא בחי' החכ' שמלובשת בתושב"כ ובתושב"עפ' כדי שיוכל להיות גילוי אא"ס בתורה גם כשהיא מלובשת בכמה לבושים וד"ל.

ובזה יובן מארז"ל מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה וביראה, ולכאורה מאמר זה יפלא דהאיך יכול להיות עכשיו אותה האימה והיראה הגדולה שבשעת מ"ת דכתיב וינעו ויעמדו מרחוק ועל כל דיבור ודיבור פרחו נשמתן כו' דהרי עכשיו אין כאן בחי' גילוי אלקות כמו שהי' במ"ת דכתי' וכל העם רואים את הקולות כו' אך הענין הוא משום דגילוי אא"ס בחכ' שבתו' הוא למטה גם בהיותה בלבושים והסתרות כמו למעלה באצי' לפי שהחכ' הוא בחי' ביטול ואין בחי' לבוש מסתיר לפניו כו' וע"כ יכול להיות גם בלומד בתורה עכשיו בבחי' אימה ויראה הגדולה כמו שהי' במ"ת כי הרי דבריו חיים וקיימים ואא"ס שורה גם בחכ' הגנוזה ומלובשת באותיות התורה ממש כמו למעלה וכו', וזהו פי' ויצק שמן על ראשה שהוא בחי' ביטול דחכ' שהי' באימה וביראה למטה כמו למעלה מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו וידר יעקב נדר כו' אם יהי' אלקים עמדי כו' ושבתי בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי לאלקים פי' אל בית אבי זה יצחק דהנה לעתיד כתיב כי אברהם לא ידענו כו' ליצחק כי אתה אבינו ולכאורה אינו מובן למה לא יאמרו לאברהם כי אתה אבינו הלא הוא אבי יצחק כו' אך הנה פי' יצחק לשון צחוק וחדוה כמ"ש שרה צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי כו' ולשון יצחק להבא משמע שעתידי לצחוק והענין הוא כי הנה הצחוק למטה במלך בריד היינו כשעושין לפניו דבר הפלא וחדוש גדול שהוא היפך הטבע דווקא כמו שמראין לפניו ציפור מלומדת לדבר כאדם או דוב מרקד וכיוצא שכל אלה חידוש גדול ודבר הפלא ע"כ מביא לידי צחוק שיצחק המלך ויקבל עונג גדול מזה אבל אם

אין בו דבר חידוש לא יצחק ולא יקבל עונג כלל כו' וכך יובן למשכיל למעלה כשיהי' ההתהפכות הרע לטוב בגמר הביירוים דעה"ד טו"ר לעתיד דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר כו' ובלע המות לנצח כו' אזי יהי' בחי' שעשועים וצחוק למעלה באא"ס ב"ה ויקבל עונג גדול בו זהו דבר חידוש שיהופך הרע לטוב כי הרי את זלעז"ו עשה וכד אתכפי' סט"א ואתהפכא ה"ל כמו דבר חידוש למעלה ומקבל עונג ונמשל לבחי' צחוק כמו שהצחוק נקנה מדבר חידוש ואמנם אין זה בחי' עונג עצמי' כשאר התענוגים עצמי' אלא הוא עונג נקנה מדבר חידוש והוא צחוק עשה שנעשה ונקנה ע"י שהשפיל א"ע לקבל עונג מבחי' הביירוים זה צחוק עשה לי אלקים שם ב"ן המכרר ביירוים כו' ואמנם תשלום הביירוים דוקא לעתיד (וגם בכל יום יש בחי' הצחוק הזה כמארז"ל בכל יום ג' שעות האחרונים יושב ומשחק עם לויתן כמ"ש לויתן זה יצרת לשחק בו והוא מבחי' הביירוים שבכל יום) והוא פי' יצחק לשון עתיד דווקא כי לעתיד יבורר ויבוער כל הרע וכמ"ש לעתיד באבוד רשעים רינה, וחשארז"ל דלעתיד דווקא יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי בחי' הצחוק הזה יהי' לעתיד דווקא וע"כ יאמרו כנ"י ליצחק כי אתה אבינו כי הנה תכלית ירידת הנשמה בעוה"ז וירידת בני' בגלות היינו להיות למעלה בחי' גילוי הצחוק והחדוה בימות המשיח מבחי' הביירוים כד אתכפיא סט"א (וכמ"ש במ"א בביאור ענין הקנגי' שעתידי הקב"ה לעשות לצדיקים). ומטעם זה יובן משארז"ל דאם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין משום דענין התשובה הוא לאכפי' סט"א ואתהפכא מרירו למיתקא כו' ומה נעשה למעלה בחי' צחוק ותענוג גדול יותר מעבודת עבדיו הנאמנים כו' ולזה אמרו דבע"ת גדולים מצדיקים גמורים כו' וע"כ אם ישראל עושין תשובה דווקא אז נגאלין לפי שיוכל להיות עי"ז בחי' עונג העליון למעלה וא"ל אין נגאלים וגם שיהי' בידם מע"ט הרבה העיקר תלוי בתשובה מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, דהנה חר"ן בגימ' גרון ע"ה, והנה גרון הוא בחי' הקול היוצא בדרכו מהבל הלב בה' מוצאות הפה דרך הגרון והוא כשהקול מורכב יפה ביסוד המים ומאש ורוח במזיגה נכונה אבל כשהרכבה אינו יפה והוא כאשר יסוד האש מתגבר יותר אזי נחר הקול (הנק' בל"א היירי"ק) והוא נחר גרוני אותיות חר"ן ופי' ניתר שהקול נמוך ביותר להיות יוצא בצמצום ובדוחק גדול מן הגרון מפני יסוד האש שקלקלו ומעכבו משא"כ כשהקול מורכב יפה מיסוד המים והרוח שהוא יוצא בקולות גדולי' בלי עיכוב כלל כו' והנמשל מכ"ז יובן למעלה דכתיב הקול קול יעקב כו' והוא בחי' ההמשכה ההשפעה אלקי' בבחי' קול מורכב מבחי' חג"ת שנמשלו לאש ומים ורוח כמ"ש בזוהר בענין קול ודיבור ומבחי' קול זה נמשך לבחי' דיבור העליון ביו"ד מאמרות כמ"ש ויאמר אלקים כו' וכידוע ואמנם כשהשפעה יורד למטה מטה עד ע' שרים שם מסתלקת עצם ההארה האלקית ויוצא ההמשכה בבחי' הסתלקות וצמצום גדול והוא כמ"ש נחר גרוני וכמו"כ כתיב נאלמתי

דומי' בחי' אלם כי להיות מהוה בחי' דומם בחי' גפרד לגמרי נק' אלם וז"ש נאלמתי וכן כרחל לפני גוזיה נאלמה כמ"ש בע"ח דקאי על בחי' מל' דאצי' כשירדת למטה בהיכלות החיצונים וכמ"ש מלכותו בכל משלה ורגלי' יורדות כו' והיינו אלם אותיות וצירופים אחרונים שבשם אלקים כמ"ש פלג אלקים שנחלק שם אלקים מי למעלה ואלם למטה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. אך כ"ז בירידת האור למטה מטה שיש השפעה גם לחיצונים והיינו בחי' חרן גימ' גרון ע"ה שהוא הקול שיוצא בצמצום מפני בחי' גודל הצמצום שנמשך מקו השמאל שנמשל ליסוד האש עד שיסוד האש גורם לקול שיהא נח"ר גרוני ונאלמתי כו'.

וּז"ש ויצא יעקב כו' וילך חרנה בעוצם הצמצום כו' אך אח"כ הנה יעקב שב מלמטה למעלה ויצא מחרן שהוא אותיות נח"ר כו' והיינו כאשר אתהפכא חשוכא לנהורא כו' וכמ"ש ושכתי בשלום אל בית אבי שהוא יצחק שהוא לשון צחוק בתשלום הבריורים והיינו פי' ושכתי ממטה למעלה שהולך ושב לברר כל הבריורים עד שיברר כל הרע כמו שיהי' לעתיד דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר כו' אזי נהפך הוא מבחי' חר"ן ונעשה רינה וכמ"ש לעתיד באבוד רשעים רינה כו' והיינו שהחיות שבחר"ן נפסק הרגל השמאלי ונעשה ה"א כי אותיות החיות צורתו מוכחת סתימת והעלמת האור מכל צד והיינו מפני עוצם ההסתר כנ"ל בפ"י נחר גרוני כו' אבל הה"א יש פתיחה ברגל השמאלית וכמ"ש בזהר ע"פ גער חית קנה כו' וכידוע בענין ההפרש בין חמץ למצה שהוא מפני שבמצה נעשה מן החיות ה"א וע"כ החמץ כולו בחי' דין קשה והמצה בחי' חסד כו' וכן גם כאן מחית דחר"ן נעשה רינה כשיושלמו הבריורים וזהו המשך הפי' שבתחי' אמר וילך חרנה ואח"כ מספר ענין הבריורים איך שלקח יעקב מאבני המקום וכללם באבן א' דחכ' וישם מראשותיו כו' ואח"כ אמר אם יהי' שם אלקים עמדי לברר הכל ושכתי בשלום אל בית אבי הוא יצחק והי' לי לאלקים כו' כמשי"ת בסמוך בעז"ה. ופי' בשלום ב' שלימות דהנה שרש ענין השלום הוא התקשרות שמקשר ומחבר ב' הפכים יחד כמו עושה השלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל שהן כמו אש ומים בחי' חו"ג ב' הפכים ממש והקב"ה עושה שלום לקשרם ולחברם יחד כו' וכמו"כ למעלה בחי' המחבר ב' הפכים במדות העליונות נק' שלום וכמ"ש בס"י טרף אש ומים ובללם יחד כו', והנה יש ב' מיני שלום (ונק' צדיק עליון וצדיק תחתון) בחי' שלום מתתא לעילא ובחי' שלום מעילא לתתא כו' כי בהתחברות עליון ותחתון יש ב' אופנים הא' שהעליון יורד מלמעלה לגבי התחתון והב' שהתחתון יעלה לגבי העליון למעלה ושניהם נק' בחי' התחברות אלא שזה למעלה וזה למטה וכל בחי' התחברות מב' הפכים או בעליון ותחתון כמו עילה ועלול שיש הבדל גדול ביניהם הוא ע"י בחי' השלום שמקשרם ומחברם ונמצא שיש ב' מיני שלום א' מתתא לעילא והיינו כשהתחתון עולה למעלה על ידו ומחברו בעליון למעלה וז"ש שלום לרחוק ולקרוב כו' וארז"ל לרחוק שנעשה קרוב פי' ע"ד הנ"ל בבחי' הבריורים לאכפ"י לס"א כו' שעולין בהעלאת מ"ן ליכלל באחד עליון מלמטה למעלה וע"ד בע"ת שבמקום שבע"ת עומדים כו' כי עי"ז נעשה בחי' צחוק ותענוג גדול כו' הרי

הרחוק נעשה קרוב והיינו פי' הא' במ"ש ושבתו בשלום אל בית אבי בבחי' שלום מתתא לעילא כשהרחוק נעשה קרוב והפי' הב' בזה שאמר ושבתו בשלום כו' היינו בחי' שלום הב' שהוא מעילא לתתא והשבה זאת הוא מלמעלה למטה וכמ"ש שלום לרחוק ולקרוב פי' לקרוב היינו כשהעליון יורד מלמעלה למטה להתייחד בתחתון ולהתחבר בו למטה והרי ידוע שההתחברות א' הוא בכ"מ שהוא גם למטה כמו למעלה וזהו בחי' גילוי אא"ס למטה מאצי' לבריאה (והיינו בחי' התקשרות המשפיע במקבל שנק' צדיק עליון משא"כ שלום מתתא לעילא הוא בחי' התקשרות המקבל במשפיע שנק' צדיק תחתון וכידוע שהן בחי' יסוד דדוכרא ובחי' יסוד דנוקבא וכמ"ש במ"א ע"פ או יעשה שלום לי שלום יעשה לי ב' שלומים שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא שמ"ט כו' וד"ל) וע"י בחי' שלימות הנ"ל דווקא מעילא לתתא ומתתא לעילא אמר ושבתו בשלום אל בית אבי זה יצחק להיות מזה בחי' צחוק ותענוג העליון למעלה כנ"ל בפ"י כי אתה אבינו כו' ולכך כפל בתנאי הא' אם יהי' אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה דהיינו שמברר כל הבירורים לאהפכא חשוכא לנהורא כנ"ל והו' ושמרני ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש שהוא כולל כל עניני הבירורים כידוע דלחם לאכול לנפש האלקית נעשה מבירור ל"ט מלאכות כו' וכן בבגד ללבוש בבחי' הבירורים אך המזון בבחי' או"פ לנפש והלבוש בבחי' או"מ והיינו תורה ומצות כנ"ל (ולעתיד כשלא יצטרכו עוד לבירורים לפי שיבורר הכל כנ"ל אז לא יצטרכו כלל לעבודת בירורים בל"ט מלאכות דלחם לאכול ובגד צמר בטווי' לתקן הלבושים ברוחני' ע"כ גם בגשמי' לא יצטרכו לעבוד אדמה בחרישה וזריעה כו' וכן בבגד לטוות ולארוג אלא יהי' לחם לאכול ובגד ללבוש מוכני' בלי תיקון עבודה כלל והיינו שרמוז רז"ל באמרם עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת פי' גלוסקאות לחם לאכול מוכן בכל צרכו גם באפי' ובגד ללבוש כלי מילת טווי' וארוג כו' וד"ל) ואמנם כל בחי' הבירורים תלוי בתנאי הב' והוא במ"ש ושבתו בשלום אל בית אבי דווקא דהיינו שכל הבירורים יתעלו למעלה ע"י בחי' ב' השלומים הנ"ל אל בית אבי זה יצחק דווקא כו' וד"ל.

והיה הוי' לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתו מצבה יהי' בית אלקים פי' הוי' אלקים הנה ידוע במ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים ששם הוי' נמשל לשמש כמו עד"מ השמש הוא עצם המאור והזיו המתפשט בא מנרתק השמש שמסתירו וכמאמר כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' כך הנרתק מגוף השמש עצמו ונעשה להיות למגן ולמסתיר כדי שיהי' אור וזיו מתפשט כו' וכמ"ש במ"א וכמ"כ יובן למשכיל למעלה דבחי' שם הוי' הוא בחי' המקור המחי' ומהוה את הכל מחמת שאוא"ס עצמו מאיר בשם הוי' כו' יוד' חכ' ה' בינה כו' וכידוע דשם הוי' כולל כל האצי' אבל בחי' שם אלקים הוא בחי' המסתיר לאא"ס שבשם הוי' כמו המגן לשמש ועי"ז בחי' ההסתר והצמצום הזה יוכל להתהוות יש מאין בע"ג מבחי' אור וזיו בלבד כנודע והנה לעתיד כתי' ונגלה כבוד הוי' שיתגלה בחי' עצם המאור וכרמו שרמוז רז"ל שעתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה כו' דהיינו שיוסר בחי' חושך המפסיק משם אלקים והיינו לפי

שלעתיד יתברר הכל ויהופך חושך לאור כו' ולפי שיתגלה בחי' שם הוי' ע"כ ארז"ל עתידים הצדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כי יתגלה למטה שם הוי' כמו למעלה באצ"י כנ"ל וע"כ הרי יהי' או בחי' הוי' כבחי' אלקים כי כמו שאלקים עכשיו מתפשט בבי"ע * ע"י בחי' הסתר כנ"ל כך לעתיד יתפשט בחי' שם הוי' למטה בבי"ע במקום בחי' אלקים דעכשיו ממש וזהו והי' שם הוי' דעכשיו לי לאלקים לעתיד אחר תשלום כל הבידורים דווקא וכמו שאמר תחילה ושבתי בשלום כו' וד"ל.

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כו' דהנה מאחר ששם הוי' לעתיד יהי' רק בחי' שם אלקים א"כ ממילא יהי' בחי' שם הוי' לעתיד למעלה במדרי' יותר משם הוי' דעכשיו והיינו שיהי' בבחי' אא"ס עצמו דקמי' כחשיכה כאורה כו' וז"ש והי' אור הלבנה כאור החמה דעכשיו ואור החמה דלעתיד יהי' שבעתיים כו' וא"כ האבן הזאת שהוא בחי' מל' א' ב"ן ג"כ יתעלה לעתיד ואמנם לא כעילוי שם הוי' כו' אבל יתעלה עכ"פ במדרי' יותר מעכשיו דהיינו שיהי' בחי' בית לאלקים לא כמו עכשיו שאינו אלא בבחי' אותיות בגבול ממש בבי"ע אלא יהי' בחי' בית לאלקים שהוא שם הוי' דעכשיו דלעתיד לא יהי' רק בבחי' יו"ד אלקים כו' וד"ל. וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך פי' אשר תתן לי לעתיד כלומר כל בחי' האורות עליונים שיומשכו לעתיד אפי' בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות אשר אעשרנו ב' מעשרות א' מלמטה למעלה בחי' העלאת מין א' מי' ומעשר בחי' מ"ד הכל יהי' לך פי' לבחי' המאציל עצמו וד"ל.

להבין שרשי הדברים הנ"ל. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כו' הנה שרש ענין אבן היינו א' ב"ן והוא בחי' מל' שבאצ"י שהוא בחי' שם ב"ן (וכמ"ש במ"א ע"פ אבן מאסו הבונים כו') שכללותה אינה אלא בחי' אותיות שביו"ד מאמרות וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו', וכמ"ש ויאמר אלקים יהי אור יהי רקיע כו' בחי' אותיות וזהו מ"ש בסי' שתי אבנים בונות כו' עד מכאן ואילך צא וחשוב כו' מפני שהאותיות נק' אבנים להיותם בבחי' ב"ן דנוק' והם נעשים מקורים להוות ולהחיות כל העולמות מאין ליש כמארז"ל בצלאל הי' יודע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כו'. והנה מ"ש והאבן הזאת הוא כללות בחי' מל' שכללות כל האותיות וצירופי' הפרטים והיינו בחי' החכ' שבדיבור ונק' חכ' תתאה בזהר, וגם בסי' אמר שיש חכ' בראש וחק' בסוף ונעוץ תחב"ס וסופן בתחילתן כו', והיינו מ"ש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו פי' כי חכ' תתאה נק' ראש כנ"ל וכל האבנים הפרטים המסתעפים

אח"כ נמשלו לבחי' זרועות וגוף כו' כידוע שבחי' מל' שבאצי' כלולה מע"ס
 בציור אדם ראש וזרועות חג"ת ונה"י כו' גם בהיותה מתלבשת למטה להחיות
 בבי"ע בבחי' אותיות הנק' אבנים כנ"ל וכמ"ש ויאמר אלקים כו' כמו שהיא כלולה
 מע"ס בבחי' האצי' למעל' שנק' מקור האותיות כידוע שהאותיות נחלקים לג'
 אותיות שעטנ"ז ג"ן ואוכ"ל מכפר"ת בד"ק חיה וגם בס"י נחלקים לג' בג"ד כפר"ת
 כו' וכללותן הוא בחי' כ"ב בלבד וז"ש וישכב במקום ההוא פי' ויש כ"ב הוא
 בחי' ע"ס דמל' כשהיא בכ"ב אתון כבי"ע כנ"ל, ומ"ש עוד ויקח מאבני המקום
 ולא כל אבני היינו מפני שכולל הכל באבן אחת והוא בחי' אות א' דחכ' תתאה
 שנק' כלי החכ' כי בחי' האות נק' כלי ולא אור כידוע שיש בכל ע"ס או"כ
 והאותיות נק' כלים וגם בחכ' ישנה בחי' אור וכלי דהיינו בחי' האותיות שבה
 כמו שם ע"ב במילוי יודי"ן וכללותו יו"ד א' בלבד והוא מ"ש והאבן הזאת
 כנ"ל.

והנה מ"ש וישם מראשותיו פי' מראשותיו הוא למעל' מבחי' ראשו והענין
 הוא שהעלה לבחי' ח"ת שנק' בחי' ראש לגבי שאר כל האותיות כו'
 למעל' מעל' דהיינו לבחי' ח"ע שנק' חכ' בראש והוא בחי' אור אבא ממש
 משום דאבא יסד ברתא עד"מ בחי' הדיבור ששרשו במקור המושכל דהיינו בחי'
 אין דחכ' שלמעל' מהשגה דבינה כידוע, וחכ' דנוק' נק' חכ' שבדיבור בלבד
 כידוע ואחר שהעלה לבחי' חכ' בסוף דנוק' לח"ע דאור אבא הנק' חכ' בראש
 ואח"כ נא' עוד ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה פי' מצבה
 הוא בחי' וי"ו שלמעל' מבחי' יו"ד דהנה תרגום מצבה לשון קמה כמו קמה
 אלומתי וגם נצבה לפי שמתחילה היתה האבן מונחת למטה בארץ ואח"כ הקים
 אותה מן הארץ והציב אותה כמו קמה הנצבה ועומדת וזהו שתרגם ושוי' יתה
 קמה כו' והענין הוא שהעלה גם לבחי' יו"ד דהוא כלי החכ' לאחר שעלתה
 לבחי' חכ' בראש כנ"ל עוד למעל' יותר הוא בבחי' שרש ומקור י"ג ת"ד
 שנק' יודי"ן ווי"ן כידוע בעליות י"ב לחמין דשבת שנעשין בצורת יודי"ן
 ווי"ן לפי שבעליות שבת דמעלי שבתא בחי' המל' עולה עד בחי' י"ג ת"ד דא"א
 כו'. וביאור ענין היודי"ן והווי"ן שבשרש י"ג מדה"ר שנמשכין מבחי' א"א הנה
 ידוע להיות כי בחי' המשכות י"ג מדה"ר הנק' ת"ד הן הנה בחי' שערות הנמשכין
 ממוחי' שבראש ועד"מ בחי' השערות למטה שאנו רואים שכל שערה ושערה
 יש לה גומא עמוקה בראש שמשם שרש יניקתה מן המוחי' ואח"כ מן הגומא
 היא מתפשטת וצומחת כו', והנה בחי' הגומא צורתה כמו יו"ד וההמשכה
 שנמשך משם למטה בחלל השערה עצמה נק' וי"ו כי צורתה כמו ווי"ן שבראשה
 יו"ד ואח"כ נמשך כמו קו דק למטה מטה הולך ומתקצר למטה כו' דהיינו בחי'
 יודי"ן ווי"ן שבי"ג מדה"ר שנמשכו מבחי' מו"ס דא"א וכך כתי' וישם אותה
 מצבה שהרימה והקימה לבחי' י"ג מדה"ר שנק' ווי"ן שהם למעל' מעל' גם
 מבחי' אור אבא דאצי' כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' דנוצר חסד כו', ולהיותה
 מתעלה בעילוי אחר עילוי גדול כ"כ ע"כ הי' מההכרח שיהי' בחכ' תחילה
 בחי' ביטול במציאות והוא להיות רק בחי' דומם כאבן שנק' כלי החכ' בלבד

כידוע דכל עלול שרוצה לדבק בעילתו מוכרח שיופשט מבחי' עצמיות תחילה ולהיות רק כנקודה א' בלבד כמו שכאשר בחי' המל' עולה להתייחד בז"א שנעשית תחילה בחי' נקודה א' שתחת היסוד היר"ד וזהו ויקח את האבן אשר שם מראשותיו בבחי' יו"ד חכ"ע וישם אותה מצבה ותרגמו ושוי' יתי' קמה כנ"ל דהיינו בבחי' הווי"ן די"ג ת"ד כו' וד"ל.

ולזהבין זה בתוס' ביאור הנה ידוע דלפני בחי' עצמות המאציל שוה בחי' אצי' לבחי' עשי' משום דמובדל ומרומם מכל ההשתל' וקמי' כחשיבא כאורה כו' וכמ"ש ולא מכל אינון מדות כלל כו'. ולזה הטעם אנו מוצאים שיוכל להיות בחי' יחודים עליונים באר"כ דע"ס דאצי' ע"י בחי' המעשה הגשמי' בדברים גשמיים דעצים * כמו ע"י מצות גשמיים וכיוצא בזה ולכאורה איך יהי' תלוי יחוד אלקי' באצי' ע"י עשי' גשמי' בדברים גשמי' הענין הוא לפי שקמי' כחשיבה כאורה כו' וכמשל העיגול שאין בו מעל' ומטה ורוחניות וגשמיות שוין לפניו ממש וע"כ גם מבחי' עשי' גשמי' יכול לירד בחי' השכחה מעצמיות המאציל כמו מבחי' אורות העליונים כו' ונמשך מאורו העצמי' הארה והמשכה בעלמא והן כמו בחי' הווי"ן שבי"ג מדה"ר דא"א שהוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים כנודע ובחי' הווי"ן שנק' מצבה כנ"ל והארה הזאת כאשר מתפשטת למטה הוא בנבראים ונאצלים בהשוואה א' להיותה באה מבחי' עצמות דקמי' הכל שווין כנ"ל וז"ש ויצוק שמן על ראשה פי' שמן מבחי' ח"ס דא"א שנק' שמן משחת קדש ובוהר נק' שמן הזה משחא עילאה והוא כמ"ש כשמן הטוב על הראש כו' וכמ"ש במ"א וע"י בחי' שמן זה אשר נמשך על ראשה של בחי' מצבה הנק' ווי"ן כנ"ל אזי לא יוכל כל בחי' מסתתר גם בבי"ע להסתיר בחי' אור זה והיינו מפני שנתלבשה בלבוש חכ' הנק' שמן משחת קדש כו' שלמעלה מכל ההשתל' דאבי"ע ועי"ז גם שמתלבש האור בכמה לבושי' שוני' גם במעשה גשמי' כמו בקרבנות והואה מדם בהמה גשמי' או בתרומה ומעשרות בתבואה גשמיות ולא נברא (יסתיר) * האור כלל ושורה בזה אוא"ס למטה גם בהתלבשות כמו למעלה ממש כנ"ל. וזשארז"ל מה להלן באימה וביראה אף כאן ממש כו' כי לכאורה אינו מובן איך יהי' עכשיו אימה וביטול כמו במ"ת כו' אך הנה גם במ"ת נאמר וכל העם רואים את הקולות שהוא בחי' אורות עליונים דאצי' היינו ע"י בחי' התלבשותן דוקא בכריאה מאחר שבהשגתם גם בבחי' הקולות הללו והרי גם משה הגדול מכולם הי' אור האצי' מאיר בנשמתו דרך התלבשות האצי' בכריאה מאחר שהי' לו גוף גם שנשמתו הי' מבחי' המאציל ממש, וא"כ גם עכשיו שהתורה נתלבשה בעשי' גשמיות מ"מ הרי יש בה בחי' האצי' בהתלבשות עכ"פ והרי לפני המאצי' עצמו שוין בחי' בריאה עם בחי' האצי' והאיך * אמר לכאורה אין אימה כמו במ"ת דכמו שעכשיו מסותרת בעשי' גם

דעיים : כ"ה בשני הכתי'. ואוצ"ל : דעשי'. או : דעושים.
נברא (יסתיר) : כ"ה בהכתי'.
והאיך . . . בהיפוך : כ"ה בהכתי'.

במ"ת הי' מוסתר בבריאה ולפניו הכל שוין כו' אלא מוכרח שהיא הנותנת לומר בהיפוך דמאחר שלפניו הכל שוין א"כ יכול להיות גם עכשיו באימה וביראה כמו בשעת מ"ת כו' וד"ל. ושרש הענין הוא לפי שבחי' הוי"ו הנק' מצבה מפני שבאה מבחי' ח"ס דא"א שהוא נחשב מבחי' עצמית המאציל ע"כ יכול להיות אימה וביטול גם עכשיו כמו במ"ת ממש כי בחי' הוי"ו הזה מאיר באצ"י ובבי"ע בהשוואה א' מטעם הנ"ל וזהו מה להלן באימה ויראה שהוא בחי' חכ' שבראש שהוא בחי' ביטול האמיתי דחכ' כח מה וכמ"ש וישם מראשותיו וכנ"ל אף כאן לאחר בחי' התלבשות בבי"ע מח"ת דנוק' כנ"ל יכול להיות בחי' אימה ויראה דח"ע לפי שנעוץ סופן בתחילתן ותחב"ס וכנ"ל, אך זהו דוקא ע"י שהרים והקים בחי' האבן וישם אותה מצבה בבחי' המשכה מלמעלה למטה אבל אם לא הי' רק מה שהקים אותה מראשותיו בהעלאה בלבד לא הי' אף כאן באימה וביראה כמו להלן כו' וד"ל (וזהו אבן א' ב"ן דכתר לפי שנעוץ תחב"ס כו' וד"ל).

ומעתה י"ל בשרש ענין ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה חרן בגימט' גרון עם הכולל כו' כנ"ל דהנה פי' באר שבע הוא בחי' מקור לז' מדות המתחלקים בדיבור וז"ש לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת כו' פי' לך הוי' שהוא בחי' ז"א המקור של המדות בטלים הז' מדות שנק' גדולה וגבורה כנ"ל והיינו בחי' הבל הלב שהוא מקור המדות שנגלים בדיבור שנק' גדולה בה' כו' כמ"ש במ"א וזהו ויצא יעקב י' עקב הוא בחי' הבל היוצא מהלב לדיבור בה' מוצאות הפה ונעשה קול גשמי וז"ש הקול קול יעקב כו', והנה אנו רואים באדם התחתון שהקול הנמשך בדיבור יש לו ב' שרשים ומקורים הא' בבחי' או"י והב' בבחי' או"ח כי הנה אנו רואים שהקול מעורר הכוונה שבמוח הרי יש לקול שרש במוח השכל כי מן השכל שבמוח יתלבש במח' והמח' מלוכשת בגידים דקים שבמוח והגידין מתפשטין ובאין בהבל הלב, ואח"כ חוזר ועולה מהבל הלב אל הגרון בבחי' או"ח והוא הקול המלוכש בדיבור ונמצא בסדר המשכת התהוות הקול בדיבור תחילה בא מן השכל דרך הגידין בלב מלמעלה למטה בבחי' או"י והוא עדיין שם בבחי' ההעלם ואח"כ חוזר ועולה מהבל הלב אל הגרון ונעשה קול מורגש הרי יש לקול זה ב' שרשים הא' במוח שבא משם בבחי' או"י והב' מהבל הלב שהוא בא משם בבחי' או"ח והגרון המקור יציאת הקול לדיבור בהרכבה גשמי' מאש ומים ורוח והנה ידוע שבחי' אש ומים שבקול היינו בחי' יסוד האש ובחי' יסוד המים ולחלוחית דהיינו מהריאה ששואבת כל מיני לחלוחית ומשקה בא בחי' יסוד המים בקול היוצא מהבל הלב ובחי' יסוד האש שבא מבחי' הגבורה יסוד האש בדם הלב כשאין הריאה מנפחת רוח עלי' לקררו כנ"ל ובחי' יסוד הרוח הוא עיקר הקול כי הנה הוא עיקר בחי' ההבל שבלב המוציא הנשימה ולכך נק' נשמת רוח החיים כו' וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים כו' וכללות ג' אלה אש ומים ורוח נק' חג"ת אש ומים

בחי' הויג כי כל בחי' התפשטות הוא בא מבחי' יסוד המים כמים שטבעו להתפשט הרבה וכל בחי' צמצום וכיווץ הוא מבחי' יסוד האש כמו האש שטבעו להגלית ולכווץ כל דבר כך בדיבור שנמשך מן הקול הנה הוא בא מבחי' הגבו' שמבחי' יסוד האש שבקול שהוא המצמצם את הקול ומכווצו להיות מתחלק לחלקי' רבים כ"א לא בחי' הצמצום הזה הרי הכל הי' בחי' קול פשוט בתכלית כי בחי' יסוד האש הוא מחלק בה' מוצאות ומפריד הכל הקול ונק' היג מנצפ"ך ובלתי היג הללו * הי' רק מבחי' החסדי' שהוא יסוד המים והלחלוחית שבא מן הריאה גם בחי' הרוח שרשו ומקורו הוא בחי' החסדים דוקא כידוע דרוח הוא בחי' ת"ת שהוא בחי' רחמים שעיקרו חסדים וכאשר הי' הכל בחי' רחמים וחסדים לא הי' בחי' צמצום כלל וא"כ לא הי' באפשרי התחלקות הקול לחלקים קצרים בדבור אך ע"י בחי' יסוד האש שבלב יתחלק בה' מוצאות הפה וזאמנם היינו דוקא כשבא בחי' יסוד האש הנה בבחי' מדה וגבול לא יותר מדאי אלא רק לחלק הקול וזה נק' גבורה שבחסד כו' אך אם הוא בא בלב בתגבורת יותר מדאי הנה הוא מקלקל הקול ומעכבו מלצאת בהתפשטות ובצלילות כי הוא מקלקל יסוד המים והלחלוחית שבריאה וגבור עליו וממילא יתקלקל הדיבור שאינו נשמע בצלילות ובהירות אלא בדוחק ועבות ואז נאמר נחר גרוני ע"ד הפשוט שקול הגרון מתקלקל ונחר. אותיות חרן להיות בא מסיבת הגבו' הקשות כשמתגברים מיסוד האש ונק' חרון ואף וחמה וכיוצא. וידוע דדין ורוגו שהוא בא מבחי' הגבורות שבדם הלב כשמתגברים כו' וד"ל.

והנמשל מכל הנ"ל יובן למשכיל למעלה הכל בבחי' אדם עליון דאצי' שהם בחי' מדות דז"א דאצי' כידוע בבחי' הקול הנמשך מבחי' הכל הלב הנק' קול יעקב כו' שרשו מתחיל להתפשט מבחי' המוחי' העליונים המתלבשים בז"א שהוא בחי' מוחי' דאז"א כמשל הנ"ל שהקול מתחיל מן השכל שמתלבש במח' כו' ואח"כ נמשך במח' עליונה דז"א שנק' * בהתלבשות בבחי' גידים דקים כו' ומשם הוא נמשך בבחי' הכל לב העליון וכ"ז הוא בא בבחי' או"י מלמעלה למטה כו' ואח"כ חוזר ועולה בחי' המשכה זו מבחי' הכל הלב העליון בבחי' או"י מלמטה למעלה מבחי' הגרון מקור ה' מוצאות הפה שהוא בחי' הדיבור העליון ונעשה בחי' קלא המשתמע בבחי' הרכבה אש ומים ורוח שהם בחי' מדות דנוק' כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו', והנה מובן שיש לבחי' קלא דמשתמע בדיבור ב' שרשים א' בבחי' מוחין דאז"א והב' בהכל הלב בחי' יעקב כו' ובחי' הגרון מקבל משניהם מבחי' או"י ואז"ח כו' מג' אלה חגית הנה ע"ז אמרו בהר כביש באשא וגלית ברוחא כו' פי' בחי' הגבורות שבבחי' יסוד האש שבהכל לב העליון הוא המחלק ומצמצם לבחי' קול העליון שבדיבור העליון כו' וטבע הגבורות

הללו הי' דק . . . בחי' צמצום כלל : בכתי' ב' : הללו היורד בבחי' החסדים שהוא יסוד המים והלחלוחית שבא מן הריאה שרשו ומקורו הוא בחי' חסדים דוקא כידוע דרוח הוא בחי' ת"ת שהוא בחי' רחמים וחסדים לא הי' בחי' צמצום כלל.
 שנק' : בשני הכתי' שלפנינו יש כאן מקום פנוי לחיבה אחת.

לכווץ ונק' כביש מענין כבישה כו' ואם לא בבחי' הצמצום הזה הי' הכל בבחי' התפשטות רחמים וחסדים דהיינו מפני בחי' יסוד המים שבלב העליון וגם מפני בחי' הרוח שנק' ת"ת כו' וד"ל והעיקר הוא בחי' הרוח שנק' נשמת רוח אדם, וז"ש כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם דלעילא כו', והנה כאשר מתגבר ביותר מבחי' הגבורות בבחי' דם שהוא אותיות דם דאד"ם להיות שרשו מבחי' הגבורות דאימא כמו בחי' האודם שממנו בשר ודם כו' אזי הוא מעכב לקול מלצאת בבחי' החסדים והוא בחי' תגבורת הדינים למעלה כמו וחרה אף הוי' כו' ונק' חרון של מקום, וז"ש ויצא יעקב מבאר שבע מקור המדות וילך חרנה בבחי' חרון אף העליון פי' חרנה חרן ה' דהיינו בחי' הרגונו והדין שנמשך מהבל לב העליון בנוק' שנק' ה' תתאה שאז ממילא גם בחי' הדיבור העליון שהוא הה' מתקלקל מעוצם הדינין והגבורות ואז נאמר גאלמתי דומי' וכן כרתל לפני גוזזיה גאלמה דקאי הכל בבחי' מל' שהוא בחי' הדין * כידוע, ודרך כלל הנה בעת שבחי' החסדים דז"א מתפשטין בדיבור עצהיו"ט אזי ישראל למטה בגדולה והתפשטות כמו מלכי ישראל בבית ראשון כמו שלמה שהי' מולך בכל העי' אומות מ"מ הרי אנו אזמרים דוד מלך ישראל חי וקיים שהוא בחי' מל' דאצי' כמו שהוא למטה שאין בו שינה גם בהיותו בחי' הדיבור למטה בבחי' אלם כו', אבל כשהדיבור העליון בא למטה בבחי' קטנות והוא להיות ע' שרים הוא הנק' אלם כמארו"ל אין כמוך באלים כו' אזי יתגבר שיעבוד מלכיות למטה בישראל כו' וכ"ז מפני שניחר גרוני בבחי' הגבורות הקשות שמתגברים יותר מדאי וזהו חר"ן אותיות נחר והוא גימט' גרון ע"ה וד"ל.

והנה מ"ש ויצא יעקב כו' וילך חרנה כו' ודאי לא היתה בחי' יציאה זו כדי להשתקע שם אלא אדרבה כוונת יציאתו מבחי' באר שבע הנ"ל לבחי' צמצום בדינים שנק' חרן הוא כדי לצאת משם ולהפוך חר"ן לרינה דוקא והיינו לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא הנק' המתקת הדינין דהנה מה שאותיות חר"ן נהפך באותיות רינה אין ההיפוך רק באות החי"ת דחר"ן שנעשה ה' והענין הוא כי הח' צורתו מוכחת שהוא סתימת העלמת האור מב' צדדים ומלמעלה אלא רק למטה פתוח והוא מורה ענין צמצום הדינין שמקבלים מח' דחמץ וכן הוא אומר לפתח חטאת רובץ כו' וז"ש רבקה קצתי בחיי מפני בנות ח"ת פי' קצתי כמ"ש קץ שם לחושך כו' מפני בנות ח"ת שהן תגבורת יניקת החיצונים שמקבלים מלמטה מפתח אות הח' ולמלה הרי סתום מכל צד וכמ"ש אותותינו לא ראינו כו' משא"כ אות הה"א שיש בו פתיחה למעלה לקבל מהארת האצי' בחי' החסדים כנ"ל כמ"ש בעי"ח וע"כ לעתיד נאמר הפכת מספדי למחול לי כו' מפני שבחי' הדינין יבוערו ויהופך מרירו למיתקא דהיינו שיתהפך מחרן וכעס לרינה וחדוה לפי שחי"ת דחר"ן יופסק ויהי' בצורת ה' ואז נאמר באבוד רשעים רינה כו' והרי מן הצער יהפך לתענוג והיינו היפוך דאותיות נגע לענג כו'.

וזהו ויפגע במקום וילן שם ויקח מאבני המקום עד ושבתי בשלום אל בית אבי שהוא יצחק כי בחי' האבנים הללו היינו בחי' רפ"ח ניצוצין דתהו שנפלו למטה בע"ס דבריאה כמ"ש בע"ח ושרשן אבן אחת שהוא שם ב"ן והוא כללם העלן לבחי' שרשן הראשון כמו שהיו לפני שבה"כ כמ"ש וימלוך בלע שהוא שם ב"ן בחי' מל' ושורש בחי' הגבורות הקשות שנפלו בחרן הנ"ל באו מבחי' ז' מלכויות דתהו וכידוע וכאשר העלה לבחי' אבני המקום כו' אוי ממילא נמתקו כל בחי' גבורות הקשות דנוגה בשרשן ונהפך חר"ן לרנה וכנ"ל, וזהו ויפגע במקום מקומו של עולם התיקון שהוא בחי' התהו שהוא שרש האבנים הללו, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו והקים בחי' מצבה כנ"ל או אמר ושבתי בשלום אל בית אבי זה יצחק דהיינו שנהפך שם בחי' הדין והרוגז לבחי' התענוג והצחוק העליון הנק' יצחק כנ"ל דהיינו מחר"ן לרנה דרננא ברמשא בחי' גבורות כמו שיאמרו ליצחק כי אתה אבינו כנ"ל באריכות וד"ל, ומ"ש ושבתי בשלום אל בית היינו מה שיהי' לעתיד בחי' מנוחה ושלום כמאמר מנוחה לחי' העולמים פי' שיושלמו כל בחי' הבריורים ולא יהי' אז בחי' עליות וירידות מאחר שיושלם אז בחי' התענוג והצחוק כנ"ל, וזהו ושבתי בשלום אל בית אבי וד"ל.

והי' הוי' לי לאלקים והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי' בית אלקים הנה פי' הוי' ואלקים ידוע שהוא בחי' זו"ן דאצי' כמ"ש בזהר דזו"ן נק' שמשא וסיהרא זו"ש שמש ומגן ה' אלקים כמו המגן לשמש כך בחי' שם אלקים בחי' מגן ונרתק לשם הוי' דאצי', וביאור הענין זה ידוע דהיינו בחי' מל' שעכשיו הוא נק' בחי' מקבל משמשא שהוא בחי' ז"א הנק' משפיע והוא בחי' מ"ה וב"ן כמו עדי"מ הנרתק של השמש שמקבל הארתו מעצמיות השמש או כמו עדי"מ הלבנה שמקבלת הארתה מהשמש כנודע, אך הנה כ"ז דוקא עכשיו אבל לעתיד הנה בחי' זו"ן דאצי' יהי' שוין בקומתן כמ"ש הוי' אור הלבנה כאור החמה ממש כו' וישתמשו בכתר א' כמו שהי' משתמשין בתחילה כמ"ש ויעש כו' את שני המאורות הגדולים אלא לפי שמיאנה הלבנה וכי אפשר שישתמשו ב' מלכויות בכתר א' אמר לה הקב"ה לכי ומיעטי א"ע כו' כידוע בענין שעיר דר"ח ולעתיד יחזור להיות קומת המל' שוה לקומת ז"א ויקבלו שניהם מכתר א' והוא בחי' כתר הכללי דהיינו בחי' אי"א וע"י (ולא בחי' כתר הפרטי שהוא בחי' ת"ת דאימא כמ"ש אהי' אשר אהי' כלומר עכשיו מאיר בחי' שם אהי' דבינה ולעתיד אשר אהי' בחי' שם אהי' דכתר הכללי וכמ"ש במ"א באריכות) וכאשר יתעלו זו"ן לקבל מבחי' ע"י וא"א דהיינו כמו בעליות דנעילה דיו"כ עכשיו שבחי' ז"א עולה עד בחי' ע"י והיינו שאומרים כי הוי' הוא האלקים ז"פ כלומר הוי' בחי' ז"א מעלה ז"פ עד שיהי' בבחי' אלקים שבכתר שהוא למעלה מבחי' הוי' שלמטה באו"א כו' כידוע דבחי' אלקים שבעליון גבה מבחי' הוי' שלמטה כי גם בחי' מקבל שבעליון גבה מבחי' משפיע שבתחתון וא"כ מ"ש כי הוי' הוא אלקים ר"ל שיעלה לבחי' אלקים שבעליון הימנו כו' וזהו ג"כ מ"ש כאן והי' הוי' לי לאלקים דהיינו שבחי' ז"א הנק' הוי' יתעלה למעל' מבחי' כתר ויהי' שם בבחי' אלקים, והנה ידוע דכמו שבחי' זו"ן נק' הוי' אלקים כך בחי' או"א

דאצי' נק' הוי' ואלקים הוי' בחכ' ואלקים בבניה כמ"ש בזהר ע"פ ויבן ה' אלקים את הצלע כו' דאוי"א תקינו לה כו' וא"כ כאשר יתעלו בחי' זו"ן ממילא יתעלו גם בחי' חו"ב ועלייתם ג"כ ע"ד הנ"ל שבחי' הוי' שבחכ' יתעלה בבחי' כתר להיות שם בבחי' אלקים וממילא בחי' אלקים דבינה יתעלה גם הוא כמו שלמטה חו"ב נק' החכ' אין והבינה יש כידוע גם בעליות לבחי' הכתר גם שם בחי' החכ' אין ובחי' הבינה יש והיינו בחי' ב' המזלות דא"א שמשם מקור יניקתם דאוי"א כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' דנוצר חסד ובינה ממזל הי"ג ונקה וגם בעליותו שם הרי נק' מזל וישפיע מזל העליון למזל הי"ג ונקה מזל התחתון דהיינו שבחי' מזל הח' ונקה בחי' משפיע ובחי' מזל הי"ג נק' בחי' מקבל דהיינו בחי' ההשפעה מאין ליש כמו למטה שבחי' החכ' נק' משפיע מאין ליש בבניה כו', וזהו שאמר והאבן הזאת שהוא בחי' שם ב"ן בכלל כנ"ל אך בזו"ן נק' המל' אבן ולמעלה באוי"א בחי' בינה הוא שם ב"ן שהוא בחי' אלקים ושם מ"ה בחכמה ואמנם כאשר יתעלו בבחי' הכתר הנ"ל אזי יהי' שם מ"ה דחכ' הנק' הוי' רק בבחי' אלקים דכתר כנ"ל ואז ממילא בחי' בינה שהוא אב"ן שם ב"ן יהי' בבחי' הכתר רק בבחי' בית לאלקים דחכ' וכמ"ש בחכ' יבנה בית כידוע בתיקונים בפי' בית דבראשית כו' דבינה נק' בית לחכ' וכמ"ש חכמת נשים בנתה ביתה כו' והיינו פי' נקודה בהיכלא דהיינו בחי' נקודת אור אבא בהיכל דאימא כו' וד"ל.

וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, הנה ידוע שיש כמה שמיטות מזו אלפי שנה כמ"ש בס' התמונה דשמיטה דעכשיו מזו אלפי שנין הוא מבחי' הגבורות וקדמה לה שמיטה מזו אלפי שנה מבחי' החסד ואחר שמיטה זו יהי' מבחי' הת"ת וכן עד"ז יהי' כמה שמיטות זו אחר זו עד חמשי' אלפים יובלות, וכל שמיטה שאחר שמיטה הוא ענין ההעלאה בעילוי המדריגות יותר מבראשונה ונק' כולם בשם עליות כי כולם באו זא"ז בבחי' עליות בעילוי אחר עילוי כמו לאחר תחה"מ לימות המשיח הגם שאז כבר יבוער רוח הטומאה כו' ויהי' בחי' עילוי באלף הז' הנה מ"מ גבי בחי' השמיטה מזו אלפים שיהי' אחרי זו אין זה אלא בבחי' ירידות המדריגות עדיין כי יתעלה או כל העולם בעילוי יותר גבוה הרבה כו', וכן עד"ז משמיטה לשמיטה הכל באה בעילוי אחר עילוי עד שנמצא נ' אלפים * עליות כללות ונק' אלפים יובלות, ובכל יובל ז' עליות מזו שמיטין וכולם זו למעלה מזו כו', ולהבין זה בתוס' ביאור הנה גם עכשיו יובן עליות הללו בסדרי ההשתל' דאבי"ע מהתחלת מקור הראשון שהוא בחי' הקו"ח שנמשך אחר בחי' הצמצום הראשון הנק' מקו"פ כו' והארת אותו הקו הי' דרך דילוג וצמצום גדול ע"י בחי' החלל שנק' מקו"פ כו' כמ"ש בהתחלת הע"ח ואח"כ נמשך בחי' קו זה למטה מטה ונתהווה ממנה ריבוי רבבות עולמות עליונים כמו עולמות דעקודים נקודים כו' עד שנתהווה עולם האצי' בסוף הקו הזה ואחר עולם האצי' נתהווה ג' עולמות דבי"ע כו' כידוע וא"כ הרי מובן ממילא

כאשר יהי' עליות כל העולמות מתחתון לעליון היינו התחלת בחי' הקו הנ"ל שיש בוה ריבוי רבבות עליות בעילוי אחר עילוי כמספר ריבוי רבבות העולמות שנמשכים מבחי' הקו מלמעלה למטה כו', וככה ממש יובן בענין ריבוי רבבות העליות בנו"ן אלפים יובלות הנ"ל וד"ל. והנה ידוע בע"ח דהכלל גדול הוא בכל עלי' ועלי' שיתעלה עולם התחתון לגבי עולם העליון היינו שצריך שישאר מבחי' מדריגה הראשונה שבו מעט מועיר ממנו עכ"פ והוא מבחי' מל' שבו שהוא חלק עשירית כדי שיהי' מעלה מ"ן לגבי העליון שיוכל להמשיך אליו וליכלל בו ממש כו', ובחי' חלק העשירית שבו הוא הנשאר בו להעלות מ"ן כי כל בחי' העלאת מ"ן הוא רק מבחי' אחרונה שבו לבד והוא בחי' מל' שנק' עשירית וכמו במצות מעשר שנאמר העשירי יהי' קדש כו', והטעם כי הלויים מקבלים מישראל מבחי' עשירית שבהם כדי שע"י שיר הלויים יוכלו עמהם כו' ואמנם אע"פ שהוא רק בחי' חלק עשירית מ"מ שרשו הוא רק בחי' היותר עליונה שבו כי נעוץ סופן בתחילתן ולכך נק' העשירי קדש דוקא וידוע דבחי' החכ' נק' קדוש וכך הוא ג"כ בבחי' מ"ן דנוק' דהגם שזרע המ"ן עצמו הוא בחי' חיזוני' שפע שנמשך מעצמותה אבל שרש התוהות הזרע דנוק' ברחמה הרי הוא נמשך מן בחי' מוח שבראשה כמו בזרע האיש והוא מההתהפכות המאכלים שאכלה לדם והדם נהפך לאור וחיות שכלי במוחי' ומשם נמשך השרש להתהוות המ"ן ברחם הנוק' כו' וא"כ שרש המ"ן בחי' הפנימי' דמוחי' דחכ' דנוק' וכך הוא בענין המעשר שנותנין ללויים שהוא כמו בחי' מ"ן וע"כ נאמר בו העשירית דוקא יהי' קדוש דחכ' וד"ל, וזהו מ"ש וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך פי' כמו שיש ריבוי רבבות העליות דנו"ן אלפי' יובלות כו' שהן בלי מספר ושיעור כלל א"כ גם בחי' ההעלאת מ"ן שמצטרך בכל עלי' פרטית מתחתון לעליון הימנו כו' ג"כ אין בהם מספר ושיעור כלל מאחר שזהו הכלל בכל עליות שבהכרח ישאר בעילוי הראשון חלק העשירי עכ"פ שיעלה מ"ן כדי לבוא לעילוי האחר הגבוה ממנו א"כ הרי כמו שאין קץ לעילויים בעילוי אחר עילוי כך ממש אין קץ לבחי' העלאת מ"ן מעילוי לעילוי כמו עד"מ הנ"ל בעליות העולמות גם עכשיו מעולם העשי' השפל מכולם עד התחלת בחי' קו הנ"ל שיש ג"כ בחי' העלאת מ"ן מעילוי לעילוי עד ראשית הקו כו' וד"ל. וזהו וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך עשר בחי' עליות האורות בעילוי אחר עילוי דהיינו מה שיומשכו ויתגלו בחי' אורות עליונים בכמה ריבוי רבבות מדריגות עד אין שיעור למעלה מעלה כו' כמו שעכשיו נמשכו דרך בחי' העקודים ונקודים כו' כנ"ל הכל עשר אעשרנו לך פי' על כל עלי' ועלי' אתן בחי' העלאת מ"ן הנק' מעשר שיהי' קדוש להוי' כדי שיוכל לבוא עילוי האחר וכמספר בחי' העליות שתתן לי כך אתן בחי' המעשר מעילוי כו', ולפי שבאמת אין מספר ושיעור וקץ למספר העליות וכמ"ש עלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עולמות כו' ע"כ אמר לשון עשר אעשרנו שר"ל בכפל לשון זה שיתן זה המעשר בתמידות בלי הפסק לעולם כלומר עשר אעשרנו לעילוי בתמידות לפי שבאמת אין קץ לעולמות וא"כ העלי' נצחי' הם וממילא גם בחי' המעשר נצחי בלי הפסק כו', ומ"ש עשר אעשרנו לך דוקא שיהי' הכל בבחי' עצמותך שנק' לך כי יעקב

הוא י' עקב מבחי' חכ' ונק' יו"ד כשיורד למטה עד עקבות משיחא כמ"ש אשר חרפו עקבות משיחך כי בחכ' דוקא אתברירו כל הבירורים וכאשר עולה הכל בהעלאה אחר כל הבירורים הוא ענין מה שנדר יעקב דוקא אם יהי' אלקים עמדי ושמרני בכל הדרך הזה ונתן לי כו' ושכתי בשלום אל בית אבי יצחק אז יהי' הוי' לי לאלקים כו' וכל אשר תתן לי בעליות העולמות אחר כל הבירורים עשר אעשרנו בבחי' העלאת מ"ן לך דוקא והיינו בבחי' קדוש דחכ' שהוא יו"ד דיעקב קודם שירד לברר בירורים משום דאין התלבשות אא"ס אלא בחכ' דוקא כידוע וד"ל.

כי אתה תאיר * גרי ה' וה' יגיה חשכי הנה יש להבין מה שכפל לומר ב' פעמים ה' והי' די לומר פעם א' ה' וגם יש להבין מה שכתוב וה' יגיה כו' בתוספות וא"ו הל"ל ה' יגיה כו'. אך הנה כתיב כי נר ה' נשמת אדם פ"י נשמת אדם קרויה בשם נר ה' דהיינו שהוא בתי' נר לשם ה' לפי שהנשמה אלוקי' שורה בה ד' אותיות דשם ה' ולהבין איך מלובשים בה ד' אותיות הללו יש להקדים תחילה שורש ענין נרות המקדש ומה שאמרו רז"ל וכי לאורה הוא צריך אלא עדות הוא לישראל שהשכינה שורה בהם כו'. והנה באור הנר בכלל יש ד' דברים א' הפתילה הדולקת והב' השמן שנמשך אחר הפתילה והג' האור הנאחז בפתילה שיש בה ב' גוונים א' גוון אוכם הסמוך לפתילה ונק' בזה נהורא אוכמא והב' אור גוון הלבן שלמעלה הנק' נהורא חיוורא כידוע. והנה ע"י אמצעות ד' דברים הללו נק' בשם אור כי אם לא הי' האור נאחז בפתילה לא נק' בשם אור כלל אלא כאשר נאחז האור בפתילה ומכלה אותה אז הדליקה הזאת שדולק בה האור נק' אור המאיר אך בלא שמן הי' הפתילה לבדה כלה ונשרפת במהרה וגם לא הי' האור מאיר כ"כ כי הי' מסתלק וקופץ ממנה אבל ע"י השמן הנמשך ונשאב בפתילה יש בה ב' תועלת א' המשכת זמן הדלקה מה שהאור נאחז בפתילה ואינה כלה מהרה וגם מה שהאור בהיר וצח ביותר ומאיר ביותר כו' ונמצא ע"י השמן מתחבר האור בפתילה ואינה כלה מהרה ואמנם גם הפתילה לחיבור האור סיבה אבל חיבור האור בפתילה הוא רק נהורא אוכמא בלבד בהיותו מכלה בה אבל חיבור נהורא חיוורא וסיבת בהירתו הוא ע"י השמן דווקא כי מפני סיבת כליון השמן כאשר נשאב ונכלה באש הדולק נעשה האור בהיר וזך וזה תלוי בצלילות השמן ולכך יש שמנים שאין מדליקים בהם לפי שאין נמשכים היטב אחר הפתילה כידוע.

והנה הנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בנר הוי' כי ד' אותיות דשם הוי' מרומזים בד' דברים הללו הכוללים לאור הנר כנ"ל דהנה

ידוע דהנפש אלוקית מלובשת בנפש הבהמיות ונפש הבהמיות נמשכה מקליפות נוגה וכלולה מעשר ספירות ונק' יו"ד כתרין דמסאבותא כידוע שהן הו' מדות הרעות כו' וכך לעומת זה בקדושת נפש אלקית כמ"ש ולאום מלאום יאמץ כו' כי את זה לעומת זה עשה אלקים וכתוב אשר שלט האדם באדם לרע לו שהוא בחי' נפש הבהמיות ששולטת על נפש אלוקי' ובהיפוך כאשר תגבר אור נפש אלוקי' לאכפיא למדות רעות שבנפשו הבהמיות שהוא לאהפכא חשוכא לנהורא כו' עד שמהפך שבע מדותיו מרע לטוב ה"ז כדמיון היפוך הפתילה שכלה ונכללת באור הדולק בה כו' והוא ע"י התבוננות דוקא כשישכיל גם בהשגה אנושית עד שיודה ויסכים בחי' החומר הגוף ג"כ כו' וכידוע. אך מה הוא ההתבוננות הנה יש להקדים פי' ארוממך אלקי המלך פי' אלקי מלשון אילי הארץ שהוא לשון כח שהוא כח אור אלקי המהווה כל הנמצאים כו' מאין ליש וכמ"ש לאלקי האלקים שהוא בחי' כח ומקור לכל הכוחות האלקים שהן הן המלאכים שנק' בני אלקים כנודע וזהו גדול אדונינו ורב כח פי' כחו של כל הכחות ונק' לכך אלקי האלקים וכמו כח הפועל בנפעל כידוע והוא בחי' ממכ"ע שהוא בחי' שם אדני ושם אלקים ואין זה האור אלא רק מבחי' אחרונה שבעשר ספירות דאצי' והוא בחי' מל' וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים כמו עד"מ מלכותא דארעא שהמלוכה והממשלה הוא בחי' אחרונה שבעצמות כי הרי אין הממשלה רק להתפשט על זולתו ואיננו מבחי' כחות העצמי' כמו כח החכ' וכח האהבה וכיוצא וכך יובן למעלה שבחי' התפשטות אלוקי' להחיות נבראים מאין ליש אינה אלא בחי' אור היותר חצוני שבאצי' ולכך נק' בשם בחי' מל' כי אין מלך בלא עם נפרד זולתו כו' כמ"ש הוי' מלך גאות לבש שהמל' אינה אלא לבוש וזהו פי' ארוממך אלוקי המלך כל בחי' אלוקי שהוא בחי' ממכ"ע אינו אלא בחי' המלך בחי' מל' שהוא רק הארה חיצוני' כנ"ל ופי' ארוממך היינו להיות כי כל הנבראים בטלים במציאות לבחי' מל' המהווה אותם לכך ארוממך מלמטה למעלה וזהו פי' יחיד חי העולמים מלך פי' בבחי' עצמותו הוא יחיד ומיוחד ומה שהוא מקור לכל חי העולמים אינו אלא מבחי' מלך בלבד כנ"ל ומ"ש חי העולמים לשון רבים לפי שאין שיעור להמשכות החיות בריבוי רבבות עולמות וכמ"ש ועלמות אין מספר אל תקרא ועלמות אלא ועולמות כו' וכתוב להודיע לבני האדם גבורתיו וכבוד הדר מלכותו פי' כי גם שיתפשט בחי' מל' כנ"ל צריך לזה ג"כ בחי' צמצום הנק' גבורות כנודע וזהו פי' להודיע בחי' גבורתיו תחלה ואח"כ יתפשט הדר מלכותו להיות מלכותך מלכות כל עולמים כו' ובחי' המל' נק' שם כמ"ש ויעש דוד שם וזהו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ועד"מ השם שאינו מבחי' עצמות כו' וכידוע ומבואר בכמה מקומות.

והנה ע"י בחי' התבוננות בכל זה יתפעל האדם באהבה וכמ"ש שמע ישראל לשון הבנה כידוע ואח"כ ואהבת את הוי' אלקיך ב' יצריך שהוא להפוך חשוכא לנהורא כו' להיות גם הגוף בטל ונכנע בכל כחותיו והוא ענין התהפכות טבעיות נפש הבהמיות מכל הרצונות הזרות עד

שלא יהי' לו רצון אחר זולתו ית' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ והרי זה היפוך גוף החומר עצמו שיהי' רצונותיו החומרים משתוקקים בשלהבת רשפי אש התשוקה להוי' לבדו כמאמר כשם שאין בליבך אלא אחד כו' וכן ענין לב אחד לאביו שבשמים כו' וא"כ הרי יש כאן היפוך הרע עצמו לטוב והוא שנהפך שלהבת חמימות התאוה והתשוקה הרעה לענינים גשמים להיות רק להוי' לבד והי' כדמיון הפתילה בשלהבת הדולק בה שנהפכת הפתילה לאור ואש הדולק בה והוא הנק' נר הוי' כדמיון האור בפתילה שנאחו בה כך הנפש האלקי' נאחות בנפש הבהמיות ומהפכת אותה כו' וזהו הנק'. נהורא אוכמא כנ"ל במשל הפתילה שבחי' האור האוכס הזה הוא המכלה לנפש החומריות כנ"ל ובחי' אור זה מאיר מנפש אלוקי' דוקא (כמ"ש בזהר פ' שלח אעא דלא סליק כו' גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא כו' ובצדיקים כתיב כי אתה תאיר נרי כו' וברשעים כתיב נר רשעים ידעך שקופץ האור).

והנהגה כ"ז הוא בחי' הפתילה ולהבין ענין בחי' השמן הנה יש להקדים פי' הפסוק והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום ואמרו רז"ל היום לעשותם דוקא כו' כי הנה פי' אנכי הוא בחי' סכ"ע שהוא למעלה מעלה מבחי' ממכ"ע שהוא בחי' מל' כנ"ל וע"כ הוא אור מקיף וסובב לכללות ההשתלשלות דאבי"ע בהשוואה אחת כו' ואמנם אין בחי' סוכ"ע בא לידי גלוי למטה אלא דוקא בבחי' סוף כל המדריגות והוא בחי' סוף מעשה לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא, וזהו אשר אנכי מצוך היום אנכי מתגלה בהיום לעשותם דוקא והוא בעוה"ז שהוא בחי' סוף המעשה ולא בעולמות העליונים שהן בבחי' השתלשלות כי בדרך השתלשלות מעילה לעלול א"א שיאיר אור בחי' סובב בגלוי למטה אך שלא בדרך השתלשלות אלא בדרך התלבשות במעשה הגשמי דוקא יוכל לבוא למטה כי לעוצם רוממות האור לא יוכל לבוא בדרך השתלשלות כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו קרוב הוי' לכל קוראיו פי' קרוב ה' כי בבחי' התלבשות שלא בדרך השתלשלות הנה קרוב הוא לכל קוראיו קטן כגדול בהשוואה אחת לכולם מפני שהוא בבחי' סובב ונק' קרוב משא"כ בדרך השתלשלות לא נק' קרוב אלא רחוק כמ"ש מרחוק הוי' נראה לי לפי שאור אלקי מתלשל בירידות המדריגות כו' וזהו מ"ש בצלמנו כדמותנו פי' כדמותנו היינו כמ"ש ודמות כבוד הוי' וביד הנביאים אדמה וכיוצא שהוא התגלות אלקי הבאה דרך השתלשלות להשגות הגשמות וזהו כדמותינו כלומר בערכנו כמו שאנו משיגים אותו אבל בצלמינו היינו בחי' צלם אלוקים מצד בחי' עצמותו הנק' סובב כנ"ל אינו בא דרך השתלשלות אלא קרוב הוא לכולם בהשוואה אחת כי מעלה ומטה שוין כו', וזהו קרוב הוי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת פי' באמת כמ"ש ואמת הוי' לעולם כי בחי' סוכ"ע שבא שלא בדרך השתלשלות נק' אמת ה' כלומר אמיתית עצמותו כמו שהוא ממש ולא כמו שהוא יורד ונמשך בבחי' ממלא בדרך השתלשלות כנ"ל, ואומר לנתינת טעם למה קרוב

הוא לכל בהשוואה א' מפני שיקראוהו באמת בבחי' אמתית בחי' טובב דוקא כמ"ש ואמת ה' לעולם בחי' אמת ה' דוקא יהי' נמשך מלמעלה למטה בבחי' גלוי מההעלם וזהו לעולם כמו מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא כו' וד"ל. אך כיצד יהי' נמשך בחי' טובב מההעלם לגלוי מאחר שנק' טובב בשם העלם העצמות בלתי מתגלה הנה לזה קדם ואמר כי גבר עלינו חסדו ע"כ יכול להיות נמשך אמת ה' לעולם פי' כי גבר שבא האור בבחי' תגבורת גדולה שהוא בהתגברות גדולה יותר מכפי המדה הקצובה בסדר המדריגה הבא בהשתלשלות מעילה לעילה הוא ענין דילוג האור לבוא בבחי' התלבשות למטה שלא בערך השתלשלות, והנה אתערותא דלעילא זאת מאתעדל"ת היא כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' והוא ע"י ההתהפכות הרע עצמו לטוב בבחי' התגברות לאכפי' לס"א מחמת התגברות יותר מכפי כחו או ע"י זה נעשה אתעדל"ע ג"כ כך שיבוא בבחי' תגבורת וז"ש כי גבר עלינו חסדו חסד עליון וממילא נמשך אמת ה' בחי' טובב לידי גלוי לעולם וד"ל.

ומעתה יש להבין בבחי' השמן שנמשך אחר הפתילה מהו למעלה כי הנה בחי' כליון הפתילה הוא בחי' התהפכות נפש הבהמיות כו' כנ"ל מיש לאין ואע"פ שלמטה נפש הבהמיות במדריגה שפלה מאוד אבל למעלה בשרשה הנה היא גבוה גם מנפש אלוקי' כנודע בענין שבירת כלים מו' מלכים קדמאין דתוהו דכתיב בהו וימת וימלך שגבוהים היו מבחי' התקון כמ"ש לפני מלוך מלך כו' אלא שנפלו וירדו למטה והם בהמות וחיות שבמרכבה פני ארי' פני שור וכו' וע"כ האדם למטה גיזון ממאכלי' גשמיים דצומח כמו התבואה וכבשר הבהמה ולא יתקיים בלעדם והם יתקיימו בלי האדם לפי ששורש הצומח והחי למעלה מבחי' התוהו שקדם לבחי' התקון שמשם נמשך נפש האדם כידוע וא"כ גם נפש הבהמיות גבוה בשרשה מנפש אלוקי' וזה הטעם שכליון נפש הבהמיות גורם הדלקת גלוי אור ממקום עליון ביותר והוא מבחי' אנכי בחי' טובב כו' וכנ"ל בפי' אשר אנכי מצוך היום דוקא וד"ל.

אך הנה מבואר למעלה במשל כליון הפתילה הגשמי שבלתי השמן היתה כלה מהרה ואתו האור הי' מסכסך וקופץ ואינו מאיר כ"כ כי אם ע"י השמן דוקא שהוא המחבר האור בפתילה וכך יובן למעלה כי הנה בחי' שמן למעלה הוא בחי' החכ' כמ"ש שמן משחת קודש וקודש הוא בחי' חכ' והוא בחי' חכ' שבתורה כידוע דאורייתא מחכמה עילאה נפקת היא המחבר האור אל הפתילה שיאיר אור אלוקי' בנפש הבהמיות ויהי' נאחו בה היטיב ואמנם גם שהשמן סיבה להדלקת האור אבל מ"מ גם כליון הפתילה סיבה להמשכות השמן שיומשך באור ויחבר אותו בפתילה וכך למעלה ע"י אתעדל"ת בתפילה וצעקה וכמ"ש צעק לבם שהוא היפוך נפש הבהמיות כמ"ש מי לי בשמים כו' הנה אמרו רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו כו' דהיינו שאחרי בחי' ההעלאה ברצוא בתפילה נמשך בחי' השוב אח"כ בחכמה שבתורה שנק' שמן דהיינו התלבשות החכ' בענינים גשמיים ג"כ כמו כל הלכות

ודינן שהן בענינים גשמיים כמו יציאות השבת כו' דיני הוצאות לר"ה עולם הפירוד וגם כל דיני הלכות בטומאה וטהרה וכיוצא הכל הוא ענין ירידות האור החכ' והתלבשותה למטה כ"כ עד"מ השמן שהוא בהעלם כו' והטעם כי טבע החכ' להתמשך בכל הדברים גם בדבר היותר תחתון במדריגה והראי' לזה הוא ממה שמצינו בספרי הטבע שמכל הדברים יכולים להוציא שמן גם מאבן הדומם וכמ"ש ושמן מחלמיש צור כו' כי בחי' שמן הוא בחי' פנימיות כל דבר נמצא והוא בכל הנמצאים כולן כו' וכמ"ש בפרדס וכמ"ש כולם בחכמה עשית כולם יש בהם בחי' החכ' בפרט דהיינו מפני שהוא בחי' פנימיות ועיקר תמצית החיות בכל נברא בפרט וד"ל וכך בחכ' שבתורה לכך מתלבשת בכל דברים התחתונים ביותר והוא בחי' פנימיות החיות של כל העולמות כמ"ש שמן משחת קודש כו' והאור הנמשך משמן דחכ' מאיר בו אור צח ובהיר כמשל שמן הצלול שהאור המאיר זך ובהיר וכל שהשמן זך ביותר יותר יאיר האור בזכות כו'.

וזהו ג"כ הטעם שהחכ' נק' ראי' כמ"ש וירא ראשית לו וכמאמר אם אין חכ' אין יראה כו' וכמ"ש הן יראת ה' היא חכ' דהנה ידוע שיש ד' מדריגות דו"ר רו"ד והן ד' אותיות דשם ה' פי' דחילו הוא יראה עלאה בחי' ביטול במציאות מכל וכל וכו' שהוא למעלה מהתפעלות האהבה כי בהתפעלות אהבה גם באהבה בתענוגים הרי יש מי שמתפעל כו' והוא הנק' בחי' ראייה דחכמה וזהו שאינו דומה שמיעה לראי' כי השמיעה היא ההשגה וההבנה ויש מי שמשגיג ומתפעל כו' והוא בחי' רחימו עלאה שאחר הדחילו ונק' אהבה בתענוגים דהיינו גם שמתענג בהתפעלות ההשכלה כו' אבל בחי' דחילו עילאה הוא בחי' החכ' כ"ח מ"ה בחי' ראי' שלמעלה מהשגה שהוא בחי' גלוי אלקות ממש כמו שהוא ולא כמו שהוא מושג בהשגה לבד ולכך אם אין יראה אין חכ' שהכל אחד וראי' אותיות יראה כמ"ש לעתיד עין בעין יראו כו' וכמאמר איוהו חכם הרואה את הנולד כאלו רואה בעין ממש כך רואה בעיני השכל כמ"ש ולבי ראה הרבה חכ' כו' ובוהר הקדוש נק' לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' ולא בהשגה לבד שנק' דמות ומראה כמ"ש הן במראה אליו אתודע כו' דמות כבוד ה' ובנביאים כתיב וביד הנביאים אדמה כו' וכך לפי ערך בכל השגות הנשמות המלוכשים בגופים ומדמים בכח המדמה לבד מהשגתו וע"כ אמרו שאינו דומה שמיעה לראי' שבראי' יש גלוי אלקות ממש מקרוב משא"כ בשמיעה כתיב מרחוק ה' נראה לי שהוא בחי' מראה ודמות וד"ל, וענין רחימו הב' הוא למטה מהתפעלות אהבה בתענוגים הג"ל כי הנה ידוע בפ"י ואהבת שהוא בגימטריא ב' פעמים אור שהן ב' רחמים האמצעות הנזכר למעלה א' בחי' אור ישר והב' בחי' אור חוזר והענין הוא כי התפעלות אהבה בתענוגים הרי אור עונג ההשגה באה מלמעלה למטה בבחי' או"י והוא הנק' נהורא חיוורא שלמעלה בנר הדולק שהוא תלוי בצלילות השמן כנ"ל במשל שהוא בחי' העונג שבחכ' כ"ח מ"ה שהוא בחי' שמן (ולפי שעיקר התגלות עתיק בבינה דוקא ע"כ נהורא חיוורא הוא המרגיש בהשגה) וכמ"ש ונהר יוצא מעדן וכידוע אבל אהבה הב' היא התפעלות הבאה מלמטה

למעלה כמו ארוממך אלוקי המלך כו' ונק' נהורא אוכמא להיותו נאחו בפתילה ומכלה אותה הוא מה שמתפעל גם נפש הבהמיות ואתהפכת להיות גם היא דולקת בשלהבת התשוקה כו' וע"כ נק' נהורא אוכמא לפי שמשנה הגוון לפי עצם דבר הכלה בו והוא בחי' אור חוזר ובחי' דחילו תתאה היא יראה תתאה קבלת עומ"ש כו' כידוע וכללות ד' אלה הן הגה ד' אותיות דשם ה' יו"ד בחכ' דחילו עילאה ה' בינה ליבא שהוא בחי' רחימו עילאה ונק' חכ' ובינה דו"ר עלאיך שכליים והוא"ו הוא בחי' נהורא אוכמא וה' אחרונה היא בחי' יראה תתאה ולכך נק' כללות הדלקת הנר בשם נר הוי' כי הוא כולל ד' דברים שמן וב' גווני אור ופתילה (שהן חו"ב ת"ת ומל') שהוא בחי' ד' אותיות דשם הוי' והשמן הוא בחי' חכ' שבתורה שהוא בחי' יראה עלאה כמאמר רז"ל מה להלן באימה אך כאן באימה כו' וכידוע בענין לימוד התורה כמו המגיד שהיו בגילוי אצל הרב ב"י שאמר לו אני המשנה המדברת בתוך פיך וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו' ודברת במ כו' כידוע ומבואר במ"א אבל אין זה אלא אחר היפוך נפש הבהמיות בתפילה שהוא כליון הפתילה להיות מאיר בנהורא אוכמא כנ"ל. וגם סדר התפילה הוא כך מב"ש עד ש"ע כך הוא תחילה היפוך נפש הבהמיות באהבה מלמטה למעלה בבחי' אור חוזר ואח"כ ואהבת ב' פעמים אור כו' ואח"כ בש"ע צלותא בלחש ובחשאי בחי' שמן שהוא בחי' ביטול כמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם וידוע דפי' כנפיהם הוא אהוי"ר ובבחי' ביטול דחכ' תרפינה כנפיהם למטה כי אין מי שיתפעל כו' וכמ"ש במ"א וד"ל והו' כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי פי' כי בחי' אתה קאי על בחי' עצמיות אא"ס שלמעלה משם הוי' שנמשך בדרך השתלשלות באבי"ע כידוע תאיר נרי הוי' פי' תאיר להמשיך להיות בחי' נר ה' בד' אותיות כו' שהוא ד' מדריגות הכלולים בנר שמן ופתילה וב' גווני אור כנ"ל והוא ע"י אתעדל"ת ובד' דברים הללו שמרומזים בנפש אלקית שנק' נר ה' נשמת אדם כנ"ל.

ומכ"ז יובן שורש ענין הנס דחנוכה שנכנסו יונים בהיכל וטמאו כל השמנים שבהיכל ולא נשאר כ"א פך אחד חתום בחותם של כה"ג ונעשה בו נס והדליקו בו ח' ימים דהנהגה בחי' היכל הוא בחי' המחשבה והשגה שהוא כמו היכל ובית למשכן אור החכ' כמאמר נקודה בהיכלא וזהו פי' ה"י כ"ל כל הן נ' שערי בינה שנמשך מיו"ד בה' שהוא מחכ' לבינה כידוע ובחי' השמנים היינו כל בחי' חכ' אלקית להיות בחי' ראי' טמאו היוונים לפי שאת זה לעומת זה עשה האלקי' חכ' דקליפה מנגדת ומסותרת לחכ' דקדושה וחכ' יוונית היא חכמת פלסופיא שעושה יש משכלו היפוך בחי' ראי' דחכ' אלקית וכל השמנים שבהיכל דבינה טמאו כולן ולא גותר כ"א פך א' מחותמו של כה"ג פי' כ"ג הוא בחי' חסד עליון דאית חסד ואית חסד כהן סתם חסד שלמטה מהחכ' וכ"ג הוא בחי' רב חסד שלמעלה מהחכ' וז"ש כשמן הטוב כו' יורד על הזקן זקן אהרן כו' בחי' דיקנא דכה"ר שהן י"ג מדה"ר ובחי' שמן הטוב למעלה על הראש להיותו חסד עליון של עצמות המאציל ולכך הוי' חתום בחותמו של כה"ג דווקא שכה"ג זה עושה חותם לשמן זה שלא יטמאו בידי

חצונים וע"כ נעשה בו נס והדליקו ממנו ח' ימים פי' זהו בחי' הארת אה"ר מבחי' חסד עליון הנק' רב חסד שהוא בא מצד עצמות המאציל באתעדל"ע שאינה מצד אתעדל"ת כלל אלא היא באה מאליה וממילא מצד עצמו והוא בחי' א"ס שאין לה הפסק וזהו ענין בהעלותך את הנרות דהיינו לכללות נשמות ישראל שאהרן שושבינא דמטרוניתא בחי' בינה מעלה אותם מפני המשכתן ע"י השמן הטוב העליון להיות חיבור האור בפתילה וכך הי' הנס דחנוכה שנמשך בחי' אור אה"ר * מרב חסד עליון ע"י בחי' שמן הטוב שהי' חתום בחותמו של כה"ג והדליקו ממנו ח' ימים שהן ז' מדות והמחשבה והשגה המולידים שנק' ח' ימים וכולם האירו בכנ"י רק מצד אתעדל"ע לבד בלי אתעדל"ת כלל והוא מבחי' אה"ר העליונה שנק' רב חסד.

וזהו כי אתה תאיר נרי ה' ה' יגיה חשכי פי' ה' בתוספות וא"ו וכפל להזכיר שם ה' ובתוספות וא"ו כי הנה כתיב ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון כו' ב' פעמים ה' ופסיק טעמא בגוייהו אבל כאן אומר בהוי' הב' ה' לחבר ב' הוי' כי כל וא"ו הוא בחי' מחבר כידוע והענין כמ"ש במ"א על מה שלפעמים נאמר חנון ורחום הוי' ולפעמים אומר ה' רחום וחנון כי כדי שיהי' רחום וחנון ושאר מדות צריך להיות בחי' צמצום והתפשטות והמשכה והתפשטות שהוא ענין שם הוי' ביריד ה"א וא"ו כו' משום דבאמת לאו מכל אילין מדות כלל וז"ש הוי' תחילה ואח"כ רחום וחנון ומ"ש חנון ורחום הוי' הוא מפני שכדי שיבוא לכלל בחי' צמצום והתפשטות בבחי' שם הוי' הנה לזה עצמו צריך שיהי' בחי' אתדל"ע מצד עצמו כי חפץ חסד הוא ורחום וחנון. ע"כ הוא מצמצם כו' כדי שיוכל לימשך מאתו אור שפע למקבלים ואם לאו לא הי' בחי' השתלשלות כלל וזהו דווקא באתעדל"ע מצד עצמו כי חפץ חסד הוא ולא מצד אתדל"ת כלל ולכן אין שם הוי' נזכר לפני זה וז"ש חנון ורחום ה' לפי שאין אתדל"ת מגיע לשם כלל וזהו ג"כ מה שלפעמים אומרים יחיד חי העולמים מלך ולפעמים אומרים מלך יחיד חי כו' כי מצד שהוא חפץ חסד משפיל א"ע להיות מלך.

והנה בדורות הראשונים אנו מוצאים שלא הי' בהם בחי' אמצעי כלל אלא יש שהיו צדיקים גדולים קרובים לנבואה וגם היו נביאים ויש שהיו רשעים גמורים עובדי עבודה זרה משא"כ בדורות האחרונים אין בהם הרחק גדול כזה מצדיק גמור לרשע גמור כי אין בהם צדיקים גמורים וגם אין בהם רשעים כ"כ כעע"ז כי בחי' הטוב שבהן אינו במדריגה גבוהה וגם בחי' הרע שבהם אינה כ"כ בירידת המדריגה והטעם לפי שכללות נשמות ישראל קומה שלימה דאדם הראשון ובכל דור מתבררים נשמות ודורות הראשונים הן נשמות גבוהות ביותר כמו ערך הראש עם הגוף עד נשמות שבעקביים הן היותר גסות ונק' עקבות משיחא כמ"ש אשר חרפו

עקבות משיח וביאור ענין נשמות הגבוהות הוא שאור גפש אלקי' גוברת ושולטת על החומריות שמיד שמתבונן בגדלות ה' מתפעל מאד ונשבר רוח הבהמיות ונשמות השפילות הוא בהיפוך שגם כל השגות אלוקי' לא יזיוו להפוך טבע גפש החומריות וז"ש והוי' יגיה חשכי פי' דוד הי' מרכבה לבחי' מל' שהוא כני' והשיג בנשמות שבעקבו' משיחא שהטוב שבהם ג"כ בשפלות המדריגה ולא יתפעלו מכל כו' ונק' חשכי ולכך אמר והוי' בתוספות וא"ו דהיינו להמשיך מבחי' הוי' הא' שבי"ג מדה"ר שהוא בחי' אה"ר כי חפץ חסד מצד עצמו בלי אתעדל'ת כלל אחר שבנשמות שבעקביים אין בכחם לעלות מ"ן באתדל'ת אמנם בדורות ראשונים שהי' בכוחם להפוך הטבעיות בנקל כתיב כי אתה תאיר גרי הוי' כי מפני כליון הפתילה יומשך השמן לחבר את האור אחר הפתילה תמיד כנ"ל אבל בעקבות משיחא שאין כליון הפתילה בהיפוך היש לאין בבחי' אור חוזר בהכרח שיבוא האור מצד עצמו שהוא למעלה משם הוי' הנק' גר, וזהו וה' בתוספות וא"ו שהוא מורה בחי' המשכה מעצמות והוא"ו בא לחבר שם הוי' שבעצמות להוי' שבאבי"ע היפוך פסיק טעמי' שבי"ג מדה"ר וד"ל.

להבין • שרשי הדברים הנ"ל ולהבין שרש הענין ב' פירושים בארומך אלקי המלך יש להקדים לבאר ההפרש בין יחיד חי העולמים מלך ובין מלך כו' כנ"ל דהנה בב"ש שהוא פתיחות הברכה אומרים יחיד חי העולמים מלך ובישתבח שהוא חתימות הברכה אומרים מלך יחיד חי וטעם ההפרש הנה בחי' יחיד חי הוא בחי' עצמיות אא"ס שלפני בחי' צמצום הראשון הנק' מק"פ וחלל ריקן כמ"ש בע"ח ואח"כ נמשך בחי' קו"ח והוא הנק' חי העולמים וד"ל שנמשך מבחי' אא"ס דרך קו וחוט עד בחי' מל' דאצ"י שנק' מלך על עם נפרד דהיינו לברוא יש מאין רבוא רבבות כנודע בפ"י מלכותך מלכות כל העולמים ואם לא בחי' צמצום הראשון שלפני הקו לא הי' נק' מלך כי איך הי' נמשך חי העולמים הנק' קו"ח להיות בבחי' מלך למטה והנה נעוץ סופן בתחילתן כי סוף מעשה שהוא בחי' מל' עלה במחשבה תחילה שהוא ראשית בחי' הקו הזה וע"כ נמשכו כל המשכות העליונות כמו י"ג ת"ד דא"א הכל הוא במל' דאצ"י דוקא כידוע בפ"י וחסידיך יברוכה יברכו כה שהוא בחי' מל' שנק' כה בכף הדמיון כמ"ש מראה כבוד דמות הוי' ממשיכין י"ג מדה"ר שהוא בחי' הארת פנים דא"א כמ"ש יאר ה' פניו כו' וכמאמר רז"ל אין אשה אלא ליופי שרמוזו לבחי' מל' שנק' אשה יראת ה' שמקבלת תמיד בחי' הארת פנים מי"ג

להבין: ביאור זה נמצא תח"י רק בכתיי מעתיק אחד, וממנו נדפס כאן. ובכמה מקומות בו הלשון צריך תיקון.

ת"ד וע"כ נק' המל' בס' הקבלה ע"ש עטרה כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה ובר"מ ובתיקונים נק' כתר מל' דוקא לפי שמאיר בה מבחי' הכתר דא"א דאצ"י ולפי שבחי' מל' יורדת למטה בבי"ע להיות ראש לשועלים עד ע' שרים משם תכלית ההסתר החושך לכך צריכה להארה ממדריגה היותר עליונה כמ"ש במ"א והו' פי' יחיד חי העולמים מלך מלמעלה למטה דהיינו מבחי' הרוממות שלמעלה יומשך למטה בבחי' מלך להיות הנק' המלך כו' וד"ל, והפי' הב' בארוממך כו' דהיינו כמו שאומרים בחתימת ישתבח מלך יחיד כו' שהוא מלמטה למעלה כי פי' מלך הוא בחי' מל' דאצ"י שעולה למעלה עד רום המעלות בבחי' יחיד חי העולמים שהוא בחי' מל' דא"ס מקור הקו"ח כנ"ל וצריך לרומם לבחי' המל' לעלות למעלה מעלה וזה אומרים בישתבח לך נאה כו' שיר ושבחה מלמטה למעלה וידוע שהן י"ג מדה"ר שנוכרו בב"ש בבחי' אור ישר מלמעלה למטה כמ"ש האל אב הרחמן כו' כמ"ש בסידור ונתבאר במ"א וד"ל. והו' פי' ארוממך אלקי המלך לרומם לאלקים המל' בחי' מל' דאצ"י למעלה מעלה היפוך פי' הראשון וד"ל.

והנה ב' הפירושים בארוממך כו' וביחיד חי כו' הוא הנק' בחי' אור ישר ובחי' אור חוזר דרך כללות השתלשלות דאבי"ע מבחי' הקו והחוט וזהו ג"כ כללות ההפרש בין שבת לחנוכה דהנה בחי' שבת דמעלי שבתא דכתיב ב' ויכולו כו' וישבות כו' הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה ובחי' חנ"ו כ"ה הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה וביאור הדברים הנה בחי' הביורורים נק' העלאה כידוע בשרש העלאת מ"ן ממ"ש מצמיח חציר לבהמה שהוא בחי' שם ב"ן המברר והמלאכים המתבררים נק' חציר כמ"ש בזהר בבהמה רבה דרביע על אלף טורין ושתית לון בגמיעה חדא כו' וענין אלף טורין הוא בעולם הבריאה ששם המספר אלף וכמ"ש אלף המגן כו' לפי שבחי' אל שדי עם המילוי מאיר בבריאה והענין שבחי' ביטול לגבי האור אלקית ונעשה בחי' היש השמים משתחווים שהוא בבחי' ביטול לגבי האור אלקית ונעשה בחי' היש שלהם בחי' אין ונק' בחי' ביטול היש ויש כאן ב' מדריגות א' בחי' ביטול היש שלהם שמתבטלים מבחי' הפירוד שלהם והב' מה שנכללים אח"כ בבחי' אין ממש שנכללים באור אלקות המהוה אותם ליש והוא בחי' שם ב"ן בחי' אלקות ונק' בהמה כמ"ש רוח הבהמה היורדת כו' להיות הנבראים שהוא בחי' אין ממש ומה שבחי' בהמה רבה שם ב"ן שתית לון הוא בחי' מדריגה הא' שהוא ביטול היש דוקא שמבחי' היש נעשה אין והגם שהוא למטה ממדריגה הב' שנכללים באין ממש יש בה יתרון מעלה מצד שרשם למטה בבחי' התהו שנק' ג"כ בבחי' שם ב"ן כי הנה ידוע בע"ח שהשבירה היה בשם ס"ג דבינה והן ז' תחתונות כו' והו' מלכים דתהו שנפלו בספירה למטה בעשר ספירות דבריאה בחצונית הכלים שלהם והוא בחי' חצונית שם ב"ן המוסתר במרכבה חיצונית כו' פני אר"י כו' פני שור שמהם מקור ושורש בהמות וחיות שבמרכבה גשמיות למטה והוא בחי' ב"ן ששרשן בבחי' ס"ג דתהו שקדם לתיקון וכאשר

עלה ומתברר מבחי' • עולה לשרשו הקדום בחי' ס"ג וס"ג אותיות ג"ס דהיינו בחי' גסות וישות והענין כי הנה בו' מלכים נאמר לשון מלוכה וימלוך בלע כו' ובחי' מלוכה הוא בחי' יש אנא אמלוך כו' וכשנפלו למטה נעשה בחי' יש גמור כמו המרכבה דפני אריה כו' אך לאחר הביורור מתהפכת ובטל היש לאין כנ"ל עולה לשרשם בתוהו שהוא בחי' ס"ג כמו שהוא קודם השבירה שקדם למעלה לבחי' התקון דשם מ"ה וכמ"ש לפני מלוך מלך לבג"י וביאור דברים הללו ידוע ע"ד שאנו רואים למטה בנפש הבהמית באדם ששרשה מבחי' המרכבה החיצונה דעשי' פני אדם והחיות והבהמות שלמטה בעה"ז שרשם מפני שור פני ארי' הוא מבחי' שמרי אופנים דעשי' כמ"ש בסוף ע"ח ושרש המרכבה דעשי' ומרכבה דבריאה ושרש כלים מז' מלכים דתוהו שנפלו בכלים דבריאה כנ"ל וע"כ הבהמות טבעיות שלהם חזקה מן האדם הרבה כנראה בחוש עלול לחולי יותר מהבהמה וגם טבעיות הבהמה בנפשה וגופה חזקה ובריאה הרבה כידוע בספרי הרפואה והוא מצד שרשם בבחי' התוהו ולכך אמרו אפילו יתוש קדמך בסדר הבריאה וזה ג"כ הטעם מה שאנו רואים שהצומח והחי יחיה לנפש האדם כמ"ש ר"ג עד דלא אכילגא בישראל דתורא כו' וכן חמרא וריחא מפקחים הרי נתוסף גם אור השכל מבשר השור והיין גשמיות לפי ששרשם בבחי' התוהו הקדם לתיקון שנק' אדם גי' מ"ה וע"כ על הלחם יחי' האדם כמ"ש במ"א. וטעם התגברות והחיווק שבטבעית נפש הבהמה מהאדם יובן ממה שידוע בע"ח דבחי' אורות דתוהו היו זת"ז בלתי מתחברים כלל ובחי' התקון הוא בחי' התכללות דוקא גם בב' הפכים ושרש הטעם לפי שבחי' אורות דתוהו הי' בהן בחי' ריבוי אור ומיעוט הכלים ובחי' התקון הוא להיפוך שהאור במיעוט והכלי בריבוי כמ"ש בע"ח ומבואר שם דהיינו מפני שבחי' אורות דתוהו היו בבחי' תגבורת גדולה וחזקה ובחי' תגבורת האור נק' ריבוי האור ובתיקון הי' להיפוך שהאור בא בלחשות והוא הנק' מעוט וזהו הסיבה למה שאורות דתוהו הן זת"ז בלתי מתחברים כי בחי' התגברות שהוא התוקף והחזק בבחי' יש בפ"ע עד שא"א לסבול היפוכו בשום אופן וכמ"ש במלך הראשון בלע בן בעור ושם עירו דינהבה דין הבא שהוא רק בחי' דין גמור בלי התכללות מחסד כלל והוא להיותו בחי' דין חזק ותקיף בבחי' תגבורת האור וכן בהיפוך יובב מבצרה שהוא בבחי' החסד גם הוא בבחי' החזק והתוקף שלא יסבול היפוכו עדין כלל ועד"ז כל הי' מלכים דתוהו אבל בחי' התקון נהפוך הוא שהאור בא שם בבחי' חלישות שמתהפך מיד מדין לחסד ומחסד לדין עפ"י דעת נוטה ואינו עומד בדבור א' וכמ"ש במ"א וע"כ יש שם בחי' התכללות דוקא גם מב' הפכים והוא ענין בחי' ריבוי כלים שבתקון. והנה נפש האדם בא מבחי' התקון ע"כ הוא בחלישות יותר מנפש הבהמה כי הבהמה שרשה בתוהו לכך טבעה שלה חזקה ובריאה הרבה ולא תוכל להפוך טבעה משא"כ באדם שיוכל להפוך טבעו ע"פ שכלו וד"ל.

ועד"ז יובן גם בנפש אלקי' ונפש הבהמיות שגם נפש השכליות החיונית נק' בחי' בהמה שבאדם וכמ"ש וזרעתי את בני' זרע אדם וזרע בהמה ושרש נפש אלקי' מבחי' מה דתקון הוא המברר לנפש הבהמיות שמנוגה מחיצונית דשם ב"ן וענין הבירור שנמשכת בחי' ביטול היש בנפש הבהמיות מצד השגתה ומצד שרשה בבחי' שם מ"ה למעלה המברר לב"ן ואמנם אחר הבירור מתעלים לנפש הבהמה בבחי' ביטול היש שלה לשרשה הראשון בבחי' ס"ג דתהוה כנ"ל בהתהפכות היש למטה במרכבה דבריאה ששרשה מבחי' התהוה הנה עי"ן מגיע לבחי' אורות דתהוה שהן ג"כ בחי' יש אנא אמלוך וא"כ הרי בחי' ביטול היש גבוה גם מבחי' אין שלהם המהוה אותם כי הרי המשכה זו מאין ליש בנבראים הוא מן הבחי' מל' שהוא שם ב"ן כנ"ל אבל בחי' התהפכות היש לאין שרשו מגיע בבחי' יש דתהוה שקדם גם לבחי' שם מ"ה דתקון רק כשהיש הוא בא בהתהפכות לבחי' אין ונק' בחי' אין הבא מבחי' היש דוקא דאל"כ אין זה בירור כלל ואינו עולה לשרשו בחי' התהוה כלל כי מה שאמרו רז"ל גדולים מעשה צדיקים כו' לפי שבחי' מעשה שמים וארץ הוא בחי' יש מאין אבל מעשה הצדיקים באוי"ר ומע"ט שלהם לאכפיא כו' נהפך היש לאין ששרשו גבוה יותר כנ"ל.

והנה בחי' העלאה הנ"ל מבחי' הבירורים שהוא התהפכות יש לאין כנ"ל עולה עד רום המעלות דהיינו פי' ארוממך אלקי כו' כפי פי' הב' מלמעלה למטה לרום לבחי' מל' למעלה מעלה עד בחי' מל' דא"ס מקור הקו וחוט כו' ודרך כלל באבי"ע הוא בחי' כתר. זהו ההפרש בין שבת לחנוכה דהנה בו' ימי המעשה הרי אז זמן בחי' הבירורים בהעלאות רפ"ח ניצוצים כו' ובליל שבת כתיב ויכולו כו' וישבות ניחא דרוחא בבחי' אור חוזר דוקא מלמטה למעלה כמשל אדם הנח ושובת שחוזר רוחו אליו כמ"ש במ"א והוא בחי' התהפכות היש לאין שעולה עד רום המעלות ובפי' ארוממך מלמטה למעלה אבל שרש בחי' חנוכה הוא בהיפוך בבחי' אור ישר שהוא בא אחר ההעלאה כמאמר רוח אמשך רוח כו' שאחר העלאה המשכה וזהו פי' חנ"ו כ"ה דהיינו שנמשכין י"ג מדה"ר בבחי' מל' כנ"ל בפי' יברכוכה יברכו כ"ה וידוע דהמשכות י"ג מדה"ר הוא מבחי' שערות לבד ונק' י"ג ת"ד וביאור זה ידוע עד"מ השערות שבאדם שאין בהם חיות מעצמות האדם שהרי בהחתך לו שער לא יכאוב לו רק בחי' הארות אור חיות מובדלת מן האדם יש בהם שנראה בעליל כשמושכין לו שער יכאב לו לפי שיש בשער בתחילת צמיחתה והגומה שברא * קצת חיות ממותרי מוחין בוקעין ויוצאין כידוע וכמ"ש בעי"ח וכך יובן בבחי' ת"ד שמפני שהמשכה זאת באה מעצמות אא"ס שבבחי' פנימיות הכתר לכך לא יאיר בגילוי רק בבחי' התלבשות בצמצום שערות בעלמא שהוא רק בחי' מותרי מוחין דא"א כו' וד"ל.

ועתה יובן כללות ענין שמן ופתילה שבנ"ח דהנה בחי' הפתילה למעלה הוא בחי' שם ב"ן שמברר בירורים ודוגמא לדבר למטה הוא כמו גפהב"ה שנהפכת מבחי' יש לאין כנ"ל וז"ש צעק ליבם דקאי בנפש הבהמיות שנמשכה משמרי אופנים כו' וצעקה זו היינו בחי' התהפכות הלב החומרי שבו הדם שהוא הנפש הטבעיות בבחי' העלאה מלמטה למעלה וכך למעלה כל בחי' התהפכות יש לאין מכל הנמצאים נמשל לפתילה כמו עד"מ הפתילה שנשרפת באש הדולק בה ובעבודה שבלב בתפילה הוא בחי' רצוא כידוע אך הנה בלא השמן היתה נשרפת מהרה או שהי' האור קופץ ממנה והיתה כבה מהר ולא היתה מאירה עד שיכלה השמן כידוע והנמשל מזה הנה בחי' השמן למע' הוא בחי' החכ' כלל אך ע"י השמן הנמשך בפתילה הנה היא דולקת ומאירה בהמשכת זמן מה דוקא והו' דרך כלל ואמנם דרך פרט הנה יש כמה מדריגות בחכ' כמו חכ' דאצי' וחכ' דבריאה עד חכמה דעשי' בנפש השכליות האנושית והמופת לה שהשמן הוא בחי' החכ' דווקא הנה ידוע להיות שאנו רואים שיש הטבעת השמן בכל הנמצאים כולן כי בכל חלקי דצח"מ דעשי' יוכל להוציא מהרכבתם שמן כמ"ש ושמן מחלמיש צור הרי גם מבחי' דומם יוצאו השמן וכמ"ש בפרד"ס שגם בבחי' מדבר יש שמן והוא בחי' החכ' הנמצאת בכל נמצא בפרט וכמ"ש במ"א ביאור זה והוא לפי שבחי' החכ' נמצאת בכל עולם ועולם שבכל השתלשלות עד בחי' חכ' דעשי' הגשמי כמו שגם בתורה דאורייתא מחכ' נפקת הנה גם התורה ישנה בכל עולם כמו תורה דאצי' ותורה דבריאה כו' עד תורה שלנו המלוכשת בענינים גשמיים והראיה לזה ממה שמצינו שקיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא נתנה ולכאורה פלא דבר זה איך קיימו מצות תפילין קודם שנצטוו קדש לי כל בכור שזה הי' ביציאת מצרים וכן כל המצות התלויות בארץ וכיוצא וכן מצות מילה קודם שמל א"ע משמע שקיים כמ"ש וישמור משמרתו כו' אך הענין לפי שהתורה למעלה מעלה עד רום המעלות שהוא ברוחניות בעילוי אחר עלוי וא"כ יש תורה שלפני האצי' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש ואח"כ נתלבשה וירדה בבחי' האצי' ומשם ירדה עוד ונתלבשה בבריאה ונק' תורה דבריאה עד שנתלבשה בעשי' בענינים גשמיים הנגלות לנו וא"כ שפיר נאמר דקיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה דהיינו כמו שהתורה היא ברוחניות לפני אצי' או בבחי' אצי' ובריאה קודם התלבשותה בעשי' למטה בענינים גשמיים ממש וגם מצות מילה הי' יכול לקיים ברוחניות גם קודם שמל א"ע בגשמיות שהוא שהסיר למעלה בחי' יניקת חצונים שנק' ערלה כו' וד"ל.

והנה בחי' החכ' נחלקת דרך כלל לשני מדריגות ונק' בס"י בשם חכ' בראש וחכ' בסוף ובזוהר נק' חכ"ע וחכ"ת וז"ש חכמות בחוץ חכמות תרי והענין כי הנה בחי' חכ"ע הוא בחי' שלמעלה מהמדות ובחי' חכ' תתאה הוא למטה מהמדות וכידוע בסדר השתלשלות דיש ד' מדריגות דחילו ורחימו רחימו ודחילו ודחילו עילאה הוא בחי' חכ' עילאה וכמ"ש הן יראת ה' היא חכ' והיא למעלה מבחי' התפעלות אהבה לגמרי כי הוא בטל במציאות כנודע ודחילו

תתאה הוא יראה תתאה שהיא למטה מהמדות אהבה ויראה ואמנם ידוע שגם בחי' ח"ע דאצי' שנק' דחילו עילאה יש לה מקור ושרש עוד למעלה והוא הנק' חסד דא"א שבו מלובש בחי' גבורות דע"י שמשם שרש המשכה י"ג ת"ד דא"א ממותרי המוחין כנ"ל ואור אבא דאצי' אינו מקבל רק מבחי' מזל ונוצר כו' וז"ש והחכמה מאין תמצא פי' מבחי' אין דחסד שנק' חכ' שבכתר ע"ד קבלות מהרמ"ק בכללות ההשתלשלות וע"פ קבלת האריז"ל שרשה הגבה למעלה עוד מבחי' חכ' דא"ק והנה ידוע דנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן כמ"ש בס"י וא"כ מבחי' ח"ע שבכתר נמשך בחכ' תתאה שהוא בחי' מל' והגם שרחוק מאוד מדריגות המל' שנק' חכמה תתאה ויראה תתאה לגבי מדריגות חכ' שבכתר אבל מפני שנעוץ תחילתן בסופן דוקא ע"כ בבחי' מל' דוקא מאיר אור הכתר כידוע וא"כ גם בחכ' שבתורה הנגלית הגם שאינה אלא בבחי' חכ' שבמל' דעשי' היותר אחרון במדריגה וע"כ היא מלובשת בענינים גשמיים וזהו שאמר אשר אנוכי כו' פי' אנוכי הוא בחי' הכתר כי בחי' אני הוא אותיות אין והכ"ף דאנכי הוא בחי' פנימיות הכתר כלומר אנוכי מי שאנוכי והוא בחי' פנימיות חכ' שבכתר כו' המלובש בתורה וזהו אשר אנוכי מצוץ היום ואמרו"ל היום לעשותם משום דדוקא בעשי' גשמיות יוכל להתלבש מעלת רוממות דבחי' אנוכי כי א"א שיבוא בדרך השתלשלות מעילה לעילה כידוע הכלל דאין בחי' פנימיות העליון יוכל לבוא למטה בתחתון בדרך השתלשלות כי אם בדרך התלבשות ומכ"ש מבחי' אנוכי מי שאנוכי א"א שיבוא למטה בבחי' השתלשלות גם שיהי' משתלשל דרך כמה רבבות מדריגות כו' אך ע"י בחי' ההתלבשות יבוא למטה והוא שרש ענין התלבשות התורה דוקא בענינים גשמיים ובעשי' דוקא וזהו היום לעשותם כו' וד"ל. ובכ"ז מובן שרש השמן דנר חנוכה הוא בחי' המשכת ח"ע והפתילה הוא בחי' מל' יראה תתאה לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא והוא בחי' השוב דאוי"ר שאחרי הרצוא דאור חוזר כו' וד"ל.

וזהו שרש ענין הגם דחנוכה שהיוונים טמאו כל השמנים כו' ולא נשאר אלא פך א' בחותמו של כה"ג כי הנה בחי' החכ' הוא בחי' השמן כנ"ל וידוע דאת זה לעז"ז עשה אלקים וכמו שיש חכ' בקדושה כך יש בלעומת זה חכ' דקליפה והוא בחי' חכ' יוונית דוקא כי יש ציור קומת אדם בקליפה ונק' אדם בליעל וכידוע ויש בו ע"ס באורות וכלים ג"כ כמו באדם דקדושה והנה בנבוכדנצר כתיב אנת רישא דדהבא כו' מפני שבבל הי' או הראש שהוא בחי' כתר דקליפה ופרס ומדי הן ב' זרועות כו' ובימי חשמונאי טמאו כל השמנים שבהיכל כמ"ש ולאום מלאום יאמץ ולא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים כו' וכאשר נפלה כנ"י עיני העדה נתגברו היוונים וטמאו כל השמנים שהוא כל בחי' חכ' אשר בקדושה אלקית ומ"ש טמאו כל השמנים שבהיכל דוקא הענין לפרש דבחי' חכ' נק' אין ובחי' בינה נק' יש והוא כמאמר נקודי' שהוא בחי' נקודת יו"ד אבא בהיכלא שהוא בינה שהוא בבחי' יש אורך ורוחב כידוע שבחי' בינה הוא בחי' ההשגה וההבנה בהתפשטות כו' וז"ש טמאו כל השמנים שהן בחי' חכ' שבהיכל שמלובשים בבחי' בינה שנק' היכל ותיבת היכל היינו

הא כל והן ה"ח דאבא שמהם מתפשטים נש"ב שנק' כל וכידוע בביאור המאמר הכל תלוי במזל ואפי' ס"ת שבהיכל וד"ל. והנה הגם שטמאו יוונים כל השמנים דחכ' שבהיכלות דבינה מ"מ נס הי' שנשאר פך א' חתום בחותמו של כה"ג והדליקו ממנו ח' ימים כו' הנה בחי' חותם ידוע בע"ח שהוא בחי' יסוד בכל מקום שהוא והנה בחי' כה"ג הוא בחי' אי"א דאצי' שנק' כהנא וי"ג ת"ד נק' תקונים דדיקנא דכהנא רבא וכמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן וכמ"ש בזהר והענין לפי שבחי' אי"א הוא בחי' כתר בכלל והוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים ולכך נק' כהנא רבא עד"מ הכהן למטה שהוא ממוצע להביא המשכות אלקות ולהעלות העלאה מלמטה כו' וכמ"כ בחי' הכתר הוא בחי' ממוצע להמשיך אא"ס בנאצלים וגם להעלות העלאות כו' והנה ידוע דרש ומקור הי"ג תקונים נמשכים מבחי' ח"ס דא"א שלמעלה מבחי' הדיקנא וכמ"ש יורד על הזקן והנה בחי' השמן היורד על הזקן זקן אהרן בחי' דיקנא דכהנא רבא שנק' שיבה טובה והוא נק' שמן משחת קודש העליון הוא בחי' חכ' סתימאה דא"א ושמן הטוב הזה שעל הראש הוא בחי' גלגלתא דא"א למעלה מבחי' ח"ס דא"א וע"כ אמר כאן דנשאר פך א' בחותמו של כה"ג דוקא ובחי' חותם זה הוא בחי' יסוד שהוא אור סתום וגנוז בעצמות פנימיות הכתר הנק' כה"ג לפי ששמן גבוה מאד נעלה כו' ומפך שמן זה שהי' חתום בחותמו של כה"ג נעשה הנס כי בחי' שמן זה מפני שנק' שמן הטוב שעל הראש וחותם בחותמו של כה"ג ע"כ לא שלטו בו החיצונים כלל לפי שבחי' חסד דע"י שהוא המלושב בגלגלתא דא"א נק' רב חסד ונק' שמן הטוב והוא למעלה מכל הברורים ששרשם בחסד שאינו אלא מבחי' גבורות דע"י כידוע וזהו ענין החותם שנחתם בו שלא יהי' בו שליטה כלל מחכ' דקליפה לפי שאין חכ' דקליפה מגעת לשם כלל (וענין הנס שהדליקו ממנו ח' ימים כי באמת אור זה צריך להיות גנוז וסתום והוא הנק' אור הגנוז לצדיקים מוי"ב וימי בראשית הן ז"ת דא"א שמלובשים בנאצלים ובחי' החסד דע"י שבגלגלתא מובדל וגנוז לעתיד דוקא כמ"ש ישכיל עבדי ירום כו' וכמ"ש במ"א אך בימי חשמונאי נעשה הנס שנתגלה אור זה הגנוז והאיר למטה והדליקו ממנו ח' ימים שהן ז"ת עד בחי' בינה אם הבנים כו' והדליקו הנרות מהאור למעלה שהוא ע"י השמן המחבר האור בפתילה ופך שמן זה הוא הי' או המחבר הארת אא"ס בנאצלים שהן ח' ימים בכלל וד"ל).

וזהו ענין ב"פ הוי' שנאמר ב"ג מדה"ר כמ"ש ה' ה' דהנה ראשית המשכות י"ג מדה"ר מתחילה מבחי' אל וידוע דאל זה הוא חכ' דאל נהירו דחכמתא בכל מקום ואמנם כאן הוא מבחי' ח"ס שמשם נמשכים י"ג תקוני דיקנא כו' והנה ידוע דב' הוי' הנו' כאן ה' ה' כו' היינו בחי' ב' פאות הראש שעל ידן יעבור האור מבחי' מוי"ס ב"ג מדה"ר שנק' י"ג תקונין ונמשכין ב' פאות מתקונא גולגלתא דא"א עדיין אע"פ שהן תלוין ונמשכין למטה אבל מתחילין משערות שבראשו שלמעלה מהמוחזין שבתוך הראש כמ"ש במ"א באריכות והן בחי' מקורין להמשכת י"ג מדה"ר מח"ס דא"א וזהו ויקרא ה' ה' ואח"כ אל

רחום וחנון כו' ואל הגמשך מבחי' ח"ס ממש כידוע, וענין ב' הוי' הללו הוא כמ"ש לפעמים חנון ורחום ולפעמים ה' רחום וחנון דמבואר למעלה דכדי שיהי' רחום וחנון הוא ע"י שם הוי' בתחילה דוקא וכדי שיהי' שם הוי' צריך להיות חנון ורחום תחילה כו' וביאור זה דהנה בחי' הכתר בכלל הוא בחי' ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים וכל בחי' ממוצע בהכרח שיהי' בו מבחי' המאציל ומבחי' הנאצל והיינו שבחי' אחרונה שבמאציל מאיר בשם הוי' הא' והוא בחי' חסד דע"י המלוּבש בגלגלתא בכלל ובחי' הנאצל מתחיל בו מבחי' הוי' הב' וע"כ פסיק טעמא בגווייהו כי אין ערך כלל בין המאציל לנאצלים וגם עם בחי' אחרונה שבמאציל אין לנאצלים ערך כלל וא"כ גם שבחי' הוי' הב' הוא שרש ומקור לנאצלים צריך להיות הפסיק טעם בינם לשם הוי' הא' וז"ש לפעמים חנון ורחום בתחילה שהוא בחי' רב חסד דע"י שיוכל להיות מקור לנאצלים שהוא שם הוי' הא' וזהו ויקרא ה' ה' ולפעמים אמר הוי' רחום וחנון והוא הוי' הב' שהוא בחי' מקור ממש לרחום וחנון שבי"ג מדה"ר כנ"ל והוא בחי' אל רחום שנמשך מבחי' ח"ס ששם משכן הוי' הב' להיות מקור ליי"ג תקונים ממש וד"ל.

והנה גם שכתורה יש פסיק טעמא אבל בכאן אומר וה' יגיה כו' בתוספת וא"ו דהיינו לחבר ב' הויות הללו כנ"ל והענין כי מ"ש כי אתה תאיר נרי הוא בחי' הוי' הב' שהוא מקור הי"ג מדה"ר ממש כמ"ש ה' רחום כו' בא בבחי' השתלשלות והוא ע"י חיבור האור תמיד בפתיחה ע"י בחי' השמן כמו בדורות הראשונים שהיו נשמות גבוהות והיו ממשיכין האור בשמן משחת קודש מפני התהפכות היש לאין למטה בבחי' או"ח מלמטה למעלה שהוא בחי' הכליון הפתילה הנק' נהורא אוכמא כנ"ל אבל בדורות האחרונים עקבות משיחא שאין שם בחי' התהפכות יש לאין שיהי' נמשך ע"י זה מאין ליש משרש הגבוה כנ"ל ע"כ בהכרח שיבוא האור ממקור ומדריגה היותר עליונה היא בחי' שם הוי' א' שהוא בחי' רב חסד הנק' שמן הטוב על הראש כנ"ל והוא ענין פך שמן שהי' חתום בחותמו של כה"ג שנעשה בו הנס דחנוכה כנ"ל וזהו וה' יגיה חשכי וא"ו זה לחבר הוי' א' עם הוי' הב' הוא בא היפוך הפסיק טעמא שבתורה הראי' לזה שהרי בנביאים נזכר כאן ב' פעמים הוי' כמ"ש שם כי אתה תאיר נרי ה' וה' יגיה חשכי וכאן לא אמר רק כי אתה תאיר נרי וה' יגיה חשכי והוא זה מחבר ב' הויות הללו להיות כי בעקבות משיחא דוקא צריך להיות המשכה זאת מבחי' הוי' א' שלמעלה גם ממקור הי"ג מדה"ר אשר אין אתעדל"ת מגיע כלל מפני עוצם חשכת החיצונים שטמאו כל השמנים שבהיכל כנ"ל, וזהו שרש ענין חנ"ו כ"ה להיות מקור למקור ליי"ג מדה"ר שאין אתעדל"ת מגיע לשם לפי שאין אשה אלא ליופי כנ"ל וכאשר כבר נמשך אורה בידי החיצונים אזי ממילא ומעצמו דוקא יבוא מקור המשכות י"ג ת"ד להאיר אותה כנ"ל וד"ל.

ועתה יש להבין בענין שרש הב' גווני אור נהורא אוכמא ונהורא חיורא שהוא גימטריא ב' פעמים אור במספר ואהבת כנ"ל אמנם תחילה יש

להוסיף ביאור בענין זה' יגיה חשכי כו' ומה שנמשך האור ממקום העליון ולישראל דוקא כמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא ובפרט בחושך כמו בעקבות משיחא כנ"ל דהנה כתיב אור זרוע לצדיק כו' וכן זרוע צדקות כו' ומבואר במ"א דאור זה קאי על שרש נש"י למעלה מעלה שנמשכו מעצמות אא"ס ב"ה לפי שכל ישראל בני מלכים הם דהיינו מבחי' מל' דאצי' ונעוץ תחילתן בסופן דוקא יובן דבר זה עד"מ הזורע בארץ נצמח ממנה חטים הרבה בכפלי כפלים אין זה הריבוי מצד עצמות החטה אלא מפני שנרקבה בעפר הארץ ובעפר הארץ מלובש בה * הצומח שבארץ להצמיח עד אין שיעור וגבול לפי שבמאמר תדשא הארץ כו' המלובש בה שבו הארת אא"ס דוקא ולכך יש בה כח הצומח להצמיח עד אין שיעור ג"כ והוא מטעם שנעוץ תחילתן בסופן דוקא ע"כ יש בארץ דוקא מפני שתאסוף כל המדריגות מבחי' תחילת הכל שהוא אא"ס וז"ש הכל הי' מהעפר וכן כתיב ארץ ממנה יצא לחם וכמ"ש במ"א באריכות אך שבחי' כח אא"ס המלובש בכח הצומח שבארץ הוא בהעלם ולא בגילוי וע"י הזריעה בארץ יוציאנה הכח הזה מההעלם לגילוי ולכך יצמח בלי שיעור וד"ל וזהו ג"כ שרש הצדקה לפי שהצדקה נמשלה ג"כ בבחי' זריעה כמ"ש זרוע צדקות דהיינו שע"י זה יצמח גילוי אא"ס עצמו מההעלם שהוא מבחי' פנימיות אור הכתר הנק' סתימו דכל סתימין שהוא העלם דהעלם בהעלם בח"ס דא"א ולא ירד עדיין להאיר ב"ג מדה"ר שנמשכין ממותרי מוחין דא"א יוצא לידי גילוי ע"י הצדקה מטעם הנ"ל לפי שנעוץ תחילתן בסופן דוקא כנ"ל. וז"ש רז"ל אין ישראל נגאלין אלא בצדקה דוקא. וז"ש וה' יגיה חשכי בשרש נש"י דוקא כמ"ש יאר ה' פניו אליך מפני שנעוץ תחילתן בסופן שמאיר ממקום העליון ביותר הנק' סתימו דכל סתימין מפני שהן בבחי' זריעה ובזכות הצדקה נגאלין שהצדקה ג"כ בבחי' זריעה ובכל בחי' זריעה מתגלה מבחי' העלם עצמיות אא"ס דוקא כנ"ל וד"ל. ומ"ש חשכי דוקא היינו כמ"ש כיתרון האור מתוך החושך דהנה כתיב ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה דהיינו שהחושך בעצמו האיר את הלילה ואע"ג שנאמר ולחושך קרא לילה אבל הרי מציאות החושך כבר הי' קודם התהוות האור וכמ"ש והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך אלא שהבדיל אח"כ וקרא לאור יום כו' והענין לפי שלא הי' החושך בגדר בחי' בריאה כמו האור לפי שאין החושך אלא העדר האור ולא שהוא בריאה כדעת הרמב"ן והיינו מפני שהוא בחי' העלם קודם שיבוא לידי גלוי כמ"ש ישת חושך סתרו ובחי' הגלוי מההעלם נק' אור וז"ש יהי אור בלשון בריאה יש מאין משא"כ בחי' החושך שהוא בחי' העלם עצמות לא יתכן בו לשון התהוות וא"כ כאשר בחי' החושך שהוא העלם העצמי בא לידי גלוי בהכרח שיש בוהו יתרון אור בכפלי כפלים לאינו שיעור מבחי' האור כו' וזהו וה' יגיה חשכי דוקא שהוא יתרון האור הבא מן החושך דוקא שהוא בעקבות משיחא דוקא מפני שאין בחי' האור דקו"ח דא"ק מאיר ומגיע שם אזי בחי' החושך

שהוא העלם עצמי מאיר שם ולזה נתוסף וא"י להיותו למעלה הרבה ממ"ש
כי אתה תאיר גרי כו' וד"ל.

ועתה יש להבין בשרש ב' גווני אור נהורא אוכמא ונהורא חיוורא דהנה מבואר
למעלה בשרש ענין וה' יגיה חשכי שהוא בחי' גילוי ההעלם של
עצמות כמו עד"מ הוריעה שבארץ שמוציאה מבחי' העלם דאא"ס לידי גלוי
(ועד"מ יתרון אור הבא מן החושך שהוא העלם דוקא כו') והנה גם בבחי' נהורא
חיוורא הנ"ל הוא בחי' גילוי מההעלם דוקא כי הנה מ"ש וה' יגיה חשכי קאי
בחנוכה שאז טמאו כל השמנים כו' שהוא כל בחי' גלוי אור דחכ' שנק' שמן
כנ"ל ולא נשאר כ"א פך א' חתום כנ"ל שהוא בחי' שמן הטוב שעל הראש
שהוא בחי' חסד דע"י שמלוכש בגולגלתא כנ"ל שהוא בבחי' ההעלם גם בבחי'
ח"ס דא"א ונק' שמן משחת קודש כנ"ל והנה בחי' העלם דהעלם הוה שמן של
כה"ג שהי' חתום בחותם בבחי' העלם כנ"ל ממנו הדליקו ח' ימים והיינו שבא
לידי גילוי בהדלקה זאת כי הנה השמן שנמשך ונשאב כולו בפתילה והפתילה
דולקת ומבואר למעלה דנהורא אוכמא היינו מה שהאור מכלה הפתילה ויש
בה שינוי גווינין מצד כליון הפתילה אבל נהורא חיוורא אין בה שינוי גוון
כלל להיותה מובדלת מהפתילה אלא מ"מ סיבת צלילת השמן וכליון שלו במה
שנשאב בפתילה ונכלה האור הוא הגורם סיבת צחות ובהירות אור דנהורא
חיוורא הזאת שיאיר ביתר שאת והרי גוף השמן אין בו בהתגלות מבחי'
הבהקות ובהירות זה הנק' נהורא חיוורא כלל אלא שמוכרח לומר מאחר שנראה
מכליון שלו סיבת גלוי אור בהיר וצח הוה הנק' נהורא חיוורא שיש בזמן זה
בודאי בהכרח מבחי' הבהקת אור. זה אלא שהוא בו בהעלם גדול מאוד וע"י
כליון שלו בפתילה הולך אור מההעלם אל הגלוי והוא בחי' נהורא חיוורא
זה שיוצא מבחי' ההעלם דשמן ושמן הטוב היינו שהאור הזה שם בהעלם
יותר כנ"ל יובא ממנו לידי גילוי בהכרח ביתרון אור הרבה וזהו והוי' יגיה
חשכי שהוא מפך שמן זה שהוא בחי' שמן הטוב ששם האור בהעלם יותר וכאשר
הדליקו ממנו יש יתרון אור כו' והוא בחי' גילוי העלם עצמות אא"ס שמאיר
בהעלם בפנימיות הכתר בחי' חסד דע"י כו' ונק' סדכ"ס שיוצא לידי גלוי
כו' וד"ל. וזהו ענין ב' גווני האור הנ"ל שהוא בגימ' ואהבת ב' פעמים אור
וכו' דהנה ידוע בפני' המאמר דו"ר רו"ד שהן ד' אותיות הוי' יו"ד חכ' הוא
דחילו עילאה בחי' ביטול במציאות דחכ' כ"ח מ"ה בבחי' ההעלם דשמן הטוב
הנ"ל ובחי' רחימו שאחריה הוא הנק' בחי' האהבה בתענוגים והוא בחי' התגלות
עתיק בכינה דוקא שהוא ה' ראשונה דשם הוי' כנודע וביאור זה הוא כנודע
שעיקר הרגשת העונג הנק' עדן הוא בא בגילוי השגה דוקא משא"כ בחכ' עדין
הוא בהעלם ובחי' גלוי זה מההעלם נק' אהבה בתענוגים שאין אהבה זו בחי'
התפעלות מדה כלל כהתפעלות אהבה בתענוגים שנולדה מהשכל אלא הוא
התפעלות עונג במושכל עצמו וע"כ נק' אהבה בתענוגים ע"ד שהנשמות נהנין
מזיו והוא ממש כמשל נהורא חיוורא הנ"ל שיוצא מבחי' העלם דשמן כך התגלות
התפעלות עונג זה בכינה הנק' אהבה בתענוגים והוא אור הא' הנק' או"י שהוא

אהבה הבאה מלמעלה למטה ביו"ד דחכ' לה' דבינה בגלוי ואח"כ בחי' רחימו הב' שהוא בוא"ו שם הוי' שהוא בחי' ז"א שנק' מדות דהיינו שנולדה משכל והתבוננות דבינה כו' והוא בחי' או"ח שהתפעלות אהבה זו עולה בבחי' רצוא מלמטה למעלה כפי אופן ההשגה המולידה כו' ונק' נהורא אוכמא לפי שהוא המכלה נה"ב הנק' פתילה וכמ"ש מי לי בשמים כו' כלה שארי ודחילו תתאה הוא בחי' יראה ופחד למרוד בקבלת עומ"ש בבחי' חצוניות אבל מפני שנעוץ תחילתן בסופן ע"כ נאמר בואת יבוא אהרן כו' ביראה תתאה שבה דוקא יבוא לבחי' יראה עלאה בחי' ביטול במציאות שהוא בחי' שמן הנ"ל שהוא ענין ש"ע צלותא בלחש ובחשאי כמו השמן וכמו ר"ע שהי' כורע בכמה כריעות השתוואות כי כל ח"י ברכאן הן בחי' כריעות והשתחוואות בבחי' ביטול דח"ע כידוע, והנה ב' רחילות הנ"ל שהן אהבה בתענוגים ואהבה שנולדה מן בינה הן ב' בחי' גווני אור הנ"ל והוא בגימ' ואהבת ב' פעמים אור אר"י ואור חוזר אך בחי' או"י דנהורא חיוורא נמשך מבחי' השמן שהוא בחי' החכ' שהוא יו"ד דשם הוי' ב"ה מלמעלה למטה ובחי' אור חוזר דנהורא אוכמא בבחי' רצוא נמשך בבחי' כליון הפתילה ודוקא מהשגה וזהו ההפרש ג"כ בין שמיעה לראי' דחכ' הוא בחי' ראי' והוא נהורא חיוורא שמאיר מחכ' דוקא אבל נהורא אוכמא הוא בחי' השגה הוא שמולידה ואינו אלא בחי' שמיעה מרחוק בדמיון במח' שזוהו פי' כדמותנו אבל בחנוכה האירו כל ד' אותיות הוי' הללו הכלולים בשמן וב' גווני אור ופתילה הכל מבחי' העלם עצמיות אא"ס המאיר בהעלם ביותר מבחי' שמן הטוב הנ"ל שנחתם בחותמו של כה"ג וזהו והוי' יגיה חשכי ענין יגיה לשון תוספות הבהקות האור מטעם הנ"ל והוא חיבור הוי' הא' שבעצמיות המאציל להוי' הב' כנ"ל וד"ל.

זוהר * ויגש. ר"א פתח כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וגו' ת"ח כד ברא קוב"ה עלמא כל יומא ויומא עביד עבידתי' כדקא חזי בכל יומא כמה דאצטרך כיון דאתי יומא שתיאתה ואצטרך למברי אדם אתי' אורייתא קמי' כו' אמר לה קוב"ה וכי למגנא אתקרינא ארך אפים אלא כולא באורייתא כו' בגין דעד לא ברא קוב"ה עלמא אתיין כל אתון קמי' ועאלו כל חד וחד למפרע עאלת תי"ז כו' ע"כ. הגה ר"א בא לפרש הפסוק דכי אתה אבינו דר"ל על בחי' אורייתא שהוא בחי' חכמה דאצילות כנודע דאבינו בכל מקום בחכמה לפי שהחכמה מקור החסדים כטבע האב לרחם כו' וקאמר אתה לנוכח לפי שראשית בחי' הגילוי בחכמה כמו ראשית חכמה וכתוב ה' בחכמה יסד ארץ

פי' תחלת גילוי העלם עצמות אא"ס הוא בשם הוי' שבחכמה. והנה כתיב בחכמה יבנה בית ר"ל שעיקר בנין המל' נק' בית כמארוז"ל ביתו זו אשתו כו' הוא מבחי' החכמה משום דאבא יסד ברתא ר"ל אבא דוקא לפי שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כמ"ש בספר יצירה • ובזוהר דאית חכמה עלאה וחכמה תתאה והיינו חכמה בראש וחכמה בסוף כו' • המל' נק' סופא דהיינו בחי' אור אבא דאצילות שנק' ראשית הגילוי כנ"ל נק' חכמה בראש ובחי' חכמה שבמל' דאצילות נק' חכמה בסוף כי המל' נק' סופא דכל דרגין כידוע ובחי' חכמה שבה הוא בחי' חכמה תתאה ונק' מוחין דנוק' דז"א ולהיות כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא ע"כ מבחי' חכמה שבראש דוקא נבנה בנין הנוק' שהוא בחי' חכמה בסוף וז"ש דאבא דוקא יסד ברתא וזהו ג"כ פי' בחכמה יבנה בי"ת שהוא בי"ת דבראשית כידוע דהיינו שהראשית הוא בחי' חכמה עלאה דאור אבא והבי"ת הוא כמו בחי' בית ועלי' מפני שבחכמה דוקא יבנה בית והטעם הוא לפי שהמל' הוא בחי' דיבור העליון כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וכידוע בפי' דבר מלך ובחי' יסוד ושורש מקור מוצא הדיבור נמשך דוקא מבחי' החכמה וכנראה בחוש בתינוק קודם שמגיע לבחי' חכמה כמו קודם שנשלמו ימי היניקה אינו יכול לצרף צירופי אותיות כלל בדיבור וזהו הרמז שרמזו רז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא ולא בימי היניקה לפי שהחכמה הוא בחי' מוחין דגדלות כידוע, וז"ש מצרף לחכמה שהצירוף אותיות תלוי דוקא בחכמה שבראש והיינו פי' אבא יסד ברתא שהדיבור נק' ברתא כידוע וזהו מפני שנעוץ תחלתן בסופן דוקא והיינו שבא ר"א לפרש בפי' אתה לנוכח שהוא בחי' מל' דאצילות כי את"ה הוא כ"ב אותיות עם ה' מוצאות הפה כו' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם ורוז"ל רמזו לזה ג"כ באמרם השמע לאוניך מה שאתה מוציא מפיו וכידוע שהוא בחי' עלמא דאתגלייא ששרש מקור חוצבה הוא בבחי' אור אבא דוקא מטעם הנ"ל וז"ש כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו' דהיינו ענין ב' דבראשית משום שבחכמה דוקא יבנה בית וכן מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ שהוא בחי' המל' כידוע וד"ל.

והנה זהו כללות הכוונה בפסוק זה אך כדי לפרש הענין יותר בא להקדים בשרש ענין זה והוא מ"ש כד ברא קוב"ה עלמא כל יומא ויומא עביד עבידתי' כו' פי' כי הנה וי"ו ימי המעשה ששרשם בבחי' ו"ק דנוק' שהוא בחי' הדיבור העליון ומאמר ראשון יהי אור הוא בחי' חסד דנוק' ומאמר הב' יהי רקיע הוא בחי' גבורה והג' בחי' ת"ת כו' עד יום הוי"ו שהוא בחי' יסוד וז"ש לך ה' הגדולה כו' עד בחי' היסוד שזוהו מ"ש כי כל כו' וכידוע שמטעם זה גם בכל וי"ו יומין דחול יום הא' מבחי' חסד ויום ב' מבחי' הגבורה כו' אחר שמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית כו' וז"ש דכל יומא עביד עבידתי' דאצטריך ליי דוקא היינו מפני שכל יום ה' הארה מיוחדת נבדלת מזולתה כמו יום א' לא

יצירה ובזוהר : בביאורו"ז שם : יצירה והרי א' בספר יצירה ובזוהר.
כו' המל' נק' סופא : בביאורו"ז שם ליחא תיבות אלו.

הי' רק בחי' חסד באמרו יהי אור שהאור הוא בחי' חסד וירא אלקים את האור כי טוב כו' ויום הב' לא הי' רק בחי' גבורה להבדיל בין מים עליונים כו' וכיוצא בזה בכל וי"ו יומין כאו"א כמה דאצטריך לאותו המדרגה בלבד וד"ל, אך כיון דאתי יומא שתיתאה שהוא בחי' יסוד הואו בחי' סיום וגמר דהשפעה אצטריך למברי אדם פי' אדם דבריאה יש מאין הוא בחי' מל' שבמל' והוא עד"מ כמו בחי' הדיבור הבא אחר מדות שבלב ונק' גפש המדברת רוח ממללא והוא בחי' מדבר ונק' אדם דבריאה. והנה מפני שנעוץ תחלתן בסופן כנ"ל דאבא יסד ברתא וכמ"ש בחכמה יבנה בית אוי נתגלה בבריאת אדם זה בחי' חכמה עלאה דוקא ח"ש כיון דאתי יומא שתיתאה ואצטריך למברי אדם אז דוקא אתי אורייתא קמי' שהוא בחי' חכמה עלאה דוקא כידוע דאורייתא מח"ע נפקת והוא בחי' ראשית ג"כ כמארז"ל בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כו' כידוע אבל עד שלא נברא אדם לא אתי אורייתא משום דאין הארת התחילה הנק' ראשית אלא בסוף דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

אמרה קמי' האי אדם זמין לארגוא קמך כו' אמר לה קוב"ה וכי למגנא אתקרינא אך אפים כו', הנה להבין קטרוג הזה שקטרגה התורה דוקא על האדם שהרי לכאורה הוא פלא מאוד דזה סותר הכלל הידוע ומבואר ג"כ למעלה בבחי' אור אבא שהוא מקור החסדים כטבע האב כו' ואורייתא מח"ע נפקת ולמה קטרגה התורה ואמרה טב לי' דלא יתברי כו'. הנה יש להקדים לבאר המאמר שבסמוך לזה ומשם יובן גם זה המאמר והוא בענין האותיות דעאלו קמי' כל חד וחד עאלת תי"ו עד שעאלו כולן וא' לכולן טעם מספיק דלאו אתון כדאי למברי בהון עלמא עד דעאלת אות ב' כו' אודעזעו עלאין ותתאין כו' עד דאתקיימא כולא באות ב' דאיהו סימן ברכה ואי תימא א' דאיהו רישא כו' אלא בגין דאתקרי בי' ארור כו' אע"ג דאלף איהו אות ברזא עלאה בבית אתברי ואשתכלל עלמא ע"כ. והנה להבין זה המאמר יש להקדים הפסוק החכמה תחי' בעלי' דלכאורה אין לו הבנה דממ"נ אם החכמה הוא בחי' מקור החיים למה אמר לבעליה דוקא היא תחי' ולא לזולת בעליה והל"ל החכמה תחי' סתם דמשמע לכל. אך שרש הענין משום דיש להבין לכאורה במה שמצינו בע"ח בענין החכמה שהוא תרתי דסתרי אהדי כי מצינו בכמה דוכתי שהחכמה הוא מקור החסדים כמ"ש כי אתה אבינו כנ"ל וגם בציוור הקוין הרי קו ימין חח"ן כו' כמ"ש בפרדס ולפעמים אנו מוצאים דבחי' החכמה נק' דין כמו בחי' קו המדה הנק' בזהר בוצינא דקרדינותא שהוא שרש הגבורה כנודע הרי הוא בבחי' חכמה דוקא. אך הענין דשניהם אמת ויובן זה עד"מ באדם התחתון למטה דהנה אנו רואים כאשר איש החסד בטבע רוצה להטיב ולהשפיע מחסדו וטובו לזולתו היתה השפעתו בלתי מוגבלת כלל ולא הי' מדקדק ומצמצם ולחלק השפע לזה כך ולזה כך דהיינו למי שראוי יותר ישפיע לו יותר ולמי שאינו ראוי כ"כ יצמצם השפע ומכ"ש למי שאינו ראוי אליו כלל שלא ישפיע אליו כלל ולא עוד אלא למי שאינו ראוי מצד מעשיו המגונים וכיוצא ענוש יענש בהעדר הטוב והחסד בכל האפשר כו' הנה כל זה א"א להיות באיש החסד בטבעו

אם לא שיבא דבר החסד ההוא אשר בלבבו לידי שיקול הדעת בשכלו ותבונתו דוקא דהיינו שיעיין ויפקח בשכל וטעם למה ישפיע החסד ההוא ולאיהו תועלת הוא וכיוצא ואז יגזור השכל ויחייב שילך אור השפע בדקדוקים גדולים דוקא דהיינו למי שראוי אליה ויהי' לו תועלת ממנה כפי המצטרך ע"פ החכמה ישפיע לו רב טוב באופן שבחסד זה יחי' אותו ולמי שאינו ראוי אליה כ"כ יצמצם לו רק לפי שיעורו וגם אם אופן השפע והחיות צריך לזה כך ולזה כך הנה הכל ע"פ השכל יכלכל אור השפע שלא להחליף וליתן מה שאינו ראוי לזה כלל כו' וכמו עד"מ השפעת שכל א' למקבלים רבים שלזה ישפיע באופן זה כדי שיהי' לו לחיות ולזה ישפיע באופן אחר כו' וכל זה הוא בחי' צמצום והתחלקות ונק' בחי' קו המדה דהיינו לחלק במדה לפי החכמה דוקא והנה מסתעף מזה בהכרח ג"כ שלאיש אשר אינו ראוי לזה כלל ואדרבה ראוי לעונש העדר מכל טוב כו' הנה ג"כ החכמה דוקא היא הגוזרת אופן המשפט והדין הזה בכל פרטי פרטיים לא לענש יותר מדאי ולא להקל יותר אלא ע"פ הנאמר בחכמה דוקא ועד"מ המלך שבחכמתו דן ושופט לכל המדינה שכוללת חכמתו ב' ענינים א' ענין השפעת החסד והטוב לטובים שלא ישפיע כיד המלך לכל בהשוואה א' אלא כפי שחייב אור שכלו לכאור"א כפי תועלתו ושיעור מעלתו כו' והב' בענין העונש להרע לרעים שיכלכל ג"כ דוקא במשפט השכל כו' ונמצא ב' מדות חו"ב נמדדים שניהם בקו המדה ע"פ חכמה דוקא והרי החכמה נק' בחי' דין להיות מצומצם באור החסד רק מה שיוהרו השכל וכמו"כ ממש במדת הדין שלא יהי' רק ע"פ החכמה והטעם. ונמצא בכללות ענין זה הרי החכמה עכ"פ הוא בחי' דין אך שהוא בחי' חסד ג"כ דהיינו שמהות הדבר רק במדה נכונה בין במדה"ד ובין במדת החסד כו' וד"ל. וז"ש והחכמה תחי' בעליה ע"ד הפשוט הנה דקדק לומר בעלי' דוקא ולא לזולתו כי החכמה * מקור תגבורת אומר להשפיע חיים וטוב למי שראוי אליה דוקא ונק' בעליה דוקא אבל בהיפוך לרחוקים ממנה מצד מעשיהם וכיוצא הרי נתהפכת להם לבחי' דין ועונש שנק' מיתה העדר החיים כמ"ש ימותו ולא בחכמה פי' הפשוט הוא כך דדוקא למי שאינו ראוי לחכמה מצד מעשיו ימותו כי החכמה תחי' בעלי' דוקא כנ"ל וזהו ימותו ולא בחכמה ר"ל ימותו כשהן בלא חכמה דהיינו כשנעדרין ומרוחקים מן החכמה מצד מעשיהם שאם היו קרובים בבחי' החכמה הרי החכמה תחי' בעלי' כנ"ל, וכיוצא בדבר זה רמזו רז"ל במה שאמרו בחכמה שבתורה למיימינים בה סמא דחיי ולמשמאילים בה סמא דמותא לפי שבחי' החכמה כך הוא טבעה להיות סם חיים לראוי אליה ובהיפוך סם המות לשאינו ראוי מטעם הנ"ל דבחי' החכמה תגזור הכל במדה ובמשקל נכון דוקא ע"ד שימצא מצד החכמה דוקא בחי' הדין והעונש הגמור כנ"ל וד"ל.

והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בבחי' אור חכמה דאצילות אע"פ שנק' מקור החסדים כנ"ל בפ' כי אתה אבינו כו' היינו לגבי בחי' המקבלים הימנו ולמטה כמו בקו הימין חח"ן כו' כמ"ש במ"א החכמה תחי' בעלי' בעליה דוקא וכנ"ל במשל אבל להיפך יש בה ג"כ שנק' בחי' דין ומקור לכל הגבורות וצמצום כנ"ל והיינו מפני שבחכמה אתברירו כל טוב מרע כמו להשפיע לטובים כפי הטוב שבהן במדה דוקא וכן להיפך לרעים במדה"ד כנ"ל וזהו שרש התורה דהא אורייתא מח"ע נפקת כידוע וכמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור משום דבחכמה דוקא אתברירו ע"כ נאמר בתורה מימינו אש דת כו' אש שחורה ע"ג אש לבנה דהיינו שכלולה מחו"ג יחידו מפני שבחי' החכמה תגזור חו"ג הכל במשפט וכנ"ל ולכך התורה יש בה חו"ג כו' כמו עונשין ודינין שבה לעוברי רצונו כו' וכמ"ש בפ' והי' אם שמוע וכיוצא בזה בכל פרטי מ"ע שמתן שכרם מבואר בצידה בפרט או בכלל כמו למען ירבו ימיכם כו' ולהיפוך ביאור עונשים לעובר על ל"ת בפרט כמו לא תאכל חמץ וכל אוכל מחמצת ונכרתה כו' וכיוצא בכל לאוין דעריית שמבואר בהם עונשים בפרט וכן בכלל כמו השמרו לכם פן כו' וחרה אף כו' וכיוצא והוא מטעם הנ"ל בחכמה וד"ל.

והנה כל הנ"ל דוקא בחכמה אבל הנה בבחי' הכתר שלמעלה מבחי' החכמה כידוע הענין בהיפך ממש דהיינו שבחי' אור הכתר כולו רחמים וחסדים ואין בו בחי' דין כלל וכלל וכמ"ש בע"ח בכמה דוכתי וע"כ נק' בחי' הכתר בחי' ארך אפים כידוע דא"א דאצילות הוא בחי' הכתר בכלל, וביאור הענין יובן ג"כ עדי"מ הנ"ל, דהיינו מי שעצמות רצונו בטבע חפץ חסד להטיב לכל הרי השפעתו בלתי מוגבלת במדה כלל כנ"ל וגם בלתי מתחלקת לשיעורים של כאו"א אלא לקטן כגדול הכל שוין וגם מי שאינו ראוי כלל וכלל יקבל הטוב שהוא כמו מי שהוא ראוי מאוד בהשוואה א' ממש והטעם הוא מפני שמצד עצם החפץ והרצון הטוב הזה הנה הארתו בלתי מוגבל ומתחלק בדקדוקים כלל רק כשהוא בא בשיקול הדעת בשכל אזי השכל עושה בו התחלקות וצמצום כנ"ל אבל מצד עצמותו אינו בא לידי צמצום כלל גם בשכל וחכמה כו' והיינו להיותו בעצם אור מרומם ומוגבה במעלת מדרגתו רבוי הטוב והחסד עד שלא יתפוס מקום כלל להיות הבחנה ודקדוק בין מי שראוי לשאינו ראוי כי גם אם יקבל מי שאינו ראוי כראוי אין זה נחשב לדבר מה שיפול הדקדוק עדי"מ מלך גדול בהיותו מרומם בגדולתו העצמי' כמו ביום שמחתו וכיוצא יחלק מרוממות טובתו לקטן כגדול בלתי דקדוק והבחנה בין שר לעבד כי הכל שוין לגבי עצם רוממות טובו הגדול בלי שיעור וכלא חשיב כל השפעה זו וע"כ מזה הטעם עצמו הארת טוב זה הנמשך מרוממות עצמותו מתפשטת למי שאינו ראוי ממש בהשוואה א' וד"ל. וכמו"כ יובן למשכיל למעלה בבחי' הארת השפעה מאור הכתר נק' ארך אפים דהיינו להטיב לרעים כמו לטובים בהשוואה א' בלי צמצום והתחלקות כלל לבא בשערי משפט בחי' החכמה דאצי' הנק' קו המדה כנ"ל וכמו מאדה"ר עד אברהם (עד זמן מ"ת) שהיו מאריכים ימים הרבה

כמו ת"ת שנה והיו רובם עע"ז כמו דור אנוש וכיוצא שהיו עושים כל הרע בפרהסיא ולא נענשו בקיצור ימים עכ"פ לפי שהי' אז ההארה מבחי' הכתר הנק' אך אפים כנ"ל וטבע מדה זו מרומם בעצם בתכלית הרוממות למעלה מבחי' השתלשלות גם מהיות מקור להשתלשלות כמו ראשית הגילוי וההמשכה הוא בחכמה כמ"ש בראשית ברא כידוע וע"כ ארז"ל במדת ארך אפים מאריך אף לרשעים כמו שהוא מאריך לצדיקים לשניהם בהשוואה א' ממש בלתי הפרש ביניהם כלל לפי שאור הנמשך מבחי' הזאת כולו חסדים ורחמים פשוטים ומצד אותו הכח שבה שמאריך אף לצדיקים מזה הכח עצמו מאריך אף לרשעים כמ"ש כי חפץ חסד הוא וכנ"ל במשל מי שרצונו טוב וחסד בעצם הרי יתפשט למי שאינו ראוי כראוי והכל שוין כו' ועד"מ במלך כנ"ל וד"ל.

ואחר כל זה יובן ענין המאמר הנ"ל בענין האותיות דעאלו קמי' עד דעאלת אות כ"ף שהוא בחי' הכתר כידוע ואודעזעו עלאין ותתאין עד דאתקיים באות ב' כו' ואי תימא א' בגין דאתקרי בי' ארור כו', פי' כי ידוע בסדר כ"ב אותיות דאות א' הוא בבחי' הכתר והב' הוא בחכמה וכמא' אאלפך חכמה כו' והיינו שהקושיא ואי תימא א' דאיהו רישא כו' פי' בבחי' הכתר ולמה לא נברא בו כל ההשתלשלות דאבי"ע ותירץ דאע"ג דאלף ברוז עלאה מ"מ בגין דאתקרי בי' ארור ויהיב דוכתי' למטה כו' פי' ע"ד הנ"ל במשל באיש החסד בטבעו שהארתו ושפעו בלתי מוגבלת ולכולן בשוה להיות בבחי' רב טוב וחסד כו' כך עד"מ למעלה בבחי' ארך אפים שהוא בחי' הכתר בכלל בחי' אור השפע יוצא ונמשך לכולם בהשוואה א' עד שגם החיצונים מקבלים ג"כ בהשוואה א' וכמו בדור אנוש כנ"ל וז"ש דלא אתברי עלמא באלף שהוא בחי' הכתר משום דלא ליהיב דוכתא לס"א שגם יוכלו לקבל מטעם הנ"ל והיינו י"א ארורים שהם מקור להשתלשלות החיצונים וגם בהם אלף זה מאיר והוא א' דארור לפי שבחי' א' אך אפים לרשעים כמו לצדיקים מטעם הנ"ל ואע"פ כשירד אות כ"ף אודעזעו עלאין כו' אבל מטעם דאתקרי בי' ארור לא אברי בי' עלמא אלא בבית דוקא אתברי עלמא ובי' אשתכלל כו' לפי שנאמר בחכמה יבנה בי"ת שהוא בי"ת דבראשית כנ"ל והחכמה תחי' בעליה דוקא במקור החסדים כנ"ל ויש בה בחי' הדין לחיצוני' כי בחכמה אתברירו כנ"ל באריכות וא"כ לא יהי' מזה הסתעפות יניקה לחיצונים וא"כ בבי"ת דוקא אשתכלל בבחי' התיקון בין טמא לטהור כו' וד"ל. ועד"ז יובן ג"כ מאמר הקדום לזה והוא מה שלכאורה אינו מובן למה קטרגה התורה במדה"ד האי אדם זמין לארגזא קמך * כו' אע"ג דאורייתא מח"ע נפקת והחכ' מקור החסדים, אך התירוץ הוא כי בחכ' דוקא יש בה גם מבחי' הדין לדקדק באור השפע ולהיות כי זמין לארגזא טענה שלא יברא וזהו אמת אמר אל יברא ואין אמת אלא תורה שהוא בחי' קו אמצעי כו' והשיב לה הקב"ה וכי למגנא אתקרינא ארך אפים שהוא להאריך אף לרשעים כמו לטובים כנ"ל ואע"פ שבחכמה אתברירו כנ"ל מ"מ הארת ארך אפים למחול לעונש הרשעים

כידוע בענין י"ג מדה"ר כו' אלא דבריאת העולם מ"ט צריך להיות בבית
דחכמה דוקא ולא באלף דכתר מטעם הנ"ל וד"ל.

ת"ח כי אתה אבינו בגין דהאי עלמא בהאי דרגא כו' כי אברהם לא ידענו דהא
אע"ג דבי' קיומא דעלמא כו' כמה דאשתדל על ישמעאל כו'. פי' בהאי
דרגא הוא בחי' ב' דבראשית כמ"ט בחכמה יבנה בית וכנ"ל דהיינו בבחי'
חכמה התאה שבמל' ומשום דנעוץ תחלתן בסוסן ואבא יסד ברתא ע"כ אמר כי
אתה אבינו כו' ומ"ט ג"כ ב' אתברי מבואר למעלה שהוא בחי' אדם דבריאה
דאברי ביום ו' מבחי' מל' בגמר כל השפע כו' ומ"ט כי אברהם לא ידענו אע"ג
דבי' קיומא דעלמא כו' הנה בא לתרץ בזה קשיא חזקה דלכאורה יקשה למה
בבית אתברי עלמא הלא נאמר עולם חסד יבנה הרי בנין המל' מבחי' חסד
דז"א ולמה אמר בחכמה יבנה בית באור אבא כמ"ט כי אתה אבינו ותירץ
דבחי' חסד דז"א אינו אלא קיומא דעלמא ולא שהוא שרש הבנין כמ"ט יומם
יצה ה' חסדו הווא בחי' אור החסד שמאיר המדות כו' שהוא המאיר בכל שפע
לקיימה ולחזקה בלבד אבל עיקר שרש הבנין מאור אבא דוקא כמ"ט כי אתה אבינו
משום דאבא יסד ברתא כו'. וזהו כי אברהם לא ידענו שגם האבות שהן המרכבה
ושרש אברהם איש החסד בבחי' חסד דז"א עכ"ז לא ידענו אע"ג דבי' קיומא
דעלמא כו' ואמר הטעם מפני שלא השתדל עלן כו'. פי' כמארז"ל לא כאברהם
שיצא ממנו ישמעאל שהוא בחי' מותרי החסדים שיוצאים מבחי' חסד דקדושה ע"ד
דוגמא בחי' הצפרניים ביד כמבואר בכוננת נט"י לסעודה מטעם שלא ילך אור
החסדים לחיצונים דרך הצפרניים. והנה כי מלבד זה הרי אשתדל אברהם וביקש
לו ישמעאל יחי' לפניך דהיינו שיקבל תמיד חסד דקליפה מחסד דקדושה ולא
אשתדל עלן דהיינו שילך אור השפע מיוחד לישראל שהן בסט' דקדושה
בבחי' קו האמצעי דתי' דיעקב נק' בריח התיכון שאין שם יניקה לחיצונים
כלל וכידוע וד"ל ח"ט • דלא אשתדל עלן כמה דאשתדל כו' היינו מסני שבחי'
ישמעאל שרשו יתיר להיות בקו הימין כו' משא"כ ישראל שהוא בחי' קו
האמצעי) •.

וישראל לא יכירנו בגין ברכאן דאצטריך לברכא לבנוהי שביק להאי דרגא
לברכא כולהו. פי' כי יעקב וישראל ענין א' הוא והוא בחי' פנימית
ז"א וחיצוניות ז"א וכתוב חזקת אשר דיבר להם כו' איש אשר כברכתו כו' פי'
וזאת הוא בחי' מל' דאצילות כידוע ח"ט דישאל שביק הברכות להאי דרגא
שהוא בחי' המל' שיתברכו מבחי' זאת ולא מבחי' ישראל בעצמו שהוא בחי'
ו"א והטעם הוא לפי שמדריגת ז"א למעלה הרבה מהם כידוע דשרש הי"ב
שבטים הן בבחי' נוק' דז"א והן י"ב גבולי אלכסון ונק' שנים עשר בקר שהים
עומד עליהם שהוא בחי' מל' שנק' ים כמ"ט כל הנחלים הולכים אל הים כו'.
ומ"ט כל אלה שבטי ישראל י"ב חזקת אשר בירך כו' לכאורה יקשה סופא דקרא

לרישי' דתחלה אמר שי"ב השבטים הן בחי' ז"א שנק' ישראל ובסוף אמר וזאת אשר כו' שהוא בחי' מל' כנ"ל, הענין הוא דיש י"ב שבטים גם בבחי' האצילות ונק' שבטי י"ה כמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה הן י"ב גבולי אלכסון שבז"א ונק' שבטיא דדכורא, ח"ש כל אלה שבטי ישראל דוקא אך לא רצה ישראל זה להשפיל א"ע לברך לי"ב שבטים דנוק' דז"א בעצמו ושביק להאי דרגא שהוא בחי' המל', שיתברכו משם, וזהו וזאת אשר דיבר בבחי' הדיבור דוקא שהוא בחי' המל', ואעפ"כ איש כברכתו למעלה בבחי' ז"א בירך אותו וד"ל ומפני שלא בירך אותם ישראל ושביק להאי דרגא כו' לכך יאמרו בני ישראל לעתיד וישראל לא יכירנו כלומר אינו מכיר אותנו כלל לפי שעשה עצמו בשעה זו כאלו אינו מכירינו בשעה זו אשר דיבר להם אביהם שהוא בחי' מל' כנ"ל וד"ל.

אתה ה' אבינו את קיימא עלן תדיר לברכא ולאשגחא כאבא דאשגח על בנין, פי' אתה הוא בחי' אא"ס שבחכמה כמ"ש כי אתה אבינו ואבא יסד ברתא והארתו דוקא בקו אמצעי לא כאברהם שביקש על ישמעאל מותרי החסד ולא כיצחק בקו שמאל שיצא ממנו עשו כו' וגם ישראל שהוא בחי' קו אמצעי הרי שביק לבחי' המל', אבל אתה ה' אבינו גואלינו מעולם שמך פי' שמך הוא בחי' המל', דבקו אמצעי דת"י שהרי * אור הכתר מאיר ע"י החכמה בסופא דכל דרגין דוקא כי נעוץ תחלתן בסופן ובחי' הגואל הוא בחי' היסוד אשר בסוף קו האמצעי וכמ"ש אם יגאלך טוב שהוא יסוד יגאל ואם לאו וגאלתיך אנכי שהוא בחי' אא"ס שבכתר וחכמה כשמאירים בקו זה האמצעי עד בחי' המל' וכדתנן אין מפסיקין בין גאולה לתפלה שהוא בחי' יסוד ומל' כו' וד"ל.

פתח ואמר כה אמר האל ה' בורא השמים כו' דא קוב"ה לעילא לעילא דאיהו בורא השמים תדיר כו' פי' שמים אש ומים חו"ג יחד שהוא בחי' חו"ג דאוי"א המלוכשים בז"א וע"כ גק' שמים כידוע ובחי' מוחין חדשים נמשך בכל יום לז"א מהארת הכתר שבאוי"א וזהו מחדש בכל יום מיד מעשה בראשית שהן מוחין חדשים דאוי"א שנק' מעשה בראשית כידוע שנמשכים בז"א, וזהו דאתקין לי' לז"א בכל זימנא במוחין חדשים וד"ל. רוקע הארץ וצאצאיה דא ארעא קדישא צרורא דחיי פי' ארעא קדישא בחי' מל' שגם אליו נמשכים מוחין חדשים בכל יום מז"א כמ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתך שהוא בחי' מל' שנק' אמונה כידוע וד"ל. נותן נשמה כו' א"ר יצחק כולוהו איהו לעילא דמתמן נפיק גשמתא דחיי להאי ארץ פי' מבחי' בינה נמשך לבחי' מל' כמ"ש ונשמת שדי תבינס, וזהו להאי ארץ שהוא בחי' מל' ואיהי נקטא לן להשפיע לבי"ע כו', ולפי"ז קאי נותן על מי שאמר תחלה בורא ורוקע כמ"ש מאמר זה במ"א באריכות כו' וד"ל.

(זוהר • פ' ויחי רליט ע"א) פתח ואמר ויקרא אל משה. הכא אלף זעירא אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשליטו מ"ט דהא לא הוה אלא במשכנא ובארעא אחרא. בגין דשליטו לא אסתכח אלא בארעא קדישא. תו הכא שכינתא התם שליטו דדכר ונוק' אדם שת אנש אדם שליטו דכר ונוקבא הכא נוק' ע"כ. והנה מה שיש לדקדק במאמר הזה מובן לכל מעיין דהא הקושיא היתה למה בכאן במצות קרבנות נכתב אלף זעירא ולואת לא תירץ כלום במ"ש דשליטו לא הוה משום דמשכנא הוה באתר אחרא דהרי כל התורה כולה ניתנה למשה במדבר שהי' המשכן שם באתר אחרא ולמה נשתנה אליף זה דויקרא משאר הפרשיות. ועוד מהו עיקר התירוץ בענין שליטו שאינו אלא בא"י דוקא כו' ויותר יפלא מאמר השני באמרו תו הכא שכינתא התם שליטו כו' דמשמע שבא לתרץ תירוץ שני באמרו תו ולא מובן מהו הכא ומהו התם דמה ענין אדם שת לכאן.

אך הנה כל זה יובן אחר ב' הקדמות. הקדמה הא' והוא בבחי' אור הכתר דהנה כתיב אני ראשון ואני אחרון ומבואר בע"ח דאותיו' אני אותיו' אין ואני אחרון הוא בחי' המל' שנק' אחרון סיפא דכל דרגין ואני ראשון הוא בחי' הכתר שנק' אי"ן ונק' ראשון לכל הנאצלים כידוע. ויש להבין דאם גם בחי' הכתר נק' אני למה אנו מוצאים שבכל מקום בחי' הכתר נק' אנכי כידוע בספרי הקבלה בפ"י אנכי ה' אלקיך כו' וכן אנכי ארד עמך וכיוצא כהנה רבות ומהו ההפרש בין אני לאנכי הרי משמעותם שוה דפי' אני רצונו לומר עצמו ומהותו כמו שאומר אדם אני פלוני דר"ל על עצמו ומהותו וכן אני עשיתי דבר פלוני כו' וגם פי' אנכי ר"ל על עצמו ומהותו ומהו ההפרש ביניהם. אך הענין הוא דיש בפ"י ענין הזה שרומז על עצמו ומהותו באמרו אני או אנכי ב' מדריגות הא' כשאומר דרך שפלות המדרגה דהיינו כמו רק המודיע בעלמא מי הוא כדי שידע ממנו מה הוא לא שידעו שבחו ועוצם מעלתו רק ידוע מאמיתית עצמו ומהותו כמו שהוא בלבד אם במעשה או בחסרון והיינו באמרו אני ר"ל בשפלות עצמותו כלומר אני כמו שאני באמת בלתי הפלגת מעלה וכמ"כ באמרו אני עשיתי דבר פלוני ר"ל להודיע בלבד שהוא עשה ואין בזה ידיעת מעלת כלל והמדרגה ה' היינו כאשר רצונו להודיע במעלת עצמותו בדרך התנשאות עצמותו ורוממות המדרגה דוקא והיינו באמרו אנכי דוקא כלומר אנכי הידוע לכל בעוצם רוממות המעלה ע"ד שאמר שמואל אנכי הרואה וגם מאמר רז"ל בפ"י אנכי אנכי דהיינו שאנכי אתפרש ג"כ בבחי' הרוממות וההתנשאות ע"ד ההיפוך שמשני שהוא מרומם במעלתו מאד ונבדל מערך שאר כל האדם וזולת ע"כ אמר מי שאנכי מפני שאי"א להשיג עוצם מעלתו ע"כ לא יוכלו לידע מי הוא כו' ועכ"פ בחי' אנכי הוא בחי' הרוממות וההתנשאות בערך מזולתו ובחי' אני הוא בחי' השפלות וההכנעה לזולתו כנ"ל. וכמ"כ יובן למשכיל

למעלה שיש ב' מדריגות בבחי' אור הכתר עצמו הא' אותיו' אני ואינן המורה לשון ירידת המדרגה והיינו כשבחי' הכתר מקור לנאצלים להאיר בחו"ב ושאר הספירות כו' הרי ידוע דבחי' הכתר נק' בחי' ממוצע בין עצמיו' המאציל עם הנאצלים וכל בחי' ממוצע בהכרח יש בו מבחי' המקבלים ג"כ וגם יש בו מבחי' המשפיע אחר שהוא הממוצע לחבר אור המשפיע במקבלים וע"ז בחי' הכתר נק' אני ראשון כשהוא בחי' מקור לנאצלי' ואין בחי' אני זה בחי' הפלגת מעלה להיות נבדל בערך מהשתלשלות והיינו כאשר הכתר נמנה עם הספירות להיות נק' ראשון כו'. והמדרגה הב' היינו בחי' פנימי' אור הכתר כשאנו נמנה עם הספירות והיינו בחי' האחרונה שבמאציל שמאיר ב' ג"כ אחר שנק' ממוצע והוא בחי' אות הכ"ף שבתבנית אנכי שהוא נק' כתר לשון כותרת מקיף וסובב בהפלג' מעלה נבדלת בערך מהשתלשלות הי"ס וזהו כמו פי' אנכי מי שאנכי בהפלגות מעלה בבחי' התנשאות ורוממות העצמות דוקא כנ"ל והיינו מפני בחי' אור הא"ס שמאיר בפנימי' הכתר הנק' אנכי ח"ש אנכי ה' אלקיך וכן אנכי ארד עמך ולפעמים אמר אני ה' אלקיכם כו' והגם שפי' הפשוט משניהם הבל על בחי' עצמות המאציל אבל זה בבחי' ירידה מעצמותו וזהו בבחי' הרוממות בעצמותו כפי המובן מתוך משל אדם האומר על עצמו אני וכשאומר ע"ע אנכי כו' וד"ל. ובוה יובן ג"כ מה שאמר יעקב כשרימה ליצחק בלבשו בגדי עשו לקבל הברכות שאמר לשון הגבה והתנשאות אנכי עשו בכורך כדי שלא יכיר במרמתו וידמה שהוא עשו כי את זלעז" עשה האלקי' ונגד כתר דקדושה יש כתר דקליפה והוא הנקרא חוצפא מלכותא בלא תגא בהתנשאות של שוא ותוהו וזהו שנאמר בגוים כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו שהן אין ואפס ממש אלא שמגביהין א"ע ולא מצד אמיתית בחי' הרוממות וההתנשאות כמו הכתר דקדושה ויעקב לבש לברשי עשו ואמר אנכי עשו כדי שיוכלל כתר דקליפה בכתר דקדושה וז"ש עשו אח"כ אני הוא בנך בכור"ך עשו ולא אמר אנכי כו' וכמ"ש ראו כי אני אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהי' כו' וד"ל. והנה ידוע בע"ח דבחי' מל' דאצי' גם הוא נעשה בחי' עתיק לנבראים בבי"ע שהוא בחי' כתר מפני שמדה זו ג"כ בחי' ממוצע בין בחי' האצי' לבריאה ממש ע"ד הנ"ל בבחי' כתר עליון הממוצע בין המאציל עם הנאצלים וזהו פי' אני אחרון וידוע דאצי' הזה הוא בחי' מל' ומפני שנערץ סופן בתחילתן לכך אמר ראו כי אני אני הוא כו' וד"ל.

והקדמה השנית בענין האותיו', דהנה ידוע בע"ח שיש ג' מיני אותיו' אתון ברבבן ואתון בינונין ואתון זעירין, אתון רברבין בבחי' בינה (וכמ"ש בפרדס על מה שא"ל אדון דשבת ה' תיבות בכל אות וריחו יש בין כאו"א להיותם בבחי' אותי' גדולות אבל א"ל ברוך דחול הן בבחי' מל') ואתון בינונים בבחי' ז"א ואתון זעירין בבחי' מל' כו' והנה אותיו' התורה מאחר דשורש התורה בבחי' ז"א כידוע דאורייתא מחכ' עילאה נפקת היינו בחי' ז"א שמוחין דאבא מלובשי' בו כו' א"כ הרי האותיו' דתושבי"כ צ"ל בבחי'

אותיו' בינונין שהוא בחי' ז"א אך הנה אנו מוצאים במסרה דיש א"ב בתנ"ך מאותיו' הגדולי' כמו אל"ף אדם שת כו' שבד"ה ובי"ת דבראשית וגימל דוהתגלח וכיוצא עד תשלום כל הא"ב וכן יש בתנ"ך מאותיו' הקטני' והוא כמו אל"ף זעירא דויקרא עד תשלום כל הא"ב ושאר אותיו' תושב"כ באותיו' בינונים ויש להבין מהו שרש הא"ב דאותיו' הגדולים והא"ב דאותיות הקטנים וזהו מה שהקשה במאמר זה הכא אל"ף זעירא אמאי פי' הכא בתיבת ויקרא דוקא למה נכתב אל"ף זעירא מבחי' אתון הקטנים שהוא בבחי' המל' שהוא למטה גם משאר אתון התורה סתם שהן בבחי' אותיות בינונים דו"א כו' ותירץ בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו כו'. והנה תחלה יש להקדים בענין אתון רברבין שבבחי' בינה ששרשם בבחי' הכתר דוקא כי בחי' הכתר עם בחי' בינה שם אחד להם בכל מקום בוהר וכמ"ש בוהר ע"פ ועבד הלוי הו"א דהו"א זה שהוא בבחי' בינה הוא עתיקא ממש (ועיין פי' מאמר זה במ"א באורך) וכן בתורה נאמר אהי' אשר אהי' שלחני אליכם והענין הוא אהי' הוא בבחי' הכתר כנודע ופי' אשר אהי' ר"ל בבחי' בינה כי אור הכתר מאיר יותר בבניה גם מבחכמה כמשי"ת בסמוך וזהו אשר אהי' אנא זמין לאולדא כו' וכמבואר בכונת המקוה בכתבי האריז"ל וזהו פי' אשר כמ"ש באשר"י כו' כי אשר הוא בחי' התענוג העליון כידוע ומפני שיעקר התגלות דבחי' עתיקא הוא בבניה דוקא ע"כ אמר אשר אהי' והוא בחי' התגלות שם אהי' שבכתר דא"א בבניה ששם הוא עתיד להיות בבחי' הגילוי ממש כי הבינה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש משא"כ בכתר עצמו הרי הוא בבחי' ההעלם עדיין וזהו פי' אשר אהי' אנא זמין כו' דהיינו בבחי' בינה והיינו ג"כ פי' אשר שהוא אותיות רא"ש אלא שהוא בהיפך באתון כי בחי' הכתר נק' ראש כידוע והתגלותו בבניה נק' אשר כמו אשר קדשנו כו'. וביאור כל זה יובן עד"מ מבשרי אחוזה כו' דהנה נפש האדם יש בה כח התענוג שהוא אור פשוט מבחי' יחידה שבנפש כנודע והוא למעלה הרבה מבחי' כח החכמה שבנפש וידוע שיש התלבשות העונג הזה גם בהשכלות המושכלות כנראה לעין שכאשר ישכיל אדם איזה שכל מתענג בו מאוד ואמנם הנה אין העונג הזה מורגש אלא דוקא כאשר מבין ומשיג היטב בהשגה גמורה לאותו השכל והסברה שהוא בינה שנק' נהר רחובות וכמ"ש ונהר יוצא מעדן וכידוע בע"ח בפי' וימלך שאול מרחובות הנהר כו' דהיינו בחי' הרחבת והתפשטות ההשגה אבל השכל והסברה בלתי מושגת בהשגה אלא הוא רק עדיין בהברקת אור השכל שנק' חכמה כח מ"ה כידוע אז אין העונג אשר מלוכב בה בא ג"כ בהתגלות שם אלא רק בבחי' ההעלם והוא מפני שהחכמה הוא בבחי' צמצום בעצמותה ונק' יו"ד והענין הוא כי מבחי' אור הכתר שהוא בחי' התענוג והרצון כנודע נמשך לחכמה בבחי' דילוג המדריגה ולכך מתצמצם השפע בחכמה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' והחכמ' הוא בחי' ממוצע בין בחי' הרחבת אור השפע שבכתר לבחי' בינה כי הנה מבחי' צמצום החכמה נמשך כמו מאין ליש בבניה שהוא השגת המושכל בהרחבה כנ"ל ונמצא בחי' ג"ר שהוא כח"ב הרי כל בחי' המרחב אור שבכתר

נמשך • מתגלה דוקא בבינה שנמשכת באמצעות אור החכמה בהתרחבות וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ומה שנק' החכמ' עדן היינו רק בבחי' הצמצום והוא בחי' ההעלם ביו"ד נקודא חדא אבל בבינה בהשגה דוקא מתרחב עדן ועונג הזה שבמושכל כמו בהיות במקור התענוג בבחי' הכתר כו' וכדוגמא זו ממש יובן בנשמות שנהנין מזיו השכינה בג"ע שהוא דוקא בחי' בינה שבמל' שנק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש שנמשכת מבחי' החכמ' והחכמה מאין תמצא מבחי' עתיק דהיינו בחי' מל' דאצי' שנעשית בחי' עתיק כו' וד"ל. וכמ"כ יובן בבחי' כח"ב דאצי' בכלל שעיקר התגלות בחי' התפשטות מרחב העונג העליון הנק' בחי' עתיק דאצי' דוקא הוא בבחי' בינה דאצי' הנק' גהר היוצא מעדן יותר מבחכמה כו' ולכך אמר בזוהר דהוא בחי' בינה היינו בחי' עתיקא ממש וד"ל, ועפ"ז יובן ג"כ בשרש בחי' אתון רברבין שבבינה שהן דוקא בבחי' אור הכתר והוא בחי' שם אהי' שבכתר הנק' ראש ובהתגלותו מן בחי' ההעלם דחכמ' בבינה נק' אשר אהי' כנ"ל אנא זמין כו' כנ"ל וד"ל. וזהו כלל ענין ג' מיני אתון הנ"ל בחי' אתון רברבין שבתנ"ך כנ"ל והוא מבחי' הארת אור הכתר אשר בבינה כנ"ל ולכך הן גדולות בהתפשטות כו' ובחי' אתון בינוני' הוא בבחי' מידות דאצי' הנק' ז"א שמוחין דאימא שם בצמצום כו' ובחי' אתון זעירין הן בחי' מל' הנעשית מקור לבי"ע ראש לשועלים והוא למטה הרבה מבחי' ז"א דאצי' כי בחי' הפרסא מפסיק בין אצי' לבריאה ולכך אותיו' שבמל' קטני' מאוד בהעדר ההתפשטות כו' וד"ל.

ומעתה יש לבאר התירוץ שתירץ כאן על קושיית הכא אלף זעירא בבחי' המל' אמאי ואמר בגין דבהאי קריאו לא הוה שלימו כו', דהנה פ' שלימו שאמר כאן רצונו לומר בהארת אור א"ס דוקא שנק' בשם שלימו כי הוא שלימותא דכולא כו' ובכל יחוד עליון אם לא הארת אור א"ס שבהן לא היו מולידים אור חדש כי אין בחי' התחדשות אור אלא דוקא מאור א"ס עצמו וע"ד דוגמא למטה ביחוד וזיווג גשמי הרי אין הזכר בפ"ע מוליד ולא הנקיבה אלא באמצעות יחודם שורה הארת כח אלקי ואו יולידו כמאמרז"ל ג' שותפין באדם כו' וכך יובן למשכיל למעלה גם בכל בחי' יחודים עליונים כמו יחוד דאו"א וזו"ב כו' שיולידו נשמו' וכיוצא שאין זה אלא דוקא מפני בחי' התלבשות אור א"ס ודוקא ביחודם מפני שאין אור א"ס שורה שם אלא בהיות למטה בחי' שלימות והוא בחי' דכר ונוק' כשמתיחדים מפני שמה שמתיחדים זכר ונקבה נק' שלימות כי המשפיע נשלם מן המקבל והמקבל נשלם מן המשפיע ואוי יוכל לקבל על יחודם בחי' שלימות העליון וכמ"ש ויברא ה' כו' זכר ונקבה בראם ויברך אותם אלקי' ואמר פרו ורבו וידוע שהברכה הוא דוקא מבחי' אור א"ס אך אינה שורה אלא על בחי' שלימות והוא בחי' יחוד דדכר ונוקבא והטעם כי באתר פגימה לא שריא ברכתא כמ"ש בזוהר בכמה דוכתי ובפרט בקרבנות כל בעל מום כו' ובלתי יחוד דכר ונוקבא אינו נקרא אדם שלם אלא

פלג גופא כידוע גם בדברי רז"ל בכה"ג ביוה"כ דכתיב בו וכפר בעדו ובעדו ביתו זו אשתו ואם לאו אינו ממשיך ומכפר ביוה"כ כלום כו' ועומד אחר תחתיו כו' וד"ל וכמ"כ למעלה הנה בבחי' יחוד דו"ן שנק' אדם ואשתו כידוע דוקא אז שורה בהן בחי' אור א"ס שבבחי' פנימי' הכתר שהוא מרום ונבדל מן ההשתלשלו' ומתחבר להאיר בתוס' ברכה ולא בלתי יחוד שאין למטה בחי' שלימות כו' וד"ל, וזהו שאמר כאן בגין דהאי קריאו לא הוה בשלימו פי' לא האיר בקריאה זו מבחי' אור א"ס שבפנימיות הכתר כנ"ל שנק' שלימו מטעם שהמשכן הי' בארעא אחרת וידוע דבחי' המשכן הוא בחי' המל', ואין יחוד זו"ן בשלימות אלא בארעא קדישא דוקא לפי שנאמר שם דוקא וזה שער השמים כו' ומבואר בכתבי האריז"ל דיש שער בחי' ת' פרסא על ת' פרסא שעולה לשמים שהוא בחי' ז"א וכמ"ש בסולם וראשו מגיע השמימה כו' וכמ"ש זה השער להוי' כו' אבל בח"ל אין יחוד כי שכינה בגלות בע' שרים כו' ובגין דבמדבר הוה הנק' מדבר העמים אין בו יחוד זו"ן לכך לא האיר בו בשלימות וזהו שהאלף דוקירא זעירא דהיינו בבחי' מל' כמו שנעשית ראש לשועלים בב"ע כנ"ל להיותה בבלתי יחוד שאין בה הארת פנימי' הכתר מטעם הנ"ל והיינו שאמר מ"ט דהא לא הוה אלא במשכנא ובארעא אחרת בגין דשלימו לא אשתכח אלא בא"י מטעם הנ"ל וד"ל.

תו' הכא שכינתא והתם שלימו דדכר ונוק' אדם שת כו', פי' תו' זה מלבד תירוץ הראשון מפני שאין יחוד זו"ן במל' אלא בא"י דוקא הנה יש עוד תירוץ למה שנכתב אל"ף זעירא דמשמעו בבחי' המל' כמו שהיא בב"ע בלתי יחוד בו"א כו' דהנה מבואר למעלה דיש א"ב בתנ"ך מאותיו הגדולים והן אות אלף דאדם שת כו' שבד"ה ובית דבראשית כו' ולכך רמו כאן שלא יקשה מאי שנא דאלף דהכא זעירא ודהתם בד"ה אלף רבתא ותירץ דהכא שכינתא והתם שלימו כו' פי' לפי שבד"ה מתחיל מאדה"ר ותיבת אדם זה כולל הוא כל הנשמות שהי' ושעתיד להיות עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כו' בימות המשיח כידוע דתיבת אד"ם אד"ם דו"ד משי"ח ומה שאדה"ר כולל הי' כל הנשמות היינו ביחוד דכר ונוק' וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם כנ"ל הטעם משום דביחוד דכר ונוק' שנק' ג"כ שלימו למטה או יאיר עליהם מבחי' אור א"ס שבכתר שנק' שלימו דכולא כו' וזהו התירוץ השני והכל א' דלזה הטעם האל"ף שבד"ה דאדם רבתי מאותיו הגדולים שבבינה שהוא בחי' הכתר שמאיר בו אור א"ס לפי שכולל דכר ונוק' וכידוע בפ"י אדם שם מ"ה כו' ובחי' הנוק' כלול בו כמ"ש ויקח אחת מצלעותיו כו' אבל הכא שכינתא פי' כמו שהמל' לבדה בב"ע לכך האל"ף זעירא ואפילו לשאר אותי' התורה היא זעירא לפי שגם בחי' ז"א לא האיר במל' רק מבחי' המל' שבט"ס שבו שהוא בחי' אחוריים דז"א כנודע בפ"י הפסוק וזכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר כו' פי' אחרי בבחי' אחוריים דז"א שנק' קוב"ה סתם כנודע וע"כ ויקרא זה שהוא קריאה דשכינתא אלף זעירא מבחי' אותיו'

הקטנים שבמל' למטה גם מבחי' אותיו' הבינונים שבבחי' ז"א שהן בחי' שאר אותיו' שבתושב"כ כו' וד"ל.

תו סיפא דקרא וידבר ה' אל משה מאוהל מועד לאמר בג"כ אלף זעירא, פי' כי התירוצים הראשונים עדיין לא יספיקו לתרץ הא גופא למה הכא שכינתא כו' ע"כ אמר תו סיפא דקרא כו' דפסוק זה משמע בפי' דהכא שכינתא דוקא לפי שבחי' אוהל מועד הוא בחי' המל' דוקא להיות ידוע דשרש התהוות הזמן הוא בבחי' המל' דוקא וע"כ מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות לפי שהזמן בחי' נוק' כו' כמ"ש בע"ח וביאור הענין ידוע לפי שבחי' מלכו' דאצי' נעשה בחי' כתר מלכו' בבי"ע ושם נברא הזמן בבחי' יש מאין כידוע בענין עול"ם שג"ה נפ"ש כו' וד"ל וז"ש ה' מלך ה' ימלוך ה' מלך עבר הוה ועתיד כו' וכל זה בבחי' המל' דוקא כמ"ש ה' מלך כו' וזהו הטעם שנק' המלכות בשם אוהל מועד כי פי' מועד לשון זמן כמו קרוב יום המועד כו' ולכך כל חשבון המועדי' דכל השנה הוא בבחי' המלכות הנק' סיהרא כמ"ש במאמ' הסמוך כי הלבנה בבחי' המל' וע"כ מוגי'ן החדשים של השנה ללבנה דוקא וזמן כל יו"ט ומועד תלוי בחידוש הלבנה דוקא כנודע כמ"ש והיו לאותות ולמועדים כו' וד"ל וזהו שמתרץ עוד תו סיפא דקרא מוכח להדיא שקריאה זאת מבחי' המל' היא כמ"ש מאוהל מועד דוקא וד"ל וזהו שאמר בג"כ אלף זעירא כלומר א"צ לכל הג"ל בתירוצים הראשונים מפני טעמים רחוקים אלא טעם פשוט הוא לפי שבכאן בחי' המל' קורא למשה כמ"ש מאהל מועד כו' ובג"כ האלף זעירא כי אתון זעירין בבחי' המל' (ובזה מתורץ גם קרשיא הנ"ל למה לא נכתב אותיו' קטנות בכל שאר פרשיות שבתורה לפי שבכאן הקריאה מאהל מועד דוקא משא"כ בשאר פרשיו' דכתיב סתם וידבר הוי' אל משה שהוי' זה הוא בחי' ז"א כידוע וד"ל).

תו אל"ף זעירא מתל למלכא דהוה יתיב בכורסיי' וכתרא דמלכותא עלי' אקרי מלך עילאה כד נחית ואזיל לבי עבדי' מלך זוטא אקרי כך קודב"ה כל זימנא דאיהו לעילא על כולא מלך עילאה אקרי אבל כד נחית מדורי' לתתא מלך איהו אבל לאו עילאה כקדמיתא בג"כ אלף זעירא ע"כ. פי' בא ג"כ להוסיף עוד טעם מחודש על כל הנ"ל והיינו מלבד טעם אותיו' הגדולים שבבינה כו' אלא גם מצד אות האל"ף עצמו ששרשו בבחי' הכת"ר דוקא כי אל"ף אותיו' פל"א והוא בחי' הכתר שנק' פלא העלמי * כידוע וכמאמ' אאלפך חכמה כו' אך זהו דוקא בבחי' כתר של הנאצלים הנק' א"א וע"י כידוע ולהיות שבאצי' אמרו דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בבחי' א"ס ע"כ אקרי קודב"ה שם בבחי' מלך עילאה אך בחי' מל' דאצי' שנעשה בחי' כתר לבי"ע הגם שזה ג"כ בבחי' כתר והוא אות האלף פל"א אבל הוא בחי' מלך זוטא להיותו ראש לשועלים בג' ותכלית כנ"ל כו' וגם מפני שבחי' המל' מקבלת רק מבחי'

אחוריים דז"א בלבד דהיינו מבחי' המלכיות שבט"ס שבו כנ"ל בפני' לכתך אחרי כו' וכמ"ש בע"ח דמבחי' מל' שבחכמה דז"א נבנה בחי' חכמה שבמל' כו' ועד"ז בכל קומת בנין הנוקבא וזהו שאמר למשל ע"ז למלאך דהוה יתיב בכרסי' כו' והכוונה על הנמשל מזה בבחי' כתר האצ"י מפני האצ"י שנחשב מבחי' אור א"ס עדין כנ"ל והיינו שאמר כך קודב"ה כל זימני' דאיהו לעילא על כולא כו' אבל כד נחית ואויל לבי עבדי' מלך זוטא אקרי' הנמשל מזה הוא בחי' מל' דאצ"י בבי"ע והיינו שאמר ע"ז כד נחית מדורי' לתתא דר"ל על בחי' הכתר דאצ"י כי נעוץ תחילתן בסופן כידוע ולעתיד הרי יתגלה בחי' כתר במל' כידוע בפני' מאמר רו"ל בכסא דמלכא משיחא שיחזיק רכ"א לוגין בחי' אך אפים כו' ובג"כ אלף זעירא דוקא כלומר מלך זוטא כו' וד"ל.

מאהל מועד מאן אהל מועד אהל דבי' תלי' מועד חגי' • למימני כמ"ש והיו לאותות ולמועדי' בי' שריא חושבנא למימנא ומאן איהו סיהרא כד"א אהל בל יצען ובל יסע יתדותיו לנצח. פי' בא לפרש כאן ב' דברים הא' מה ששורש בחי' הזמן תלוי במל' דוקא כנ"ל והיינו שאמר אהל דבי תלי' מועדים חגים כו' והוא כמו מאמרו"ל ע"פ אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם דוקא אפי' מוטעים כו' והוא מפני שבחי' המל' עיקר מקור הזמן וחכמי ישראל עיני העדה בבחי' חכמה שבמל' כו' וכמ"ש במ"א והב' מה שאמר בי' שריא חושבנא כו' ענין בחי' החשבון הוא כמ"ש עיניך בריכות בחשבון כו' דבחי' החשבון במל' דוקא וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי והטעם הוא ששורש בחי' המל' הוא באותיו' בלבד שהן תלוין בחשבון הצירופי' כו' ומזה נסתעף ג"כ בחי' הגבלת האור בכלים מכלים שונים כנודע בפני' כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו כו' אבל בבחי' ז"א דאצ"י הוא למעלה מבחי' המספר והחשבון כמ"ש גדול אדונינו ור"ב כ"ח אבל לתבונתו אין מספר כו' לפי שבאצ"י איהו וגרמיהי חד כו' כנ"ל וע"כ אמר בי' דוקא שריא חושבנא ומאן איהו סיהרא שהוא בחי' נוק' דז"א לאחר מיעוט הירח כו' אך הנה לעתיד יהי' בחי' זו"נ שוין בקומתן וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו' והיינו כמו שהי' נקראי' שני המאורות הגדולים בהשוואה א' קודם מיעוט הירח ועליהם אמר והיו לאותות ולמועדים כו' והיינו כמו שכתוב לעתיד אהל בל יצען כו' פי' שלא יהי' לעתיד בחי' עליות וירידות במל' כמו עכשיו שהמל' לפעמים בהסתר גדול כנקודה א' דמיעוט הירח כו' אלא תהי' אז כמו בחי' ז"א עכשיו שאין בו עליות וירידות בשינוים דהיינו כמו אור החמה ממש וזהו אהל בל יצען כו' ולפי שהזכיר כאן פסוק דהיו לאותות ומועדים דקאי על בחי' זו"נ כשהן שוין כו' לכך אמר ע"ז כד"א אוהל בל יצען כו' וד"ל.

לאמר * מאי לאמר בגין לגלאה וכן וידבר ה' אל משה לאמר דאתיהיב רשו לגלאה וכולא חד ושפיר הוא בגין דשלימו הוא אתר לגלאה מה דהוה סתים לגו דהא אתמני לסיהרא ההיא מלה מאתר דמשה קיימא וידבר ה' לעילא אל משה באמצעייתא לאמר בתרייתא אתר דאית רשו לגלאה ע"כ. פי' כי בחי' המל' הוא בחי' הדבור כידוע ובחי' הדיבור הוא בחי' התגלות דוקא כמו עדימ' שמתגלה בדיבור של האדם כל מצפונו לבבו שכלו ורצונו כו' והיינו פי' לאמר בגין לגלאה דוקא דהיינו בחי' התגלות אור האצ"י דהוה סתים לגו כו' לפי שאור דז"א סתומים ונעלמים עד"מ במדות שבלב הדבר סתום ונעלם קודם שיביאנו לדיבור כמאמרז"ל ליבא לפומא לא גלי' אך בהגיע לדיבור מתגלה ממילא לכל וזהו פי' לאמר פועל יוצא לגלות לזולתו דוקא כו' ודל' היינו לפי שבחי' המל' הוא אתר לגלאה ורשות אתיהיב שם לגלאה מפני שעולם הדיבור נק' עלמא דאתגליא דוקא כידוע ודל'. דהא אתמני לסיהרא כו' פי' בזה המאמר בא לפרש הפסוק היטיב באמרו וידבר ה' אל משה לאמר דמשמעות פשוטו דלאמר זה לגלאה מציווי של משה הוא שדיבור ה' אלקי' כך כו' ועתה מפרש זה ע"ד הסוד דהא אתמני לסיהרא כו' פי' כי בחי' משה הוא בחי' הדעת בחי' פנימי' ז"א וכידוע בפ"י המאמ' משה מלגיו ויעקב מלבר הכל בבחי' ז"א אלא שמשה בבחי' פנימי' המדות והוא בדעת המתפשט במדות כו' ויעקב מלבר ת"ת הכולל חיצוני' המדות כו' והנה בחי' הדעת מלגיו של המדות וכולם יחד והוא בחי' ממוצע בין בחי' החכמה שנק' אור אבא לבחי' ז"א כי הוא הממשיך מוחין לז"א מבחי' החכמה וע"כ לפעמים משה בבחי' אור אבא ולפעמים משה בבחי' ז"א כמ"ש והאיש משה כו' להיותו בבחי' הדעת והנה שרש הדבור נמשך מאור אבא דאבא יסד ברתא דוקא כידוע ממשל התינוק שאינו יודע לצרף אותיו' אבא עד שיטעום טעם דגן שהוא בחכמה כו' והיינו ג"כ בחי' הדעת כי קטן אין לו הארת הדעת בימי היניקה דקטנות כו' ונמצא בחי' הדעת עם בחי' החכמה א' הוא ועכ"פ מבחי' הדעת הממוצע נמשך מקור צרופי אותיו' הדיבור מן החכמה כו' אלא בחכמה ודעת עדיין שרש הדיבור בהעלם ובה' מוצאות בא לידי גילוי ממש כו' וזהו שאמר כאן דהא אתמני לסיהרא שהוא בחי' הדיבור ההיא מלה מאתר דמשה קיימא שהוא בחי' הדעת ומפרש סדר המשכה זו וידבר ה' לעילא בחי' אור החכמה אל משה באמצעייתא הוא בחי' הדעת הנק' קו האמצעי כו' לאמר בתרייתא בבחי' המל' כמ"ש אני אחרון שהוא אתר דאית רשו לגלאה כנ"ל ובהו מתפרש היטב מה שציווי לאמר זה מבחי' חכמה ודעת הוא בא שזהו כמשמעות פשוטו וידבר ה' אל משה שציוה ה' אל משה שיבא לידי גילוי שהוא פי' לאמר ודל'.

תו ויקרא אל משה מה כתיב לעילא ויביאו את המשכן אל משה אמאי אל משה הכי אמרו בגין דמשה חמא לי' בטורא כו' ודיש כאשר הראה אותך בהר כו' וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר השתא אייתיאו ליה בגין

דיחמי אי איהו כדקא חמא אבל אמאי ויביאו את המשכן כו' אלא למלכא דבעי למבני פלטרין למטרוניתא פקיד לאומנין היכלא דא בדוך פלן כו' הכא אתר לערסא והכא אתר לנייחא כיון דעבידו לי' אחמו למלכא כך ויביאו המשכן אל משה מארי דביתא איש האלקי' כיון דאשתכלל היכלא זמינת מטרוניתא למלכא להיכלא זמינת למעלה עמה כד"א ויקרא אל משה ע"כ. הגה בא להוסיף על מדרש משום שנאמר כאשר הראה אותך בהר כו' ע"כ הביאו לפניו לראותו אי איהו כדקא חמא עדיין לא יתישב למה הביאו המשכן אליו ולא ירד הוא למשכן לראותו ע"כ בא לבאר זה ע"ד הסוד משום דמשה נק' איש אלקים מארי דביתא לכך הביאוהו לפניו דוקא כו' הענינו הוא להיות ידוע בענין ארון וכלים שבמקדש כמו מנורה בדרום ושולחן בצפון ומזבח הפנימי באמצע כו' הכל הן בחי' כלים לע"ס שבמל' היכל ק"ק ליחוד עליון כתר * כו' מנורה ושולחן חר"ג ומזבח הפנימי לבחי' בינה כו' עד מזבח החיצון בחי' כלים למל' שבמל' והגה כי באמת בחי' מל' להיות אין מלך בלא עם נפרד כנ"י * כו' בחי' צמצום וירידה גדולה הוא להיות מלך על עם נפרד כו' וצריך שימשיכו למדה זו בחי' רצון ותענוג שיתפשט כל האורות שבה בכלים מכלים שונים ע"י צמצומים רבים והן הן בחי' כלים דע"ס שבמל' שבמקדש כמ"ש מקדש ה' כוננו ידיך דוקא כו' ונק' מקדש ונק' משכן כו' והמשכה זו מסודרת כבר בבחי' האצ"י דהיינו איך יהי' אופן התענוג והרצון להיות בחי' כלים לע"ס שבמל' כו' והיינו בבחי' דעת דו"א שהוא בחי' משה וזהו שנק' איש אלקים כי אלקי' הוא בחי' מלכות לבא האור בבחי' הצמצומי' בכלים רבים כמו במנורה ושולחן כו' ומשה הוא הנקרא איש האלקים להיותו בחי' מקור להתפשטות המל' באורות וכלים כנ"ל וע"כ נק' ג"כ מארי דביתא וכמשל המבואר כאן דמלכא שהוא אור אבא פקיד למבני פלטרין הוא בחי' בנין המל' היכלא דא בדוך פלן ערסא ולנייחא הוא בחי' היכל ק"ק ועד"ז בשאר הכלים מהיכלות שבמשכן ואח"כ ויביאו את המשכן לפני משה מארי דביתא מפני שהוא הי' המסדר אותן בתחלה בבחי' האצ"י וכמ"ש וראה ועשה בתבניתם אשר הראו אותם בהר וכמדרש רז"ל אלא שהוסיף לתרץ בזה מה שהביאו לפניו דוקא כי הוא מארי דביתא מטעם הג"ל וכיון דאשתכלל זמינת המל' למשה דוקא כי נקרא בעלה דמטרוניתא כמ"ש איש האלקים ולכך או' ויקרא אל משה דוקא ומי הוא הקורא אלף זעירא בחי' מל' וכמ"ש למעלה הכא שכינתא כו' וד"ל.

(זהר * ויחי דרל"ט ע"א ויקרא אל משה א' זעירא אמאי כו'). הנה כל המאמר הזה הוא פלאי לכאורה במה שמתרץ תו התם אדם שת ואנוש שלימו דדכר ונוק' כו' וגם מה שמתרץ תו דכתי' וידבר ה' מאהל מעד שלכאורה אין זה שייך כלל לקושייתו א' זעירא אמאי כו'. אך הנה ידוע דג' מיני אותיו הן אתון רברבן הם בבינה והוא א' דארם ב' דבראשי' ג' דוהתגלה כו' וכיוצא ואתון בינוני הם ב"זא והוא כל האותיו' סתם שבתורה שאינן גדולי' ואינן קטני' ואתון זעירין הם במל' והוא אותיו' הקטני' שבתורה א' דויקרא כו' וקושייתו א' זעירא אמאי מ"ט הוא מאותיו' הקטני' ולא מאותיו' הגדולי' דבינה ואפי' לא מאותיו' הבינוני' דז"א. והענין כי הנה ידוע בהפרש בין אני לאנכי שפעמי' כתי' אנכי הוי' כמו במ"ת וכיוצא ופעמי' כתי' אני הוי' כו' שאני הוא בכחי' מל' ואנכי הוא בכחי' כתר ולכך הוא בתוס' כ"ף כנגד רישא דאתון דכתר כו' ועצם פי' המלה דאנכי מורה ע"ז כמו בגשמי' כשהאדם מדבר ברוח נמוכה יאמר ע"ע אני וכשידבר ברוח גבוה יאמר אנכי כי התוס' דכ"ף מורה על התפשטו' וגבהות המהות כו' וכמ"כ למעלה בחי' כתר להיות שהוא מרומם ומתנשא מבחי' אצי' כי הוא ממוצע ביניהם ובין המאציל ומוריד השפע מהמאציל לנאצלי' וא"כ הוא מקור להם ע"כ נק' אנכי והמל' הגם שגם היא נעשי' כתר לבי"ע מ"מ להיות שבי"ע הם למטה מערך האצי' לא נק' רק א"פ כו'.

והנה אתון רברבין הגם שהן בכחי' בינה בלבד מ"מ שרשן בכחי' כתר כי הכתר והבינה שניהם נקראי' בשם אחד בזהר כמ"ש הו"א דא עתיקא והכונה על בחי' בינה והיינו כי התגלות עתיק בבינה דוקא כמשל התענוג בהשגת השכל יותר מבהעלם נקודת החכמ' הנק' יו"ד שהוא בחי' צמצום כו'. והנה *.

בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור וימררוהו ורבו ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל. כתי' אלה תולדות יעקב יוסף כו' דהנה מבואר בזהר דבחי' יעקב נק' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, וזהו פי' יעקב יו"ד עקב כו', וענין ב' הקצוות הללו היינו כמ"ש שאל נא לימים ראשוני' למקצה השמים עד קצה השמים לעילא וקצה השמים לתתא כו', ולהבין כ"ז הנה ילה"ק מ"ש מלכותך מלכות כ"ע

* מאמר זה הוא נוסחא שני' — הנחת כ"ק אדמו"ר הצ"צ — ממאמר הקודם. ונעתק כאן מגוכי"ק (בביכל הכולל הנחות מלוקטים ממאמרי אדה"ו). והנה : ע"כ נמצא תח"י, וחסר הסיים.

שמקור התהוות העולמות העליוני והתחתוני רוחני וגשמי הוא רק מבחי' מדת מל' ית' שהוא רק בבחי' אותו' הדבור כמ"ש ודבר מלך שלטון כו' כי בע"מ נברא הכל כנודע וכמ"ש ואתה מחי' את כולם פי' אתה האותיות שמא' ועד תי"ו והה' הוא בחי' ה' מוצאות הפה שכולל בחי' דבור העליון וכמו עד"מ בבחי' דיבור העליון אין שום שינוי בין קודם שנברא ממנו העולם הרוחני והגשמי' לאחר שנברא כו' כמ"ש אתה הוא ה' לבדיך פי' גם עתה אחר הבריאה הוא אתה לבדיך כמו קודם הבריאה ממש וכמ"ש אני הוי' לא שניתי, ולכך אנו אומרים אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא משנבה"ע, מפני שאין דמיון חיות זה שאתה מחי' את כולם כמו חיות הנפש באברי הגוף שהנפש מקבלת שינויים ממקרי מאורעות שבגוף מפני שיש להם ערך זע"ז משא"כ למע' בחיות אור אלקי המחי' את כל העולמות אין לעולמות ערך לו כלל וכלל שיגרמו שינוי בעצמותו ית' ח"ו לפי שאין מקבלי' רק מבחי' אותו' בלבד שהן בחי' כה נבדל מן בחי' העצמרי' כו' וזהו מה שאנו מוצאי' קרי וכת' בתיבת אתה עשית את השמים כו' מפני שבאמת אתה הוי' לבדיך כו' ובה"א בראם בדיבור שבה' מוצאות הפה אבל מפני שאין להם ערך עמו ואתה ה' לבדיך כמו קודם הבריאה ע"כ נא' אתה בקרי בלבד ולא בכתי' וד"ל.

והנה להיות בחי' המשכה זו מאתה ה' לבדיך להיות בחי' ממכ"ע להחיות העולמות יש מאין כו' הוא בא בדרך דילוג מדריג' כמו מאיגרא רמה כו' וזהו פי' יעקב יו"ד עקב שנתלבש בבחי' עקביים שהוא סוף המדריגה כדמיון הרגל שהוא סוף כל הגוף ואין לו ערך עם הראש והמוחין כו' כך למע' בחי' המל' להיות עולמות בע"ג הוא רק בחי' עקביים כמ"ש הארץ הדום רגלי, וכן כתי' ומקום רגלי אכבד כו' וידוע שבחי' ארץ זו היינו בחי' כח הפועל האלקי בבחי' עשי' כמ"ש אתה עשית ונק' הדום רגלי בלבד כו', ויו"ד הוא בחי' חכ' שבראש ונמשך עד בחי' עקביים סוף כל המדרי' כי נעוץ תחב"ס והיינו מ"ש בזהר בבחי' יעקב יו"ד עקב שנק' בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה פי' מקצה עליון ביו"ד שבראש עד בחי' קצה התחתון שהוא בחי' עקב להיות הארץ הדום רגלי כו' וד"ל.

אך הנה למטה במה יכולין להמשיך מבחי' קצה הע' דבחי' אתה הוי' לבדך לבחי' קצה התחתון להיות ממלא כו', הענין הוא כי ע"י בחי' העלאת מ"ן במס"נ בק"ש באומרו ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך דהיינו שגם נפה"ב תסכים לזה כו' ע"י נמשך אח"כ במצות ת"ת ודברת בס' כו' ממקור התענוג מקור החיים כמ"ש אתה ה' לבדיך כו' למטה להיות ממכ"ע כו' דהיינו מבחי' יחו"ע דהוי' אחד לבחי' יחו"ת כו' וכמ"ש כי עמך מקו"ח כו' דבחי' ממכ"ע הנק' מקור החיים התחתוני' בלבד הוא עמך בטל לגבי בחי' סוכ"ע הנק' חי החיים והוא כמו שהוא לבדיך כנ"ל ונק' ג"כ בשם מקור כל התענוגים כי גם בחי' עוגג האלקי אשר בג"ע שהנשמות נהנין מזיו השכינה שגדול הוא מכל התענוגים ההווים * ונפרדים כמ"ש באחר מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי שכדאי

לסבול כל צער גיהנם כדי לקבל עונג העליון הזה כו', הנה מ"מ ג"ז העונג הע' האלקי אין ערוך כלל לגבי בחי' מקור התענוג הע' הזה שאינו בבחי' השגה כלל לנשמות כמ"ש עין לא ראתה אלקי' זולתך משא"כ בג"ע שהנשמות נהנין ומשיגינן כו' ושעליו נא' וצדיק באמונתו יחי' שמפני שאין זה האור בא בהשגה כלל כמא' לית מחשבה תפיסא ביי' כלל אין לצדיק בו רק בחי' אמונה בלבד ובאמונתו בלבד יחי' בהארה זו כו' וד"ל, ועיי' התבוננות זו תסכים גם נפה"ב למס"ג לה' א' כו' בכל לבבך כו', ועיי' אתעדל"ע להיות נמשך מלמע' למטה ולהיות יותר נמשך להיות יו"ד עקב כו', לפי שנא' ואת העולם נתן בלבם, פי' שבלב האדם ניתן כל העולם בין עולם הע' רוחני' ובין העוה"ז מפני שבאופן התעוררות לבבו לה' כך יעלה למע' כל העולם להמשיך בו האור אלקי מלמעלמ"ט כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כידוע, והטעם הוא כי הרי אין לך עשב מלמטה שאין לו מול המגדלו ואו' כו', וכן עד"מ גבוה מעל גבוה עד רום המעלות אלא מפני בחי' שבה"כ ירד האור בירידת המדריג' מאוד עד שנתגשם בחי' צומח וחי גשמי' אבל האדם לפי לבבו בירידת המדריג' מאוד עד שנתגשם בחי' צומח וחי גשמי' אבל האדם לפי לבבו כל העולם בחלקי דצ"ח שבו נתן בלבבו להעלותם כי האדם גיזון מהם כו' ושרשו למע' מבחי' * אדה"ע שעל הכסא כנודע וזהו גם העולם נתן בלבם וד"ל, וכ"ז בחי' העלאה מלמטלמ"ע * יו"ד עק"ב ליו"ד כו' כאה' דבכל לבבך בשני יצריך דוקא וכמ"ש כלה שארי ולבבי דהיינו גם לב גשמי' וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' אך אח"כ נמשך בחי' המשכה מלמע' למטה באמרו ודברת בס כו' וידוע במצות ת"ת שהוא לקשר מח' במח' דיבור בדיבור הע' כמ"ש ואשים דברי בפוך כו' והיינו למהוי אחד באחד ממש דהיינו המשכו' יחו"ע ביחוד"ת כנ"ל שהוא בחי' הוי' נפשי אשא כו' לחבר מח' ודיבורו בה' אחד כו', וזהו פי' ונשאתני ממצרים כו' ושכבתי עם אבותי כו' דבתחלה א' ויחי יעקב באמ"צ פי' מצרים הע' הוא ושכבתי עם אבותי כו' דבתחלה א' ויחי יעקב באמ"צ פי' מצרים הע' והוא בחי' הרע שנפל בשבה"כ ויו"ד עקב הוא המתלבש למטה לברר אותם ולהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' או לאכפי' כו' והוא אה' דבכל לבבך בשני יצריך כנ"ל ואח"כ ונשאתני ממצרים להיות אחד באחד, וזהו ושכבתי עם אבותי כו' שהוא עיי' התו' שהוא כמ"ש אליך ה' נפשי אשא כנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז הוא בחי' יעקב יו"ד עקב מלמטלמ"ע כנ"ל, אבל בחי' יוסף היינו כמ"ש יוסף הוי' לי בן אחר, פי' בן הוא בחי' אה' כו' כאה' הבן אל אביו וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם וברא כרעא דאבהו כו', וכן כתי' בני בכורי ישראל כו', אך מש"א בן אחר הרי משמעו' בן ממדרי' אחרת שרחוקה ומובדלת מבחי' בן זה דבנים אתם כו', והיינו דוקא מבחי' אחר וכבודי לאחר לא אתן ונק' אלקי' אחרים והיינו כאשר אתכפי' ס"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', הרי גם

 מבחי' : בכתי' ב' : בחי'.

מלמטלמ"ע . . . כו' : בכתי' ב' : מלמטלמ"ע ביו"ד עקב כו'.

בחי' אלקי' אחרים אתכפי' הרי נעשה בחי' * מאחר ג"כ, וזהו יוסף ה' לי בן אחר פי' יוסף הוא מל' הוספה להבא שיוסיף תמיד בלי שיעור וגבול כו', הענין הוא כי הנה ע"י אתכפי' ואתהפכא כו' נעשה בחי' תוס' אור בלי שיעור כלל כו', הדנה כתי' אור זרוע לצדיק וכתי' זרעו לכם לצדקה כמו שהזריעה היא בארץ כדי להיות תוס' מרובה על עיקר הזריעה כי כלום אדם זורע קב אלא להוציא ממנו כמה כורים כו' כך עד"מ בחי' ירידת אור הזרוע לצדיק ע"י בחי' התלבשות יו"ד עקב הנ"ל מלמעלמ"ט בתומ"צ כדי שעי"ז יהי' תוס' אור מרובה דהיינו שיהי' בחי' גילוי אא"ס למטה כמו שהוא ממש אתה הוי' לבדיך כנ"ל, וזהו בחי' יוסף לשון תוס' אור בלי שיעור כי מבחי' התהפכות חשול"ג כו' הנק' בן אחר כנ"ל יש למע' עונג נפלא לאין שיעור כו' וד"ל. וזהו אלה תולדו' יעקב יוסף, כי הנה ויחי יעקב בארץ מצרים שזהו כמשל הזריעה הנ"ל שמתלבש הגרעין הזרוע בארץ החומרי ומוסיף צמיחת גרעינין אח"כ כך ויחי יעקב יו"ד עקב בארץ מצרים בבחי' נוגה וכמ"ש זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד כו' שאח"כ יבא מזה תוס' אור מרובה לאין שיעור כנ"ל, וזהו אלה תולדו' יעקב יוסף פי' מהו בחי' תולדו' של יו"ד עקב הנ"ל בחי' יוסף שהר"ע בחי' תוס' אור עונג הע' כו' וד"ל. וזהו בן פורת יוסף פי' פורת ל' פרו ורבו כמו שארז"ל ונהר הרביעי פרת שמימיו פרין ורבינן כו' והר"ע תוס' וריבוי אור כמשל הזריעה כנ"ל והוא בחי' יוסף שנק' בן פורת דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

בן פורת עלי עין כו', הנה בבחי' תוס' גילוי אוא"ס הנ"ל שהוא בחי' יוסף יש בו שני מדרי' לעתיד, הא' בימוהמ"ש והב' בתחה"מ והיינו ב' פעמים בן פורת, בן פורת הראשון לימוהמ"ש והב' לתחה"מ, ולהיות כי לתחה"מ הוא במע' ומדריגה יתירה מבימוהמ"ש ע"כ נא' בו עלי עין למע' מבחי' עין כו', וביאור כ"ז הנה לימוהמ"ש כתי' ונגלה כבוד הוי' ופי' ונגלה זה משמע שהי' דבר מה במציאות כבר אלא שנגלה מן ההעלם בלבד עד"מ האבנים טובות הגנוזות בתיבה כאשר פותחין אותה נגלין ממילא ואין בגוף האבנים טובות שינוי עי"ז רק שנגלה לעין בלבד וכך הוא משל הזריעה שנגנות הגרעין תחת העפר ימים הרבה ואח"כ יצמיח לחוץ שנגלה מן בחי' ההעלם וכך עד"מ יובן כ"ז בירידות אור עליון המלוכש בתומ"צ מלמעלמ"ט שהוא בחי' יעקב כנ"ל הנה יגנו ונעלם אור אלקי הזה בכל מצוה ומצוה בעשותה ולעתיד יתגלה האור מתוך ההעלם עד"מ הנ"ל בארגו הנפתח כו' כמו אור אלקי הגנוז בד"א של הלכה שעכשיו בהעלם הוא אצל כל לומד הלכה ולעתיד יתגלה לעין כל וז"ש ונגלה כבוד הוי' מן ההעלם שנתעלם כבר במעשה המצות כמו במצות טלית שנק' פריסו דמלכא מבחי' מקיף שבמל' כו' וכמו פ' קדש בתפילין שנגנו בו אור חכמה וכיוצא הכל בהעלם עכשיו ולעתיד יתגלה האורות הגנוזים כו', וזהו ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' כי פי הוי' דבר, פי' דבר. ה' זו הלכה כמ"ש ואשים דברי בפיך אך עכשיו הוא בהעלם ולעתיד יתגלה לכל כי פי

הוי' ממש דיבר בדבר ההלכה וכיוצא בזה בכל המצות שנא' בהן וידבר הוי' כו' אלא עכשיו האור נעלם בהן ולעתיד יתגלה כו' וד"ל.

והנה כ"ז באתעדל'ת עכשיו בתומ"צ כן לפ"ע יתגלה לעתי' וזהו מ"ש עין בעין יראו וכו' פי' עין הרואה מלמטלמ"ע היינו כמ"ש עיני תמיד אל הוי' כו' דהיינו בחי' תשוקה ועונג הנמשך מן המקבל אל המשפיע שהוא בבחי' הסתכלו' עינים כמ"ש עיניך יונים עד"מ היונים דכר ונוק' שהנקבה מסתכלת בזכר והזכר מסתכל בנקבה ומתענגי' בראי' והסכלו' זאת, והנה משל תשוקת הנקבה אל הזכר למע' היינו תשוקת כנ"י לאסתכלא ביקרא דמל' בעונג גדול, וז"ש עיניך יונים וכן כתי' עיני כל אליך ישברו או עיני תמיד אל הוי', ומשל התענוגי' אשר בהסתכלו' הזכר אל הנקבה היינו למע' מ"ש עיניו כיונים וכן כתי' עיני ה' אל צדיקים עין ה' אל יריאיו כו' כמו"כ כמשוש חתן אל כלה ישיש עליך אליך כו', וזהו עין בעין יראו עין כנס"י מלמטלמ"ע ועין ה' אליהם מלמעלמ"ט וכשם שבא לראות כו' דהיינו לפ"ע אתעדל'ת דוקא והיינו כנ"ל במשל הארגו הנפתח כו', כך לעתי' עין בעין יראו מה שהי' נעלם בתומ"צ כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר וכנ"ל, ודוקא לפ"ע אתעדל'ת כך יהי' אתעדל"ע וז"ש עין בעין בחי' אסתכלותא דאנפין באנפין ולפ"ע העלאת מ"ן מהמקבל בלבד אבל לזמן תחח"מ נא' בן פורת עלי עין פי' למע' מבחי' עין דלמטה באתעדל'ת והיינו מפני שאז מתגלה האור הע' ממקום ומדרי' היותר עליונה עד שאין אתעדל'ת מגיע שם כלל שהוא בחי' מצחא דע"י שלמע' מבחי' עינים דהיינו בחי' רעדכ"ר המתגלה במצחא כמ"ש באד"ר והוא מ"ש והי' על מצחו תמיד לרצון כו' פי' תמיד לרצון אעפ"י שאין אתעדל'ת למטה כלל כי תמיד מאיר בחי' רצון זה בציץ שבמצח כה"ג וכ"ז שהוא על מצחו מרצה כמארז"ל עודהו על מצחו מרצה כו' ופי' מרצה שממשיך בחי' רעדכ"ר כו' והוא מ"ש ואני תפילתי כו' עת רצון שבמנחה דשבת שאז נתגלה בחי' רצון זה כו' אתגנו משה כמ"ש בזה ע"פ ולא ידע איש את קבורתו כו' וד"ל.

בנות צעדה עלי שור כו' הנה שור הוא ל' חומה בל' התרגום כנודע וכמארז"ל אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו ת"ח כו', כמו עד"מ החומה הגשמי' עשוי' מאבני' ועפר הרבה כדי שתהי' מחיצה גמורה להגן מן האויבים שלא יכנסו לעיר להחריבה כו' כך בחי' אותיו' כל התורה כמ"ש בס"י שהאותיות נק' אבנים, והתו' מדברת הכל בעיני' גשמי' בדצ"ח כמו הלכות תרומות ומעשרות בתבואה גשמי' וכיוצא בהן בכל המצות שמתלבשי' בעיני' גשמי', ואמנם מפני התלבשות הזאת נק' חומה בחי' מקיף שנק' שומר לבלתי יוכלו החיצוני' לקבל יניקה וחיות מהקדושה האלקי' וד"ל, והנה בזמה"ג שולטין אוה"ע על בני' ומבטלין ע"י שעבוד פרנסה כו' וזהו פי' בנות צעדה עלי שור שהו"ע * שני שרים שנק' בנות ירושלים כו' הסובבים למע' * צעדו עלי שור זו

שהו"ע שני שרים : בכת"י ב' : שהע' שרים.

למע' : בכת"י ב' : למלחמה.

חומת התו' הנגלה לנו ולכך שור בל' תרגום כי בחי' התרגום שרשו בבחי' חיצוני' ואחוריים דחכ' כי בבחי' פנימי' התו' אין לחיצוני' יניקה כלל וכלל משום שנא' כבוד אלקים הסתר דבר, ומפני מה בנות צעדו עלי שור לפי שבנות ישראל ג"כ בבחי' הרע שבהם צועדי' עלי שור כשעוסקי' בתו' שלא לשמה אלא להתייחר וכיוצא ולפי שבנות צעדה עלי שור ע"כ וימררוהו ורבו פי' המרירות הוא בחי' צער שהוא היפך בחי' עונג, ולפי שלמע' א' בן פורת יוסף שהוא בחי' תוס' וריבוי עונג העליון מפני שנתהפך חשוכא לנהורא כו' ולכך אמר להיפך המנגדו כשצועדי' עלי שור כו' שהוא בחי' מרירות וצער כי היפך הענג נגע כו' כי את זלע"ו עשה אלקים כידוע כמארז"ל ע"פ ולאום מלאום יאמץ, ולא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים כו' וד"ל.

וישטמוהו בעלי חצים פי' כי בקירוב האויבים למלחמה על העיר יש ב' דרכים הא' כשיעלו על החומה מקרוב לכונוס לעיר, והב' כשיעמדו מרחוק ויזרקו חיצים קשת לתוך העיר כו' וכמ"כ למע' בהתקרבות יניקות החיצונים יש ב' דרכים הא' כשבנות צעדה עלי שור להבריח השומרים שעל החומה זו תו' כדי לכונוס ולקבל היניקה כו', והב' שיעמדו מרחוק ויזרקו חיצים דהיינו בחי' מקיפים שבהיכלות החיצוני' כמו שקולע באבן ובחוץ שישגי גם הרחוק ויפילנו משא"כ החרב אינו הורג אלא מקרוב דוקא וכך יש בחי' רע דקליפה שנמשך על האדם בבחי' מקיף להורגו מרחוק לבלתי ירגישו כלל וכמו וירא את העם כי ברע הוא כו' וכמארז"ל בא לטמא פותחין לו ואדם מטמא א"ע מעט למטה מטמאין אותו הרבה מלמעלה כו' והן בחי' מקיפי' שבחיצוני' שנק' בעלי חיצים שמשיגים גם מרחוק כו', וזהו וישטמוהו בעלי חצים וד"ל.

ותשב באיתן קשתו פי' לפי שמתחלה א' וישטמוהו בעלי חיצים לזה אומר שיעמוד לנגדם להשיב באיתן קשתו פי' איתן מל' חווק ותוקף גדול כמ"ש איתן מושביך כו' כי הנה כתי' משכיל לאיתן האורחי כו' פי' אורח הוא לשון תושב שנתישב בארץ מזמן קודם כמו כגר כאורח הארץ שענין אורח הארץ היינו כאשר נתיישבה ע"י מקדמיתה משא"כ הגר בארץ שבא להתיישב בה מזמן מועט כו' וגם לשון אורח ל' זריחות אור להבא דוקא כלומר אורח אור כי אותיות איתן משמשות ל' עתיד כנודע, ושני הפירושים הם אמת, כי הנה מבואר למע' בפ"י בן פורת יוסף כו' דבאתעדל"ע אתעדל"ע להיות גילוי ההעלם ע"י תומצ' כו' וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' והוא בחי' יוסף תוס' אור עונג עליון מפני שנתהפך מחשול"ג כנ"ל, אך כאשר בנות צעדה עלי שור כנ"ל עד שמררוהו בבחי' צער היפך העונג כו' אזי ותשב באיתן קשתו, להמשיך אור ממקום הע' ביותר מכל בחי' ההשתל' דממלא וסובב כו' כי למקום היותר חושך צריך להמשיך האור ממקום ומדרי' העליונה ביותר כו' והוא בחי' איתן האורחי פי' אורח עדי"מ כמו אורח הארץ היינו בחי' קדמון לכל הקדומים שלפני מקור כל ההשתל' דאבי"ע כו' כמ"ש מגיד מראשית אחרית היינו בחי' עין בעין כנ"ל ומקדם היינו כמ"ש מקדם לעין דהיינו מבחי' קדמון לכל הקדומים שאין ראשית

לראשיתו כלל ולכן נק' אורח מל' יושן וזקנה עד"מ תושב בארץ שקודם לכל כו' וגם פי' האורח ל' זריחות אור להבא. הענין יובן למע' ג"כ בבחי' אור קדמון זה שלמע' מכל ההשתלשלות דמקיפ' ופנימי' שזהו פי' מקדם אשר לא נעשה פי' שלא נמשך אור משם עדיין גם בהיות ראשית לההשתל' דאבי"ע ולעתי' בלבד יתגלה אור זה הקדמון כו', וזהו פי' אורח להבא כלומר עתיד אני להזריח ולהאיר כו', וז"ש כל האורח בישראל כו' כלומר מה שאני עתיד להזריח אור מבחי' קדמון לכל הקדומי' בישראל כו' עכשיו הוא בהעלם בלבד בבחי' מקיפים וזהו בסוכות כו' כמ"ש במ"א, והיינו ג"כ פי' איתן האזרחי ואותיות איתן משמשות לעתיד מפני שלעתיד דוקא יורח אור הגבוה והנעלה הוה, וגם פי' איתן ל' חוץ ותוקף גדול כי עוצם תוקף זה האור הוא למע' בדרך הנבדל מכל ההשתל' להיותו בבחי' א"ס ממש ומפני זה התוקף יגבר על בעלי החיצים הג"ל, וזהו ותשב באיתן קשתו דהיינו קשת חיצים מבחי' איתן האזרחי הוא וד"ל. ומ"ש ותשב השבה זו תתפרש בב' אופנים הא' מלמטלמ"ע והוא ע"י בחי' התשוקה שהוא בחי' אור"ח כו' והיינו שישוב ויתהפך חשול"נ כנ"ל וכמארז"ל אין ישראל נגאלין אלא דוקא ע"י התשובה אם עושין תשובה נגאלין כו'. והפי' הב' הוא מלמעלמ"ט והוא בזכות מצות הצדקה משום דכתי' וצדקה כנחל איתן פי' נחל זהו בחי' המשכה מלמעלמ"ט דוקא וכידוע דבחי' נהר ונחל הוא בחי' המשכה מגבוה לנמוך כמו נהר דינור נגיד ונפיק מקדמוהי כו', וזהו וצדקה כנחל איתן בחי' האזרחי הנ"ל וד"ל. ובזכות שני דברים הללו תשו' וצדקה יזכו ישראל לעתי' לבחי' אור הגדול הוה וד"ל.

ויפוזו זרועי ידיו פי' מאחר שנמשך בחי' ההמשכה הגבוה הנ"ל מבחי' איתן האזרחי נמשך האור הגבוה הוה ממדרי' למדרי' ע"ד ציור קומת האדם שנמשך תחילה לראש ואח"כ לגופו וידיו כו' כך עד"מ למעלה אחר שתשב באיתן קשתו כנ"ל הולך האור הוה ונמשך בירידת המדריגו' עד בחי' הזרועות שהם בבחי' חו"ג כו' וד"ל. ומ"ש ויפוזו הוא ל' פז כמו אוקיר אנוש מפז, וכן הנחמדים מזהב ומפז כו' עד"מ הפז הזהב הטוב ביותר כך למע' כתי' ראשו כתם פז כו' ומשם נמשך גם לזרועות וזהו ויפוזו זרועי ידיו, והכל מטעם הנ"ל מפני שהמשכה זו מבחי' איתן האזרחי שהוא למע' מכל ההשתל' וד"ל.

מידי אביר יעקב ומשם רועה אבן ישראל פי' יעקב אותיות יבקע כמ"ש אז יבקע כשחר אורך וכו' והשביע בצחצחות נפשך כו' פי' יבקע כי יעקב מבואר למעלה כמשל העקב לגבי הראש כו' והיינו יו"ד עקב, אבל יש עוד פי' ביעקב ל' בקיעה כי אמתיות יעקב יבקע עד"מ בקיעת אור השחר שנק' בשם בקיעה דוקא לפי שהחושך קודם אליו בתכלי' הגסות ונק' בזוהר קדרותא דצפרא וכנראה לעין שלפני עלות השחר רגע א' יגבר החושך ביותר ואח"כ יבקע במזרח כמו סדק להאיר המזרח קצת ומתפשטת הארה זו מעט מעט עד שיאיר כל המזרח כו' ולכך נק' ראשית התחלת הארה במזרח בשם בקיעות אור כי הוא הבוקע את החושך כו', וככל המשל הוה יובן למעלה כמ"ש העם

ההולכים בחושך ראו אור גדול, וכתו' זה לעתי' מדבר לפי שנאמר וישטמהו בעלי חיצים כו' ויגבר אז חושך הקליפות והיינו לפני זריחות ובקיעות אור הגדול הנ"ל באלף השביעי אחר תח"מ ונק' קדרותא דצפרא ובקיעות אור זה נק' יעקב אותיו' יבקע כנ"ל דבחי' יעקב נק' בריח התיכון המכריח מקצה השמים לעילא כו' כמשל בחי' התחלה בקיעות האור במורה וכמ"ש מקצה השמים מוצאו דקאי על בחי' יוסף שנק' שמש וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף וכנ"ל באריכות, וזהו מידי אביר יעקב משם רועה כו' אביר ל' תוקף כנ"ל להיותו מבחי' איתן האזרחי הנ"ל וקאי אדסמ"ך ל' ותשב באיתן כו' ומפרש שם מהיכן נמצא לו האור הגדול הזה מידי אביר יעקב כמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף כו' וד"ל.

ומשם רועה אבן ישראל פי' אבן א' בן הוא בחי' כנסי' דכתי' בה אבן מאסו הבונים, ולעתיד תהי' לראש פנה דהיינו שתקבל הארתה והשפעתה מבחי' איתן האזרחי הנ"ל שהוא ראש לפינה כי אין ראשית לראשיתו כנ"ל. וזהו שדקדק לומר משם רועה משם דוקא ואדסמ"ך ל' קאי על בחי' איתן האזרחי הנ"ל וד"ל. והענין הוא כי לעתי' נק' כנסי' ארץ חפץ כמ"ש כי תהי' אתם ארץ חפץ וכתתי' חפצי בה ובחי' חפץ זה הוא בחי' עצמות רצון הפשוט שהוא בבחי' קדמון לכל הקדומים הנ"ל וזהו משם רועה אבן ישראל משם דוקא ולא כמו בימהמ"ש שנא' באבן זה והאבן יהי' בית אלקים דהיינו שיתעלה בחי' אור המל' להיות בחי' בית לאלקים שהוא בחי' הכתר שבבחי' בינה שנק' אלקי' והוא שם אהי' כו' ולעתי' יאיר בה מבחי' כתר הכללי דא"ק וזהו אהי' אשר אהי' וכמ"ש במ"א. וזהו עין לא ראתה אלקי' זולתך יעשה, פי' בחי' עין בעין הנ"ל ג"כ לא ראתה כי בזמן תח"מ יהי' האור מבחי' עלי עין רק אלקי' זולתך יעשה כו' והאבן הזאת שהוא בחי' מל' יהי' נק' בית אלקי' אך כ"ז לפני הארת עצמות המאציל הנק' קדמון לכל הקדומים כי כאשר יאיר אור עצמותו כנ"ל בפסוק ותשב באיתן כו' אזי משם ג"כ רועה אבן ישראל משם דוקא וזהו אבן מאסו הבונים בחי' אריא כו' היתה לראש פינה וד"ל.

בעז"ה ביאור על התורה הנ"ל

להבין • שרשי הדברים הנ"ל. הנה להבין שרש ענין אלה תולדות יעקב יוסף הנ"ל יש להקדים תחלה בשרש בחי' יעקב מה שנק' בחי' בריח התיכון המכריח מן הקצה לקצה כנ"ל, דהנה כתיב מקצה השמים עד קצה השמים מוצאו כו' וכן כתיב שאל נא לימים הראשונים למקצה השמים עד קצה השמים

כו' שהם ב' הקצוות הללו היינו בבחי' הקו והחוט הנמשך מבחי' מל' דא"ס
 אחר הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי כו' כידוע ותחלת ראשית המשכות הקו הזה
 נק' קצה העליון והטעם שנק' קצה השמים כי הקו הזה מתעגל וחוזר ומתעגל
 בבחי' עיגולים שנק' שמים ושמי השמים כמ"ש הן השמים ושמי השמים לא
 יכלולוך כו' והיינו כאשר יהי' האופן בתוך האופן וזהו שמים ושמי השמים
 וראשית הקו נק' קצה השמים היותר עליונים אבל בחי' סיום וסוף הקו הזה
 היותר אחרון הנה הוא מסתיים בסוף האצו' והוא בחי' מל' דאצו' ונק' שם
 בשם סיומא דגופא שהוא בחי' יסוד ז"א הנק' יוסף וזהו אלה תולדות יעקב
 יוסף יעקב נק' בריח התיכון מראשית הקו עד סיומו שנק' בחי' יוסף יסוד
 קצה התחתון וזהו מקצה השמים לעילא עד קצה השמים לתתא כו', ומה שאמ'
 אתה ה' לבדך קאי על בחי' מל' דא"ס שהוא קודם הצמצום שהי' ממלא כל
 החלל בהשווא' א' כמ"ש בע"ח ונק' לבדך ממש כמארז"ל שקודם שנברא העולם
 הי' הוא ושמו בלבד כו' פי' שמו הוא בחי' מל' דא"ס דהיינו בחי' התגלות של
 עצמותו ית' וכמו שבעצמותו אין עוד מלבדו כך בשמו שהוא גילוי עצמותו אין
 עוד מלבדו רק ע"י בחי' צמצום הנק' מקום פנוי כו' נמשך בחי' קו וממנו נמשך
 שרש כל ההשתלשלות להיות בחי' מעלה ומטה כו' כמ"ש בע"ח אבל בבחי'
 מל' דא"ס נק' לבדך ממש כו' וד"ל. והנה ראשית המשכות הקו הנ"ל נק' יעקב
 לשון בקיעה כמ"ש יבקע כשחר אורך והשביע בצחצחות נפשך כו' פי' עד"מ
 בקיעת אור השחר שאנו רואים להדיא שבקיעה זאת שאינה אלא הארה בעלמא
 דהיינו להאיר המזרח בלבד מן חשכת הלילה שקדמה כי לפני עלות השחר יש
 חושך ביותר ונק' קדרותא דצפרא כמ"ש בזהר הזריחה של אור השחר אינו
 אלא כבוקע בקיעת אור בעלמא בתוך החושך הגס שלא יעלים ויחשיך כ"כ
 והיינו שנק' בלשון בקיעה כמ"ש יבקע כשחר עד"מ מבקיעת הנוד והחבית
 המלאה שאינו יוצא אלא דרך סדק מצומצם מאד מאד כו' כך עד"מ יובן למעלה
 בבחי' הקו והחוט הנ"ל שיוצא ונמשך אחר בחי' ההעלם שנק' מקום פנוי כו'
 שנק' חושך כמ"ש ישת חושך סתרו וכן כתיב מגלה עמוקות מני חושך ופי'
 חושך זה היינו בחי' צמצום והעלם אור גילוי עצמותו כדי שיוכל להיות מקור
 למקור להשתלשלות דאבי"ע והוא בחי' הקו הנ"ל שנמשך אח"כ כידוע, והנה
 המשכת הקו הזה נק' בשם בקיעת אור בעלמא כי אינו אלא כמו משל הזריחה של
 אור השחר בחושך שקדם לו כנ"ל כך אין הקו הזה רק המשכת אורות מצומצמים
 מאד וע"כ נק' קו וחוט עד"מ קו הנמשך בקוצר ודקות גדולה וע"ז נאמר יבקע
 כשחר כו' והוא בחי' יעקב אותיות יבקע דהיינו בראשית המשכת הקו והולך
 ומבריה עד קצה התחתון כנ"ל וד"ל, וידוע שהקו הזה נמשך בבחי' העלם וגילוי
 מקיף ופנימי בכל הפרצופי' כמו בא"ק ועקודי' ונקודי' כו' עד מל' דאצו'
 שמסתיים שם כנ"ל והנה בכל עולם ועולם בכל הפרצופי' הרי יש בחי' יעקב
 שהוא בחי' בקיעה כנ"ל והיינו כל בחי' ז"ת מעולם העליון שבוקע האור לעולם
 התחתון הימנו כמו בחי' ז"ת • דא"ק בעולם התחתון הימנו וכן עד"ז מעקודים

נקודי' שלפני האצו' באצו' עד ז"ת דו"א שנק' יעקב בבחי' מל' דאצו' כו' וד"ל, וזהו דרך כלל אמנם דרך פרט בחי' ג"ר שבבל עולם נק' סתום ונעלם ובחי' הז"ת נק' בקיעת אור והוא מ"ש בפרדס וע"ח דאור הכתר נק' סתום ונעלם והבקיעה מהעלמו נק' יעקב וז"ש יבקע כשחר אורך ואח"כ והשביע בצחצחות נפשך שהוא אור הכתר שנק' אור צח אור מצוחצח אלא דאוכס הוא לגבי עילת העילות כו' וד"ל.

והנהגה בחי' תולדות יעקב הנ"ל יוסף כמ"ש יוסף ה' לי בן אחר כו' כנ"ל פי' בן אחר כי בחי' בן סתם כמו בנינים אתם בני בכורי ישראל הוא בחי' עולם התיקון הנק' ישראל דלעילא שהוא בחי' ז"א וזהו שנמשל לבן כי ברא כרעא דאבוה הוא היינו בבחי' הביטול לגמרי לאביו כרגל לגבי הראש שמוליכו לכל צד שירצה במוחי' שבראש ואין לרגל בחירה עצמית כלל כך למעלה בבחי' התיקון הנה ידוע בע"ס דאצו' מפני שהם בבחי' הביטול ע"כ המה בבחי' ההתכללות גם מב' הפכים כמו חו"ג כו' כמו עושה שלום במרומיו מיכאל וגבריאל אש ומים לפי שמאיר עליהם מהארה עליונה משניהם יחד ע"כ הן מתבטלים ממציאיותם ומתכללי' יחד כו' כך בבחי' התיקון הנה ע"י הארת אור א"ס בחכמה שהוא מ"ה ונק' אור אבא ובחי' ז"א נק' בן הרי מתכלל ומתבטל לגבי אור שם מ"ה להיות כלולי' חו"ג יחד כמו ברא שהוא כרעא דאבוה כו' חו"ש בני בכורי ישראל כו' וכמ"כ כנ"ל למטה נק' בנינים כמאמר ישראל עלו במחשבה שהוא בחי' אור אבא כו' וד"ל אבל בחי' בן אחר הוא בחי' עולם התווה אחר הבירור משם מ"ה ג"כ כידוע דבחכמה דוקא אתברירו כו' והטעם שנק' בן אחר הנה ידוע דרפ"ח ניצוצי' נפלו מעולם התווה שלפני התיקון דהיינו מז' מלכים שמתו כמ"ש וימלוך וימת כו' ונפילתם הי' בסוף האצו' ומזה נמשך שרש התהוות עולמו' הנפרדים בי"ע כמ"ש ומשם יפרד כו' עד בחי' עה"ד טו"ר דהיינו כמו שיוכל להיות מלאכי' בבחי' פירוד לפרקים אך לפרקים מתבטלים כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים ונק' ביטול היש ובקליפ' נוגה דבי"ע יש בחי' פירוד יותר ונק' אלקים אחרים ואין בהן בחי' ביטול רק לפרקים רחוקים כמו ע' שרים דעשי' כו' ואמנם בחי' ההשתלשלו' בחי' הפירוד הזה עד סוף העשי' הוא רק בחי' אחוריים דשם ב"ן ולכך נק' אלקים אחרים וכידוע בבאיור המאמר בא נחש על חוה כו' והנה ידוע עוד דבחי' הברורי' דרפ"ח כו' מבי"ע הוא רק בחי' ביטול היש של כל בחי' גפרד עד התהפכות הרע לטוב גם בסוף חומריות זה העולם הגשמי והוא המאמ' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' ולמעלה הנה זהו עיקר ענין הברורי' דרפ"ח כו' ובחכמה דהיינו שם מ"ה אתברירו דוקא ויש בזה ב' מדריגו' הא' מבחי' חב"ד * דנוק' המברר שהוא בחי' מ"ן דנוק' שנעשה ממוחי' שלה כו' והב' מבחי' מ"ה דדכורא וכמבואר בע"ח בשער מ"ן ומ"ד שחיבור מ"ן ומ"ד הוא מבחי' הברורי' דרפ"ח כו' וזהו בחי' יוסף שהוא בחי' חיבור מ"ד במ"ן יחד והנה ידוע שאו יתגלה דוקא עיקר

התענוג כנראה בטבע הזוג הגשמי שעיקר התענוג הוא בגמר ביאה דוקא בכלות הזרע וכידוע בדברי רז"ל ע"פ ותאלצהו כו' והיינו למעלה בבחי' אור הזרוע לצדיק העליון ששם מתגלה עיקר פנימי' העונג העליון שבאור אבא כו' וע"כ נק' יוסף שמוסיף להוליד ב"ן אחר מ"ן אח"כ פי' שמפני שעיקר התענוג הוא בסוף השפעה ע"כ יוליד בן אחר מבחי' מ"ן דנוק' הנמשך מבחי' הברורית דרפ"ח כו' שהי' נק' אחר והוא בחי' התהפכות חשוכא כו' וד"ל ולהיותו דבר חידוש שמבחי' התווה שנפל בשבירה ונק' אחר יהי' בבחי' ביטול בבחי' התיקון להיות נק' בן ע"כ העונג בזה לאין שיעור וע"כ יוסף להוליד ביחוד זה ממד ומ"ן שע"י הברורית דתווה דוקא בלי שיעור משא"כ בחי' התיקון נמדד בקו המדה והוא בחי' יעקב כו' וזהו אלה תולדות יעקב בחי' בקיעת האור בקו חוט הנ"ל מהו תולדו' בריבוי אור בחי' יסוד סיומא דגופא כאשר חיבור מ"ן ומ"ד מבחי' הברורית דתווה שנק' יוסף כנ"ל וזהו בחי' תוספ' וריבוי בלי שיעור כמ"ש יוסף ה' לי בן בתמידות בלי הפסק כו', וזהו פי' בן פורת יוסף פורת מלשון פרי' ורבי' בלי שיעור כמו נהר פרת שמימיו פרין ורבינ כנ"ל והיינו בחי' קצה השמים לתתא ששם עיקר הגילוי והריבוי משא"כ בראשית הבקיעה כו' וכמשל טפה כשהוא במוח אין העונג מורגש כלל אלא דוקא ביציאתה ואז יוליד בדומה כו' ולכן נאמ' בן פורת ואלה תולדות על בחי' יוסף דוקא וכמ"ש צדיק כתמר יפרח וכארו בלבנון ישגה כו' וד"ל.

ומעתה יש לבאר מהו בן פורת עלי עין דקאי על תח"ה כמבואר למעלה. הדנה בימות המשיח יהי' עדיין העולם גשמי כמו עכשיו בכל הדברים וכמארז"ל אין בין ימות המשיח לעכשיו אלא שיעבוד מלכיות בלבד אבל טבע העולם כמנהגו יהי' בלתי שינוי משא"כ בתח"ה יהי' עליי רוחניות לעולם הגשמי דהיינו שיופשט ההגשמה מכל הדברים שהרי גם האדם עכשיו גשמי ובת"ה יהי' רוחני שלא יהי' מזונו גשמי כלל שהרי התחיה למתים מורה ע"ז כי הרי העצם מעצמות המת שוכן עפר יקרום עליו עור ובושר ויחי' ברוח חיים מחדש וזה היפך טבע הגשמי אלא מפני שאז יהי' בחי' גילוי אור אלקי למטה בעילוי המדריגה עד שגוף גשמי יקבל חיותו מבחי' אור אלקי ולא מדבר גשמי כלל וכמארז"ל ע"פ כי טל אורות טליך זה טל שעתיד להחיות בו המתים כו' ונק' בוהר בשם טלא דבדולחא והוא טלא דנטיף מעתיקא שיהי' ממנו בחי' חיות ממש לגופים חומריים כו' וזהו ההפרש בין ימות המשיח לתח"ה ע"ד הפשוט למטה. אך שרש הענין הוא לפי ששיתא אלפי שנין דהוי עלמא עד ימות המשיח הרי הוא נמשך מבחי' ו"ק דו"א דאצי' ששרשו רק מאור החכמה דאצי' שנמשך לבינה ואלף הששי בסופו הוא בחי' יסוד סיומא דגופא והוא בחי' בן פורת הראשון כנ"ל מלשון פרי' ורבי' כו' וכמארז"ל בנהר פרת ונהר הרביעי הוא נהר פרת דמעיקרא כו' פי' כי מעיקרא קאמ' ונהר יוצא מעדן כו' ואח"כ ומשם יפרד והי' לד' ראשים נהר הראשון כו' עד נהר פרת הרביעי שהוא נהר דמעיקרא דהיינו בחי' נהר שיוצא מעדן שהוא בחי' בינה שמקבלת מחכמה והוא בחי' יסוד אימא ונהר מכיפי' מיברך דהיינו מבחי' יסוד אבא שהוא מעין

החכמה לכך נהר זה שיוצא מעדן מכיפי' מיברך מבחי' מעיין החכמה ואח"כ יפרד לר' ראשים במדו' עד בחי' יסוד ז"א שהוא נהר הרביעי שנק' נהר פרת כמ"ש בן פורת כו' ועפ"י משל הנ"ל דבסוף גמר השפע' זרע מתרבה באור בתוספ' להוליד בכח המוליד כו' ובתחלת יציאת אור המשפיע עדיין אין בו ריבוי כלל אך מ"מ הרי נמשך השפע מתחלתו לסופו דהיינו מבחי' מוח אבא לבחי' יסוד וזהו ונהר הרביעי פרת הוא דמעיקרא וד"ל. אך הנה באלף הו' מתחיל זמן תח"ה שהוא למעלה מבחי' יסוד סיומא דגופא כו' וזהו בן פורת השני עלי עין למעלה מבחי' עין כו' פי' כי החכמה נק' עין כמו עיני העדה שהן חכמי העדה כידוע וכמו דכתיב ומקדם לעין דהיינו למעלה מבחי' החכמה שנק' עין כו' והענין הוא כי בימות המשיח יהי' רק גילוי האור מבחי' החכמה הנק' ראי' וכמ"ש וירא ראשית לו כו' וכמ"ש ונגלה ובוד ה' וראו כל בשר וזהו כי עין בעין יראו שזהו הנק' בוהר הארת פנים כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו והיינו ח"ס דא"א שמאיר פניו דא"א לפנים דז"א וז"ש עין בעין עין דלמטה הוא מבחי' ז"א ועין דלמעלה הוא בחי' א"א וכמ"ש הנה עין ה' אל יראו וכן עיני ה' אל צדיקים וכמ"ש עיניו כיונים ע"ד הנ"ל וכמ"ש בע"ה דבאסתכלות דוקא באנפין דא"א מקבל ש"ע נהורין כו' ולמטה היינו ענין עיניך יונים דכנ"י בז"א כנ"ל וכמארז"ל כשם שבא ליראות כו' דהיינו לפי ערך אתעדלית בהסתכלות בעונג מלמטה למעלה בחי' ראי' זה מעוררת אור ראי' העליונה דאור החכמה הנק' עין העליון לראות מלמעלה למטה כו' ודרך כלל מכל העלא' מ"ן בהסתכלות ראי' בעונג מכל ו' אלפי שני יתגלה בימות המשיח מבחי' ראי' דחכמה עילאה מלמעלה למטה והוא אסתכלות דאנפין באנפין וכמ"ש במשיח והריחו דמורת ודאין בחי' חוטמא שלמטה מן העינים דחו"ב כו' שהחוטם עיקר הפנים אך בתח"ה יהי' גילוי האור למעלה מבחי' עין דחכמה והיינו למעלה מבחי' אסתכלותא דאנפין באנפין כו' אלא * כמ"ש מקדם לעין דהיינו מבחי' מצחא דע"י שלמעלה מבחי' עינים וחוטם וכמ"ש באד"ר דאסתכלותא דז"א במצחא זהו למעלה מבחי' הסתכלות באנפין כו' לפי שבחי' המצח הוא נחשב מבחי' תקוני גלגלתא שלמעלה גם מבחי' ח"ס דא"א שמשם שורש הארת פנים כנ"ל כמו עד"מ המצח למטה באדם שהוא חופף על המוחין שבתוכו בבחי' מקיף והמצח הוא למעלה מהעינים ומבואר באד"ר דבמצחא דעתיקא בי' גלי' רצון דילי' ובו ומאיר רצון דילי' היינו בחי' רעוא דרעיון הגנוז וסתום בבחי' פנימי' דע"י ששם מאיר מבחי' עצמו' המאציל וז"ש והי' על מצחו תמיד לרצון כי הציץ הוא בחי' אסתכלותא במצחא דע"י מרעוא דכל רעיון הנק' רצון הפשוט מעצמו' המאציל וכמבואר בכתבי האריו"ל במנחה דשבת שבו אתגניז משה בהיכלא דרצון זה הנק' רעוא דכל רעיון וכמ"ש ואני תפלתי לך ה' עת רצון וע"כ נאמר במשה ולא ידע איש את קבורתו כו' כי כמו דבחי' פנימי' ע"י לא ידעו עילאין ותתאין בר איהו בלחודוהי כך משה לא ידע איש

כו' וכמארז"ל דעליונים נדמה להן למטה ולתחתונים נדמה להן למעלה מפני שנגנו ונעלם מעליונים ותחתונים כו' וידוע שהחכמה נק' עלין והבינה נק' תחתון ולהיותו למעלה גם משרש חו"ב שבבחי' א"א כי נגנו בהיכלא דרצון הוא הרצון הפשוט המאיר בפנימי' דע"י דלא ידעו בי' עילאין כו' וד"ל וזהו ענין תח"ה שבו יתגלה ג"כ מבחי' פנימי' דע"י כמ"ש כי טל אורו' טלך טלא דנטיף מרישא דע"י להחיות בו המתים וכמ"ש אהי' כטל לישראל כו' (וזהו שראשי נמלא טל היינו טל שברישא דו"א שנוטף עליו מטלא דבדולחא דע"י כמ"ש באד"ר דאנער להווא רישא דלבר כו' וכמ"ש במ"א) והוא הנק' טלא דבדולחא שהוא מבחי' תקוני גלגלתא דוקא שלמעלה הרבה גם מבחי' עין בעין שאינו אלא בחי' אסתכלותא דאנפין בלבד כנ"ל וזהו בן פורת עלי עין למעלה גם מבחי' מקור ושרש עין דחכמה כו' וד"ל.

בנות צעדה עלי שור, הנה פי' שור מלשון שורה והוא שורת חומת האבנים כנ"ל דהיינו אותיו' התורה שנק' אבנים והוא אבני חומה דוקא כמשארז"ל אני חומה זו תורה כו' ושרש הענין הוא כי ידוע דאורייתא סתים וגליא ובחי' פנימי' נק' סתום ובחי' חיצוני' התורה הנגלות לנו הוא הנק' גליא והנה שרש האותיו' שבתורה הן בחי' אורו' מקיפי' דוקא וזהו שנמשלה לחומה כמו החומה העשויה לשמור את העיר מבילתי יוכלו מחריבים ליכנס בתוכה כך אותיות התורה שנמשלו לאבני חומה הן בחי' אורו' מקיפי' שהמקיף נק' שומר כידוע וזהו שארז"ל אני חומה זו תורה כמאמ' הידוע דתורה מגינא ומצלא אפי' בעידנא דלא עסיק בה וזהו אדו"ן עוינו' צו"ר משגבינו' כו' בחי' מקיפי' שנמשכו ע"י אותיו' התורה דוקא ואין התלבשות המקיפי' אלא בבחי' חיצוני' התורה הנגלית כי דרך המקיף להתלבש בלברש שהוא חיצוני יותר לעוצם רוממותו כו' וכמ"ש במ"א וזהו כמו שור שהוא בחי' חיצוני' התורה כנ"ל וד"ל. וזהו בנות צעדה עלי שור כי בזמן הגלות דכנ"י בע' שרים כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם לולי האורו' מקיפי' דתורה הנק' שומרים כנ"ל היו מחריבים לגמרי כו' אך ע"י בחי' השמירה הזאת לא יוכלו להחריב לגמרי וכמ"ש לא מאסתים ולא געלתים לכלותם פי' דוקא לכלותם לגמרי א"א כי שכינה עמהם כמאמ' הוזהר ע"פ ונתתי משכני בתוכם משכונא דילי גבייכו כו' וכתוב וכבודי לאחר לא אתן אבל מ"מ הנה אעפ"י שלא יוכלו לכלותם צעדו ודרכו עליהם בכמה מיני שעבודים כו' וזהו בנות צעדו עלי שור פי' בנות כמ"ש רבות בנות עשו חיל ואת עלית כו' שהן ע' שרים למטה שסובבי' לכנ"י ועולין ודורסין גם על בחי' המקיפי' שנק' חומה והן אותיות התורה והיינו בזמן שבישראל יש ג"כ שדורסין וצועדין עלי שור כו' והוא כמו העוסקי' בתורה שלא לשמה להתייחר וכיוצא כו', והנה כל מה שצעדו בנות עלי שור בזמן הגלות עי"ז מעוררי' בחי' ניצוח למעלה להשיבם אחר שלא יעלו על החומה הזאת עד"מ ניצוח מלחמה גשמית כאשר יעלו האויבים על החומה יתגברו אנשי העיר להבריחם בקשת וחיצים ולהפילם מעל החומה כו' וכך יובן למשכיל למעלה דזה שאמ' בנות צעדה כו' הוא כמו נתינת טעם למה שקדם בתחלה שהוא בן פורת עלי

עין כנ"ל וגם למה שיאמ' אח"כ ותשב באיתן קשתו כמשי"ת בסמוך לפי שבנות צעדה כו' להחריב לגמרי לכנ"י וע"כ וימררוהו ורבו וישטמהו בעלי חיצים כו' דהיינו לבחי' יוסף הנ"ל שנק' בן פורת כנ"ל לכך נתגבר לעמוד לנגדם בניצוח מלחמה להפילם מעלי שור הנ"ל ע"י שתשב באיתן קשתו כמשי"ת שבקשת זה שבאיתן מחריבים ומפילים מעלי שור הנ"ל להיותם במעלה ומדרגה יותר מבחי' מקיפי' דאותיו' התורה כמשי"ת בעז"ה וד"ל.

ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו, פי' איתן אותיו' איתן משמשות לעתיד וזהו כמ"ש משיכיל לאיתן האורחי כנ"ל. הנה להבין זה יש להקדים בשרש בחי' התווה והתיקון, דהנה מבואר למעלה בשרש בחי' בן פורת הראשון שהוא בחי' ב"ן דתיקון שם מ"ה המברר לבחי' התווה הנק' בן אחר וזהו יוסף ה' לי בן אחר כו', והנה ידוע בענין השבירה והתיקון ששרש מקור התיקון הוא בחי' שם מ"ה החדש שנמשך ממצחא דא"ק כו'. הטעם שנק' מ"ה החדש כי הארה חדשה היא הנמשכת מעצמו' המאציל כדי להביא ולהעלות לבחי' אורו' רפ"ח ניצוצי' דתווה שנפלו לתקנם בבחי' הברור ע"י שם מ"ה זה וידוע עוד דשרש ענין סיבת השבירה בעיקרה ושרשה הי' זה ברצון עצמו' המאציל מפני כי חפץ חסד הוא והי' כונתו דוקא שיומשך שפע האור למטה מטה כדי שיהי' התהוות בע"ג ממש אשר לזאת הי' מההכרח שלא יהי' בע"ס בחי' ריבוי האור ומיעוט הכלי כמו שהי' בע"ס דתווה דלכך לא ירדו מהן בחי' התחלקות וריבוי אור למטה מטה כי הי' האורו' בטילין ימיוחדי' במאצילן כו' כמ"ש ביאור זה במ"א אלא נשברו הכלים לחלקים רבים וירדו למטה מטה ומסיבה זה נתהווה מהן עולמו' גשמיים דבי"ע כו' וז"ש למכה מלכים גדולים כל"ח כו' ונתן ארצם לנחלה נחלה לישראל עמו הוא בחי' התיקון לתקנם ולבררם בשם מ"ה שהוא בחי' ישראל כנודע והוא בחי' מלך השמיני שנק' הד"ר ושם אשתו מהיטבאל כו' דהיינו בחי' יוסף שנק' בן פורת וכמ"ש יוסף ה' לי בן אחר כו' כנ"ל ומובן מכל זה דהארת בחי' עצמו' המאציל נבדל בערך לגמרי מכל בחי' ההשתלשלו' דתווה ותיקון אלא כי מפני שהוא חפץ חסד ע"כ הקדים בחי' התווה ולהיות דוקא בחי' שבירה בכלים דתווה כדי שירד האור מטה מטה כנ"ל ואח"כ המשיך שם מ"ה לתיקון בחי' התווה כו'. וזהו מה שאמר ה' למשה מי שם פה לאדם פי' אדם הוא בחי' התיקון בצירור אבריו' שהוא בהתחלקות האורו' בכלים רבים היפך בחי' התווה כו' הלא אנכי ה' פי' ממני יצא המשכות אורות דתווה ולהיות אח"כ בחי' התיקון וא"כ גם ביכולתי להפוך מתווה לתיקון ומתיקון לתווה כמ"ש במ"א באריכות וד"ל, וזהו הטעם שבחי' שם מ"ה הראשון הנמשך מבחי' מצחא דא"ק נק' שם מ"ה החדש כי זהו רק בחי' התחדשות אור הנמשך בערך נבדל מבחי' הארה העצמית שבמאציו' לצורך בחי' השתלשלו' דתווה ותיקון בלבד אבל בחי' הארת עצמותו נק' אורח לשון זקנה ויושן שהוא ענין ישן נרשן היפך התחדשות כמו אורח הארץ שהוא התושב בה מאז ומקדם זמן רב כמ"ש כגר כאורח והגר הוא הבא לגור מחדש מזמן מועט כו' כך עדי"מ בחי' קדמון לכל הקדומים הנק' א"ק שהוא למעלה מעלה מבחי' ההשתלשלות דתווה כו' נק'

אזרחי ושם מ"ה הנמשך ממנו לצורך השתלשלות נק' שם מ"ה החדש וד"ל, וזהו משכיל לאיתן האזרחי פי' איתן לשון תוקף וחזק גדול כמו ואיתן מושבך כו' כי בחי' אור זה שבבחי' עצמות א"ק הוא בבחי' תוקף וחזק אשר הוא בבחי' א"ס ממש ואין להארה בעלמא הנמשכת ממנו לצורך השתלשלות ערוך לו כלל וכלל כו' וזהו מה שאותיו' איתן משמשות לעתיד דהנה פי' הפשוט דאזרח היינו לשון עתיד אזרח עתיד אני להזריח אור מפני שאותיות האל"ף הוא מאותיות איתן שמשמשות לעתיד, וכך הוא למעלה בבחי' אור א"ק עצמו עתיד להיות זורח ולהאיר ולא עכשיו כי עכשיו אין ההארה רק מבחי' שם מ"ה שבמצחא כו' אבל בחי' הארת עצמו' א"ק כו' לא יורית אלא לעתיד דוקא דהיינו באלף הו' לאחר תשלום כל הברורי' דרפ"ח ניצוצו' דתוהו ע"י בירור שם מ"ה החדש כו' או יורח בחי' הארת עצמותו ונק' הארה זה בשם ימי קדם או שנים קדמוניות וזהו חדש ימינו כקדם דהיינו מבחי' א"ק שנק' קדמון והוא הנק' אזרחי והוא משכיל לאיתן האזרחי וזהו ג"כ מ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות פי' אזרח בישראל מה שאני עתיד להיות זורח אור העצמו' בישראל דהיינו לעתיד כנ"ל עכשיו ישבו האורו' הללו בסוכות בבחי' מקיפי' בלבד כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, ונמצא יש ב' פרושי' באזרח הא' לשון יושן וזקנה כמו אזרח הארץ והב' לשון עתיד עתיד אני להזריח ושניהם עולין לכונה א' מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין ותשב באיתן קשתו, פי' ותשב אותיו' תשובה שכאשר ישטמהו בעלי היצים לבן פורת הנ"ל ע"ד הנ"ל בענין יניקת החיצוני' בבחי' מקיפי' שאין שם מ"ה הנ"ל יכול להשיגם להורגם כו' אזי ותשב באיתן קשתו פי' יזרוק קשתו לנגדם באותיו' איתן שבבחי' א"ק שנק' איתן האזרחי שהוא למעלה מעלה מכל ההשתלשלות ומשם יפילם לגמרי דהיינו באלף הו' שנאמ' בלע המות לנצח כו' לעוצם תוקף וחזק זה האור כנ"ל הטעם שמפני זה נק' איתן כו' ואזי דוקא נק' בן פורת עלי עין וכמ"ש מקדם לעין כו' שהוא בבחי' מצחא דע"י דבי' גלי' רצון דיילי' שהוא בחי' פנימי' א"ק שמאיר במצחא דע"י כו' וד"ל.

ויפוזו זרועי ידיו פי' ויפוזו מלשון פז כמ"ש הנחמדים מזהב ומפו רב כו', דהנה כתיב ראשו כתם פז והן הארות מקיפים שנמשכו מבחי' ע"י לז"א כמו עד"מ זהוב והפז למטה הנה מעלת הפז שהוא זהוב הטוב ומובחר למעלה הרבה במדרגה מן הזהב הפשוט וז"ש וזהב הארץ ההיא טוב שם הבדולח כו' פי' זהב טוב הוא הפז ונק' ג"כ אופיר וכמ"ש אוקיר אנוש מפז ומכתם אופיר כו' וכך יובן עד"מ למעלה במ"ש ראשו כתם פז שממנו נעשה בחי' עטרת לרישא דז"א מבחי' ע"י אבל לעתיד יתעלה בחי' ז"א עד שבחי' פז הוא הנעשה בחי' עטרת לראש ז"א יהי' על ידיו בלבד והוא בחי' חו"ג שנק' ידיו וזהו שעכשיו אין ההארה מזה רק בבחי' מקיף עטרת לראשו לעתיד יפוזו בפז זה גם זרועי ידיו כו' כי בחי' טלא דבדולחא דע"י יהי' על ראשו דז"א כמ"ש אהי' כטל בישראל שממנו תהי' תח"ה לעתיד כנ"ל וידיו דז"א יפוזו מבחי' פז הנ"ל וכמ"ש וזהב הארץ טוב שם הבדולח כו' והכל מפני שתשב באיתן קשתו הנ"ל והענין

הוא שבחי' ההארה דאיתן קשתו יאיר בחו"ג כו' וזהו ויפוזו זרועי ידיו (משא"כ עכשיו בחי' הגבורה מזהב פשוט והחסדי' בכסף כו').

מִיָּדֵי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל, פי' אחר שאמר תחלה טעם לכל הנ"ל למה תשב באיתן קשתו ויפוזו כו' לפי שבנות צעדה כו' וישטמהו כו', ע"כ ותשב באיתן קשתו כו' אח"כ אמר מידי אביר יעקב פי' כי יעקב נק' בריח התיכון המבריח מן הקצה לקצה וקצה העליון היותר געלה הוא בחי' ראשית המשכות הקו והחוט שמאיר בא"ק כו' כנ"ל בפיו' יבקע כשחר כו' וזהו הנק' אביר יעקב ומשם תשב קשתו של יוסף כמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף מלמעלה למטה מקצה השמים לעילא עד קצה השמים לתתא ע"י התשובה בבחי' אור חוזר בתחלה וזהו ג"כ פי' ותשב מלמטה למעלה כו' וגם חוזר אדסמיך לי' ויפוזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב פי' מה שנמשך בחי' פז גם לזרועי ידיו דיוסף היינו מידי אביר יעקב כו' וד"ל.

משם רועה אבן ישראל, פי' אב"ן א' ב"ן והוא בחי' שם ב"ן המתברר משם מ"ה וכמבואר במ"א באריכות ע"פ והאבן הזאת אשר שמתה מצבה יהי' בית אלקי' כו' ההנה מבואר למעלה בפיו' ב"ן אח"ר שהוא ע"י בחי' יוסף שמברר לבן אח"ר דתוהו וכל זה עכשיו ולימות המשיח אבל לאחר הברורי' דרפ"ח כו' שתשב באיתן קשתו שהוא בחי' איתן האורחי הנ"ל שלמעלה מבחי' התוהו והתיקון כנ"ל אזי משם דוקא רועה אבן זה דהיינו שמבחי' מל' דאצי' שנק' אבן ישראל למעלה מעלה בבחי' מל' דא"ס שמאיר בקו וחוט בא"ק שנק' קצה השמים לעילא כו' ומשם תקבל הארתה וזהו שדקדק לומר ומשם רועה אבן ישראל משם דוקא תקבל ולא כמו בימות המשיח שמבחי' אבן זה אשר הושם מצבה יהי' רק בחי' בית לאלקי' שהוא בחי' אלקי' דא"א וע"י אפי' למעלה גם בחי' פנימי' שלהם דע"ז נאמ' עין לא ראתה אלקים וזלתך וזהו למעלה גם מאסתכלותא דעין במצחא כו' כי הרי יתעלה שם ב"ן זה בבחי' פנימי' דא"ק שנק' איתן האורחי כנ"ל והיינו לעתיד באלף הו' דוקא שנק' אז בשם מנוחה לחי העולמים שהוא ראשית הקו כו' וזהו פי' אורחי לעתיד דוקא כנ"ל וד"ל.

הנה • להבין מעלת וגודל הנס של פורים והלא היו כמה נסים גדולי' ונפלאי' מנס של פורים כמו שמש בגבעון דום כו' ואבני אלגביש כו' ותשב השמש עשר מעלות כו' ולא אץ לבא כיום תמים שהנסים אלו יותר מפורסמי'

(*) נוסחא שני' מדי' להבין למה לעתיד יתבטלו כל הנביאים הנדפס לעיל ח"א עי' פט. (וראה להלן בהוספות עי' תשכח רשימות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמר זה).

מגס פורים שהיו שלא מדרך הטבע משא"כ גס פורים הי' מן הטבע שלקח את אסתר לאשה, גם להבין מארז"ל כל הנביאי' בטלוי' לע"ל חוץ ממקרא מגילה והלכות שנאמר ולא יעבור כו', ומה ענין המגילה כו'. הנה ארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם כו' גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר ונתתי כסאי בעילם כו' וכתוי' בשושן הבירה אשר בעילם כו' כי ענין המגילה רומז על גלות השכינה מל' ית' למטה בבי"ע שושן נק' ע"ש שושן עמק איומה כו' כשושנה בין החוחים ותליסר עלין סחרין לה כו' ומראה שושנה היא אדומה ומתלבנת ע"י אש כו' שהוא רומז על גלות השכינה בחי' מל' ית' בבי"ע כו' למטה ונק' איומה (כנדגלות) ל' תוקף להגן מן החיצוני' כנודע, והנה ארז"ל לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם גרים כו' כי הנה אני הוי' לא שניתי כתי' קודם כל סדר ההשתלשלות שבמח' * ואחר שית אלפי שנין בלי שום שינוי כלל ומה שמתלבש להיותי ממכ"ע וסוכ"ע הוא בחי' ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא סובב לבחי' עלמין אלא שהוא בדרך דילוג וקפיצה כמ"ש מדלג על ההרים מקפץ על הגבעו' וכמ"ש דומה דודי לצבי או לעופר האילים שמרוצתו בכח גדול ובקפיצה מהר להר ומגבעו' לגבעה עד שא"א לשום ברי' לרכוב עליו מחמת גודל המרוצה כך הנה התלבשו' וירידו' המדרגות להיותי גלו לבבל שכינה עמהם כו' הוא בדרך דילוג וקפיצה כעופר האילים על הרי בתר הוא בחי' בי"ע ל' ויבחר אותם בתוך טורי דפרודא משא"כ באצו' עדיין איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד כו' וכמ"כ לע"ל העלוי' יהי' ג"כ שלא בהדרגה כמ"ש ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילי' על הרי בשמי' הוא בחי' ג"ר שנק' הרי בשמים וכמ"ש ששה חדשים בבשמי' כו' שהעלוי' וירידה שלא בהדרגה אלא מהר לבקעה ומבקעה להר משא"כ במ"ת הגם שהי' ג"כ גילוי אלקו' דרך דילוג כתי' כי תרכב על סוסך כו' שהסוס אינו רץ כ"כ כעופר ויכולי' לרכוב עליו כו' והנה לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם גרים כו' שענין הגרים הוא בחי' האכילה ושתי' שאוכל ושותה כי אין לך עשב שאין לו מזל כו' שהמזל הוא בחי' שרי' של מעלה שע"י בא' ההשפעה להיותי צומח כל עשב ולכן יש חילוק בין מדינה ומדינה בצמחים לפי בחי' שרי' המדינה של מעלה ולכן יש חילוק בארצותם למטה בגידול פירות ותבואות שבמדינה זו גדלי' גפני' ובזו תאני' ובזו חטי' וכשאוכל ושותה ומתפלל בכח האכילה ואומר אחד ואהבת הנה עייז מתעלה גם השר מע' שרי' המשפיע להיות בחי' צומח הפירות הללו שהוא בחי' מזל שאומר גדל כו' להתעלה ולהתכלל בבחי' אלקו' ממש וזהו בחי' הגרים העוליי' לה' מבחי' הע' שרים להתכלל באלקו' ממש וכמ"ש כ"ז בש"ע אתה גבור לעולם אד' כו' שלהיו' בחי' אד' היא בחי' מל' ית' אנת אשתמודע אדון על כולא הוא ע"י בחי' גבור שהוא בחי' ירידו' המדרגו' שלא בהדרגה מעל"ע אלא בבחי' דילוג כמארז"ל זכו אחישנה כו' שהוא בחי' מהירו' ודילוג שלא בהדרגה וכמ"ש וחש עתידות כו' ונק' בחי' זו בש' גבו' כי הגבור יכול לרוץ

מהר ע"י ריבוי כח וגבו' שבו כמ"ש ירוץ כגבור כו' וכ"ז הדילוג והקפיצה הוא כדי להיות' מחי' מתים הוא ענין הגרי' הנ"ל כי הנה המאכל בעצמו כמו הלחם והבשר הרי הוא בחי' מת בלא חיות אלקו' דבר גשמי וע"י שבכחו וע"י מיחד שמו ית' נמשך בחי' חי' אלקו' תוך הלחם והוא בחי' תחיית המתים, אך להיות נמשך חיות אלקו' לתחי' הלחם והבשר מאכלי' גשמי' הוא ע"י ורב להושיע כו' הנה כל רב מבבל וכל רבי מא"י הנה בעשו כתי' נפשו' ל' רבים טורי דפרודא משא"כ ביעקב שבעי' נפש שגם שהוא בבחי' ריבוי מ"מ הוא בבחי' יחוד שהגם שנשתלשל למטה להיות' ריבוי רבבו' השתלשלו' אעפ"כ יכול להתכלל ולהתייחד והתהו' השתלשלו' הוא ע"י בחי' אותיות כי הנה בחכמה כ"ח מ"ה עדיין היא עצם ההשכלה ואין בה אותי' משא"כ בחי' מח' ודיבור הן בחי' אותיות נפרדו' ע"י ה"ג מנצפ"ך שמחלק הקול פשוט כו' ובהצטרף כמה אותיות נעשה תיב' זו ובצירוף אחר נעשה תיב' אחרת כמ"ש בס"י שתי אבני' כו' והן הן בחי' עשרה מאמרות שאותיות יהי אור יהי רקיע מהוה ומחי' את האור והרקיע וכן כל הדברי' הנעשי' תחת השמש לחם ובשר כו' אותי' של לחם נותן חיות בלחם כו' שהוא בחי' ריבוי כמ"ש מה רבו מעשיך כו' שהריבוי רבבו' ההתחלקו' הוא כדי להושיע היינו בכדי להעלו' מבחי' רבי' טורי דפרוד' לבחי' יחיד ולולי זאת הי' הלחם מטמטם ומגשם עד שלא הי' יכול לומר אחד אחרי אכלו ממנו ואדרב' אארז"ל עד לא אכילנ' בשרא דתור' לא צלילנ' דעתאי וזהו בחי' כל רב מבבל שהתחלקו' בחי' רב הוא בבבל גלו לבבל כנ"ל וכל רבי מא"י היינו כשמשיך בהן בחי' היוד' בחי' הביטול או גק' רבי שלי שהוא יותר פרטי מבחי' רב סתם שהוא כללי, וזהו ענין כל המעשה דאחשורוש שהוא בחי' התלבשו' וירידו' מל' ית' גלו לבבל כו' שהוא ע"י דילוג וקפיצה כעופר האלי' כנ"ל ולא בסדר השתלשלו' מעל"ע והוא אח"ש ל' אחישנה וחש עתידו' כו' ורוש חסר ל' ל' רש ומלא ל' ראש בחי' עלי' ויריד' שהי' ירידו' מל' למטה גלו לבבל כמו שהוא למעלה באצי' ופרס ומדי הן בחי' מקיפי' ופנימי', מדי' ל' וילבש את מדיו שהוא בחי' מקיף ופרס לשון פרוסת פת בחי' פנימי' כו' שבעת הסריסי' הן ז' היכלו' דדכור' ושבע הנערות הן בחי' ז' היכלות דנוק' כו' הגי' ל' הגיון פי' שעושה בחי' הדיבור והוא בחי' היסוד כו' והג"י ביו"ד כשנמשך ומאיר בו בחי' החכמה והגא בא' כו', והנה כתי' קימו וקבל חסר ו' ל' יחיד היינו שישראל שבאותו הדור הי' אז בבחי' ביטול והתכללו' כאיש א' וכמ"ש במ"ת ויחן שם ישראל כו' וארז"ל קימו וקבלו קימו מה שכבר קבלו שבימי אחשורוש הי' בחי' קבלת התורה כו' הדר וקבלו בימי אחשורוש שמה שאמרו במ"ת נעשה ונשמע בבחי' חיצוני' הי' בימי אחשורוש בבחי' פנימי' במס"ג שכולם הסכימו לדעה א' למסור נפשם באחד בפר"מ שכל מסירת המן לא הי' כ"א על בחי' אחד כמ"ש ישנו עם אחד כו' ולהשמיד ולהרוג את כל היהודי' דווקא והי' הברירה בידם ולא המירו דתם ולא הי' עלתה על לבם כלל אלא למסור נפשם יהי' מה שיהי' וכמ"ש ומה הגיע עליהם שבחי' מ"ה בחי' ביטול ומס"ג הגיע עליהם כנודע שיש בחי' מ"ה וב"ן הוא בחי' יריד'

והשתלשלו' להיו' בחי' יש ודבר כו' ובחי' מ"ה הוא בחי' הביטול חכמ' כ"ח מ"ה ולכן אפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו על ק"ה למעלה מן הטעם ודעת מבלי שיתבונן כלל והיינו לפי שאין בזלעו"ז בחי' זו כלל וכנודע שבס"א רק ב' מוחין כמ"ש בזהר שהן בחי' צפורי מצורע תריץ צפריין צפור החי' וצפור * וחסר מוח החכמה שבג' חללי גלגלתא כו' משא"כ בינה בחי' השגה שהוא בחי' יש ישנה ג"כ בזלעו"ז כו'. הרי היו בהן גם נשים וטף כו' ואיך הסכימו כולם לדעה א' למסור נפשם כאחד היינו לפי שמ"ה ראו על ככ"ה לכך מ"ה הגיע אליהם לכולם גם לנשים וטף כו' כי הנה ארז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה נוסף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר כו' ומה שניבא משה בכ"ה הוא למצרים אבל לישראל ניבא בזה כו' כ"ה הוא בכף הדמיון שאינו רואה עצם הדבר כמו שהוא אלא בחי' דמיון בלבד כי בריא' הוא דמיון לבחי' עולם האצי' ועולם היצירה לבריאה משא"כ משה זה הדבר עצמו כמו שהוא והגיע להם בחי' מ"ה ע"י ב' כפיין כמה בחי' דמיון והשתלשלו' עד שהגיע אפי' לנשים וקטנני' כו', והנה המגילה נק' בחי' אגרת כמ"ש על כל דברי האגרת הזאת כו' ונק' ג"כ ספר כמ"ש ונכתב בספר כו' משא"כ התורה נק' ספר התורה הזאת כי ההפרש בין אגרת לספר שהספר הוא לקיום משא"כ האגר' הוא לפי שעה שאחר שיקראו ויודע מה שכתוב בו זורקו כו' וזהו החילוק בין תורה למגילה שגילוי אלקות שבתורה הוא לדור דורי' ציצית ותפילין כו' משא"כ במגילת אסתר הגילוי אלקו' הי' לפי שעה מ"ה הגיע עליהם ואח"כ יצאו מבבל ובטלה הגזירה ולא היו צריכי' לבחי' מס"ג כלל אך אעפ"כ נק' ג"כ ספר לפי שבהעלם נשאר לדורו' בחי' הביטול ומס"ג אע"פ שאינו בגילוי וכמ"ש ואת שבע הנערות הראויות לתת כו' וכן ההלכות גילוי א"ס ב"ה שבהן הוא למעלה בהעלם ואינו יורד למטה להיו' בגילוי, וזהו ענין קיים אברהם את כל התורה עד שלא ניתנה שהקיום ההוא הוא בודאי למעלה ברוחניות שהרי לא הי' צריך לעשות חשן ואפוד ומעיל כו' אלא שקיימה ברוחניו' למעלה כו' וכמ"כ ענין המגילה היא נצחית למעלה ברוחניו' ולע"ל יתגלה גם למטה להיו' בגילוי כמו למעלה ולכן מגילת אסתר לא תבטל וכמ"ש ולא יעבור כו' וכן ההלכות לפי שאדרבה לעתיד יהי' בגילוי מה שהי' בהעלם משא"כ כל הנביאי' שהי' בגילוי אלקו' למטה לעתיד שיהי' בחי' גילוי ועילוי אחר עילוי יהי' כל בחי' גילוי אלקו' שבדבריהם הנאמרים באמת בטלים נגד הגילוי ההוא כו'.

(ביאור • הדברי' ע"פ רפאנו הוי' ונרפא כו'), כתי' כל הנחלי' הולכי' אל הים, ים הוא בחי' יצי' שהוא עולם המלאכי' ארבין ונוני ימא ובכלל נק' עולם היצי' מט"ט עבדו זקן ביתו דשמי' כשמי' דרבי' כי גם מל' דאצי' המחי' עולם היצי' נק' ג"כ ים אלא שביצי' הם בחי' ז' ימי' כמ"ש בס' הקבלה, וארץ הוא בחי' עולם הבריא' שנק' עפר כמ"ש העפר אשר בקרקע המשכן וכמ"ש בע"ח שבהמ"ק שעשה שלמה שהי' מאבני' כו' ועפר הוא כנגד עולם הבריא' ומשכן שילה הוא כנגד יצי' מט"ט כו'.

והנה מל' דאצי' בירידתה להיות ראש לשועלי' להחיות הנבראי' מאין ליש מתלבשת תחלה בעולם הבריא' ע"י שבוקעת הפרסא והמסך המפסק' בין אצי' לבי"ע כי אין ערוך כלל בין אצי' שמלוּבש בו אור א"ס דאנת וזיהי חד וע"ז הוא שכתוב אתה ה' לבדך דקאי בעולם האצי' שאע"פ שיש שם בחי' התחלקות י"ס חכמה בינה כנגד ד' אותיו' דהוי' מ"מ הם לבדך שמיחדי' עמו בתכלי' שגם הכלי' הם אלקות משא"כ בבי"ע שהם עולם הפירוד כתי' אתה עשית השמי' הארץ וכל צבאם הוא בחי' עולם הבריא' הים וכל אשר בו הוא בחי' עולם היצי' שהכלי' דשם הם בבחי' פירוד מלאכי' ונשמו' בע"ג כו' וכמ"ש בע"ח שבבי"ע הוא בחי' ביטול היש משא"כ באצי' שאין שייך כלל לומר לשון ביטול מאחר שהם עצם א' כמו שלא יתכן לומר שאיברי האדם מתבטלי' אליו כו' וכיוצא ולהיות כן הנה ירדת והמשכת הארת האצי' בבי"ע הוא ע"י פרסא המפסקת ומצמצמת האור הבוקע דרך שם עד שיכול להיות' בע"ג והיינו בחי' המל' דאצי' המלוּבשת בבריא' ואראה את אד' יושב על כסא רם אד' בחי' מל' יושב על כסא רם בחי' כתר דבריא' וזה שתירצו בגמ' כאן באספקלרי' המאירה פי' כמו שהאור בבחי' אצי' למעלה מהפרסא ששם הי' השגת משה שהיתה נשמתו מבחי' אצי' כתי' לא יראני מפני שאין ערוך כלל לבע"ג עם בלתי בע"ג כו' ובאספקלרי' שאינה מאירה דהיינו אחר שנתמעט האור ע"י הפרסא שם יש השגה לנבראי' עד שאמר ישעי' ואראה כו', והנה בעולם הבריא' עדיין הארת המל' מאיר בבחי' גלוי יהי' איך שיהי' הגם שהוא מצומצם אחרי בקיעת הפרסא וע"כ כתי' שם ושרפי' עומדי' ממעל לו ופי' ממעל הוא מלמעלה שהם יותר גבוהי' מבחי' שם אד' להיות כי שם אדני' הוא מבחי' מל' דבריא' והשרפים הם מבחי' ז"א דבריאה מחנה מיכאל מבחי' חסד כו', ואע"פ שבאמת המל' דבריא' אף כי היא נמוכה מבחי' ז"א שהוא שרש השרפים מ"מ להיותה מי"ס היא בחי' אלקות משא"כ השרפי' הם נבראי' כו' עכ"ז נא' בהם ממעל לו עד"מ התלמיד שמקבל השכל מרבו שאע"פ שהשכל מרומם ומגובה יותר מכח שכלו מ"מ כשמבין השכל נק' משיג ותופס כו', אך כ"ז הוא בעולם הבריא' שהארת המל' מאיר שם בבחי' גלוי אבל בעולם היצי' אינה מאירה רק בדרך מקיף והעלם וע"כ נק' ים כמשל הים שמימיו מלוּחי' והיינו בחי' גבורות כו'.

ביאור : הוא נוסחא שני' — הנחת כ"ק אדמו"ר הצ"צ — מהביאור הנדפס לעיל ח"א ע' ריט. ונתקן כאן מגוכי"ק (בביכל הכולל הנחות מלוּקטים ממאמרי אדה"ז).

ושם המלאכי' אומרי' אי' מקום כבודו שאינו מושג כלל (משא"כ בברי'א' אומרי' קדוש כו') ומשיבי' להם ברוך כבוד ה' ממקומו פי' ממקומו האמיתי שבאצי' כו' ואח"כ מתלבשת המל' בעולם העשי' ושם היא בהעלם יותר גם מביצי' מצד עצמה אלא שלהיות שם עיקר הבירורי' שבוה ממשיכי' גלוי האור כו' כמשי"ת. וזהו ענין כל הנחלים הולכים אל הים כו' היינו כדוגמת הליוך הנחלי' גשמי' ממש שמתחלה בוקעי' מן התהום ונמשכי' בארץ וכמו כל נחל שסביבה ותחתה הוא עפר הארץ והיינו בחי' ירידת השפע מאצי' לברי'א' הנק' עפר כנ"ל ואח"כ נמשכי' בים ה"ז כמו השפע מברי'א' ליצי' כנ"ל ואח"כ מה שנמשכים מן הים שנית לארץ זהו כענין השפע מיצי' לעשי' כנ"ל כ"י עיקר הבירור הוא בעשי' דוקא ושם מתגלה הארת האצי' וכמו שלעתיד בתחיה' שאין בו לא אכילה הגם שיהי' כרס ומעי' וקיבה כו' כי עיקר האכילה לברר מבחי' תהו שנפלו בשבירה בסוד ואלה המלכים כו' שזהו ענין בע"ת בחילא יתיר כי מי שהוא רך כקנה הוא רך גם בקדושה משא"כ מי שהוא קשה וכו' ולעתיד שיהי' שלימו' הבירורי' מטו רגלין כו' ודי לחכימא כי קצרה היריעה.

ועתה נבא לבאר פי' הפסוק רפאנו ה' ונרפא וכו' ויתפרש זה בב' דרכים הא' עפ"י הקבלה בכחו' האלקי' שענין הרפוא' הוא בחי' המשכת ההארה מבחי' חכמ' שבה מלובש הארת התענוג העליון הנק' עתיק יומין שבו וע"י דוקא יהי' עיקר הבירורי' כי הגם שהמל' יורדת בבי"ע לברר בירורי' כנודע בסוד ותתן טרף כו' מ"מ הוא ע"י הארת מ"ד דאבא המתלבש בה כי איש דוקא דרכו לכבש ואבא יסד ברתא כו' וכן הוא ג"כ עפ"י חסידו' שא"א להיות אכפי' ואתהפכא להיות בחי' ונרפא הסתלקו' החיצוני' הגורמי' הקלקול להיות מכה כו' וכיוצא, אם לא ע"י הארה מלמעלה מבחי' התענוג דהיינו כשיהי' לו תענוג באלקות או ממילא יכול לבטל ולהפך התענוג שבגשמי' כו' וזהו מ"ש בסדרה זאת והזר הקרב יומת שלא יהי' יניקה לחיצוני' והיינו ע"י הלוי' שנשאו המשכן והגביהו למדרגה היותר נעלה שאין שם שליטת החיצוני' אך תחלה צ"ל בחי' כהנים שהוא בחי' חסדי' הממתקי' גבורו' דנוק' כי במל' יש ב' בחי' גבו' הא' מצד עצמה והב' ממה דקבילת מאי' עילא' ה"ג מנצפ"ך וע"י מיתוק הגבורו' דנוק' אזי לא יהי' גם יניקה לחיצוני' וזהו רפאנו ואז ונרפא, הושיענו ונושעה כי הרפוא' הוא בחי' א"פ שע"י הוא עיקר הבירורי' להיות אכפי' כו' אך בזה בלבד לא נשלם עדיין המכוין העיקרי שהרי המכוין הוא להיות בחי' עוליות שלכך נק' האדם מהלך וזהו ע"י המקיפי' דוקא שהמקיפי' נקראי' שומרי' שמגינים מחיצונים וגם נקראי' ישועו' כי ישועה יש בו ב' פירושי' ושניהם עולי' בקנה א' הא' הוא כפשוטו דהיינו ישוע' והצלה והב' הוא לשון פינה ונטי' כמו וישע ה' כו' והענין כי הא"פ נמשכי' ומתלבשי' תוך הכלי משא"כ הא"מ אינו יכול להתלבש בתוך הכלי כי לא תכילנו הכלי רק שהמשכתו והארתו הוא כענין נטי' והשע' שאינו מתלבש בפנימיותו

כו' ועד"ז יתפרש גם פי' הא' דישועה מלשון הצלה כי ההצלה שניצול מתפיסא וכיוצא היינו שהטה א"ע ממקומו הראשון כו' והנה כתי' כוס ישועו' אשא שהישועו' מתלבשים פעמי' גם בכלי והוא בחי' כוס בחי' מל' והיינו בזמן עליות העולמו' כמו בשבת שממקיפי' אלו נעשו פנימי' ומקיפי' נמשכי' יותר גבוהי' כו' וזהו הרשיענו הוי' המשכת שע"ה נהורין יאר ה' פניו כו' בחי' עצמו' התענוג מקור המקיפי' נמשך בבחי' מל' בדרך השעה נטי' * [. . .] נאצלה [. . .] וגם היא עולה למקום יותר נעלה כפי' הב' [וד"ל].

כי תהלתי אתה, פי' וכ"כ למה משום דאתה הוא תהלתינו שכל מגמתינו להיות גלוי אלקות ברוך אתה כו' וגם כפי' שני שע"י אתה הוא תהלתי והיינו פאר לישראל אשר בך אתפאר כי ע"י המשכות אלקות בג' קוין אזי נעשה פאר והידור משא"כ כאו"א בפ"ע אינו בבחי' הידור רק בהתכללותם יחד כו' וכנודע.

הנה * להבין שרש ההפרש בין תורה למצות * יובן ע"ד הפסוק והחכמה מאין תמצא. שהחכמה בעצמה אינה קרוי' אין אלא שמאין תמצא וכמ"ש היש הוי' בקריבנו אם אין * דמשמע שבחינת הוי' דחכמה אינו בחינת אין כו'. והענין כי אין הוא בחינת עצמי' הכתר המרומם לבדו ונקרא בלי מהות ולכך נקרא אין. מה שאין כן החכמה היא בחינת גילוי אלא שהיא גילוי האין וזהו מאין תמצא ר"ל מציאות האין שבא לידי גילוי ולכך נקראת כח מ"ה הוא בחינת מהות כו'. מה שאין כן הכתר הוא בחינת אין כנ"ל להיותו בבחינת העלם, ועל כן נקרא כתר שהוא מלשון כותרת שהוא ענין מקיף לפי שאינו בבחינת התחלקות מה שאין כן האור פנימי בא בהתחלקות לפי ערך הכלי שהוא * וכמשל חיות הנפש שבאיברי הגוף שהיא מתצמצמת לפי מזג ותכונת האברים, השכל שורה במוח כו', מה שאין כן הלבוש הוא שוה ומשוה שהרי

(*) כאן נחתך בגליון הכי"ק, וחסרות כמה תיבות.
 (*) נוסח שני מביאור ד"ה למען תזכרו נדפס לעיל ח"א ע' שמא. חלק ממאמר זה הובא ג"כ בתוס' הגהות באוה"ת איוב ע' תרעא.
 מאמר זה נאמר ג"כ ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"ק ח"י אלול ה'תשכ"ג, ונדפס או ב"קונטרס מאמרי חודש אלול ה'תשכ"ג (עם תוספת הערות ומ"מ מכת"ק אדמו"ר שליט"א — הבאות להלן בשולי הגליון).
 ההפרש בין תורה למצות : עיי"ג כו"א ולקו"ת (כמסומן במפתח ענינים שם). תניא פכ"ג ובהערות הצי"צ שם.
 אם אין : ראה זח"ג קנה. ב. לקו"ת דברים נה. א.
 הכלי שהוא : אולי צ"ל : הכלי שלו.

יכולים לכסות הראש והרגל, וכך בחינת חכמה להיותה באה בבחינת אור פנימי באה בהתחלקות חח"ן כו', וע"כ התורה נקרא מזון * כמו המזון על דרך משל שנכנס בבחינת אור פנימי ובא בהתחלקות שנכנס לאצטומכא דוקא ובשיעור וקצבה כו', מה שאין כן הכתר הוא מקיף לכל האצילות בשוה. וזהו ענין שרש התורה ומצות כי הנה מבואר במשנת חסידים דג"פ * דנצח והוד דעתיק מתלבשים ב"ג חיוורתא דאריך אנפין והם מתלבשים בתרי"ג ארזין (וממקום הפנוי * שבין שער לשער) ומשם מקבלים או"א כו'. כי הנה בחינת אצילות אף על פי שהוא אלקות והוא מקור בלבד לבריאה, מכל מקום אחרי היותו שרש ומקור להסתעפות בע"ג על ידי ריבוי השתלשלות דאבי"ע אינו בערך העצמי כו', עד שאינו מקבל רק מבחינת שערות בחינת חיצוני' כמשל השערה שבהחתך השערה לא יכאב לו לפי שאינה מעצמי' המוח כי ניקב המוח טריפה רק שיש לה בחינת יניקה בלבד כו', וכמו שנאמר במשה ואצלתי מן הרוח ונתתי על ע' הזקנים שלהיות ע' הזקנים היו נמוכים הרבה במדריגה מבחינת משה ונק' בחי' אצילות כו'. וזהו ענין המצות שהם בחינת רצון העליון בחינת חיוורתא והתורה היא בחינת חכמה גילוי השערות כו'. וזהו ענין הטלית וציצית * כי הטלית הוא מבחינת לובן העליון שהם י"ג חיוורתא דאריך אנפין ולכך הוא מצמר כבשים כי ידוע בענין הכבשים * שהכ"ף מורה על בחינת כתר והשי"ן רומז לבחינת חג"ת דא"א, והב' הוא בחינת חו"ב בחכמה יבנה בית כו' ובחינת כבש היינו בחינת ג' קוין בז"א שלמטה מאריך אנפין. וז"ש והכשבים הפריד יעקב כו', ועל ידי הקרבנות הם מתעלים במקורם ושרשם כי הקרבנות מפני אר"י ופני שור הוא מה שנופל בשבירה שעל ידי הקרבן מתעלה במקורו שם ס"ג שלפני השבירה בחינת עקודים כו'. וזהו גתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, אך להבין למה עשה בחינת תהו בכדי שאחר כך יהי' בחי' עליות לא יהא לא כו', אך זהו ענין המצות גזירות המלך בלי טעם שכך עלה ברצונו בלי שום טעם והיינו בבחינת עצמית הכתר ושם שרש הטלית פריסא דמלכא בחינת לברש ומקיף, אבל הציצית הם בחינת שערות כי לכך הם ל"ב חוטין כנגד בחינת הוי' אד' שבד' מוחין חב"ד והדעת מתחלק לחו"ג כו', שהוא בחי' גילוי השערות להיות מקורות לחו"ב שהם בחינת תורה והוא ענין הכנף מין כנף כי גם השערות נמשכים מ"ג חיוורתא כו'. וזהו שפעמים משמע שהמצות יותר גבוהים ונעלים מהתורה לפי שבשרשן הם יותר נעלים שהן מבחינת עצמית הכתר, אבל מכל מקום למטה התורה יותר נעלה לפי שהוא בחינת גילוי הטעם שבמצוה. ועל כן נקראו המצות אברין דמלכא, כי כמו האבר

התורה נקרא מזון : ראה ג"כ תניא פ"ה.
 במשנת חסידים דג"פ : כנראה הכונה למס' אריך ספ"ד וא"כ צ"ל : דד"פ.
 וממקום הפנוי : צע"ק.
 ענין הטלית וציצית : בארוכה בלקו"ת ס"פ שלח. ובכ"מ.
 בענין הכבשים : לקו"ת אמור לט, א.

שאף שהוא מבחינת חכמה כי אופן העשי' שביד וההליכה שברגל הוא על ידי השכל, אבל מכל מקום עיקר הפועל הוא הרצון כו'. וכך בחינת המצות נמשכו למטה על ידי בחינת חכמה שהוא בחינת גילוי טעמי המצות ומכל מקום שרשן יותר נעלה וכו', וזהו ההחכמה תחיה בעליה*, כי אף שנקרא הכתר בעלי' דחכמה שהכתר הוא בחינת מקיף מכל מקום החכמה תחי' אותם, וזהו אני* הוי' אלקיכם הוי' הוא בחינת חכמה ואלקים הוא בחינת בינה שלעתיד יהי' הוי' בבחינת אלקים לפי שיתגלה בחינה יותר גבוה וכו' ת' עלמין דכסופא ד' מאות איש וכו'*. והי' הוי' לי לאלקים, וזהו למען תזכרו ועשיתם אתם אתם כתיב, אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים הוא בחינת בינה שנקרא מיצר ים, מי מדד כו'.

ועתה • אלקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך כו' הנה יש ג' מדריגות הלל ברכה והודאה ויש להבין תחילה שורש ענין ההלל ואח"כ ית' שורש בחי' הברכה ושרש בחי' ההודאה. דהנה שרש ענין פסוקי דומרה הוא בחי' ההילול והן המזמורים שמתחילים בהללוי' ומסיימים בהללוי' כו' כידוע. וביאור ענין ההילול הנה יש בלשון ההילול ב' פי' הא' לשון שבח כפשוטו והב' לשון בהירות והבהקת אור המאיר מן ההעלם לגילוי כמו בהלו נרו עלי ראשי וכמו יהל אור כו' וכידוע, והנה ב' הפירושים שרש וענין א' הוא ויש להבין תחילה שורש ענין השבח שמשבחים לבורא ית' מה ענינו וכי לשבח הוא צריך כו' אך הענין יובן עד"מ באדם התחתון שיש בנפשו מדות הרבה כמו כח השכל וכח החסד וכיוצא בו וכידוע, והנה כחות הללו כלולים ומתאחדים בעצמות הנפש בבחי' ההעלם ואינם באין לידי גילוי בכלי הגוף בלתי התעוררות שיעוררו אותם שיצאו מהעלם שלהם בנפש כמו כח השכל הכלול בעצם הנפש אינו מאיר בכלי המוח להשכיל איזה חכ' ממש בלתי התעוררות שיעוררו לכח השכל הכלול בהעלם הנפש שיאיר בגילוי למטה בכלי המוח להיותו כמו צורה לחומר המוח כו', וכן כח החסד הכלול בהעלם הנפש אינו מאיר למטה בכלי הלב בלתי התעוררו' שיעוררו אותם מן ההעלם שמתעלם אורו בנפש עצמותו עד"ז שאר הכוחות כמו כח הדיבור וכיוצא והדמיון לזה כמו אדם כשהוא ישן שכל כוחות נפשו בודאי הם כלולים בהעלם בעצמות נפשו ואין כח השכל מאיר במוח ולא המדות בלב

והחכמה תחי' בעלי' : ראה ג"כ לקו"ת בהעלתך לד, ג. ואתחנן ט, ג.

וזהו אני : ראה בכ"ז תו"א ר"פ ויצא. לקו"ת שלח מט, א ואלך.

ת' עלמין . . איש : ראה תו"א וישלח כד, ג.

ועתה : חלק ממאמר זה נדפס לעיל בחי"א ע' שע, וחסר שם סיום, ונדפס כאן מאמר

זה בשלימותו ע"פ כתיב יד אחרים בהם נמצא המאמר בשלימותו.

והדיבור בפה כו' וכאשר מעוררים אותם מן השינה נמשכים ויוצאים כל הכוחות שהיו בהעלם בנפש ובאין לידי גילוי בכלי הגוף או השכל מאיר במוח כו' אך הנה במה מעוררים לכוחות הנפש שיצאו מכח עצמות הנפש הנה אנו רואים בחוש שכאשר ישבחו לאדם באיזה מדה מן המדות הנה אותה מדה שמשבחים בה מיד תצא כח אותה המדה מבחי' העלם שלה בנפש לידי גילוי כי ע"י אותו השבח שמשבחים מעוררים לעצמו' הנפש עד שתתפעל באותו המדה שמשבחים שתאיר אותה מן ההעלם עצמותה להביא לידי גילוי בכלי הגוף ע"ד דוגמא כשמשבחים לאדם שהוא חכם גדול וחכמתו עמוקה ורחבה ביותר הנה ע"י זה השבח מעוררים לעצמות הנפש המשכלת שכלול בה כח החכ' להוציא לאור כח החכ' בבחי' גילוי להשכיל חכ' בהתגלות ממש וכן ע"ד כשמשבחין לאדם שהוא חסדן גדול מעוררים לכח החסד הכלול בנפש שיצא מההעלם לגילוי ועד"ז שאר כל הכחות, ובלתי השבח המה כלולים ובטלים בעצמות הנפש בבחי' ההעלם בדמיון שינה הנ"ל. אך עדיין יש להבין הא גופא למה ע"י השבח יעוררו לנפש להוציא מן ההעלם לגילוי דלכאורה אין כל חדש בשבח שמשבחים שהוא חכם גדול יותר מגופו של כח החכ' הכלולה בנפש כי אינו משבח רק לפי המדה ולא יותר שלא יחשב לגנאי כידוע אך הענין הוא כידוע דעצמות הנפש מובדל בערך גם מבחי' כחותיו הכלולים בה כי כחות הנפש הן רק ענפי' המתפשטים מעצם הנפש ולפעמים יתרחבו התפשטותם ולפעמים יתקצרו כפי אופן הארת העצמי' של הנפש בהן כמ"ש במ"א באריכות וע"כ ע"י השבח שמשבחים לנפש עצמה בכח חכ' וכיוצא הנה ע"ז תתרום הנפש בעצמותה ותתעורר להוציא כח החכ' הכלולה בה בהתפשטות אם בהתרחבות או בקצרה לפי אופן השבח וע"ד דוגמא גרעין הנזרע שהעלאת ביטול מציאות הגרעין בכח הצומח מעוררו להוציא צמחה גרעינין הרבה כמוהו ודוקא כמוהו שהרי לא יצמח מן החטה הזרועה שעורים וכיוצא וע"ד דוגמא זו יובן בנפש שלפי אופן העלאת מ"ג בשבחי' שמשבחי' אותה באותו האופן ממש תוציא האור מהעלם עצמותה אם משבחים בחכ' תוציא כח החכ' ואם משבחים בחסד תוציא כח החסד ואם מעט ואם רב הכל תלוי באופן השבח כו' וד"ל.

והנמשל מכל זה יובן למעלה למשכיל בבחי' ע"ס דאצי' שנק' בשם מדותיו ית' כידוע דהנה בעצמות אור א"ס שמאיר בקו וחוט להאציל ע"ס חו"ב ומדות כו' הרי אמרו אנת הוא חד ולא בחושבן ע"ס כו' וכמו שאמר למעלה לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל אינון מדות כלל רק שבחי' הארה בעלמא ממנו מאיר בבחי' הקו וחוט שמאיר להאציל חו"ב ושאר המדות וה"ז כדמיון הארת אור מעצמות הנפש להיות מתגלה הכחות הכלולי' בה כו' כנ"ל כך בחי' ע"ס הגנוזות בהעלם בעצמות המאציל המה מתגלים ע"י קו וחוט מן ההעלם לגילוי להיות נק' חכם ומבין וחסדן וכיוצא בבחי' גילוי באצילו' אך אינם באים לידי הגילוי מההעלם של עצמות המאציל בלתי התעוררות שיעוררו לכל מדה שתצא מן ההעלם כנ"ל בכחות הכלולים בנפש ובמה מעוררים בשבחים

שמשבחים לעצמות אור א"ס שהוא חכים ומבין וחסדן ורחמן וכיוצא עי"ז מתעורר לעצמות אא"ס להוציא מן ההעלם די"ס הגנוזות בעצמות שיבא לידי גילוי לפי שעל ידי השבח בהעלאת מ"נ יעוררו לעצמות אא"ס שיתפשט אורו להאיר באותה המדה והספירה הכלולה בו שתצא לידי גילוי ומטעם הנ"ל כמשל כחות הנפש וכמשל הגרעין הזורע כנ"ל וד"ל וזהו שורש ענין בחי' ההילול והשבח שמשבחים ומהללים לעצמות אור א"ס ומצד עצמו א"צ לשבחים הללו כי אא"ס בעצמו בתכלית האחדות הפשוטה כנ"ל ולא דאית ב"י מכל אליו מדות כלל רק כדי שיתעוררו להאיר אותם מן ההעלם לבא למטה בגילוי באצ"י ובבריאה כנ"ל, וזהו שרש ענין עשרה הילולים שבהללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו כו' שהן ע"ס דאצ"י הכלולים וגנוזים בעצמות המאציל שיצא לידי גילוי ע"י ההילול והשבח דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שרש ענין הב' פ"י שבהילול הא' לשון שבח כפשוטו והב' מלשון בהירות והבהקת אור מן ההעלם לגילוי כמו בהלו נרו והכל ענין א' מפני שע"י השבח מאירים ומבהקים האור מן ההעלם לגילוי כנ"ל ודרך כללות הנה מעוררים לעצמות המאציל שיאיר ג' קוין לגילוי חח"ן מימין ובג"ה משמאל כו' ועי"ז השבח לחסד עליון יעוררו לקו הימין שיבא בהתגלות וע"י השבח לגבורה יעורר לקו השמאל כו' וז"ש הגדול הגיבור ההנורא לעורר ג' קוין שיצאו מן ההעלם לגילוי וכנ"ל וזהו שורש ענין תיבת הללוי' שכולל כל ענין פסד"ז וע"כ בה מתחילין ובה מסיימין, כי הנה פ"י י"ה ידוע שהוא חו"ב דאצ"י כמ"ש כי ב"יה ה' צור עולמים ביו"ד דחכ' נברא העולם הבא שהוא בחי' בינה מאין ליש כו' ובחי' חו"ב דאצ"י הן שורש כל המדות דאצ"י והחכ' נק' ראשית ובינה נק' ב' דבראשית כו' ופ"י ההילול לי"ה היינו להביא ולהמשיך להם אור מבחי' ההעלם לגילוי דהיינו משרשם הנעלם בעצמות המאציל ע"ד הנ"ל בחו"ב הכלולים בנפש שיצאו לידי גילוי ע"י ההילולים וא"כ פ"י הללוי' היינו להאיר ב"יה דחו"ב הגילוי באצ"י בחי' תוס' אור מבחי' העלם עצמות המאציל ועד"ז כל פ"י ההילול בע"ס דאצ"י כמו יהללו את שם הוי' דשם הוי' הוא כולל לכל ע"ס דאצ"י קוצו של יו"ד בכתר שהיו"ד בחכ' ה' בבינה וי"ז מדות כו' כידוע והוא מלשון בהלו נרו כו' כנ"ל וד"ל.

אך מה שלפעמים אמר הללוי' לבחי' חו"ב דאצ"י בלבד ולפעמים אמר הללו את שם הוי' לכל שם הוי' דהיינו גם לבחי' זו"נ דאצ"י שהן אותיות ו"ה שבשם הוי' כידוע וגם יש להבין ההפרש בין אותיות י"ה שבשם הוי' לאותיות י"ה כשהן בפ"ע כמו הללו י"ה כנ"ל. הנה * כ"ז יובן בהקדם ענין א' הידוע בע"ח שיש בבחי' ז"א בחי' מוחין דקטנות ובחי' מוחין דגדלות מוחין דגדלות היינו כשבחי' מוחין דאור"א שנק' י"ה מאיר בהן ואו נק' שם הוי' שהן אותיות י"ה דאור"א המלבישי' בו"נ שנק' ו"ה ובחי' אותיות י"ה בפ"ע הן מבחי' חו"ב דאצ"י בעצמן קודם שיתפשטו ויאירו בו"א כו' וכולם צריכים בחי' הילול הנ"ל.

ולהבין ביאור כ"ז הנה מבשרי אחזה כו' כידוע שיש מדות טבעיים באדם מתחילת תולדתו מבטן כמו הרחמנות או האכזריות קמצנות ופורנות הנצחון וההתנשאות וכיוצא ובהן אין השכל מאיר כלל כי הן בטבע גם אם השכל נגד מדות הטבעיים לא יוכל למשול ברוחו ולעזוב אותם כידוע וזה נק' בחי' קטנות אך כאשר יגדל הנער יתנהגו כל התפעלות מדותיו עפ"י השכל דווקא דהיינו אם יחייב השכל לאהוב או לרחם יתפעל כך בלבו ואם לא יחייב השכל לא יתפעל באהבה או רחמנות כלל וכיוצא בזה בכל התפעלות המדות וגם אם תגבר המדה הטבעי' יוכל השכל למשול עליהם כו' וזה נק' בחי' גדלות דהיינו שהמוחין מלובשים במדות שבלב ועל פיהם יתנהגו וכו' וז"ש לפי שכלו יהולל איש איש הן המדות ועפ"י ריבוי המשכות המוחין במדות שהוא לפי גודל הנער יהולל איש ופי' יהולל מבואר למעלה שכולל ב' פי' השבח והבהקת האור מן ההעלם כמו בהלו נרו כו' וגם במדות שבלב שנק' איש יתוסף בהן בחי' גילוי אורם מן העלם עצמות הנפש ע"י השכל דוקא דהיינו לפי בחי' ריבוי אור השכל במדות כו' ואמנם ודאי בחי' תוס' גילוי אור מן ההעלם בשכל עצמו יהולל תחילה מלמעלה מן השכל ואח"כ מן השכל יהולל איש כו' וד"ל. ועפ"ז יובן למעלה במדות עליונים דאצי' שיש בחי' קטנות היינו בחי' ו"ק דז"א שנאצלו מתחילת אצילותם מן המאציל כדמיון מדות שנולדו טבעיים באדם כו' ובחי' גדלות המדות היינו כשהארת חו"ב דאצי' מאיר במדות דז"א עד שאינם מתנהגין רק עפ"י המוחין כו' ויש בזה כמה מדריגות דהיינו בבחי' הקטנות יש כמה מדריגות כמו עיבור ויניקה מוחין כו' וכמו"כ בבחי' הגדלות יש כמה מדריגות אך כל זה אינו אלא בחי' המשכות מוחין דאז"א בז"א אבל בחי' מוחין דאז"א נבדל בערך לגמרי מבחי' המדות וגם מבחי' המוחין דאז"א שמלובשים במדות כי ודאי אין דמיון כלל לשכל שמחמתו מתפעל בלב לאור ההשכלה עצמה כמו שהוא במוח החכ' במוח הבינה שאינם שייכים כלל לענין ההתפעלות אלא הוא רק שכל וסברא בלבד ורק אפס קצתו השכל מאיר ומתפשט בלב כנודע ובוהו יובן ההפרש בין אותיות י"ה דבשם הוי' לאותיות י"ה כשהן בפ"ע דאותיות י"ה בפ"ע הן בחי' חו"ב דאצי' עצמן כמו שהן למעלה קודם שיתפשטו ויאירו במוחין דז"א שהן המדות ואותיות י"ה שבשם הוי' הוא בחי' המוחין דאימא שמאירין במדות הנק' מוחין דגדלות כנ"ל וע"ז נאמר לפי שכלו יהולל איש פי' איש הוא בחי' מדות דז"א כמ"ש ה' איש מלחמה כנודע ולפי ערך הארת חכ' דאור אבא בז"א יהולל איש זה מבחי' ההעלם וממילא יובן דתחילה יהולל בחי' החכ' מן ההעלם שלמעלה מן החכ' וכנ"ל בפ"י הללוי' דגם י"ה דחו"ב עצמן צריכים לבחי' ההילול והן מתהללים בתחילה ואח"כ יהללו את שם הוי' שהוא בחי' מוחין שלהם המלובשים בזו"ג שנק' שם הוי"ה דהיינו אותיות י"ה שמאירים בו"ה שנק' זו"ג וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כו' וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין ההפרש שבין הילול לברכה אך תחילה יש להקדים עוד ענין א' בבחי' ההילול והוא מה שכתוב בספרי המקובלים

דשורש בחי' פסד"ז הוא בבחי' היצירה וברכת יוצר אור הוא כבריאה כו' דהנה כתי' יוצר אור ובורא חשך ויש להבין לכאורה דהלא בחי' הבריאה הוא למעלה מבחי' היצירה כידוע ואיך אמר כאן דהאור בבחי' היצי' והחושך בבחי' הבריאה כו' הרי ודאי האור געלה מן החושך כו' אך הענין הוא דפי' אור הוא בחי' גילוי מן ההעלם כמו אור השמש שמאיר ומתפשט להאיר לארץ ולדרים וכן הארת השכל כמו החכם שמאיר עיני חכמים וזולתו כו' והרי מה שהי' הדבר גנוח בהעלם האיר לחכמים וזולתו בגילוי והנה עד"מ השפעת הרב לתלמידו איזה דברי חכמה שאם דבר החכ' הזה אינה עמוקה כ"כ יוכל להביא כולה כמו שהיא בגילוי בדיבור אך אם היא עמוקה יותר מדאי הנה אינו יכול להביא בגילוי בדיבור כמו שהוא אצלו בעומק אלא בהכרח שישאר עיקר פנימי' העומק של אותו דבר חכמה במוח המשפיע ולא נגלה ממנו בדיבור רק החיצוניות והעיקר נשאר בהעלם מן המקבל, וזה ההעלם נק' חשך היינו לשון מניעה שנמנע מלבא בגילוי וגם פי' חשך זה מלשון העדר אור כפשוטו לפי שאינו מאיר ומתגלה כלל ואמנם אין זה אלא בדבר חכ' שהיא עמוקה ביותר אבל כשאינה עמוקה כ"כ יכולה לבא כולה בגילוי וכך יובן למעלה למשכיל בהפרש אשר בין בחי' יצירה לבריאה להיות כי בחי' הבריאה הוא בחי' ההעלם ובחי' היצירה הוא בחי' האור והטעם הוא כי בחי' אור הבריאה קרוב יותר לבחי' אור האצי' מאור היצי' ולעוצם מעלתו ומדריגתו לא יוכל לבא בגילוי כ"כ רק אפס קצהו בלבד והעיקר נשאר בהעלם למעלה וע"כ נק' הבריאה חשך וכמ"ש ובורא חשך כו' ובחי' אור היצירה למטה הימנו נק' אור לפי שאין אורה גבוה כ"כ ע"כ יכולה לבא בבחי' גילוי כמות שהוא ולזה רמזו רז"ל דברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא פי' בבחי' התהוות יש מאין מבחי' אור האצי' הוצרך להיות תחילה בבחי' ההעלם שנק' חשוכא והוא ענין עולם הבריאה ואח"כ בא האור לידי גילוי והוא בחי' עולם היצי' וזהו והדר נהורא וכו' וד"ל. ובוהו יובן ג"כ מה שאמר בזוהר בכמה דוכתי דאימא מקננא בכורסי' כו' ופי' כורסי' הוא עולם הבריאה שנק' כסא הכבוד כידוע שהמל' נק' כבוד כו' הענין הוא כי פי' אימא הוא בחי' בינה דאצי' כידוע והיינו בחי' כח ההשגה וההבנה בא"ס כו' אך הנבראים שבעולם הבריאה א"א ששיגו א"ס שבאצי' בבחי' השגה ממש שהרי לית מח' תפ"כ אלא משיגים רק בבחי' העלם מרחוק בלבד ולכך אמר דבינה דאצי' מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה פי' מקננא בבחי' העלם עד"מ הציפור שעושה לה קן מקום להתכסות ולדור שם הנק' ק"ן אשר שם צפרים יקננו כידוע ואחר בחי' ההעלם דאימא מקננא כבריאה או יוכל לבוא אפס קצהו בבחי' הגילוי בעולם היצי' והוא מ"ש בע"ח דמל' דבריאה לבד געשה בחי' ע"י ליצי' כנ"ל ודוקא אחר בחי' ההעלם הזה יוכל להאיר ביצי' אבל אם לא בחי' ההעלם דבריאה לא יוכל לבא בגילוי ביצירה עצם אור דאצי' כנ"ל בפי' המאמר ברישא חשוכא והדר כו' וכמובן ממשל הנ"ל וד"ל. והנה מתוך כ"ז יובן למשכיל גם למעלה באורות דאצי' כשנאצלו מן המאציל מאחר שנאצלו בבחי' גילוי אור עכ"פ הרי הוצרך תחילה להיות האור הנאצל מן המאציל בבחי' ההעלם וע"ד שאמר כבריאתו של עולם ברישא

חשוכא כך הוא באצ"י עולם הנאצל כידוע דלגבי עצמות א"ס שווין אצ"י ובריאה וכאמר הידוע חכים ולא בחכ' ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא כו' עד לאו מכל אלין מדות כלל וא"כ כדי שיהי' נק' חכים ומבין בחכ' ובינה ידיען דהיינו בבחי' גילוי אור האצ"י הוצרך להיות בחי' חו"ב אלא בבחי' ההעלם תחילה והיינו מ"ש ולא בחכ' ידיעא כו' וע"ד דוגמא הנה פי' בינה דאצ"י הוא בחי' כח ואור באצ"י המשיג השגות באא"ס כידוע והרי לפעמים אמרו לית מח' תפיסא ב"כ דמשמע אפי' מח' דאצ"י שהוא בחי' בינה דאצילות או חכ' דאצ"י שנק' חש"ב מ"ה אלא הענין הוא משום דבחי' ההעלם דבינה דאצ"י הנק' מבין אך לא בבינה ידיעא בהשגה כו' כנ"ל וע"ז אמרו דלית מחתב"כ בבחי' גילוי אלא בהעלם וע"ד הנ"ל באור האצ"י הנמשך בנבראים שצ"ל תחילה ההעלם בעולם הבריאה כנ"ל וכך הוא בכל פרטי האצילות ודרך כללות יש בחי' בריאה ויצירה גם באצ"י כידוע דהמדות דז"א נק' יצירה שבאצ"י ובחי' אור"א נק' בחי' בריאה בהעלם וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו כו' ודרך כללות יותר נק' א"ק אדם דבריאה וע"ז וא"א אדם דיצירה וע"ז נאמר יוצר אור בחי' אור הכתר דא"א ובורא חשך העלם דא"ק וכמ"ש ישת חשך סתרו כו' וד"ל וזהו שאמרו בספרי הקבלה דשורש בחי' פסוד"ז שנק' הילול כנ"ל דווקא בבחי' היצירה ושורש ברכת יוצר אור ובורא חשך כו' בבחי' הבריאה כי הילול דהללו י"ה דבפסוד"ז הוא בבחי' הגילוי מן ההעלם שנק' אור מלשון בהלו נרו כנ"ל והיינו דווקא בבחי' היצירה ששם בא האור בבחי' גילוי מן ההעלם דבריאה עד רום המעלות גם לפני האצ"י וזהו פי' הללוי' לאו"א ג"כ כנ"ל אבל ברכת יוצר אור הוא בבחי' הבריאה שנק' העלם ושם אימא מקננא בכורסייא כנ"ל וכידוע בסדר ד' תיקונים דשכינתא לפני ב"ש בעשי' ומב"ש עד יוצר ביצירה ומיוצר עד ש"ע בבריאה וש"ע באצ"י כנ"ל וד"ל.

והנה יש להקדים עוד ענין א' בבחי' ההילול הנ"ל ששרשו בבחי' היצירה שנקרא אור, למה נק' גילוי זה בשם אור דייקא ולא בשם אחר זולתו והנה יש להבין במהות האור הגשמי למטה וממנו יובן בבחי' האור הרוחני למעלה מעלה עד רום המעלות כנ"ל בהיות ידוע בטבע מעלת האור מצד עצמו ומהותו מפני שהיותו דבר המאיר ומבהיק לעין כו' וא"כ חשוב הוא יותר משארי דברים זולתו שאין בהם מעלה זאת אך הנה באמת עיקר מעלות וגודל יקרת הערך של האור אינו מצד עצם האור בלבד אלא מצד תועלת הנמצא מאורו אשר התועלת ההוא יקר הרבה מעצם מעלת האור כנ"ל והתועלת הנמצא מן האור ידוע שהוא כדי למצוא דברי חפץ היקרים מאד אשר נעלמים מן העין במקום חשך ואפילה ולא ימצאם המבקש בלתי אם לא שיאיר באור הנר וכיוצא באותו מקום החושך ואזי נראים ונתגלים אותן דברי חפץ היקרים לעין אשר לא היו נראים תחילה מפני חשך שכיסה עליהם כמו ע"ד דוגמא אדם שרוצה ליקח חפצים יקרים כאבנים טובות ומרגליות להשתעשע בהן והם מונחים במקום חשך ואפילה הרי לחינם הוציא כל הון יקר עליהם אך בסיבת אור הנר שמביא לאותו מקום החושך הרי יתגלו לעין ויוכל להשתעשע בהן וזהו

התועלת הגדול שמגיע בסיבת האור יותר מגופו של עצם האור שאינו יקר הערך כנ"ל וגם כשמאיר ומבהיק לגבי אותן חפצים היקרים מאוד או עד"מ כשהחכם ירצה להשיג חכ' נפלאה מאד באיזה ספר שכתוב בו דברי חכ' ובלילה באישון חשך לא יוכל להביט בספר בלתי הארת אור הנר הרי התועלת הגדול מה שמשיג אור החכ' נפלאה וודאי יקר הרבה מגופו של אור כו' וכיוצא בזה בכל הדברים הצריכים לאדם ולא יגיע עליהם למצוא אותם בלתי האור שנמצא מוכן מכ"ז שפעולות האור ותכלית התועלת שלו גדול הרבה מגופו של אור עד שנוכל לומר שהאור נחשב רק לבחי' טפל לגבי העיקר בלבד דהיינו שמהותו נחשב טפל לגבי אותו התועלת המגיע ממנו שהוא מציאות אבני חפץ היקרים או השגת חכ' וכיוצא שהרי אין כוונת האדם ליהנות כלל מזיו הבהקת האור בשעה שמוצא ע"י האבני חפץ או השגת חכ' וכמעט שאינו משגיח עליו כלל רק כדי שע"ז יוכל להשיג חפצו היקר והרי זה כמו קרדום שפועל ע"י חפצו ורצונו בעצים כנ"ל ודרך כלליות יובן מזה שהאור מאיר את החושך דווקא גדול מעלה זו ביותר ממעלת עצם אורו כשאינו מאיר את החושך כמו שרגא בטיהרא כו' וזהו כיתרון אור מן החשך דווקא לפי שע"י הארתו בחושך נתגלה המצפוני"ם שבחושך כו' וד"ל. והגמשל מכל הנ"ל באור הגשמי למטה יובן ג"כ למעלה באור הרוחני עד רום המעלות דהיינו בחי' הגילוי מן ההעלם הנק' אור רוחני למעלה בכ"מ שהוא באב"ע שטבע מעלתו מצד עצם גילוי אין לו ערך לגבי בחי' התועלת העליון הנמצא מסיבת אורו כי הנה מלבד מעלת עצם אורו שהוא בחי' הגילוי מן ההעלם ע"ד בחי' ההילול והשבח שנק' אור כמ"ש בהילו נרו כו' להוציא מן ההעלם לגילוי הנה אין ערוך מעלה זו לגבי מעלת התועלת העליון שנמצא מבחי' גילוי זה והוא במה שמאיר את החושך העליון והיינו בחי' התווה שנק' חושך כידוע ולמטה הוא בחי' ההסתר והצמצום דאחוריים דשם בין המסתיר לגמרי על שם הוי' דז"א כמ"ש כי שמש ומגן כו' עד בחי' צמצום יותר אחרון דעולם העשי' וידוע דו' מלכים קדמאין שמתו נפלו בעולם הבריאה בבחי' אחוריים דשם בין כנ"ל והן כל רפ"ח ניצוצים דתווה שנפלו למטה במקום חושך ואפילה דנוגה דבי"ע וכאשר צריכים בירור והעלאה מהיכלות החיצונים צריך להביא בבחי' חושך זה הארת אור העליון והיינו בחי' אור דשם מ"ה דתיקון שמאיר את החושך דנוגה והוא ענין הבירורי' דרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא לנהורא כו' דמ"ה מברר לב"ן כנודע ועד"מ הנ"ל בחושך גשמי שבסיבת האור דווקא ימצא כל דברי חפץ היקרים הטמונים בחושך כך נמצאו כל רפ"ח ניצוצים הטמונים בהעלם והסתר דנוגה ועולים למעלה כו' ומפני ששורש בחי' התווה גבוה הרבה מבחי' התיקון כנודע בפני לפני מלוך מלך לבנ"י כו' ע"כ לא נחשב בחי' הארת אור שם מ"ה דתיקון להאיר לחושך דשם בין דתווה רק לבחי' טפל לגבי העיקר כי העיקר הוא העלאת רפ"ח ניצוצי' שנמשלו למציאת אבני חפץ יקר כו' וכנ"ל במשל וד"ל שאין כוונת האדם להאיר נר רק למצא חפצי היקרים וכנ"ל וכך עצם רפ"ח ניצוצים גדול אורם הרבה מעצם אור דתיקון אך ע"י הארת אור דתיקון

נתגלו אורות רפ"ח ניצוצין דתוהו מן החושך דנוגה שכיסה עליהם כו' ונמצא תועלת האור דתיקון להאיר את החושך דתוהו גדול הרבה מעצם אור דתיקון. וז"ש כיתרון אור מן החושך דווקא וד"ל וא"כ הרי מובן מכ"ז שגם בבחי' אור היותר עליון למעלה דהיינו גם בבחי' ההילול י"ה שהן חו"ב דאצי' כפי' הללו י"ה כו' שגם בחי' הארה זו מצד עצמה הרי אין לה ערך לגבי התועלת הנמצא מאורה להאיר את בחי' החושך דתוהו למטה כו' וד"ל וזהו הטעם ג"כ שנק' ההילול הוה בשם פסוד"ל לשון זמיר עריצים דהיינו ענין כריתה והבדלה להכרית יניקת החיצונים כמ"ש רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים כו' ודווקא ע"י פסוקי ההילול דהללו י"ה שבכל מזמורים האלו לפי שיש בכח האור הוה להאיר את החושך דנוגה לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וממילא יתפרדו כל חלקי הרע דנוגה כמ"ש כהמס דונג מפני אש כן יאבדו רשעים כו' וד"ל.

ומעתה יובן שורש ענין ההפרש שבין הילול לברכה דהנה מובן מתוך כל הנ"ל בשורש בחי' האור שאינו בחי' השפעה עצמית מאחר שאין העיקר בשפע האור בשביל עצמותו ומהותו בלבד שהוא ההארה וההבהקה בלבד אלא העיקר הוא מה שמחמת הארה שמאיר יוכל למצוא דברי חפץ הרי א"כ אין שפע האור המאיר נק' בשם עצמות השפע אלא למצא ע"י השפע העיקרית אבל שפע האור אינו אלא השפעה טפילה לגבי העיקר וכנ"ל אך הנה בחי' הברכה נק' דווקא השפעה עצמית ושרשית רק שראשיתה מצער בהעלם ואחריתה ישגה מאד בהתרבות והתרחבות התפשטות גדולה ואין כל חדר בהתרחבות וריבוי זה כי הכל ה' גנוז בהעלם בשורש ומקור רק שיצא מן המיצר בהעלם המקור לידי גילוי להתפשט ולהתרחב יותר מכפי עצם שרשו ומקורו אפי' כמלא נימא כו' ויובן כ"ז בענין ברכה למעלה עפ"י ענין ברכה הגשמי למטה דהנה פי' ברכה הוא מלשון בריכת מים שהוא מקום נביעת המעין ששם מתברכין המים ממקורם ונובעים בתמידות כמו שאמרו נהרא מכיפי' מיברך כו' והרי נביעה זו מן המקור הוא מאד בהעלם טיפין טיפין אחדים נובעי' אך אח"כ מתפשטין המים ומתרחבין בהרבה גדולה והוא הנהר שיוצא בשטף ובהתרחבות ובוודאי אין כל חדר בעצם ריבוי המים שבנהר כי ממקור המעין יהלכון רק שבאין מן המיצר להתפשטות והתרחבות בלבד וכמו השופך מים בצינור דק שהוא מקום מצומצם וממנו נתפשטו לאורך ורוחב כך הוא גידי המעינות מצומצמים מאוד אך בהמשך מהן המים ילכו מעט בארץ ויתפשטו ויתרחבו ואין כל חדר בעיקר מציאותם רק שיצאו מן ההעלם והצמצום לידי גילוי והתפשטות בהרבה ואעפ"כ התפשטות זאת מתחדשת אחר הנביעה אבל אין החידוש הוה בגוף ריבוי המים רק מה שמתפשטין בשטח בלבד כנ"ל ונמצא פי' ברכה עד"ז שהוא בחי' ריבוי התפשטות הבא מן המקור אינו משנה דבר מה בעיקר המציאות כמו שהוא במקורו וכך יובן ענין ברכה מצמיחת הגפן ע"י הבריכה כמו המברך את ענף הגפן שלוקח ענף א' ומברך בארץ ומתוך עפר הארץ מתברך הענף ומתפשט צמיחת גפן חדש ממנו שגם זה אין הברכה זאת עושה דבר חדש

בעיקר המציאות רק שאותו הגפן בעצמו הוא שנתפשט ונתרבה אח"כ וכן כל בחי' התולדה וריבוי כמו צמיחת גרעיני חטים הרבה מגרעין א' וכמ"ש וימצא בשנה ההיא מאה שערים או תולדות החי בברכת פרי הבטן הכל הוא רק בחי' התפשטות וריבוי הבא מן המקור שאין כל חדש בזה כנ"ל וגם אינו משנה ההשפעה מכמו שהיא במקורה וא"כ הרי נק' זה בשם השפעה עצמית ושרשית כנ"ל דהיינו שעצמות המקור נתפשט ונתרחב כנ"ל וד"ל.

ויובן דבר זה בתוס' ביאור ממה שמצינו ביעקב שבירך למנשה ואפרים ואמר יוסף ליעקב שים נא ימינך כו' כי זה הבכור והשיב לו יעקב ידעתי בני ידעתי ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כו' ולכאורה דבר זה כפלא יחשב שהרי זה היתה בקשת יוסף שלא ישכיל את ידיו ויניח את ימינו על ראש מנשה כי הוא הבכור למען יתברך בימינו בתוס' ברכה על אחיו הקטן שיתברך בשמאל וא"כ מה זו תשובה שהשיב לו יעקב ידעתי כו' ואולם אחיו הקטן כו' הלא בברכתו תלוי מלתא ואם יברך למנשה בימין יגדל מנשה מאחיו הקטן כנ"ל וגם למה אמר אחיו הקטן יגדל דמשמע מצד ידיעתו העתיד שיגדל הקטן ע"כ מניח ימינו עליו א"כ לא בברכתו תלוי מלתא ואין לומר שחפץ ה' לברך את אפרים יותר ע"כ שם ימינו עליו א"כ מה תלה בידיעתו שיודע שאחיו הקטן יגדל הא א"א לו למלאות שאלתו ולברך את מנשה יותר כי כך גם גזירת ורצון העליון ית' להגדיל לאחיו הקטן וגם למה לא ימלא שאלת ובקשת יוסף אך עפ"י הנ"ל יתורץ הכל שבאמת הגם שבוודאי בברכת יעקב תלוי מלתא אך זאת תשובת יעקב ידעתי שזהו הבכור אבל לא אוכל לשנות השפע מכמו שהיא במקורה וכנ"ל בבחי' הברכה דאין בחי' התפשטות והתרחבו' דבר חדש רק שמן המקור יצאו להיות בהתפשטות והתרחבות וכמשל המעין או המבריך כנ"ל שלפי שהברכה היא בחי' השפעה עצמית ושרשית דהיינו שהגוף והעצם המקור הוא אשר בא ונמשך בהתפשטות וריבוי בלבד למטה כו' וא"כ הרי א"א לשנות למטה באופן הברכה או להמשיך איזה דבר חדש רק להביאו לבחי' המקור להתפשטות וריבוי ובמקור העליון יש ברכה מרובה לאחיו הקטן דווקא וע"כ ידעתי שיגדל אחיו בריבוי למטה ממילא ביותר מאחיו הגדול ואין בידו לשנות אלא לברך כל או"א מהם כאשר נמצא שורש לברכתו למעלה אם מעט ואם רב שיבא בהתפשטות למטה וע"כ אמר יעקב שלא יוכל להניח יד ימינו על ראש מנשה כי שורש ומקור ברכתו למעלה קטן מן שורש ומקור ברכת אפרים ומה מועיל שיניח ידו הימנית עליו כי א"א שיתברך למטה יותר מכפי עצם שורש ומקור ברכתו למעלה כנ"ל באריכות וזהו שאמר אולם אחיו הקטן יגדל לשון הודאה על העתיד בלבד שממילא יגדל למטה ביותר ריבוי מצד שורש ומקור ברכתו למעלה כי רב הוא ואעפ"כ בברכת יעקב תלוי מילתא דהיינו להביא ולהמשיך את המקור לידי התפשטות וריבוי אבל אין ביכולת יעקב לשנות באופן בחי' התפשטות וריבוי מזה לזה רק כפי שרשם ומקורם למעלה דוקא ולכך שיכל את ידיו בברכו אותם וד"ל.

ובזה יובן גם כן בברכת יעקב לפני מותו כשבירך שבטי ישראל דכתי' איש אשר כברכתו בירך אותם פי' כברכתו דווקא במקורו למעלה כי י"ב

השבתים הרי יש להם כל או"א שורש ומקור למעלה בבחי' האצ"י בבחי' ו"ק דז"א * ונק' י"ב גבולי אלכסון כמ"ש ששם עלו שבטי י"ה כו' וכמ"ש בוהר ובע"ח וכאשר בירך אותם אביהם דהיינו להביא ולהמשיך לבחי' המקור של כאו"א לידי בחי' התפשטות וריבוי איש איש כברכתו בשרשו ומקורו דווקא בירך אותם ולא שינה אפי' כמלא נימא מפני שא"א לשנות הברכה מטעם הנ"ל וד"ל.

ואחכ"ז הרי מובן ההפרש בין בחי' האור שנק' הילול לבחי' הברכה שהברכה הוא בחי' השפעה עצמית ומקורית כנ"ל וזהו עיקר ענין ההפרש שבין בחי' פסוד"ז שהוא בחי' היצי' שנק' אור כמ"ש יוצר אור כנ"ל וכן ברכת יוצר אור שנק' ברכה שהוא בבחי' הבריאה שהשפע בא שם בבחי' עצמות וכנ"ל בפ"י המאמר ברישא חשוכא כו' שהוא בחי' ההעלם כו' והיינו מ"ש דאימא מקננא בכורסיי כו' וד"ל.

וז"הו ג"כ שורש ענין ההפרש בין שבת לחול הגה אמרז"ל ברכת ה' היא תעשיר זה שבת כו' לפי שבשבת נאמר ויברך אלקים את יום השביעי וע"כ נק' שבת בשם ברכת ה' כו' ויש להבין לכאורה מה שייכות יש לשבת עם ענין הברכה דלכאורה אין אנו רואים שום שפע וברכה יתירה בשבת יותר מבשאר ימים אך הענין יובן עפ"י הנ"ל בענין אור וברכה ותחילה יש להקדים ענין א' הנזכר בע"ח בהפרש אשר בין שבת לחול דבו' יומין דחול אין האור בא רק מבחי' האור דעשי' שבתוכו מלובש ונעלם בחי' אור דיצי' וביצי' מלובש ונעלם אור דבריאה וזהו בח"ל דווקא אבל בארץ ישראל גם בחול האור דיצי' מאיר בלי לבוש דאור דעשי' אבל בשבת מאיר בא"י בחי' אור דברי' בלי לבוש והעלם דיצי' ובח"ל מאיר ג"כ אור דבריאה בשבת רק שמתלבש ע"י היצירה כו' ובחי' אור דבריאה זה הוא הנק' בגדי שבת שהמל' נתלבש בזמן קבלת שבת כמ"ש דאפשיטת מלבושהא כנ"ל דהיינו שפושטת בגדי חול ומתלבשת בגדי שבת וז"ש ותלבש אסתר מלכות פי' אסתר הוא בחי' המל' שאורה מוסתרת בבגדי חול דבריאה כל ימות החול כדי לברר בירורים כו' ובשבת פושטת בגדי חול ומלבשת בגדי מל' וז"ש ה' מלך גאות לבש וכן עוז והדר לברשו כו' וד"ל.

וביאר הדברים הנה ידוע בתירוץ הקושיא הידוע מאחר שבשבת נאמר כי בו שבת מכל מלאכתו כו' למה נשפע כל השפעות והמשכות בשבת כמו בחול כו' והתירוץ הוא דיש הפרש בין בחי' פנימיות לבחי' חיצוניות בכל עולם ועולם כידוע ומה שנאמר כי בו שבת כו' היינו בבחי' הפנימיות אבל בבחי' החיצוניות אין הפרש בין שבת לחול ומה שאמרו דבשבת זמן עליות העולמות הכל קאי על בחי' הפנימיות דווקא ועד"מ באדם ששכלו ומדותיו מאירים בהארה פנימית כמו בבחי' השמחה וכיוצא ואעפ"כ לא ניכר מאומה איזה שינוי בחיצוניות אברים כנ"ל וכמ"ש במ"א באריכות וא"כ יש להבין מה זו ענין עליות פנימיות העולמות בשבת יותר מבחול כו' והענין ידוע כי בו ימי החול בחי' הפנימיות מלובש ונעלם בחיצוניות כדי לבכר בירורים לאהפכא

חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו כו' שוהו ענין ל"ט מלאכות חורש וזורע כו' ועד"מ ממלאכה גשמית שהוא ענין תיקון הרע לטוב כמו חורש וזורע וקוצר והדש וטוחן כו' שכל אלה תיקון והכשר הדבר כדי שיהי' ראוי למאכל ואח"כ אופה ומבשל כו' כדי שיהי' ראוי לאכילה כו' והעבודה הזאת הנעשית בחיצוניות האברים מוכרח שיאיר בה מבחי' הפנימיות כמו השכל והמדות שאל"כ לא ידע מה לעבוד ולתקן כו' ונמצא בחי' הפנימיות מלובש בחיצוניות אלא שהוא מלובש בצמצום עצמות פנימיות רק בשביל תיקון דבר מלאכה חיצוניות וכמו הרב שמשפיל שכלו להסביר לתלמיד כדי שיבין גם הוא לפי צמצום שכלו שאין זה ערך לגבי עצם השגת הרב כשהוא משיג לעצמו וכמו"כ יובן בענין המלאכות העליונים הנק' בחי' בירורים לאהפכא חשוכא לנהורא כנ"ל שם ודאי מלובש בעבודת בירורים הללו מבחי' הפנימיות כי בחכ' אתברירו כידוע אך שהוא מתלבש ומתצמצם בעבודה זו מאוד כו' אבל בשבת בורר אסור כידוע ואז זמן עליות בחי' הפנימיות של כל עולם שלא לעסוק ולצמצם א"ע בעבודת הבירורים אלא יעלה לבחי' עצמיות הפנימיות כו' וז"ש כי בו שבת וינפש וה"ז כמו ששכלו של הרב עוסק להשיג לעצמו ולא לזולתו שפניו מאירות כו' וכך למעלה בשבת הוא זמן הארת הפנימיות כמו שהוא ואף עפ"י שכל ההשפעות נשפע בשבת היינו רק מבחי' החיצוניות מבלי הלבשת הפנימיות בה כנ"ל וד"ל. ובכ"ז יובן ג"כ ענין הנ"ל דבשבת האור דאצי' מאיר באור דבריאה בלי צמצום והתלבשות כדי לברר בירורי' כמו בחול אלא מאיר כמו שהוא בפנימיות וכן אור הבריאה מאיר כמו שהוא מבלי התלבשות וצמצום ביצי' כו' ואז נק' הבריאה לגבי האצי' בשם בגדי שבת או בגדי המל' כי לבוש הבריאה אז אינו בבחי' הסתר והעלם לאור האצי' והרי הוא כמו שאדם פושט בגדי עבודתו אשר בשדה ולובש בגדי עצמו כשמצטרך לילך לבית שר גדול ועד שארז"ל בגד שבישל בהן קדירה לרבו אל ימוזג בו את הכוס לרבו כו' וד"ל וז"ש רז"ל דברכת ה' זו שבת לפי שאו הוא בחי' השפעת האור העצמי שלא לברר בירורים כנ"ל ומבואר למעלה שהברכה הוא בחי' השפעה עצמית ומקורית וע"כ האור בא בבריאה כו' משא"כ בחול שהאור הוא בחי' היצי' מפני שהשפע בא בחול רק בשביל לברר בירורים בחיצוניות שאין זה בחי' השפעה עצמית כנ"ל בשורש בחי' האור שאינו בא רק להאיר את החושך כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ שורש ענין המנורה דזכרי' דכתי' ראיתי מנורת זהב כו' וז' נרותי עליה זו מוצקות לנרות כו' ושני זיתים עלי' א' מימין הגולה כו' דהנה מבואר באריכות במ"א בשורש המנורת זהב שהוא בחי' שורש כנ"י למעלה דהיינו בחי' מל' דאצי' ולפי שעיקר בנין המל' הוא בחי' הגבורות ע"כ נק' מנורת זהב כידוע וכמו בענין הדלקת הנרות המנורה שנא' באהרן בהעלותך את הנרות כו' שהוא ענין העלאת הס' ריבוא ניצוצות כללות נשמות ישראל הנק' נרות כמ"ש כי נר ה' נשמת אדם ופי' בהעלותך את הנרות היינו להדליק אור בנרות כי הו' נרות שעל המנורה כמ"ש וז' נרותי עלי' היינו בחי' ז' רועים שמשפיעים אור לכנ"י והוא האור שהי' דולק בכל הו' נרות של

המנורה ואהרן כהנא רבא משפיע * חסד דע"י המעלה לז' נרות כו' וכך יובן במ"ש זז' נרות' עלי' שהן ז' רועים שמקבלים מבחי' המדות דז"א ומשפיעים למל' וד"ל. וענין הגולה אשר על ראשה הוא בחי' בינה הנק' אם הבנים כידוע וממנה נמשך האור לז' מדות שהן ז' נרות והטעם שנק' גולה א' מלשון גילוי והב' מלשון גולת הכותרת כו' מפני שבחי' בינה הוא בחי' התפשטות השגה לאורך ורוחב כמו הגולה שהוא ספל * רחבה משא"כ בבחי' החכ' שהוא בבחי' נקודה בהעלם עדיין למעלה מן ההשגה כידוע וכמ"ש החכמה מאין תמצא פי' שנמצאת בבחי' אין בהעלם דכתר ונמשך האור מהעלם לגילוי בגולה שעל ראשה תחילה דהיינו שיבא האור דחכ' הנעלם בבחי' רוחב ההשגה ואח"כ נמשך מבינה להיות כתר לז"א ולכך נק' גולות הכותרת כו' וד"ל. וכ"ז הוא בחי' אור שאינו נקרא השפעה עצמית רק להאיר בשביל ד"א שהוא העיקר כנ"ל וגם במנורת זהב הנה כל בחי' האור שהוא מאיר ומדליק לנרות מהארת אור הבינה שנק' גולה הוא כדי להאיר את החושך בלבד כנ"ל אבל בחי' ברכה שהוא בחי' אור ושפע עצמית ומקורית הוא בחי' השמן שבשני הזיתים שהי' נמשך לז' מוצקות שעל הגולה כו' דאעפ"י שב' מיני מוצקות הי' א' של שמן וא' של זהב לפי' הזוהר אבל אותן של שמן הן העיקר כי השמן הוא מקור העצמי שממנו נמשך בחי' התפשטות וריבוי אור במשך זמן מה כי לפי צלילות השמן כך יהי' בהירות האור וגם לפי ריבוי השמן ירבה זמן מציאות וגודל האור כנ"ל וזהו שכתוב ושני זיתים עלי' א' מימין הגולה והב' על שמאל הגולה כו' וכנ"ל בענין השבת שנק' ברכת ה' כו' מטעם הג"ל וד"ל.

וענין שני הזיתים א' מימין הגולה והב' על שמאלה כו' הנה יובן בהקדם תחילה בבחי' בינה שיש בה ב' מדריגות חסדים וגבורות ונק' חו"ג דאימא וכמור"כ יש בחי' חו"ג באבא כו' וביאור ענין חו"ג דאימא הנה המה ב' מיני התפעלות אהבה שנוולדים מן השכל והתבוננות הא' הוא בחי' האהבה הנמשכת כמים שימשך לב האדם לדבר מה באהבה קרה כמים ואמנם המשכה זאת שנמשך לבו לדבקה בדבר הנאהב הנה הוא בחי' התפעלות ממש רק שהיא נמשכת בבחי' הקרירות כמים והוא ג"כ בחי' דבר המשכה לחוץ ממנו שזה נק' מלמעלה למטה כידוע וע"ד שנא' אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך כו' אבל מדרי' הב' הנולדה מן השכל הוא בחי' התפעלות אהבה ברשפי אש התשוקה הנפלאה בבחי' צמאון הלב כו' שהוא מבחי' הגבורות דאש היפך האהבה שנמשכת כמים כנ"ל וכמו שטבע אש לעלות למעלה היפך טבע המים שיורדים מגבוה לגמוך כו' כך טבע האהבה ברשפי אש לעלות למעלה כו' שהוא בחי' הרצוא כמאמר אם רץ לברך כו' וכידוע ובי' מיני אהבות נק' בחי' חו"ג דאימא למעלה בחי' אהבה שנמשכת כמים מלמעלה למטה נק' בחי' חסדים דאימא ובחי' האהבה דרצוא דרשפי אש מלמטה למעלה נק' בחי' גבורות דאימא והוא מעלת

חשפיע: בכת"י ב: מבחי'.

ספ: בכמה כת"י: כסל.

הזהב על הכסף כידוע וזה הי' מדריגת שיר הלויים כמ"ש בווהר ע"פ ועבד הלוי הוא שהוא בחי' גבורות דאימא כנ"ל ומה שאמר בווהר בינה דמינה דינין מתערין כו' ובלויים הרי הוא התפעלות השיר בשמחה וחדוה כו' הענין הוא דלמעלה כמו בבחי' האצילות הגבו' הם בחי' רשפי אש התפעלות השמחה כו' וכאשר מסתעף ונמשך למטה מטה מינה דינין וכעס מתערין וכמ"ש בווהר בענין יין שג"כ משמח הלב וגם מסתעף ממנו הכעס כו' וד"ל, והנה בחי' בינה מקבלת מאור אבא כידוע שנק' תרין ריעין דלא כו' וכמו שבבינה יש בחי' חו"ג כנ"ל כך באור אבא יש חסד וגבורה והוא ב' מדריגות שיש בחכ' הא' הוא כשהחכ' נק' מים והב' כשהחכ' נק' שמן כו' דהנה אנו רואים שיש בחי' גבורות בשמן שהשמן בטבעו צף על פני המים א"כ בהכרח שיש בטבע השמן מבחי' הגבורה כטבע האש לעלות למעלה היפך טבע המים שירודים למטה וע"כ כאשר ישפך השמן לתוך המים יעמדו ויצופו השמן למעלה ע"ג המים, וככה יובן למעלה בבחי' אור החכ' שמפני שיש בה ב' מדריגות בחי' חסדים ובחי' גבורות ע"כ נמשלה החכ' לפעמים למים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו' ואין מים אלא תורה כו' כידוע והיינו בחי' חסדים שבחכ' שירודים מגבה לנמוך והיינו מה שיש בכח החכ' לירד ולהמשך למטה מטה מאד לברר בירורי נוגה כמו לטהר את הטמא כו' וכמ"ש פיה פתחה בחכ' ותורת חסד על לשונה פי' תורת חסד תו' שהיא בבחי' חסדים שבאור אבא שירודת לברר ולהפוך חשוכא לנהורא כו' להעלות הכל למעלה ונק' בשם מים טהורים כמ"ש וורקתי עליכם מים טהורים כו' פי' מים עליונים דחכ' שמטהרים גם את הטמא והוא בחי' מים עליונים דחכ' שבבחי' החסדים שמטהרין כל טומאות העונות וחטאים כו' ולכך נק' תורה של חסד דווקא וכמ"ש ותורת חסד על לשונה כנ"ל וכמו המקוה שמטהר טמאים מפני שמקבל מד' יודי"ן דחכ' שהן שורש ענין מ' סאה דמקוה כידוע בכוננת המקוה וד"ל, והמדריגה הב' שבחכ' הוא בחי' הגבורות שנק' שמן שצף ע"פ המים כנ"ל ונק' בחי' גבורות דאבא וכדמוכח מדיוקא דקרא דלעיל ותורת חסד כו' דמשמע שיש תו' שאינה של חסד אלא היפוכה שהוא בבחי' גבורה והענין הוא כמ"ש בפרדס דאור הכתר כולו רחמים פשוטים לפי שאור הכתר יש בו מבחי' אחרונה שבעצמות המאציל להיותו בחי' ממוצע כידוע ולפני עצמות המאציל כולה קמי' כ"ח ואצי' ועשי' שוין כחשוכא כאורה כנ"ל עד"מ השממית שבהיכל המלך שאינה תופסת מקום כו' וכך נא' אם צדקת מה תתן לו כו' ולכך אמרו"ל במדת ארך אפים שהוא מאריך אף לרשעים כמו לצדיקים בשוה ולטעם זה ביקש משה ונפלינו אני ועמך שיהי' הארת פנימיות הכתר הנק' א"א לישראל דווקא וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דווקא וכמ"ש במ"א וזהו ג"כ ענין המשכת י"ג מדה"ר מאור הכתר דווקא להיות נושא עון ועובר על פשע להפך הזדונות כזכיות כידוע לפי שבחי' אור הכתר כולו רחמים פשוטים כו' אבל בחי' אור החכ' לפעמים הוא בבחי' דין וכמו עד"מ באדם שע"פ עיון שכלו וחכמתו הרבה מאוד ידקדק באיכות כשרון המעשה וכל מה שיעיין בחכ' יותר ויותר ידקדק עד שלא יוכשר לפי דקדוק העיון דחכ' כ"א היותר מוכשר ונקי

כו' וכמו שאמרו שאלו לחכ' הנפש החוטאת תמות כו' והיינו ג"כ בחי' דין שבחכ' שבתו' שאינו תו' של חסד והן כל דקדוקי הדינים לפסול ולטמא כל שאינו ראוי לעלות למעלה שהוא דווקא עפ"י דקדוק אור החכ' כי אורייתא מחכ' נפקת להבדיל בין הטמא לטהור כו' לגזור על דבר טמא שלא יעלה למעלה כו' וזהו היפך בחי' החסד שבחכ' לטהר גם את הטמא כגון ב"ה מטהרין ומקילין מה שראוי להיות מבחי' החסדי' שבחכ' שבתו' וב"ש מחמירין לטמא גם את הראוי לטהר כנ"ל להיותם בבחי' הגבורות שבחכ' שבתו' כו' ועד"ו יובן ענין השמן שהוא בחי' גבו' דאבא וע"כ הוא צף ע"פ המים בבחי' הסתלקות למעלה בטבע הגבו' כנ"ל וד"ל, וזהו שורש ענין השני זיתים הנ"ל שהזית מרור בטבע ומהזית יוצא השמן שיש בו בחי' גבורות מפני שהזית בעצמו מרור שהוא בחי' גבורות וגם אינו יוצא כי"א ע"י כתישה כידוע והוא ענין השפעת שמסתעפת מצד החכ' שהוא בבחי' דין דווקא וכמ"ש איזהו חכם הלומד מכל אדם לפי שעפ"י הדקדוק דחכ' הנ"ל לא יוכשר כל בחי' הטוב שלו בעיניו וימצא א"ע שפל לנגד ב"א עד שיקבל וילמוד טוב מכל אדם כנ"ל וד"ל. והזית הא' מימין הגולה הוא כדי שיהי' מבחי' גבורות דאבא חסדים דאימא הנ"ל וע"י הזית אשר עומד משמאל הגולה ששם בחי' גבורות דאימא ונהפכו גבורות דאימא לחסדים דאבא מאחר שחוג' דאימא מקבלים מחוג' דאבא כנ"ל והשמן בעצמו נק' ברכה כנ"ל ומבחי' הבינה הוא שנמשך האור במדות כו' וז"ש ז' גרות מוצקות ז' דאבא וז' של אימא ובשניהם יש בחי' חוג' כנ"ל וד"ל.

והנה אחר שנת' למעלה ב' המדרי' דהילול וברכה שההילול ביצי' והברכה בבריאה ועתה יש לבאר בחי' מדריגה הג' הנק' הודאה שלמעלה גם מבחי' ברכה הנ"ל דהנה תחילת הפ' מתחלת בברכה ויברך דוד את ה' כו' ומסיים ועתה ה' אליקינו אנחנו מודים לך כו' ומשמע דהודאה זו שבסוף גדולה מבחי' הברכה הנ"ל שבירך תחילה כנ"ל והענין הוא כי ארז"ל מאן דלא כרע במודים אינו קם בתחה"מ ולכאורה אין שייכות זע"ז דאם כרע במודים או לא מה ענין זה לתחה"מ אך הנה ארז"ל העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' אלא צדיקים יושבים ונהנים מזיו כו' וידוע דעוה"ב אינו הג"ע וכמו שהעלה הרמב"ן להוכיח בראיות נכוחות ולכך קורא לעוה"ב לעתיד ולא ג"ע שהוא עכשיו ועוה"ב הוא אחר תחה"מ כידוע וגם אי"א לפרש זה המאמר דאמר אין שם או"ש בג"ע דמה זה חידוש הלא הנשמות בג"ע הם בלי לבוש גופני כלל וכלל והאיך יתכן להעלות על הדעת שיהי' שם אכילה ושתי' וא"א לפרש כוונת המאמר הזה רק בנשמות שבגופים דווקא שיהא נאות לומר בהם שיאכלו וישתו ולא יתקיימו בלי מזון גשמי אך זהו שמודיענו חידוש גדול דבעוה"ב הגם שיהיו הנשמות בגופים גשמיים כמו עכשיו ואעפ"כ לא יצטרכו לקבל גם חיות גופם הגשמי' מאכילה ושתי' רק יקבלו חיותם מהארת זיו השכינה וז"ש צדיקים יושבים ונהנין מזיו כו' במקום אכילה ושתי' וע"ד שנא' ויחזו את האלקים ויאכלו כו' ולכאורה דבר זה כפלא יחשב דאיך יתכן שיקבלו גופים

חומרים חיות גשמי מזוי האלקי דאעפ"י שלעתיד ודאי יזדככו גם גופים החומריים וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ אעפ"י כן האיך אפשר שיחיו כל האיברים מזוי האלקי כמו מן המזון עכשיו כו' אך הענין הוא דוהו ההפרש בין עכשיו לעוה"ב דלעתיד דעכשיו האור והשפע האלקית באה בסדר השתלשלות מעילה לעלול כו' דהיינו רק מבחי' החכ' מלמטה אבל לעתיד יומשך האור והשפע למעלה מבחי' השתלשלות דהיינו מבחי' אור הכתר שהוא בחי' מקיף כללי לכל השתלשלות דאבי"ע כידוע.

וביאור הדברים הנה יש להקדים תחילה ענין א' מ"ש בע"ח בכללות ההשתלשלות דקודם צמצום הראשון הנק' מקום פנוי כו' הי' אור א"ס ממלא את כל החלל כו' ואח"כ האיר בבחי' קו מלמעלה למטה ותחילה נאצל מן הקו אור האצי' ואח"כ בריאה כו' ונמצא שאין חילוק מדריגה מעלה ומטה כמו אצי' ועשי' רק מצד הארת הקו שנמשך מלמעלה למטה בסדר והדרגה אבל מצד בחי' הארת אור אין סוף שלפני הקו גם עכשיו אין חילוק מדריג' כלל בכל השתלשלות והוא בחי' אור מקיף כללי דמל' דא"ס שנוגע לכל העולמות בהשוואה א' בעשי' כמו באצי' ממש כמ"ש בע"ח והטעם הוא כי בחי' קו הנ"ל הוא בחי' צמצום המשכה מיוחדת מעצמיות אא"ס שמתלבש בתוך כל עולם ועולם לפי ערכו דווקא אבל • בחי' אור מקיף הנ"ל הוא בחי' הארה כללית הנמשכת מן העצמיות דקמי' הכל שוין ממש וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' ועד"מ מחשבת של אדם שתופסת כל הדברים פרטים שבאיזה מדינה גדולה או דבר אחר כו' שמאיר מהמח' לכל הדברים גדול וקטן שבאותו הדבר הכל בהשוואה א' ממש מבלי קדימה בסדר מדריגה לא' על זולתו וכמ"ש קטן וגדול שם הוא וכו' היינו שאינו מתלבשת בתוך כל עולם בפרט כמו הקו אלא נוגע לכולם מבחוץ בבחי' מקיף וסובב ולכולם מקיף וסובב בהשוואה א' ולכך אצי' ועשי' שוין שם כחשיכא ואורה כו' הרי זה כדמיון העיגול הכדורי שאין בו חילוק מעלה ומטה מצד עצם עיגולו סביב למטה כמו למעלה ממש אבל בחי' הקו הנ"ל אשר נמשך והולך במדרי' מעילה לעילה הי"ז כדמיון הקו שנמשך בתוך העיגול הכדורי שבוודאי יש בו חילוק מדריגה מעלה ומטה כידוע וכמשל מח' שמאירה דרך פרטי' בפרטי' הדברים כמו כאשר הטוב ומובחר שבדבר תחילה יעלה במח' כמו חלקי דצח"מ שבמדינה שתחילה יחשוב בחלק המדבר בפרטי' ואח"כ בחלק החי כו' עד שיחשוב גם בדומם שבדומם פרטי וכך בבחי' הקו מקור האצי' שבו תחילה למקור הבריאה כנ"ל עד שהעוה"ז סוף המח' הוא ואצי' תחילת המח' הוא כנ"ל משאי"כ בבחי' המקיף כנ"ל שנק' בחי' מח' כללית אין תחילה ואין סוף כלל כו' ועי"כ האצי' העשי' שוין כנ"ל וד"ל.

וז'הו שלעתיד נא' ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו פי' קוינו בחי' קוין דאצי' שנמשכו מקו הנ"ל בפרטי פרטיות דהנה כ"ז עכשיו מאיר ע"פ בחי' השתלשלות מעילה לעילה כו' והנה ראשית הגילוי הוא בחכ' כמ"ש ראשית חכ' כו' ודרך כללות הנה היא כללות האצי' כידוע בפני' שם הוי' דיויד באור אבא שמקבל באצי' והי"א דאימא בבריאה כנ"ל וז"א ביצי' ומל' בעשי' וא"כ כל האצי' נק' ראשית דחכ' והעשי' נק' סוף בבחי' הקו הנ"ל וז"ש הנה אלקינו זה קוינו לו פי' אלקינו זה לנוכח לפי שלעתיד יתגלה בחי' אור מקיף הכללי שהוא בחי' מל' דאין סוף בכתר דא"ק שלפני הקו הנ"ל דשם הכל שוין כמשל העיגול הנ"ל ולכך ביום ההוא דוקא יאמרו כל הנשמות של צדיקים שהיו מיחדים יחודים בעוה"ז ובג"ע להמשיך אא"ס בבחי' קוין באצי' ומאצי' לבריאה כו' שזוהו עיקר היחודים העליונים דאור"א וז"ג כידוע הנה אלקינו זה שהוא בחי' מקיף הכללי שהוא הארת עצמות המאציל שיתגלה לעתיד ולכך יאמרו זה לנוכח קוינו לו פי' לו היינו ממשיכים בבחי' קוין ולעתיד לא יצטרכו לזה כי עין בעין יראו לבחי' הארת עצמות המאציל שלמעלה מבחי' הקו הנ"ל וזוהו שארז"ל עתיד לעשות מחול לצדיקים וכאור"א מראה באצבע הנה אלקינו זה כו' פי' מחול הוא בחי' עיגול דמקיף כללי וז"ש אז תשמח בתולה במחול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

אך עדיין יש להבין מה זה דבר חדש שיהי' לעתיד דווקא הלא גם עכשיו יש הארת אור מקיף כללי הנ"ל לכל העולמות אלא שמאיר לכולם בשוה כנ"ל וגם לעתיד וזדאי יאיר לכולם בשוה מטעם הנ"ל אבל הענין ידוע שיש הפרש בין הארת אור מקיף הנ"ל עכשיו שאינו מאיר רק בבחי' ההעלם בכל עולם מד' עולמות דאבי"ע ולא בגילוי אבל לעתיד מאיר בגילוי דייקא ע"ד שעכשיו מאיר בבחי' הקו הנ"ל בגילוי בכל עולם כנ"ל והטעם הוא כי לעתיד יהי' בחי' עליות עולמות בכלל ופרט דהיינו שכל עולם יתעלה למעלה להיות במדרגת עולם העליון הימנו שעכשיו מקבל ממנו דרך עילה ועלול כנ"ל דהיינו עולם העשי' יתעלה לעתיד להיות במדרי' עולם היצי' דעכשיו כי יודככו כל הע' שרים דעשי' מבחי' הרע דנוגה לגמרי וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' ויהי' כל העולם דעשי' במעלת ומדרי' עולם היצי' דעכשיו וממילא יהי' עלית עולם היצי' להיות במעלת ומדריגת עולם הבריאה דעכשיו ועולם הברי' יהי' במעלת ומדרי' עולם האצי' דעכשיו ועולם האצי' יהי' אז במדרי' עולמות שלפני האצי' עכשיו וכן עד רום המעלות וא"כ הרי לפ"ז הרי יוכל להיות בחי' גילוי אור מקיף כללי הנ"ל בכל עולם מפני שיתעלו כולן בכלל אל האור העצמי שלפני הארת הקו הנ"ל וד"ל. אך אעפ"י שיאיר אור מקיף כללי הנ"ל בגילוי בכל העולמות הנה בכולם יאיר בשוה בעשי' כמו באצי' אחר שהוא בחי' מקיף רק שבא לידי גילוי כמו אור פנימי כי הרי גם בחי' מקיף יעלה לעתיד ויומשך מחדש בחי' מקיף כללי ממדרי' היותר עליונה שבאא"ס מאחר שנתעלה לקבל מבחי' מקיף הראשון שלפני הקו הנק' או"פ הנ"ל ואמנם אעפ"י שיקבלו בגילוי מבחי' מקיף שהי' בראשונה לא יהי' חילוק מדרי' כלל כמו שמקבלים

ע"י הקו כו' אלא לכולם בשוה יאיר, וזהו שארז"ל העה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' לפי שבחי' מקיף שלמעלה מן הקו יאיר שאינו בא בחילוק מדריגות כלל כנ"ל במשל העיגול וא"כ יוכל גם חומר גופני לקבל מזון וחיות מאור האלקי כי עשי' ואצי' שוים בקבלתם מבחי' מקיף כללי זה כנ"ל ומה שאמרר אכילה ושתי' דווקא ולא שארי תוארים הגשמיים כי בחי' אכילה ושתי' שרשה למעלה בבחי' החכ' שנק' לחם כידוע וגם בחו"ב • דאצי' אמר אכלו רעים כו' אבל למעלה מבחי' החכ' אין שם אכילה כלל וכמ"ש באתי לגני אחותי כלה כו' אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל הואו בבחי' מקיף הכללי הנ"ל שהוא למעלה עדיין מהשתלשלות אר"כ • ובחי' האכילה למעלה הואו בחי' התלבשות האור בכלי כמו ע"י המאכל מתחזק השכל להאיר בכלי המוח כו' ועכשיו האור מאיר מן הקו בחכ' תחילה וע"כ שייך עדיין בחי' אכילה גם באצי' כמ"ש אכלו רעים כו' אבל באור הכתר הכללי הנ"ל לא שייך בחי' אכילה כלל וזהו שארז"ל דעוה"ב דווקא אין בו אכילה כו' כי גם חומר גופני יקבל חיות מאור אלקי כמו מן המזון ע"ד שנא' במשה לחם אבירים אכל איש צידה שלח להם לשובע וכמו אכילת המן דכתי' שטו העם ולקטו כו' שנק' מזונא דחכמתא או ע"ד שנאמר ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו וכנ"ל וד"ל.

ולזהבין ביאור זה הנה ידוע דשורש המזונות הוא מבחי' כלים דחכ' לפי שהמזון כמו הלחם הרי על ידו לא יתחזק רק כלי המוח בלבד כי אחר ברור המאכל כשעולה רוחניות שלו בגידי המוח כנודע אינו מחזק רק לכלי המוח הגשמי רק שגורם זה שיאיר האור השכל בחומר המוח וכנראה מן התענית שאור השכל מסתלק ובאכלו תשוב כל רוחו גם רוח החכ' ישכון ויאיר בכלי שלו שהוא המוח ונמצא יש הוראה מזה שאין המזון מגיע רק בבחי' כלי החכ' ולמעלה יובן מזה הנמשל על בחי' חכ' דאצי' שנאצל בבחי' אור וכלי כידוע הרי מ"ש אכלו רעים שהם חו"ב כנ"ל הכוונה בשביל בחי' הכלי דחכ' שע"י האכילה העליונה יתחזק כח הכלי וענין אכילה למעלה ידוע שהוא בחי' התלבשות אור בלבוש העולם גדול כמו לחמה של תורה למעלה שנק' חטה כ"ב אתון דאורייתא שמלובש בהן אור החכמה עליונה שבעצמות המאציל עד שע"י דווקא נתחזק כלי החכ' דאצי' כדי שיאיר אור החכ' בתוס' גדול וע"ד שלחמה של תו' נק' מזון לנפש אלקית להוסיף אור בכלי כו' וד"ל ומה שנא' במשה לחם אבירים אכל איש לחם שנבלע ברמ"ח אבירים כמו המן היינו מבחי' כלי דחכ' שלא נפלו בשבירה כי מזונות הגשמים ידוע ששרשם בעה"ד טו"ר שנפלו בשבירה אך לחם שאכל משה נבלע ברמ"ח אבירים בלי פסולת כלל שזהו הוראה על היות שרשו בחכ' שבבחי' התיקון או למעלה מבחי' הכלים דחכ' שנפלו למטה כי אחוריים דאו"א ירדו ג"כ למטה כמ"ש בע"ח וזה הי' לחם המן שנבלע ברמ"ח אבירים שנק' לחם מן השמים כמ"ש במ"א והוא ענין לחם הפנים

שכולו בחי' פנים כו' כמ"ש במ"א ועכ"פ הרי נק' מזון בהיותו בא בבחי' העולם והתלבשו' בלבוש חומרי כמ"ש שטו העם ולקטו ודכו כו' אלא שנק' מזונא דחוכמתא כנ"ל אבל לעתיד שאמרו העוה"ב אין בו אכילה ושת' כלל הכוונה שלא יקבלו חיות מאור המתעלם בהעלם ולבוש כלי עד"מ לחמה של תורה באותיות וכיוצא אלא יקבלו מבחי' אור פנימי דחכ' שלמעלה מבחי' הכלי שנכלל ועולה לבחי' הכתר וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' וכמ"ש בעי"ח דפנימיות אור אבא הוא פנימיות ע"י וע"כ אמר בוהור בכמה דוכתי דאור אבא טמיר ונעלם כו' והיינו בחי' חי' שנכלל בבחי' יחידה במעלה * זאת שאין להם בחי' כלים כי אינם מוגבלים * בכלי רק גר"ן מלובשים בכלי שהם מוחא וליבא וכבדא כידוע וא"כ הרי זה כמו שנאמר ויחזו את האלקים ויאכלו כו' שראי' זו בחכ' היא לאסתכלא ביקרא דמלכא וזאת היתה כמו אכילה ומזון לנפשם כו' וכדוגמא זאת במעלה יותר עליונה יהי' לעתיד בעולם הבא שצדיקים יושבים ונהנים מזיו כו' וזה יהי' להם במקום אכילה ממש לחיות שיקבלו מאור הכתר שבחכמה שלמעלה מבחי' אכילה גם ברוחני' כו' ח"ש באתי לגני כו' אכלתי אבל באתרי לאו אורחי' למיכל אפי' בבחי' לחם הפנים כמו המן הנ"ל (ואפשר לתרץ בזה מ"ש במשה לחם לא אכלתי דהיינו לחם של תורה שבאה לברר בירורים דעה"ד וכנ"ל ומ"ש לחם אבירים אכל איש שהוא כמו לחם הפנים הנ"ל ויותר נכון לפרש כפשוטו לחם לא אכלתי כלל גם כמו לחם הפנים המן כי במי' יום הללו הי' קבלתו בבחי' פנימיות ע"י כמו שיהי' לעתיד. במשיח וכמ"ש במ"א ד"ל).

וזהו ועתה אלקינו מודים אנחנו לך פי' ועתה עכשיו בזמן הגלות קודם תחזה"מ לעוה"ב אין בו רק בחי' הודאה להודות לך בלבד משא"כ לעתיד שיהי' בחי' גילוי אא"ס למטה כמשי"ת בסמוך וענין זאת ידוע ההודאה שרשה למעלה מעלה מבחי' הברכה שאמר בתחילה ויברך דוד כו' כנ"ל והענין הוא כי שורש בחי' ברכה הנ"ל הוא במקור הראשון הנעלם ביותר שהוא בחי' הקו וחוט מקור כל ההשתלשלות הבא בבחי' הדרגה עד למטה מטה כו' כנ"ל שיש עכ"פ בחי' תחילה וסוף כנ"ל באורך אבל בחי' ההודאה זאת היינו לבחי' מקיף כללי הנ"ל שלמעלה מבחי' הקו הנ"ל שאין שם תחילה וסוף אלא כמו העיגול כו' ולכולם מאיר בשוה להיותו נבדל מערך בחי' ההשתלשלות כנ"ל וע"כ אצי' ועשי' שוים שם כנ"ל כו' מפני שוה יהי' ענין תחזה"מ שגם הגוים * יקבלו חיות זה בהשוואה א' עם עולמות עליונים כנ"ל אך כ"ז לעתיד דווקא שיזדכך העולם החומרי מגשמיותו לפי שיבער רוח טומאה מן הארץ ויוכל להיות בחי' גילוי אא"ס מבחי' מקיף הכללי הנ"ל למטה כי לא יבדילו החיצונים אזי יהי' נמצא בחי' גילוי אא"ס * למטה ולמעלה בהשוואה א' אבל עתה שלא נבררו הבירורים

במעלה : בכת"י ב : במעשה.
 מוגבלים : בכת"י ב : מקבלים.
 הגוים : בכת"י ב' : הגוף.
 א"ס : בכת"י ב : א"מ הנ"ל.

דרפ"ח שנפלו בנוגה יש עדיין יניקה לחיצונים לא יוכל להיות בחי' א"ס • למטה בבחי' גילוי וגם למעלה הוא בבחי' ההעלם כי סוף מעשה עלה כו' שאז עליות כל העולמות כנ"ל יומשך בחי' או"מ הנ"ל בגילוי בכל העולמות בהשוואה א' כנ"ל וע"כ עכשיו אין זה רק בבחי' הודאה מרחוק עד"מ אדם המודה לחבירו על איזה דבר חכ' שאין הודאה זו רק מרחוק כי אינו עומד על השגת שכל חבירו כמו שהוא נבדל ממנו בערך וגם נבדלים שכליהם בכלים שונים אלא רק שמודה שהאמת אתו אעפ"י שאינו משיגו כו' וכך בחי' הודאה בלבד אנחנו מודים לך כו' על בחי' או"מ הכללי הנ"ל אעפ"י שאינו משיג בהשגה גמורה משני טעמים הא' מצד היותו בחי' מקיף למעלה מבחי' הקו הנ"ל והב' להיותו בלתי מתגלה עכשיו מחמת שלא נשלמו הבירורים דרפ"ח כו' ויהי' איך שיהי' לא בא עתה בבחי' הגילוי למטה וגם למעלה וע"כ דקדק ואמר ועתה אלקיני מודים אנחנו לך עתה דווקא אבל לעתיד יתגלה בהשגה ממש וכמ"ש וראו כל בשר כו' עין בעין יראו כו' וד"ל. ובוזו יובן עכ"פ דבחי' ההודאה הנ"ל גבוה הרבה מבחי' הברכה שהרי שורש הברכה בבחי' הקו הנ"ל ושורש ההודאה באור א"ס עצמו שלפני הקו הנ"ל דעל כן בחי' הברכה יכול לבוא למטה בגילוי כנ"ל במשל מעיין הנובע או המכריח כו' אלא שנק' ההשפעה עצמי' כנ"ל אבל בחי' עצמות אא"ס אין בא בגילוי וע"כ אין שייך בו רק בחי' ההודאה כו' (ונמצא בחי' ההילול ביצי' שנק' אור כו' ובחי' הברכה בבריאה שנק' חושך והעלם הוא העלם המקור כו' ובחינת ההודאה בבחי' תאצי' בדרך כלל והיינו בש"ע שהיא באצי' וכמ"ש בפע"ח וכמ"ש הפעם אודה את הוי' שהוא יהודה שבד"ה בחולם הוי"ו שתמיד יודה וכמ"ש למען יזמרך כבוד כו' וכמ"ש במ"א וד"ל). וזהו דרך פרט ומהו יובן דרך כללות כל ההשתלשלות כידוע דא"ק נק' אדם דבריאה ונמשך מראשית הקו כו' (ולכך * נא' ותעמד מלדת פי' מלדת בן ובת שהן אהוי"ר אלא בבחי' הביטול במציאות כמ"ש אדני שפתי תפתח אתה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) וע"י וא"א אדם דיצי' כו' ונמצא שבחי' ההילול ביצי' דע"י וא"א וכנ"ל בפני' הללויה למעלה מחו"ג * כו' והברכה בא"ק שיקבל בבחי' הקו וההודאה באא"ס שלפני הקו שהוא בחי' אצי' בכלל כידוע. ובכל הנ"ל מובן משארנ"ל מאן דלא כרע במודים אינו קם בתחיה"מ לפי שהודאה זאת של הכריעה במודים עכשיו הוא מעורר למעלה בבחי' מקיף כללי הנ"ל ואעפ"י שאינו בא בגילוי עכשיו מ"מ הרי עי"ז יוכל לשכון על הגוף בזמן תחיה"מ להשפיע לו חיות כנ"ל אבל מאן דלא כרע במודים לא יזכה להמשיך על גופו מבחי' מקיף כללי הנ"ל ולכך לא יקום בתה"מ כי שורש תחית המתים תלוי בבחי' או"מ כללי הנ"ל ע"ד שיהי' לעתיד חיות גופים גשמי' מאור אלקי כך יוכל עצם גשמי לקבל חיות מאור האלקי' כנ"ל וכמ"ש כי טל אורות טליך זה הטל שעתידי להחיות המתים והוא בחי' טלא דבדולחא כו' שנחשב מו'

א"ס : בכתי' ב : או"מ הנ"ל.
 (ולכך . . . במ"א וד"ל) : בכתי' ב ליתא קטע זה.
 מחו"ג : בכתי' ב : מחו"ב.

תיקונין דגולגלתא דא"א ששרשם מבחי' עצמות אא"ס כו' וד"ל וזהו שהתחלת הפ' בברכה ויברך דוד כו' ויאמר לך הוי"ה הגדולה והגבורה כו' כלו' שכל המדר' דאצי' גדולה וגבורה יעלו למעלה במקורם הראשון שהוא בחי' הקו הנ"ל ועי"ז יומשך משם הברכה בבחי' תוס' והתפשטות למטה אבל בחי' הודאה למעלה מזה דהיינו לבחי' עצמות אור אין סוף שלפני הקו כו' ועי"ז אמר ועתה אלקינו מודים כו' רק בבחי' הודאה בלבד ולא בבחי' ברכה אלא לעתיד דווקא יתברך גם הוא מן ההעלם לגילוי כו' וד"ל.

ומהללים לשם תפארתך, הנה אחר שאמר למעלה בבחי' ההודאה שהוא בעצמות אא"ס שלמעלה מבחי' הקו עתה הוא אומר שמהללים לבחי' עצמות אא"ס שיאיר מן ההעלם והיינו לשם תפארתך. וביאור הדברים הנה מבואר למעלה שפי' הילול שהוא להאיר אור בשם י"ה * שהוא חו"ב דאצי' והאמת הוא שהאור עצמו הוא בבחי' יצי' בלבד שהוא בחי' גילוי ההעלם אך הנה שורש ומקור מציאות האור שמשם נמצא התהוות מציאות הוא למעלה גם מבחי' ברכה הנ"ל דהגם שהברכה הוא בחי' השפעה מקורית כנ"ל אבל מקור המציא לבחי' האור גבוה הרבה ממנו כי הרי המקור הזה שממנו התהוות מציאות האור איננו מהות האור כלל אלא הוא כח מקורי שיומשך ממנו האור ואין לאור עצמו דמיון בערך אליו כלל וע"ד האור הגשמי הנה אנו רואים שנמשך ומתהווה מצור החלמיש מפני שהצור הזה יש בו החמימות מיסוד האש הרוחני בהעלם גדול כי הצור אינו חם במורגש כלל רק שמורכב בו יסוד האש רוחני בהעלם ודקות גדול וכאשר יכה על הצור הזה בברזל או יוצא ניצוץ האש בגילוי מן ההעלם ולא כמו בשלהבת הקשורה בגחלת שהגחלת ג"כ אש במציאות מורגש בחום ואור בגילוי וכו' או כמו ערך האש הגשמי לגבי הרוחני האש היסודי הכללי שאין ביניהם דמיון כלל אחר שהאש היסודי ערכו נבדל ברוחני גם מיסוד הרוח הכללי כנודע סדר מדריגות ד' יסודות אש רוח מים עפר בסוף הע"ח שמ"מ בהכרח לומר שמן האש היסודי נחצב ונתהווה מציאות אש גשמי כו' ובכל אלה יובן דמיון להבין בבחי' אור עליון אלקי' כמ"ש ויאמר אלקים יהי אור כו' ובהכרח שיש מקור להתהוות מציאותם מבחי' כח היולי הנעלם בו בחי' התהוות אור לאין שיעור וע"ד דמיון המדליק את הנר שצריך תחילה להמציא מציאות האור מצור החלמיש וכיוצא והנה למעלה בחי' המקור הזה שממנו נמשך כל מציאות אור בגילוי כמו להאיר לבחי' חו"ב דאצילות כנ"ל בפ' הללוי' הוא הנק' בזה"ק בוצינא דקרדוניתא כו' שממנו נמצאו תוצאות נצוצות אור להאיר למטה בע"ס דאצי' והוא בחי' גבורה דעי' שמלוכש בח"ס כידוע ובחי' גבו' זאת הוא בחי' שורש ומקור כל הגבו' והנה ניצוצי אור הבאין בגילוי בהכרח שלא יבואו כולם כמו שהן בגילוי אלא רק אפס קצהו והעיקר נשאר בהעלם כנ"ל בענין הברכה שהוא בבריאה שנק' העלם וחושך שקדם

לאור כמארז"ל ברישא חשוכא וכו' ועד"מ שפע שכל הנגלה ממנו רק אפס קצהו כנ"ל באריכות.

אך הנה כ"ז הרי כבר בא הדבר בבחי' השפעה והמשכה למטה רק שהעיקר נשאר בהעלם הנק' חושך ואפס קצהו מאיר בגילוי והן ב' מדריגות דברי' ויצ"י כנ"ל אבל בחי' ההעלם האור במקורו קודם שבא לידי גילוי כלל כמו בחי' האור רוחני הנעלם בצור החלמיש וכיוצא כו' הרי הוא נבדל בערך לגמרי ולא יתכן לומר בו העלם וגילוי ועד"מ אור אשר עדיין כלול בעצם מוח המשפיע קודם שמשפיע עדיין שנשאר בעצמותו ממש רק ע"י התעוררות שיעוררו אותו באיזה קושיא או שאלה יאיר אור השכל שהי' נעלם בעצמות תבונתו כמו האש שאיננו יוצא מצור החלמיש עד שיכה בכרזל דוקא שיוציאו ממנו האש הנעלם בו ברוחני ודקות וא"כ הרי יובן מכל זה שמקור התהוות האור גבו' מבחי' מקור שמשם נמשך הברכה הנק' המשכה מקורית כנ"ל וזהו ההפרש בין בחי' חסד דע"י לגבו' דע"י כי הטבע החסד יורד ממקום גבוה לנמוך כו' וע"כ נמשך הברכה ממקור הנעלם בחסד דעתיק יומין לחו"ב כמ"ש ברוך אתה הוי' כו' אבל בחי' גבורה דע"י הוא היפך זה ממש דהיינו בחי' הסתלקות למעלה מעלה בעצמות דווקא והוא בחי' בוצינא דקרדוניתא הנ"ל אך ממשכים ממקור הנעלם הזה בתכלית ההעלם עד"מ שיוציאו אש מצור החלמיש כנ"ל ואמנם בעצמו ומהותו הוא תכלית העלם העצמות וזהו מעלת הזוהר על הכסף מפני ששרשו מגי בעצמות אא"ס שלפני הקו כנ"ל ששם בחי' ההודאה בלבד כו' (וא"כ דרך כללות בחי' ההילול דאור עצמו הוא בע"י וא"א שנק' אדם דיצי' כו' ובחי' הברכה בבחי' העלם דא"ק שנק' אדם דבריאה כנ"ל ובחי' מקור התהוות האור הוא במל' דאין סוף שלפני הקו שהרי על הקו נאמר ויהי אור רק שבא בסדר השתלשלות ובא"ק הוא בא בהעלם ובע"י ובא"א הוא בא בגילוי כנ"ל וד"ל) זהו ומהללים לשם תפארתך פי' מהללים לשון מפעיל שמפעיל התהוות האור שנק' הילול ע"כ נאמר מהללים שעושה את ההילול הנק' אור והוא בבחי' עצמות אור א"ס שלפני הקו שיומשך משם האור הנק' הילול בכלל לכל הע"ס דאצי' הנקראי' שם תפארתך וכמשי"ת (או יתפרש שם תפארתך הוא בחי' מל' דאין סוף עצמו שמהללים אותו שיאיר מן ההעלם כי בחי' ת"ת ומל' יש באא"ס עצמו כידוע ומחמת בחי' הת"ת נמשך האור מן ההעלם לגילוי מבחי' מל' דא"ס כמו ביחוד ת"ת ומל' באצי' כמשי"ת וד"ל).

ומעתה יש להבין בפ"י שם תפארתך למה לא אמר לשמך סתם מהו שם תפארתך דווקא אך הענין הוא דכל המשכה מן ההעלם הוא ע"י בחי' יחוד וזיווג ת"ת ומל' כנודע וביאור הדברים הנה תחילה יש להבין למה נק' היחוד דווקא ע"ש ת"ת ומל' הלא בחי' המל' מקבלת מכל הע"ס דו"א בפרט ומכללות הע"ס המצוייר בג' קווין כו' וכמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו' כידוע אך הענין הוא כי הנה יש ג' קווין חז"ן מימין ובג"ה משמאל ודתי

באמצע כידוע ויש הפרש גדול בין קו האמצעי דת"י לב' הקוין חח"ן ובג"ה
 בהיות שבחי' הב' קוין הרי המה באין בסדר ובהדרגה מעילה לעילה כמו החכ'
 וחסד והנצח הרי החכ' מקור לחסד והחסד מקור להנצח • הכל בא בבחי'
 השתלשלות עילה ועלול דהיינו שיש ערך ושייכות לשכל עם המדות ולמדות
 עם הדיבור מפני שגם החכ' מקבלת מן הכתר בציוור קו הימין ג"כ
 בדרך השתלשלות מעילה לעילה וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכו' וכמ"ש בע"ח
 דאורות דא"א מלבישים לזרועות דאריך וכמו"כ קו השמאל בג"ה נמשך מן
 הכתר דרך השתלשלות אבל בחי' קו האמצעי דת"י הנה שרשו מבחי' פנימיות
 הכתר ששם א"א"ס שלמעלה מבחי' השתלשלות לגמרי שהרי נק' בריח התיכון
 המברייח מן הקצה לקצה שמברייח מקצה עליון שבאור הכתר משא"כ ב' הקוין
 שאינם נמשכין רק מחיצוניות שלו כידוע וע"כ גם המל' שמקבלת מכולם עיקר
 פנימיות קבלתה שהוא הנק' יחוד וזיווג הוא דווקא בקו האמצעי הזה והוא בחי'
 ת"ת בכלל כי שורש ת"ת דו"א הוא מגיע למעלה מבחי' פנימיות הכתר כמ"ש
 ישראל אשר בך אתפאר כו' כי בחי' מדת הת"ת הוא ההתפארות ממש אך
 גנוז ונעלם בהתפארות זאת עונג נפלא אשר מצדו ומחמתו דווקא מתפאר בדבר
 ההוא כמו שאמרו כל שהיא תפארת לערשי' עדי"מ המתפאר באיזה בנין יפה
 שבנה הרי אופן תפארת זו באה מפני שכך נאה לו שבזה האופן יש לו עונג
 בעצמותו ע"כ הוא מתפאר בו לפי שכך יאתה לו לקבל עונג ולא באופן אחר
 ונמצא הרי שורש התפארת הוא בחי' העונג נבחר בעצמותו וע"כ כל תפארת
 אינו בדבר מופלג דווקא שאינו אצל כל אדם דווקא כו' וכך יובן למעלה בבחי'
 ת"ת דו"א שהיא מדת ההתפארות אך בחי' עונג העליון אשר בה שרשו בעונג
 הנעלם ונבחר בעצמות המאציל בהפלגת דבר מה וע"כ אמר ישראל אשר בך
 אתפאר כנ"ל וכמו ביטול היש לאין למטה שעלה דבר זה במח' תחילה להיות
 מזה בחי' עונג נבחר מופלג ע"כ נק' פעולת הברור מיש לאין בשם תפארת
 כי תפארת זו כך עלה ברצון ותענוג העצמי בלתי יש טעם בדבר בחי"ב כלל
 וכענין שתוק כך עלה במח' לפני וכיוצא לפי שכך יאתה לו לקבל עונג מזה
 דווקא וע"כ הדבר הזה לו לת"ת כו' כנ"ל והיינו יחוד ת"ת ומל' שהמל' הוא
 ביטול היש לאין והוא בחי' שם ב"ן ושם מ"ה דו"א שהוא בחי' הת"ת מברר
 לבחי' שם ב"ן ולכך אין המל' מקבלת עיקר יחוד רק מבחי' ת"ת להיות שרשו
 מפנימיות העונג העליון שנק' פנימיות הכתר שלמעלה מבחי' השתלשלות
 דחי"ב שבשני הקוין כו' וד"ל, וזהו ומהללים לשם תפארתך לבחי' ת"ת ומל'
 במקורם בפנימיות הכתר שע"י נמשך העונג הנעלם לידי גילוי כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש ברכת ה' היא תעשיר לא יוסיף עצב בה דקאי על יום שכולו
 שבת לעתיד דהנה בחי' הודאה הנ"ל בבחי' עצמיות א"א"ס שלפני הקו

אינו מאיר עתה למטה בגילוי ואע"פ שמהללים אותו שיאיר בגילוי היינו רק למעלה בלבד דהיינו בחי' התענוג מאתהפכא כנ"ל שהן הבירורים דו' ימי המעשה כידוע למעלה הוא בגילוי אך למטה הוא בהעלם כל ויה"מ כמו העוסק באמצע במלאכתו שהתענוג שבה בהעלם עד שיגמור כידוע ובליל שבת דכתי' ויכל אלקים עולה התענוג הזה וחוזר למקורו למעלה כמ"ש כי בו שבת כו' ועלי' זו לצורך ירידה היא כדי שירד מחדש למלאכת ויה"מ אחרים לברר בירורים חדשים אחר השבת כי לא נשלמו עדיין כל הבירורים דרפ"ח עד לעתיד באלף הו' שיושלמו כל הבירורים דרפ"ח כו' לא יהי' עוד ירידה ועלי' ונק' מנוחה לחיי העולמים והוא יום שכולו שבת כידוע וד"ל והנה מאחר שלא ירד עוד למטה בהעלם אחר שאין מה לברר כי כבר נברר הכל אי"כ יצא לגילוי כל העונג הנעלם שהי' בכל הבירורים שעכשיו גם למטה כמו למעלה ממש ועד"מ הבנין היפה לאחר שנגמר כולו יצטרך לעשות בו עוד תיקון שמתפאר בו עונג הנבחר כנ"ל הרי יצא לידי גילוי כל פנימיות העונג ההוא והיינו גילוי אור עצמות א"ס שלפני הקו למטה כמו למעלה ממש וזהו שלעתיד נאמר על יום שכולו שבת דווקא ברכת ה' היא תעשיר פי' השבת נק' ברכת ה' כו' מפני שירוד המקור הראשון למטה בויה"מ לברר ובשבת עולה למעלה ועד"מ הפושט בגדי עבודת השדה כו' כנ"ל אך כל השבתו הן רק הארת והמשכת פרטיות כי יש ירידה אחר עלי' שבכל שבת אבל יום שכולו שבת שאין ירידה אחרי' כנ"ל ע"ז אמר ברכת ה' היא תעשיר פי' העושר הוא בבחי' עצמיות אא"ס ושאין לו הפסק כנ"ל ועד"מ העובד בשדה שמרויח עושר וברכה הרבה וכמ"ש ביצחק וימצא מאה שערים כו' כך כל השבתות נק' ברכה בפרטיות אך יום שכולו שבת אז הוא תכלית העושר מכל הברכה שיש בשבת זו מטעם הנ"ל וזהו לא יוסיף עצב בה פי' כי בכל שבת אעפ"י שכל דינין מתעברין מינה מ"מ אחר השבת יש ירידה ויש עצב ביגיעת העבודה לברר ולתקן כו' אבל ביום שכולו שבת לא יוסיף עצב בה וד"ל.

הוספות

הגהות * וביאורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמרי תקס"ח

(ד"ה אל יתהלל * עם הגהות)

אל יתהלל חכם בחכמתו, גבור בגבורתו, כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כו', ויש להבין דודאי מ"ש חכם בחכמתו אין הכוונה על שכל האנושי אלא על חכמה אלקית דוקא (וכ"מ בזה"ב פ' תרומה דקנ"ח ע"ב נביא צוח ואמר למארי תורה חכמים באורייתא אל יתהלל כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי). וא"כ מה זה שאמר בסיפ' דקרא כ"א בזאת יתהלל השכל וידוע אותי דהיינו ג"כ בחי' חכמה אלקית, וקשי' סיפ' לרישי' כו' (הג"ה, ועוד קשה מה שמסיים כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ, מה זה שייך לענין השכל וידוע אותי, עכ"ה). אך הנה יש להקדים ביאור ענין מארו"ל בבנו של ריב"ל שחלה ואמר לאביו עולם הפוך ראיתי עליוני' למטה ותחתוני' למעלה, וא"ל אביו בני עולם ברור ראית, הנה ארו"ל ב"ש אומרים שמים נבראו תחילה שנא' בראשית ברא אלקי' את השמי' כו', ובי"ה אומרים הארץ נבראת תחילה, שנא' ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים, וכן נאמ' הודו על ארץ ושמים כו'. והנה להבין שרש מחלוקתם, יש להקדי' ענין א' דזהו הכלל בהשפעת עילה ועלול בכל מקום דמה שבא אחרון במקבל בא ראשון במשפיע, כמו עד"מ בהשפעת מחשבה לדבור, הנה מה שקדמה במחשבה באה אחרונה בדבור, וכנראה בחוש שכאשר ירצה האדם להשפיע איזה שכל וסברא, הנה יעמיק בהתחלה במחשבתו איך להשפיע ויוצא היפך סדרה ממחשבה לדבור שאותו הדבר שהוא ראשית ותמצית במחשבה יבוא בדבור באחרונה, ומה שהי' במחשבתו בבחי' טפל וסוף יבוא בדבור בראשונה, לפי שכל השפעה צ"ל בהכרח כן שיתהפך הדבר מכמו שהוא אצל המשפיע אצל המקבל מראשון לאחרון ממש, ויובן זה מחותם המתהפך שאותיות הנחקקים ראשונה בחותם יבוא במקבל החותם באחרונה כו' וד"ל. (עי' מענין כחותם המתהפך בלק"ת ט"פ עקב בד"ה ארץ הרים ובקעות). והנמשל מזה מובן למשכיל למעלה דמה שעלה במחשבה עליונה לברוא את העולם ראשונה יצא בבחי' דבור העליון אחרונה מטעם הנ"ל לפי שהמחשבה

(*) הגהות וביאורים אלו נעתיקו מביכלאך שונים (רובם מגוכי"ק הצ"צ), הגהות וביאורים נוספים מהצ"צ למאמרים מתקס"ח שכבר נדפסו בספרי הצ"צ, לא נדפסו כאן (ונסמנו להלן בה"מ"מ וציונים" על כל מאמר במקומו). (וכן נדפסו כאן, רק ההגהות על מאמרים שנמצאים רק בספר תקס"ח. אבל הגהות על מאמרים משנת תקס"ח שנמצאים ג"כ בספרי תו"א, לקו"ת, ביאוה"ו, סידור — יודפסו בעז"ה בספרי אוה"ת). אל יתהלל : המאמר בלי ההגהות נדפס לעיל ח"א ע' מא, ונדפס כאן בתוס' הגהות שנעתיקו מגוכי"ק הצ"צ.

והדבור הן בחי' משפיע ומקבל שהמה סותרי' ואיז שמה שאצל זה עליון הוא אצל זה תחתון כמשל הנ"ל. ובוזה יובן ענין שרש מחלוקתם שיש מ"ד שמים נבראו תחלה שנאמר ברא אלקי' את השמים כו', פי' כמו שיצא בהתגלות השפיע לדבור ב' מאמרות הרי אמר יהי' רקיע תחילה כו' ויקרא אלקי' כו', ואח"כ אמר יקוו המים ותראה היבשה כו' ויקרא אלקי' ליבשה ארץ כו', ואידך מ"ד דס"ל דארץ נבראת תחילה כו' היינו כמו שעלה במחשבה פי' בבחי' המשפיע קודם שיצא להתגלות דשם ארץ קדמה לשמים מטעם כלל הנ"ל דכל מה שבא אחרון במקבל בא ראשון במשפיע וכמ"ש ביום עשות כו' היינו כמו שעלה במחשבה דוקא, ולזה רמזו רז"ל דסוף מעשה במחשבה תחילה, פי' מה שבמעשה הוא בחי' סוף במחשבה הוא בחי' תחילה כנ"ל (הג"ה), ועיין בלק"ת בש"ה"ש בד"ה לריח שמניך דרוש הראשון ושם בד"ה והעצה שיהי' אף עלמות אהבוך בפ"י שמן תורק שחך כמו שמריק מכלי אל כלי שמה שלמטה בא למעלה שהוא מתהפך כו', וע"ש בענין האותיות, עכ"ה). והנה עם כל הנ"ל יובן ענין מאמר דלעיל שאמר בנו של ריב"ל עולם הפוך ראיתי כו', פי' כי היתה (עליות) נשמתו מעלמא דאתגלי' בחי' עולם הדבור לעלמא דאתכסי' שהוא עולם המחשבה כנודע, וע"כ אמר עולם הפוך ראיתי עליונים למטה כו', פי' כי ראה מה שנחשב עליון במדריגה בעלמא דאתגלי' נחשב בחי' תחתון במדריגה בעלמא דאתכסי' כנ"ל מטעם כלל הנ"ל דסוף המדריגה שבמשפיע נעשה ראש אצל המקבל ובהיפך מה שנחשב בחי' תחתון במדריגה אצל המקבל הוא באמת ראש ועליון אצל המשפיע, וזהו תחתוני' למעלה וד"ל, והשיב לו אביו בני עולם ברור ראית כי באמת ה"ז כמו חותם המתהפך כנ"ל, וא"כ מה שבמשפיע הוא עליון הוא הנקי עליון באמת כנ"ל וד"ל.

קיצור. הקושיא כיון דאל יתהלל החכם בחכמתו א"כ מהו כ"א בזאת יתהלל השכל וידוע אותי הא זהו החכמה שכל, יקדים ענין עולמ הפוך ראיתי עולם ברור ראית, ענין בש"א אומר שמים קדמו ובה"א ארץ קדמה, דבדבור שמים קדמו, אבל במחשבה ארץ קדמה (ועי' בהביאור ע"פ יונתי בחגוי בענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם שע"י מחשבתו ית' מתהווה ע"כ אמרו ב"ה ארץ קדמה) והוא כחותם המתהפך, ולכן עולם הפוך ראיתי והוא באמת עולם ברור ע"ד דברי בית הלל.

ובכל זה יובן הפסוק אל יתהלל חכם בחכמתו כו', כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כו', דהנה סוף הפסוק מסיים השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ, כי באלה חפצתי נאום ה', פי' כי יש בבחי' חכמה ב' מדריגות הא' בחי' החכמה בעצמה, והב' בחי' כח התפשטותה למטה לברר ברורי' עדי"מ החכם שכח שכלו חזק בחכמתו לעצמו, אך שיוכל להמשיל השכל ההוא ולהלבישו בלבושי' רבים כדי שישכילנו גם התינוק ולא יכשל בה שהוא בחי' התפשטות מכה חכמתו, והנה אנו רואים בחוש שכל מה שכח שכלו יותר חזק באותה חכמה יותר יוכל להלביש ולהשפיל אותה החכמה גם לקטני הערך, וכל מי שלא יוכל להשפיל כ"כ אין כח שכלו חזק כ"כ באותה

החכמה העצמה, א"כ הרי מובן דמה שיצא בהתפשטות יותר באחרונה, דהיינו מה שיוכל להלבישה בלבוש היותר חיצוני, זהו בעצם החכמה כח היותר ראשון והיינו מטעם כלל הנ"ל (ועיין בתו"א ר"פ לך לך בד"ה ענין לך לך בד"ה ולהבין ענין זה היטב בענין וידבר שלשת אלפים משל), והנמשל מזה מובן בבחי' חכמה דאצ"י שבה נק' הקדב"ה חכם בחכמתו פי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו', וע"ז אמר אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א השכל וידוע אותי, פי' דוקא במה שיוכל כח החכמה לברר בירורי נוגה עד סוף רגלי העשי' משמרי האופנים כי בחכמה אתברירו דוקא (וע"ש בד"ה ענין לך לך בד"ה והנה להבין זה בעבודה הנה אמרו נובלות חכמה שלמעלה תורה ולכן גילוי החכמה עליונה המלובשת בפ' קדש עדימ' הוא יותר מגילוי החכמה עצמה במקומה העליון כו' עכ"ל), ואדרבה במה שהחכמה תוכל לברר בירור היותר אחרון, בזאת יתהלל דוקא, כי זהו כח היותר בבחי' חכמה עילאה שנק' חכם בחכמתו מטעם כלל הנ"ל (ובחי' בזאת זהו התורה כמו שנמשכה למטה כמארז"ל יבא זה ויקבל זאת מזה כו' והוא ענין נובלות חכמה שלמעלה תורה), והיינו פי' השכל וידוע אותי דהיינו במה שיוכל להשכיל ולהודיע בחכמה בחי' אמיתית אור א"ס גם למטה מטה מאד ולא כמו שהוא למעלה בלבד (כי ענין השכל וידוע בחי' הדעת זהו המשכת החכמה למטה, ולכן בסט"א אין להם הדעת אף שיש להם חו"ב והדעת שהוא גבוה מחו"ב כמי"ש במד"ר פ' כי תשא פרשה * ע"פ כי ד' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, וגם השכל י"ל ג"כ גלוי יותר מבחי' חכמה ועיין בזה בראשית דף ט' ע"פ שכל טוב לכל עושיהם, ואיתא לזומדיהם לא נאמר אלא לכל עושיהם והיינו כענין השכל וידוע אותי כי אני ד' עושה כו'), והיינו שמסיים כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כי בארץ דוקא שם יש יותר התגלות אמיתת אור א"ס כי סוף מעשה דוקא הוא אשר עלה במחשבה תחילה מטעם הנ"ל (והיינו כמש"ל כי הגם שבדבור שמים קדמו לארץ אבל במחשבה ארץ קדמה, והמחשבה היא העיקר ולכן הזכיר כאן ארץ דוקא, וזהו ג"כ ענין כ"א בזאת יתהלל כי המי נק' ארץ ונק' ג"כ זאת) וא"כ בזאת דוקא יתהלל המתהלל ולא החכם בחכמתו כנ"ל וד"ל, ובלק"ת פ' ראה סד"ה כי תשמע בקול הקשה ג"כ כי השכל וידוע אותי היינו להיות דעת אלקים אצלו וא"כ מאי מסיים כי אני ה' עושה, ואפ"ל כי השכל וידוע זהו המשכת החכמה למטה לברר בירורי' ולמעלה הוא ענין נובלות חכמה שלמעלה תורה, וכן עדי"ז למטה הוא שיכניס החכמה שמשגיג באלקות יכניסה בקיום המעשה המצות כנ"ל בענין שכל טוב לכל עושיהם זהו הנק' השכל וידוע אותי, ע"ד בכל דרכיך דעהו, ולכן ע"ז בא הטעם כי אני ה' עושה כו' שכמ"כ למעלה עיקר המכוון להיות חסד ומשפט וצדקה בארץ וזהו ארץ קדמה, וכן הוא ענין המשכת החכמה לברר בירורי' ע"י מעשה זהו גבוה מעצם החכמה.

(לד"ה אל יתהלל הנ"ל *)

שייך לענין בזאת יתהלל כו' יש בזה ב' שמות הוי' א' כסדר וי"ו קודם לה' כמו שמים קדמו, הב' ה' קודם לוי"ו בר"ת השכל וידוע כמו שיהי' לע"ל אחע"ב וע' בפע"ח שער התפילין ספ"ט מזה בענין תפילין דר"ת ובר"מ פ' פנחס דרנ"ח א'. בכל הנ"ל יובן מה דו' ימי החול ו"ק דז"א ושבת מל' והלא שבת יותר גבוה אלא כי הוא עלי' המל'.

בענין המשל מן המשפיע כו' הענין כי בכל השפעה יש המכוון ויש הקדמות שעיי' יושג המכוון ואצל המשפיע המכוון קודם ובסדר ההשפעה נהפוך הוא קדמו ההקדמות וכך יובן בהנמשל המכוון ארץ מל' גלוי בבני"ע ועלה במח"ת בחי' רדל"א, וההקדמו' הן הט"ס דאצי' חב"ד חג"ת כו' שעיי' יומשך כו' ובמחשב' הנ"ל הם אח"כ ט"ס דא"א ובסדר ההשפע' נהפוך הוא שמים קדמו ט"ס דאצי' ההקדמו' ואח"כ המכוון, וזהו בזאת יתהלל המאציל כו' יותר מחכם בח"ע דאצי' כו' שנק' ג"כ חכם בחכמ' וכן באדם לומד ע"מ לעשות מעשיו מרובי' מחכמתו וזהו מחצית השקל תרומ' דוקא מחצית זו היורד לברר בזאת יתהלל כו' כי זהו וידוע אותי גלוי א"ס בח"ע, לכן מי חכם ויבן זאת כו' שלא ברכו בתורה גלוי א"ס בח"ע דוקא ע"י זאת מל' למד ע"מ לעשות.

בענין שרש המל' ברדל"א עיין ז"ה ח"ב דק"י ע"ב, חכם בחכמתו קו הימין גבור בגבו' קו שמאל בינה מי ימלל גבורות בפרדס ערך גבורה, עשיר בעשרו קו האמצעי ע' ע"פ העשיר לא ירבה וזהו ג' קוין מלמעלמ"ט אך בזאת יתהלל חסד משפט צדקה ג' קוין הנ"ל במל' להשפיע ביי"ע כי באלה גילוי חפצתי חפץ רדל"א פנימי' הרצון וזהו ארץ חפץ.

בד"ה * להבין ** מעלת וגודל הגם של פורים דרוש פורים תקס"ח פי' ענין ויהי בימי אחשורוש ל' אחש ורוש אחש ענין מהירות היינו ירידת הסכינה בבחי' ושמתי כסאי בעילם א"א להיות ע"י סדר והדרגה רק ע"י דילוג וקפיצה וזהו סיום ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר שהם טורי דפרודא כמ"ש בזהר ויצא דקנ"ח א' ובמא"א ה' ז', וכן ירידה זו צורך עלייה ג"כ שלא בהדרגה ודמה לך דודי לצבי כו' על הרי בשמים ע"ש בזהר ובמא"א, וזהו אחישנה וחש עתידות למו וענין ורוש ע"ד ההתלבשות בק"נ ל'.

(*) נעתק מביכל אחי, ולא נרשם בהמשך אחד עם הגהות הקודמות.

(**) בד"ה : אין לפנינו גוכי"ק מרשימה זו, ונעתקה כאן מכת"י מעתיק.

(***) נדפס לעיל ע' תרצב. וראה בהנסמן בשולי העמוד שם.

רש וכן ענבי רוש והעליי' חסידה ברושים ביתה ובמא"א ח' פ"ה חסידה נק' הבינה והחסד מרכבה אליה וזהו ברושים ביתה ועיין זח"ג פ' ויקרא ד"ז ע"פ כי יקח אחותו חסד הוא. ועד"ז יתפרש מ"ש במא"א א' קפ"ב אחשורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו, ובירידת השכינה בגלות ירדו עמה ג"כ חיילותיה, וזהו ענין שרי פרס ומדי פנימיים ומקיפים לשון פרס לרעב לחמך ומדו בד, וכן שבעה הסריסים ז' היכלות ובמא"א ז' ל"א ז' הסריסים נק' היכלות דמ' דאצי' או דאו"א דבריאה כי הם מסרסים עצמן משבת לשבת, ז' הנערות נק' היכלות דזו"ג דבריאה שהם משמשים בחול בשחר וערב עכ"ל והיי"ג הביא ממ"ש בזהר מקץ דף קצ"ד ע"א, וע"ש במא"א ז' י"ד בענין ז' מצות בני נח ז' מצות דרבנו, וענין שהמגלה נק' אגרת ונק' ספר, ספר קיום ואגרת לפי שעה שאז גלו בבבל כו' ועיין מענין ספר במא"א ס' כ"א.

(לד"ה ויאמר לו יהונתן מחר חדש)

מחר חדש דתקס"ט *

הלבנה מתחדשת בכל ר"ח והולכת ומתגדלת עד חצי החודש אח"כ הולכת ומתמעטת חצי חדש האחרון עד שמתחדשת (במ"א פי' שזהו דוגמת האשה שרואה עד"מ וסתה ט"ו בחדש) א"כ יש בה שינויים, משא"כ השמש אין בה שינויים (עמ"ש מזה בד"ה ואתחנן דתקס"ג ובביאור תקעו הב' וביאור לכן אמור בענין ארץ הצבי שאין עורו מחזיק בשרו) וכן ישראל מונים ללבנה.

* מאמר זה הוא מש"פ תולדות תקס"ט (וגרשם בסוף בוך תקס"ח) ונדפס לעיל בח"א ע' תקכח.

(קיצורים והגהות וביאור לד"ה ונערים ממשתה נגינתם *)

ונערים ** ממשתה, ויהושע בן נון נער יש בו ב' מדרגות (דוגמת המ' שיש בה ים וארץ), וכן בנער מט"ט (אפ"ל נער זקנתי), הנני שולח מלאכי (אפ"ל כמו בחי' הא' וזהו כי שמי בקרבנו), עתה באתי, ונתתי נערים שריהם (ע' זח"ב תרומה קע"ה), ונער מט"ט מיוחד לישראל ונק' שומר זח"ב קל"א קס"ד (וצ"ע דהא נק' שרו של עולם ואפ"ל הבחי' הא' מיוחד לישראל, א"נ מט"ט רמון ט"ט וא"כ בחי' ט"ט ח"י מיוחד לישראל וזהו תוכו, והקליפה שייך לע"ש והרי מט"ט קושר כתרם לקונו מתפלותיהם ש"י ע' ד"ה מזוהה מימין וד"ה מה יפו פעמיך בנעלים), וזהו והנה סולם כו' ומלאכי כו' כי מלאכיו יצוה לך כו' (בד"ה כנשר יעיר) לכן בירידתן בגלות כו' (להעיר נתמעטו כנפי החיות, וכן בבהמ"ק היש מספר כו' ואח"כ אלף אלפין כו' מלאכי שלום מר כו' ע' בענין חונה מלאך ה' סביב בזח"א ר"פ וישלח ומ"ש ע"ז ובהגיע תור אסתר כו' בד"ה ואלה המשפטי' קדושה כחדא מלאכי' ונשמות), לכן לע"ל מצהלות חתנים ביום חתונתו זה מ"ת יתעלו ג"כ הנערים (וכענין בתולות אחריה ריעותיה עליות ההיכלות דבריאה זח"א דרכ"ט סע"א, וכן ע"ד ואכלתם אכול המאכל מתעלה עם האדם, וכן ויקרא האדם שמות, בד"ה כה תברכו תיקן דצ"ח תלוי במדבר, המלאכי' חי תלויים בהתעלות המדבר, ואפ"ל חתנים מחופתן גלוי פנימי' התורה מוחין דאבא, ונערים ממשתה גלוי מוחין דאימא א"נ הן ב' בחי' יחוד פנימי ויחוד דחיות העולמו' הבחי' הא' נק' חתנים הבחי' הב' נק' נערים שנמשך ע"י המלאכי' ובהבהיק הפנימי' מבהיק ג"כ החיצוני' כמו בימי שמעון בן שטח היו החטים כמו, חתני' ב' לכ"א יש חופה ע"ד גבי ר"א בחי' שמים מקיפי' ותורה לא בשמים היא, והשמים חופה, א"כ בנערים י"ל יתחבר הבחי' הא' בב' ע' זח"ג ר"ד גבעה דלתתא ברה מט"ט גם אז יהי' בחי' לא ימיש דוגמת ונהר יוצא כו'.

(*) גרסא לעיל ע' תרכב.

הקיצורים והגהות והביאור דלהלן נעתקו מגוכי"ק הציצ בביכלאך שונים (ולא נרשמו בהמשך אחד).

** ונערים: בראש מאמר זה על צד הגליון, רשום בגוכי"ק: וכמו הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, ח"א זנב גבי חוה.

(לד"ה הנ"ל)

קיצור • ד"ה ונערים ממשחה נגינתם, נער הוא משרת ויש בבחי' ויהושע בן
 נון נער ב' מדרגות כמו בהלבנה ב' מדרגות הא' כשמקבלת מהשמש
 הב' כשמתרחקת ומאירה על הארץ ע' סש"ב סוף ח"ב, ועד"ז יש ב' מדרגות
 בנער מט"ט, וגם בכרובים ב' בחינות, ואין ערוך הבחי' הב' לגבי הבחינה הא'.

(ב) ובזה יובן מ"ש הנני שולח מלאכי ר"ל מט"ט כמו שהוא בבחינה הא',
 וזהו כי שמי בקרבו, ואעפ"כ לא רצה בו משה כי פני משה כפני
 חמה ממש, אבל ביהושע שהוא בחי' הב' ע"כ עתה באתי שהרי מט"ט בבחי'
 הא' גבוה ממנו שנק' שר צבא הוי' ולכן השתחה לו יהושע. ובחי' ונתתי נערים
 ש' זהו בחי' הב' ונק' שינה.

(ג) וזהו ונערים, כי נער זה מיוחד לישראל כי זולתו יש ע"ש, ע"ד עתה
 באתי, הנני שולח מלאכי רק עכשיו הוא מבחי' השנית, ולכן רוכב
 על כרוב קל שלו ושאת בח"י אלף עולמות נגד ח"י ברכאן דצלחא מט"ט קושר
 כתרים כו' ולכן בירידתם יורד עמהם, לשומרם, וכן בעלייתם עולה עמהם, וזהו
 והנה סולם דא צלותא וכנ"י, והנה מלאכי אלקים עלייתם וירידתם הוא נמשך
 מסולם הנ"ל.

(ד) ומ"מ אין העלייה שוה לעליית הנשמות, כי הנשמות עבמ"ח והמלאכים
 נתהוו מהדבור, ומחשבה זו היא מחשבה עילאה שהיא חכמה, כי
 אתה אבינו, בנים אתם, והמלאכים שמהדבור נמשך מבינה, ויש א"פ וא"מ זהו
 מצהלות חתנים מחופתן א"מ דחכמה, ונערים עלייתם בבינה וזהו ממשחה
 נגינתם אין אומרים שירה אלא על היין, משמח אלקים ואנשי' שהם מט"ט
 וסנד"ל כו' ב' נערים, וענין חתנים ב' חתנים בד"ה שיר השירים, ועמ"ש מענין
 נער בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו בענין חנוך לנער ע"פ דרכו.

קיצור : נעתק מגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ בבוך תרט"ו (1072 לב, א), בהמפתח אשר
 בתחילת הבוך שם רשום בגוכי"ק אדמו"ר הצ"צ : קיצור ד"ה ונערים ממשחה נגינתם בוך
 מו"ח ז"ל, ויצא תקס"ח.

(לד"ה הנ"ל)

קיצור • מ"ש בבוק • דו"ח תקס"ז ע"פ ונערים ממשה נגינתם והוא מה שדרש אאומ"ר נ"ע על חתונת ב"ד מ' ברוך ז"ל בשנת ה"ל.

נער הוא משרת כמו ויהושע בן נון נער והוא משרת משה. כמ"ש ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו בפ' בהעלותך י"א כ"ח. וכתוב ומשרתו יהושע בן נון נער בפ' תשא לג יא (הג"ה וכן באלישע נאמר וילך אחרי אליהו וישרתהו, כי אליהו ש' ב"ן דאצילות ואלישע שהיה חורש שנים עשר צמדים נגד י"ב בקר דבריאה וכתוב והוא בשנים העשר א"כ הי' בכלל הי"ב דבריאה ע"כ הוא משרת לאליהו ש' ב"ן בהמה רבה מקור הי"ב בקר הנ"ל, ובלוים כתיב וילוו עליך וישרתוך בפ' קרח י"ח ב' שנק' הלויים משרתים להכהנים, דהיינו ענין שמאלא אתכלל בימינא שהעיקר הוא בחי' ימין שהם החסדים והגבורות שהם שמאלא יהיו טפלים להחסדים ומשמים להם, וכענין הישועה שהיא חסד וצ"ל בו גבורה להושיען מיד שונא עכ"ה). והנה בבחי' ויהושע בן נון נער יש ב' מדרגות האחד כשהיה משרת משה הב' כשנפרד אח"כ ממנו ונעשה מנהיג ישראל, ופני יהושע כפני לבנה יש בהלבנה ג"כ ב' מדרגות אלו האחד כשהיא אצל השמש ומקבלת מהשמש הב' כשמתרחקת מן השמש ומאירה לעולם, וכן במט"ט שנק' נער יש ג"כ ב' בחי' אלו הא' כשהוא מקבל מו"א דאצילות הב' כשנעשה שרו של עולם (הגה ואפ"ל שוהו פי' חנוך לנער ע"פ דרכו החינוך לנער מט"ט נק' חנוך והוא הבחי' הא' דמט"ט ועמ"ש מזה בבוק תרט"ז דף קל"ד ע"פ חנוך לנער וע"ש סעיף ואו וסעיף הא עכ"ה).

(ב) וזהו הנה אנכי שולח מלאך לפניך היינו מט"ט, לפי שחטאו בעגל כמ"ש במד"ר פ' משפטים ס"פ ל"ב, אבל משה לא רצה בו כמ"ש אם אין פניך הולכים, אבל ליהושע הי' ע"י מלאך זה לפי כי יהושע ג"כ נער, ויש בו בחי' גבוה מיהושע כי הוא נק' ג"כ נער לא ימיש מתוך האהל משא"כ יהושע כבר נפרד ממשה, ובזמן הגלות נאמר ונתתי נערים שריהם (והיינו מחמת ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני ועיין

* בשולי הגליון רשום בגווי"ק: י"ל לכן נאמר ויהי כנגן המנגן כי אלישע לגבי אליהו כמו יהושע לגבי משה, ומשה ואליהו בבחי' א' רק משה פנימי' ואליהו חיצוניות וא"כ אלישע בחי' נער ובנערים נאמר ממשה נגינתם ע"כ צ"ל באלישע כנגן המנגן.

קיצור: נעתק מגווי"ק הצי"צ בבוק תרט"ב (ונדפס ג"כ בהוספות לספה"מ תקס"ז ע' תלה). וראה להלן — קיצורים מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע על קיצור והגהות אלו. בבוק דו"ח תקס"ז: הוא הבוק שבו נרשמו מאמרי שנת תקס"ז ותחילת תקס"ח. וראה להלן ברשימת המאמרים משנת תקס"ח ע' 9.

בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב) והיינו מט"ט וסנדל והיינו בחי' הב' דלעיל סעיף א' שבבחי' נער.

(ג) ועתה נבוא לענין ונערים ממשתה נגינתם כי הנה נער מט"ט מיוחד הוא לישראל לבד כי הוא מקבל מבחי' נער ישראל ואוהבהו שהוא ישראל זוטא בחי' ז"א (או שמקבל מבחי' יוסף יסוד שנאמר בו והוא נער כו') ועיין במד"ר פ' משפטים פל"ב שמא תאמרו הואיל והוא השר שלנו (הג"ה וצ"ע דהא נאמר מיכאל שרכם בדניאל ססי' יוד גם רסי' י"ב ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך, מיהו לפי הפי' דמט"ט הוא מל' א"ס דא"כ מיכאל הוא המלאך המשמש לבחי' מל' וכמו שאמרו כל מקום שמיכאל נראה השכינה נראה עמו, אבל לפי הפי' דמט"ט יהוא מלאך, ובעה"כ של בעל סדר הדורות ערך מט"ט הביא דמיכאל הוא מט"ט וצ"ע עכ"ה), וע"כ בירידת ישראל יורד גם הוא עמהם ובעלייתם עולה גם הוא עמהם, וע' זהר וישב דף קפ"א ע"ב ע"פ ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו דא מט"ט וע"פ הנה ישכיל עבדי כו', וזהו והנה סולם כו' ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו, ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים.

(ד) וזהו קול מצהלות חתנים הם הנשמות ע"ש התורה שנק' ביום חתונתו הוא מחופתן הוא האור מקיף דבחי' חכמה שמשם נמשך התורה הנק' חתן, ונערים ממשתה נגינתם בחי' משתה היינו יין המשמח אלקים ואנשים, אנשים הם מט"ט וסנדל כו', ועמ"ש בלק"ת פ' צו בענין ונערים פני זקנים ילבינו, כי הנער בן מאה שנה כו' צ"ל דמ"מ החתנים יתעלו יותר כו' ויהי' הנערים מקבלים מבינה דא"א והחתנים מחכמה דא"א כו'.

(לד"ה הנ"ל)

ונערים • ממשתה נגינתם עמ"ש מזה בבוך • דר"ח תקס"ו.

א) לבאר הדברים בענין ונערים ממשתה נגינתם. הנה ענין ב' המדריגות ביהושע ובנער זהו ע"ד הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, ע"ד תעלא בעידנא סגיד ליה חיה • שעה, ושועל פקח שבחיות מ"מ היינו חכמה

ונערים : ביאור זה נעתק ג"כ מבוך תרטו"ב להצ"צ (ונדפס ג"כ בהוספות לספה"מ תקס"ו ע' תלו), והוא רשום שם חלקו בכתיי מעתיק, וחלקו בנוכייק אדמו"ר הצ"צ. וראה להלן — קיצורים מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ לביאור זה. בבוך זו"ח תקס"ז : ראה בהנסמן לעיל בשולי העמוד הקודם. חיה : כן הוא בהכתיי. (ואוצ"ל : חיי).

דבי"ע, ראש לשועלים היינו כח"ב דבריאה, אבל זנב לאריות זהו כשהיא באצילות שע"ס דאצילות נק' אריות ובהקב"ה נאמר אריה שאג כו' במד"ר פ' יתרו פכ"ט, וזהו ענותנותו של רשב"ג שאמר לבנו רבינו הקדוש על ר"א בר' שמעון שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל במסכת ב"מ פ"ז דפ"ד סע"ב, והיינו שיש במ' ב' מדריגות הא' כשהיא באצילות הב' כשיורדת בבי"ע ע' בלק"ת בשה"ש ביאור שחורה אני ונאווה, דרוש השני. ועד"ז יובן בענין ב' המדריגות בבחי' ויהושע בן נון נער יש ב' המדריגות הנ"ל הא' כשהיא אצל משה ע"ד זנב לאריות וכמ"ש בזהר פ' ואתחנן דרס"ט ע"א ת"ח כל זמנא דהוה יהושע לגבי הוה אוליף מתוך האוהל ולא דחיל, בתר דאתפרש ממשה והוי בלחודויה מה כתיב ויפול יהושע על פניו ארצה וישתחוה, דלא הוי יכיל לאסתכלא והאי מחד שליחא כ"ש מאתר אחרא, והנה האהל זו מ' אך הנה פי' בזהר ר"פ וירא דצ"ח ע"ב ע"פ והוא יושב פתח האהל והוא דא עלמא עילאה דשרי על האי עלמא תתאה אימתי כחום היום כו' וידוע דעלמא עלאה היא בינה הוא דא עתיקא שנקרא הוא ולא אתה לפי שהוא אתכסיא ולא אתגליא כמ"ש באדר"ז דר"צ ע"א והיינו בחי' סוכ"ע, וע' מענין הוא דא עתיקא בת"א ר"פ לך לך, ואעפ"כ הרי הוא מאיר ומתגלה פתח האהל, שמאיר בבחי' ממכ"ע וא"כ כשהיה יהושע אצל משה בבחי' לא ימיש מתוך האהל היה יונק מבחי' והוא דא עתיקא שמאיר בבחי' האהל וזהו לפי שפני משה כפני חמה משא"כ אח"כ כשנתפרש ממשה לא הוה יכיל אפילו להסתכל בבחי' מט"ט שמקבל מבחי' שם שדי כו', ועמ"ש ע"פ כי הוא יברך הזבח ואחרי כן יאכלו הקרואים שע"י שמואל בקוראי שמו היו הם ג"כ יוכלו לקבל ונקראו הקרואים כו', ואפ"ל שזהו כמו שהאצילות הוא מחבר בי"ע עם אור א"ס, ומשה אצילות ע"כ על ידו יוכל יהושע לקבל מבחי' והוא יושב כו' ומעין זה התורה ממוצע בין אור א"ס ובין הנשמות כו', כמ"ש בענין עוטה אור כשלמה.

קיצור ב' המדריגות דגבי ויהושע בן נון נער יש לדמות לענין זנב לאריות וענין ראש לשועלים, שועל פקח שבחיות, עכ"ז אינו ערך לארי, וכך הוא בענין ויהושע בן נון נער כשהיא אצל משה לא ימוש מתוך האהל, וכת"ב והוא יושב פתח האהל משא"כ כשנתפרש ממשה לא יכיל להסתכל גם במט"ט כו' ועד"ז ענין שמואל בקוראי שמו וענין הקרואים, וכמו אצילות מחבר אוא"ס עם בי"ע ועד"ז התורה היא ממוצע לחבר ולקשר כו'.

(ב) **ועיין** בלק"ת פ' צו בדה"ה והיה אור הלבנה פ"ב, וז"ל וגם בבחינת נערים ממשתה נגינתם ב' בחי' נערים האחד הוא יוסף שנקרא נער כמ"ש והוא נער את בני בלהה כו' וזהו בחי' נער עליון דאצילות, ובזח"מ פ' וישב קפ"ב ב' פי' והוא נער ע"ד תתחדש כנשר נעורייכי והוא נער את בני בלהה שהוא מחדש כל המדות ואפילו בני בלהה ובני זלפה שהם סוד הקשרין הוא מחדש אותם, ובמק"מ פי' בני בלהה ובני זלפה הם חיילות דבי"ע ויש בבחינת נער ב' ויהושע בן נון נער חנוך לנער ע"פ דרכו הוא מט"ט בעולם הבריאה ובעולם היצירה, ויהושע בא מיוסף והנה ב' הבחי' שביהושע בן נון נער זהו

אינו שייך לבחי' והוא נער דיוסף כו' כי ב' הבחי' הנ"ל זהו שייך רק בפני יהושע כפני לבנה כמובן. וב' בחי' דיוסף ויהושע זהו ע"ד שנזכר בת"א פ' תרומה בענין שנים כרובים שהן אנפי זוטרי בחי' נער והן זו"ג דאצילות ממש כשירודים בבי"ע והרי עכ"ז הם אצילות כו' ולהעיר מענין רוכב על כרוב קל שלו ושט כו' ועיין במא"א כ"ף סמ"ך כרובים נק' נצח והוד ובתחתונים נקרא מט"ט וסנד"ל עכ"ל הי"ז ג"כ ב' בחי' נערים הא' כשהן באצילות זהו גו"ה איהו בנצח ואיהו בהוד הב' כשירודים בבי"ע זהו מט"ט וסנדל, ועיין במא"א אות נון סכ"ג נער ו"ק דיניקה גם היסוד נקרא נער ולכן יוסף נקרא נער המל' נק' נערה קטנה עכ"ל. ואפשר לומר שבחי' יהושע כשהוא בבחי' נער לא ימיש אזי הוא מקבל מבחי' יוסף שהוא נער דאצילות והיינו כי משה הוא ת"ת עמודא דאמצעיתא ויסוד נקרא לגבי ת"ת בשם נער כמו שהת"ת נקרא עשיר והיסוד נקרא דל ברע"מ ר"פ תשא. וראיתי בלק"ת מהאריו"ל פ' עקב בדי"ה ארץ זית כי הנה כאן נאמר יוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער כו' והיסוד נקרא ח"י וזהו בחי' עליונה יותר מבחי' שבע עשרה שנה שלא נתגלה הזווג עדיין כו' ע"ש. עם היות כי שבע עשרה זהו גימטריא טוב, אך יש כמה בחי' טוב זה למעלה מזה, ולכן כשהוא בבחי' חי זהו בחי' עליונה יותר מבחי' היותו בן שבע עשרה שנה, שאז נמשך בחי' הזווג משא"כ כשהוא בבחי' והוא נער כו'. ועיין בסידור ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך כו'. גם י"ל ההפרש בין ב' בחינות אלו עדמ"ש בגמרא ספ"ד דסנהדרין ההפרש בין טוב ד' לכל ובין טוב ד' לקויו כו', וזהו ויקח משה את עצמות יוסף עמו, עיין זהר בראשית דכ"א סע"ב.

קיצור עוד יש ב' נערים, יוסף בן שבע עשרה שנה והוא נער את בני בלהה, ויהושע בן נון נער, וזהו ע"ד ב' כרובים אנפי זוטרי והיינו זו"ג דאצילות כשירודים בבי"ע והיינו כנ"ל בענין והוא נער את בני בלהה, ואפ"ל יהושע בבחינתו העליונה לא ימיש מתוך האהל אז מקבל מבחינת יוסף כי ויקח משה את עצמות יוסף עמו, וזהו ו"ו היינו עצם הוא"ו זהו משה ומלויו זהו יוסף, ההפרש בין בן שבע עשרה, ובין עוד יוסף בני חי, נשמת כל חי, טוב ד' לכל טוב ד' לקויו, ואפ"ל זהו ג"כ ההפרש בין נערים ובין חתנים כי בן שמונה עשר לחופה לפי שהו המשכה מבחי' חי.

ג) ובמא"א אות מ"ם סעיף ג"ז המשכן בבחינת נער מט"ט ובו מאיר יסוד דאצילות כו' ולכן היה בחלקו של יוסף כו', ושם סעיף ג"ח מט"ט יש בו מצד אלקים ל"ב אלקים כלול מיו"ד גימ' ש"ך (היינו גימ' נער) וזה חיצוניותו ויש מצד הוי' ל"ב הויות שבתוך ל"ב אלקים והוא גימ' נער כו'. וזה קרוב למ"ש בפרדס שער אבי"ע ספ"ו בפ"י שנקרא מט"ט שר הפנים ב' פנים היינו מבחי' שם הוי' ומבחי' שם אד' שכמו שצדיק יסוד עולם יש בו ב' הפנים הנ"ל שכולל הוי' אד' כן המלאך הזה שבו מאיר צדיק יסוד עולם כו' ע"ש. וזהו כעין דברי המא"א הנ"ל. וע' עוד בפרדס ערך שר. ועפ"ז יש להבין המד"ר ס"פ משפטים פל"ב דף ק"ן ע"ג (שהוא דף למ"ד ע"ג) ע"פ הנה אנכי שולח מלאך, דבר אחר אל תמר בו אל תמירני בו כו' שמא תאמרו הואיל והוא

השר שלנו לו אנחנו עובדים כו' לאו כו' ע"ש. דלכאורה אינו מובן איך שייך לומר שהוא השר שלנו, והלא כתיב חלקי הוי' אמרה נפשי, וכמ"ש ע"ז במד"ר באיכה דף ע"ו ע"ב למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין כו' חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי כו' היה לשם פקח אחד אמר אנא נסיב למלאכ כו' הה"ד חלקי ה' אמרה נפשי כו', וכמ"ש במ"א ע"פ את ה' האמרת היום. אך הענין כי הוא נקרא שר הפנים שבו מאירים השמות הוי' אד' ע"י צדיק יסוד עולם, והוא אינו רק לבוש להן, וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים שנק' בעל דשכינתיה, ונעל היינו נרתק כמו שמבואר בתרגום רות ע"פ שלף איש נעלה, נרתק יד ימיניה, וא"כ אינו רק נרתק ולבוש לשמות הנ"ל, וזהו ענין השר שלנו, ר"ל שבו ועל ידו נמשך לנו הארת שם הוי' אד', וע' בת"א פ' כי תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי מענין המלאכים, ועכ"ז היינו שנק' גער שבחינתו טוב כמ"ש והוא גער בן שבע עשרה כנ"ל סעיף ב' ופי' טוב זהו השפעת חיות העולמות כמ"ש טוב ד' לכל, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית והשפעה זו לישראל נמשך ממנו ית' בהתלבשות דרך מלאך זה, כמו שגידול התבואה נמשך מהקבי"ה ע"י השמש כו', אבל חלקי הוי' שאליו לבד אנו עובדים וגם ההשפעה הפנימית נמשך שלא ע"י מלאך, וזהו ענין יחיד חי העולמים מלך, ועו"ג ואולם חי אני וימלא כו' אל חי חלקנו כו', כי אל חי בקרבכם, ועיין לעיל ססעי' ב'. ואפ"ל קצת ביאור מה שהשפעה הטוב נמשך ע"י המלאכים עפ"מ"ש בד"ה כנשר יעיר שמתחלה היו יכולים לקבל החיות שלא ע"י ממוצעים אבל אח"כ הוא ע"י התחלקות בחי' פני אריה פני שור כו' שהנשמה מקבלת ע"י המלאכים כו' וע' בד"ה באתי לגני בענין אכלתי יערי, שלוחי ההשפעה בד"ה שמאלו תחת לראשי מענין המלאכים, ועכ"ז היינו שנק' גער שבחינתו בענין המו מעי לו דקאי על המלאכים שנק' עד"מ מעי יעו"ש ועמ"ש בענין ג' שרי פרעה שישנם בקדושה שהם קנה וושט וורידין שר המשקים הממשיך מהמוח ללב כו' הרי נקראו שרים ועמ"ש ע"פ באר חפרוה שרים שהם האבות כו', גם ע"ד הדגלים מחנה מיכאל, הרי מיכאל הוא כללותם ונקרא השר הגדול, גם ע"ד ולגודויו אין מספר שהגדוד הוא מדה אחת שהיא כוללת כולם כמ"ש במ"א לכן נקרא שר וכן ענין ד' מחנות שכינה ומתחלקים ליי"ב כו', גם פי' ישראל כי שרית זהו ענין שר והיינו שר אל כמ"ש בד"ה אני לדודי דרוש הראשון וכן מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, ועד"ז יש כמה בחינות שרים, שהם הממונים על השפעות אלו כו' אלא שהם רק שלוחי ההשפעה כמו מהשמש תבואת שמש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון.

קיצור ענין משכן מט"ט ונקרא שר הפנים שבו ועל ידו מאיר ב' בחי' פנים הוי' אד', ולכן נקרא במד"ר השר שלנו לבוש ונרתק לב' שמות הנ"ל גער ונרתק, וע"פ מ"ש בד"ה כנשר יעיר ובד"ה יסובבנהו ובד"ה שמאלו תחת לראשי ובד"ה באתי לגני, ובד"ה שובה ישראל, שהם רק שלוחי ההשפעה כו' וע' באג"ה בסופו, ומ"מ זהו רק ההשפעה חיצונית אבל ההשפעה הפנימי' יחיד חי העולמים שלמעלה מבחי' טוב הנמשך ע"י גער בן שבע עשרה כו'.

ד) והנהגה הי"נ במא"א מ"ם סעיף ג"ח העיר לענין מט"ט מ"מ"ש בזהר ויחי דרל"ט ע"א ויקרא אל משה כתיב הכא אלף זעירא ובמא"א אות מ"ם סעיף א' אלף זעירא במ' כי ירדה והקטינה עצמה וירדה מאצילות לבריאה (והיינו כמ"ש במא"א שם מט"ט נקרא היצירה וגם המ' המתלבשת בבי"ע נקרא כך כו') אלף קטנה גימ' סנד"ל לכן הנערים מתחילים מויקרא א' זעירא עכ"ל וע' זהר ויחי דף רל"ד ע"ב מענין א' זעירא ועיין בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו בפ' חנוך לנער ע"פ דרכו, שהוא בבחינת גבולים ומצרים, וזהו ענין אלף זעירא כי יש ג' א"ב אתון בינונים ואתון רברבין מורים על גלוי האלהות, משא"כ כשהחיות מוסתר ומצומצם זהו אתון זעירין, כמו שהנער מורה על קטנות אנפי זוטרי כן הא"ב אתון זעירין, ועמ"ש בענין א"ב אל ברוך וא"ב אל אדון שזהו ע"ד ההפרש בין אתון בינונים לאתון רברבין ועיין בת"א סד"ה יביאו לבש מ' בענין רוכב על כרוב ובענין כי תרכב על סוסך כו' ואפ"ל חיות העולמות מבחי' אתון זעירין בהבראם ה' זעירא ואותיות התורה ממשיכים מאתון בינונים ומאתון רברבין כו' וכן שמע ישראל ע' רבתי כו' וזהו ההפרש בין חתנים ובין נערים כי חתנים נקראו ע"ש התורה ביום חתונתו מ"ת, ונערים זהו חיות העולמות נער הייתי שרו ש"ע אמרו כו' לכן ע"י עסק התורה של החתנים ממשיכים בבחי' נערים ג"כ שהוא חיות העולמות ג"כ תוספת אור מבחי' אצילות לא זו שממשיכים מבחי' נער דאצילות אלא גם מאתון בינונים ואתון רברבין כו' שיהי' אור חיות העולמות ג"כ מבהיק ביותר, ועפ"ז י"ל טעם לענין מאמר רפ"ב גינאי חלוק לי נהרא ע' בלק"ת פ' תזריע בד"ה קמפלגי במתיבתא דרקינא, ועיין בפרדס ערך נער שלפעמים נק' זקן ביתו נער הייתי גם זקנתי וע' מזה בזהר פ' פנחס דרי"ז סע"א, והיינו כשעולה לאצילות, אפ"ל או הוא זקן שקנה חכמה, וע' זח"ג בלק קפ"ז ע"ב ע"פ יברך את הנערים עוד במא"א אות נון סכ"ד נערות אסתר נק' ז' היכלין זו"נ דבריאה והם ז' נערות מ' דאצילות הנק' אסתר, ובוהר ויצא דף קנ"ו סע"ב ודא הוא ישכב יש עלמא דאתי דכתיב להנחיל אוהבי יש כ"ב נקודה עילאה דאעיל כל כ"ב אתון רזא דכל אורייתא, ודא הוא ישכב כו' ע"ש הרי המשכת כ"ב אתון דאורייתא זהו סוד הזווג המשכת חכמה עילאה כו' וזהו אותיות התורה שהם אתון בינונים ואתון רברבין משא"כ אתון זעירין זהו רק חיות העולמות אף שהוא מבחי' טוב אין זה ערך לבחי' המשכה זו הנק' להנחיל אוהבי יש, והנה יש גימ' יקר הוא הטפה הפך קרי כו'.

קיצור ענין מט"ט שנקרא נער קטנות זהו ע"ד אלף זעירא, כי יש ג' בחינות אותיות אתון זעירין במ' אתון בינונים בוד"א אתון רברבין בבינה שבה התגלות עתיק, ולכן איתא שמתחילין ללומד עם הקטנים ספר ויקרא לפי שבו אלף זעירא, ועד"ז יובן ההפרש בין נערים אתון זעירין ובין חתנים ביום חתונתו זה מ"ת המשכת אתון בינונים או גם אתון רברבין כמ"ש ע"פ אני חומה ושדי כמגדלות שהמגדלות הם אתון רברבין, וזהו ישכב עמך יש כב סוד הזווג להנחיל אוהבי יש שלמעלה היש כו' משא"כ חיות העולמות שמבחינת

אתוך זעירין נק' יש מאין שלמטה הוא יש ולמעלה נק' אין שאינו מושג אבל בחי' להנחיל אוהבי יש הנמשך ע"י כ"ב אותיות התורה זהו גלוי אור דכולא קמיה כלא חשיב ולמעלה היש כו'.

ה) ובזה יובן מ"ש פ' משפטים כ"ג כ' הנה אנכי שולח מלאך לפניך כו' ובפ' כי תשא ל"ג ב' ושלחתי לפניך מלאך, והנה בזה ויחי דרל"ב א' ע"פ המלאך הגואל ת"ח כתיב הנה אנכי שולח מלאך, דא הוא מלאך דאיהו פרוקא דעלמא נטירו דבני נשא, ופי' הוח"מ דהיינו מ', וע"ד שפירש בזה ר"פ וישלח דקס"ו א' ע"פ חונה מלאך ד' סביב ליריאו דא שכינתא וע"ש בהרמ"ז כ' וז"ל מחלק בין מלאך למלאך לומר שיש מלאכים סתם ששרשם משם אלקים כי שם מלאך הוא מחיצוניות העולמות, אך מלאך ה' הוא בסוד השכינה כו' ומדייק חונה מלאך ד' שהשכינה מתלבשת במלאך מסויים והוא מיכאל כו' עכ"ל. גם בזה פ' שלח דקס"ו א' משמע הנה אנכי שולח מלאך היינו השכינה וכן כתב בפשיטות באה"ח פ' משפטים וז"ל פי' מלאך זהו המלאך הגואל כו' לא משרת כו' ועיין בזה בלק דקפ"ז א' ע"פ המלאך הגואל כו' ונת' במ"א. ובגמרא בסנהדרין ספ"ד דל"ח ע"ב מבואר שזהו מט"ט ששמו כשם רבו דכתיב כי שמי בקרבו וכ' מהרש"א שם ומ"ש ששמו כשם רבו פרש"י בחומש מט"ט גימ' שדי עכ"ל וע' במד"ר פ' משפטים פל"ב הובא לעיל סעיף ג' משמע ג"כ כמ"ש בגמרא, וע' מזה בזה ס"פ משפטים קכ"ה א', ובפ' תרומה קל"א א' ע"פ אמר שומר אתא בקר שומר דא מט"ט ובפ' הנ"ל קס"ד א' ע"פ אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר ה' ישמור צאתך ע"ש. ובפרדס ערך מלאך, מל' נק' מלאך בהיותה עושה שתי שליחות ע"י מט"ט או סנד"ל ועמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים ורש"י פ' משפטים שם פי' מלאך זה הוא מט"ט ששמו כשם רבו גימ' שדי וכנ"ל בשם מהרש"א, והנה שם שדי נאמר לאברהם גבי מילה א"כ מט"ט גימ' שדי לכן גבוה הרבה משאר מלאכים ששרשם משם אלקים כמש"ל בשם הרמ"ז אבל שם שדי זהו ההשפעה מיסוד וארז"ל במד"ר פ' וירא פמ"ו בפירוש שם שדי אני הוא שאין העולם ומלואו כדאי לאלהותו ובזה"ג ויקרא די"א וע"ב שהוא בחי' וצדיק יסוד עולם וא"כ הוא שר של ישר' שזכו למילה ועמ"ש ע"פ והי' שדי בצריך איוב כ"ב ע' מזה במד"ר פ' כי תשא ס"פ מס', ועכ"פ לפמש"כ מובן דמלאך זה זהו מט"ט כשהוא בבחי' לא ימיש מתוך האהל, וכמ"ש בענין ויהושע בן נון נער כו' כשהי' אצל משה, וכך עד"ו יובן למעלה בענין מט"ט ומשה לא רצה בו, אבל בימי יהושע נתגלה וירד כו' וע' בציוני פ' משפטים שעז"ג בתורה הנה אנכי שולח מלאך, ר"ל בימי יהושע נתקיים זה כו' והענין כי משה לא רצה במלאך מט"ט אף שהוא שליח והוא בבחי' אצילות כי מ"מ הוא נער דאצילות ומשה מקבל מו"א ת"ת עמודא דאמצעיתא, אבל ביהושע נאמר עתה באתי כי המלאך הוא שר צבא ה' מבחי' הפנים שמקבל משם הוי' זה גבוה מיהושע שהוא בכריאה כו', אך הנה בחורבן בהמ"ק נאמר ונתתי נערים, היינו מט"ט וסנדל כמו שהם בבחי' ה' כשנפסק מהם אור האצילות כ"א הם ז"ק דיצירה כו'.

קיצור וזהו ענין הגה אנכי שולח מלאך י"מ דהיינו השכינה ובגמרא פי' זהו מט"ט ששמו כשם רבו כי מט"ט גימטריא שדי, וא"כ גבוה ג"כ משאר המלאכים ששרשם משם אלקים שהרי שם שדי נאמר גבי מילה, והעולה שרש יניקתה הוא מצירופים האחרונים דשם אלקים, א"כ שם שדי הוא גלוי עלין יותר, ושליחות מלאך זהו מט"ט כשהוא ע"ד נער לא ימיש, ומשה לא רצה בו, כי משה שרשו למעלה גם ממ"ש ביוסף והוא נער כו', אבל בימי יהושע בא וירד ועז"נ הגה אנכי שולח מלאך כו' ומ"ש ונתתי נערים שריהם זהו מט"ט וסנדל כשהם בבחי' הב' ולא ע"ד נער לא ימיש כו'.

(ו) ויש לבאר עוד מה שלא קבלו משה דהנה כתיב כי נער ישראל ואוהבהו בהושע רסי' י"א וע' מזה בזח"ב ויקהל דרט"ז סע"א שמע ישראל סבא בגין דאית זוטא דכתי' כי נער ישראל ואוהבהו, זכ"ה בפ' בא דמ"ג ע"א ואפ"ל ע"ד שכי' הפרדס ערך נער שלפעמים היסוד נק' נער וכן נ"ה, א"כ זהו ישראל זוטא ז"א כשהוא בבחי' יניקה וע"ד שמבואר בענין כרוב אחד מקצה מזה בת"א פ' תרומה וכן במק"מ שם פי' כי ז"א נק' ישראל זוטא לגבי ישראל סבא, וע' ביאור צאינה וראינה בלק"ת בשה"ש דרוש השני מענין ישראל סבא ומט"ט הנקרא נער ודאי שרש קבלתו מבחי' נער ישראל שהוא ז"א וכמ"ש בעמה"מ שער רישא דז"א פ"ק דקל"ב ע"א מתעורר מט"ט כו' כי שמו כשם רבו ועיר אנפין המקנן בו הנק' נער ישראל מטבורו ולמעלה עכ"ל. ולכן כשנש"י הם בגופים והם בבחי' כי נער ישראל הרי מט"ט מיותר לשומר וזהו הנני שולח מלאכי לפניך אבל משה שהיה בודאי בבחינת ומדריגת ישראל סבא כי בפרדס ערך ישראל פי' ישראל סבא הת"ת כשהוא מכריע בין חו"ב והיינו ע"ד הדעת וזהו בחי' משה, ועוד כי במשה נאמר ויהי בישורן מלך, וישורן גבוה מבחי' ישראל כמ"ש במ"א, אך ביהושע נאמר עתה באתי כו' כי ע"י מט"ט נמשך עכ"פ ההשפעה מבחי' ישראל זוטא שהוא ז"א דאצילות כנ"ל ומה גם בפרדס שם ערך ישראל כתב ובתיקונים פירשו במט"ט שנקרא ישראל זוטא כו' ע"ש. והיינו כי בחי' נער מט"ט מיוחד הוא לישראל בלבד לפי ששרשו מבחי' נער ישראל זוטא כנ"ל וע"כ בירידת ישראל יורד גם הוא עמהם ובעלייתם עולה גם הוא ולכן מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש"י בת"א בד"ה מזוזה מימין ובד"ה מה יפו פעמיך בנעלים, וע"כ לע"ל יתעלה גם הוא וע' בזהר וישב דקפ"א ע"ב ע"פ הגה ישכיל עבדי דקאי על עבדו מט"ט, המושל בכל אשר לו יעו"ש. ובבה"ז שם ובמד"ר שמושל ביצרו היינו שמושל על דינין קשין מצד הרע דעה"ד הוא מושל עליהם להכניעם כו'. ואפ"ל ע"ד הנזכר ביומא דס"ט ע"ב זהו גבורת גבורתו שכובש את יצרו דהיינו מדה"ד כמ"כ יש בחינה זו בעבדו זקן ביתו מט"ט שמושל ביצרו כו', ובזהר פי' שחג"ת דאצילות מאירים בו וגם ענין ואשביעך שבע נהורין עילאין ע"ד אור שבעת הימים כו' ע"ש בבה"ז הרי מובן שיתעלה מאד' לע"ל וכח עליי' זו ע"י כי נער ישראל ועוד כי הוא חנוך וכמ"ש בזח"ג בלק קפ"ט ע"ב חנוך מט"ט אמר שלשה שריגים כו', וענין חנוך מט"ט י"ל חנוך הוא ענין חנוך לנער, שהחינוך בא

ממקום גבוה כמ"ש סד"ה בכ"ה בכסלו וזהו שחנוך היה תופר מנעלים ונעל היינו מט"ט נרתק לשכינה כנ"ל א"כ חנוך שהי' תופר המנעלים ע"כ צ"ל שהוא מבחי' גבוה יותר וע' בת"א פ' שמות בד"ה מי שם פה לאדם גבי והנה שני נשמות משמטה הראשונה כו' והם חנוך ומשה ועמ"ש ע"פ חנוך לנער, בענין רצה והחליצנו כו' שבשבת הנעל מבחי' עליונה יותר גם שם נת' ש"ל חנוך לנער שחנוך ממשיך בהנער שיהי' ע"ד נער לא ימיש כו' וזהו שהיה תופר מנעלים תופר אותיות פורת בן פורת יוסף כו', וזהו ענין חנוכה חנוך ה' פי' ה' קטנה רחל שנקרא ג"כ נערה המקבלת מבחי' נער ישראל כמ"ש בזהר וישב דקפ"ב ע"ב והיינו ע"ד תתחדש כנשר נעורייכי, ועיין בזהר פ' תצא דרע"ז א' ע"פ כי ימצא איש נערה בתולה אליו ישראל דכתיב כי נער ישראל וכו' ע"ש ובפי' הרמ"ז, ובחנוכה הוא בחי' חנוך לנער כו'.

קיצור יש בחי' נער ישראל, ישראל זוטא, וישראל סבא, ומשה דעת בחי' יש"ס, לכן לא רצה בנער מט"ט אבל ליהושע נשלח מלאך זה, שהוא בחי' ישראל זוטא, ובעליית נשי' עולה ג"כ עמהם, ולפעמים נק' עבדו המושל בכל אשר לו, ששליט ביצרו, לכן לע"ל הנה ישכיל עבדי, וזהו ענין חנוך לנער, ענין והחליצנו חנוך תופר מנעלים אותיות פורת יוסף וזהו ענין חנוכה חנוך ה'.

(ז) והנה * לכן ג"כ כאשר ישראל בירידה גם המלאכים הם בירידה וכמ"ש בגמרא פ"ב דחגיגה דף י"ג ע"ב כתוב אחד אומר שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר וארבעה פנים לאחת וע"ש בתוספת ואע"ג שזה בחיות כו' ומשני לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות וע' בבחי' פ' שלח רח"ג כ"פ ישעיה ה', ועו"ש בגמרא כתוב אחד אלף אלפים ישמשוני' כו' וכתוב אחד אומר היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כו' ועמ"ש מזה בישעיה סי' ו' ע"פ שרפים עומדים ממעל לו ועמ"ש סד"ה מי מנה גבי ומספר את רובע ישראל שבזמן שישראל עושים רש"מ הוא בבחי' אשר לא יספר כו' ולכן כאשר נשי' יתעלו לע"ל אוי גם המלאכים יתעלו עמהם, וע"ז אנו אומרים קול מצהלות חתנים מחופתן ונערים ממשחה נגינתם, חתנים הם נשי', כי ישראל עלו במחשבה, והמלאכים נמשכו מן הדבור, ע' בד"ה את שבתותי תשמרו ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה, וע' בפי' עבמ"ח בד"ה אם בחוקתי תלכו דרוש הראשון שהוא מבחי' אותיות החקיקה, וא"כ שרשם מחכמה, ומלאכים שרשן מבינה ע' בה"ז בלק ק"צ ע"ב, ולכן נק' הנשמות חתנים י"ל ע"ד חות דרגא, שירדו למטה בגוף וגם נמשכו מזיווג גופני כמו הטפה וגם ע"ד ביום חתונתו זה מ"ת וע'

(ז) והנה: על צד הגליון רשום בגוכי"ק (ואינו ברור להיכן שייך קטע זה): ולפמ"ש סעיף בג"ד דעי' המלאכים נמשך ההשפעה של חיות העולמות שמבחי' טוב ד' לכל, כי כן שרשם מחיצוניות חריב שהם אין ויש תרין ריעין לכן על ידם נמשך החיות המחודש בטובו כו' מאין ליש, אבל הנשמות שהם ממשיכים הזווג בחי' חי כו'.

סד"ה ועשית בגדי קדש בענין שהתורה נק' מאורסה וכלה והגשמות נק' חתן ובמא"א ח"ת ס"ט חתן נק' הו"א בקבלת ג' מוחין עם לברשיהו ועמ"ש בד"ה שיר השירים בפ"י חתנים ב' בחי' חתן, והנה יש א"פ וא"מ, וכן בחכמה יש א"פ וא"מ, אפ"ל המקיף דחכמה נקרא כתר תורה וע' מענין מקיפים דאבא בלק"ת סד"ה ושאתם מים בששון דרוש השני פ"ג, שזהו ענין ההקפות דשמע"צ שמקיפים עם הס"ת כו' שהוא מקיפים דאבא, וע' עוד מזה בביאור ע"פ אלה מסעי השלישי המתחיל הנה גבי המסעות, ושם פ"ג ב' מקיפי אבא ל' מ', ובמ"א נתבאר שזהו סייג לחכמה שתיקה סייג היינו המקיף של החכמה וע' סד"ה שאו את ראש, בפ' במדבר דרוש הראשון גבי מבן עשרים והמקיף דחכמה זהו חופת חתנים וזהו כי על כל כבוד חופה, ובוהר תרומה קל"ז א' ע"פ והוא כחתן יוצא מחופתו מאן חופתו דא עדן ורזא דא ונהר יוצא מעדן, י"ל חתן העליון זהו יסוד אבא הנקרא ונהר יוצא, תמיד בלי הפסק וה"ס יובל שער החמשים המחבר חו"ב ע' זח"ב משפטים דפ"ג ע"א, מעדן היינו חופתו שהיא עצמיות אבא ומקיפים שלו, וגם מו"ס נקרא עדן עילאה בזח"ג האזינו דר"צ ע"א, וחתן הב' ז"א יוצא מחופתו אימא עילאה הוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ע' זהר ר"פ וארא דכ"ב ע"א, ולבאר הדברים י"ל עדמ"ש בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ ששים המה מלכות, דרוש הראשון שבחי' הגשמות נמשכו מעצם החכמה דוקא שלמעלה מהארת השכל שבמח' ודבור, ומשם דוקא נמשך הכח המוליד להוליד בדומה לו לפי שבחכמה שורה אור א"ס, שמשם דוקא נמשך הכח כו' ופ' בדומה לו י"ל ע"ד אדם אדמה לעליון וכמארז"ל הצדיקים דומין לבוראן, וגם ארז"ל ע"פ כל הנקרא בשמי שהצדיקים יקראו הוי' כו' בפרק הספינה דע"ה ע"ב, וזהו מה שמו ומה שם בנו בני בכורי ישראל, פי' מה שמו היינו חכמה עילאה הנק' כח מה וזהו כי אתה אבינו דקאי על חכמה עלאה, משא"כ כתר הנק' הוא אינו שייך לומר אבינו אלא ע"ד הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, ומה שם בנו כו' וע' בעה"ק ח"ג פמ"ט בענין בנים אתם, ועצמיות חכמה עילאה זהו הנקרא עדן ג"ר דאבא, וזהו קול מצהלות מחופתן שיהי' גלוי בחי' עדן עצמיות אבא, משא"כ עכשיו אין הגלוי רק הארה, ואפ"ל הפירוש מצהלות חתנים מחופתן היינו שאז יומשכו לידות גשמות עליונות הרבה יותר ממה שהוא עכשיו וכמ"ש האריז"ל שעכשיו א"א להמשיך בהווג רק מחיצוניות עתיק ולע"ל ימשיכו מהפנימית.

קיצור ענין חתנים גשמות שירדו בגוף חות דרגא, מבחי' חכמה עבמ"ח, וכמו התורה ביום חתונתו ע"ש הירידה חופה מקיף דאבא, על כל כבוד חופה גם ע"ד מה שמו חכמה עילאה שבה שורה אוא"ס, ומה שם בנו כי אתה אבינו דומים לבוראן, כל הנקרא בשמי, ובחי' ג"ר דאבא י"ל נק' חופה, בחי' עדן וכמ"ש ססעי' א' ההפרש בין חי ובין טוב, ולע"ל יומשך בבחי' חי מפנימיות עת"י וכמ"ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' כו'.

ח) עוי"ל ענין חופה דהנה בענין ל"ב נתיבות יש נתיב אחד שנאמר בו נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה, וגם ישיש לשון שיבה

חכמה, כי איוהו זקן שקנה חכמה, אך ישיש שהוא ענין שיבה זהו ע"ד סבא דסבין כו' וא"כ פי' ישיש היינו ששיג ג"כ תעלומות חכמה כו'. ועיין באיוב י"ב י"ב בישישים חכמה וע"ש במ"צ הטעם שהזקן הרבה נק' ישיש והוא מדברי הרד"ק במכלול ערך ישש ואפ"ל כי זקן שקנה חכמה, והיינו קנה חכמה קנה בינה גימ' יש, וזהו בחי' זקן אבל הישיש שנאמר בישישים חכמה, היינו עוד בחי' קנה חכמה קנה בינה לכן נק' ישיש ב"פ יש, ועד"ז נאמר כחתן יוצא מחופתו ישיש ר"ל ששיג ב"פ קנה חכמה קנה בינה, וזהו ענין נתיב הראשון דחכמה ושער החמשים דבינה שזהו ע"ד קנה חכמה קנה בינה, והנה על שער החמשים דבינה נאמר אראנו נפלאות ג' פלאות בהרמ"ז פ' תצא בדף רע"ו ע"ב ואפ"ל על נתיב הראשון דחכמה, וע' מענין חופה במא"א חית"ת סמ"ו, ובפרדס ערך חופה פי' גג החופה כתר כתלי החופה חכמה פתח החופה בינה כו' וע' עוד מענין חופה בלק"ת פ' אחרי בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר דרוש השני, ובד"ה תורה ציוה ועמ"ש בפ' שמות בענין איה סופר ומשמע דגבוה מל"ת התלויים בי"ה ע"ד ערבים עלי ד"ס, גם א"ה הוא ג"ר, וזהו באמרם אלי איה אלקיך וא"כ מה שלא שזפתו עין איה, הוא מקיפים דג"ר עמ"ש ע"פ כיריעות שלמה, ועמ"ש בענין מוחין דאבא, בד"ה מצה זו.

קיצור עוי"ל נתיב לא ידעו עיט כו' כי הטיפה נק' יקר הפך קרי, ונמשכה מן ל"א נתיבות וזהו ג"כ ענין יש אך נתיב הראשון זהו בחי' יש שכנגד כולם ב"פ יש גימ' תר"ך וזהו ענין החופה והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש פי' ישיש ב"פ יש, ענין איה סופר כיריעות שלמה, היינו כמש"ל סעיף ז' דענין מצהלות חתנים מחופתן היינו שיומשכו הנשמות מבחי' עליונה יותר ממה שנמשכו עכשיו שעשיו שורש המשכתן מבחי' ל"א נתיבות אבל לע"ל יאירו ויומשכו מכל ל"ב נתיבות.

והנה בזח"ג פ' אחרי דס"א סע"ב בשעתא דאודווג עמה בזווגא שלים כדין האי עדן זווגא בההוא נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא כד"א נתיב לא ידעו עיט כו', ובע"ז שער הזיווגים פ"א פי' זווגא שלים נקרא כשבא ההמשכה מאבא לאימא, מבחי' חכמה דאבא חווגא דלא שלים נקרא כשבא ההמשכה מהבינה דאבא.

והנה חכמה נק' אצילות ובינה בריאה כמ"ש בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון דרוש השני, ובשה"ש סד"ה ששים המה מלכות, דרוש הראשון, ההפרש בין ונהר יוצא כו' ובין ומעיין מבית ד' יצא, וא"כ עד"ז גם בחכמה עצמה, שיש בה ד' בחי' חו"ב תו"מ הן אבי"ע שבחכמה א"כ כשבא השפע מבינה שבחכמה זהו כענין בריאה שבחכמה דאצי' וכשבא מוחמה שבחכמה בא מאצילות שבחכמה ועד"ז יש לפרש ענין קול מצהלות חתנים מחופתן שאז יומשך בהן האור מהחכמה שבאבא הנק' זווגא שלים כו', ועיין בהרמ"ז פ' פקודי דף ר"ך, כתב ג"כ איך בשם ע"ב שהיא בחכמה יש ד' פעמים חי שהן ד' בחי' אבי"ע שבו, ואפ"ל ע"ד בחי' חי ובחי' חי החיים כו'.

קיצורים * מכ"ק ארמו"ך מוהרריי"צ נ"ע

לקיצורים והגהות וביאור הנ"ל

[עמוד חשלב ועמוד תשלג ואילן]

קיצור מהדרוש ונערים ממשתה נגינתם תקס"ז ובו ד' פרקים.

ענינים.

- א. א) משרת. ב) משרת משה. ג) מנהיג ישראל. ד) לבנה. ה) מט"ט.
- ב. א) אלישע לגבי אלי' כמו יהושע לגבי משה.
- ג. א) מט"ט שר ישראל. ב) מט"ט הוא בחי' מל'. ג) מלאך מיכאל משמש לבחי' מל'.
- ד. א) חתנים נשמות. ב) חופה או"מ. ג) משתה תורה*. ד) מט"ט וסנד"ל.

ביאור על דרוש ונערים ממשתה תקס"ז ובו ח' פרקים עם קיצורים.

ענינים.

- א. יהושע משרת אצל משה ולעצמו. שמואל והקרואי'.
- ב. יוסף נער. יהושע נער. כרובים זו"ג דאצי'. שבע עשרה טוב. ח"י לחופה.
- ג. מט"ט שר הפנים. מט"ט נק' נעל. מט"ט שר של ישראל.
- ד. אותיות א) זעירין במל'. החיות דעולמות. ב) בינונים בז"א. ג) רברבין בבינה. ישנו רק בתו'.
- ה. מט"ט שמו כשם רבו. מט"ט בגי' שדי. שדי נעלה מאלקים.
- ו. מט"ט מקבל מישראל זוטא ז"א דיניקה. ישראל סבא ת"ת. מט"ט שומר גופי ישראל. משה במדרי' ישראל סבא דעת. מט"ט מושל בדינין קשין. חנוך ומשה משמיטה ראשונה. חנוכה חנוך ה'.
- ז. עליית המלאכי' תלוי בנשמות. נשמות מעצם החכ'.
- ח. חופה. ישיש ב"פ יש. נתיב לא ידעו עיט. חכ' אצי'. בינה בריאה.

קיצורים: נעתקו מצילום כתי"ק, בקונטרס הכולל מפתח וקיצורים על המאמרים שב"ב, תרט"ב להצ"צ.

תורה: תיבה זו אינה ברורה בהכתיי.

מראי מקומות וציונים

למאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ח

מ"מ וציונים לכרך הראשון

וכמו שאמרו ז"ל: שבת פה, ב. ושי"ג
ואוהביו כצאת השמש בגבורתו: שופטים
ה, לא.
הארז . . א"א לכל רוחות שבעולם להניעו
ולחזונו ממקומו: תענית שם.

עמוד ז

דר"ע . . דכולהו סתימאה אליב"י: ראה
סנהדרין פה, א.
אי'ן מרחמין בדיון: כתובות פה, א (במשנה).
אמחה: בראשית ה, ז.

עמוד ח

כי יצר לב האדם: נח ת, כא.
שלא יקלל האדמה בעבור האדם: ראה שם.
והיו ימיו ק"כ שנה בשגם הוא בשר: בראשית
שם, ג.
מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור: ירושלמי
סנהדרין פ"ד הי"ב. מדרש תהלים עה"ט
יב, ז.
כמו ב"ש אוטרין ובי"ה מתירין וכו': ראה
תניא בהקדמה. אגה"ק סי"ג.
דאורייתא מחכמה עילאה נפקת: ראה זח"ב
פה, א. קכא, א.
כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור: ראה
שמיני יא, מז.

עמוד ט

כמ"ש לחוס היום: ראה וירא ית, א.
תוקפא דדרוס: ראה זח"א כט, ב. וראה גם
עירובין נו, א.
ס"ג אותיות ג"ס: ראה גם תו"א מג"א
צא, ד.

עמוד א

והארץ כו': קיצור מדרוש זה עם הגהות
מכ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפס באוה"ת
בראשית לא, א. ומשם — בהוספות להלן
ע' תקעו.

והארץ היתה תוהו: בראשית א, ב.
וירא . . מאד: שם, לא.
וינחם ה': שם ה, ו.

עוד . . וחורף: נח ת, כב.
מבואר בע"ח: שער הכללים פ"א.
וימלך וימת: וישלח לו, לב ואילך.
להבין שורש בח"י הטהור ושורש בח"י התיקון:
ראה לקו"ת אמור לו, ג ואילך. להלן
ע' רנה ואילך.

מבואר באד"ר: באוה"ת שם: מבואר באור"ז
דרצ"ב, ע"א.

ושרש של המדות הן דוקא בבחי' עתיקא
עצמו: ביהל אור ע' תלט (וכנראה כחנתו
למאמר זה), כותב: והמ"י ששרש המדות
נלקחו מלמעלה מהשכל, ומציי"ן שם (וכן
באוה"ת שם) לתו"א ולקו"ת, ע"ש.
מבשרי אחזה אלקה: איוב יט, כו.

עמוד ד

המוח שליט על הלב: זח"ג רכו, סע"א.
הובא בתניא פ"יב (יז, א).

עמוד ה

בזקנים . . שדעתן מתיישבת עליהן: קנים
ספ"ג.
מבואר בע"ח: שער הכללים פ"א ורפ"ב.

עמוד ו

רמזו רז"ל: תענית כ, סע"א. וראה להלן
ע' רכב.

עמוד י

וזוהו שנק'י אור א"ס בשם שלימותא דכולא :
עבודת הקודש ח"א רפ"ח.

חוצפא שהוא מלכותא בלא תגא : סנהדרין
קה, א.

עמוד יד

אני ישונה : ד"ה זה וביאורו (להלן ע' כ
ואילך) גרפסו בשינויים בלקו"ת שה"ש
לג, ג ואילך. מאמרי אדה"ו הנחות הר"ם
ז"ל ע' פט ואילך. וראה גם אוה"ת שה"ש
ע' תקיז ואילך. שם ע' תקכה ואילך.

עוי פנים ששתלן בכל דור : חגיגה יד,
רע"א.

בוהר נקראו תקיפי דרא : הובא גם להלן
ע' רכג. וראה זח"ב ריה, ב : תקיפי מצחא.
שהחוצפא יטגא ופני הדור כפני הכלב :
סוטה מט, ב.
אנשי סדום . . שלי שלי שלך שלך : ראה
אבות פ"ה מ"י.

אני רעיתי : שה"ש ה, ב.
אמרו בוהר : ח"ג צה, א.
עורה למה תישן : תהלים מד, כד.
ויקץ כישן : שם עח, סה.
אותותינו לא ראינו : שם עד, ט.
אתא בוקר : ישע"י כא, יב.

תוצא הארץ נפש ח"י : בראשית א, כד.
נעשה אדם : שם, כו.
ואלה המלכים . . לבנ"י : וישלח לו, לא.
אדם ובהמה תושיע : תהלים לו, ז.

עמוד יא

כי תרכב על סוסי' : חבקוק ג, ח. וראה גם
תו"א בשלח סב, ג. סג, ד ואילך.
שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות
פיזיח (ס, ב ואילך).

לעצמה א"צ תיקון : ראה תניא פל"ז (מח),
ב), מע"ח שכ"ו פ"א. וראה ליקוט
פירושם וכ"י לתניא שם.

האותיות שאלוני על בני : ישע"י מה, יא.
אכן אתה אל מסתתר : שם, טו.
קודב"ה בגלותא . . לעילא : זח"א רי, א.
ח"ג ז, ב, כ, ב.
קודב"ה נקי לב : ראה זח"ג צה, א.
שהש"ר פ"ה, ב. שמו"ר פל"ג, ג איכ"ר
פתיחתא טו. זח"א נט, א. ח"ב קכת,
ריש ע"ב.

במ"ש בע"ח : ראה ע"ח שה"ש פ"א. ש"י
פ"ג. ש"מ פ"ד. לקו"ת בחוקותי מו, ג.
אשת חיל עטרת בעלה : משלי יב, ד. וראה
ע"ח ש"י"ד (שער אור"א) פ"ב.

עמוד יב

צור לבבי : תהלים עג, כו.
לבבתני אחותי כלה : שה"ש ד, ט.

בח"י אור א"ס שמאיר בחכמה בנילו"י יותר
מבכל הספ"י : ראה תניא סל"ה בהגה"ה.
הגהת כ"ק אדמו"ר ה"צ"צ לשם (לקוטי
הגהות לתניא ע' לה). ליקוט פירושם
וכ"י לתניא שם אות ט ואילך ובהגסמן
שם.

עמוד טו

תלת שליטין אינון : זח"ב קנג, א. וראה
גם זח"א קלת, א (במהנ"ע). ז"ח רות
פ, א.

כידוע בע"ח : שמו"ן (שער סדר אבי"ע)
פ"א.

לב פליג לכל שי"פין : ראה זח"ג קסא,
ריש ע"ב, רכא, ב.

הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן : סנהדרין
לה, ב.

כל הנחלים . . ללכת : קהלת א, ז.
ענין הדופק שבלב : ראה תו"א בראשית
ב, ג ואילך. וראה לקו"ת פקודי ז, ד
ואילך ; סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שנא ואילך.
—ההפרש בין הדופק שבלב והדופק שב"ד.

זכמ"ש ענין עושה השלום במרומו : איוב
כה, ב. תנחומא ויגש ו. וראה גם
במדב"ר פ"י"ב, ת. דב"ר פ"ה, יב. יל"ש
וארא רמו קפו. וראה אגה"ק סי"ב.

עמוד יג

כל אשר נשמת רוח חיים : גח ז, כב.
המשכה זו . . תלו"י באתערותא דלתתא :
ראה זח"ב רלה, א.

אנת הוא חד ולא בחושבן : הקדמת תקו"ז
— פתח אליהו.

רוח אייתי' רוח : זח"ב קסב, ריש ע"ב.

מארו"ל : ראה סדר"א פ"ג.

כמ"ש בזרה: ח"ב קמו, ב. קסט, א. קע, א.
 רלג, ב. וראה זח"ג רכו, סע"א ואילך.
 וראה לקו"ת שה"ש לב, ב ואילך. שם
 לג, א.

וכמ"ש ונתתי . . האלה: זכרי ג, ז. וראה
 לקו"ת ר"פ בתוקות.

והמלאכים הנק' יערי היינו בברכות יוצר
 שלפני ק"ש: ראה זח"ג שם (נסמן בלקו"ת
 שה"ש שם ס"ב — לה, ריש ע"ב).

מהעז יצא מתוק: שופטים יד, יד.

ארץ זבת חלב ודבש: שמות ג, ת. ועוד.

המלאכים נקראו גבורי כח: תהלים קג, כ.
 רעייתי . . פרנסתי: שהשיר ס"א, ט (ו).

לכאורה אין זה מובן: ראה גם תו"א
 יתרו עז, א. לקו"ת צו יג, ב ואילך.

כי . . פי ה': עקב ח, ג. וראה לית
 להאריז'ל עה"פ.

נעשה אדם: בראשית א, כו.

וכמארז"ל ע"פ אהור וקדם: תהלים קלט,
 ה. ברכות סא, א.

יתוש קדמן: סנהדרין לה, א.

עמוד יח

וכמ"ש במ"א בענין עולם ברור ראית כו':
 ראה להלן ע"י מב ובהנסמן שם ס"ע
 מא בהע' ד"ה אל יתהלל.

עולם ברור ראית: ספחים ג, א. ב"ב י, ב.
 ישראל עלה במחשבה: ראה ב"ר ס"א, ד.
 שאין לו גוף: פיוט "יגדל".

מבשרי אחזה: איוב יט, כו. וראה אגה"ק
 רס"ו.

חסד דרועא ימינא: תקו"ז בהקדמה —
 פתח אליהו.

וכמו שמטי"ס: בתקו"ז שם.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
 לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריו, ב.

עיניך יונים: שה"ש א, טו, ה, א.

עיניו כיונים: שם ה, יב.

כמאמר הידוע לאסתכלא ביקרא דמלכא:
 ראה זח"ב רמו, ב.

עמוד יט

עיני אדם לא תשבננה: משלי כו, כ.
 בכל יום . . כחדשים: ראה פרש"י עה"פ

תבוא כו, טו. וראה גם ספרי ופרש"י עה"פ
 ואתחנן ו, ו.

אם ישים . . יאסוף: איוב לה, יד.
 ואהבת . . לבבך: ואתחנן ו, ה.

עמוד כ

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

ההפרש בין רצון לחפץ: ראה לקו"ת
 שה"ש כח, ד. סה"מ תקס"ב ע' כו. אוה"ת
 בלק ע' איכו ואילך.

כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: ר"ה ו, א.
 וש"ג. תו"כ (הובא בפרש"י) עה"פ ויקרא
 א, ג. וראה רמב"ם הלי גירושין ס"ב.

בע"כ אתה חי: אבות ס"ד מ"א.

אשר הוא לשון עונג: ראה תו"א תולדות
 ית, סע"ב. שמות נג, ב. להלן ע' נז, סג.
 ריו.

באשרי כי אשרוני: ויצא ל, יג. וראה
 תקו"ז ת"ל (עז, ריש ע"ב).

שהמצוות מלוכשים בעניני גשמיים: ראה
 תניא פרק לו.

ויקם . . בישראל: תהלים עח, ה.

שארז"ל במשנה: ברכות פ"ב מ"ב (יג, א).
 לעושה נפלאות לבדו: תהלים קלו, ד.

וראה גדה לא, א ובפרש"י שם ד"ה
 לבדו.

כי יפלא ממך דבר: שופטים יז, ת. וראה
 פרש"י עה"פ.

עמוד יז

פקד פקדתי: שמות ג, טז.

וה' פקד את שרה: וירא כא, א.

אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.

דופק אותיות פקד: בלקו"ת שה"ש שם
 ספ"א (לד, א) מציינ' ועמ"ש ע"פ אלה

פקודי כו' אשר פקד ע"פ משה (לקו"ת
 פקודי ה, ד ואילך).

וכמארז"ל . . כפתחו של אולם: ראה
 לקו"ת שה"ש כו, ריש ע"ב ובהנסמן

במ"מ שם.

כי חלק הו"י עמו: האויגו לב, ט.

מי יתנך כאח לי: שה"ש ה, א.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

רועה ישראל: תהלים פ, ב.

ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: זח"ג
 ז, ב.

אכלתי יערי עם דבשי: שה"ש ה, א.

עצי שטים עומדים: תרומה כו, טו.

רעה, א. וראה גם זח"א ו, ב. ח"ג יז, רע"א. רכז, ריש ע"ב (ברע"מ).

התפלה עכשיו במקום קרבן: ברכות כו, ב. בח"י אחרונים דאבא: ראה לקו"ת סקודי ז, ד. סה"מ תקס"ה ע"י תלג.

וכמ"ש בע"מ: בלקו"ת שה"ש שם לה, סע"ב מצ"ן: ע"ן בע"ח שער רפ"ח גיצוצין פ"ב מדרגה ח כו, וראה גם ע"ח של"ח (שער לאה ורחל) פ"ו. טעמי המצות להארז"ל, פ' וירא. משנת חסידים מסי' גמ"ח פ"א מ"ג.

דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. וראה שם קכא, א. זח"ג רעו, סע"ב. וידוע דתושב"כ . . ממוח"י אבא, ותושבע"פ . . מבח"י מוח"ן דאימא: ראה זח"ג שם, ב. לקו"ת שמע"צ פה, ב.

עמוד כב

כמ"ש בע"ח: בלקו"ת שם מצ"ן: כמ"ש בלקו"ת פ' וירא ובמ"ח (וכן בלקו"ת סקודי שם: וכמ"ש בטעמי מצות פ' וירא), והוא בל"ת ובמ"ח שם. וראה ע"ח ש"ה (שער סנת"א) פ"ה.

שאמר בספרי הקבלה: טעהמ"צ שם. מ"ח שם, מ"ב ואילך.

כמ"ש במ"א שבשעת השינה דפיקת הלב בהעלם ודפיקת היד בגלוי ובהקיץ הוא בהיפוך: סה"מ תקס"ב ח"ב ע"י שנא ואילך.

שבמ"ל שנמשל לכבדא: ראה הגהות הרח"ן לזח"ג קנג, א. מא"א כ, ג.

עמוד כג

אני הוא בח"י מ"ל: פע"ח בתחלתו. דשערי דמעה לא ננעלו: ברכות לב, ב. ב"מ נט, א.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד. מדלג על ההרים: שה"ש ב, ת.

עמוד כד

כמ"ש בפע"ח: שער חג השבועות (שכ"ג). וה"י הנערה אשר חפץ בה המלך: ע"פ אסתר ב, יד.

כל מה שבחך עשה: ראה קהלת ט, י.

ליכא זקנא קמ"י: ראה יבמות טז, ב. שארז"ל ע"פ האדם הגדול בענקים זה אברחם: יהושע יז, טו. ב"ר פי"ד, ו. פרש"י עה"ט. וראה גם יל"ש עה"ט (רמו כג).

הלך ונטע: לך לך יב, ט. וכל מקום שנאמר נצח סלה אין לו הפסק: עירובין נד, א.

עיני ה' אל צדיקים: תהלים לד, טז.

עין ה' אל יראיו: שם לג, ית.

תמתי . . תאומתי: שהש"ר עה"ט (פ"ה, ב (ב)). זח"ג רצו, א.

פגל גופא: זח"ג ז, ו. (נסמן בלקו"ת שה"ש שם פ"ג — לד, ד). וראה גם שם קט, ריש ע"ב (ברע"מ). רצו, א (עה"ט יונתי תמתי).

אשתו כגופו דמ"א: מנחות צג, ב.

שארז"ל: ראה זח"ג קיג, סע"א.

ועשיתם אתם: בחוקותי כו, ג.

שראשי נפלא טל: שה"ש ה, ב.

דטל לא מיעצר: תענית ג, סע"א.

אה"י כטל לישראל: הושע יד, ו.

כל . . אולס: מדות פ"ב מ"ג.

לדופקי שער בתשובה: ע"פ פיוט „וכל מאמינים“. ולהלן ע"י כג: הפותח שער לדופקי בתשובה, ואולי גם כאן צ"ל כן.

עמוד כ

כנ"י שאלה שלא כהוגן . . והקדב"ה השיבה כהוגן: תענית ד, א. וראה לקו"ת האוינו עג, א ואילך. אוה"ת האוינו ע"י א"תרמ ואילך. א"תרמו ואילך.

ויבוא כגשם לנו: הושע ו, ג.

כחשיכא כמ"י: תהלים קלט, יב.

וכולא קמ"י כלא כו: ראה זח"א יא, ב.

כי לא ינוס: ראה תהלים קכא, ד.

טלא דבדולחא: ראה זח"ב קעו, ב. זח"ג קכח, ב. קלה, ב.

כידוע דתלת קנה הוי': ראה זח"ג רלה, ב.

עמוד כא

כי הדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

עיני ה' אלקי' בה: עקב יא, יב.

האש שלמעלה . . מאש של הדיוט: ראה

יומא כא, ב. פרש"י עה"ט ויקרא א, ז.

ארי' זאכיל קרבני, כמ"ש בזהר: ח"ב

כי טל אורות טליך : ישעי כו, יט. זח"א רלב, א. זח"ג קכה, ב. קלה, ב. פד"א ספליד.

קוצותי רטיסי לינה : שה"ש ה, ב. הנקי י"ג תקוני' : ראה זח"ג קלא, א.

ג מפתח קוצותיו תלתלים : שה"ש שם, יא. וראה זח"ג קלו, א.

עמוד כח

ויאמר משה כו' : ד"ה זה גרסם בשינויים ובקיצור בתו"א בשלח סה, סע"א ואילך. מאמרי אדה"ז הנחות ה"רם ז"ל ע"י עב ואילך (ושם ע"י עה ואילך) גרסם גם הביאור דלהלן ע"י לד ואילך. ויאמר . . בשדה : בשלח טז, כה. ואין . . אותו כו' : ראה ב"ר פ"י ו. זח"א רנא, א.

עמוד כט

הנני . . לא : בשלח שם, ד. ויש בה ס"ר אותיות כו' : מגלה עמוקות אוסף קפו. וראה לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד. יצוצי וזה לוי"ח ע"ד, ד (כמילואים — קבו, ב). קונטרס "סיום והכנסת ספר תורה" ע"י 9 הע"י 12 ובשוה"ג שם. הערת כ"ק ארמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע"י 241 הע"י ז.

כי תרכב על סוסיך : חבקוק ג, ה. וראה בהנסמן לעיל ע"י יד. כי נשגב שמו לבדו . . הודו על ארץ ושמים : תהלים קמה, יג. מלכותך מלכות כל עולמים : שם קמה, יג. שאין מלך בלא עס : בחיי עה"ס וישב לת, ל. ובכ"מ. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. אני הו"י לא שנית' : מלאכי ג, ו.

עמוד ל

וירם קרן לישראל עמו עם קרובו : ע"פ תהלים שם, יד. במי נמלך : ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה רפ"ב (ג). ורב שלום בניך אית בניך אלא בוניך : ישעי נג, יג. סוף מסי ברכות ועוד. שעוטים בבנינו של עולם : שבת קיד, א.

לא זו מחבבה עד שקראה אחותי כו' : שהש"ר פ"ג, יא (ב). שמו"ר ספני"ב. במדבר פ"י, ח (קרוב לסופה). וגם אמנה אחותי בת אבי היא : וירא כ, יב. ותתצב אחותו : שמות ב, ד. וראה להלן ע"י ריב. וש"נ.

עמוד כה

פולחנא דרחימותא : ראה זח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א. ותקם . . לביתה : משלי לא, טו. כמ"ש במ"א : ראה גם לקו"ת במדבר ג, סע"ב ואילך. מ"ש באדרא : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במלח הרימון שמות ע"י שסב. וישע ה' אל הבל : בראשית ה, ד. אגה"ק ס"ג.

בחיי ש"ע נהורין : ראה זח"א ד, ב. ח"ג קלג, סע"ב. וראה לקו"ת תוקת סז, א. נצבים מט, ד. שה"ש מד, א. ובהנסמן שם.

ועל דמות הכסא כמראה אדם : יחזקאל א, כו. אמרו רז"ל : יבמות סז, ב. נער הייתי וגם זקנתי : תהלים לו, כה. כידוע בדברי רז"ל : יבמות שם. וראה חוסי' שם ד"ה פסוק זה שר העולם אמרו.

עמוד כו

בספר הגלגולים : בלקו"ת שה"ש שם לה, ד : כמ"ש בספר הגלגולים פרק ד'. וכנראה כזנתו למ"ש שם : ואדם אחר שהוא קרובו שיש לו קורבה עם גשמתו מתקן אותו ומוציא אותו מן המצרים האלה. שהם ס"ר שרשים כו' : ראה תניא פלי"ז (מח, א). לקוטי הגהות לתניא שם. כי האדם עץ השדה : שופטים כ, יט. שש מאות אלף כו' : בהעלותך יא, כא. ארז"ל שנתפסים בעון הדור : שבת לג, ב. אור אי"ס . . שנקי שלימותא דכולא כידוע : עבודת הקודש ח"א רפ"ח.

עמוד כז

ותעל שכבת הסל : בשלח טז, יד. כמ"ש באדרא : ראה אד"ר קכה, ב. אד"ז רפה, א.

ואהבת בכל לבבך בשני יצריך : ואתחנן
ו, ה. ברכות גד, א (במשנה). ספרי
(הובא בפרש"י) עה"פ.
בזוהר : ח"א ריו, ב.
והרוח תשוב אל האלקי' : קהלת יב, ז.

עמוד לב

מצרף לכסף כו', ואיש לפי מהללו : משלי
כו, כא.
הגו טיג"י מכסף : שם כה, ד.
צדיק . . תחסר : שם יג, כה.
בחכמה אתברירו : הובא באגה"ק סכ"ח בשם
זוה"ק. וראה ע"ח שייח (שער רפ"ח
ניצוצין) פ"ה (קרוב לסופו). של"ח (שער
מ"ן ומ"ד) דרוש א (בתחלתו).
אז תתענג . . עונג : ישעי' נח, יגיד.
דא איהו סעודתא דעתיקא קדישא כו' :
זח"ב פת, סע"א.
כי בו שבת וינפש : ראה בראשית ב, ג.
תשא לא, יו.
עד"מ אדם הנזו ושובת ממלאכתו : ראה
להלן ע' לו, וש"נ.
בראשית ברא : בראשית א, א.
כתרגומו : תרגום ירושלמי עה"פ.
שבת להוי' : יתרו כ, י. ואולי כחוננו להכתוב
שהובא בתחלת המאמר : שבת היום
להוי'.

עמוד לג

פ"י למעלה משם הוי' : ראה זח"ב שם, ב.
וראה סידור קעג, א ואילך. ביאוה"ז
להצ"צ (כרך ב) ע' תשפת ואילך.
ותעל שכבת הסל : בשלח טז, יד.
וברדת הסל לילה ירד הסן : בהעלותך
יא, ט.
כמארז"ל ע"פ אה"י כסל לישראל : הושע
יד, ו. תענית ד, א. וראה לעיל ריש
ע' כ. ובהגסמן שם.
ויבא כגשט לנו : הושע ו, ג.
וכמארז"ל דסל לא מיעצר : תענית ג, סע"א.
שאיש אל יותיר ממנו עד בוקר : בשלח
שם, יט.
כל מי . . מקסני אמנה : סוטה מח, ב.
ומבואר בס"י : ראה ס"י פ"ג מ"ה ואילך.
וראה תו"א סג, ד ואילך. סה"מ תקס"ז
ע' מ ואילך.

כמו שא"א לעולם בלי רוחות, כך א"א
לעולם בלא ישראל : תענית ג, ב. וראה
אוה"ת נ"ך ע' תקח ואילך.

כמ"ש תמליכהו בשמים ורפץ ודי רוחות
העולם : ראה זח"ג רכב, סע"ב ואילך.
רעב, א. ברכות יג, ב.

ונקי' בזוהר ד' סטרי עלמא : זח"ב קלג, ב.
וראה גם זח"א קנה, א. ח"ב רטו, ב.
הנה מקום אתי : תשא לג, כא.

לך הוי' הגדולה : דה"א כט, יא.
שישראל עלה במחשבה : ראה ב"ר ס"א, ד.
כניל : לעיל ע' יח.

והן ט"ד שרשים : ראה לעיל ע' כו ובהגסמן
שם.

ת"ר אלף העם אשר אנכי כו' : בהעלותך
יא, כא.

ונקרא"י בס"י י"ב גבולי אלכסון כו' : ספר
יצירה פ"ה מ"א. וראה פירוש שער

כא (שער פרטי השמות) פ"רו. ד"ה
ויאמר לו יהונתן מחר חזש תקס"ז —
סה"מ תקס"ז ע' מט ואילך. שם ע'
נת. עם הגהות — באוה"ת בראשית
ז, א ואילך. טו, סע"א ואילך. בא
ע' רנד.

וז"ש בשמות שבטי ישראל : תצוה כח, י.
כמאמר זוהר : ראה זח"ב קסא, א"ב.

הוי' בצאתך משעיר ארץ רעשה : שופטים
ה, ד.

עמוד לא

והנה פסוק זה . . קאי בזמן מ"ת : ראה
תיב"ע ופרש"י עה"פ שופטים שם.

זה טיני כו' : שופטים שם, ה. וראה תיב"ע
ופרש"י עה"פ.

וירד הוי' על הר סיני : יתרו יט, כ.
המלאכים בקשו את התורה כו' : שבת פה, ב
ואילך.

תנה הודך על השמים : תהלים ח, ב.
בחומר ובלבנים : שמות א, יד. וראה
תו"א ר"פ שמות.

כמארז"ל : פסחים קסו, ב (במשנה). וראה
תניא רפמ"ז.

אכלתי יערי עם דבשי : שה"ש ה, א.
יערי ודבשי הן ק"ש וש"ע : ראה זח"ג
רכב, סע"א ואילך.

עמוד לד

וחס השמש ונמס: בשלח טז, כא.
שהי נבלע באיברי: יומא עה, ב.
כורע גז: בשלח שם, לא. בהעלותך שם.

דבר יום ביומו: בשלח שם, ד.
מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה: חגיגה
יג, א.

עמוד לו

כמיש במדרש ע"פ ועוף יעופף: בראשית
א, כ. ב"ר פ"א, ג פ"ג, ה. תנחומא
(באבער) בראשית בתחילתו. מדרש
תהלים עה"פ כד, א. וראה גם זח"א
מו, ב.

הנה ידוע: ראה גם סידור ר, ג ואילך.

עמוד לז

ביום אומרי קדוש ובליה אומרי ברוך:
ל"ש תשא רמז תו. מדרש תהלים עה"פ
יט, ג.

כידוע בכונת י"ב לחמים דשבת: סע"ח
שער השבת פי"ז.

וכמיש בע"ח. . שרש הזמן בנוק' וע"כ
מ"ע שהזמ"ג נשים פסורות: ענין זה הובא
גם להלן ע' תל מע"ה, והוסיף שם הציצ
"ובלק"ת פי בראשית", והוא בטעהמ"צ פי
בראשית ד"ה ענין מה שארז"ל. וראה
אוה"ת שבערה הבאה.

כמו שאמר תרין יוד"ן נקטא כו': פומון
"אזמר בשבחין".

מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פסורות:
קידושין כט, א (כמשנה). וש"ג. וראה
אוה"ת בא ע' שמש. פינחס ע' אקצט
ואילך.

וירא. . מאד: בראשית א, לא.

וכמיש במ"א: ראה סידור קסט, א"ב. קעד,
א ואילך. להלן ע' קנ"קנה. ביאוה"ז
אמור ט, סע"ג ואילך. אוה"ת נח גו, א
ואילך. ביאוה"ז להציצ נח ע' יג ואילך.
כרך ב יתרו ע' תשצא ואילך.

מי שטרח בע"ש יאכל בשבת: ע"ז ג, א.

עמוד לח

לאו דאית לך מכל אילין מידות כלל: תקוין
בהקדמה — פתח אליהו.

מדלג על החרים מקפץ על הגבעות: שה"ש
ב, ת.

והחממה מאין תמצא: איוב כת, יב.
וכמאמר כתר עליון כו': תקוין ת"ע
(קלה, ריש ע"ב).

כמיש בזוהר ע"פ לטוסתי ברכבי פרעה:
שה"ש א, ט. זח"ב מו, סע"ב ואילך. וראה
בהנסמן לעיל ס"ע לג.

בתיקוני אמר: תקוין תכ"ב (סת, ב).
אמרו בזוהר ע"פ היש הוי בקרבנו אט
אין: בשלח יו, ז. זח"ב סד, ב. וראה
גם זח"ג קכט, א.

עמוד לט

הנקי בזוהר בוצינא דקרדינותא: זח"א טו,
א. תקוין ריש ת"י ה'.

ונתתי. . האלה: זכרי ג, ז. וראה לקו"ת
ר"ם בחוקותי.

מי מדד בשעלו מים: ישעי מ, ב.
מי אסף בחפניו. . מי הקים. . מה שמו:
משלי ל, ד.

כמיש בזוהר ע"פ עצי שטים עומדי:
תרומה כו, טו. זח"ב קסט, א. קע, א.
רלג, ב.

ואלה המלכים כו': וישלח לו, לא ואילך.
טוב מאד זה מלאך המות: ב"ר פ"ט, י.
וראה שם, ז.

עמוד לה

וכמיש בזוהר: ת"ג קלה, ב. וראה גם שם
קכה, ב.

שהוא היצהיר עונה ומסטין כו': ראה ב"ב
טז, א.

ועיינו כעין הבדולח: בהעלותך יא, ז.
כי הנה ידוע: ראה גם להלן ע' תקכט
ואילך.

אשת חיל שם ב"ן עמרת בעלה שהוא שם
מ"ה כו': משלי יב, ד. וראה ע"ח ש"ד
(שער אר"א) פ"ב. לקו"ת בחוקותי מו, ג.
ביאוה"ז בלק קט, ד.

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו:
ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשה"מ
ה'ש"ת ע' 40.

הנני בורא חדשה בארץ נקבה תסובב גבר:
בירמי לא, כא: כי ברא ה' חדשה בארץ
נקבה תסובב גבר. במאמרי אדה"ז הנחות

ארז"ל ב"ש אומרים כו': חגיגה יב, א.
בראשית . . השמי': בראשית א, א.
ביום . . ושמים: שם ב, ד.
הודו על ארץ ושמים: תהלים קמה, יג.
להבין שרש מחלוקתם: ראה גם תו"א
ותו"ח ר"פ ויגש.

בלק"ט ט"פ עקב: יז, ג ואילך.
יהי רקיע . . ויקרא אלקי' . . יקוה המים
ותראה היבשה כו' ויקרא אלקי' ליבשה
ארץ: בראשית ב, וי.

ולזה רמזו רז"ל: במאמרי אדה"ז הנחות
הר"פ ז"ל ע' עח: ולזה רמזו ז"ל,
והוא בפיוט "לכה דודי".

כי היתה [עליית] נשמתו: תיבת "עליית"
היא הוספת כי"ק אמור"ר הצ"צ. ובמאמרי
אדה"ז שם (וכ"ה באוה"ת ג"ך כרך ב
שם ע' תתעט): כי כאשר היתה נשמתו
מסתלקת.

כי יש בבחי' חכמה ב' מדרגות כו': ראה
בארוכה יותר באוה"ת שם ריש ע' תתס
ואילך. וראה גם אוה"ת ויצא שם.

עמוד מז

אך שיוכל כו' שהוא בחי' התפשטות מוח
חכמתו: אינו ברור הכוונה כאן. ובבוך
מס' 757 (שם נמצא ד"ה זה בשינויים
קלים) במקום תיבת "שהוא" באה תיבת
"וזהיא", ועפ"ז ברור הכוונה. ובבירור
יותר — במאמרי אדה"ז ואוה"ת ג"ך שם.
זכרים ולא בחכמה ידיעה: הקדמת תקי"ז —
פתח אליהו.

בחכמה אתבירור: נסמן לעיל ע' לב.
ועשה לי מסעמים: תולדות כו, ד.
באתי לגני כו' אכלתי כו': שה"ש ה, א.
כל שאין בה מפושעי ישראל: כריתות ו, ב.
וכמ"ש במ"א: מאמרי אדה"ז — הקצרים
ע' שסד.

ידוע בגמרא שהיו יכולים לעשות ס' מיני
ממין א': ראה איכ"ר פ"ג ו (ע"ה"פ
איכה ג, יז). קה"ר פ"א, ח (ב). ולהעיר
מנדרים ג, ב.

עמוד מד

להבין שינויי הברכות: ד"ה זה נדפס גם
(בשינויים ובקיצור יותר, ובלי הביאור
להלן ע' מז ואילך) במאמרי אדה"ז הנחות
הר"פ ז"ל ס"ע פו ואילך.

הר"פ ז"ל ע' עז: הנני בורא שמים חדשים
וכו', נקבה תסובב גבר. והוא (חיבור)
ב' כתובים, כתוב הג"ל בירמ"י, וכתוב
בישע"י סה, יז: כי הנני בורא שמים
חדשים וארץ חדשה גוי. ולכאורה צ"ע
שייכות הכתוב דישע"י לכאן.

וכמ"ש במ"א ביאור כ"ז באריכות: ראה
לעיל ד"ה והארץ היתה תוהו. תו"ח ד"ה
בראשית ברא ה' פכ"ט ואילך.

להבדיל בין הסמא והטהור: ראה שמיני
יא, מו.

אברתם שקיים כל התורה עד שלא ניתנה:
ראה יומא כח, ב. קידושין פב, א.

לא זכה רק לקיימה ברוחניות ולא בגשמיות
כו': ראה תו"א לך לך יא, ד. תו"ח
ד"ה ויאמר גוי לך לך פ"מ ואילך (פו, ד
ואילך).

הלוך ונטוע כו': לך לך יב, ט.

התורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי:
משלי ט, ה. חגיגה יד, א. ב"ר פמ"ג, ו.
זח"א רט, א. ח"ג רלו, א. תקי"ז בהקדמה
(א, ב). ז"ח תצא (נת, ד). ועוד.

עמוד מ

כדפרש"י . . ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כו':
שה"ש א, ב.

עמוד מא

ואם בשדה מצאה: ראה תצא כב, כה.
שם, כז. וראה בהנסמן להלן ע' סג.
וה"י ביום הששי . . וה"י משנה: בשלח
טז, ה.

ולנגד ג' אלה סעודות השבת: שבת קיז,
סע"ב.

אל יתהלל כו': ד"ה זה נדפס בשינויים
במאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ז"ל ע'
עח"עט. הגהות לד"ה זה — בבוך 1056
(רצג, א) — נדפסו להלן ח"ב בההוספות.
בשינויים ועם הגהות אחרות — באוה"ת
ג"ך כרך ב ע' תתעח ואילך. וראה גם שם
לפניו. וראה אוה"ת ויצא רו, ב.

אל יתהלל . . אותי: ירמ"י ט, כב"כ.

עמוד מב

מארז"ל בבנו של ריב"ל: פסחים ג, א.
ב"ב י, ב.

ובמבואר שם שהוא משיבוע את הכתר : פס"ר ומדרש כונן שם.
מאר"ן אף לרשעים כמו לצדיקים : ראה סנהדרין קיא, סע"א.
אם צדקת מה תתן כו' : איוב לה, ז.
כחשיכה כאורה : תהלים קלט, יב.
בראשית ברא : בראשית א, א. וראה תרגום ירושלמי עה"פ.
והחכמה נק' ראשית הגילוי : ראה שעהיוה"א פ"ח.

עמוד מז

ביום חתונתו זו מ"ת : תענית ושהש"ר שם.
ארז"ל : ב"ר פ"ח, ב. מדרש תהלים עה"פ ז, ג. תחומא וישב ד.
ואה"י אצלו כו' : משלי ה, ל.
דנה אותו עולם : בכת"י 1084 הג"ל : דנה את ההעלם.
יין שהוא משמח : ראה תהלים קד, טו.
שופטים ט, יג. ברכות לה, א.
נכנס יין יצא טוד : עירובין סה, א.
ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד : זכרי' יד, ט.
למהוי' כולא חד : זח"ב קסא, ב. ח"ג רסד, א. ובכ"מ.
למען אחי ורעי : תהלים קכב, ת.
שמשתבחת : בכ"י 1084 הג"ל : שמשמחת.

עמוד מז

והי' אור הלבנה כאור החמה : ישעי' ל, כו.
שנועץ תחילתן בסופן : ס"י פ"א מ"ז.
וכמ"ש בע"ח : שכ"ג (שער מוחין דצלם) פ"ח. וראה מ"ח מס' א"ק פ"א מ"בד.
תו"א מ"א צא, ג ואילך.
מבשרי אחזה : איוב יט, כו. וראה אגה"ק רסט"ו.
ובזוהר נק' תלת רישי' כו' : זח"ג רפח, סע"א ואילך.
כמבואר באדרא : זוטא — זח"ג שם, ב.

עמוד מח

ואלה המלכים . . לבניי : וישלח לו, לא.
וידוע : ראה גם לעיל ע' א ואילך. ע' לט.
וימלוך וימת : וישלח שם, לב ואילך.
כי לא על הלחם לבדו כו' : עקב ח, ג.

בעטרה שעטרה לו אמו : שה"ש ג, יא.
במאמרי אדה"ז שם מצ"ן : תגיגה דף י"ג ע"ב וכתוספתא שם, וצ"ל "ובתוס' שם", והוא בתודיה וקושר שם. וראה גם פס"ר פיסקא מ"ח (ג). מדרש כונן.
זח"א קסז, ב. ח"ב נח, א. רמו, א. ח"ג רנב, ב. ז"ח רות (פ, ב).

שע"פ טעמי החכמה והשכל וח"וב . . לא ירצה בו : בבוך מס' 1084 (שם נמצא ד"ה זה בשינויים קלים) בא במקום תיבת "וחיוב" — תיבת "חיוב" ובמקום תיבת "לא" — תיבת "ולא", ועפ"ז ברור יותר הכוונה. ובבוך מס' 864 (שהוא כנראה ראשי פרקים מ"ה זה) : דעם שע"פ החכמה והיושר אינו מחוייב להיות כך, מ"מ כו'. וראה גם מאמרי אדה"ז שם.

כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.
כמ"ש בע"ח : בלקו"ת במדבר טו, א : "כי אצילות הוא בחי חכמה שע"ז נאמר כולם בחכמה עשית", וכן בלקו"ת קרח גב, ד : "ולכן אצילות נקרא חכמה בכללות העולמות", ובשניהם מצ"ן : כמ"ש בע"ח שמ"ז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.

ועפ"י החכמה כל הננוי : בבוך מס' 632 (משם נעתק מאמר זה) : הנהגו, וכנראה צ"ל הנהגות, וכ"ה גם בבוך מס' 1084 הג"ל.

וכמ"ש בפרדס : ש"ח (שער מהות והנהגה) פ"ה. וראה הגהת כ"ק אדמו"ר הצ"צ לפרדס זה — נדפסה בספר מגדל עוז (להר"י שיחי' מונשיין) ע' קסט. וראה תו"א קז, סע"ג. אוה"ת שמות (כרך ז) ע' ב"תקה. ובלקו"ת ראה (לא, א) כותב : כמ"ש החיט, והוא בפירושו לסי' מערכת האלקות רפ"ד.

וזוהו שנאמר במ"ת בעטרה שעטרה לו אמו : ראה תענית כו, ב (במשנה). שהש"ר עה"פ (פ"ג, יא (בסופה)).

לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו' : נסמן לעיל ע' כד.

ויתנצלו בניי את עדים כו' : תשא לג, ו.
על כל דבור ודבור פרחו נשמתם כו' : ראה שבת פה, ב. זח"ב פד, ב.

עמוד מה

מלכותא דארעא כמלכותא דרקיע כו' : ברכות נח, א. זח"א קצז, רע"א.

וכמיש בזהר ע"פ נער הייתי גם זקנתי :
תהלים לו, כה, זח"א זה, ב, קמג, א.
קסב, א.

ונתתי נערי שריהם: ישעי ג, ד, וראה
זחיב קעו, א ובמק"מ שם.

וכמיש במ"א באריכות: ראה זח"א קסא, ב.
ביאוה"ז וישב כד, א. ביאוה"ז להצ"צ ע'
קכ"קכו. אוה"ת חנוכה שב, ב ואילך.
להלן ח"ב ע' תרכג.

וכמאמר המדרש: ב"ר פ"א, ד, וראה
פסחים נד, א, תד"ר פ"א.

וגפי"ף ונשיק: ראה זח"א כג, ב, ח"ב
רא, ב.

וכמיש במ"א: ראה לקו"ת במדבר ד, א.
בשרש המצוות . . שהן בח"י רצון העליון
. . וכידוע דת"ר מצוות הוא עיקר בח"י
הכתר: ראה פרד"ס שיח פ"ג אגה"ק
סכ"ט.

כצינה רצון תעשרנו: תהלים ה, יג.

עמוד נא

ואת רוח הטומאה . . אעביר כו': זכרי
יג, ב.

לעתיד ארז"ל שיתגלו טעמי המצוות: ראה
פרש"י עה"פ שה"ש א, ב, וראה לעיל
ע' מ: כדפרש"י בשם המדרש.

טוב טעם ודעת למדני: תהלים קיט, טו.

אביסה אורחותיך: שם, טו.

במצות שנקי תרי"ג אורחיו: זח"ג קכט, א.
והוא הנק' י"ג חיורתי דע"י כו': ראה
זח"ג קלא, א ואילך.

שמהן מאירי"ת עלמין דכסופין כו': זח"ג
קכה, ב.

וע"ד המבואר במ"א ע"פ ותחת רגליו
כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים:
משפטים כד, י, ד"ה זה בתו"א משפטים
עז, ד ואילך, עה, ב ואילך, להלן ס"ע
סז ואילך, שם ע' עז ואילך.

מקום ספיר אבני: איוב כה, ו.

במאמר הראשון בזהר: ח"א טו, א.

וע"ז דומז"י אנחנו במה שאומרים שהורה
אתה בראת כו' וכמיש במ"א: לקו"ת
בחוקותי מו, סע"ד ואילך, ובכ"מ, להלן
ע' סה.

וה"ז כמשל מתן בסתר . . וכמיש במ"א:
ראה גם לקו"ת שלח מט, א.

בס' לקו"ת: להאריז"ל עה"פ, וראה לקו"ת
לאדה"ז צו יג, ב ואילך, תו"א בשלח
סה, ד, יתרו עז, א, לעיל ע' יו, להלן
ריש ע' רנה.

נעשה אדם: בראשית א, כו.

תדשא הארץ: שם, יא.

והתירוץ ידוע: מקומות בד"ח שבהע'
דלעיל.

ובע"י שרים שהם מקבלים משמרי האופנים:
ראה סידור רל, א.

כנודע בפ"י המאמר באנ"י עלמין כו': ראה
זח"ג קלה, א"ב, להלן ע' רנה ואילך.

ה"י בונה עולמות ומחריבן: ב"ר פ"ג, ז.

פ"ט, ב, קה"ר פ"ג, יא (א), וראה שערי
זהר לב"ר פ"ג שם.

אי"ח ע"ב: משלי יב, ד.

אי"ח היינו בח"י שם ב"ן: ראה ע"ח שי"ד
(שער א"י"א) פ"ב.

והטעם הוא: ראה לקו"ת בחוקותי מו, ג.
לעיל ע' יא.

בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא: קרח יח, כג.
זח"ג קעה, ב.

וכמיש במ"א בביאור הפ"י אה"י אשר אה"י:
שמות ג, יד, וראה פרד"ס ש"כ (שער
השמות) פ"א, סידור קנו, ד ואילך.

אנא זמין לאתגלאה: זח"ג יא, א, סה, ב.
ז"ח שה"ש סה, סע"ג.

עמוד מט

וכמו שביקש ר"י כה"ג: ברכות ז, א.
וירא ה' . . ויאמר אמחה: בראשית ו,
ה"ז.

כי יצר לב האדם רע מנעוריו . . לא
אוסף עוד כו': נח ז, כא.

אם הבנינים: תהלים קיג, ט, זח"א ריט, א.
ח"ב סו, א, פה, ב, וראה לקו"ת שמע"צ
פה ד ואילך.

שנקי חדר"ר כידוע: מאו"א ה, ז ב"ג.

אין טעם לרצון: ראה יונת אלם פ"ב.

וירד הוי' על הר סיני: יתרו יט, ב.

עמוד נ

מט"ס בבריאה: ראה פרד"ס שט"ז (שער
אבי"ע) פ"ד.

אנוש כחציר ימיו: תהלים קג, טו, וראה
זח"ג ריו, סע"א וריש ע"ב.

וכמ"ש בזוהר ע"פ אכלו רעים לעילא כו' :
שה"ש ה, א. זח"ג ה, א.
וכמ"ש באדרא : רבא — זח"ג קלד, רע"א.

והאדס ידע : בראשית ד, א. וראה גם תניא ספ"ג.

כי על כל כבוד חופה : ישעי' ד, ה. וראה בכ"ז לקו"ת שה"ש מז, ב ואילך. וראה גם שם יב, א. ברכה צד, ג.

אכלס לשון יחוד וזיווג כמו אכלה ומחתה : משלי ל, כ. וראה פרש"י עה"פ. כתובות יג, א. סה, ב. יומא עה, א. וראה ע"ת שלי"א (שער הארת המותין) פ"ז בתחלתו. באתי לגני . . אכלתי כו' : שה"ש ה, א. ובלקו"ת מטות שם, ג מצ"ן : ועי' בזה פ' סינחס דרכ"ו ע"א ודר"מ ריש ע"ב ובמק"מ שם ושם בשם הרח"ו. וראה ע"ת שם.

בלתי הלחם אשר הוא אוכל : ע"פ וישב לט, ה.

דלישנא מעליא קאמר : ראה ספחים ג, א. וש"ג. כתובות ויומא שם. ובענינו — ב"ר ס"פ פ"ו.

עת דצון העליון . . כמו בגי' רגלים . . או מידי שבת בשבתו : בלקו"ת שם מצ"ן : כמ"ש בדי"ה תורה צוה הגי' (לקו"ת ברכה שם) . . ובדי"ה ויקהל משה (תרי"א ויקהל פו, ז) . . ועי' בזה ס' בראשית דף ח' ע"א.

מועדי הוי' : אמור כג, ב. ד. לו. מד. בקידוש הלבנה : סנהדרין מב, א. וראה להלן עי' רפ ואילך.

עמוד נד

ואתה קאי על בחי' החכמה : ראה להלן ריש ע' סא. ובמ"מ שם.

מקדש ה' כוננו יד"ך : בשלח טו, יו. בתולה לשון אוטס : ראה ב"ב יב, ב. מקדש ה' כוננו יד"ך פ"י בחי' ידים העליונים : ראה גם לקו"ת נשא כא, ב ואילך.

באר חפרוה שרים : חוקת כא, יח. וראה לקו"ת חוקת סב, ב ואילך.

כמ"ש בפע"ח : בלקו"ת מטות שם, ד מצ"ן : וכמ"ש בע"ח שלי"א (שער הארת המותין) פ"ז ושער הירח (שלי"ה) פ"ג ובפע"ח שער ק"ש שעל המטה (שט"ו) פ"א ופ"ו.

וכמ"ש בזוה"ק : ח"ג קג, סע"א. וראה גם שם רפא, א.

פ"י יד"ך לשון יוד"ן : תקו"ז בהקדמה (ו),

עמוד נב

נמשך זו : בכת"י 1084 : שמחה זו. אך בשירה זו : בכת"י הגי' : אך מה שאמר בשמחה זו.

כי תהיו אתם ארץ חפץ : מלאכי ג, יב. חפצי בה : ישעי' סב, ד.

והנערה אשר חפץ בה המלך : ע"פ אסתר ב, יד.

במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים : ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה רפ"ב.

עני כל כו' : ד"ה זה נדפס ג"כ בשינויים קלים בלקו"ת מטות פה, ב ואילך (עם הגהות הצ"צ). מאמרי אדוני הנחות הר"ם ז"ל ע' פה ואילך. אוה"ת שה"ש (כרך א)

ע' לה ואילך. אוה"ת דרושים לפסח (ויקרא כרך ג) ע' תשמה ואילך (רק חלק ממנו).

בבי' מקומות הגי' באוה"ת בא לאח"ז ביאור על הגי' באופן שונה מהביאור שלפנינו (ובדרושים לפסח זה הוא עם קיצורים). וראה בכללות ד"ה זה וביאורו

— ד"ה זה בסידור נה, ג ואילך.

עני כל אליך . . בעתו פותח את יד"ך כו' : תהלים קמה, ט"טו.

נודע בשערים בעלה : משלי לא, כג. ואמרו בזוהר : ח"ג רנג, ב.

וגם פ"י בזוהר : ח"א קג, ריש ע"ב. וכמארז"ל הלב רואה הלב שומע : קה"ר פ"א, טז. זח"ב קטז, סע"ב.

בינה ליבא ובה הלב סבין : תקו"ז בהקדמה — פתח אליהו.

פן יראה בעיניו ולבבו יבין : ישעי' ה, י. שמע ישראל : ואתחנן ה, ד.

עמוד נג

לפעמים נקי כנ"י כל בלא ה"א . . ולפעמ"י נקראת כלה בה"א : ראה גם מאו"א כ, מב.

לבבתי אחותי כלה : שה"ש ד, ט. ואחר החופה דזו"א נקראת כלה בה' נוספת :

בלקו"ת שם, סע"ב מצ"ן : ועמ"ש בדי"ה יחינו מיומיים (לקו"ת ר"ה סג, ג ואילך).

בכל לבי דרשתיך : תהלים קיט, י.

כל שאינו יורה כחץ אינו מוליד: ראה יבמות עה, א"ב. פרש"י עה"פ תצא כג, ב.

ריש ע"ב, סידור הארז"ל במקומו. וראה גם לקו"ת נשא.

אין האשה . . כלי: סנהדרין כב, ב.

כי בועליך עושיך: ישע"י נה, ה.

ואל אישן תשוקתן: בראשית ג, טו.

שמקבלת מחיי העולמים: בלקו"ת, הנחות

הר"פ ואוה"ת שם: מח"י עלמין. וראה

תקו"ז תכ"א (מו, ב).

וכמאמ' אתבטמת נוקבא: ראה זח"ג

קמב, א.

ועבד נייחא לה: בלקו"ת שם מצ"ן: כמ"ש (בוה"ה) ר"פ נח (דניט ע"ב).

עמוד נו

צדיק עליון שנק' יסוד דדוכרא: ראה זח"א קנ"ג, ב ובמק"מ שם.

אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.

וכמ"ש במ"א: ראה סידור סג, א. סה"מ

תקס"ב ע' רג תקס"ד ע' קכא ואילך. ועוד.

בחכמה יש בח"י גילוי אור א"ס כמ"ש ה'

בחכמה כו': משלי ג, יט. תניא פ"ית.

פליה בהגהיה (וראה לקוטי הגהות לתניא שם).

בחכמה האור עדיין בבח"י אין ובנינה הוא

בא לידי גילוי כו': ראה גם אגה"ת פ"ד (צד, ב).

כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא: קרח

יה, כג. זח"ג קעת, ב.

וכמ"ש במ"א: ראה גם לעיל ע' מה.

אה"י אשר אה"י: שמות ג, יד. וראה לעיל

שם. ושי"נ.

אשר לשון עונג כמו באשרי כו': ויצא ל, יג.

וראה תקו"ז ת"ל (עד, ריש ע"ב). תו"א

תולדות יה, סע"ב. שמות נג, ב.

וכמ"ש במ"א: ראה גם לעיל שם.

חסד זרועא ימינא: תקו"ז בהקדמה — פתח אליהו.

כי הן תרין רעין כו': זח"ג ד, א. וז"ש שאו שערים ראשיכם . . וכמ"ש בזהר:

תהלים כז, ז. שם, ט. זח"א קג, ב.

ח"ג רנג, ב (הובאו לעיל בתחלת המאמר).

והיינו ענין אלף אלפין וריבוי רבבן:

ראה דניאל ז, י. חגיגה יג, ב. וראה

אגה"ק ס"ה (קמ, א). שרש מצות התפלה

פ"כ ואילך (דרמ"צ קכה, ב ואילך).

סבואר בדברי רז"ל פ"י: בבב"ב 735 (בו

נמצא ד"ה זה וביאורו): בכהארז"ל

לפי.

והטעם שנש"ב נק' כל באותיות אלה כפ

ולמד דוקא כו': ראה גם אוה"ת דברים

(הוספות) ע' איתקמ.

נצח והוד דלבר מגופא: זח"א כא, ב.

וזהו מ"ש לך הליכו: בבב"ב הג"ל: וזהו מ"ש

לך ה' הגדולה (דה"א כט, יא).

בזוה"ק: ראה להלן ע' קי.

אתי מלבנון כלה: שה"ש ד, ח.

עמוד נח

ונק' גבורות גשמים לפי שירודין בגבורה:

מס' תענית בתחלתה. וראה סידור סא, ד

ואילך.

הגשמים נק' ברכה: ראה תענית ב, ב. ז,

רע"א. ירושלמי תענית פ"א ה"א (קרוב

לתחלתה). טור ושו"ע אדה"ו או"ח סק"ד.

ותרוה את הארץ והולידה והצמיחה: ראה

ישע"י נה, י.

שארז"ל ע"פ ודרך לחיזו קולות . . וכמ"ש

מי פלג לשטף תענה: איוב כח, כו. לח,

כה. ב"ב טו, סע"א.

בח"י היג מנצפ"ך כנודע: ראה שעהויה"א

ספ"ד. סידור נב, ד ואילך. ק, ד. רלו,

ג ואילך. שער היחוד לאדהאמ"צ פמ"ב

ואילך (לא, א ואילך). להלן ס"ע צד.

שם ע' קד. ע"ח שכ"ה (שער דרושי הצלם)

דרוש ב.

עמוד נו

כמארז"ל שבאשה יש בה רנ"ב אברים: בכורות מה, א.

ב' צי"ט ובי' זלתות שברחם הנוק' . .

הנק' יסוד דנוק': ע"ח שער תיקון הנוקבא

(שלי"ד) ספ"ב.

וכמ"ש בע"ח: שער הירח שם.

בעת זלא קבילת דכר איקרי נער כו':

זח"ב לח, ב.

ויש שיש לו זה כח יותר: בבב"ב הג"ל:

וזה יש לו כח זה יותר.

מראי מקומות וציונים

תשנז

יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה : סוטה וסנהדרין שם.

וזהו פ"י נקיבה נקב ה' כמ"ש בע"ח : שער תיקון הנוקבא (שלי"ד) פ"ב. וראה זח"ג קמא, סע"ב.

ההפכי הצור אנם מים : תהלים קיד, ח. בהיותה טרודה למיבלע לא פליט : ראה חולין קח, ב.

לפתח חסמת רובץ : בראשית ד, ז.

עמוד סא

ה' דמים הסמאים : ראה גדה יט, א (במשנה). זח"ג לג, ב (ברע"מ).

ה' דמים הסמאים שנופלים מפטולת הגבורות כו' וכמ"ש במ"א : ראה פע"ח שכ"א (שער חג המצות) פ"א. אוה"ת תבוא ע' תרצה. להלן ע' קצד.

אתה הוא בחי' החכמה כמ"ש כי אתה אבינו : ישעי' סג, טו. זח"ג רצ, א. וראה לקרית' ואתחנן ז, ב. סידור לט, ג.

מהאוכל יצא מאכל : שופטים יד, יד. ואני תפילתי לך ה' עת רצון : תהלים סט, יד. ומבואר באדר : זח"ג קכט, א. וראה גם אד"ו זח"ג רפת, ב. רצג, סע"א. והי' על מצחו תמיד לרצון : תצוה כת, לח. אדר"ש שם.

וזהו ענין הציץ שהי' על מצח כה"ג . . וכמ"ש במ"א באריכות : ראה תו"א תצוה פג, א ואילך. סה"מ תקס"ו ע' תיבתיד. תו"ת תצוה תקלב, ב ואילך. אוה"ת תצוה ע' איתשיו ואילך.

פתוח תפתח את ידך . . לא תקפוץ את ידך : ראה טו, זח.

וכנודע בענין כוונת ברכת הכהנים בפשימת האצבעות למעלה : ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ח סט"ו וס"כ. וש"ג. וראה להלן ע' שעה-שעו.

עמוד סב

באר חפרוה שרים כו' במחוקק במשענותם : חוקת כא, יח. וראה פרש"י עה"פ. וראה בהנסמן לעיל ע' גז העי' ד"ה כמ"ש בפע"ח.

ח"י היינו בחי' יסוד . . יוסף ח"י כמ"ש בלק"ת : ראה פע"ח שכ"ט (שער לולב ודי' מיניו) פ"ג. וראה ג"כ לקרית' לאדה"ז עקב טו, ג. ביאורו ויחי ל, ב.

אף ידי יסדה ארץ : ישעי' מה, יג. ויבן ה' אלקים את הצלע : בראשית ב, כב. וראה זח"א מט, א.

ויאמר יוסף . . ולאכלכס : ויגש מז, כג.

עמוד נט

וירא ישראל את היד הגדולה כו' : בשלח יד, לא.

כמבואר בכוונת דעבדים היינו לפרעה במצרים במצר ים דבינה : פע"ח שער חג המצות (שכ"א) פ"ו. מ"ח מס' סדר ליל פסח פ"ו. סידור האריז"ל במקומו. וראה גם ל"ת להאריז"ל פ' וישב ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוד יוסף, תו"א ווארא נח, ב ואילך. סידור עם דא"ח ד"ה עבדים היינו (רצג, ג ואילך).

מבשרי אחזה אלוה : איוב יט, כו. וראה אנה"ק רס"טו.

וכמ"ש במ"א בענין קוץ העליון דיו"ד שמאיר למטה בקוץ התחתון דיו"ד : ראה גם תו"א לך לך יא, ג. אוה"ת שם (כרך ו) תרעג, סע"ב ואילך.

ופרע את ראש האשה : גשא ה, יח. שהוא ענין התגלות : ראה זח"א רי, א. את ראשו לא יפרע : אמור כא, י.

ובדברי רז"ל פרע ל"י בית השחיטה : גדרים כב, סע"א. וראה גם חולין צא, סע"א. להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא.

בחי' בי"ע נקי' שדה : ראה להלן ע' סג. וש"ג. ותשב בפתח עינים : וישב לח, י.

פיתוחי חותם : תצוה כת, יא. שם, כא. פקודי לט, ו. שם, יד. וראה ע"ח ש"ה (שער סנת"א) פ"ג. של"ה (שער הירח) פ"ג. תו"א תצוה פז, א. לקרית' שה"ש מז, ג.

עמוד ס

שמאל דוחה : סוטה מז, א. סנהדרין קז, ב. שמאלו תחת לראשי' : שה"ש ב, ו. וראה גם שם ח ג.

דמבטשין ל"י : ראה זח"ג קסת, א (הובא ונתבאר בתניא רפכ"ט). אוה"ת חוקת ע' תתל.

מי שהוא שפל . . יוכל לקבל סברות . . משא"כ מי שהוא גס הרוח כו' : להעיר מעירובין גז, סע"א. נה, רע"א.

וכמו שאנו אומרים ונפשי כעפר לכל תהי' : תפלת שמו"ע בסופה.

מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יב.
 נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים :
 ראה תחומא נשא טו, בחוקתי ג, במדבר
 פי"ג, ו, תניא רפ"ו.
 ושכנתי בתוכם : תרומה כה, ת.
 בתוכו לא נאמר אלא בתוכם : שלי"ה סט,
 א. ראו, א. שכה, ב. שכו, ב. ר"ח שער
 האהבה מ"ו קרוב לתחלתו.
 ישראל עלה במחשבה : ראה ב"ר ס"א, ד.
 מכון לשבתך : בשלח טו, יז.
 ישראל שעמדו בהר פסקה זוהמתן . .
 בחסא העגל . . חזרה : זח"א גב, ב.
 כהו, ב. ח"ג קצג, ב. ועוד. וראה הערת
 כ"ק ארמור"ג שליט"א „פנתח דברי
 לקונטרס חגה"ם, התשי"ב (קונטרס קב)
 — סה"מ קונטרסים ח"ג ע' ג.
 חלק הוי" . . עמו : האוינו לב, ט.
 ואת רוח הסומאה אעביר : זכרי' יג, ב.
 ונגלה כבוד הוי" וראו כל בשר : ישעי'
 מ, ה.
 חסד דרועא ימינא : תקו"ז בהקדמה —
 „פנתח אליהו".
 נודע בשערים בעלה : משלי לא, כב.
 בכל חד לפום מה דמשער בלבי" : זח"א קג,
 ריש ע"ב.
 ותוכן לבות ה' : משלי כא, ב.
 וכנ"י נקי ציור קומה שלימה : ראה גם
 לקו"ת ר"ם נצבים.
 ויש נשמות כו' : ראה תניא פ"ב (ו, סע"א
 ואילך).

עמוד סח

ארז"ל ע"פ ועשיתם אתם כאילו עשאוני :
 בחוקתי כו, ג. וראה זח"ג קיג, סע"א.
 וישב ה' מלך לעולם : תהלים כט, י.
 עמי"ש טדי"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם :
 לקו"ת שלח מא, סע"ב.
 והארץ היום רגלי : ישעי' טו, א.
 ומקום רגלי אכבד : שם ס, יג.
 וכמי"ש במ"א : ראה תוי"א ר"פ בראשית,
 בנין אתם : ראה יד, א.
 ברא כרע"י דאבוה הוא : יונת אלם רפ"ב,
 וראה תורה מקמי — יבמות ג, א.
 שמע ישראל : ואתחנן ו, ד.
 כי חלק אלוקה ממעל היא : איוב לא, ב. וראה
 תניא רפ"ב.

שמטבע הטוב להטיב : ראה עמה"מ שער
 שעשועי המלך רפ"א. שער היחוד והאמונה
 פ"ד (עט, א).
 שבח"י יסוד נקי צדיק וטוב כמי"ש אמרו
 צדיק כי טוב : ישעי' ג, י. ל"ת להארז"ל
 ר"פ וישב.

טוב ה' לכל : תהלים קמה, ט.
 והוא בחי' יוסף . . שהוא בחי' צדיק עליון
 יסוד דווקרא : ל"ת להארז"ל עה"ם ויצא
 ל, כה, ובכ"מ.
 ס"ו וי"ן שבאו"י : ראה פעי"ח ש"ח (שער
 הקי"ש) סכ"ח.

ס"ו פעמים דיינו שבהגדה : מ"ח מס' סדר
 ליל ספס פ"ב מ"א. למי נוסחא שלנו
 אינם אלא י"ד — ראה הגש"ם עם לקוטי
 טעמים ומנהגים ע' כת.
 במלכות שנק' די . . וזהו פ"י הא לחמא
 עניא די אכלו כו' כמי"ש בפעי"ח : שכ"א
 (שער חג המצות) פ"ז. וראה גם מ"ח סדר
 ליל ספס פ"ה מ"ד.

שאלו טעם לרצון : ראה יונת אלם פ"ב.
 נעוץ תחלתו בסופן דוקא : ספר יצירה פ"א
 מ"ז.
 כידוע בענין יום הששי ויכולו כו' : בראשית
 א, לא, ב, א.
 וכמשארז"ל ע"פ ותאלצהו : שופטים טז, טו.
 סוטה ט, ב.

עמוד סג

צדיק ה' בכל דרכיו : תהלים שם, יז.
 וכמי"ש בזהר ע"פ ואם בשדה מצדה : ע"פ
 ל' הכתוב — תצא כה, כב, שם, כו, וראה
 זח"א קכב, א"ב. ביאור"ז חיי שרה קל, ב.
 וחסיד בכל מעשיו : תהלים שם.
 כי ישרים דרכי ה' : הושע יד, י.

עמוד סד

ויראו את אלקי ישראל כו' : ד"ה זה נדטס
 גם בתוי"א משפטים עו, ד ואילך בשינויים.
 עם הגהות — באוה"ת משפטים ע' אירעו
 ואילך.
 ויראו את אלקי ישראל : משפטים כד, י.
 ועל הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל
 א, כו.
 אין לו גוף כו' : פיוט „יגדלי".
 אני הוי" לא שניתני : מלאכי ג, ו.

מראי מקומות וציונים

תשנ"ט

ע"י שישרפו אותן בכבשן האש: ראה פרש"י עה"פ.

כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם: זכרי ב, י.

חולין שנעשו על סה"ק: ראה תגיגה יט, ב. וש"נ.

בע"כ אתה חי: אבות ספ"ד.

שארז"ל שיהי תורתך קבע ומלאכתך אראי:

ראה אבות פ"א מט"ו. ברכות לה, ב.

רמב"ם הלי ת"ת פ"ג ה"ו. טור יו"ד

סרמ"ו רמ"א שם סכ"א. הלי ת"ת לאדה"ו

פ"ג ס"ב"ג.

ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.

עמוד סח

מקום ספיר אבניה, לא ידע אנוש ערכה:

איוב כח, ו. שם, יג.

שנועץ תחלתן בטופן: ספר יצירה פ"א

מ"ו.

מבשרי אחזה: איוב יט, כו. וראה אגה"ק

רס"ו.

ונגש משה לבדו והם לא יגשו: משפטים

כה, ב.

תורה צוה לנו משה מורשה: ברכה שם, ד.

כי חן המים משיתיהו: שמות ב, י.

אל אצילי בניי לא שלח ידו: משפטים

שם, יא.

עמוד סט

ויאצל מן הרוח: בהעלותך יא, כה. וראה

פרש"י עה"פ משפטים שם.

ע"י של"ה ומדרש שהעולם נברא בל"ה"ק:

ב"ר פליא, ח. פרש"י עה"פ בראשית

ב, כג. של"ה תט, ב (הובא באוה"ת

ואתחנן ע"י שכן).

במ"ר שמות פ' ה' נחלק הקול לע' לשון:

שמו"ר פ"ה, ט.

גבי יוסף יהוסף שיכיר ע"י לשון: סוטה

לה, סע"ב.

ועי ד"ה מה יפו פעמי"ך: תקס"ג (נוסחא

שני) — גנפס בסה"מ תקס"ג ע"י רמח

ואלך (ראה שם ע"י רנא, ובהגהות לר"ה

זה — שם ע"י תה).

כי נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו. וראה תניא רמ"ט.

כשלהבת העולה מאל"י: ראה שבת כא, א. פרש"י עה"פ תצוה כו, כ. בהעלותך

ה, ב.

לכבודי בראתיו יצרתיו כו': ישעי' מג, ז.

כתרוגסו בצהרים טיהרא: ראה ת"א עה"פ

תבוא כה, כט. וראה פרש"י עה"פ מקץ

מג, טו. יומא נט, א. אוה"ת שם (כרך ז)

ע"י ביתשלו ואילך.

ועצם השמים לטוהר: משפטים שם.

הנקי בזוהר בחי' סהירו עילאה: זח"א טו,

א. וראה ב"דך אמת" שם.

דע מאין באת: אבות פ"ג מ"א.

האבות שנקראו מרכבה: ב"ר פמ"ו, ו.

ספ"ב, ו. וראה תניא סכ"ג (כה, ב).

רפ"ד.

עמוד סו

שבמחשבה אחת צופה ומביט: ראה עט"ר

שער ר"ה פ"ד ואילך.

ואהבת את הוי"ו אלקיך: ואתחנן שם, ה.

אותיות התורה שנקי' סוטים: ראה לעיל

ע"י יד. ע"י כט. וש"נ.

כי תרכב על סוטיך: תבוקק ג, ח.

אתא ואייאת מתניתא ביד"י: שבת יט, ב.

קמה, ב.

ואתא מרבבות קודש: ברכה לג, ב.

כמי"ש בס"י שתי אבנים בונות כו': ס"ד

מיי"ב (מט"ז ע"פ נוסח האריז"ל).

וזהו לשון מקרא ולשון קריאה. . . כאדם

שקורא לחבירו: ראה תניא ספ"ל"ו.

כל הקורא ושונה הקביה קורא ושונה כנגדו:

ראה תדאר רפ"ח. יל"ש איכה רמז

תת"רל.

אורייתא מחכמי עילאה נפקת: ראה זח"ב

פה, א. קכ"א, א.

חכים ולא בחכמי ידיעה: תקו"ז שם.

הוא המדע וכו': ראה רמב"ם הלי יטוה"ת

פ"ב ה"י. תניא פ"ב.

דבר ה' זו הלכה: שבת קל"ה, ב.

ודברי אשר שמתי כו': ישעי' נט, כא.

עמוד סז

הבה נלבנה לבנים. . . לאבן: נח יא, ג.

מ"ש בע"ח דבחי' מלי' דאצי' נעשה כתר
לבי"ע ומלי' דבריאה נעשה כתר ליצי' כוי :
ע"ח שמיו (שער כסא הכבוד) פ"ב. פ"ה.
פ"ו. וראה גם שם ש"ו (שער העקורים)
פ"ב. שמי"ב (שער דרושי אבי"ע) פ"א"ב.
בחי' נה"י הוא לבר מגופא : זח"א כא, ב.

עמוד ע"א

גופא הן בחי' הורעות חוי"ג : ראה זח"א
כו, ב. תקי"ו בהקדמה — „מתח אליהו”.
בשתיים יעופף : ישעי ו, ב.
וזהו שאמרו באדר [זח"ב משפטים דקכ"ג] :
צ"ל : משפטים קכב, ב. וכ"ה בתו"א ד"ה
זה (עז, ב).

פ"י יעופף באו"ר שנק' גפין כידוע : ראה
תניא פ"מ. וש"נ.
עמ"ש במ"א בדי"ה ראה אנכי נותן : אוה"ת
ראה ע' תרמ"ב ואילך.
הקב"א נותן לו מלא עומסו לעוה"ב :
סנהדרין ק, סע"א.
אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה כוי : ישעי'
מת, יג.

עמוד ע"ב

שנק' נצח והוד בשם בדי ערבות כמ"ש
בזוהר : זח"א רס"ב, א. וראה זח"ב
קפו, ב.
בדי הערבות שאין בהם לא טעם וריח :
ויקיר פ"ל, יב. זח"ב שם.
ימין ושמאל תפרוצי : פיוט „לכה דודי”.
ימינא ושמאלא ובינייהו כלה : פיוט „אומר
בשבחי”.

מבואר בע"ח בבחי' א"ק שראשו למעלה
מכל ההשתלשלות . . . ורגליו מסתיימין
בבי"ע : ע"ח שער ב (שער השתלשלות
הי"ס) סוף ענף ב. שער ג (שער סדר
אצי") פ"ב. וראה אגה"ק שבהגהת הצ"צ
דלהלן.

ועמדו רגליו ביום ההוא : זכרי' יד, ד. ע"ח
ש"ג שם.

ידוע בפ"י א"ק שהוא בחי' מחשבה הקדומה :
ראה ספר הערכים—חב"ד ערך אדם
קדמון. וש"נ.

שנק' קדמון לכל הקדומי' : ראה פיוט „גדלי”.
סוף מעשה עלה במחשבה תחלה : ע"פ פיוט
„לכה דודי”.

כי גדול מעל שמים חסדך : תהלים קח, ה.
ועמ"ש ויפוזו זרועי ידיו : ויחי מט, כד.
וראה אוה"ת ויחי שפת, א. שצד, סע"א
ואילך. שם (כרך ו) תתשמג, א"ב. תתשמט,
ב.

וראתם על האבנים : שמות א, טו. וראה
אוה"ת שמות ע' גה. שם (כרך ז) ע'
ב'תקו ואילך.

בדי"ה זכור את יום : אוה"ת יתרו ע'
תתקכה ואילך. שם ע' תתקלב ואילך.
זאב סורף : ראה מכלתא ע"ה"ס יתרו כ,
ה. אוה"ת שם ע' תתקכו ואילך. תתקלב
ואילך.

ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו : משפטים
שם.

וישב משה בהר מ' יום : משפטים ש"ב, יח.
לחם לא אכל ומים לא שתה : תשא ל"ד, כח.
לחם לא אכלתי : עקב ט, ט. שם, יח.
ובכאן אמר : משפטים ש"ב.

דהתורה נק' לחם וכמ"ש לכו לחמו בלחמי :
משלי ט, ה. תגיגה יד, א. ב"ר פמ"ג, ו.
זח"א רס, א. ח"ג רלו, א. תקי"ו בהקדמה
(א, ב). ז"ח תצ"א (גה, ד). ובכ"מ.

וכמ"ש בזהר חטה כ"ב אתוין דאורייתא כוי :
זח"ג קפת, ב. וראה גם ל"ת להאריז"ל
ע"ה"פ עקב ה, ח.

כמ"ש אכלו רעי' : שה"ש ה, א.
דהיינו באצי' כידוע : ראה זח"ג ד, א. וראה
ביאוריו ס"א, א ואילך. להלן ע' קמד
ואילך. סה"מ תקס"ה ע' קנד ואילך.
באתי לגני כוי' אכלתי יערי עם דבשי :
שה"ש ש"ב.

התורה נק' לחם ומים כמ"ש הוי כל צמא
לכו למים : ישעי' גה, א. וראה ב"ק יו,
א. וש"נ.

המאכל יהפך לדם ומן הדם יעלה המובחר
למוח ולב כוי' : ראה גם לעיל ע' טו.
שם ע' כ ואילך.

עמוד ע

אכל ולא שתה אכילתו דם : שבת מא, א.
ה' עוז לעמו יתן : תהלים כט, יא.
ואין עוז אלא תורה : שהשיר פ"ב, ג (ג).
ועור.

לפי שנונת כח ועוז לנפש האלוגי' כוי' :
ראה תו"א יתרו טו, סע"א ואילך.

עמוד עה

בד"ה איהו וחיהו : אגה"ק סי"ב (קלב, א).

דבחי' מ"ה הוא בחי' החכמה הנקי' כח מה :

זחי"ג כח, א. לך, א. רלה, ב. ועוד. וראה

תניא פי"ח (כד, א).

פ"י אבן כו' : בהבא להלן ראה בהגסמן
בהעי' הבאה.

שאמר בזהר דטפת אבא הנמשכת נקי

י"ד והוא נקי' אבנא : זחי"ב קסו, ב

(ברע"מ). וראה ביאוריהו תשא גב, ד

ואילך. דרמ"צ מצות מחצית השקל סי"ב

ואילך. ביאוריהו להצ"צ תשא ע' ערה

ואילך.

תשתפכנה אבני קודש : איכה ד, א.

זכמ"ש בזהר ע"פ והבית בהבנותו אבן

שלימה כו' : מ"א ו, ז. זחי"א עד, א. וראה

אוה"ת מטות ס"ע אירפט ואילך.

ונחנו מה : בשלח טז, דת.

בעמדם תרפינה כנפיהם : יחוקאל א, כד"כה.

וצבא השמים משתחווים לו : ראה נחמי

ט, ו.

למה צדיקים דומיי' בפני השכינה כנר בפני

האבוקה : פסחים ד, א.

הושיט אצבעו קסנה : סנהדרין לח, ב.

עמוד עו

ותחלה הי' כולן רק שפה א' : ראה נח
יא, א.

אני חומה זו תורה : שה"ש ת, י. פסחים

פז, א.

לא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף

עליהם גרים : פסחים שם, ב.

וזהו מאמר פלאי' : בהבא להלן ראה גם

תרי"ח ר"פ חיי שרה. ביאוריהו ויגש קלה,

סע"ד ואילך.

וזרעתם לי בארץ : ע"פ לי הכתוב — הושע

ב, כה.

וכלום אדם זורע קב כו' : פסחים שם.

וראה לקוי"ש ח"ד ע 1269 בהעי'.

וימלון וימת : וישלח לו, לב ואילך.

וראה לעיל ע' א' ואילך.

בכל לבבך : ראתחנן ו, ה.

בלא דו"ר דלא פרוחת לעילא : ראה תניא

פ"מ. ושי"ג.

עמוד עג

איהו וחיהו וגרמוהי חד : תקו"ז בהקדמה

(ג, סע"ב). וראה אגה"ק הני"ל.

שראה והשיג כו' כמו שאור מאיר בבחי'

אצילו' ממש : ראה לקוי"ש ח"ס ע' 204

העי' ד. ושי"ג.

כי יד על כס יה : בשלח יו, טו (וראה

פרש"י עה"ס). וראה תרי"א תצוה פג, ב.

ובכ"מ.

כל הנביאים נתנבאו בכ"ה : ראה ספרי

(הובא בפרש"י) ר"פ מטות.

כי לא אדם הוא להנחם : ש"א טו, כט.

מי שס פה לאדם : שמות ד, יא.

רוח ממלגא : ת"א עה"פ בראשית ב, ז.

וראה לקו"ת שה"ש ד, א.

יקו המים : בראשית א, ט.

מוחא לחכמה וזקופתא לכתר : ראה תקו"ז

בהקדמה — „פחת אליהו“.

דלאו דאית לי' מכל אינון מידות כלל :

תקו"ז שם.

עמוד עד

סדרן פרט נקי' אדם דבריאה א"ק וכו' :

ע"ח שי"ג (שער סדר אצילות) רפ"א. בהבא

להלן ראה ספר הערכים — חב"ד שם.

ושי"ג.

אד"הר ראשו בבריאה ורגליו בעש"י כמו

שאמר בע"ח : שלי"ט (שער מ"ן ומ"ד) פ"א.

וראה גם שער מאמרי רשב"י לזחי"ג

פג, א.

זו"ש עשיתיו : ישע"י מג, ז.

שמש ומגן הי' אלקים : תהלים פד, יב. וראה

שעהוה"א פ"ד.

ארז"ל משהקב"ה מוציא חמה מנרתקה : ראה

גדרים ת, ב. זחי"ג יו, רע"א. וראה

שעהוה"א שם.

ע' ביאור יביאו לבוש : תרי"א מג"א צא,

סע"ב. שם, סע"ד.

רקיע דומה לכסה"כ דומה לבד : מנחות

מג, ב. סוטה יו, סע"א. חולין סט, א.

וראה אוה"ת משפטים (כרך ז) ע' ביתשלה

ואילך.

עמוד עז

בגלותא קובי'ה אימתלק לעילא לעילא : זח"א
 ר"ג, א. ח"ג ז, ב. כ, ב.
 כמארזיל בכל פרשת העיבור כו' : ברכות
 כח, ב במשנה ; שם כט, ב בגמרא.
 בני בכורי ישראל : שמות ז, כב.
 כאשה עוברה שהולד ראשו בין ברכיו :
 גדה שם.
 תלת גוי תלת : ראה זח"ב ג, א.
 יוחנן כה"ג ביטל המעוררין : סוטה מז, סע"א
 במשנה ; שם מה, א בגמרא.
 עורה למה תישן : תהלים מד, כד.
 חז"ב למה תישן : תהלים ע"ג : זח"ב
 ד, א.

מן השמים השמיטך : ואתחנן ד, לו.
 אור אבא מקנן באצי' ואימא בבריאח : כן
 הוא גם בהמשך וככה תרליז פכ"ט, ובכ"מ.
 והוא עפמיש בחקרוז חי וא"ו. — וע"פ
 משנית בע"ח שמיז פ"ג לי קינזן, צ"ע
 איך ליישבו באבא מקנן (הערת כ"ק
 אדומ"ר שליט"א בסה"מ הישית ע' 59).
 וראה ע"ח שיג (שער סדר אצילות)
 פ"א. שמיז (שער סדר אביע"צ) פ"ב.
 שמים .. חז"ג אש ומים : פרש"י עה"פ
 בראשית א, ת. וראה אנה"ק רס"ב.

עמוד עח

עמוד פא
 ויצא כב"ק חיצו : זכרי' ט, יד.
 בינה נק' רחובות הנהר : זח"ג קמב, א.
 וראה לקרית שה"ש לט, ב.
 תורה שבכתב ותושבע"פ שנק' ספר וס'פור :
 ראה ספר יצירה פ"א מ"א. וראה תוי"א
 שמות נב, ג. לקרית שה"ש ז, א. סה"מ
 תקס"ו ע' שלה.
 ותורתך בתוך מני : תהלים מ, ט.
 בתשב"כ נאמי' .. ואין יודעים .. שום
 טעם אך בתורה שבע"פ מפרש גם הטעם :
 ראה גם אנה"ק סכ"ט (קנ, ב ואילך).
 ועשו להם ציצית : שלח טו, לח.
 וראיתם וזכרתם : שם, לט. וראה פרש"י
 עה"פ.
 ששקולה כנגד כל המצוות : מנחות מג, ב.
 וש"נ

בס' עמק המלך מזכיר לבח"י טהירו עילאה
 למעלה הרבה גם מבחי' א"ק : ראה בהערות
 כ"ק אדומ"ר שליט"א לדיה החלצו תרג"ס
 פכ"ז.
 אך ע"פ קבלת הרח"ו הוא בחי' א"ק : ראה
 גם ספר הערכים — חב"ד שם ס"יא. וש"נ.
 המאמ' הראשון בזוה"ק : ח"א טו, א.
 כמיש בס' עמק המלך כי הורמנא דמלכא
 הוא בחי' רצון הפשוט הנק' דעוא דכל
 רעוין והוא בחי' מחשבה הקדומה דא"ק :
 ראה בהערות כ"ק אדומ"ר שליט"א הג"ל.
 ואל אצילי בניי .. נבד ואביהוא וע'
 הזקנים : פרש"י עה"פ.
 מאציליה קראתיך : ישע"י מא, ט. וראה
 פרש"י עה"פ משפטים שם.
 כל עולם כלול מדי מדריגות אביע"צ ..
 כמיש בע"ח : שמיז ספ"ב.
 משה ואהרן שנחשבו מדי הרועים : ראה סוכה
 נב, ב. ז"ח קד, א.

עמוד פב

במשה נאמר לחם אבירים אכל איש : תהלים
 עח, כה. וראה יומא עה, ב. עו, רע"א.
 וראה לקו"ש ח"ד ע' 1037 שוה"ג האי
 להעי' 19.
 שנבלע באברי' בלתי פסולת כמין הנשפע
 לישראל בלתי פסולת : יומא עה, ב.
 בבחי' פנימיות אבא שהוא בחי' פנימיות ע"י :
 ראה הערת כ"ק אדומ"ר שליט"א בסה"מ
 הישית ע' 49.
 ע"כ קראו וכו' : ד"ה זה נדפס גם (בשינויים)
 בתוי"א מג"א קכב, א ואילך. עם הגהות

עמוד עט

כמו שידוע דאברהם איש החסד ה"י מרכבה
 לבחי' חסד דז"א : ראה ספר הערכים —
 חב"ד ערך אברהם אבינו ס"א. וש"נ.
 חזון ישעיהו : ישע"י א, א.
 הזרע אודם שבאשה : גדה לא, א.

עמוד פג

כגבינה תקפאיני : איוב י, י.
 הולד אוכל ממה שאמו אוכלת : גדה ל, ב.
 אני ישנה ולבי ער : שה"ש ה, ב.

חכים ולא בחכמה ידיעא: תקיזו בהקדמה — „פתח אליהו“.

פ' חושן ואפוד: תצוה כה, ירכ. ואהי אצלו אמון. . . פ' שעושה בחיי חכמה זו לפניו שחוק ותענוג גדול: ראה לקרית במדבר יז, ד ואילך.

צחוק עשה לי אלקי כל השומע יצחק: וירא ית, ו.

יאר ה' פניו אליך: נשא ה' כה, ו ראה ספרי עה"פ. במדבר פ"א, ו.

ויחונך. . . מתנת חנם: ספרי ובמדבר שם. ונפלינו אני ועמך: תשא לג, טז. וראה ברכות ז, א.

משחקת בתבל ארצו: משלי שם, לא. ושעשועי את בני אדם: משלי שם.

וידבר שלשת אלפים משל: מ"א ה, יב. וראה תוי"א מקץ מב, ב ואילך.

הליכות עולם לו אית הליכות אלא הלכות: חבקוק ג, ו. מגילה כה, סע"ב. מסי גדה בסופה.

הליכות אלי: תהלים סח, כה. אשר לשון עונג: ראה תוי"א תולדות ית,

סע"ב. שמות גג, ב. תצוה פא, א. לעיל ע' טז.

באשרי כו': ויצא ל, יג. וראה תקיזו ת"ל (עד, ריש ע"ב).

והיינו ענין שמחה של מצוה וכו': בהבא להלן ראה תוי"א ר"ס תצוה.

תחת אשר לא עבדת בשמחה ובטוב לבב מרוב כל: תבוא כה, מז.

עוה"ב. . . ששם הנשמות נהנין מזיו השכינה: ראה ברכות יז, א.

ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן: בראשית ב, י.

עין לא דאתה: ישע"י סד, ג. ברכות לה, ב.

עמוד פד

ג"ן סדרים דאורייתא: זח"א קר, ב (במהני"ע). ח"ב רז, ב. תקיזו תייג (כט, ריש ע"ב).

ארז"ל דיפה טעה א' בתשובה ומעיט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב: אבות פ"ד מ"ז.

כמ"ש היוס וארז"ל היוס לעשותם: ואתחנן ו, ו. עירובין כב, א. ע"ז ג, א.

וקיצורים — באוה"ת מג"א ע' בישפא ואילך (ולאח"ז בא ד"ה „להבין שרש הדברים הגי'"). עם הגהות וקיצורים באופן שונה — שם ס"ע ביתו ואילך. וראה גם בהוספות לשם ע' לו ואילך (בקיצור). ע"כ קראו לימים האלה פורים ע"ש הפור הוא הגורל: אסתר ט, כו. וראה שם, כד. שם ג, ז.

ראשית גוים עמלק ואחריתו כו': בלק כד, כ.

את זלעזו עשה האלוקי': קהלת ז, יד. מ"ש ראיתי מגלה עפה והיא כתובה פנים ואחור: בתוי"א שם: מ"ש בזכרי סי' ה' [פסוק ב] ואומר אני רואה מגלה עפה ארכה עשרים באמה כו' וארז"ל פ"ב דעירובין [כא, א] שהיא כתובה פנים ואחור כמ"ש ביהזקאל סי' ב' [פסוק ט"ז] מגלת ספר כו' והיא כתובה פנים ואחור. חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

פ"י אדם היינו כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה: יחזקאל א, כו.

וראה קה"ר פ"ח, א.

אין לו גוף ואין לו דמות הגוף: פיוט „גדל“.

כי לא אדם הוא להנחם: ש"א טו, כט. שארז"ל במדרש: ב"ר פ"א, ד. פסחים

גד, א. נדרים לט, ב. מדרש משלי פ"ח. מדרש תהלים עה"פ צג, ב.

ומחשבתן של ישראל קדמה לכל: ב"ר שם. הובא גם בר"ג לנדרים שם.

בראשית ברא: בראשית א, א.

בשביל ישראל שנק' ראשית: פרש"י ורמב"ן עה"פ. וראה גם ויק"ר פל"ו, ד.

ישראל עלה במחשבה: ראה ב"ר שם. חכמת אדם היינו בחיי חכמת התורה: ראה

זח"א ע"א, סע"ב. כולא קמ"י כלא ממש חשיבי: זח"א יא, ב.

עמוד פג

ואהי אצלו אמון. . . משחקת לפניו בכל עת: משלי ה, ל.

וכמו שאמרו בר' אבהו שצהבו פניו מפני שמצא תוספתא חדתא: ירושלמי שבת

פ"ח ה"א. פסחים פ"י ה"א. שקלים פ"ג ה"ב. קה"ר שם (ד).

[בשוה"ג :

עמי"ש על האמר הזח"ג פ' אחרי דסיז ע"ב : ביאוריו להצ"צ ע' שמב ואילך].

עדי"מ מי שאינו חפץ להתענג בדבר מה לא יקבל תענוג מאותו דבר כלל : ראה תו"א ויחי מו, ג.

למען שמי יכבד ה' : ישע"י סו, ה.

קימו וקבל : אסתר ט, כו.

ויחן ישראל : יתרו יט, ב.

קימו . . מה שקיבלו כבר : שבת פח, א. לכתך אחרי : ירמי ב, ב.

בטידור בדיה אחרי ה' אלקיכם תלכו : סידור שער התפלה כג, סע"ד ואילך (ראה שם כה, א).

דשמאל דוחה : סוטה מו, א. סנהדרין קו, ב.

עמוד פה

מבואר בזהר ומרומז [גם] בדברי רז"ל : זח"ג רכט, א. רנה, סע"ב. ברכות כח, ב. וראה בהבא להלן — לקו"ת בלק ע, ג ואילך.

כמי"ש רז"ל במסכת חולין : מה, ריש ע"ב. באד"ר : זח"ג קלו, רע"א. וראה שם רכט, א. תו"א תצוה פג, ד.

ובפרדס של"א : פ"ח.

ת"ת . . גופא תרין דרועין חסד דרועא מינא כו' : תקו"ז בהקדמה — „פתח אליהו". ועל ב' מוחין דח"ב אמרו : תקו"ז שם.

חיי חיי הוא יודו"ך וכמי"ש בוזהר : ישע"י לה, יט. זח"ג רכט, א. רנה, סע"ב.

אחרי ה' תלכו : ע"פ ל' הכתוב — ראה יג, ה.

שהתפלה נקי תרעא לדרתא וכמי"ש זה השער להוי" : תהלים קיח, כ. זח"ג קח, א. וראה גם זח"א ז, ב. ה. רע"א. ועוד. וראה שבת לא, ריש ע"ב.

והאומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו : יבמות קט, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס עה"ח ע' 40. בת"א פ' תצוה בדיה זכור : פו, ב ואילך (ראה שם, ד ואילך).

מפתחות החיצוניות . . מפתחות הפנימיות : ראה שבת שם.

בדיה כי תשמע בקול : לקו"ת ראה כב, ב ואילך.

וידעת היום : ואתחנן ד, לט.

עין בעין יראו : ישע"י נב, ח.

בדיה שובה ישראל : לקו"ת ש"ש סד, ב. [בשוה"ג :

בדיה ואחי' אצלו אמון : לקו"ת במדבר יו, ד ואילך (ראה שם יח, ב).

אחור וקדם צרתני : תהלים קלט, ה.

בדיה יביאו לבוש מלי : תו"א מג"א צ, א ואילך (ראה שם צא, א. שם, ד).

רוכב על כרוב קל שלו ושט בחיי אלף עולמות : ע"ז ג, ב.

אלפי שגאן : תהלים סח, יח.

בלק"ת בהביאור ע"פ וידעת היום : ואתחנן ה, א ואילך].

עמוד פו

אתה פוררת בעוז כו' : תהלים עז, יג.

ואהבת בכל לבבך : ואתחנן ו, ה.

בס"י : פ"א מ"ח. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בדיה החלצו תרניט ע' 35.

והחיות רצוא ושוב : יחזקאל א, יד. וראה תו"א יתרו עג, ד ואילך.

ובשתיים יעופף : ישע"י ו, ב. וראה תו"א וישב ל, סע"א ואילך.

ובשתיים יעופף . . שהוא בחי' או"י . . שנק' גזפין כידוע : ראה תניא פ"מ. וש"נ מטי ולא מטי : ע"ח ש"ז (שער מטי ולא

מטי).

והטעם מבואר במ"א : ראה תו"א בראשית א, סע"ג ואילך.

קדוש הוי' צבאות : ישע"י שם, ג.

שאי' הברכה שורה באתר ריקנא כמי"ש בוזהר : ח"א פח, א. ח"ב פו, ב. קנג, ב.

עמוד פז

כי עם קשה עורף הוא : תשא לד, ט.

ובעבודת ה' היינו בחי' הרצון שלא למרוד בו ית' למעלה מן הדעת : בתו"א מג"א שם (קכג, סע"ב) ובהוה"ת מג"א שם

(ע' ב"שצ) מצ"י : וכמי"ש במד"ר פי' כי תשא ס"פ מ"ב : אתה סבור שהוא לגנאי ואינו אלא לשבח [או יהודי או צלוב

(פי' בשעת גזירת השמד נותנין הברירה ליהודי או יהודי ואצלוב אותך על העץ

והוא נותן גפשו ואינו רוצה להמיר דתו, נמצא קשה עורף לשבח — ידי משה

(שם)].

במית אמרו נעשה ונשמע: משפטים כו, ז.
וראה שבת פח, א.

מי גלה רז זה לבני: שבת שם.
כי חלק הווי עמו: האוינו לב, ט.
עד"מ הספר כו: ראה גם להלן ס"ע צח
ואילך.

שלחה אסתר לחכמים כתבונני לדורות: מגילה
שם.

ולהבין כו: ד"ה זה גדפס גם (בשינויים
ובהוספות) בתו"א שם קסו, סע"א ואילך.
וראה גם אוה"ת שם ע' ב'ת"א ואילך.
ביתסו ואילך. גוסת אחר מו"ה זה גדפס
להלן ח"ב ע' תרצב. והגהות מהצ"צ
למאמר זה גדפס שם ע' תשכט.

שבתע"פ: בתו"א שם: שבתו שבע"פ.
ובירושלמי פ"ק דמגלה: ה"ה.

אבני אלגביש: יהושע י, יא. ברכות נד, ב.
ושמש בגבעון: יהושע שם, יב"ג.
בצל השמש בימי חזקיהו: מ"ב כ, יא.

עמוד צ

וימי הפורים האלה לא יעברו: אסתר ט, כח.
דומה דודי לצבי או לעופר האילים על הרי
בחר: חיבור ב' פסוקים: שה"ש ב, ט.
שם, יו. ובתו"א שם הובא דק הכתוב
הב'.

גלו לאדום שכינה עמהם. . עמהם: צ"ל
בבתו"א שם, ג: גלו לעילם שכינה עמהם
שנאמר (ירמי מט, לח) ושמתי כסאי
בעילם (ספרי עה"פ מסעי לה, לד) ועילם
היינו שושן כמ"ש בספר דניאל (ח, ב)
בשושן הבירה אשר בעילם המדינה. וראה
גם להלן ס"ע צה.

שושן עמק איומה: פיוט בתפלת מוסף
דיוהכ"פ.

כמ"ש בווהר בראשית: א, א. בתו"א שם
מוסיף: ובפ' פנחס — זח"ג רלג, ב.
ומראה העלין אדומי. . כשבאי באש
נתלבנו: בתו"א שם מוסיף: וכמ"ש בווהר
שמות — זח"ב כ, סע"א.
אם יהיו חסאיכם כשנים כשלג ילבינו: ישעי
א, יח.

מאיגרא רמה לבירא עמיקתא: ראה חגיגה
ה, ב.

וכולא קמ"י כלא כו: זח"א יא, ב.

ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קז, ו.
שם, כח.

צעק לבם: איכה ב, יח.
הלוואי יהא מורא שמים כמורא ב"ו: ברכות
כח, ב.

ובאו במערות צורים: ישעי ב, יט.
הסליחה. . התגברות הרצון למלעלה גם
למי שפגס ועבר על רצון העליון: ראה
לקו"ת ר"ה ד"ה תקעו בחודש שופר
(הא') ספ"ב.

ולשון עמלק כמו ומלק את ראשו ממול
ענפו: ויקרא ה, ת. וראה תו"א תצוה
פה, א ואילך.

עמוד פח

גורל א' לה' וגורל א' וכו': אחרי טו, ח.
כחשיכה כאורה כו' וגם חושך לא יחשיך כו':
תהלים קלט, יב.

שממית בידי' תתפש כו': משלי ל, כח.
וכמ"ש במ"א: ראה תו"א מקץ לה, סע"ד
ואילך. וארא נו, ב. בשלח סג, ב.
אם צדקת מה תתן לו (ורבו) פשעיך כו':
איוב לה, ו"ז.

וה"י אור אלקי נמשך גם לסט"א המנגד כמו
לסט' דקדושה אחר שגם חושך לא יחשיך
כו': ראה לקו"ת צו יב, א.

וכמארז"ל שביקש משה שלא תשרה שכינה
באוה"ע: ברכות ז, א.

מאריך אף לצדיקים כו': עירובין כב, א.
נתאוהה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים:
ראה תנחומא גשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר
פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

סור מרע ועשה טוב: תהלים לו, כו.
אתה תומיך גורלי: תהלים טו, ה.

עמוד פמ

על כל דברי האיגרת הזאת: אסתר ט, כו.
דכן מספרו [ע]: בתו"א מג"א שם (קכג,
סע"ד) מציון: כדפרש"י (בתילים סי צ"א
[סיס וצ"ל צ] יב) ע"פ למנות ימינו כן
הודע (וכ"ה באוה"ת שם ע' ב'שצג).

לפעמים אמר כתוב בספר: בתו"א שם (קכד,
רע"א) ובאוה"ת שם: נכתב בספר, והוא
באסתר שם, לב. וראה מגילה יט, סע"א.

יש מ"ד בגמ': מגילה ז, א.

לא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף עליהם גרים: פסחים פו, ב. וראה לעיל ע' עו, וש"נ.
וזרעם לי בארץ: ע"פ ל' הכתוב — הושע ב, כה.
כלום אדם זורע קב כו': פסחים שם. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1269 בהע'.
יצב גבולות עמים למספר בניי: האזינו לב, ח.

שהו ע' שרים לנגד ע' נפש דיעקב כו': ראה בארוכה ספר הערכים — חב"ד ערך אומות העולם סי"ב.
בדיה וכל בניך לימיוי הו' . . פיג: לקו"ת ראה ל, אי"ב.
ואלה [המלכים] אשר מלכו בארץ אדום לפני מלון מלך לבניי: וישלח לו, לא.
כידוע ומבואר במ"א: ראה לעיל ע' א ואלך.

ואמרו בזהר מאן דנפיל מזדגיי אקרי מיתה: ראה זחי"ג קלה ב.
וימלון וימת: וישלח שם, לב ואלך.
אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה כו': ראה ביר מ"י ה, זחי"א דנא, א.
ח"ב קעא ב, ח"ג פו, א.
מזל מחכים ומזל מעשיר: שבת קנו, א.
כמו הגר . . שנכנס תחת כנפי השכינה: ראה רות ב, יב.

עמוד צד

וכמ"ש במ"א ע"פ ואעשך אותך שם לגוי גדול: כנראה שהוא חיבור ל' הכתוב (לך לך יב, ב) "ואעשך לגוי גדול" עם פרשיי (עה"פ שם, א) "ושם אעשך לגוי גדול". וראה תו"א ר"פ לך לך.
אשר שלם האדם באדם לרע לו: קהלת ח, ט.
חזיל בלע ויקיאנו: איוב כ, טו.
כל רב מבבל ורבי מא"י: סדר תנאים ואמוראים בסופו. אגרת רב שרירא גאון.
הקדמת ספר התיקונין כתיי הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י, ע"ח שי"ט פיג (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 121).

לגוי גדול עצום ורב: תבוא כו, ה.
גוי אחד בארץ: ש"ב ז, כג.
וזהו שנאמר בעשו לשון רבים נפשות עשו: וישלח לו, ה.

טורי דפרודא: זחי"א כט, ב. קנח, א.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
אנכי ארד עמך מצרימה: ויגש מו, ד.
הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות: שה"ש שם, ח.
ויבחר אותם בתוך: לך לך טו, י. וראה פרשיי עה"פ. וראה גם ירמ"י לה, יט.

עמוד צא

וירד ה' על הר סיני: יתרו יט, כ.
וכל העם רואים את הקולות: שם כ, טו.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.
וכמ"ש במ"א: ראה לעיל ע' יד. שם ע' כט. וש"נ.

דזה קאי במ"ת: ראה חבקוק שם, ג"ד ובתיב"ע.
ביום ההוא יהי' על מצילת הסוס קודש להוי': זכרי' יד, כ.

כל מה שהסוס רץ ומיצל: פסחים ג, א.
בשמואל ב' ס"ב: פסוק יח.
ברח לך דודי: שה"ש ח, יד.
ואנכי אעלך גם עלה: ויגש שם.
ע' שה"ש רבה ע"פ לא ידעתי נפשי: שהש"ר פ"ו, יב.
סוב דמה לך דודי: שה"ש ב, יו.

עמוד צב

כמ"ש בזהר בפ"י הפסוק וירח ה' את ריח הניחוח: גח ח, כא. זחי"א ע, א.
וכמו שאמרו במשיח דמורח ודאין: סנהדרין צג, ב.

ששה חזשים בשמן המור: אסתר ב, יב.
שמן משחת קדש: תצוה ל, כה. ועוד.
לא זכו בעתה זכו אחישנה: סנהדרין צח, א.
ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאוד: ישע"י נב, יג.

הן הן גבורותיו: יומא סט, ב. וראה גם ל"ש נחמי רמו תתרע"א.
כחמ"י אנת אשתמודע אדון על כולא: תקו"ז בהקדמה — "פתח אליהו".
לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל אילן מדות כלל: תקו"ז שם.

עמוד צג

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה: שה"ש שם, יד.

כמיש בסיי זנועץ תחילתן בסופן : פיא מ"ז.

כידוע דעסער מיני ארוזים הן כו' : ר"ה כג, א. ושיג.

ולפעמים אחרשם בלא וי"ו : אסתר י, א. שבכל מקום שישראל גולין שכינה עמהם : מגילה כט, א. ספרי שנסמן לעיל ע"י צ. שהתורה . . נקי' לחם כמיש לכו לחמו בלחמי : משלי ט, ה. תגיגה יד, א. ב"ר פמ"ג, ה. זח"א רס, א. ח"ג רלו, א. תקי"ז בהקדמה (א, ב). ז"ח תצא (גח, ד). ובכ"מ.

ותורתך בתוך מעי : תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה.

פרוט לרעב לחמך : ישעי' נח, ז. לא יפרוס אדם פרוטה : ר"ה כט, ריש ע"ב. מס' דא"ר רס"ט.

פתות אותה פיתים : ויקרא ב, ו. המצות שהן נעשוין בחיי' (לבוש) לנפש בגי"ע כידוע : תניא שם, מע"ח שער מ"ד (שער ציור עולמות) פ"ב.

וילבוש את מדוי : ע"פ ש"א יו, לח. ולבש הכהן את מדו : ע"פ צו ו, ג. הסיפור דמעשה ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך : אסתר ב, ט. וראה תיב"ע ע"פ. י"יש עה"פ (רמו תתרג). כמיש בווהר ב' פקודי : בתוי"א שם ק"ה, סע"ב מוסיף : ובפי' מקץ (דף קצ"ד ע"א) . . ובפי' פינתס (דף רנ"א סע"א).

וז' הטרסית המשרתים את פני המלך : אסתר א, י.

הן בחיי' ז' היכלות דדוכרא כו' : בתוי"א שם מוסיף : ועי' במא"א אות זי"ן סלי"א. ביום ההוא אסתר פני : בתוי"א שם, רע"ג : אסתר פני ביום ההוא — וילך לא, ית. וראה תולין קלט, ב. ישנו עם אחד : אסתר ג, א.

עמוד צו

קימו וקיבל היהודים : שם ט, כו. וראה שבת פח, א.

וירא העם וינועו : יתרו כ, טו.

עד שכל דיבור ודיבור פרוחה נשמחם : בתוי"א : שעל כל — ראה שבת שם, ב. כפה עליהם הר כגיני' : שבת שם, א.

וזהו ג"כ מארז"ל קימו (זמטה) מה שקיבלו (זמטה) : בתוי"א שם : וזהו ג"כ מארז"ל

ובשבעים נפש דיעקב . . לשון יחיד : ויגש מו, כו. וראה פרש"י עה"פ, מויק"ר פ"ד, ה.

מבשרי אחזה : איוב יט, כו. וראה אנה"ק רס"ו.

ושרש ההתחלקות נמשך מה"ג מנצפ"ך . . כמיש במ"א באריכות : ראה לעיל ע"י גח. ושיג. להלן ע"י קד.

עמוד צה

צירופי אותיות פרטי' כ"כ : בתוי"א מג"א שם ק"ו, ד : צירופי אותיות פרטי' כ"ב. הללוהו כרוב גודלו הללוהו בגבורותיו : תהלים קנ, ב.

וכמארז"ל ע"פ ותשבע ותותר בימי רבי : רות ב, יד. שבת ק"ג, ב.

[ענין] ה' אלמ"ך בה : עקב יא, יב. אמרהה ו'אחשה : בתוי"א שם ק"ה, א : מהרה חושה אל תעמוד בשמו"א (ס"י כ' ל"ז) לעזרתי חושה (תילים כ"ב כ"י) כי גז חיש ונעופה (תילים צ"י י').

וחיש עתידות למו : האויגו לב, לה. ולכך נאמר לשון מהירות כמו מרה ורוש כלענה : צ"ל כבתוי"א שם : ולכך נאמר לשון מהירות דהיינו ענין אחיש כו'.

מרה ורוש כלענה : במשלי ה, ד : מרה כלענה. ובתוי"א שם : כמו ענבימו ענבי רוש פ' האויגו (לב, לב) פרש"י עשב מר וכן שרש פרה ראש ולענה בפי' נצבים (כט, יז) פרש"י שרש מגדל עשב מר. לרש אין כל : ש"ב יב, ג.

דלותי ולי יהושיע : תהלים קסו, ו.

עמוד צו

בגלות מצרים שנקי' כור הברזל : ואתחנן ד, כ. מ"א ה, גא. ירמ"י יא, ד. וראה תוי"א ר"פ שמות.

בזמן בהמ"ק שהי' מקריב"י [ע"י] פריס ליתן [גם לעו"ג] כו' : במדב"ר פכ"א, כד. סוכה גה, ב. פרש"י עה"פ פינתס כט, לה.

חסידה ברושים ביתה : תהלים קד, יו. ויש בתיבה זו קרי' וכתיב : זח"א קסג, א. ישראל כשהן יורדין יורדין עד למטה וכשהן עולין עולין עד למעלה : מגילה טז, א. פרש"י עה"פ אסתר ו, יג.

מלך זמן וכסיל: קהלת ד, יג. זח"א קעט, סע"א. וראה בפ"י הרמ"ז שם. ולבי ראה הרבה חכמה ודעת: קהלת א, טז.

עמוד צה

וכנודע שעיקר התלבשות אור א"ס בחכמה להיותה בבחי' ביטול: ראה תניא פי"ח. סליה בהגה"ה (וראה לקוטי הגהות לתניא שם).

כל בחי' תולדה באה מבחי' א"ס וכמ"ש במי"א: ראה לקו"ת שה"ש מ, א.

והחכמה תח"י: קהלת ז, יב. ואכל וחי לעולם: בראשית ג, כב.

המן מן התורה מנין כו': חולין קלט, ב. המן העץ כו': בראשית שם, יא.

כל הנביאים נתנבאו בכ"ה ומשה בזה הדבר: ראה ספרי (הובא בפרש"י) ר"פ מסות.

כה אמר ה' כחצות הלילה כו': בא יא, ד. ההפרש ב"ן כה לזה: ראה גם לקו"ת מסות

פב, סע"א ואילך. להלן ע' קפז. במראה אליו אתוודע: בהעלותך יב, ו.

ונק' בזהר אספקלריא דלא נהרא: זח"א קע, סע"ב וקע"א רע"א. וראה בהנסמן

בשערי זהר ליבמות מט, ב. וראה תו"א מקץ לג, א.

[שנאמר ואמר ביום ההוא] הנה אלקינו זה קוינו לו: ישע"י כה, ט. וראה שמו"ר

ספכ"ג. סוף מסי תענית ובפרש"י שם. וכאו"א מראה באצבע: שמו"ר ומסי תענית

שם. פ"י בכ"ה: צ"ל כבתו"א מג"א שם, ד:

בפ"י ככה. מראה דמות כבוד הוי': יחזקאל א, כח.

וראה להלן ע' קפז. רכא. והמגלה נקראת איגרת ולפעמים נק' ג"כ

ספר: בתו"א שם קיט, רע"א מוסיף: וכמ"ש בגמ' פ"ב דמגלה (ד"י"ט סע"א)

מגלה נקראת ונקראת אגרת. ואלה דברי האגרת: כנראה צ"ל על כל

דברי האגרת הזאת" — אסתר ט, כו. וכתוב בספר: כנראה צ"ל "ונכתב בספר"

— אסתר שם, לב. ואם א"ן מחני נא מספך אשר כתבת: תשא

לב, לב. ספר החיים הנכתב ברי"ה: ראה רי"ה

טו, ב.

קימו וקבלו קימו מה שקבלו כבר . . ובפ"ק דמגלה (ר"ז ע"א) אמרו קימו למעלה מה שקבלו למטה. אבל לכאורה צ"ל ככפונים.

ומה ראו על ככה ומה הגיע עליהם: אסתר שם, כו.

כנודע בפ"י הפסוק ותקם בעוד לילה ותתן טרף: משלי לא, טו. וראה להלן ס"ע

רכב, וש"נ. ובחי' שם מ"ה הוא המברר לב"ן . . דבכחמה

אתברירו כל הברורי' דב"ן כו': בתו"א שם

באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק. וראה ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר (משפטים

עה, סע"ב (וראה ג"כ לעיל ס"ע עד ואילך)) ובלקו"ת פ' פינחס בהביאור ע"פ

צו את בניי כו' את קרבני לחמי דרוש הראשון (עו, ד).

כמ"ש בזהר דבכחמה אתברירו: הובא ג"כ באגה"ק סכ"ח בשם זוה"ק. וראה ע"פ

שי"ח (שער רפ"ח ניצוציון) ס"ה (קרוב לסופו). שלי"ח (שער מ"ן ומ"ד) דרוש

א (בתחלתו). ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא. בתו"א שם

מצ"ין: ועי' מזה בלקו"ת פ' תזריע בדי"ה

קמפלגי במתיבתא דרקינא ושם רפ"ד (כג, ד) ור"פ מצורע (כד, ג) ובהביאור

ע"פ לא הביט און ביעקב (לקו"ת בלק עב, ג).

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב. נק' חכמה כח מ"ה: זח"ג כח, א. לה, א.

רלה, ב. ועוד. בחי' הבינה אם הבנים: תהלים קיג, ט.

זח"א רי"ט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. וראה לקו"ת שמע"צ פת, ד ואילך.

שהבינה נק' רחובות הנהר: זח"ג קמב, א. וראה לקו"ת שה"ש לט, ב.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י. בדת חזירים ימלאו: משלי כד, ד.

בלע בן בעור: וישלח לו, לב. והאדם ידע: בראשית ד, א.

שאי' קישוי אלא לדעת: יבמות נג, סע"ב. בזהר אל אחר אסתרס ולא עבד פירין:

זח"ב קג, א. בתו"א שם מצ"ין: ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' חוקת בדי"ה ויקחו אל"ך

פרה איתא במשניות ושם פ"ב (ט, ג). ב' הצפורים דמצורע: מצורע יד, ד.

עמוד צמ

וכידוע בדברי רז"ל ע"פ אתה האמרת היום :
 כנראה צ"ל : את ה' האמרת היום —
 תבוא כו, יז. ברכות ו, סע"א.
 ישקני מנשקות פיהו : שה"ש א, ב.
 ס"ו ווי"ן דאמת ויציב . . כמ"ש בפע"ח :
 שיח (שער הקיש) פכ"ח.
 וישן יעקב : ויצא כט, יא.
 יחבק לה בעלה : פומון . אומר בשבחי"ן.

עמוד קב

וכמ"ש אשר החליקן בדברים : ע"ז נה, א.
 מי זאת הנשקפה כמו שחר כו : שה"ש
 ו, י.
 שאו מרום עיניכם : ישע"י מ, כו.
 כידוע בפ"י מבטן מי יצא הקרוח : איוב לח,
 כט. סידור סד, א ואילך. שם רצא, א.
 וראה אוה"ת שמות (כרך ז) ע' ביתקג
 ואילך, ושי"ב.
 חכי ולא בחכמה ידיעא כו : תקי"ז בהקדמה
 — „פתח אליהו".
 ולכך נקרא רחובות הנגד : זחי"ג קמב, א.
 וראה גם לקו"ת שה"ש לט, ב.
 להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא.
 אתא בוקר : ישע"י כא, יב.

עמוד קג

ממנו נבראו שנקראי' אלה : בבאיאה"ז שם
 מט, ד : ממנה נתהוו המדות הנקי' אלה.
 לאה . . ילדה ששה בנים . . המדות שנקי'
 ששה בנים כידוע : זחי"א קנד, א. וראה
 לקו"ת סקודי ז, א.
 וכמ"ש במ"א ע"פ פלג אלקים : תהלים סה,
 י. וראה לקו"ת במדבר ה, ד. בבאיאה"ז
 בלק קה, א. להלן ריש ע' רעה. אוה"ת
 במדבר ע' ס. שבועות ע' קיג. בלק
 תתקמר.

דבאצ"י אמרו דאיהו וחיהו חד כו : תקי"ז
 בהקדמה (ג, א). וראה ע"ת שכ"ו (שער
 הצלם) פ"א. שמי"ז (שער סדר אבי"ע)
 רפב. אנה"ק סי"ב.

לא ימוש ספר התורה : יהושע א, ח.
 אם יחסר אפילו אות א' אינו נקי' ספר
 תורה : ראה תקי"ז תכ"ה. וראה גוב"י
 מהר"ת או"ח סק"ט.
 א"ן רשאי לחדש עליו לא לגרוע ולא
 להוסיף : ראה ואתחנן ד, ב. ראה יג,
 א. רמב"ם ה"ל יסוה"ת רפ"ט. ה"ל ממרים
 פ"ב ה"ט. סהמ"צ להרמב"ם ל"ת שיג"שד.
 וראה שבת קה, א. ושי"ב.
 וכמ"ש בזהר אורייתא סתי"ס וגליא : זחי"ג
 צה, סע"ב. ועוד.
 קיים ס"א ע"ה כל התורה כולה : יומא
 כה, ב.
 זוהר פ' תרומה : נדפס גם (בשניוניים קלים)
 בבאיאה"ז תרומה מח, ד ואילך. הגהות
 על ד"ה זה שבבאיאה"ז — בבאיאה"ז
 להצ"צ (כרך ב) ע' תשצט ואילך. וראה
 גם שם ע' תשצו ואילך, ע' תשצח ואילך.
 וידבר ה' אל משה . . מאת כל איש אשר
 ידברו : ר"ס תרומה.
 כי יעקב בחר לו י"ה ישראל לסגולתו :
 תהלים קלה, ד.

עמוד קד

מי כעמד' כישראל גוי א' בארץ : ש"ב ז, כג.
 כי חלק הו"י עמו : האזינו לב, ט.
 כמארז"ל בוי' דברים שקדמו לעולם . .
 שישראל עלו במחשבה : ב"ר פ"א, ד.
 דאין טעם לרצון כלל : ראה יונת אלם פ"ב.
 שחוק כן עלה במחשבה : מנחות כט, ב.
 כמו שידוע בפ"י וימינו תחבקני : שה"ש
 ב, ו. תו"א תשא פו, סע"ב.
 כאשר ידבק האיזור אל מתני איש כו :
 ירמי' יג, יא.
 ונפשו קסורה בנפשו : ויגש מד, ל.
 ותורתך בתוך מעי : תהלים מ, ט.
 והוא בחי' מזון וחיות ממש לנפש כידוע :
 ראה תניא פ"ג, מע"ח שער מ"ד (שער
 ציור עולמות) פ"ג.
 תלת קשרין מתקשרין כחדא, אורייתא וקדו"ה
 וכנ"י : ראה זחי"ג עג, א.

עמוד קא

הוקשה כל התורה כולה לתפילין : קידושין
 לה, א.

עמוד קד

כמאמר יעקב משמש במרום: זח"א קלג, א.
כי שמש ומגן הו"י אלקים: תהלים סד, יב.
וראה שעהיה"א ס"ד.

פ"י שם אלקים הוא בחי' ה"ג מנצפ"ך כו':
בהבא להלן ראה לעיל ע' גה. ושי"נ. לעיל
ס"ע צד ואילך.

היש מספר לגדודיו כו': איוב כה, ג.
אלף אלפים ישמשוני' ורבוה רבבן: דניאל
ז, י. וראה חגיגה יג, ב. אנה"ק ס"ה
(קח, א). שרש מצות התמלה ס"ה ואילך
(דרמ"צ קכה, ב ואילך).

אתה פוררת בעוז ים: תהלים עד, יג. וראה
לעיל ע' פו.

ידוע בעיז שבהי' החסדי' הן הממתיקות
את הגבורות: ראה ע"ח שכ"ה (שער
דרושי הצלם) דרוש א' וב'.

עמוד קה

ולזה רמזו רז"ל שלעתיד הקב"ה מוציא
חמה מנרתקה . . נידונין בה: גדרים
ה, ב. זח"ג יו, רע"א. וראה שעהיה"א
שם.

ונגלה כבוד הו"י: ישעי' מ, ה. וראה תניא
פ"ו (מו, א).

כי הוא טרף וירפאנו: הושע ו, ב.
שנקרא קדוהא דצפרא: זח"ג רמט, א.
ולכן נק' אז אילת השחר כו' וכמ"ש בזהר:
תהלים כב, א. זח"ג שם.

וכמו שהי' קודם מיעוט הירח כו': ראה
ספר הערכים — תב"ד ערך אור הלבנה
ס"ו. ושי"נ.

ויבא ה' שני המאורות הגדולי': בכיאוה"ז
שם ג, ב: ויעש אלקים את שני המאורות
הגדולים — בראשית א, טו.

וכן לעתיד כתי' והי' אור הלבנה כאור
החמה: ישעי' לו, כו. וראה ספר הערכים
שם ס"ה. ושי"נ.

וכי אפשר לשני מלכים כו': חולין ס, ב.
פרש"י עה"פ בראשית שם.

עמוד קי

ימינא ושמאלא ובינייהו כלה: פומון אומר
בשבחי"ז.

כי את זלעיז עשה כו': קהלת ז, יד.

ואשה אל אחותה לא תקח לצרור: אחרי
יה, יח.

עמוד קז

וכמ"ש בזהר ע"פ אשרי משכיל אל דל:
תהלים מא, ב. וראה זח"א בהקדמה (יד,
סע"ב). ח"ב סא, א. ועוד.

כי בי"ה הו"י צור עולמים: ישעי' כו, ד.
י"ב בקר שהים עומד עליהם מלמעלה: מ"א
ז, כה. וראה זח"א רמא, א.

כמבואר בהיכלות דפ"י פקודי: זח"ב רגז, א.
רגז, ד ואילך.

עמוד קח

י"ב גבולי אלכסון . . והיינו וק"כ כפולים
שזכר בס"י: ס"ה מ"א. וראה פרדס
שכ"א (שער פרטי השמות) פ"רו.

ששם עלו שבטים שבטי י"ה: תהלים קכב,
ד. וראה זח"ב רכט, ב. ח"ג קיח, ב.
ועוד.

וכמ"ש במ"א: ראה גם לעיל ע' לו. ושי"נ.
בס' אור החיים: עה"ת עה"פ אחרי יו, יד.
וראה בהבא להלן — תו"א וישלח כה, ג.
מגי"א צג, ג. לקו"ת שה"ש ס ד. להלן ע'
רסז ואילך. ובכ"מ.

פני אר"י אל הימים: יחזקאל א, י.
שרגא בטיהרא מאי אהני': חולין ס, ב.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.

ארור שוכב עם אחותו: תבוא כו, כב.
י"א ארורים: ראה פרש"י עה"פ שם, כד.
ארור שוכב עם חזנתו: תבוא שם, כג.

לא זו מחבבה כו': שהש"ר פ"ג, יא (ב).
שמו"ר ספנ"ב. במדבר פ"ב, ח (קרוב
לסופה).

עמוד קט

צד הצורך: ל' הכתוב — בהעלותך י, ט.
כמשמעות הפסוק דלצורך דנעשו צרות זו
לזו: ראה פרש"י עה"פ. קידושין ג,
סע"ב.

ותקנא רחל באחותה: ויצא ל, א. בהבא
להלן — ראה גם אוה"ת ויצא ריח, סע"א
ואילך.

קנאת סופרים אסגיאת חכמתא: ב"ב כב,
ריש ע"ב.

מראי מקומות וציטוטים

תשעא

ושבת פירושים וביאורים מאמרי הוהר"י (הקדמת כ"ק אדהאמ"צ לביאור"ו).
וקראת לשבת עונג: ישע"י נח, יג.
במה מענגו בבשר ודגים: ראה שבת קטח,
ב. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"ב.
וש"נ.

אז תתענג על ה': ישע"י שם, יד.
הרמב"ם מנה מצות עונג שבת במנין רמ"ח:
צ"ע, כי בסהמ"צ להרמב"ם אינו מונה
מצות עונג שבת במנין המצוות. ויתירה
מו: ברמב"ם הל' שבת (פ"ל ה"א) כתב:
ארבעה דברים נאמרו בשבת שנים מן
התורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשין
ע"י הנביאים... ושנתפרשו ע"י הנביאים
כבוד ועונג כו'. ולהעיר גם מקו"א לשו"ע
אדה"ז הל' שבת סרמ"ב ס"א: משא"כ
להרמב"ם ז"ל שאין מצוה אלא שלא
להתענות בו... ולא חשיב לה בחר"ג
כו'.

בכתבי האריז"ל דמצוה לשורר בשבת: ראה
פע"ח ש"ח (שער השבת) פי"ז קרוב
לטופו. מ"ח מס' ליל שבת ספ"ד. מס'
שארית יום שבת ספ"א.

עמוד קיב

בס' היראה: לרבינו יונה אות שי"ט.
בשם הירושלמי: ראה ירושלמי שבת פט"ו
ה"ג.
שהקושי" מפורסמת: ראה גם לקו"ת תוריע
כא, ג.
יוס השבת בו שבת וינפש: ע"פ בראשית
ב, ג. תשא לא, יז.

למה גם בשבת יצמיח... וגשמים יורדים:
ראה ב"ר פי"א, ה.
בפע"ח בשער השבת: פ"ג.
מבשרי אחזה: איוב יט, כו. וראה אנה"ק
רסט"ו.

ששת ימים עשה ה': תשא שם.
כח הפועל אלקי מלובש בנפעל כו': ראה
שעהיוה"א פ"א"ב.
יהי אור: בראשית א, ג.
יהי רקיע: שם, ו.
והנה עדי"מ כשאדם שובת ונח ממלאכתו כו':
בהבא להלן ראה גם לעיל ע' לו. וש"נ.

בחי' הפירוד ח"ו שבאדל"ע: כנראה צ"ל
כביאור"ו שם נא, א: בחי' הפירוד ח"ו
שבאדל"ע.

ועבר עליו רוח קנאה: ושא ה, יד.
קנא קנאתי: מ"א יט, י. שם, יד.
כלום מתקנא כו': ע"ז נה, א.
מים תחתונים בוכין אנו בעינין למחוי קדם
מלכא: ראה תקו"ת ת"ה (יט, סע"ב).

עמוד קי

ורוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסה, ריש
צ"ב.

אמר עם הספר: אסתר ט, כה.
וכידוע בע"ח דכל עיקר המשכת מ"ד...
נמשך דוקא ע"י העלאת מ"ן: ראה ע"ח
שער ט"ל (שער מ"ן ומ"ד) דרוש א' וב'.
הנקי' בוהר אדל"ע... שגורם אדל"ע:
ראה זח"א פה, א. קסד, א. רלה, א.
רמד, א.

שם ה'אחת שפרה ושם ה'שנית פועה: שמות
א, טו.

וכמ"ש בוהר תרין נוקבין פריש שלמה כו':
הובא גם לעיל ע' נה. להלן ע' רסו. רעה.
ולעיל שם כתב: שהוא בחי' כלה עילאה
וכלה תתאה כו'. וראה לקו"ת שה"ש
בתחלתו (א, ב): וב' בחי' אלו נקרא
בלשון הקבלה שכינתא עילאה ושכינתא
תתאה כו'. והן הם ב' בחי' כלה שנאמרו
בשיר השירים שכל שיר השירים מדבר על
ב' בחי' כלה הנ"ל כידוע כי ב' פעמים
נאמר ונשנה בשיר השירים החיבוב שבין
חתן וכלה ורומז על ב' בחי' כלה
הנ"ל.

עמוד קיא

קשום עצמן ואחיכ קשום אחרי: ב"מ
קו, סע"ב. וש"נ.

דאי"ד דסר"ד למבלע לא פליס: ראה תולין
קה, ב.

ונעוץ תחלתן בסופן: ספר יצירה פ"א מ"ז.
זוהר פ' כי תשא: בוהר פ' תשא לא נזכר
הפסוק וקראת לשבת עונג. ואולי תיבות
אלו הם כותרת להמאמר. ופירושו, שמאמר
זה נאמר בליל) שבת פ' תשא, בהזמן
שהי' קבוע ללמוד בו... בכל ליל שבת

עמוד קיג

מבשרי אחזה : איוב יט, כו. וראה אגה"ק רס"ו.

כי בו שבת : בראשית ג, ג.
בוזרה ע"פ ועבד הלוי הוא : קרח יח, כג.
זח"ג קעה, ב.

עמוד קמז

שמכריון סיפה זו מה תהא עלי' : גדה טז, ב.
אתם קרוים אדם : יבמות סא, רע"א.

וכמיש במ"א בביאור ענין מאמר כל בעלי השיר יוצאין בשיר : שבת נא, ב. תו"א בראשית ה, גד. להלן ע' תקנ"ג ואילך. אוה"ת בראשית (כרך ג) תקפה, א ואילך. וראה גם לקר"ת פינחס עז, סע"ג. שדה"ע ה"י שרשו בבחי' מל' . . לנך ה"י תמיד מרנן : ראה זח"ב כה, סע"ב.

עמוד קיז

להיות נקי חכים : תקי"ז בהקדמה — פתח אליהו.

שנאמר בה למען יזמרך כבוד ולא ידום כמיש בוזרה : תהלים ל, יג. וכנראה כחנתו להמובא בכ"מ ברא"ת, כמיש בוהר ע"ם למען גו' ידום ונהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה ולא שכ"ך (ראה לדוגמא סה"מ תקס"ב ע' קפו. דרמ"צ קסט, א), ומציין ע"ז כ"ק אדמו"ר שליט"א : ראה זח"ב קמ, א. ה"א קעה, ב.

וכמו שמחיים ולאו מכל אינון מדות כלל : בתקי"ז שם.

כידוע בע"ח דמי' נגלגים דעשי' הן מבחי' חיצוניות הכלי' דע"ס דעשי' : ע"ח שמ"ג (שער ציור עולמות אבי"ע) פ"ב.

וכמאמר רז"ל מזל מחכים : שבת קנו, א.
ויש ארץ מגדלת חכמים ויש מגדלת טפשים : בכמדב"ר פט"ו, יב, תנחומא שלח ו (הובא בפרש"י ע"ה"פ שלח יג, יח) : יש ארץ שמגדלת גבורים ויש ארץ שמגדלת חלשים כו'. וראה זח"א קכה, א (במהני"ע), ח"ב ל, ריש ע"ב : אית מיא מגדלין חכמי"ן ואית מיא מגדלין טפשי"ן.

וכמאמר רז"ל מזל מחכים : שבת קנו, א.
ויש ארץ מגדלת חכמים ויש מגדלת טפשים :

בכמדב"ר פט"ו, יב, תנחומא שלח ו (הובא בפרש"י ע"ה"פ שלח יג, יח) : יש ארץ שמגדלת גבורים ויש ארץ שמגדלת חלשים כו'. וראה זח"א קכה, א (במהני"ע), ח"ב ל, ריש ע"ב : אית מיא מגדלין חכמי"ן ואית מיא מגדלין טפשי"ן.

עז, ב. פו, ב.
אלקים אל דמי לך : תהלים פג, ב. וראה מקומות הנ"ל בוהר.

וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד : בראשית א, לא.

עמוד קיד

עמוד קיח

נפשות ישראל שהן מבחי' פנימית כמיש בע"ח : ראה ע"ח ש"מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש יו"ד. וראה שם ש"ג (שער קיצור אבי"ע) רפ"ו.

מאיגרא רמה : ראה חגיגה ה, ב.
עולת שבת בשבתו : פינחס כה, י.
מזמור שיר ליום השבת : תהלים צב, א.
ויום השביעי משבח כו' : נוסח תפלת שחרית דשבת.

דיצ"י שהוא עולם המלאכי' . . דבריאה שהוא עולם הנשמות : ראה תניא רפלי"ט. המלאכי שנק' שכליים ניבדלי' : ראה אגה"ק סי"ב (קסט, ב).

כמיש במ"א ההפרש שבין עלי' דמעלי שבתא ועלי' דיום השבת : ראה בהנסמן לעיל ע' לו הע' ד"ה וכמיש במ"א.

ממזוא חפצן ודבר דבר : ישעי' נח, יג.
אפי' חפצי שמים בקושי התירו : ראה שבת קיג, סע"א. קנ, סע"א.

עמוד קיט

כמאמר דבאצ"י איהו וחיוהי וגרמוהי הכל חד : תקי"ז בהקדמה (ג, א). ע"ח שכ"ו (שער הצלם) פ"א. שמ"ז (שער סדר אבי"ע) רפ"ב. וראה אגה"ק הנ"ל. במקום גדולתו שס אתה מוצא ענוותנותו : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשה"מ הי"ש"ת ע' 40.

להבין ענין מי"ש בע"ח כו' : מאמר זה אמרו כ"ק אדמו"ר שליט"א (בשניונים ובתוספת התחלה וסיים) בהתעודויות דחג הגאולה י"ס כסלו ושב"ת שלאחריו (ש"פ וישב) ה"תש"א, ונדפס בקונטרס בפ"ע.
ע"ס בלי מה : ספר יצירה פ"א מ"ב"ט.

עמוד קמז

מאיגרא רמה כו' : ראה חגיגה ה, ב.
לגדולתו . . אין חקר : תהלים קמה, ג.

אני הו"י לא שנית' : מלאכי ג, ו.

ועל הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו. וראה לעיל ע' סד ואילך.
את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמיה כג, כד.
וכמאמר הידוע דלית אתר פנוי מיני: תקוין תנ"ז (צא, סע"ב). ת"ע (קכב, ב). וראה לקויות הוספות ויקרא גב, ג ואילך.

עמוד קכז

מרום וקדוש כו: ישעי נה, טו.
קחו מאתכם כו: נוסח אחר מ"ה זה (בתוספת הגהות) נדפס בתו"א ויקהל פח, ד ואילך. באופן אחר ועם הגהות אחרות — באוה"ת ויקהל ע' בקנב ואילך. וראה גם אוה"ת שם (כרך ז) ע' ב'חת.
קחו מאתכם תרומה להוי': ויקהל לה, ה.
כמ"ש בזהר מאי תרומה ארמותא: זח"ב קמו, א. וראה גם שם קצו, ב. קצח, א. ארוממך הוי': תהלים ל, ב.
ארוממך אלקי המלך: שם קמה, א.
כי הוא נקי שלמותא דכולא: עבנה"ק ח"א רפ"ה.

ואתה מחי' את כולם: נחמי ט, ה.
מבשרי אחזה: איוב יט, כו. וראה אגה"ק רס"ו.
על הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו.

אתה עשית את השמים ושמי השמים: נחמי שם.

את היס כו: בתו"א שם (פס, א): הימים וכל אשר בהם.

לחם אבירים אכל איש: תהלים עח, כה.
וארז"ל לחם שמלאכי השרת נזונים ואוכלים ממנו: יומא עה, ב.

לחם הנבלע באברי' כו: שם. וראה בהבא להלן — לעיל ע' לה ואילך.

טלא דבדווחא: זח"ג קלה, ב. וראה גם שם קכח, ב.

ועינו כעין הבדולח: בהעלותך יא, ז.
כי טל אורות טלך: ישעי כו, יט.

עמוד קכח

יושב וזן את כל העולם מקרני ראמים כו: ע"ז ג, ב.

ואין פיי טובב זה כו: ראה ג"כ תניא פמ"ח (סז, סע"ב ואילך).

לך ה' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
עשר ולא תשע ולא י"א כמ"ש בס"י: פ"א מ"ד.

ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.
וכמ"ש בס"י לפני א' מה אתה סופר כו: ס"י שם מ"ו.

עמוד קכ

וזהו מ"ש בע"ח דמבחי' ל' כלים דז"א דאצ"י נעשה בחי' נר"ן לבי"ע כו: ע"ח שמ"ד (שער השמות) פ"א.

אתה סתיר לי ר"ת ראש תוך סוף: תהלים לב, ז. וראה ע"ח שבי"ד (שער פרקי הצלם) פ"ה. וראה סה"מ תקס"ט ע' רכא ואילך.

ואדוני חכם כחכמת מלאך האלקים: ש"ב יד, כ.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.
אתה חונן לאדם דעת: תפלת שמו"ע.

עמוד קכא

בע"ח בהתחלתו: ש"א ענה ג.
שבחי' העקודי' כל הע"ט עקודי' בכלי א' ..
כמבואר בע"ח: ש"ו (שער העקודים) פ"א.
אפיקת י' יתקוין . . לאנהגא בהון עלמין:
תקוין בהקרמה — "פתח אליהו".

עמוד קכב

קמ"י כחשיכה כאורה: ע"פ תהלים קלט, יב.

עמוד קכג

ובכ"ז יובן ג"כ טעות האפיקורסים הכופרים בהשגחה פרטית: ראה שעה"ה"א פ"ב.
לקויות שה"ש מ, ב ואילך. סה"מ תק"ע ס"ע א ואילך. קונטרס "השגחה פרטית" מכ"ק אדמו"ר שליט"א — נדפס בלקו"ש ח"ח ע' 277 ואילך.

עמוד קכד

דדי' עולמות אבי"ע . . נמשלין לבחי' ד' מדריגות דצח"מ והן ד' אותיות הוי' . .
ד' יסודות ארמ"ע . . כמ"ש בע"ח בהיכל הוי': היכל אבי"ע — שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א ורפ"ב. שער קיצור אבי"ע (ש"ג) בסופו. וראה תניא פליח (ג, ב).

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ : תהלים
עג, כה.

וקמי' כחשיכה כאורה : ראה תהלים קלט,
יב.

נר ה' נשמת אדם : משלי כ, כז.

כי חלק הוי' עמו : האוינו לב, ט. וראה
אגה"ת פ"ד.

כחמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני
אלקי' : תהלים סח, ג.

וספרתם לכם ממחרת השבת : אמור כג טו.

עומר זה בא מן השעורים : מנחות סח, ב.

סו, א. פרשי עה"פ אמור שם, סז.

והשעורים . . מאכל בהמה : ראה סוטה טו,

ריש ע"ב. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ

נשא ה, טו.

וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה :

ירמי לא, כו.

עמוד קכח

ממחרת השבת תספר : ראה אמור שם : עד

ממחרת השבת השביעית תספרו גו,

ובתוי"א שם (פס, ג) הובא הפסוק דלעיל
(וספרתם לכם גו).

את זלעזי עשה האלוקי' : קהלת ז, יד.

ויקרא אלקי' לאור יום : בראשית א, ה.

בסל רצונך מפני כוי : אבות פ"ב מ"ד.

כמו שאנו אוי פתח לבי בתורתך . . ונפשי

כעפר לכל תהי' : בסיום תפלת העמידה

(אלקי נצור").

דאי"א שיהי' לבו פתוח לתורה בלתי אם לא

שיוקדם לו בחי' השפלות כעפר : ראה

עירובין נה, א. גה, א.

אמרו במס' חולין שאין האפרוח נוצר עד

דמיסרח וגביל ונעשה עפרא בעלמא :

ראה תמורה לא, א.

כידוע בבית אפרוח דשדא תיכלא בכולה

ואסורה משום שרץ הרוקם : חולין סו,

ב. ועיין אנציקלופדי תלמודית ערך אפרוח

בתחלתו. ערך דם ביצים ס"א.

עמוד קכט

שמע ישראל כוי ה' אחד : ואתחנן ז, ד.

וכמא' רז"ל תמליכוהו בשמים כוי : ראה

זחיג רכט, סעיב ואילך. רעב, א. ברכות

יג, ב.

את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי
כג, כה.

וכמאמי הידוע דלית אחר פנוי מיני' : תקו"ז
תניז (צא, סעיב). תיע (קכב, ב). וראה
לקו"ת הוספות ויקרא גב, ג ואילך.

המלך הגדול וקדוש בשמים ובארץ : פסוד"ז
(ישתבח").

אני ראשון ואני אחרון : ישעי מד, ו.

כמארז"ל במחשבה א' צופה ומביט עד סוף

כל הדורות : בברכת "זכרונות" (בתפלת

מוסף דריה) : צופה ומביט עד סוף כל

הדורות. ובריה ית, א : וכולן נסקרין

בסקירה אחת. וראה עט"ר שער ריה

פ"ד ואילך.

ספה במים אוקיינוס . . יש לה ערך במספר :

ראה הוריות י, סע"א.

אפס בלתך גואלנו לימות המשיח כוי :

תפלת שחרית דשבת ויר"ט.

מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג.

דאיהו וחיוהי חד : תקו"ז בהקדמה (ג, א).

וראה אגה"ק ס"כ.

עמוד קכז

דאשתמודע אדון על כולא : תקו"ז בהקדמה

— "פתח אליהו".

ופסוק זה דארומינך דוד המלך אמרו בעד

כללות נ"י : ראה זחיב כה, סעיב.

וכמו שאנו אומרים . . דוד מלך ישראל

חי וקיים : בברכת קידוש לבנה. וראה

ר"ה כה, א.

אין מלך בלא עם : בחיי עה"פ וישב לת,

ל. ועור.

והיינו עיי ישראל דוקא : ראה לקו"ת נצבים

מד, ד.

כל ישראל בני מלכים הם : שבת סז, א.

וש"ג.

ז' ימים מצות תאכלו : אמור כג, ז. וראה

גם בא יג, ו. ראה סז, ג.

ונקי לחם עני : ראה שם.

ז' שבועות תספור : ראה שם, ט.

הכל הי' רק ענין הכנה לקבלת התורה :

ראה זחיג צז, א ואילך (וברע"מ שם).

פנים בפנים דיבר ה' עמכם : ואתחנן ה, ד.

וזהו הנקי בזוהר אתהפכא סט"א מחשוכא

לנהורא כוי : ראה זחיא ד, א.

עמוד קלא

הלוך ונסוע: לך לך יב, ט.
 הקב"ה שנאמי בו צור לבבי: תהלים עג,
 כו. וראה בהנסמן לעיל ס"ע יד.
 וכמארז"ל וגילו ברעדה במקום גילה שם
 תהא רעדה: תהלים ב, יא. ברכות ל,
 סע"ב.
 וכמ"ש במ"א בענין עקידת יצחק: אגה"ק
 סי"ג.

ויסתמו פלשתים עפר: ע"פ תולדות שם, טו,
 שם, יח.
 וישב יצחק ויחפור כו': שם, יח.
 שמאלו תחת לראשי . . וימינו תחבקני:
 שה"ש ב, ו.
 בעובדא דמקלות אשר יפצל ברה"ס כו'
 וכמ"ש בוורה: ויצא ל, לו ואילך. זח"א
 קסב, א.

עמוד קלב

אברהם . . שיצא ממנו ישמעאל: פסחים
 גו, א. ויק"ר פל"ג, ה. ספרי עה"פ ואתחנן
 ה, ד. האוינו לב, ט. ברכה לג, ב. וראה
 ס' הליקוטים (דא"ח צ"צ) ערך ישמעאל.
 כי טובים דודין מ"ו: שה"ש א, ב. וראה
 פרשי עה"פ.

לריח שמניך: שם, ג.
 ומתוקי מדבש: תהלים יט, יא.
 שהתורה נמשלה למים ג"כ כמ"ש הוי כל
 צמא כו': ישעי' נה, א. ב"ב יז, א.
 וש"ג.
 כל המקיימה מעוני סופו לקיימה מעושר:
 אבות פ"ד מ"ט.
 ואין מוסרין רוי תורה אלא למי שלבו דואג:
 ראה חגיגה יג, א. וראה להלן עי' קסב
 ואילך.

להבין פרשי הדברים הנ"ל: ד"ה זה נדפס
 גם (בשינויים ובתוס' הגהות וקיצורים)
 בהוספות לתו"א ויקהל קיג, א ואילך.
 אוה"ת ויקהל עי' ביקסו ואילך (בתוס'
 הגהות אחדות שאינם בתו"א). ובאופן
 אחר — שם עי' ביקנח ואילך.

עמוד קלג

אלמלא מורא של מלכות כו': אבות ס"ג
 מ"ב. ע"ז ד, א.

ואהבת בכל לבבך: ואתחנן שם, ה.
 לאשתאבא בנופא דמלכא: זח"א ריו, ב.
 כל מקום שנאמי נצח טלה ועד אין לו
 הפסק כו': עירובין גז, א.
 כמ"ש בזוהר דועד הוא בחילופי אתווין
 דאחד: זח"ב קלד, א.
 למהוי אחד באחד: ראה זח"ב שם. שם קלה,
 סע"א.

עמוד קל

כמו ככה יעשה איוב: איוב א, ה. וראה
 שעה"ה"א רפ"ד.
 כמו התרומה שהוא ענין הפרשה: ת"א,
 תיב"ע ופרשי ר"פ תרומה.
 שנפרש ונתרם תרי ממאה: ראה זח"ב ה, א.
 ח"ג קעט, א. קפה, ב. וראה תרומות
 פ"ד מ"ג.

האבות נקי נדיבים כמ"ש באר חפרוה שריס
 כרוה נדיבי עם: חוקת כא, יח. זח"ב
 קצו, ב. ח"ג קג, סע"א. רפ"ו, א. ז"ח
 חוקת ג, רע"ג. בלק נג, א. ועוד. וראה
 גם סוכה מט, ב.

ויחפור יצחק באר: ראה תולדות כו, יח. שם,
 כב. ובתו"א שם (פט, סע"ד): שמעשה
 האבות ה"י לחפור בארות ויחפור אברהם
 כו' (ראה וירא כא, ל), וכל הבארות
 אשר חפרו בימי אברהם (ראה תולדות
 שם, טו).

ואין לך טפה כו' שאין טפיים עולין כנגד':
 ראה תענית כה, ב. ב"ר פ"ג יג. ל"ת
 להארז"ל פי חיי שרה ד"ה ענין אליעזר.
 כש"ס כה, סע"ג. או"ת להה"מ עט, ריש
 ע"ד.

טבע המים שהולכין ונמשכין מגבוה לנמוך:
 ראה תענית ז, א.

ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים
 אל הים כו': זכרי' יד, ח.
 ידוע שאברהם עבד באהבה ויצחק ביראה
 ופחד כו': ראה ספר הערכים — חב"ד ערך
 אבות ס"א בתחלתו. ערך אברהם ס"א
 וש"ג.

שיש בחי' רצוא ושוב בכל מדה . . דפיקא
 דליבא כו': בהבא להלן ראה לעל עי'
 טו. וש"ג.

כמיש [בפע"ח] בכוונת הספי': פע"ח שכ"ב
(שער ססה"ע) פי"ו.

עמוד קלו

בשבועות .. שהוא בבחי' הכתר: פע"ח

שכ"ג (שער חג השבועות).

וכידוע דהר"ן מצוות הן תר"ך עמודי אור
שבכתר: פרס ש"ח (שער מהות והנהגה)
פי"ג נחבאר באגה"ק סכ"ט.

בח"י מצה .. הוא בח"י מוחין דאבא רק
הוא מלושב בבחי' הקטנות כמיש בפע"ח:
שכ"א (שער חג המצות) פי"ב. וראה בהבא
להלן לקו"ת צו יב, ג, שם יג, ד.
אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום
טעם דגן: ברכות מ, סע"א.

שהחטה בבחי' חכמה כידוע: בתר"א ויקהל
שם (קרי, ג) ובאוה"ת שם (ע' ביקעב)
נוסף: וכמאמר"ל (ברכות שם) עה"ד
חטה היתה כו'. וראה לקו"ת אמור לו, ג
ואילך.

ואעבור עליך ואראך כו': יחזקאל טו, ו.
כי היו בכור הברזל: דברים ה, כ. מ"א ח,
גא. ירמ"י יא, ד.

במיט שעדי טומאה דמצרים: ז"ח ר"ס יתרו.
עד שנגלה עליהם מלך כו': הגש"ם פסקא
"מצה זו".

ולכך נק' בשם פסח ע"ש בח"י הדילוג:
פרש"י עה"ס בא יב, יא (וראה שם,
יג).

מפני שפסח ה' על הפתח: ראה בא שם,

כג.

דהיינו שנמשכו בח"י המוחין שלא כסדר
בהדרגה אלא בבחי' דילוג גדול כמיש
בפע"ח: שם פי"א.

שרש בח"י כח הצומח שבארץ נמשך ממאמי
תושב הארץ דשא כו': בראשית א, יא.
וראה אגה"ק סיכ קלב, א"ב.

כי מ"י כלים הפנימי' נעשה בח"י נשמה
בבריאה כו': ע"ח שמ"ד (שער השמות)
פי"א. וראה גם סידור עג, ג ואילך.

עמוד קלז

ונמצא גם בבחי' מל' שבמל' דעשי' שורה
אוד א"ס שמאיר גם בראשית האצי':
ראה אגה"ק סכ"ה (קמ"א).

המלך המרוחם המתנשא כו': ע"פ נוסח
התפלה בברכות ק"ש.

ובזאת עיקר חיות וקיום כל העולמות: ראה
גם תר"א מקץ מא, ד. לקו"ת בלק סה,
ג"ד.

כמו שמבין הרב אך שמחלוקת השפע:
בתר"א ויקהל שם (ק"ג, ריש ע"ד): את
השכל הנשפע על ידו שמתחלקת השפע
כו'.

דבר מלך שלטון: קהלת ה, ד.
וע"ד שאנו או' ישבעו ויתענגו כו': בתפלת
שמו"ע דשבת (ישמחו במלכותי").

עמוד קלד

כל בעלי השיר יוצאין בשיר: שבת נא, ב.
וראה לעיל ע' קיג. ושי"ג.

ומשה שאמר לחם לא אכלתי כו': עקב
ט, ט. שם, יח. וראה לעיל ע' סט
ואילך ובהנסמן שם בהמ"מ לריש המאמר.
כמיש בע"ח דגם בח"י אור מקיף הוא בא
לידי חיות להחיות כו': ע"ח ש"ב (שער
השתלשלות הי"ט) ענף ג.

מלא כה"כ: ישעי' ו, ג.

וז"ש אני מלא בשמים ובארץ בהטוואה א':
ראה סידור קסו, ב. תר"א מג"א צב, ב.
וכמיש בע"ח דהאור א"ס ה"י ממלא כל
החלל כו': ע"ח שי"א (שער עגולים ויושר)
ענף ב.

עמוד קלה

יש ב' מיני העגלות מ"ן כו': ראה תר"א
וישלח כה, ד ואילך. תולדות כ, סע"ג
ואילך. ד"ה לרוקע תקס"ב (דרמ"צ קנט,
סע"ב ואילך).

דרמ"ח פיקודין נקראי' רמ"ח אברי' דמלכא:
תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). וראה קיצורים
והערות לתניא רפכ"ג (ע' קו). ביאוה"ז
בלק ק, ב ואילך.

בבחי' העגלות מ"ן באהבה מלמטה למעלה
.. מתעורר מלמעלה למטה בח"י אור אהבה
העליונה: ראה לקו"ת תצא לט, סע"ג
ואילך.

וז"ש אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.
ואחר תשלום כל הכלים לאורות אוי דוקא
מתגלה אור הכתר: ראה לקו"ת שה"ש
לה, ג. לעיל ע' כג ואילך.

וכמ"ש בזהר ע"פ [והאכלתיך] נחלת יעקב
 אביך כו' : ישע"י נח, יד. זח"ב פח, א.
 ויחפור באר אחרת : תולדות כו, כב.
 דארעא חלחולי מחלחלא : חגיגה כב, א.
 לרוקע הארץ על המים : תהלים קלו, ו.

עמוד קמ

שבחי המקיפי נקי טובב ובחי" א"פ נקי
 ממלא . . ובחי" א"פ שבעליון נעשה א"מ
 לתחתון : ראה ע"ח ש"מ (שער פנימיות
 וחיציגיות) ובפרט דרוש ה' שם.
 והנה כאשר יש עליות העולמות כו' : ראה
 תו"א שמות נד, ג. לקו"ת ר"ה נט, ג'ד.
 ידוע בע"ח דעיקר בחי' מ"ת הוא בחי'
 גדלות דאור באא : ראה פ"ח שכיב
 (שער ספיה"ע) פ"א.
 ולכך נקי התורה חרות חירות ממח"מ : תשא
 לב, טז. שמור"ר רפ"ב. פמ"א, ז. פנ"א,
 ח. ועוד.

כמו ענין יין המשומר ממגע נכרי : ראה
 להלן ע' קסג. שם ע' קצ. ריש ע' רפ. וראה
 בהנעתק בס' הליקוטוס (דא"ח צ"צ) ערך
 יין ס"ד.

כמ"ש בזהר ע"פ אשרי משכיל אל דל :
 תהלים מא, ב. זח"א בהקדמה (יד, סע"ב).
 ח"ב סא, א. ועוד.

לו ישמעאל יחי' לפניך : לך לך יו, יח.
 וכמ"ש במ"א שזהו טעם נטי' כו' : ראה ד"ה
 להבין ענין נטי' תקס"ב (סה"מ תקס"ב
 ס"ע קד ואילך). גופס גם בסידור שער
 נטי' (ק, ג ואילך). וראה בהנסמן בהערות
 וציונים. לסידור שם.

וכמ"ש בזהר ע"פ ועשתה את צפרניה כו' :
 תצא כא, יב. לע"ע לא מצאתי ענין זה
 בזהר ע"פ זה, אבל נמצא הוא בוח"ב ס,
 סע"א ואילך.

החיציגים שאחיותם בשאור וחמץ שהוא
 מבחי' הקטנות כמ"ש בע"ח : ראה פ"ח
 שכ"א (שער חג המצות) פ"ד. וראה שם
 פ"ה.
 כמ"ש בפע"ח : נסמן לעיל ריש ע' קלו.

עמוד קמא

חמץ תאפינה : אמור כג, יו.

וכן בכל בחי' תולדה יש בה מכח א"ס :
 ראה לקו"ת שה"ש מ, א.
 ידוע בפ"י יחודא עילאה ויחודא תתאה ע"פ
 כי שמש ומגן הוי' אלקים : תהלים פד,
 יב. וראה שהיהויה פ"ד. תו"א תצוה
 פא, ד. סה"מ תקס"ד ע' סה ואילך.

וכמארז"ל הקב"ה יוציא חמה מנרתקה
 לתמיד דכתיב ונגלה כבוד הוי' דוקא :
 בתו"א ויקהל שם (קטו, ב) ובאוה"ת שם
 (ס"ע ב' קעז) : ולעיל שידוך העולם
 אזי הקב"ה מוציא חמה מנרתקה (גדרים
 ה, ב. זח"ג יו, רע"א) והיינו מ"ש (ישע"י
 מ, ה. וראה תניא פל"י (מו, א) ונגלה
 כבוד הוי' וראו כל בשר כו'.

בחי' שם הוי' הכולל כל האצ"י יו"ד בחכמה
 כו' : ראה אגה"ת פ"ד (צד, ב).
 ישע"י הצימצום נראה הדבר לבחי' יש
 כמ"ש במ"א : ראה לקו"ת ר"ה נד, סע"ד
 ואילך.

וגם בחי' הצימצום נמצא מאתו כמו בחי'
 ההתפסות כו' : ראה לקו"ת בלק סח,
 ג"ד.

עמוד קלח

כי האדם עץ השדה : שופטים כ, יט.
 שהאבות הן המרכבה : ב"ר פמ"ו, ו.
 פפ"ב, ו.

מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים
 עם נדיבי עמו : תהלים קיג, ד"ח. וראה
 בהנסמן לעיל ע' קל.

וכמ"ש הצדיק אבד בגלותא : ישע"י נו, א.
 זח"ב יא, א. ועוד.

אברהם . . באהבה . . יצחק . . בבחי' הפחד
 . . ויעקב במדת הרחמי' : ראה גם לקו"ת
 ואתחנן ה, א.

כמ"ש ופחד יצחק : ויצא לא, מב.

עמוד קלט

אלוקי אברהם . . ואלקי יעקב : תפלת
 שמו"ע.

שבחי' יעקב נקי בריח התיכון כו' : ראה
 זח"א יא, ב. ח"ב קעה, ב. תניא פ"ב
 (יט, א). לקו"ת שם.

ונקי נחלה בלי מצרים : שבת קיח, סע"א
 ואילך.

וכמ"ש בפרדס: שכ"א (שער פרטי השמות)
פירו. וראה בהנסמן במ"מ לעיל ע' ל.
מירא דכ"י: ראה תשא ל, כג ובת"א שם.
מן העז יצא מתוק: ס' שופטים יד, יד.
המלאכ"י והשרפ"י נק' עצי היער: ראה
לעיל ע' יז. וש"נ.

עמוד קמד

קדש מלה בגרמ"י: זח"ג צד, ב.
כמ"ש במ"א באריכות: ראה לעיל ע' ו.
שם ע' ח.
מן המובחר שבלב עולה למוח כ"ו: ראה
לעיל ע' טו. ע' כ ואילך. ס"ע סס. ע'
עט.

ונק' שעור קומה כ"ו כמ"ש בס"י: מובא
בכ"מ בדא"ח בשם "פרקי היכלות" (ראה
לקו"ת ג. ג. אוה"ת וארא ע' קצו. ועוד).
וראה שוח"ט משלי י, ג ע"ח שמ"ב
(שער דרושי אבי"ע) רפ"ב (בשם פרקי
היכלות). שמ"ד (שער השמות) פ"ז.

עמוד קמה

דינא דמלכותא דינא אותיות אדנ"י: ראה
זח"ג יא, ב. לג. א. רכו, רע"א. רנז,
סע"ב.

וירח ה"י את ריח הניחוח: נח ח, כא.

נייחא דרוחא: ראה זח"א ע, א.

לחמי לאישי: פינחס כח, ב.

למען יזמרך כ"ו: תהלים ל, יג.

וכמ"ש בזוהר ע"פ אלקים אל דמי לך:

תהלים פג, ב. וראה זח"ב קמ, א. ח"א

קעת, ב. עז, ב. פו, ב.

דאידי דסריד למבלע לא פליט: ראה חולין

קה, ב.

מלפני אודן . . חולי ארץ . . אגס מים . .

ההופכי צור: תהלים קיד, זח.

ואין צור כאלקינו: ש"א ב, ב.

[כל הנחלים] הולכ"י אל הים: קהלת א, ז.

עמוד קמו

כמ"ש בע"ח דבלא המשכת מוחין דאו"א

א"א להיות יחוד בזו"נ: ראה ע"ח שט"ו

(שער היוחגים) ס"ב. וראה גם סע"ח שיח

(שער הק"ש) פ"א. ל"ת להארז"ל פ'

וירא.

זוהר פ' ויקרא: גרמס גם (בשינויים קלים)
בביאוה"ז ויקרא נט, ג ואילך. הגה"ה לדיה
זה שבביאוה"ז — בביאוה"ז להצ"צ (כרך
ב) ויקרא ס"ע תתמח ואילך. וראה שם
ע' תתמח. וראה גם ד"ה באתי לגני
שבלקו"ת שה"ש לא, ד ואילך.

באתי לגני: שה"ש ה, א.

אכלו רעים: שם.

אכלו רעים אלו ישראל דכתי' למען אחי

ורעי כ"ו: תהלים קכב, ח. זח"ב נה, ב.

קכב, רע"א. ח"ג ז, ב. עז, ב. ועוד.

וכידוע בפ"י הפסוק ואתה מרום לעולם ה'

כי הנה אויב'ך כ"ו: תהלים צב, ס"י. זח"א

קלג, א. גתי בביאוה"ז ח"י שרה קלג,

סע"ד ואילך (וראה שם יד, ב).

מארז"ל יעקב שמש במרום: זח"א שם.

הוקט המשכן: פקודי מ, יז.

ולא יכול משה לבוא: שם, לה.

ויקרא אל משה: ויקרא א, א.

אדם כי יקריב: שם, ב.

עמוד קמב

בבחי נער מ"ס בצי" ובריה: ראה לעיל

ריש ע' ג. וש"נ.

ביום חתונתו ויום שמחת לבו: שה"ש ג,

יא. וראה תענית כ"ו, ב (במשנה). שהש"ר

ע"ה"פ (פ"ג, יא (בסופה)).

וירד ה' על הר סיני כ"ו וידבר את כל

הדברי' כ"ו בקלות וברק"י ובקול שופר

חזק מאד: יתרו יט, כ. א. א. שם יט,

טז.

וכבוד ה' מלא את המשכן: פקודי שם, לד.

ויעל משה: יתרו יט, כ.

עמוד קמג

ג"ן סדרי' דאורייתא: זח"א קד, א (כמהני"ע).

ח"ב ח, ב. תקו"ז ת"ג (כט, ריש ע"ב).

בלאה ששרשה היא בבחי' בינה אם הבני'

כידוע: ראה לעיל ס"ע קב ואילך. וש"נ.

בינה שנק' רחובות הנהר: זח"ג קמב, א.

וראה לקו"ת שה"ש לט, ב.

ונהר יוצא מעדן להשקות הגן: בראשית

ב, י. וראה זח"ב קכג, ב. ח"ג רצ, ב.

חח"ן מימין בניה משמאל דתי' באמצע:

זח"ג קנג, ב. פרדס ש"ו (שער סדר

עמיתון) פ"א.

מראי מקומות וציונים

תשעמ

ולפעמים נקראת אסתר שמסתרת בראש הבריאה כו': מאו"א מערכת א אות קמד.

זוהר פ' תרומה: גרשם עליו בגוכתיק הצ"צ "גודסם בסידור" — קסח, א ואילך (בשינויים קלים). עם הגהות וקיצורים (עד סוף קטע צלוחא דמעלי שבתא) — בביאוה"ז להצ"צ (כרך ב) תרומה ע' תמד ואילך.

זהב וכסף ונחושת ותכלת וארגמן וכו': תרומה כה, ג"ד.

וכמו שפירש לעיל: בזהר שם. בהיותם כלולים עדיין בבחי' האור . . אזי המה מתכללי' ועיז להיותם מתאחדי' כולם בבחי' אור הפשוט שמאיר עליהם כו': ראה גם לקו"ת מסות פה, סע"א ואילך. אין מרחמי' בדין: כתובות פה, א (במשנה).

עמוד קנ

וכמו ענין אשר נכתב ונחתם בטבעת המלך אין להשיב: ראה אסתר ה, ח.

חסד דרועא ימינא: תקי"ז בהקדמה — "סתח אליהו".

כמים הפנים כו': משלי כו, יט. כשבאין בחי' מידוי הללו לבייע אזי הן נמצאי' בבחי' הפירוד יותר: ראה ביאוה"ז אחרי עז, ב ואילך. וראה גם סידור מא, ג.

וחרה אף ה': עקב ז, ד. שם יא, יו. בא לכלל כעס בא לכלל טעות: תוי"כ עה"ס שמיני י, כ. ספרי (הובא בפרשי"י) עה"ס מסות לא, כא. וראה גם ויקי"ר רפ"ג.

וכעס בחיק כסילים ינוח: קהלת ז, ט. והמופת לזה מן התינוק כו': ראה גם לעיל ע' ה ואילך.

וכן מ"ש חימת ה': ראה מ"ב כב, יג. ישע"י נא, כ. ירמ"ו ה, יא. דה"ב כח, ט. לה, כא. לו, טז.

עמוד קנא

דיש בחי' ו"ק ג"כ במל' דאצי' . . ואילין איקרין ימו"ת עולם כו': בביאוה"ז שם (ס"ע תתו) נוסף: ומדות דז"א נקי ימי עולם לשון זכר כמ"ש בזהר ויחי דף,

הקטן פחות מבן ט' . . אין ביאתו ביאה: סנהדרין סט, רע"א.

די להפקיע את עצמו: ע"ס ל' חז"ל — בכורות ה, א. פרשי"י עה"ס במדבר ג, לט.

אין מיתוק הדין אלא בשרשו: ראה תניא פל"א (לט, ב). לקו"ת חוקת סא, סע"ד ואילך.

בינה מינה דינין מתערין: ראה זח"ג טה, א. רצב, א. וראה גם ח"א קנא, א.

היין הוא בבחי' בינה כידוע בפ"י יין המשמח: ראה זח"ג קכו, א. שליה פט, סע"א. וראה בהנעתק בס' הליקוטים — דא"ח צ"צ — ערך יין ס"א.

יין המשמח: ראה ס' שופטים ט, יג. תהלים קה, טו.

אם הבני' שמחה: תהלים קיג, טו. וראה זח"א קנו, א. ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. וראה לקו"ת שמע"צ פה, ד ואילך.

עמוד קמז

מלאך רע בע"כ יענה אמן: שבת קיט, ב. הביאני המלך חדריו: שה"ש א, ד.

ואם ה"י נפסק זו: בביאוה"ז שם (סא, ב): ואם ה"י נפסק השפעה זו.

עמוד קמח

המחודש בכל יום מע"ב: ע"פ נוסח התפלה בכרכות ק"ש.

וכמ"ש במ"א ע"פ ויחוו את האלקים ויאכלו וישתו: משפטים כד, יא. לעיל ע' סט ואילך. שם ע' עט.

יין המשומר בענבי' מוי"ב: ברכות לה, ב. וש"ג.

כידוע שיש בחי' עונג הנעלם ובחי' שמחה הגלו"י: ראה לקו"ת צו יא, ד ואילך. ולכך נקי מקרא קדש: ראה אמור כג, ב. שם, ד. זח"ג צד, א.

עמוד קמט

בחי' נקודה או תי': בביאוה"ז שם (סא, ג): בחי' נקודה אי ת"י.

שגלו לאדום שכינה עמהם: ספרי עה"פ מסעי לה, לה.

וכן כבוד ה' (בשלח טו, ט. ועוד. ות"א)
 יקרא וה'.
 למען יזמרן כבוד : תהלים ל, יג וראה
 לעיל ע' קיג וש"ג
 וכמיש בזוהר ור"מ : בביאורו שם (ע'
 חתט) : וכמיש בוהר פ' שמות ד"ד ע"ב
 . . וע' מזה עוד ברע"מ פ' בא דמ"ב
 ע"א, ובפ' תוריע דמ"ו ע"ב ובמק"מ
 שם.

שש מעלות לכסא : מ"א י, יט.
 וישב שלמה על כסא ה' : דה"א כט, כג.
 וישב ה' מלך לעולם : תהלים כט, י.
 ובאופן אחר : בביאורו שם כותב ע"ז
 (בחצ"ע) : ג' שצ"ל וביאור הרברים, כי
 הכל אופן אחר.

ובח"י כחב"ד . . הי' שורה בהיכל הזה
 הנק' היכל ק"ק דבריהא : בתניא פני"ב
 (עג סע"א) : בהיכל ק"ק דבריהא שהיא
 חב"ד דבריהא. בקונטרס ומעין מ"ה פ"ג
 (ע' 74) : והיכל קה"ק הוא הלב של
 כל העולם, כמיש בוהר (ח"ג קסא, ב).
 והעיר ע"ז כ"ק אדמור"ר שליט"א (בהערות
 וציונים לקונטרס ומעין שם) : לכאורה צ"ע
 דבסעי"ב פני"ב, שמצ"ן חיכף אח"ז, כתב
 דהיכל קה"ק הוא חב"ד, וכן הוא בע"ח
 שער כסתי"ב ובכ"מ. ויש לבאר עפ"מש"כ
 בדי"ה וירד הע"ס תרנ"ח וז"ל (בקיצור
 קצח) : קה"ק הוא בח"י פנימיות הכתר כו'
 ונמשך מפנימיות הכתר לחו"ב כו' למל'
 ובחב"י זו נק' המל' קה"ק כו' הכהנה
 על אור בח"י פני הכתר שבמל'. —
 ובהגהות הרח"ו בוהר שם (ח"ג קסא, ב)
 פ' קה"ק ותמן הוא לבא — היכל ה' ד
 דבריהא (שהוא כנ"ל בסעי"ב) ותמן לבא —
 מלכות. ולהעיר מלקו"ת סדי"ה שבת שבתון
 וביאורו. — ובביאורו שם (ריש ע'
 תתי"י) : כתר. ומצ"ן שם : וע' בהרמ"ז
 ר"ם צו בענין עולה שנק' קדשי קדשים
 ומ"ש מזה בלק"ת סדי"ה שבת שבתון
 (יוהכ"פ סט, סע"ד ואל"ך) בענין כה"ג
 שנכנס ביוהכ"פ לבית קה"ק.

בהיכלו דפ' פקודי : בביאורו שם : דרנ"ט
 ע"ב . . ודרס"א א'.
 עלי באר : חוקת כא, יו.
 בדרך כללות יש ב' מדריגות שבת דמעלי
 שבתא . . ובח"י שבת דיומא : ראה גם

ונשאר שם מקום ריק. באוה"ת נח סה,
 סע"א כותב : בוח"א ויחי רמ"ח א' רמ"ז
 ב"י משמע ימי עולם הם בוד"א וכי"כ
 במא"א אות י' סעיף ח', ימי עולם נקרא
 ספירות והיא הנק' עולם . . והוא מהח"ב
 באדיר גשא קל"ד ב'. ובאוה"ת פניחס
 ריש ע' אק"ב כותב : וענין ימי עולם
 ע' בוח"א רמ"ח ב' ורמ"ז א' שיש ימי
 עולם בוד"א ויש ימים דנוק' ואפשר הן
 הנקראים ימות עולם כמיש דברים לי"ב
 ד' וזכור ימות עולם וכו'.

וכידוע ומבואר במ"א : בביאורו שם (ריש
 ע' תתי"ז) נוסף : ריע בוהר וצא קניו ע"ם
 הודוא"י נתנו ריע (שה"ש ו, יד) שהם
 מטי"ט וסנדל זויג דבריהא כו'.
 מיכאל וגבריאל . . שר של אש ושר של
 מים שאין מכב"ו זאי"ז כמיש עושה השלום
 בפרומיו : איוב כה, ב. תנחומא ויג' ו.
 וראה גם במדב"ר פ"ב, ת. דב"ר פ"ה, יב.
 ל"ש וראו רמז קפו. וראה אנה"ק ס"ב.
 סידור מז, ב"ד.

נעשה אדם בצלמינו כדמותנו : בראשית
 א, כו.

מראה דמו' כבוד הוי' : יחזקאל א, כח.
 שבח"י יחוד ו"ק שמה"ל : בביאורו שם :
 שבח"י יחוד ו"ק שבמל'.
 באצ"י אמרו דאיהו וחיזוהי וגרמוהי חז
 כו' : תקרו' בהקדמה (ג, א). ע"ח שכ"ו
 (שער הצלם) פ"א שמי' (שער סדר
 אבי"ע) רפ"ב. וראה אנה"ק ס"ב.
 ומשם יפרד כו' : בראשית ב, י. וראה
 חז"א כט, ב. קנה, א.

עמוד קנב

כי תרגום כבוד יקר : בביאורו שם (ע'
 תתח) נוסף : כמו הראיני נא את כבודך
 (חשא לג, ית. ות"א) אחזיני כען ית יקרך.

י' בספר הליקוטיוס דא"ח צ"צ ע' שמו
 העירו ע"ז : לקמן בקטע המתחיל משנה
 (והוא מאוה"ת פניחס דלהלן) מצ"ן על
 ענין זה : ע' בוח"א רמ"ח ב' ורמ"ז א'
 (וכי"ה בכתי' שם), ואולי כן צ"ל כאן, ע"כ.
 — בדף רמ"ז א' מדובר בענין זה, אבל
 בדף רמ"ח ב' (וכן רמ"ח א') לא מצאתי
 כל רמז לענין זה.

דאבא יסד ברתא : זח"ג רנת, א.
כמיש במ"א : אגה"ק ס"ה. תו"א בשלח
סד, ד.

בהנסמן בהמ"מ לעיל ע' לו. תו"א יתרו
סט, ד. עג, סע"א. שם, סע"ב.

עמוד קנג

עמוד קנה
וכמו שאמרו בגמ' רב צלי וכו' : ברכות
כו, ב.
אלביש שמ"י קדרוי חושן אש"י כו' : ישעי
ג, ג.
מי זה בא מאדוי חמוץ בגד"י כו' : שם
סג, א.
גלו לאדוי שכונה עמהם : ספרי ע"ה"פ מסעי
לה, לד.
וכמאמ' אפשיטת מלבושהא כו' : זח"ג רמג,
ב. תקו"ז תכ"ד (סט, ב).
כמשרז"ל נער הייתי כו' שרו של עולם
אמרו כו' : תהלים לו, כה. יבמות טו,
ב (וראה תוס' שם ד"ה פסוק זה). זח"א
צה, ב. קמג, א. קסב, א.
כמיש בזוהר ע"פ ויהי אור כו' : בראשית
א, ג. וראה זח"א טו, ב. כב, ב.
מאיר עיני חכמי' : עירובין יג, ב.
דהחכמה נקי כח מה : זח"ג כת, א. לד, א.
רלה, ב. ועוד.
ונחננו מה : בשלח טו, ח.

וירא אלק"י את כל אשר עשה והנה טוב
מאד : בראשית א, לא.
כי בו שבת וינפש : ע"פ בראשית ב, ג.
תשא לא, יו.
והוא הנקי בזוהר נייחא דרוחא : זח"א ע,
א. וראה שם נט, ב.
ויכולו השמ"י והארץ כו' וישבות מכל
מלאכתו כו' : בראשית שם, א"ב.
אך הנה : בכיאוה"ז שם (ע' תתיא) כא
כאן התחלת מוסגר, וכותב ע"ז : הג"ה
ממ"ז ז"ל (= כ"ק אדמו"ר האמצעי),
סיוס המוסגר הוא להלן אחרי תיבות
בבחי א"ח כנ"ל, וכותב שם : עכ"ה ממ"ז
ז"ל, וצ"ע.
ויהי ערב כו' יום הששי : בראשית א, לא.
צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון יסגה : תהלים
צב, יג.
וזהו כל סדר דמזמור שיר ליום השבת :
תהלים מזמור צב.
כמו ותחס התיבה : נח ז, יו. וראה תו"א
נח ט, סע"א.
וקראת לשבת עונג : ישעי נח, יג.

עמוד קנז

אשה יראת ה' . . אשת חיל : משלי לא,
ל. שם, י.
שזהו ענין המאמר בקישוטי'ן אזלא מאנין
ולבושי'ן : פזמון "אומר בשבתין".
כידוע בענין הסעם שהצומח והחי מחי' לבחי'
מדבר : ראה לעיל ע' מח. וש"נ.
וכמאמ' ד"נ עד שלא אכילנא בישראל דתורא
כו' : ב"ק עב, רע"א.
וכמיש במ"א בביאור ענין קושר כתרים לקונו
כו' : לעיל ע' מד ואילך.
וכמיש בזוהר ע"פ וחסידי'ן ברכוכיה : תהלים
קמה, י. זח"ג קמה, סע"ב ואילך. וראה
גם זח"ב עט, ב. ח"ג רסד, ב. רסו,
סע"א. וראה גם להלן ע' קפו ואילך.
ומלכותו בכל משלה : תהלים קג, יח.
וכמאמ' חזיא קשור לרגלוהי דנוק' : הובא
גם להלן ע' רכג. רעט. וראה תקו"ז
תכ"ו (עב, א). וראה גם זח"א כד, א.
תקו"ז תי"ח (לו, א). תכ"ב (מב, ב).

עמוד קנד

וכמו שאומרי' בסעודה דיום דא היא סעודתא
דעתיקא כו' אבל בליל שבת אוי' דא היא
סעודתא דחק"ל תפוחין כו' : דעת רשב"י
בזח"ב פח, ב. וראה שיחת מוצאי ש"פ
נשא תשליח ס"י וסל"ו.
ויכל אלק"י ביום : בראשית ב, ב.
בחי' פנימיו ההעלאה מתעלה בצלותא דמעלי
שבתא דוקא : ראה קו"א בסופו.
שבת להוי' : יתרו כ, י.
כידוע שקדש בחכמה : ראה בארוכה ביאוה"ז
אמור פ, ג ואילך.
החכמה נקי ראש"י האצ"י : ראה גם שעהיוה"א
פ"ח.
גילוי אור א"ס שמתגלה יותר בחכמה מבכל
הספ"י : ראה תניא פליה בהגה"ה. לקוטי
הגהות לתניא שם. ליקוט פירושים וכו'
לתניא שם אות ט ואילך ובהנסמן שם.
ה' בחכמה : משלי ג, יט.

ח"ב קיד, א. וראה לקו"ת שה"ש מה, סעי'ג ואילך.

כי היא היתה אם כל חי : בראשית ג, כ. ויש לעולם הוי' דברך ניצב בשמים כמ"ש בע"ח : תהלים קיט, פס. ע"ח שכי'ג (שער מוחין דצלם) ספ"ה. של"ה (שער הירח) ס"א.

כמ"ש בע"ח דבחי' חיבוק ונישוק הן באין מבחי' א"מ כו' : ראה ע"ח של"ט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ד', דרוש ט' ודרוש יג. וימינו תחבקני : שה"ש ב, ו.

וכמאמי חיבק לה בעלה : פומון .אזמר בשבחי'.

וידבר ה' אל משה כו' : ד"ה זה (בשינויים קלים) נדפס גם באוה"ת אמור (כרך ז) ע' תתמא ואילך. וראה שם ס"ע תתמו. וראה גם ד"ה וידבר כו' שנדפס באוה"ת לפניו (ע' תתלו ואילך).

וידבר ה' אל משה כו' . . אלה הם מועדי וכו' : אמור כג, א"ב.

הרמב"ן בפירושו לחומש : בדי"ה וידבר כו' אלה מועדי שנדפס באוה"ת שם לפני ד"ה זה שלפנינו (ע' תתלו) הובא ענין זה מ"הרמב"ן בהקדמתו לפי' החומש, אבל בהקדמת הרמב"ן ישנו רק הענין הב' שבאוה"ת ולא הענין הא' שבאוה"ת שם (שרק ענין זה הובא בדי"ה שלפנינו).

בפי' משפטי' : כא, ב.

עמוד קם

אני הוי' לא שנית : מלאכי ג, ו.

זלית מחשבה תפיסא ב"י : ראה תקו"ז בהקדמה — „פתח אליהו“.

ארז"ל דאין מבטלין ת"ת כו' : מו"ק ט, ריש ע"ב.

שנמנו וגמרו דתלמוד גדול . . שמביא לידי מעשה : קידושין מ, ב.

רמיח פיקודין רמיח אברוי' זמלכא : תקו"ז ת"ל (עד, סעי"א). וראה קיצורים והערות לתניא רפכ"צ (ע' קו). ביאוה"ז בלק ק, ב ואילך.

והגית בו יומם ולילה כו' : יהושע א, ח. וראה מנחות צט, ב.

וכידוע דמצות ת"ת הוא לתלמוד גם ההלכוי' שאינן נוהגין עכשיו : סמ"ג בהק"י למ"ע,

לפתח חסאת רובץ : בראשית ד, ז. ורגלי' יורדו' : משלי ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, סעי"ב ואילך.

עמוד קנח

יאר ה' פניו אליך : נשא ו, כה. וכל ישראל בני מלכ"י הם : שבת סז, א. וש"נ. וראה גם זח"א כו, ב. ותשא חן כו' : אסתר ב, יז. וראה גם שם, טו, ה, ב.

אין אשה אלא ליופי' : כתובות נט, ב. חמת מלאה . . דם כו' . . הכל רצין אחרי' : שבת קנב, א.

מצד הברורים דהי' דמי' סמאי' : ראה לעיל ריש ע' סא. וש"נ.

כשושנה בין החוחי' : שה"ש ב, ב. וראה זח"א א, א. קלו, א. ח"ב קפט, ריש ע"ב. ח"ג לו, ב. רלג, ב. וראה אוה"ת שה"ש עה"פ ס"א, ס"ג וס"י (ס"ע קס ואילך).

שקר חן והבל היופי' אשה יראת ה' היא תתהלל : משלי לא, ל.

אשת חיל ע"ב : משלי יב, ד.

אבן מאטו הבונים : תהלים קיח, כב. וראה לקו"ת ברכה צט, סעי"ד ואילך. סה"מ תקס"ה ע' קלב.

שישראל עלה מחזשבה : ראה ביר ס"א, ד. כי חזק ה' עמו : האינו לב, ט.

מבואר בע"ח הבחי' יחידה שבנפש אינה מאירה כלל בגוף כו' : ראה ע"ח ש"כ (שער המוחין) ס"ה. וראה לקו"ת תצא לו, סעי"ג ואילך. סידור ה', ג. וראה ס' הליקוטם — ד"ח צ"צ — ערך צלם ע' שד ואילך.

ונק' מזלא בלשון הגמרא : מגילה ג, א. סנהדרין צד, רע"א. וראה לקו"ת במדבר טז, א. שלח גא, ב. ר"פ האוינו.

אך בצלם יתהלך : תהלים לט, ז. וראה יהל אור להצ"ע עה"פ ס"ב"ג (ע' קמט). מ"ד כלב יחידתי : שם כב, כא. וראה לקו"ת תבוא מג, ד. וראה גם שם ראה כה, א.

עמוד קנט

שמני כחותם על ליבך : שה"ש ת, ו. דיוקני אשתאר בך : זח"א רמז, סעי"ב.

וראה ספר הערכים—חב"ד ערך אור אין סוף (ד) ס"א. שם ס"ח.

וכמו שאנו אומרי' וכל החיים יודוך טלה : בתפלת שמו"ע.

דכל מקום שנאמר נצח טלה אין לו הפסק : עירובין נד, א.

מאמי החכם תכלית הידיעה שלא נדע : ראה בחינוך עולם ח"ח ס"ב. עיקרים מ"ב פ"ל. שלי"ה קצא, ב.

מה פשפשת מה ידעת כו' : זח"א א, ב. החקר אלוהא תמצא : איוב יא, ו.

מרחוק ה' נראה לי : ירמ"י לא, ב. כמי"ש בע"ח בהתחלתו : ראה פע"ח בתחלתו (שער התפלה רפ"א).

ואשפוך את נפשי : ש"א א, טו. סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה אני : שה"ש ה, ב.

עמוד קסד

ואין עני אלא מדעת : ראה נדרים מא, רע"א. ואה"י אצלו אמון כו' שעשועים יום יום כו' . . משחקת לפניו בכל עת . . משחקת

בתבל ארצו . . ושעשועי את בני אדם : משלי ת, ל"א.

שעשועי המלך בעצמותו : ראה עמה"מ שער שעשועי המלך בעצמותו. וראה לקו"ת

שה"ש כז, סע"א. וכמאמי הזוהר קוד"ב"ה אתא לאשתעשעא עם

צדיקיא בגי'ע : זח"א עב, א. פב, ב. קלו, ריש ע"ב. קצח, ב. רלא, ב. ועוד.

עמוד קסה

באו"ר שנק' ידים ונק' גדפין כי אורייתא בלא דור"ח לא פרחת לעילא : ראה תניא

פ"מ (נה, סע"א ואילך). וש"נ. ואלה המלכים : וישלח לו, לא. וראה לעיל

ע' א ואילך. בשבך תשמור עליך בהתהלכך תנחה אותך

כו' : משלי ו, כב. וראה אבות פ"ו מ"ט. יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך : תהלים

קכח, ב. בח"י ויגיע כפיו הביאו : בבוכך 93 (כו נמצא

ד"ה זה בשינויים קלים) : כוחי ויגיע כפי הביא.

וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה : ראה טו, יח. וראה ספרי עה"פ.

הובא בהלי' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד. שדבר בעתו מה טוב : משלי טו, כג.

ויותר טוב ללמוד ה' חג בחג כו' : ראה שו"ע אדה"ז ריש הלי' פסח. וש"נ.

ואה"י אצלו אמון כו' אמון מוצנע כו' : משלי ת, ל. ב"ר בתחלתו.

ה' קנני ראשית דרכו : משלי שם, כב. וכמארז"ל דהתורה קדמה לעולם אלפים שנה :

מדרש תהלים עה"פ צ, ג. ב"ר ס"ח, ב. כי חפץ חסד הוא : מיכה ז, יח. וראה לקו"ת

נצבים מו, ב.

עמוד קסא

נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כג. לא ימושו מפ"ך כו' : יהושע שם.

ופ"י הו"י יוד חכמה וה"א בינה וי"ו מידו' כו' : ראה גם אגה"ת פ"ה (צד, ב).

כמי"ש בע"ח בפ"י אני ראשון כו' : ישע"י מדר, ו. ע"ח שמ"ב (שער דרושי אבי"ע)

ספ"א. הכתר נק' . . ממוצע . . כמי"ש בע"ח : שם

פ"א. וכמו שאמר דלאו מכל אינון מדות כלל :

בתקו"ז בהקדמה שם.

עמוד קסב

ונק' מקראי קודש דזמינין מקדש : אמור כג, ב. שם, ד. זח"ג צד, א.

אתם אפ"י מוטעים כו' : ר"ה כה, א. לולי תורתך שעשעתי אז אבדתי בעניי :

כנראה שהוא חיבור ב' כתובים — תהלים קיט, ע. שם, צב.

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל : תבוא כח, מז.

העוה"ב שנהנין שם מזיו השכינה : ברכות יג, א.

אין מוסרין רזי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו כו' : ראה חגיגה יג, א.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו : פסחים ג, א. וש"נ.

כעובדא דרבה ב"נ : ב"מ פו, א.

עמוד קסג

פ"י אור א"ס היינו שאין לו סוף למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית : ראה

ז"ח יתרו לד, ג. תקו"ז תי"ט (מ, ב).

פס"ר פמ"ג (פי' והי' פקד את שרה),
ג ועוד. וראה זח"ב רנ"ג, ב.
כמ"ש בפע"ח: שכ"ס (שער הלולב רד'
מינו) פ"ד.

עמוד קסח

שה"י ר"ה טבא מבקש בכל יום לפני טעודתו
על מזונו כמבואר בווה"ק: ח"א קצט, ב.
ח"ב סב, ב. בווה"ק שם: "ר' ייסא סבא",
אבל בדרמ"צ שם: "רב המנונא סבא",
וכ"ה בכ"מ בדא"ת. ובקונטרס ומעין שם:
"רב ייבא סבא".

שאין צו אלא ע"ז: ראה סנהדרין נו, ב.
זח"א כו, ריש ע"ב. לה, ב.
בעולם הבריאה מאיר שם א"ל הוי' כו וביצי'
א"ל אלקי' ובעש"י א"ל אד': ראה גם אוה"ת
שה"ש ע' תקסט.

וכידוע דבכללוי ק"ך צדופי' דשם אלקי' כו':
פע"ח שכ"א (שער חג המצות) פ"ו.
תרי"א קט, ד. יהל אור להצ"צ תקסו, א.
אדמת בני חם: נוסח ברכות ק"ש דערבית.
וראה פע"ח שם. ספר הערכים — חביד ערך
אדמה בתחלתו.

אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך . . לא יהי'
לך אלקי' אחרי' על פני: יתרו כ, ב"ג.
פני' בפני' דיברי ה' עמכם: ואתחנן ה', ד.
דאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה ממש
שמענו: מכות כד, רע"א.
וירד ה' על הר סיני: יתרו יט, ב.
בראשית ברא: בראשית א, א.

עמוד קסח

לא יגור במגורך רע: בתהלים ה, ה: לא
יגורך רע. וראה לקו"ת במדבר ג, סע"ג.
בבין הנ"ל: לא יגורך רע לא יגור במגורו
כו'.

דבאצ"י איהו וחזויה וגרמוהי חד: תקוין
בהקדמה (ג, א). ע"ח שכ"ו (שער הצלם)
פ"א. שמי"ז (שער סדר אבי"ע) רפ"ב.
וראה אגה"ק ס"ב.

אין עוד מבלדו: ואתחנן ד, לה.
בספרי הקבלה דהטבע בני' אלוקי': פרדס
ש"יב פ"ב. שעהיוה"א רפ"ו.
וכבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח. מה, יא.
עד שיוכל אדם לומר כחי ועוצם ידי כו':
ראה עקב ח, יו.

ויש להבין כו': ראה גם מצות תלחת
מצורע להצ"צ פ"בג (דרמ"צ קו, א
ואילך). קונטרס ומעין מ"ז (ע' 108).
מכ"ה פ"אב (ס"ע 126 ואילך).

הדי ה' תקצר: ל' הכתוב — בהעלותך
יא, ג
להבין זה כו': בהבא להלן ראה גם לקו"ת
ס"פ קרח. מצות תלחת מצורע שם.
קונטרס ומעין מ"ז ואילך.

מזונותיו של אדם קצובין לו מ"ה ל"ה:
ביצה טו, רע"א. בגמרא שם: מ"ה ועד
יוהכ"פ, אבל בהגהות הבי"ח שם מביא
מס"א שגורסים "ועד ר"ה".

דאדם נידון בכל יום: ר"ה טו, א. וראה
לקו"ש ח"ט ע' 375 ואילך.

נותן לחם כו' נלי"ח: בהמ"ז, מתהלים
קלו, כה.

בר"ה ויוהכ"פ נחתם הדין למעלה: ר"ה
שם, ב.

עמוד קסו

וכמו שאומרי' וחתמנו בספר חיים וחתמנו
בספר פרנסה: ב"אבינו מלכנו" שבתפלת
נעילה דיוהכ"פ.

פותח את ידך: תהלים קמה, טו.
הוא אותי' חת"ך שהוא שרש הפרנסה
כידוע: ראה סידור האריז"ל במקומו.
פע"ח ש"ו (שער הזמירות) פ"ה.

שרש ענין החותם בנעילה דיו"כ: ראה ג"כ
סידור שער יוהכ"פ רמט, ג ואילך.

בעליית המלי' בנעילה עד הכתר: פע"ח שכ"ז
(שער יוהכ"פ) פ"ה.

כידוע בענין גבורי' גשמי' שיורדין בגבורה
. . וכמ"ש במ"א: מ"ס תענית בתחלתה.
וראה לעיל ס"ע נו ואילך. וש"נ.

אשר נחתם בטבעת המלך אין להשיב: אסתר
ח, ת.

עמוד קסז

שארז"ל דבני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא
אלא במזלא תליא: מו"ק כח, א.

היכל הזכות: זח"ב רנא, א.
והי' פקד את שרה: וירא כא, א.
והי' הוא ובית דינו: ירושלמי ברכות פ"ט
ה"ה. ב"ר פנ"א, ב. זח"א סד, ב (וש"נ).

עמוד קע

שאין שלמי שמחה בשביעי של פסח : בלקוית
 סדיה ששת ימים הגיל (טו, ד) הוסיף
 כ"ק אדמו"ר הציץ בתצעיג : וצ"ע. שקויט
 בזה בריש שו"ת דברי נחמיי חלק אה"ע
 בליקוט. ונתי בשוחות אחשי"ם תשכ"ד.

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי
 עצרת לה' אלקיך : ראה טו, ה.
 עצרת תהיי לכם : פינחס כט, לה.
 מחלוקת דר"א ורבנן : מסתים סח, ב. והוא
 מחלוקת ר"א ורי' יהושע.

דאין שמחה אלא בבשר . . אין שמחה אלא
 ביין : מסתים קט, א.
 ועיי היין יצא סוד : עירובין סה, סע"א.
 כמו שאנו אומרי' וישמחו בן כו' : בתפלת
 שמו"ע דיו"ט.

וזרעתי את בני זרע בהמה : ירמי לא, כו.
 האש שלמעלה הי' יורד ע"ג המזבח : יומא
 כא, ב. עירובין סג, א. וש"נ.
 ארי' זאכיל קרבנין : זח"ב רעה, א. וראה
 גם זח"א ו, ב. ח"ג יו, רע"א. רכז, ריש
 ע"ב (ברע"מ).

הן יגע איש בשר המקדש : בבוכ 659 (כו)
 נמצא ד"ה זה בשינויים קלים) : הן יגע
 איש בבשר קדש. ואולי כונתו ללי' הכתוב
 (צו ו, כ) „כל אשר יגע בבשרה יקדש“.
 וראה חגי ב, יב ובראב"ע שם.
 העוה"ב אין בו אכילה ושתי' כו' : ברכות
 יו, א.

דהרמב"ם : בפיה"מ לסנהדרין פי"ג.

עמוד קעב

והרמב"ן : בשער הגמול.

בזוהר : ח"ג ד, א. בהבא להלן ראה לעיל
 ע' קמד ואילך.

אכלו רעים . . שתו ושכרו דודי' : שה"ש
 ה, א.

שנקי' בזוהר : שם.

אנת חכים ולא בחכי ידיעא מבין ולא בבניה
 כו' : תקו"ז בהקדמה — „פתח אליהו“.
 זלאו דאית ביי' מכל אינון מידוי' : תקו"ז
 שם.

במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו :
 ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ
 היש"ת ע' 40.

לך הוי' הגדולה : דה"א כט, יא. וראה
 לעיל ע' קיט.

לא ניתנה התורה לאוכלי המן : במכילתא
 ר"פ בשלח ; שם טו, ד : לא ניתנה התורה
 לדרוש אלא לאוכלי המן. וצ"ע.

לא העדיף המרבה כו' איש לפי אכלו : בשלח
 טו, יח.

לא יאה מעמיק דעתו בעסק כו' : ראה גם
 לקוית שלח מב, ריש ע"ד. חוקת טו, ג.
 וארז"ל אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב :
 ברכות ח, סע"ב.

בזעת אפיך תאכל לחם כו' ובעצבון תאכלנה :
 בראשית ג, יזי"ט.

ואדם עלי' בראתי : ישעיי מה, יב.
 לעוה"ב שנקי' עולט ברור : ראה פסחים ג, א.
 ב"ב ה, ב.

המין שנבלע ברמ"ח אברי' ולא הי' בו
 פסולת כלל כו' : יומא עה, ב.

וכמיש בפי המן : בשלח שם, ד.
 והטעם מבואר במ"א : לעיל ע' כט ואילך.

עמוד קעא

ויהי הענן כו' : התאריך למאמר זה נחתך
 רובו בהכתי"י, וכפי הנראה הי' כתוב
 שם : בעזיה שש"פ. בתוכן המאמר ראה
 גי"כ לקוית צו ד"ה ששת ימים הבי'
 (טו, ב ואילך).

ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה : בשלח
 יד, כ.

הנה פי' ויאר קאי על הענן והחושך כו' :
 להבנת הענין מועתק כאן מרד"ה זה תרע"ה

(המשך תער"ב ח"ב ריש ע' תתקלד) :
 ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה כו'

ופרש"י הענן והחושך הי' למצרים ויאר
 (עמוד האש] לישראל, ומחלק את הפסוק

דמ"ש ויהי הענן והחושך זהו למצרים
 ומ"ש ויאר את הלילה הוא עמוד האש

שהאיר לישראל. והנה משמעות הפסוק
 אינו כן שהרי אוי' ויהי הענן והחושך

ויאר משמע שהענן והחושך האירו את
 הלילה והעיקר קאי על החושך שהרי גאי

ויאר לא ויאירו וקאי אדסמין ליי' דהיינו
 החושך.

הפך ים ליבשה כו' שם נשמחה בו : תהלים
 טו, ה.

במשנה ההלל והשמחה שמנה : סוכה רפ"ד.

החכמה . . ראשית הגילוי : ראה גם
 שעהוהיא פ"ח.
 וכמיש כולם בחכמה עשית : תהלים קה, כד.
 שעהוהיא פ"ט.
 כנודע בע"ח : ראה ע"ח ש"ג (שער סדר
 אצילות) פ"א.
 וכמיש בזהר ובע"ח דאוד אבא דאצ"י
 יונק ממזל הדי ונוצר ואור אימא ממזל
 הי"ג ונקה כו' : ראה זח"ג רפ"ט, ב.
 ובכ"מ. ע"ח שער הכללים פ"ה. ש"ד
 (שער או"א) פ"ג ופ"ח. ועוד. הובא
 באגה"ק סכ"ח.

וכמאמי עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' :
 ראה ב"ק ע"א, סע"ב ואילך.
 המים ש"וד"י מבחי' גבוה לנמוך : ראה
 תענית ז, א.
 בדם הוא הנפש : ראה יב, יג.
 כידוע ומבואר במ"א : ראה לעיל ע"י סט
 ואילך. שם ע"י פ"א.
 עלה עשן באפו : ש"ב כב, ט. תהלים יח, ט.
 וחרה אף הוי' : עקב ז, ד. שם יא, יו.
 ויתעצב אל לבו : בראשית ו, ה.

עמוד קעג

שהיין ישמח הלב : ראה תהלים קה, סו.
 וראה לעיל ע"י קמ"קמז.
 ראתה שפחה על היס מה שלא ראה יחזקאל
 כו' : ראה מכללתא ופרשיי עה"פ בשלח
 טו, ב. זח"ב סד, ב. ח"ג כב, סע"ב.
 פנים בפנים דיבר ה' : ואתחנן ה', ד.
 מה תצעק אלי : בשלח יד, טו.
 ה' ילחם לכם ואתם תחרישון : שם, יד.
 ואמרו בזהר בעתיקא תליא : זח"ב מה, א.
 הכתר שהוא בחי' הממוצע בין המאציל
 הנאצלי : ראה לעיל ע"י קס"א. ושי"ג.
 אני הווי' לא שנית' : ישע"י מד, ו.
 וכן אמרו שאין חכם יכול לדבר דבר חכמה
 בפני מי שגדול ממנו בחכמה : אבות
 פ"ה מ"ו.

דאבא יסד ברתא : זח"ג רמ"א, א. רנ"ו, סע"ב.
 רנ"ח, א.
 ה' בחכמה יסד ארץ : משלי ג, יט.
 כידוע ומבואר במ"א : ראה לעיל ס"ע קנד.
 ושי"ג

עמוד קעד

ואידי דסר"ד למיבלע לא פליט : ראה חרל"ק
 קה, סע"ב.
 והמים להם חומה מימינם ומשמאלם : בשלח
 שם, כב. שם, כט.
 נצבו כמו נד נזולים קפאו תהומות כו' :
 שם טו, ח. וראה שעהוהיא פ"ב.
 תחלה יש להבין מהו בחי' ים ובחי' יבשה
 למעלה : בהבא להלן — ראה (בקיבור)
 בלקו"ת שם יד, ב ואילך. ובארוכה —
 ד"ה בוקע ים לפני משה לאדהאמיצ (קה"ת
 תשכ"ז).

לרוקע הארץ על המים כו' : תהלים קלו, ו.
 כי על ימי' יסדה כו' : שם כד, ב.
 כל הנחלים הולכים אל הים כו' ושם הם
 שבים ללכת : קהלת א, ז.
 והררוא את הארץ והולידה והצמיחה : ישע"י
 נה, י.

לחד מ"ד בגמרא : תענית ט, ב.
 התהום משקה לארץ : ראה גם שם כה, ב.
 יקוו המים ותראה היבשה ויקרא אלמים
 ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים :
 בראשית א, ט"ו.
 וכמיש בזהר : ראה זח"א לג, א. ח"ג קנ,
 ריש ע"ב. ועוד.

עמוד קעה

תוצא הארץ נפש ח"י כו' תדשא הארץ כו' :
 בראשית שם, כד. שם, יא.
 וכמיש בזהר בראשית : יב, א. מו, סע"א
 ואילך.
 כל מה שיש ביבשה כנגדו יש בים : חולין
 קכז, א.

ויולץ ה' ברוח קדים : בשלח יד, כא.
 להיות בו מטילה : ראה ישע"י יא, טז.
 הים ראה יונס : תהלים קיד, ג.
 פני אר"י אל הימין כו' ופני שור כו' :
 יחזקאל א, י.

כידוע בסי' הפרד"ס חז"ן מימין כו' : פרדס
 ש"ו (שער סדר עמידתן) פ"א. וראה גם
 זח"ג קנג, ב.
 ועל ראשי ד' החיות רקיע כעין הקרח :
 יחזקאל שם, כב.
 כמו הקרח הגשמי שנכווצו המים ועומד

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים : בשלח
שם, יט.

שהלכו ביבשה בתוך : בכרך הגיל נוסף :
הים דמשמע שבחי הגילוי נכלל בבחי
העלם והיינו שהלכו ביבשה הנק' כו.
הפלוגתא שבגמ' : חגיגה יב, א. וכ"ה גם
בב"ר פ"א, טו.

בראשית ברא אלקי את השמים כו' :
בראשית א, א.

ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים : שם
ב, ד.

שאלו ואלו דא"ח : עירובין יג, ב. וש"נ.
מאמי סוף מעשה כו' : פיוט "לכה דודי".
וכמבואר במ"א באריכות : ראה גם לעיל
ע' מב, תו"א ותו"ח ר"פ ויגט.

עמוד קעח

הים דומה לרקיע : חולין פט, א. מנחות
מג, ב. סוטה יו, סע"א.

ורוח אלקי מרחפי עיפ המים .. יקוו
המים כו' : בראשית א, ב. שם, ט.

וימלוך וימת : וישלח לו, לב ואילך.
ידוע דבחי שרש התווה גבוה מבחי התיקון :
ראה לעיל ע' ה ואילך, שם ע' לט.
לפני מלוך מלך לבני : וישלח שם, לא.
ולזה הטעם יש ביכולת הצומח והחי להחיות
לנפש האדם כו' : ראה לעיל ע' מח
(וש"נ). להלן ס"ע רנד ואילך.

אלה מועדי הוי' : אמור כג, ב.
ששאר בשר נק' בשר תאוה : ראה חולין
יו, א. פרש"י עה"פ ראה יב, טו. ובכ"מ.
ויטע מלאך האלקי ההולך לפני מחנה ישראל
וילך מאחריהם : בשלח יד, יט.

עמוד קעט

ויטע עמוד הענון מפניהם .. ויבוא בין
מחנה מצרים .. כל הלילה : שם, יט"ב.
ויהי באשמורת הבוקר וישקף ה' אל מחנה
מצרי' בעמוד אש וענון : שם, כד.
ויט משה את ידו .. ויבקעו המים : שם,
כא.

ידוע בעי"ח .. דבחי אור קדמון היינו
בחי א"ק : ראה ע"ח ש"ב (שער
השתלשלות הי"ס) ענף ב. וראה ספר
הערכים שם ס"א אות ז.

המאמי הידוע דאפי' אור קדמון אור צח

כאבו : בכרך הגיל : כמו הקרח הגשמי
שיכחצוהו המים מאד כאבן הוא בחי
ביטול במציאות וכמ"ש (יחזקאל שם, כד)
בעמדם תרפינה כנפיהם דהיינו עמידה
בש"ע בלחש שאו"ר שלהם שנק' גדיפין
(ראה תניא פ"מ (נה, סע"א). וש"נ)
תרפינה מפני בחי הביטול כו.

וקרח אותיות חר"ק : תק"ו תי"ט (לט,
ריש ע"ב). פרדס שבי"ג (שער ערה"כ) ערך
קרח הגורא.

ויבדל אלקי בין האור ובין החושך ויקרא
אלקי לאור יום ולחושך קרא לילה :
בראשית א, דה.

הי' האור והחושך משתמשין כא' : ראה
פרש"י עה"פ שם, ד (וראה שם, יד).
וראה גם ירושלמי ברכות פ"ח ה"ו.
ב"ר ס"ג, ו.

עמוד קעו

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור : בראשית
שם, ג.

החושך שקדם לאור : ראה תמיד לב, א.
וראה ספר הערכים — חב"ד ערך אור
— ביחס לחושך ס"ב. וש"נ.

יהי רקיע בתוך המים ויבדל בין כו' : בראשית
שם, רז.

ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב. וראה גם
להלן ע' קצו.

כבריתו של עולם ברישא חשוכא והדר
נהורא : שבת עז, ב.

ויהי ערב כו' : בראשית שם, ה. שם, ח.
ועוד.

והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך כו' :
בראשית שם, ב.

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
פ"י אין הוא בחי העלם הכתר : זח"ג רצ, א.
מגלה עמוקות מיני חושך : איוב יב, כב.
כיתרון האור מתוך החושך : ע"פ קהלת
ב, יג.

עמוד קעז

שיש בכלל מאתים מנה : ב"ק עז, א. ב"ב
מא, ב.

עוברי' שבמעיי אמן אמרו שירה : ברכות
ג, א. וש"נ. מכילתא עה"פ בשלח טו, א
(ספ"א). ועוד.

וכמ"ש בזוה"ק בהפלגת מעלת דרא דמלכא משיחא: ראה זח"א קג, ב. ח"ג נח, א. קל, ב.

ונחה עליו רוח הוי"ו רוח חכמה ובינה: ישע"י יא, ט.

ענין להורות: הגהות כ"ק אדמו"ר הצי"צ להמאמר שנדפס להלן.

להורות עיבור: משפטים כד, יב. זח"ג מ, ב.

בסד"ה רני ושמחי הראשון: תו"א מקץ לו, ד.

שקראה אמי: ראה שמו"ר ספני"ב. במדבר"ר פ"יב, ח (קרו"ב לסופה). שהש"ר פ"ג, יא (ב).

מי שממית עצמו עלי: ראה ברכות סג, ב. שבת פג, סע"ב. גיטין נז, סע"ב.

ז"א ששרשו בעתיקא: ראה זח"ג רצב, א. ז"ה השמים כסאי בת"א: בראשית בחחלתו.

אלפים (שנה) שקדמה תורה: ראה ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. מדרש תהלים

ע"ה"פ צ, ג. זח"ב מט, א. ועוד.

בדי"ה וז"ה אל אברהם: תו"א ר"פ וז"ה. בבב"א שני כחות: לקו"ת שה"ש מו, ב.

אהרן הריון: שמו"ר פכ"ו, א. וראה ספר הערכים — חב"ד ערך אהרן סטיו סק"ד.

חדר הורתי: ד. שה"ש ג, ד.

בדי"ה במדבר סיני הראשון: לקו"ת במדבר א, סע"ג ואילך.

מד"ר כי תשא פמ"ו ע"פ כי ה' יתן חכמה מפיו דעת: משלי ב, ו. להלן בהוספות לח"ב ע' תשכו כתב: כמ"ש במד"ר פ' כי תצא פרשה ע"פ כי ד' כו', ואחרי תיבת "פרשה" ישנו בנכותייק שם מקום פנוי. וכנראה שב"ב המקומות צ"ל: כי תשא פמ"א (פיסקא ג).

בדי"ה ואלה המשפטים: כנראה כונתו להגהותיו לדי"ה ואלה המשפטים שכתו"א (משפטים עד, ג ואילך) — אוה"ת משפטים ע' א'קו ואילך. וראה גם אוה"ת ג"ך (כרך ב) ע' התקפת ואילך.

אם אין בינה בין דעת: אבות פ"ג מ"יג.

פה ס"ג כ"ב: מאו"א מערכת פ אות ב. מ"ט פנים טמא מ"ט פנים טהור: ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב. מדרש תהלים ע"ה"פ יב, ז.

דודי צ"ח: שה"ש ה, י.

כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות: חק"ו ת"ע (קלה, ריש ע"ב). וראה ספר הערכים — חב"ד ערך אור קדמון, צח ומצוחצח. וט"ג.

הצמזם הראשון הנקי מקום פנוי וכו': ע"ח ש"א (שער עגולים ויושר) ענף ב. אוצ"ח ומבו"ש בתחלתו.

שרגא בטיהרא מאי אהני: תולין ס, ב. דאז האור מאיר בו בתגבורת אור עצמו מעצם השרש: בבוך הגיל: שהאור מאיר אז בתגבורת אז (!) מעצמות השמש.

ונקי בזוה"ר סהירו עילאה: זח"א טו, א. אבל לגבי ע"ס וז"א: ראה ב.מילואים" לספר הערכים שם הע' 27 (ע' תרין) בשוה"ג ובבוך הגיל: וערע'!

יהי אור אור קדמאה: ראה זח"א טו, ב. מה, ב. מו, א.

עמוד קפ

ישראל עלה במחשבה: ב"ר פ"א, ד. אתם קרוי אדם: יבמות סא, רע"א.

והיינו מפני שבחיי אור ההעלם הוא הגנוז בלבוש המעלימן: בבוך הגיל: שבחיי אור ההעלם הוא הנקי חושך המעלימן.

וכך הענין: שם: אך הענין.

ואמנם ענין א' לטעם הבדלה הגיל: שם: ואמנם ענין א' הם לאור ההבדלה מטעם הגיל.

ששרש אוה"ע מבחיי צמזום. . כמ"ש במ"א: ראה ספר הערכים — חב"ד ערך אומות העולם ס"ו סק"ב. וראה גם שם ס"ז סק"ב.

רם על כל גוים הוי": תהלים קיג, ד. ויהם את מחנה מצרים: בשלח טו, כד. ויאמר אנוסה כו': שם, כה.

דקמ"י כחשיכה כאורה: ראה תהלים קלט, יב. שער הפונה קדים שכבוד ה' . . נראה בו מידי חודש ושבת: ראה יחזקאל מו, א.

ומלאה הארץ דעה כו': ישע"י יא, ט.

הנה ישיכיל עבדי כו': שם נב, יג.

עמוד קמא

שתרבה אז החכמה והדעת כו': ראה גם רמב"ם סוף הלי מלכים.

וזא ילמדו. . למקטנם ועד גדולם: ירמ"י לא, לג.

בד"ה בחודש השלישי : כנראה כונתו להגהותיו לד"ה בחודש השלישי שבחז"א (יתרו טו, סעי'ג ואילך) — אוה"ת יתרו ע' תשפג ואילך.

ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה : משפטים כד, יב.

ואל חדר הורתי : שה"ש ג, ד.

דאורייתא . . דמחכמה נפקא : ראה זח"ב פה, א. קבא, א.

להבדיל בין טמא לטהור : ראה שמיני יא, מז.

מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור : גסמן לעיל ע' קפא.

לנגד ז' המדות וכו' : ראה גם לעיל ע' ה.

והמצוה היא בחי' המל' שנקי מצות המלך : ראה גם לקו"ת ואתחנן יא, ב ואילך.

שום תשים עליך מלך : שופטים יז, טו. וראה סנהדרין יט, ב. כב, א. וש"נ.

באימא עילא שנקי אם הבנים : תהלים קיג, ט. וראה זח"א קנד, א. ריט, א. ח"ב פד, א.

פה, ב. לקו"ת שמע"צ פח, ד ואילך.

ואל תטוש תורת אמך : משלי א, ה.

הבינה נקי יין המשמח : ראה סי' שופטים ט, יג. תהלים קד, טו. ברכות לה, א.

וראה לעיל ע' קמ"קמו.

עמוד קפג

כמ"ש בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא : קרח יח, כג. זח"ג קעח, ב. וראה גם לעיל ע' מח.

נכנס יין יצא טוד : עירובין סה, סע"א.

רבה דשחטי' לר"ז : מגילה ז, ב.

בבחי' בינה . . דינין מתערין : ראה זח"ג סה, א. רצב, א. וראה גם ח"א קנא, א.

כמ"ש במ"א באריכות : ראה לעיל שם. וש"נ יין המשומר בענביו : ראה ברכות לה, ב.

זח"א קצב, א. וראה לעיל ע' קמח. שם ע' קמ. סידור קב, ב ואילך.

חזה אשכול של ענבים סחטה לו : ראה ב"ר פייט, ה. זח"א לו, סע"א. קצב, א.

ח"ב רסז, סע"ב. תקו"ז תכ"ד (סס, א). ענבימו ענבי רויש : האזינו לב, לב.

בינה שנקי בזוהר יובלא עולט החירות : ראה בהגסמן בלקו"ת ר"ה גז, ג.

ונבלות חכמה שלמעלה תורה : ב"ר פ"י, ה. חבבה עמודי' שבעה : משלי ט, א.

והנגלות לנו ו"ה נגלות, הנסתרות ה' נסתרות בינה : נצבים כט, כח. וראה תקו"ז

בהקדמה (מפתח אליהו"). לקו"ת ראה כט, א ואילך.

ועי' בענין ו' פעמים ה' שבפסוקי' תורת ד' תמימה משיבת נפש : תהלים יט, ח"י.

יאל אור עה"פ ס"ג (ע' סרסז). אוה"ת שבועות ע' קל"קלא.

בה"ז שופטים : קכב, ג ואילך. וראה גם ביאורו להצ"צ כרך ב ע' תתרכ"ב ואילך.

חיוורו : ראה זח"ג ערה, א.

ועמ"ש ע"פ ויכתוב משה : כנראה כונתו לד"ה זה תקס"ג (סה"מ תקס"ג ע' תרלט).

ובנוסחא שני שם ס"ע תרלט ואילך. וראה גם אוה"ת מסעי ד"ה זה (ע' א'שנח.

וראה גם שם ס"ע א'שסד ואילך).

ובענין ופתחת עליו פתוחי חותם : תו"א תצוה פד, א. וראה תקו"ז בהקדמה (ד

ב), ע"ח ש"ה (שער טנת"א) ס"ג.

עשייה לעילא : זח"א קטו, א. ח"ג קח, ב. פרדס ערך חותם : שער ערכי הכינויים.

כתבם על לוח לבך : משלי ג, ז, ג. לא כמו שאני נקרא אני נכתב : פסחים ג, א.

פרדס טוף ערך תורה : שער ערכי הכינויים.

עמוד קפב

בהגהות לד"ה ואלה המשפטים : אוה"ת משפטים שם.

ומבין מדעתו : חגיגה רפ"ב.

משלי י"ו : פסוק כג.

ומתלמידי יותר מכולם : תענית ז, א. מכות י, א.

לנפש ח"י לרוח ממללא : בראשית ב, ז. ת"א עה"פ.

ערבים עלי ד"ס : ראה ע"ז לה, א ובפרש"י שם. וראה גם ירושלמי ברכות פ"א

סוף ה"ד. סנהדרין פ"א סוף ה"ד. ע"ז פ"ב ה"ז. שהש"ר פ"א ב (ב).

בינה יתירה ניתנה באשה : ראה גדה מה, ב. ב"ר רפ"יח.

בד"ה גן נעול : תקס"ד — סה"מ תקס"ד ס"ע מט ואילך.

זח"ב קכג : ע"א.

עמוד קפד

תורה שבע"פ מלי קרינן לה : ראה תקוין בהקדמה (פתח אליהו).
כאמה בחה : יחזקאל כו, מד.
וכמאמי אימא אוזיפת מאנאה לברתא : זח"א ב, א.

כמו במצרים שטענו מה נשתנו אלו כו' :
זח"ב קע, ב. ליר בשלח יד, כו.
ושש מעלות לכסא : מ"א י, ט.
כמ"ש במ"א בפ"י כסא הכבוד : ראה לעיל ע' קנב, וש"נ.

לא זו מחבבה עד שקראה בתי ואמי כו' :
נסמן לעיל ע' קסא.

דעת גניז בפומא : זח"ב קכג, א.
בגי חלזי גלגלתא : זח"ג קלו, רע"א. וראה שם רסב, א. תו"א תצוה סג, א. לעיל ע' פה.

דעת דבין כתפין הנז' באד"ר : ראה זח"ג קלו, א. רסב, א. רצא, א. רצב, סע"ב ואילך. וראה ע"ח שכי"ה (שער דרושי הצלם) דרוש א. וראה ס' הליקוטס — דאית צ"צ ערך דעת ס"ב.
ויודע דעת עליון : בלק כו, טז.

עמוד קפה

משה מפי עצמו אמרו : ראה מגילה לא, ב. זח"ג רסא, א.

וזוהו שרמוז רז"ל דמשה זכ"ה לבינה : ראה ר"ה כא, ב.

והאדם ידע : בראשית ד, א. וראה תניא ספ"ג.

עמוד קפו

דשרש הנבואה . . בנו"ה : ראה תקוין ת"ע (קכג, ב) ובהנסמן שם בניצוצי זהר.

הגו סיגים מחטף . . יוכון בחסד כסאו : משלי כה, ריה.

ובספרים שלנו בצוק : ועד"ו העיר בדרך אמת לזהר כאן, וראה גם נצוצי זהר כאן.

מלך במשפט יעמיד ארץ כו' : משלי כט, ד. והנמשל מזה מובן במלכותא דרקיעא : ראה ברכות נח, א.

מלי דאצילוי שננשיי כתיב לבי"ע : ראה ע"ח שמי' (שער כסא הכבוד) ס"ב. ס"ה. ס"ו. ש"ו (שער העקודים) פ"ב.

ויבואו בני האלקי' להתייצב על ה' : איוב א, ו. שם ב, א.

בחי' המלי כלולה מחו"ג : ראה תקוין תייג (כו, ב). תיי"ט (מא, ב).
באור פניי מלך חיי"ט : משלי טז, טו.

עמוד קפז

וכמשל התלמיד המחכים את רבו : ראה חגיגה יד, א.

שרש ענין ברכת כהנים : ראה גם לעיל ס"ע קנו ואילך.

וחסידין יברוכיה : תהלים קמה, י.
פ"י יברכו כ"ה : זח"ג קמה, סע"ב ואילך. רסד, ב. רסו, סע"א. ח"ב עט, ב.
כל הנביאים נתנבאו בכ"ה ומשה בז"ה : ראה ספרי (הובא בפרש"י) ר"ם מסות. וראה בהבא להלן — לעיל ע' צח. להלן ע' רכא.

מלי דאצי נקי כה לפי שכ"ב אתווין כלולין בה כו' : ראה זח"ג רסד, ב. מאו"א כ, יג. וראה אוה"ת מסות ע' אירפב ואילך. שם ס"ע אישטו ואילך.

שבחי' מלי נקי דמות : ראה פרדס שערי ערכי הכינויים ע' דמיון. מאו"א ד, להילך ובייג שם. אוה"ת שם.

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו : בראשית א, כו.

הן במראה אליו אתודע : ראה בהעלותך יב, ו.

מראה דמות כבוד הוי' : יחזקאל א, כח. יו"ד בחכמה וה"א בבינה כו' : ראה אגה"ת פ"ד (צד, ב).

כתפארת אדם לשבת בית : ישעי' מד, יג. זה א"לי כו' כאדם שמראה באצבעו לנוכח : בשלח טו, ב. וראה שמו"ר ספכ"ג. סוף מסי תענית ובפרש"י שם. פרש"י עה"ס. ולכן נקי משה איש אלוקי' בעלה דמטרוניתא : ברכה לג, א. זח"א כא, ב. קמה, א. רלו, ב. רלט, א. ח"ב כב, ב.

עמוד קפח

כידוע בפ"י כהן גדול וכהן הדיוט : ראה ספר הערכים — חב"ד ערך אהרן ס"ב סק"א. וש"נ.

ואתה כהן לעולם : תהלים קי, ד. וראה יהל אור להצ"צ עה"ס.

מראי מקומות וציונים

תשצא

וכטבע המים שיורדין מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.

וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם: יחזקאל לו, כה.

כבסני מעוני: תהלים נא, ד.

כידוע שבחכמה דוקא אתברירו: גסמן לעיל ע' לב.

שמים לא זכו בעיניו ובקדושו לא יאמין: ראה איוב טו, טו.

כבס ביין לבושו ובדם ענבים כו': ויחי מה, יא.

כמ"ש בתיקון חצות סמאו את היכל קדשך כו': מתהלים עט, א.

הזדונות עצמן שנעשו זכו': ראה יומא פו, ב. וראה לקו"ש חיי"ו ע' 187 הע' 48.

ויורהו ה' עץ וישלך אל המים . . וימתקו: בשלח טו, כה. וראה גם להלן ע' קצה.

והוא בחי' עץ החיים דחכמה שבתורה: ראה זח"א כו, א (וראה גם שם כו, א ואילך).

ח"ב ט, סע"א ואילך.

עץ חיים היא כו': משלי ג, ית. נצטוו הלוים להעביר תעיר על כל בשרם: בהעלותך ה, ו.

מי יתן טהור מטמא לא אחד: איוב יד, ד. וראה גם להלן ס"ע קצה.

אט ישים אליו לבו: שם לד, יד.

תנא מן בוצינא דקדרוניתא כו': ביאור אחר לנהר זה — גופס בכיאוה"ו תוריע סט, סע"ב ואילך (ושם ישנו גם ביאור להמשך דברי הוהר שאינו בדי' זה שלפנינו).

בכיאוה"ו להצ"צ (ס"ע שכו ואילך, וסיומו — בכרך ב ס"ע תתקיא ואילך. וראה גם שם ע' תתקד ואילך) ישנו ג"כ מאמר בדי' זה עם הגהות וקיצורים (וכנראה שהוא די' זה שבכיאוה"ו, עם הגהות וקיצורים).

איש תם וישר: איוב א, ת. ב, ג.

איש צדיק: נח ו, ט.

ואיש דהכא איש מלחמה: בשלח טו, ג. זהר שם מט, רע"א. שם מה, א.

בפ"י המאמי' אנת הוא חד: תקי"ו בהקדמה («פתח אליהו»).

הג' חלגי גנגלתא: זח"ג קלו, רע"א. וראה שם רסב, א. תו"א תצוה פג, ד. לעיל ע' פה.

ואתה הוא בחי' החכמה וכמ"ש כי את"ה אבינו: ישע"י סג, טז. זח"ג רצ, א.

סידור לט, ג.

התינוק שדעתו קצרה מלא דינין יותר מהגדול כו' וכמ"ש במ"א באריכות: ראה גם לעיל ע' ה ואילך.

וימצא מאה שערי: תולדות כו, יב. וראה פרש"י עה"פ.

שהתוסי' מרובה על העיקר: ראה ב"ר פס"א, ד.

בבחי' גילוי אור א"ס בחכמה וכמ"ש ה' בחכמה: משלי ג, יט. תניא פ"ח. פל"ה בהגה"ה (וראה לקוטי הגהות לתניא שם).

חכמה בעל"ה . . ראשית הגילוי: ראה שעה"א פ"ח.

ונק' כח מ"ה: זח"ג כה, א. לה, א. רלה, ב. ועוד.

וישא אהרן את ידיו כו': שמיני ט, כב. בס"י שיש חכמה בראש וחכמה בסוף:

גם להלן ע' רכא הובא ענין זה מס"י. וראה זח"א כו, ב. ח"ג רלה, סע"א.

תקי"ו ת"מ (פ, ב).

ונחנו מ"ה: בשלח טו, ה.

באצ"י איהו וחיהו כו': תקי"ו בהקדמה (ג, א). ע"ח שכ"ו (שער הצלם) פ"א.

שמ"ז (שער סדר אבי"ע) רפ"ב. וראה אנה"ק ס"ב.

וצא השמים לך משתחוים: נחמ"י ט, ו. נעוץ תחלתו בסופן: ס"י פ"א מ"ו.

עמוד קפ"ג

יברכך הוי': נשא ו, כד.

יאר ה' פניו אליך: שם, כה.

כידוע בפ"י כל ישראל בני מלכים הם: שבת סז, א. וש"ג וראה גם זח"א כו, ב. לעיל ע' קנח.

הפסוק דיין ושכר על תשת כו': שמיני י, ט.

כידוע בענין נכנס יין יצא טוד: ראה לעיל ריש ע' קפג. ובהגסמן במ"מ לס"ע קפג.

אין שמחה אלא ביין: פסחים קט, א. ורחץ בשרו במים טהר . . וכבס את בגדיו במים: ראה מצורע יד, ט. טו, יג.

אך מעיין ובור: שמיני יא, לו. וראה תו"כ עה"פ. פסחים סז, א.

והנזה צריכה לגלח ביותר: ראה זח"ג רמח, ב. מ"ח מסי אייר וסיון פ"ב מ"ב. שה' דמים סמאים מהן עיקר קבלת יניקה לציונים: ראה לעיל ריש ע' סא. וש"ג ודלת ראשך כארגמן: שה"ש ז, ו. קווצותיו תלתלים שחורות כו': שם ה, יא.

עמוד קצב

שמלכותו בכל משלה: תהלים קג, יח. ה"ג מנצפ"ץ המפרידות ההבל כידוע: ראה לעיל ע' גח. וש"ג. ויריה ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים: בשלח טו, כה. כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח. כהמט דונג כו': תהלים סח, ג. מי יתן טהור מטמא לא אחד, פי' לא עמי בחי' אור א"ט שנקי אחד: ראה גם לעיל ע' קצ.

עמוד קצו

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב. וראה בהבא להלן — לעיל ס"ע קעה ואילך. כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא: שבת עז, ב. מגלה עמוקות מיני חושך: איוב יב, כב. עלה במחשבה לברוא במה"ד כו': שרשי עה"פ בראשית א, א. בסי' דנעוץ תחילתו בסופו: סי' פ"א מ"ז. שסוף מעשה הוא שעלה במחשבה תחילה: פיוט "לכה דודי". שיש ג' מיני מדרגות בשערות והן ג' גוונים חיזור ואוכס וסומך. . . וכמ"ש באדר: ראה זח"ג קכה, ריש ע"ב. קל, סע"ב. קלב, רע"א. קלה, ב. קמ, א. קמא, ב. וראה בהגמטן להלן ס"ע קצו. ושער רישי' כעמר נקא: דניאל ז, ט. בחי' ורב חסד שבגולגלתא דא"א. . . חסד דע"י: תשא לר, ו. וראה פע"ח שיי"ב (שער) הסליחות) פי"ח ד"ה אמר יצחק.

עמוד קצז

וכמארז"ל האי שחור אדום הוא אלא שלקה: סוכה לג, ב. וש"ג. כשושנה בין החוחים: שה"ש ב, ב. עולה ומספין יורד ומקטר: ראה ב"ב סז, א. זח"א מו, ב.

וייצר ה' אלקי את האדם עפר מן האדמה . . . ויפח באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ז.

עמוד קצח

ועל הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו. לטעם המבואר בע"ח: שי"ח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"ה. כי לא אדם הוא: ש"א טו, כט. גדול אדונינו ורב כח כו': תהלים קמו, ה. הללוהו כרוב גודלו: שם קג, ב. ראיתי איש חכם בעיניו: משלי כו, יב.

עמוד קצט

דשם הוי' בניקוד פתי"ח הוא בבחי' אור החכמה. . . בניקוד צירי' בבינה ובניקוד סגול בתית' כו': פרוס ש"כ (שער השמות) פ"א. וכמ"ש במ"א ע"פ ויעש דוד שם: ראה אגה"ק ס"ה. דאיהו בגופו דמין: בכרך 427 ו-936 (שם נמצא ד"ה זה): דאשתו כגופו דמיא (ברכות כד, א. מנחות צג, ב). ויבן ה' אלקים את הצלע: בראשית ב, כב. באורך נראה אור: תהלים לו, י. וראה להלן ע' רכ. וכמו מראה דמות כו': יחזקאל א, כח. וראה סה"מ תשי"א ע' 136 ואילך. וראה לעיל ע' קפז. להלן ע' רכא. עד שיכלו הנשמות שבגוף: יבמות סב, סע"א. וש"ג. ומה אוצר זה קצר למעלה כו': ברכות סא, א. וש"ג. שבפסוק זה דואיש כי ימרט ראשו: תזריע יג, מ. לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת: בראשית ב, כג.

עמוד קצד

מי יתן טהור מטמא: איוב יד, ד. שבעי שרי' דנוגה: ראה בזה ובהבא להלן בספר הערכים — חב"ד ערך אומות העולם סי"ב. שער באשה ערוה: ברכות כד, א.

יפקוד ה' על צבא המרום במרום . . ועל מלכי האדמה באדמה : ראה ישעי כד, כא. שם אדניי עם כל המילואים שבו עולה מספר תרע ועם הכולל תרע"א : טעהמיצ פי קדושים (ד"ה אזהרת פאת הראש) וסיפ נשא. מאוי"א ת, לח.

ולזה רמזו רז"ל בענין תרעא לדרתא כוי כמ"ש זה השער להוי' כוי : תהלים קיח, כ. זח"א ז, ב. ה, רע"א. ועוד. וראה גם שבת לא, ריש ע"ב.

מלך זקן כוי : קהלת ד, יג. וראה זח"א קעט, א.

וזרקתי עליכם מים טהוריי : יחזקאל לו, כה. שם אבן הבדולח : ראה בראשית ב, יב. גוונא סומקא אתחזוי' בי' : זח"ג קלה, ב.

עמוד רא

כי טל אורות כוי : ישעי כו, יט. וראה זח"א רלב, א. ח"ג קכה, ב. קלה, ב. פוריא ספלי"ד.

כמו אני ולא מלאך כוי לפי שהיו בנוין שערי טומאה דמצרים כוי וכמ"ש במ"א : הגש"פ מיסקא ויציאנוי, ז"ח ר"ם יתרו. זח"א קיו, איב (במהניצ). לקו"ת צו יב, ג. כמ"ש באדרא דמכח טלא דנטיף מעיי אנהיר לההוא רישא דלבר : אד"ר קכה, ב. אד"ו רפת, א.

ובבסו בגדיהם : בהעלותך שם, ז. וכתרגום ולא ילבש גבר כוי ולא יתקן גבר כוי : תצא כב, ה ובת"א.

וכל מלבושי אגאלתי : ישעי סג, ג. ואת רוח הסומאה אעביר . . לא יריעו ולא ישחיתו : זכרי יג, ב. ישעי יא, ט.

כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כוי : תהלים קלג, א.

שמן משחת קודש : תשא ל, כה. שם, לא.

עמוד רב

מאס הבנים בינה : תהלים קיג, ט. וראה זח"א ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב.

ונקי זקן שקנה חכמה : קידושין לב, א. תוי"כ ופרש"י עה"פ קדושים יט, לב. וראה שער מאמרי רז"ל להרחי"ו לאבות ספ"ה. פעי"ח שכ"ג (שער סטה"ע) ס"א.

ויאמר השטן החינם ירא איוב כוי : איוב א, ט.

קדוש יהי' גדל פרע : במדבר ו, ה. ביאור בענין השערות : בהבא להלן ראה גם דרוש תער השכירה להצ"צ פ"ב ואילך (דרמ"צ ח"ב רצא, א ואילך. אות"ת ג"ך כרך ב ע' תשסט ואילך).

עמוד קצח

כנודע בבחי' י"ג מדות הרחמי' שהם דוקא בבחי' שערות דדיקנא ופאות הראש כמ"ש באד"ר : זח"ג קלא, א.

עמוד קצט

ואחר ילדה בת ושמה דינה : ראה ויצא ל, כא.

ונקי דינא דמלכותא . . דינ"א אותיות שם אדניי כידוע : ראה זח"ג יא, ב. לג, א. רכו, רע"א. רנו, סע"ב.

וכה תעשה להם לטהרם גוי' : בהעלותך ה, ז.

והניף אהרן את הלויים תנופה לפני הוי' : שם, יא.

ועבד הלוי הוא : קרח יח, כג. וראה זח"ג קעה, ב.

אין מיתוק הדינין אלא בשרשן : ראה תניא פלי"א (לט, ב). לקו"ת חוקת סא, סע"ד ואילך.

אהרן כה"ג . . מבחי' נצח שבחסד דארין : ראה ספר הערכים — חב"ד ערך אהרן ס"ב סק"א ובהנשמן שם הע' 20.

עמוד ר

זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה : צו ו, ב. וראה זח"א רסב, ב. ח"ג רמו, ב.

אריי דאכל קרבנין : נסמן לעיל ע' כא. אד"ס הוא בגימ' מ"ה : מאוי"א א, קסו. ה' איש מלחמה : בשלח טו, ג.

ביום ההוא יגלח ה' כוי בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תטפה : ישעי ז, כ.

ותקם בעוד לילה ותתן טרף : משלי לא, טו. וראה לקו"ת במדבר ג, סע"ב ואילך. שבחכמה אתביריו : נסמן לעיל ע' לב.

ואור אבא מקבל . . מבחי' מזל החי' ונוצר
כמיש באדיר : נסמן לעיל ע' קעב.
והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב. וראה
זח"ג רצ, א. אנה"ק ס"ז. ועוד.

עמוד רה

וכמיש בע"ח דאי' שורש וראש לכך
הנאצלים : ע"ח שמי"ב (שער דרושי אבי"ע)
פ"ג.

שיש ב' מיני דיקנא כידוע באדיר . . בחי'
דיקנא דאי' ובחי' דיקנא דז"א : זח"ג
קל, סעי"ב ואילך.

ידוע שבחי' הכה"ג דלעילא הוא בבחי'
החכמה מקור החסדי' וכהן סתם בחסד
דז"א : ראה ספר הערכים—חב"ד ערך
אהרן ס"ב סק"א (ע' ז). וש"ג.

כידוע שבאי' זז"א יש דיקנא ולא באבא :
בהבא להלן ראה טעהמ"צ להאריז"ל ס"פ
קדושים. ד"ה ואברהם זקן תרכ"ז (סה"מ
תרכ"ז ס"ע ל ואילך).

עטרת זקנים בני בני' : משלי יז, ו.
כמאמר קנה חכמה כו' : שם ד, ה.

שעולה במספר ש"י ב"פ קנה קנה חכמה
כו' כידוע : שעה"פ להאריז"ל עה"פ.

וכמשל האדם למטה שאין בו זקן עד שיהי'
בן עשרי' : ראה שו"ע או"ח סני"ג ס"ח.
שו"ע אדה"ז שם ס"יא. הובא בלקרית
מסעי אב, ד.

ולזה רמזו רז"ל ולמכור בנכסי אביו עד
שהי' בן עשרי' כמיש בע"ח : ב"ב קנ"ג,
א. ע"ח סוף שכי"ה (שער דרושי הצלם).
וראה לקרית שם. במדבר ב, א.

ידוע שיש ב' מיני י"ג מדהיר : ראה זח"ג
קלא, סעי"א ואילך. פע"ח שיי"ב (שער)
הסליחות) פ"ח ד"ה אמר יצחק.

מיש במיכה מי א"ל כמזך נושא עון כו' :
מיכה ז, יח"כ.

ויקרא הוי' הוי' א"ל רחום וחנון : תשא
לה, ר"ג.

עמודו רז

וכמו שאמר בווהר בכמה דוכתי' דאית חסד
ואית חסד : זח"ג קל"ג, ב.

כמיש במ"א שנקראי' מדות אלה בשם ימי
קדם או הררי' קדם והם בחי' טורי

כמו שאמר ראב"ע הרי אני כבן שבעים כו' :
ברכות יב, ב במשנה ; גמרא שם כה, א.
לפי שכל מדה כלולה מ"י שעולה מספר עי"ן :
ראה סידור האריז"ל בהגש"פ פסקא אמר
ראב"ע. ובארוכה — ספר הערכים—חב"ד
ערך אותיות התורה — עי"ן ס"א סק"א.

ימי שנותינו בהם ע"י שנה : תהלים צ, י
ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י. וראה זח"ב
קכ"ג, ב. ח"ג רצ, ב.

ונקראת רחובות הנהר כמיש בע"ח : וישלח
לו, לו. ע"ח ש"ח (שער דרושי נקודות)
פ"ד. וראה גם זח"ג קכ"ב, א.

שהחכמה נקי' עדן והבינה נקי' נהר : ראה
פרדס שכי"ב (שעה"כ) ערך נהר וערך עדן.
והחכמה נקי' מעי"ן : ראה פרדס שם ערך
מעי"ן.

כח מ"ה דחכמה : נסמן לעיל ע' עה.
והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
ונהר יחרב ויבש : ישעי' יט, ה. איוב
יד, יא.

עמוד רג

ונהרותם כשמן אוליך : יחזקאל לב, יד.
והוא בחי' י"ן המשמח : ראה לעיל ס"ע
קטב ואילך. וש"ג.

נכנס י"ן יצא טוד : עירובין סה, סע"א.
והוא הנק' בס"י רצוא : ס"י פ"א מ"ח.

כמיש בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה :
ס"י פ"א מ"ד.

שיסוד אבא ארוך משל אי' כמיש בע"ח :
שער הכללים פ"ג. וראה גם לי"ת להאריז"ל
עה"פ דברים א, יח.

עמוד רד

אם רץ לבך . . שוב : ס"י שם מ"ח.
אנת רישא כו' : דניאל ב, לח.

דתלת רישין הן מתגלפין דא לגו מן דא :
זח"ג רפח, סע"א.

מ"ה שמו ומ"ה שם בנו : משלי ל, ז.
בני בכורי ישראל : שמות ד, כב.

אדם בגימ' מ"ה : מאו"א א, קסו.
ויברא את האדם בצלמו : בראשית א, כז.

נעשה אדם בצלמינו : שם, כז.
ועל הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל א,
כו. וראה לעיל ע' סד ואילך.

עמוד רט

בת קול מכרזת בכל יום שובו בניס שובבי
 כו' : ראה זח'ג קכו, א. מדרי'א ספס'ו.
 חגיגה טו, סע"א.

האל אב הרחמן כו' : ברכת „ברוך שאמר”
 בפסודיו.

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו לה יטסא :
 אמור כא, ג.

כי אם לשארן הקרוב אליו : שם, ב.
 מי זה בא מאדום כו' : ישעי' סג, א.

כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום :
 שם לו, ו.

וכל מלבושי אנאלתי : שם סג, ג.
 וכבודי לאחר לא אתן : ישעי' מב, ת. שם
 מת, יא.

כמאמר דר"י קרי למאנא מכבודתא : שבת
 קיג, סע"ב.

לו ישמעאל יחי' : לך לך יו, ית.
 קודבי'ה שהוא בחי' ז"א שעליו נאמר ה' איש
 מלחמה : בשלח טו, ג. וראה זח'ג מת, ב.
 לעיל ע' קצא ואילך.

עמוד רי

ויו נצחם על בגדי : ישעי' סג, ג.
 בתיבת אנאלתי יש בי פירושים : רמ"ז לזהר
 כאן.

אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם :
 ישעי' ג, ג.

והוא בחי' שק שהן ד' מאות איש דעשיו
 וכמ"ש בע"ז : וראה גם משנת חסידים
 מסי' התשובה פ"ט מ"ב.ג. ר"ח שער
 התשובה פ"ג ד"ה ועוד במיר (הובא
 בשל"ה ריג, א"ב. אוה"ת וישלח (כרך ה)
 תתעג, א.) קה"י ערך שק (הא' והג'). תו"א
 וישלח כד, ג. וראה ע"ת שמ"ה (שער
 הקליפות) פ"ג מבוי"ש שיג ח"ב פ"ט.

זה הדור בלבושו : ישעי' סג, א.
 וכמ"ש במשנה לא יצא האיש בטיף כו' :
 שבת סג, א.

וכמו שאנו אומרי' מפני היד שנשתלחה
 במקדשין : תפלת מוסף דיו"ט.
 חמוץ בגדי' מבצרה : ישעי' שם.

ערו ערו עד היסוד בה : תהלים קלו, ז.
 אמלאה החריבה ולא נתמלאה צור אלא

דחשוכא : ראה זח"ג קלד, ב. קלח, ב.
 מאו"א י, ת. וראה אוה"ת נח סח, סע"א
 (לעיל ריש ע' קנא בהערות). זח"ג רח, א.
 מאו"א ה, ח.

האהבה בתענוגי' או האהבה שברצון שנק'
 אהבה רבה : ראה ספר הערכים — חב"ד
 ערך אהבת ה' — עולם, רבה ובתענוגים
 ס"ד וס"ו, ושי"ג.
 להיות נהנין מזיו השכינה : ראה ברכות
 יו, א.

עמוד רז

וה' פקד את שרה : וירא כא, א.
 וה' הוא ובית דינו : נסמן לעיל ס"ע קסו.
 כמו שמבקשים אתה חונן לאדם דעת : ברכת
 אתה חונן בתפלת שמר"ע.

ברוך מרחם על הארץ ברוך מרחם על
 הבריות : ברכת „ברוך שאמר” בפסודיו.
 חכים ולא בחכמה ידיעא כלל ומבין כו' :
 תקו"ז בהקדמה — „פתח אליהו”.
 דלאו דאית ב"י מכל אינון מדות כלל :
 ראה תקו"ז שם.

לך הוי' הגדולה והגבורה כו' : דה"א
 כט, יא.

כי הוא המדע כו' : רמב"ם הלי' יסוה"ת
 פ"ב ה"י. הובא בתניא פ"ב. וראה שם
 ספמ"ח (ובהגה"ה שם).

וכידוע שהארת אא"ס בחכמה דוקא היותו
 בבחי' ביטול : ראה בהנסמן לעיל ריש
 ע' צח.

ואידי דטריד למבלע לא פליט : ראה חולין
 קח, ב.

כמ"ש באד"ר דזקן דעתי' סתי' כו' : זח"ג
 קכח, ב.

ביט נדמה להם כבחור ובשעת מ"ת נדמה
 להם כזקן כו' : פס"ר פכ"א (פיסקא
 עשה"ד), ו.

תפאות בניס אבותם : משלי יו, ו.

עמוד רח

והדר זקנים שיבה : שם כ, כט.
 ולבש הכהן מדו כו' : צו ו, ג.
 לבושי' תקינת להון דמנייהו פרחין נשמתין
 כו' : תקו"ז שם.

וישע ה' אל הבל : בראשית ד, ד.
משפט איהו רחמי' : תקו"ז שם.
כי צדיק ה' . . צדקות אהב : ישעי' מה, כד.

עמוד ריב

איש יודע ציד איש שדה : תולדות כה, כז.
קומי אורי כי בא אורח : ישעי' ס, א.
ואחר ילדה בת ושמה דינה : ראה ויצא ל,
כא. וראה לעיל ריש ע' קצט.
ושם היגדולה לאה : ויצא כט, טו.
ד"ו פרצופין היו בו : ראה ברכות סא, א.
זחיא בהקדמה (ב, ב).
כי מאיש ילוקחה זאת : בראשית ב, כג.
ותתצב אחותו מרחוק כו' מי יתנן כאח
לי כו' וגם אמנה אחותי בת אבי היא :
שמות ב, ד. שה"ש ח, א. וירא כ, יב.
וכמ"ש בוהרר בכמה דוכתי' : ראה זח"ב
יב, א. ח"א קיב, א. וראה גם ח"ב
ז, ב. וראה לעיל ע' כד.
גן נעול אחותי כלה : שה"ש ד, יב.
בניס אתם : ראה יד, א.
ואם בשדה מצאה והחזיק בה כו' : תצא
כב, כה. וראה שם, כז.
כי חלק ה' עמו : האוינו לב, ט.

עמוד ריג

אם יגאלך טוב יגאל וא"ל וגאלתיך אנכי :
רות ג, יג.
ופרשת כנפיך על אמתיך כי גואל אתה :
שם, ט.
נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל : עמוס
ה, ב.
לא יקרחה קרחה בראשם : אמור כא, ה.
כי שבעת ימים ימלא את ידכם : צו ח, לג.
כמשלש חדשים : וישב לת, כד.
ב"ו שמונת ימיו' : לך לך יי, יב. וירא כא, ד.

עמוד ריד

אנא זמין לאולדא : נסמן לעיל ס"ע מח.
ובג"כ קרחה בה"א : עפמ"ש בוהרר כאן
לכאורה צ"ל : יקרחה בה"א. לעיל בעי
זה כותב ג"כ : לא יקרחה קרחה בה"א,
אבל בכתיי 427 שם : לא יקרחה קרחה
בה.
בשוב ה' את שיבת ציון : תהלים ככו, א.
היינו כחולמי' : שם.

מחורבנה של ירושלים : יחזקאל כו, ב.
פרשיי עה"ם תולדות כה, כג. וראה גם
פסחים מב, ב. מגילה ה, ב.

עשר קדושות הם : כלים ס"א מ"ו ואילך.

זכור ה' לבני אדום : תהלים שם.

אני מדבר בצדקה . . רב להושיע : ישעי'
שם.

אוהב צדקה ומשפט : תהלים לג, ה.

מלי שנקי צדקיה : רמ"ז לזהר כאן. מאריא
צ, ז.

לא כשאני נכתב אני נקרא : פסחים ג, א.

מלי דאצ"י . . שהוא שם אדני' : ראה זח"ג
יא, ב. מאריא א, יג. וראה ספר הערכים

— חב"ד ע"א אר" (שם). וש"ב

כמאמר אנת אשתמודע אדון על כולא : תקו"ז
בהקדמה — „פתח אליהו“.

אני אותיות א"ן והיינו בחי' הכתר שנקי א"ן

ונקי א"א : ראה ע"ח ש"ג (שער סדר
אצילות) פ"ב. מאריא שם, סד (ובייג
שם).

דשם הוי' הוא בבחי' ז"א דאצילות יו"ד

בחכמה כו' : ראה גם אגה"ת פ"ד (צד,
ב ואילך).

עמוד ריא

ויהי האדם לנפש ח"י : בראשית ב, ז.
שהוא בחי' האצ"י ששם איהו וחיוהי וגרמוהי
חד בהון : תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
וראה ע"ח שכ"ו (שער הצלם) פ"א. ש"מ"ז
(שער סדר אבי"ע) רמ"ב. אגה"ק סי"ב.
עצם המלי נקי צדק בלא ה' : ראה מאריא
שם (צ, ז).

כמאמר צדק איהו דין : תקו"ז שם.

בחי' דינא דמלכותא ודינא אותיות אדני' :
נסמן לעיל ע' קצט.

עד לא קבילת טיפת דבר : ראה זח"ב לת,
ב. וראה לעיל ע' גו.

זכר חסדו : תהלים צח, ג.

כי גבר חסדו : ראה שם קג, יא. קיו, ב.
כוס ישועות אשא : תהלים קטז, יג.

ויושע ה' ביום ההוא : בשלח יד, ל.

מתה הדין קסרגה מה נשתנו אלו מאלו כו' :
ראה זח"ב קע, ב. יל"ד עה"פ בשלח
שם, כז.

ישונה . . שעה נהורין : ראה לקו"ת צו
ט, ג.

שם הו'י ה'י הוה ויה'י : ראה זח"ג רננ,
סע"ב. הובא בשעהויה"א פ"ז (פב, א).
אני הו'י לא שניתי : מלאכי ג, ו.

עמוד רפז

אתה הוא הו'י לבדך אתה עשית את השמים
כו' : נחמי ט, ו.

וכמארז"ל קודם שנברא העולם ה'י הוא
ושמו בלבד : פדר"א פ"ג. וראה ספר
הערכים — חב"ד ערך **אוא"ס** (ה).

ואתה מחי' את כולם : נחמי שם.
וע"ז אנו אומרי' אתה הוא משנברא כו'
ואתה הוא קודם שנברא כו' : תפלת
שחרית. בנוסח שלנו (בסידור אדה"ז) : אתה
הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא
משנברא העולם.

אתה א"ל מסתתר : ישעי' מה, טו.
שרפים עומדי' ממעל לו : ישעי' ו, ב.

ואמרו בוהר ממעל לשכינתא : ראה זח"ג
מו, סע"א. עט, ב. וראה אוה"ת ג"ך עה"פ
ס"ו ואילך (ע' קסא ואילך). וראה בהבא
להלן — ביאור"ז אחרי עה, א ואילך.
ביאור"ז להצ"צ שם ע' שעו. וראה כשי"ט
(הוצאת קה"ת) הוספות סלי"ח. ושי"ג.

ואומרי' קדוש כו' : ישעי' שם, ג.
ואראה את אדני' כו' : שם, א.

שואלי' זמ"ז ואומרי' א"י מקום כבודו כו' :
קדושת "כתר" בתפלת מוסף דשבת ויו"ט.

ברוך כבוד הו'י ממקומו : יחזקאל ג, יב.
כידוע בע"ח שהשרפים בבריאה וחיות

ביצירה : ראה ע"ח שי"ג (שער קיצור
אבי"ע) פ"ז. תניא רפ"ל"ס בהגה"ה. וראה
ע"ח שמי"ז (שער סדר אבי"ע) פ"ה.

ישעי' נמשל לבן כרך ויחזקאל לבן כפר כו' :
ראה תגינה יג, ב. וראה לקו"ת ברכה צו,
א"ב. אוה"ת בחוקותי שם (ע' תרצב). ג"ך
שם (ע' שמש). אוה"ת הוספה למג"א ע'
מג.

מלא כל הארץ כבודו : ישעי' שם, ג.
מבואר בס"י דנעוץ תחילתן בסופן : ס"י
פ"א מ"ז.

עמוד ריו

טוף מעשה . . במחשבה תחילה : ע"פ פיוט
"לכה דודי".

עמוד רפז

אשר יוצק על ראשו כו' ומלא את ידו :
אמור כא, י.

וכה"ג דלתתא בממ"ש דמבקבל : בכתי'
הג"ל : בממ"ש שמקבל. וכן פירש בהגהות
הרח"ו לזהר כאן.

וישא אתרן את ידו : שמיני ט, כב.

רפאני ה' : נוסח אחר מדי"ה זה עם הגהות
וקיצורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ — גופס
באוה"ת בחוקותי (כרך ב) ע' תרצ ואילך.

ג"ך ע' שמו ואילך (בתוס' כמה הגהות
בפנים המאמר, ולאח"ז באו שם עוד
הגהות על הדרוש ע"פ רפאני כו').

רפאני ה' וארפא הושיעני ואושע כי תהלתי
אתה : ירמי' יז, יד. — פסוק זה הוא
סיום ההפטרה דפ' בחוקותי.

להבין כפל הלשון רפאני וארפא כו' :
באוה"ת שם גוסף : וקושיא זו הקשה ג"כ
בוהר ח"ג בהשמטות ס"י יו"ד * דף ש"ה
ע"א**.

וגם מהו הטעם שנותן כי תהילתי אתה :
באוה"ת שם קושיא זו ליתא. אבל באוה"ת
שם (בחוקותי ע' תרצו. ג"ך ע' שגז)
ישנו ביאור לזה, שבמאמר שלפנינו ליתא.
ואולי ה"י הביאור לזה בסוף הביאור
לד"ה זה (להלן ע' רכז) שחסר שם. —
ובנוסח אחר דהביאור (מכ"ק אדמו"ר הצ"צ)
ישנו הסיום.

סמכוני באשישות כו' : שה"ש ב, ה.
מה שכתוב לעיל מיני' : ירמי' שם, יג.

כל הנחלי' הולכי' אל הים כו' : קהלת א, ז.
הנהרות . . תחילה יורדין למטה בתחתית
הארץ כו' : ראה פרשי' ותיב"ע עה"ס.

ויש דיעה שני' שהנהרות אחר שנופלים
בים . . אח"כ עולין משם וניכללין בנהר
שיוצא מעדן : ראה בכורות נה, סע"א
ואילך.

הוא נהר פרת לחז מ"ד בנימי' . . נהר
דמעיקרא : בכורות שם, ב.

ונהר יוצא מעדן . . ומשם יפרד כו' :
בראשית ב, י.

והנהר הרביעי הוא נהר פרת : שם, יד.

(*) בוהר הוצאת מרגליות תיקן שצ"ל יא.
(**) בוהר הג"ל הוא בדף ש"ד סע"ב.

וכמארז"ל הידוע שישראל עלו במחשבה :
 ראה ב"ר פ"א, ד.
 וצדקה כנחל איתן : עמוס ה, כד.
 רמ"ח מ"ע נקראו רמ"ח איברי' דמלכא :
 ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א ואילך).
 לאשתאבא בגופא דמלכא : ראה זח"א ריו, ב.
 וידוע שכל המצוות נקראים בשם צדקה :
 ראה תניא פלי"ז (מח, ב).
 וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' : ואתחנן
 ה, ה.

ולעתיד כתי' ולא יכנף עוד כו' : ירמי
 ל, כ. וראה תניא פלי"ז (מו, א).
 צדקה ותי' שכנגד כולם : ראה סאה רפ"א.
 אשר לשון עונג כמו באשרי כו' : נסמן
 לעיל ע' סו.
 צדקה תרומם גוי' : משלי יד, לד.
 וירם קרן לעמו כו' : תהלים קמת, יד.
 ועמך כולם צדיקי' : ישעי' ס, כא.
 אמרו צדיק כי טוב : שם ג, י.

עמוד ריח

כי צדיק ה' צדקות אהב : תהלים יא, ז.
 שאפי' פושעי ישראל מלאין מצות כרמון :
 עירובין יט, א. חגיגה בסופה.
 והיתה נפש אדוני צרורה כו' : ש"א כה, כט.
 ער"ט הנותן אבן במרגמה : ראה משלי
 כו, ה.

ואהבת בכל נפשך : ואתחנן ה, ה.
 הוהיב נברא ביו"ד : מנחות כט ב.
 בשמחה ורטוב לבב מרוב כל : תבוא כח,
 מז. וראה לעיל ס"ע פג.
 ישמח ישראל בעושיו : תהלים קמט, ב.
 וישמחו בן ישראל : נוסח תפלת מוסף דיו"ט
 (והשיאונו').

דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז . .
 מכל חיי עוה"ב : אבות פ"ד מ"יו.
 קליפת הסמאי' שנק' אש זרה אשר לא לה' :
 ראה שמגיני י א. מיגחס כו, סא. וראה
 מאו"א א, קכה. וראה אוה"ת בחוקותי
 שם (ע' תרצה). ני"ך שם (ע' שנב).
 הרופא לכל תחלואיכי : תהלים קג, ג.
 טעמו וראו כי טוב ה' : שם לד, ט.

עמוד ריח

ובדברי רז"ל מבואר שהתורה נק' רפואה :
 ראה אבות פ"ו מ"ז. עירובין נד, א.
 תענית ז, א.

רפאות תהי לשריך : משלי ג, ה.
 חש בראשו יעסוק בתורה : עירובין שם.
 אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים כו' : חגיגה
 ט, ב. וראה תניא פס"ו (כא, א). ליקוט
 פירושים וכו' לתניא שם.
 אין חבוש מתיר א"ע כו' : ברכות ה, ב.
 וש"נ
 אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח כו' :
 קהלת ה, ח.

כי אשב בחושך ה' אור לי : מיכה ז, ח.
 להבין שרשי הדברים הנ"ל : נוסח אחר מדי"ה
 זה (מגובכתייק אדמו"ר הצ"צ) — גדפס
 להלן ח"ב ע' תרצו. וראה ביאוה"ז בשלח
 לט, ד ואילך.
 עולם היצירה נק' ים : מאו"א י, טו.
 שעולם היצירה הוא עולם המלאכי' : מאו"א
 שם, כא.

ועד"מ נק' המלאכי' דיצ"י בשם נוני ימא
 כמ"ש בזה"ר : ראה זח"ב מח, ב.
 מלי דאצ"י ג"כ נק' ים : מאו"א שם, טז.
 וראה ביאוה"ז שם מא, ד ואילך. ביאוה"ז
 להצ"צ שם ע' רו ואילך.
 לרוקע הארץ על המים : תהלים קלו, ו.
 לה' הארץ כו' על ימי' יסדה כו' : שם כד,
 א"ב.

יורדי היס כו' : שם קו, כג.
 מעולם הבריאה שנק' עפר כמ"ש בזה"ר שנק'
 בשם עפר אשר בקרקע המשכן : גשא ה,
 יו. זח"ג קכה, א. וראה קה"י ערך עפר
 (הכ"י והח").

ונתתי את משכני : ראה בחוקותי כו, יא.
 מקים מעפר דל : ש"א ב, ח. וראה גם תהלים
 קיג, ז. וראה זח"א קע, א.
 וכמ"ש בזה"ר דשכינה שכיבת בגלותא
 בעפרא : ראה זח"א קטז, ב ואילך. וראה
 זח"ג קיט, ב. ע"ח שמי"ח (שער הקליפות)
 פ"ג.
 ואנכי עפר ואפר : וירא יח, כז.

עמוד רב

שבחי' מט"ט דיצ"י נק' עבדו זקן ביתו :
 חיי שרה כד, ב. זח"א ככו, ב (כמהנ"ע).
 קפא, ב. ח"ג רטו, סע"א (ברע"מ). מאו"א
 ע, ב.
 מט"ט דיצ"י : ראה פרדס סט"ז (שער אבי"ע)
 פ"ד. מאו"א מ, נת.

מאירה : ראה תו"א מקץ לג, איב. לקוית שה"ש כת, ב"ג. אוה"ת מטות (הוספות) ע' א"חז ואילך.
 ושמתין בנקרת הצור כו' וראית את אחורי ופני לא יראו : שם, ככ"ב.
 אין אור אי"ס שורה רק בבחי' החכמה דוקא וכמ"ש ה' בחכמה : משלי ג, יט. וראה תניא פ"ח. פליה בהגה"ה (וראה לקוסי הגהות לתניא שם).

בסי' שיש חכמה בראש וחכמה בסוף : גסמן לעיל ע' קפח.
 שכל הנביאי' נתנבאו בכ"ה ומשה בזה הדבר כו' : ראה ספרי (הובא בפרש"י) ר"פ מטות. וראה בהבא להלן — לעיל ע' צת. קפו.

זה א"ל : בשלח טו, ב.
 ולעתיד הצדיקי' יאמרו זה ה' קווינו לו כו' : ישעי' כה, ט. מס' תענית בסופה. וראה שמו"ר ספכ"ג. פרש"י עה"פ בשלח שם. תענית שם ד"ה מראה באצבעו.

בחי' המל' שנק' מראה דמות כבוד הוי' : יחזקאל א, כח. וראה לעיל שם.
 שם אנני' שהוא בחי' המל' כשהיא מלובשת ומסותרת בראש הבריאה : ראה לעיל ע' רי. וש"נ.

וזהו פ"י יושב על כסא רם שהוא בחי' כלים דכחב"ד דבריאה כו' : ראה לעיל ע' קנב. וש"נ.

ושם מעלות לכסא : מ"א י, יט.

עמוד רכב

מרחוק ה' נראה עליהם : ע"פ ירמ"י לא, ג. מתחלה נובעין מן התהום וכל נהר תחתיו וסביביו עפר הארץ : בנוסח אחר הג"ל דד"ה זה : שמתחלה בוקעי' מן התהום ונמשכי' בארץ וכמו כל נחל שסביבה ותחתה הוא עפר הארץ.

ידוע בענין ז' מלכין קדמאין דתהו כו' : בהבא להלן — ראה לעיל ע' מח (וש"נ). להלן ע' רנה.

ואלה (המלכים) כו' : וישלח לו, לא ואילך. לפני מלך מלך : וישלח שם.

והמופת לזה כו' : בהבא להלן — ראה לעיל ע' יודית. ע' מח. וש"נ. להלן ע' רנה.

וארז"ל ששמו כשם רבו : סנהדרין לת, סע"ב. פרש"י עה"פ משפטים כג, כא. וראה בהנעתק בס' מלאכי עליון (להרב ראובן מרגליות) מט"ס אות עכ"ע.

שבהמ"ק שעשה שלמה . . ה"י בבחי' עולם הבריאה ומשכן שילה . . ה"י בבחי' היצי' : בנוסח אחר הג"ל דד"ה זה כותב ע"ז : וכמ"ש בע"ה.

ותכלת דומה לים : מנחות מג, ב. סוטה יו, סע"א. חולין פט, א.

דאתה היינו אותיות א' עד תי"ו עם ה"ג מנצפ"ך : ראה פנ"ח ש"ס (שער העמידה) רס"ג. שכי"ה (שער תפלות ר"ה) רפ"ג. מאו"א א, עה.

באצ"י אמרו דאיהו וחייהו וגרמוהי חד . . משא"כ בב"ע : תקו"ז בהקדמה (ג' סע"א). ע"ח שכ"ו (שער הצלם) ס"א. שמי"ו (שער סדר אבי"ע) רפ"ב. אגה"ק ס"ב.

בב"ע כתי' ומשם יפרד : בראשית ב, י. וראה תו"א קנח, א.

לכך אמר בע"ח דבחי' מל' דאצ"י כשנעשה . . כתר לנבראי', הנה תחלה יש בחי' פרטא מפסקת בין אצ"י לבריאה : ראה ע"ח שמי"ו (שער סדר אבי"ע).

מל' דאצ"י כשנעשה ראש לשועלים . . לנבראי' : ראה אוה"ת משפטים ע' אישטו. מסעי ע' א"תה. להלן ח"ב ס"ע תשלג ואילך.

בחי' הארה דהארה בלבד שנק' אור של תולדה : ראה ספר הערכים — חב"ד ערך אור של תולדה. וש"נ.

כמ"ש במ"א בפ"י באורך נראה אור : תהלים לו, י. וראה לעיל ע' קצג ובהנסמן שם בהע' ד"ה וכמו מראה דמות כו'.

בחי' מל' דבריאה כשנעשית בחי' כתר ליצירה ג"כ ע"י מסך כמ"ש בע"ח וכמ"כ מיצ"י לעש"י : ע"ח שם.

עמוד רכא

ספ"ד דיבמות : מט, ב.

דמנשה רצה להרוג את ישע"י : ביבמות שם שהרגו. וכ"ה בלקוית שה"ש דלהלן.

כי לא יראני האדם וחי' : תשא לג, כ. באספקלרי' המאירה . . אספקלרי' שאינה

עמוד רכב

אבא יסד ברתא : זח"ג רנח, א. וראה לעיל
ס"ע קנז, וש"נ.

ה' בחכמה יסד ארץ : משלי ג, יט.

עמוד רכז

וכמו"כ יובן [חסר] : ראה מ"ש לעיל ע"י
רסו בהע"י ר"ה וגם מהו הסעם.

וידבר אלקיס כו' : ד"ה זה וביאורו (דלהלן
ס"ע רלד ואילך) נדפסו גם (בשניונים
ובקיצור) בלקו"ת במדבר טו, ג ואילך.
הגהות לד"ה זה (שבלקו"ת) — באוה"ת
דרושים לשובעות ע"י ריט ואילך (וסיומן —
בהוספות לכרך ב ס"ע איתלד ואילך).

וידבר אלקיס את כל הדברי' האלה לאמור
אנכי כו' : יתרו כ, א"ב.

אלה הדברים כו' : דברים א, א.

הואיל משה לבאר את התורה : ראה שם, ה.
וישמע את הקול מדבר אליו וארז"ל משה
שמע וכל ישראל לא שמעו כו' : גשא
ז, טט. וראה יומא ד, ב.

דבר אתה עמנו ונשמעה כו' : יתרו כ, טו.
משה ידבר והאלקיס יענו כו' : שם יט, יט.
וקשרתם : ואתחנן ו, ח.

ועשו להם ציצית : שלח טו, לח.
שכולם נכללין כאן ב"י הדברות : ראה חגיגה
ג, ב. במדבר"י פי"ד, ד. שמור"ר רפמ"ז.
שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום :
מכות כד, רע"א.

עמוד רכח

בקולות וברקים וענן כבוד כו' : יתרו יט, טז.
לא תרצח לא תנאף : שם כ, יב.

הוא המדע כו' : רמב"ם ה"ל יסודי התורה
פ"ב ה"ה. הובא בתנאי רפ"ב. פ"ד (ת,
סע"א). שעה"יהיא פ"ז (מב, ב). ספ"ט
(בהגה"ה).

לתבונתו אין חקר כו' : ישע"י מ, כח.
אנכי דהיינו מי שאנכי : ראה זח"ג יא, א.
רנז, ב. לקו"ת מנחס ט, ב.

זלא ידע ל"י בר איהו כו' : זח"ג רפח, א.
ד' שבועות תספור לך מהחל חרמם בקמה
כו' : ראה טו, ט.

קמה אלומתי וגם ניצבה : וישב לו, ז.

העוה"ב אין בו אכילה כו' : ברכות יז, א.
והנכ שאז נ"כ יהי' מציאת גופים כו' :
ראה גם לעיל ס"ע קעא ואילך.

צדיקי' יושבין ונהנין : ברכות שם.
לעולם יהא אדם דן כקנה כו' : תענית כ,
סע"א. וראה בהבא להלן — לעיל ע"י ו

ואילך.
המוח שליט על הלב : זח"ג רכז, סע"א.
הובא בתנאי פ"י"ב (יז, א).

הצדיקים שלבם ברשותם : ב"ר פל"ד, י.
ועוד.
הנקי בוהר תקיפי דרא : הובא גם לעיל
ע"י. וראה זח"ב ר"ח, ב : תקיפי מצא.

וימלוך בלע כו' : וישלח שם, לב.
אמרו בזוהר דבעית משכ"י ל"י בחילא יתיר
כו' : זח"א קכט, ב.

במקום שבע"ת עומדי' צדיקים גמורי' אין
יכולין לעמוד : רמב"ם ה"ל תשובה פ"ז
ה"ד. וראה ברכות לר, ב.

ועמדו רגליו ביום ההוא : זכרי' יז, ד.
עד דמסו רגלין ברגלין : זח"ב רנח, א.
עקבות משיחן : תהלים פט, נב. וראה תנאי
פ"ב (ה, ריש ע"ב).

ואתה תשופינו עקב : בראשית ג, טו.
זכמאמר דחוי' קטיר לרגלוי' דנוקי' : הובא
גם לעיל ס"ע קנז. להלן ע"י רעט. וראה
תקו"ז תכ"ז (עב, א). וראה גם זח"א כד,
א. תקו"ז ת"י"ח (לו, א). תכ"א (מב, ב).

אשר חרפו עקבות משיחן : תהלים שם.
מאן דקטיל לחוי' . . . יהיבין ל"י ברת"י זמלכא :
הובא בלקו"ת מצא לה, ג.

כנ"י שהוא בחי' חז' דאצ"י ידוע בפ"י כל
ישראל בני מרכיט הם : זח"א כז, ב.
ידוע בעי"ח בפ"י האיש דרכו לכבוש ואין
האשה דרכה לכבוש : יבמות סה, ב. וראה
פעי"ח ש"א (שער התמלה) פ"ז (קרוב
לתחלתו).

ותתן טר"ף לביתה כו' : משלי לא טו. וראה
ע"ח שער הכללים פ"י"ב. שכ"ט (שער
הנסירה) פ"ג. ש"מ"ג (שער ציור עולמות)

פ"ב. וראה הוספות לתו"א ק"י, א. לקו"ת
במדבר ג, סע"ב ואילך.
דפ"ח ע"ה בגימ' טרף : פע"ח שט"ז (שער
ק"ש שעה"מ"ט) פ"ה.

פעי"ח ש"א (שער התמלה) פ"ז (קרוב
לתחלתו).

ותתן טר"ף לביתה כו' : משלי לא טו. וראה
ע"ח שער הכללים פ"י"ב. שכ"ט (שער
הנסירה) פ"ג. ש"מ"ג (שער ציור עולמות)

פ"ב. וראה הוספות לתו"א ק"י, א. לקו"ת
במדבר ג, סע"ב ואילך.
דפ"ח ע"ה בגימ' טרף : פע"ח שט"ז (שער
ק"ש שעה"מ"ט) פ"ה.

ק"ש שעה"מ"ט) פ"ה.

עמוד רכו

אברהם איש החסד והאהבה שהי' בחי' מרכבה לבחי' חסד דאצי' כידוע : ספר הערכים — חביד ערך אברהם אבינו ס"א. וש"נ. לך הוי' הגדולה והגבורה כו' : דה"א כט, יא. דאיהו וחייהו כו' חד : תקי"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

וכל קומה לפניך תשתחוהו : גוסח תפלת שחרית דשוי"ט (גשמתי').

שנמנו וגמרו שתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כו' : קידושין מ, ב. וש"נ. כל חפצים לא ישוו ב"ה אפי' חפצי שמים כו' : משלי ת, יא. מו"ק ט, ריש ע"ב. ובירושלמי איתא שאפי' לגבי דבר א' מן התורה אין כל המצות כדאי כו' : ירושלמי פאה פ"א ה"א (ג, ב).

דבנמי רמי' קראי אהדוי' : מו"ק שם. הפרשת תרומה . . ע"י שליח : ראה קדושין מא, ב.

אם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה : אבות פ"ג מ"ז.

מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא כו' : מדרש תהלים עה"פ קה, א. וראה ברכות י, א.

מבשרי אחזה כו' : איוב יט, כו. וראה אגה"ק רכט"ו.

עמוד רכז

טיפה מה תהא עליי חכס או טיפש כו' : גדה טו, ב.

אתה ה' לבדיך : נחמי ט, ו. קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד : פדר"א פ"ג. וראה ספר הערכים — חביד ערך או"א"ס (ה).

לאו דאית לך צדק ידיע דאיהו דין כו' : תקי"ז בהקדמה — פתח אליהו. אתה עשית את השמים כו' : נחמי שם. אור א"ס מתפשט למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית : ראה תקי"ז תי"ט (מ, ב). סוף תני"ז. ז"ח יתרו (לד, סע"ג).

מלכותך מלכות כל עולמים : תהלים קמה, יג. כל ברכה שאין בה שם ומלכות : ברכות יב, א. מ, ב. זח"ג רבע, ב.

וישע ה' אל הבל כו' : בראשית ד, ד.

עמוד רכב

אנו אומרים ונוכיר שמך : בפסוד"ו (ברוך שאמר).

ממקומו הוא יפנה ברחמיו כו' : ע"ם קדושת "כתר" בתפלת מוסף דשוי"ט.

ובתפלתם שעה כו' : ע"ם גוסח תפלת שמו"ע (רצה").

חי העולמים מלך : פסוד"ו (ברוך שאמר). ד' עולמות אבי"ע לנגד ד' אותיות הוי' כידוע בספרי הקבלה : גסמן לעיל ע' קכד.

לחבונתו אין מספר : תהלים קמו, ה. שרפים עומדי' ממעל לו : ישעי' ו, ב.

ואמרו ביוהר ממעל לשכינתא : ראה זח"ג מ, סע"א. עט, ב. וראה לעיל ע' רטז ואילך. וש"נ.

היש מספר לגדודיו : איוב כה, ג. אלף אלפין ורבוא רבבן : דניאל ז, י. מונה מספר לכוכבים : תהלים קמו, ד.

ברן יחד ככבי בקר כו' וכמ"ש ביוהר : איוב לח, ז. זח"א מ, ב. קפט, רע"א.

ועוד. וראה גם חולין צא, ב. המוציא במספר צבאם : ישעי' מ, כו.

מרב אוני' כו' איש לא נעדר : ישעי' שם.

עמוד רכט

כחשוכא כאורה : ראה תהלים קלס, יב. גדול אדונינו ורב כח : שם קמו, ה. וכמ"ש במ"א ע"פ הללוהו כרוכ גודלו : תהלים קנ, ב. סידור ע, ד.

ומתחת זרועות עולם : ברכה לג, כז. דלית מחשבה תפיסא ב"י : תקי"ז בהקדמה — פתח אליהו.

דכתיב בהו והאשמים אשר היו עמי לא ראו את המדרא אבל חרדה גדולה נפלה עליהם : דניאל י, ז.

ואמרז"ל מאחר דלא חזו כו' : מגילה ג, א. יז מים מדליו : בלק כד, ז.

פא"פ אדבר בו כו' : בהעלותך יב, ח.

עמוד רל

ויצונו ה' אלקינו לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' כו' : ואתחנן ו, כד.

דבחמה אתברירו : נסמן לעיל ע' לב.
ואת זעויו כו' : קהלת ז', יד.

עמוד רלג

שוה ומשוה כו' : פיוט "וכל מאמינים"
בתפלת מוסף דריה ויוהכ"פ.
ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת
ידך אשר נתת : ראה טז, י.
כל נדיב לב יביאי כו' : ויקהל לה, ה.
כאשר יברכך ה' אלקיך : ראה שם.
חמץ תאפינה : אמור כג, יו.
שכל המנחות באות מצה : מנחות נב, ב
(במשנה).
מלכותא בלא תנא : סנהדרין צט, ב. קה, א.
ה' מלך גאות לבש כו' : תהלים צג, א.

עמוד רלד

המלך המרומם לבדו המתנשא מימות עולם
כו' : ברכת יוצר.
ונקי סתימו דכל סתימין : ראה תקי"ז
בהקדמה — "פתח אליהו" ובכ"מ.
והיו הדברי' האלה . . ושננתם לבניך ודברת
בם כו' : ואתחנן ו, רז.
למה קדמה פ' שמע לפי' והי' א"ש כו' :
ברכות יג, א (במשנה).
דהנה ידוע בעיני' שיש ה' מדרגות נרנחיי' :
ע"ת שמי"ב (שער דרושי אבי"ע) בתחלתו.

עמוד רלה

ב"פ קנה גי' י"ש והיינו פ"י קנה חכמה
וקנה בינה : משלי ד, ה. וראה שע"ס
להארז"ל עה"ס.
זקן שקנה חכמה כו' : קידושין לב, ב. תוי"כ
ופרש"י עה"ס קדושים יט, לב.
וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק : יתרו
כ, טו.
ויחרד כל העם כו' : שם יט, טו.
זאור אבא יונק ממזל החי' כו' : נסמן לעיל
ע' קעב.
בר"מ שיש ד' מדרגות דחילו ורחימו רחימו
ודחילו : ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקמו.
וש"ג.

עמוד רלז

בעיני' שבח"י מלכות דאצי' נעשה בחי' עתיק
לבריאה : ע"ת שמי"ו (שער כסא הכבוד)

אורייתא מחכמה עילאה נפקת : זח"ב קכא,
א. וראה שם פה, א.
ודוע דעיקר התלבשות אור א"ס אינו אלא
בחכמה דוקא לפי שאין אור א"ס שורה
רק בבחי' הביטול : ראה בהנסמן לעיל
ע' יב.
שהחכמה נקי' כח מה : זח"ג כח, א. לה, א.
הקדמת תקי"ז בתחלתה.
ה' בחכמה : משלי ג, יט.
חכ"י ולא בחכמה ידוע : תקי"ז בהקדמה —
"פתח אליהו".
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
בזוהר תלת קשרין הן כו' : ראה זח"ג
עג, א.
בזוהר שישראל נקי' חיילין דאורייתא : זח"ג
קיו, ב.

שאו את ראש בניי' כו' : במדבר א, ב.
לפי שס"ר נשי' שרשם בס"ר אותיות שבתורה
כו' : ראה לעיל ע' כט. וש"ג.

עמוד רלא

סוס תשים עליך מלך כו' : שופטים יו, טו.
וראה סנהדרין יט, ב. כ, ב. כב, א
(במשנה). וש"ג.
וארשתיך לי לעולם כו' : הושע ב, כא.
והייתם קדושים לאלוקיכם : שלח טו, מ.
הרי את מקודשת לי : קדושין ה, ב. ועוד.
כי בועליך עושייך כו' : ישעי' נד, ה.
ביום חתונתו זו מ"ת : שה"ש ג, יא. תענית
כו, ב (במשנה). שהש"ר עה"ס (פ"ג,
יא (בסופה)).

דחאומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו :
יבמות קט, ב.

עמוד רלב

וירד הוי' על הר סיני : יתרו יט, כ.
הקדימו ישראל נעשה לנושע : שבת פח, א.
שאמר הקדב"ה מי גינה דז זה לבני כו' :
שבת שם.
העומר הוא בא מן השעור"י שהוא מאכל
בהמה : ראה לעיל ס"ע ככו. וש"ג.
וא"ת בקמה אלא בקומה : להלן ס"ע רמא
כתב ע"ז : כמ"ש בכסף משנה ב' המדרש.
ובלוקי"ת כאן (יו, ד) : וכמ"ש בכסף
משנה פ"ז מהל' תמידין בשם הראשונים.
החרס תחרימם : שופטים כ, יו.

עמוד רמב

וימלך וימות : וישלח לו, לב ואילך.
איל נהירו דחכמתא כו' : זח"א צד, א.
וראה בהגמטן בניצוצי זהר שם.

עמוד רמג

כמים הפנים כו' כן לב האד"ס לאד"ס :
משלי כו, יט.

עמוד רמד

מה אקוב כו' לא אוכל לעבור פי' הוי' :
בלק כג, ח. כב, יח.
חסוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה
תחילה כו' : ראה פיוט "לכה דודי".

עמוד רמה

בשעה שהקדימו . . מי גילה רו זה לבני
כו' : שבת פת, סע"א.
כי חפץ חסד הוא : מיכה ז, יח.
תרוין רעין : ראה זח"ג ד, א.
להנחיל אוהבי י"ש : משלי ח, כא.
כל שאור לא תקטירו כו' : ויקרא ב, יא.
מאור פני מלך חיים : משלי טז, טו.
מלך אלקים על גוים : תהלים מז, ט.

עמוד רמו

מי לא יראך מלך הגוים כו' : ירמ' י, ז.
גם אלה תשכחנה זה מעשה העגל שאמרו
אלה אלקיך כו' : ישעי' מט, טו. תשא
לב, ה. ברכות לב, ב ובפרש"י. וראה
זח"א רכה, א. ועוד.

מפני היד שנשלחה במקדשך כו' : גוסח
תפלת מוסף דר"ח ויו"ט.
כי לאלקים מגיני ארץ מאד נעלה : תהלים
מו, י.

כצ"ה רצוין כו' : שם ה, יג.
ועמדו רגליו ביום ההוא כו' : זכרי' יד, ד.
מי זה בא מאדום כו' : ישעי' סג, א.
פורה דרכי לבדי כו' : שם, ג.
והניף כו' : ד"ה זה וביאורו (דלהלן ס"ע
רנד ואילך) נדפסו גם (בשינויים ובקיצור)
בלקו"ת אמור לו, א ואילך.

והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה
לפני הוי' על שני כבשים : אמור כג, כ.

פ"ב. פ"ה. פ"ו. ש"ו (שער העקודים) פ"ב.
כמיש בזוהר ע"פ בזא"ת יבוא אהרן :
אחרי טו, ג. זח"ג נו, ב.
שלפי שכלו יהוהל איש : משלי יב, ח.
כי האדם עץ השדה : שופטים כ, יט.
שארן מלך בלא עם : עמה"מ שי שעשועי
המלך, רפ"א. סי' החיים פי' גאולה פ"ב.
בחיי וישב לח, ל. שעהיה"א רפ"ז.
כידוע במלכותא דארעא . . וכיוצא בזה
'ובן למשכיל במלכותא דרקיעא : ראה
ברכות נה, א.

עמוד רלז

וצבא השמי' לך משתחווי' : נחמי' ט, ו.
בווהר דבחיי' כתר עליון איהו כתר מלכות :
תקו"ז בהקדמה — "פתח אליהו".
בספר יצירה דנעוץ תחילתן בסופן דוקא :
סי' פ"א מ"ו.
קרקפתא דלא מנח תפילין כו' : ר"ה יו, א.

עמוד רלח

ובכל זה יתורץ קושיות הרבה : ראה גם
קונטרס שפת אמת (לבעמח"ס אמת ליעקב)
סל"ט (נדפס בסי' הנ"ל קה, ד ואילך).
כי נר מצוה ותורה אור כו' : משלי
י, כג.

בווהר בכמה דוכתי' דרמי"ח פיקודין רמי"ח
אברוי' דמלכא : הובא בתניא רפכ"ג
מתקוניים. וראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א).
תרוין עמודי אור כו' גי' כתר : פרדס
ש"ח פ"ג.

עמוד רלמ

בווהר דלב פליג לכל שייפין כו' : ראה
זח"ג קסא, ריש ע"ב. רכא, ב.
ותית כנגד כולם כו' : פאה פ"א מ"א.

עמוד רמו

ראש תוץ סוף ר"ת סתיר כמי"ש אתה
סתיר לי כו' : תהלים לב, ז. וראה ע"ח
שכ"ד (שער פרקי הצלם) פ"ה.
ויגע בכף יריכו כו' : וישלח לב, כו.

עמוד רמא

מל"ב נתיבות חכמה : סי' פ"א מ"א.

הבית רומז לבתי החכמה : ראה תקו"ז
ת"ע (קכ, א"ב).

בחכמה יבנה בית משלי כה, ג.

וכידוע בענין בית דבראשית שהוא בחי

החכמה : זח"א לא, ריש ע"ב. קמה, א.

ואות הכ"ף בבחי הכת"ד : זח"ג רפ, ב.

תקו"ז בהקדמה (ה, סע"א). וראה פירס
שט"ו ס"א. שכ"ז ס"ד.

יקו המים : בראשית א, ט. וראה זח"א
יח, א. להלן ע' תסא ואילך.

כמו שהמדות היו תחילה למעלה מן החכמה

. . ונק' ימי קדם : ראה לעיל ע' רו.
וש"ג.

עמוד רמז

בווהר דאור אבא יונק רק ממזל ונוצר חסד
כו' : גסמן לעיל ע' קעב.

דבחכמה אתביררו : גסמן לעיל ע' לב.

בחכמה כאן מה : זח"ג כה, א. לו, א. רלה, ב.

ת"ז בהקדמה (ד, א). ועוד.

את הכבש האי תעשה בבוקר ואת הכבש

השני תעשה בין הערבים כו' : פינחס
כה, ד.

ונק' בווהר בוקר דאברהם : זח"א רג, א.

זח"ג סד, ב. תקו"ז תכ"א (ג, סע"א).

וכמו טבע המים שיורדין מגבוה לנמוך :

ראה תענית ז, א.

וימינך פשוטה לקבל שבים כו' : גוסח תפלת

נעילה דיוה"כ"פ («אתה גותן יד»).

לו ישמעאל יחי' לפניך : לך לך יו, יח.

שישמעאל הוא בחי' חסד דקליפה : ראה

עמה"מ שי"ד פ' קכה (ק"ו, א). וראה

ספר הליקוטים (דא"ח צ"צ) ע' ישמעאל
ס"א.

עמוד רג

מדתו של יצחק שהוא מדה"ד וכמ"ש ופחד

יצחק כו' : ויצא לא, מב. מא"א י, מד.

וראה בארוכה תו"א ותו"ח ר"פ תולדות.

ספר הערכים — חב"ד ערך אבות בתחלתו.

ריש"י דעש"ו בעטפוהי דיצחק כו' : תיב"ע

עה"פ ויחי ג, יג. וראה לקו"ש חט"ו ע' 21.

193 הערה 21.

הקטר חלבים ואברי' שלא ניתעכלו מבערב

שמצוותן כל הלילה כו' : ברכות ב, א
(במשנה). וש"ג.

ואמרו שנותן הלחם על שני הכבשים ומניף
כו' : מנחות סא, א (במשנה). סב, א

(בגמרא). ת"כ עה"ט.

וצבא השמים לך משתחוים : נחמ"י ט, ו.

דגדלוים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ :

כתובות ה, א. וראה תו"א שמות גז, ב.

צדיקים בפני השכינה כנר בפני האבוקה כו' :
פסחים ד, א.

עמוד רמז

וכמ"ש במ"א ע"פ עושה שלום במרומיו כו' :

איוב כה, ב. וראה לעיל ע' יב (וש"ג).

להלן ריש ע' רנת. שם ע' רפב.

הושים אצבעו הקטנה ביניהן ושרפו : סנהדרין
לח, ב.

לכבוזי בראתיו כו' : ישעי' מג, ז.

וטוף מעשה . . במחשבה תחילה : ע"ס
פוטס, לכה דוד"י.

ואלה המלכי' כו' לפני מלך מלך לבני

כו' : וישלח לו, לא. וראה לעיל ע' רכב.

וש"ג.

עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' : ב"ק עב,
רע"א.

ולזה הטעם כו' : ראה לעיל שם. וש"ג.

כמ"ש בע"ח : ראה ע"ח שער הכללים פ"ב.

עמוד רמח

מן הבקר ומן הצאן : ויקרא א, ב.

שמקריבין מן הבהמות . . ולא מן החיות :

זבחים לו, א.

מרחיקין משוד כו' : ברכות לג, א. פסחים

קיב, ב.

בווהר דשור וחמור שרשי הדינין הקשין הן

כו' : זח"ב ו, א. זח"ג קפ, ב.

פני שור . . מהשמאל כו' : יחזקאל א, י.

והענינים ג"כ שרשם מבחי' הבורו' . . וכידוע

בווהר : ראה זח"א סה, א. ת"כ קלט, א.

ועשו אחיו איש שעיר : ראה תולדות כו, יא.

ושעירין ירקדו כו' : ישעי' יג, כא.

והכשבים הפריד יעקב : ויצא לו, מ.

שמדתו של יעקב . . מדת הרחמים שהוא בחי'

ת"ת כנודע בווהר וע"ח : זח"א קנו,

ב (בס"ח). וראה ע"ח של"ז (שער יעקב

ולאה) פ"ג. וראה לקו"ת ואתחנן ה, א.

וש"ג. ספר הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך

יעקב ס"א.

עמוד רנא

שיעקב נקי בשם בריח התיכון המבריא טן הקצה אל הקצה : תרומה כו, כט. זחיא א, ב. קמה, ב (בס"ת). ח"ב קעה, ב. ועוד. וראה תניא פ"ג (יט, א). ספר הליקוטס — דאי"ח צ"צ ערך יעקב ס"ב. לכו לחמו בלחמי שהתורה נק' לחם : משלי ט, ה. וראה בהגסמן לעיל ס"ע לט. אורייתא מחכמה עילאה נפקת : גסמן לעיל ע' כא.

ויהי שירו חמשה ואלף : מ"א ה, יב. בליה שירה עמי : תהלים מב, ט. ונקי בזוהר רינה דאורייתא כו' : ראה זחיא סב, ב. צב, סע"א. קעה, ב. קצה, ב. ח"ב ית, ב. ועוד. וראה תו"א מקץ לא, סע"ג ואילך. לו, א ואילך. לקו"ת במדבר ית, א ואילך. ועשו להם ציצית : שלח טו, לת. הנקי בוורה אורחין דגלגלתא דאי"א כמ"ש באד"ר בפ"י כל ארחות הוי' כו' : תהלים כה, י. זח"ג קכט, א. מ"ח מס' א"א ספ"ד. לקו"ת ראה כא, ד. ובכ"מ.

עמוד רנב

ר"ע . . הי' דורש . . על הקוצין : מנחות כט, ב. ובכ"מ. ויבין במקרא כו' מפורש כו' זה פסקי טעמים : בנחמ"י ת, ח : ויקרא בספר גוי מפורש גוי ויבינו במקרא. ובמגילה ג, א : ויקרא בספר תורת האלקים זה מקרא מפורש זה תרגום כו' ויבינו במקרא אלו פסקי טעמים.

כידוע שהטעמים בכתר : תקו"ז בהקדמה (ז, ב) ובהגסמן בניצוצי זהר שם. ע"ח ש"ה (שער סנת"א) פ"ה.

דלחס בנימי מזלא כו' : בלקו"ת אמור לט, ד מצ"ן ע"ז : וכמ"ש במק"מ בפ"י הוורה תרומה דף קג קנה ובהרמ"ז שם. דאין התינוק יודע לקרות אבא כו' עד שיטעום טעם דגן כו' : ברכות מ, א. בחכמה בראש וחכמה בטוף : גסמן לעיל ע' קפת.

ונבלות חכמה של מעלה תורה : ב"ר פי"ז, ה. חכים ולא בחכמה ידיעה : תקו"ז בהקדמה — „פחת אליהו“.

הוא המדע והוא הידוע כו' : רמב"ם הלי יסודי התורה פ"ב הי"י הובא בתניא רפ"ב. פ"ד (ת, סע"א). שעהוהיא פ"ז (טב, ב). ספ"ט (בהגה"ה). להבדיל בין קודש לחול כו' : ראה שמיני י, י. וראה לעיל ע' ת.

עמוד רנג

חמץ תאפינה : אמור כג, יז. כל המנחות באות מצה כו' : מנחות גב, ב (במשנה). כל שאור וכל מחמצת לא תקטירו כו' : ראה ויקרא ב, יא. המלך המרומם לבדו המתנשא מימות עולם : ברכת יוצר. אין עוד מלבדו : ואתחנן ד, לה. אין מלך בלא עם : גסמן לעיל ע' כט. דזלע"ז עשה האלקים וכו' : קהלת ז, יד. לי יאורי כו' : יחזקאל כט, ג. מלכותא בלא תנא כו' : סנהדרין צט, ב. קה, א.

עמוד רנד

דשני כבשי עצרת הן שלמים : ערכין כה, ב. ב' כבשי התמידין הן עולות : פינחס כה, ג. וכבודי לאחר לא אתן כו' : ישעי' מב, ת. מת, יא. כי לא על הלחם לבדו יחיי האדם כי על כ"ל מוצא פי הוי' יחיי האדם : עקב' ה, ג.

עמוד רנה

והקושי' ידוע בכתבי האר"י ז"ל : ראה ל"ת להאריו"ל עה"פ. וראה לעיל ע' יזי"ה. שם ע' מת. וש"ג.

תדשא הארץ : בראשית א, יא. נעשה אדם : שם, כו. וכמ"ש באד"ר באני עלמין כו' ולא אתקיימו עד דאתברי בפרצופא דאדם : הובא גם לעיל ע' מת. וראה זח"ג קלה, א"ב. וירדו בדרגת הים ובעוף השמים כו' : בראשית שם.

כל עוף למינהו . . וכל חיי' ובהמה למינה . . וכל צומח למינהו : ראה בראשית שם, כא. שם, כד. שם, יב.

אדם כלומר אדמה לעליון: **שליה כ, ב.**
רסח, ב. שא, ב. ועוד.
 אתה פוררת בעוז יים: **תהלים עד, יג.**
 תוצא הארץ נפש חיי: **בראשית א, כד.**

עמוד רנב

כאשר האורות דתהו באין בבחי' הכלים
 שאז הן זתיז: **ראה לעיל בדיה והארץ**
 היתה תוהו. **וש"ג**

עמוד רם

בוהר דמאן דנפיל מדרגי' אקרי' מיתה כו':
ראה זחיג קלה, ב.
 שדרכו של איש לחזור אחר אשה: **קידושין**
ב, ב. וראה גדה לא, ב.
 וכמיש במי'א בענין יעקב ועשו כו': **ראה**
תוי"א וישלח כו, א.
 שהשתחוה יעקב ז' פעמי' עד גשתו עד
 אחיו כו': **וישלח לג, ג.**
 נקוד על וישקוהו כו' ויבכו כו': **שם, ד**
ובפרשיי.

פתח במזבח וטיים בשלחן לומר לך מה
 מזבח מכפר אף שולחנו של אדם מכפר
 כו': **ברכות גה, א. וש"ג.**

לחמי לאשי כו' ריח ניחוח להוי' כו':
פינחס כה, ב.

עמוד רסא

וע"כ אמר בזהר דמן הקרבנות מתהנין
 ומתזנין מלאכים וחיות כו': **זחיג רמא, א.**
 וראה אגה"ק סיכ בסופו.

בכהן שהוא מבחי' חסד זחיג כו': **ראה**
ספר הערכים — חבי"ד ערך אהרן סיב סק"א
(ע' ז). וש"ג

נחות דרגא: **יבמות סג, א.**

עמוד רסב

הריח שמשיב את הנפש: **ראה שו"ע אדהיני**
אוי"ח רסצ"ז.

וירח ה' את ריחו הניחח ויאמר לא אוטיף
 עוד לקלל כו': **נח ה, כא.**

ואכלת ושבעת וברכית את הוי' אלקיך כו':
עקב ה, י.

אתם קרוים אדים: **יבמות סא, רע"א. וש"ג.**
 יש ב' אכילות אכילת מזבח ואכילת אדם:
זבחים יג, ב. וש"ג

לא יש בו נטי' ממנה אפי' כמלא נימא:
ראה עירובין כב, רע"א. כתובות מט, ב.
 שש כנפים לאחד כו': **ישעי' ו, ב.**
 במדרש ועוף יעופף עוף זה מיכאל יעופף
 זה גבריאל: **נצמן לעיל ע' לד.**

סבע מורכבת מכמה בחי' ומדריגות שונות:
ראה שמונה פרקים להרמב"ם רפ"ח. לחי"מ
לרמב"ם הל' תשובה פ"ה ה"ד. תניח
תולדות יד, א. שער הבחירה לאדהאמיצ
ספ"ז.

עמוד רנו

כמיש בעי"ח בענין ההפרש בין נקודה וספ"י
 לפרצוף: **ע"ח ש"ל (שער הפרצופים)**
פ"ז.

פני אדם לארבעתן: **יחזקאל א, י.**
 בצלם אלקים עשה את האדם: **ראה בראשית**
שם, כז.

בעי"ח בענין ז' מלכי' דתהו: **ע"ח שער**
הכללים פ"א, ועוד. וראה בהבא להלן —
לעיל ד"ה והארץ היתה תהו.
 וימלך וימת כו': **וישלח לו, לב ואילך.**

עמוד רנז

לעולם יהא אדם רך כקנה כו': **תענית**
כ, סע"א.

דקוב"ה לא שרי' אלא באתר שלים דוקא
 כמיש בוהר בכמה דוכתי': **זחיג צ, ב.**
 שנקי' שלמותא דכולא: **עבודת הקודש ח"א**
רפ"ח.

דלאו מכל אינון מדות כלל: **תקו"ז בהקדמה**
— פתח אליהו.

עמוד רנח

מיכאל וגבריאל . . שר של אש . . שר של
 מים ואין מכבין זאיז כו': **ראה בהנסמן**
לעיל ע' יב העי ד"ה וכמיש.

שם מ"ה מלגיו . . שקיא דאילנא כו': **תקו"ז**
בהקדמה — פתח אליהו.

שאנו מוצאין בספרי הקבלה שבדפק האדם
 כו': **ראה לעיל ס"ע כא ואילך. וש"ג**

ה' בחכמה כו': **משלי ג, יט. וראה בהנסמן**
לעיל ע' רכא.

והחיות רצוא ושוב כו': **יחזקאל א, יד.**
הנקי' בחי' מטי ולא מטי דחכמה: ע"ח
ש"ז (שער מטי ולא מטי).

מראי מקומות וציונים

תתו

זה הווי קוינו לו כו': ישעי כה, ט.
 חויב תרין ריעין כו': זחייב גו, א. חייב
 ד, א.
 עשר ולא תשע, עשר ולא י"א כמיש בטי':
 סיא מ"ד.
 שלפעמי' הדעת נמנה ואז אין הכתר נמנה
 כמיש בעיח: שכיג (שער מוחין דצלם)
 סיח. וראה תויא מביא צא, סעיג ואילך.

עמוד רפז

אש שלמטה . . אש שלמעלה: ראה יומא
 כא, ב.
 אריה דאכיל קרבנן: נסמן לעיל עי כא.
 בחיי לאה ורחל שנקי בווהר בשם תרין
 עלמין עלמא דאתכסיא ועלמין דאתנגליא:
 ראה זחייא קנה, א. ועוד.
 בדבר הי כו': תהלים לג, ו.
 שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל: ויצא
 כט, טז
 אתי מלבנון כלה: שהיש ד, ח.
 שם האחת שפרה ושם השנית פועה מלשון
 פניא שהוא בחיי הדיבור: שמות א, טו.
 וראה סוטה יא, ב. פרשיי עה"ט.
 מיילדות העברי: שמות שם.

עמוד רפז

שמהבל הליב נמשך קול בדיבור והוא יחוד
 קול ודיבור כמיש בווהר בכמה דוכתי:
 ראה זחייא לו, א. חייב לט, א. חייב דכת, ב.
 הינ מנצפיך כו': ראה לעיל עי גת.
 וש"נ.
 ויהי בבקר והנה היא לאה כו': ויצא
 כט, כה.
 וימלוך תחתיו כו': וישלח לו, לג
 ואילך.

עמוד רפח

חמיש בטי' אור החיים: עה"ט אחרי יו, ד.
 וראה לעיל עי קח. וש"נ.
 לחם לבב אנוש יסעד: תהלים קד, טו.
 שחייבי' לברך ברכת המזון רק על הלחם:
 ברכות לו, א. טושיע אויח סקס"ח סיג.
 בחג השבועות נתגלה בחיי אור הכתר כמיש
 בפעיח: שכיג (שער חג השבועות).

האכל יאכל: צו ז, יח.
 שהכנהים אוכלין ובעלים מתכפרין: פסחים
 גט, ב. וש"נ.
 בוהר ע"פ כי עג שולחן המלך כו': שיב
 ט, יג. זחייב קנו, ב ואילך.
 כמיש במיא ע"פ צדיק אוכל לשובע נפשו
 כו': משלי יג, כה. וראה לעיל עי לב. עי
 לרלו.
 ועי בטי' לק"ת: להאריז"ל.

עמוד רפג

והנה תחילה יש לבאר כו': בהבא להלן —
 ראה גם להלן עי שנו"שנן.
 כרחל לפני גוזזי' נאלמה: ישעי גג, ז.
 רחל סבכה על בני': ירמי לא, יד.
 ורחל באה עם הצאן אשר לאבי' כי רועה
 היא ואמר בוהר כו': ויצא כט, ט.
 זחייג קפו, סעי"א.
 כמיש בוהר ע"פ הנה מתתו שלשלמה כו'
 בשערהא אחידן: שהיש ג, ז. זחייג ט, ב.
 שהן בחיי' לאה ורחל . . וצריך להמתיק דינין
 הקשין: פעיח שיה (שער הציצית) סיג.
 ועיין ברמיזין לזחייג ר"פ צו.
 ולרש אין כל כ"א כבשה אחת בחיקו
 תשכב: שיב יב, ג.
 תעשה לשון תיקון: ראה ב"ר סי"א, ו
 ובפרשיי שם.
 ועשתה את צפרני' כו': תצא כא, יב.
 מיש בעיח דבחי' או"א מלבישים לזרועות
 דא"א: ראה ע"ח שייד (שער או"א) סי"א.
 שטי"ו (שער הולדת או"א) סי"ו. שכיט
 (שער הגסירה) סי"ו. וראה ג"כ בהנסמן
 בלקי"ת אמור לט, רע"א.
 אני בינה לי גבורה כו': משלי ח, יד.

עמוד רפד

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

עמוד רפה

הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל: זחייג
 קלה, א. וראה שבת קנו, א. ובכ"מ.
 חכמות בחוץ תרונה חכמות תרין כמיש
 בוהר: משלי א, כ. זחייא קמא, ב.
 אמצאן בחוץ אשקך כו': שהיש ח, א.

חסה כ"ב אתחין כידוע : זח"ג קסה, ב.

עמוד ערב

צר צורה בתוך צורה : ברכות י, א. מגילה יד, טע"א.

אין צור כאלקינו כו' : ש"א ב, ב.
אשה כי תזרע וילדה זכר : תוריע יב, ב.
מבשרי אחזה כו' : איוב יט, כו. וראה אגה"ק רטס"ו.

ויצא כברק חיצו : זכרי"ט, ט, יד.
עיבור יניקה ומוחין : ראה ע"ח שכ"ז (שער עיבור יניקה ומוחין). וראה תו"א יתרו סח, ג. סהמ"צ להצ"צ מצות קרבן פסח. ובכ"מ.

לפי שכלו יחולל איש כו' : משלי יב, ח.

עמוד רע"ג

וכמ"ש במ"א שגי' אלה עיבור יניקה ומוחין נקי' מוטבע מורגש מושכל : ראה מאמרי אדמו"ר הוקן — אתהלך לאוניא ע"י קעו"י אוה"ת ואתחנן ע"י שלה.

קודש מלה בגרמ"י כו' : זח"ג צד, ב.
מה שמו ומה שם בנו כו' : משלי ל, ד.

עמוד רע"ד

בינה הנקי' אם הבנים : ראה בהנסמן לעיל ס"ע קמו.

יש בכלל מאתים מנה : ב"ק עד, א. ב"ב מא, ב.

עמוד ערה

ואחר ילדה ב"ת ותקי' שמה דיניה דינא דמלכותא כו' : ראה בהנסמן לעיל ע"י קצט. כאמ"ה בת"ה : יחזקאל טז, מד.

עמוד רע"ו

דברר ה' שמים נעשו כו' : תהלים לג, ו.
ועלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עולמות כו' : שה"ש ו, ח. זח"ג עא, ב. הקדמת ת"ז קרוב לסופה. וראה ג"כ זח"ג נח, ב.
מעשה זאתו חסיד ששמע שתי רווחות מספרו כו' : ברכות יח, ב.

עמוד רע"ז

כתרגום לנפש ח"י לרוח ממלא כו' : ת"א בראשית ב, ז.
זכור ושמור דביבור א' נאמרו : מכילתא (הובא בפירש"י) עה"פ יתרו כ, ח. וכ"ה

עמוד רמ"ט

בכתבי האר"ז"ל שאמר האר"ז"ל דפ"א ראה בחלוס והשיג השגות ברזין דאורייתא שה"י צריך להביאם בכתב משך שישים שנה כו' : בפע"ח שט"ז (שער ק"ש שעהמ"ט) מ"א : מ' שנים. וכ"ה בלקו"ת ד"ה זה (לט, ג). וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשה"מ תש"א ע' 133. וראה במ"מ לשה"מ תקס"ד ע' רג.

והחכי תח"י : קהלת ז, יב.

זהו פ' בלק : גרשם עליו בגוכתי"ק אדמו"ר הצ"צ : נדפס — בב"ארה"ז בלק קג סע"א ראיך, ונחלק כאן לסעיפים. הגהות וקיצורים לדי"ה זה נדפסו בב"ארה"ז להצ"צ כרך ב ע"י תתקצט ואיך. וראה שם לספני ע"י תתקצב ואיך.

כי מראש צורים אראנו : בלק כג, יט.

עמוד ער

תלת גו תלת כו' : ראה ע"ח שער הכללים פ"ב. זח"ב ג, א.

ומגבעות אשורנו : בלק שם.

ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י. וראה זח"ב קכג, ב. ח"ג רצ, ב. ובכ"מ.

עובר ירך אמו הוא : חולין נח, א. וש"ג. ואינו אוכל אלא מה שאמו אוכלת כו' : נדה ל, ב.

תבונה בן ובת : זח"ג רצ, ב. ע"ח שט"ז (שער הזיווגים) פ"ד. ש"ד (שער אח"ט) פ"ה. הובאו בתניא ספס"ז בהגה"ה.

עמוד רע"א

אראנו מרחוק : ראה איכ"ר רפ"ה. כונן אשורי כו' : תהלים מ, ג.

בינה עצמה שנקי' רחובות הנחר : זח"ג קמב, א. ע"ח ש"ח (שער דרושי נקודות) פ"ד. וראה לקו"ת שה"ש לט, ב.

הולד שראשו מקופל ב"ן ברכיו כו' : גדה שם.

ב"ה מתירין לפי ששכלם מטה כלפי חסד : ראה לעיל ע"י ח. וש"ג.

כמ"ש ויולד בדמותו כצלמו כו' : בראשית ה, ג.

מראי מקומות וצינונים

תתמ

דחויא קשיר רגגלוהי דנוק' כו' : נסמן לעיל ס"ע קנז.

ערו ערו עד היסוד בה כו' : תהלים קלו, ז. בניי בכוריי ישראל : שמות ד, כב.

אור הזרוע לצדיק חי עלמין : תהלים צו, יא. וראה זח"א ו, א, קסד, א. ח"ב קלה, א. ועוד. סידור קצא, א. ובכ"מ.

אפי' אתה מתמלא עליהם עברה כאשה עובריה כו' : ברכות כט, ב.

ובפשעכם שולחה אמכם כו' : ישעי' ג, א. וראיתן על האבנים כו' : שמות א, סז.

שהירכים מצטנני בשעת לידה כו' : סוטה יא, ב. שמורר פ"א, יד. וראה ע"ח ש"כ (שער המוחין) פ"ג.

עמוד רפ

פנימי' בינה . . שנק' עלמא דחירות : ראה בהגסמן בלקו"ת ר"ה גז, ג.

וגם נקי יין המשומר ממגע נכרי' : ראה לעיל ע' קמ, וש"נ.

כי חק לישראל כו' : תהלים פא, ה. חק נתן ולא יעבור כו' : שם קמה, ו.

אשיה מספרת עם בעליה במשמר השלישי : ברכות ג, א.

לחם חוקי : משלי ל, ת. ואכלו לחם חוקם כו' : ויגש מו, כב.

ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותי' : משלי לא, טו.

ז' נערות דאסתו הראויות לתת לה כו' : אסתר ב, ט.

חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם : ברכת קידוש לבנה, מסנהדרין מב, א.

שרפים עומדים : ישעי' ו, ב.

עצי שטים עומדים : תרומה כו, טו. וראה לעיל ע' יז ובהגסמן שם.

פני ארי' . . אל הימין . . פני שור . . מהשמאל : ראה יחזקאל א, י.

עמוד רפא

קיץ וחורף קור וחום כו' לא ישבותו : גח ח, כב.

ומטם יפרו והיו לד' ראשים : בראשית ב, י. וראה זח"א כו, ריש ע"ב.

ויעמידה ליעקב לחק כו' : תהלים קה, י. איהו וחיוהי וגרמוהי חז' : ראה הקדמת

בספרי עה"ס תצא כב, יב. ר"ה כו, א. שבועות כ, ב. ירושלמי גדרים פ"ג ה"ב. אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך : תהלים ב, ז.

עמוד רעח

מ"י בריה אליה : ישעי' מ, כו. אותיות מ"י אליה . . אלקים : תקו"ז

תמ"ט (פה, ב). זח"א ב, א. פלג אלקים : תהלים סה, י. וראה לעיל ס"ע קב, וש"נ.

מ"ט שערי בינה : ראה ר"ה כא, ב. שלעליוני' נדמה להם למטה : סוטה יד, א.

שביל דיקק זבי' עייל אבא ואימא : ראה זח"ג רעא, סע"א.

נתיב לא ידעו עיט : איוב כה, ז. וראה הערת כ"ק אהמור"ר שליט"א בטה"מ הי"ש"ת ע' 10.

חד מאינן פלאות חכמה כמו שפ"י רב המנונא טבא : זח"ג קצג, ב.

כי עשית פלא : ישעי' כה, א. וכמ"ש במ"א : להלן ע' שסו ואילך.

בטיי הבן בחכמה וחכם בבינה : ס"י פ"א מ"ד.

אתי מלבנון כלה : שה"ש ד, ת. דתרין נוקבין פריש שלמה כו' : ראה בהגסמן לעיל ע' קי.

עמוד רעפ

והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו ובחבורתו נרפא לנו כו' : ישעי' גג, ה.

הביטו אל צור חצבתם : שם נא, א. גלו לאדום שכינה עמהם כו' : ראה ספרי עה"פ בהעלותך י, לה. מסעי לה, לד.

סוכת דוד הנופלת : עמוס ט, יא. אימתי אתי בר נפלי : סנהדרין צו, סע"ב.

עת אשר שלט האדם באדם לרע לו : קהלת ת, ט. וראה זח"ב צה, ב. פורס שט"ז

פ"ז. אוה"ת ג"ך כרך ב' ע' א'קכט. לאום מלאום יאמץ ולא נתמלאה צור . . אלא

מחורבנה של ירושלים : תולדות כה, כב. פרשיי עה"פ. וראה גם זח"ב רלו, א.

רמ, א. שרגלי' יורדות מות : משלי ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, ב ואילך.

תקו"ז (ג, ב). וראה בהנסמן לעיל ריש ע' ריא.
מועדי הוי' : אמור כג, ב. כה, מד.

עמוד רפב

למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' : ראה תקו"ז תי"ט (מ, ב). סוף תנ"ז. ז"ח יתרו (לד. סע"ג).

אנת הוא חד ולא בחושבן כו' : תקו"ז בהקדמה — פתח אליהו.

אור החסד בכלי הגבורה . . ואור הגבורה . . בכלי החסד כמ"ש בע"ח בשער מול"מ : פ"ב. וראה זח"א סו, רע"א ובמק"מ שם.

עושה השל"ו במרומיו כו' : איוב כה, ב. וראה בהנסמן לעיל ע' יב.

הפך ים ליבשה : תהלים סו, ו. שמתני חול גבול לים : ירמ"ה כב.

צדיק מושל ביראת אלקים : ש"ב כג, ג. מי שאמר לשמן כו' : תענית כה, א.

שהמלי נק' טיפור והבינה נק' ספר והחכמה נק' סופר כמ"ש אי" סופר כו' : ישע"ה לג, יח. וראה ס"י פ"א מ"א. תנ"א שמות גב, ג ואילך. לקו"ת סוכות ט, א ואילך.

וראה גם מאו"א ט, כא.

אז ראה"ה . . ויספרה : איוב כה, כו. למילדות העבריות . . שפרה שמשפרת הולד

כו' : שמות א, טו. סוטה יא, ב. שמור" פ"א, יג. פרש"י עה"פ.

עמוד רפג

שלש"י ושלשת ימים שתשב על דמי טהרה : תורניע יב, ד.

והפכתי אבלם לששון כו' : ירמ"ה לא, יב. דרשב"י ניצוץ משה שהוא בח"י משיח :

ראה הגה"ה בסוף הקדמת הזוהר (יה, סע"ב). שלח נא כו' : שמות ד, יג.

הן עם לבדד ייטו : בלק כג, ט. ישראל עלו במחשבה : ראה ב"ר פ"א, ד.

זח"א כו, א.

ישראל לי ראש : הובא בדרמ"צ מצות ציצית (טו, ב) בשם הזוהר. וראה שער הפסוקים להארז"ל עה"פ וישלח לב, כט.

עמוד רפד

ויצא חוטר מגזע ישי : ישע"ה יא, א.

עמוד רפח

זח"ן מימין ובג"ה משמאל : ראה זח"ג קנב, ב. פרוס ש"ו (שער סדר עמידתן) פ"א. העצמי' מן האב כו' מן הלבון והבשר מן האודם שבאם כו' : גדה לא, א.

והחכמה מא"י"ן תמצא : איוב כח, יב. אשרי משכיל אל דל כו' : תהלים מא, ב.

ודלת ראשך כארגמן כו' : שה"ש ז, ו. דלותי ולי יהושיע : תהלים קטו, ו.

כידוע בפ"י נער ונערה כל כליה כו' : ראה לעיל ע' גג ואילך. וש"נ.

דעד זלא קבילת דכר נק' נער חסר ה"א : זח"ב לח, ב. ע"ח שליה (שער הירח) פ"ב.

עיני כל : תהלים קמה, טו. ההפרש בין צדק לצדקה : ראה לעיל ע' ריא. וש"נ.

צדק איהו דין : תקו"ז בהקדמה — פתח אליהו.

שט הגדולה לאה . . ושם הקטנה רחל כו' : ויצא כט, טז.

עמוד רפז

והאדם ידע את כו' : בראשית ד, א. ה' בודד ינחנו ואין עמו כו' : האזינו לב, יב.

ובגוים לא יתחשב : בלק כג, ט. דיעקב לא מת כו' : תענית ה, ב.

אברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו : פסחים נו, א. ויק"ר פל"ו, ה. ספרי

עה"פ ואתחנן ו, ד. האזינו לב, ט. ברכה לג, ב.

כי לא מחשבתי מחשבותיכם כו' : ישע"ה גה, ח.

עמוד רפז

הני דדוקי אלף בית אלף בינה גימל דלית גומל זלים כו' : שבת קק, א.

הבל המה מעשה תעותעים : ירמ"ה י, טו. שם נא, יח.

כרחל לפני גוזזי נאלמה כו' : ישע"ה גג, ז. מי מנה עפר יעקב ומספר רובע ישראל :

בלק כג, י.

וימ"ן להם המלך : דניאל א, ה. ומשלוח מנות כו' : אסתר ט, יט.

מראי מקומות וציונים

תתיא

שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט : סנהדרין צט, ב.
מה אשיב לה' כל תגמולוהי כו' : תהלים
קטו, יב.

בזוהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות
וי"ו : יהושע ב, יב. זח"ג ב, א. וראה
זח"א, ב, ב.

בזוהר בפ"י יקו המים מתחת השמים אל
מקום אחד : בראשית א, ט. זח"א יח, א.
ועוד.

אין קישוי אלא לדעת כו' : יבמות גג, ב.
נו"ה הן לבר מגופא : זח"א כא, ב.

עמוד רצא

מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן כו' :
ישעי מ, יב.

מי אטף רוח בחפניו . . ומי הקים כל
אפסי ארץ : משלי ל, ד.

המוציא במספר צבאם : ישעי מ, כו.
מונה מספר לכוכבים : תהלים קמו, ד.

והי' מספר בניי' כחול היס כו' : הושע
ב, א.

זהר פ' בלק : ד"ה זה (בשנינויים) עם קיצורים
והגהות — נוספ בבאיאוו"ז להצ"צ ע'
תקיג ואילך.

זהר פ' בלק : קצג, ב.
ה' אלקי ארומסך אודה סמך כו' : ישעי
כה, א.

עמוד רצב

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
ונקי כ"ח מ"ה : זח"ג כח, א. לה, א. תקו"ז
בהקדמה (ד, א) ועוד.

חרין רעין דלא מתפרשין : זח"ב גו, א.
זח"ג ד, א.

ויצא כברג חיצו : זכרי ט, יד.
ואני שלשת החצים צידה אורה : שי"א כ, כ.
מבשרי אחזה : איוב יט, כו. וראה אגה"ק
רסט"ו.

עמוד רצג

אור דרוע לצדיק כו' : תהלים צו, יא.
שא"ל הקדב"ה ללבנה לכי ומעטי כו' :
תולין ט, ב. וראה זח"א כ, א. ח"ג רמו,
ב. רע"א, ב.

שבעי"ח בכמה דוכתי אמר דבחי' מלי דאצי'
נעשה עתיק לבריאה : ראה ע"ח שמ"ו

עמוד רפח

מי דקיימא לשאלא כמ"ש כי שאל נא לימים
ראשונים ז"ת דבינה כמ"ש בזהר בכמה
דוכתי : ואתחנן ד, לב. זח"א א, ב.
ח"ב קנו, ב. ועוד. וראה לעיל ע' קב
ואילך.

בזכמה בינה בית : משלי כד, ג. וראה
בהנסמן לעיל ע' רמח.

הכל תלוי במזל אפ"י ס"ת בהיכל : זח"ג
קלו, א. וראה שבת קנו, א. ובכ"מ.

כמ"ש בפרדס : שער האותיות ספ"ג. וראה
תו"א לך לך י"א, ג. ועוד.

בזוהר בפ"י יום ליום יביע אמ"ר אש מים
רוח : תהלים יט, ג. וראה ספר הערכים —
חב"ד ערך אור מים רקיע ס"ג סק"ב.
ושי"ג.

עמוד רמג

מי יתנך כאח לי כו' : שה"ש ה, א.
וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת
אמי וחתי לי לאשה : וירא כ, יב.

אבא יסד ברתא : זח"ג רנח, א. ובכ"מ.
והוכן בחס"ד כסא : ישעי טו, ה.

מי יום קודם היצירה מכריזין בת פ' כו' :
סוטה ב, א. סנהדרין כב, א.

ויבן ה' אלקים את הצלע : בראשית ב, כב.
כי ב"י ה' צו"ר עולמיים : ישעי כו, א.

עפר אשר בקרקע המשכן : גשא ה, יז. וראה
אוה"ת חיי שרה קיח, ב. אוה"ת בלק
ע' התקיסט. ובכ"מ.

אסתר קרקע עולם כו' : סנהדרין עד, ב.
דלא קאים איניש אדעתא דרבי' עד מי שנין
כו' : ע"ז ה, ב.

עמוד רצד

שלושה עדרי צאן רובצין עלי' שהוא בחי'
נה"י שרובצין על בחי' המלי' : ויצא כט,
ב. וראה זח"א קנא, ב (בס"ת).

ונטכו רביעית ההין כו' : מינחס כח, ז.
אחת מצלעותיו : בראשית ב, כא.

דלית ל"י מרגמי' כלום : ראה זח"א קלה,
ב. רמט, ב. זח"ב רטו, א. ובכ"מ.

אם יחזיק במעווי יעשה שלום לי . . ושלום
יעשה לי : ישעי כו, ה.

יודעת כי שלום אהלך כו' : איוב ה, כד.

עמוד רצט

וקולה לא ישמע כלל רק שפתי נעות כו' :
ש"א א, יג.

אדני שפתי תפתח כו' : תהלים נא, יז.
בפע"ח דבש"ע עליות זז"ן מהיכל אימא : ראה
פע"ח ש"ט (שער העמידה).

המשמיע קולו בתפילתו הי"ד מקסני אמנה :
ברכות כז, ב. שר"ע אדה"ז או"ח סק"א
ס"ב.

מקצה השמים אתה שואל . . ועד קצה
השמים : חגיגה יא, סע"ב.
כי שאל נא לימים ראשונים : ואתחנן ד, לב.

עמוד ש

הולד שבמעי אמו שמקבל שפעו בהעלם
ממה שאמו אוכלת כו' : ראה גדה ל, ב.

עמוד שא

וא"י מקום בינה : איוב כה, יב.
אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה כו' :
שם, כב.

אתה כהן לעולם : תהלים קי, ד.
שאהבה התלו"י בדבר כאשר בטל דבר בטלה
האהבה : אבות פ"ה מט"ו.

יעננו ביום קראינו כו' . . ימלא ה' כל
משאלותיך : תהלים כז, ירו.

תלמיד המחכים את רבו בשאלותיו כו' :
חגיגה יד, א.

דהאבות הן המרכבה : ראה ב"ר פמ"ז, ו.
ספ"ב ו. זח"א ר"י, ב. ח"ג רנז, ב.
קפב, א.

עמוד שב

יוסם יצווה ה' חסדו : תהלים מב, ט.
בוהר במ"א דנקי ענני דאהרן דאזיל עם
כולהו יומין : ראה זח"ג קג, ב.

כי אמרתי עולם חסד יבנה : תהלים פט, ג.
והוכן בחדס כסאו כו' : ישע"י טז, ה.
כמ"ש וקדשתו כו' : אמור כא, ח.

בינה דאצילו תשנקי עלמא עילאה עולם
החירות כו' : ראה בהגמ"ן בלקרית ר"ה
נז, ג.

ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם :
תהלים מא, יד.

(שער כסא הכבוד) פ"ב. פ"ה. פ"ו. ש"ו
(שער העקודים) פ"ב.

וכמ"ש בע"ח דאור אבא שורש כל האצ"י
כו' : ע"ח שמ"ב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג.

עמוד רצד

שחורה אני ונאווה כו' : שה"ש א, ה.
באות יו"ד דלית ב"י חירא כלל כו' : זח"ג
קצא, א. וראה תקו"ז בהקדמה (י, א).

עמוד רצה

ותבן ותפול לפני רגליו כו' : אסתר ח, ג.
ותרם כראם קרני כו' : תהלים צב, יא.
כתועפות ראם לו : בלק כג, כב. כז, ח.

עמוד רצו

מלפני אדו"ן . . חולי ארץ . . ההופכי הצור :
תהלים קיד, דח.

אור צח אוכס הוא : תקו"ז ת"ע (קלה, ריש
ע"ב). וראה לעיל ע"י קעס. וש"נ.

יהי צחמתא לחכימין : דניאל ב, כא.
בנ"ח אור אבא יונק ממזל החי : גסמן לעיל
ע"י קעב.

עמוד רצז

אלקי חיים ומל"ך עולם : ירמי' י, י.
להנחיל אוהבי י"ש : משלי ח, כא.

ונהר יוצא מעדן כו' : בראשית ב, י. וראה
זח"ב כקג, ב. ח"ג רצ, ב. ובכ"מ.

עמוד רצח

כמ"ש בוהר ע"פ ועבד הלוי הוא : קרח
יח, כג. זח"ג קעה, ב.

הנקי מ"י דלא קיימא לשאלה כו' כמ"ש
בוה"ר בכמה דוכתי : גסמן לעיל ע"י רפת.
פלג אלקי' כו' : תהלים סה, י.

ה' בחכמה יסד ארץ . . כונן שמים בתבונה :
משלי ג, יט.

קלא פנימאה דלא משתמע כמ"ש בוהר בכמה
דוכתי בפ"י הקול קול יעקב : תולדות
כו, כב. לע"ע לא מצאתיו בוהר ע"ס
זה אבל נמצא הוא בזח"א ג, ריש ע"ב.
ר"י רע"א.

שתי רוחות מספרים כו' : ברכות יח, ב.

עמוד שז

ואנכי עפ"ר ואפ"ר : וירא יח, כו.

עמוד שח

שאור הכתר הוא בחי' ממוצע . . כמ"ש בע"ח : ראה ע"ח שכ"ג (שער מוחין דצלם).

עמוד שפ

אנכי ולא יהי' לך בדיבור א' נאמרו : מבילתא עה"פ יתרו כ, ת. וראה מכות כו, א. ובכ"מ.

כחשיכה כאורה : תהלים קלט, יב. בחכמה אתברירו : נסמן לעיל ע' לב. להבדיל בין קודש לחול ובין טמא לטהור כו' : ראה שמיני י, י.

כיב אתוין דאורייתא שנק' חסיה כמ"ש בזהר : זח"ג קפח, ב.

בני בכורי ישראל כו' : שמות ד, כב. וז"ש בזהר דלתת קשרין הן כו' : ראה זח"ג ע"ג, א.

ביני לבין בניי אות היא כו' : תשא לא, יו.

עמוד שי

בדניאל ועתיק יומין יתיב כו' מלכותי מלכות עלם כו' : דניאל ז, ט"כו.

ה' ימלוך לעולם ועד : בשלח טו, יח. ולאום מלאום יאמץ : תולדות כה, כג. אמלאה החרבה לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים : יחזקאל כו, ב. פרשי עה"פ תולדות כה, כג. וראה פסחים מב, ב. מגילה ו, א.

בוהר בפ"י מה תצעק אלי בעתיקא תליא : בשלח יז, טו. זח"ב מה, א. ויעש דוד שם : ש"ב ה, יג. שם כבוד מלכותו : ראה פסחים נו, א. יומא לה, ב (במשנה).

כתיר עליון איהו כתיר מלי' : תקו"ז בהקדמה — „פתח אליהו“.

כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן כו' : ישע"י כה, א.

בגמרא (דהני דדק' כו') מאי אל"ף ב"ית אל"ף ביניה : שבת קד, א.

עמוד שג

על דברתי מלכי צדק : תהלים קי, ד. ובת אי"ש כהן : אמור כא, ט.

וכהן גדול הוא בבחי' חסד דאבא כמ"ש בע"ח : ראה זח"א רנו, ב. ח"ג מה, ב.

קמא, ב. ועוה. בדבר ה' שמים נעשו כו' : תהלים לג, ו. דבר מלך שלטון : קהלת ה, ד.

ממצוא חפצך ודבר דבר : ישע"י נה, יג. חסד דרועא ימינא כו' : תקו"ז בהקדמה — „פתח אליהו“.

להחיות רוח שפלים : ישע"י נו, טו.

עמוד רש

ומלכי צדק מלך שלם כו' : לך לך יד, יח. ויהי האדם לנפש ח"י : בראשית ב, ז.

עמוד שה

ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור : שם א, ג. למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' : תהלים ל, יג.

אלקי' אל דמי לך כו' : שם טג, ב. בוהר דקארי תדיר לנהורא עילאה כו' : ראה זח"ב קמ, א. ח"א קעה, ב. עז, ב. פו, ב.

דוד שנק' רגל רביעאה לאבות : זח"א רמח, ב. ח"ג רסב, ב. ובכ"מ.

כי אהבת נפש אהבתו כו' : ש"א כ, יו. נשבע ה' ולא ינחם : תהלים קי, ד. ושמר ה' לך את הברית והחסד אשר נשבע לאבותם : ראה עקב ז, יב.

נעוץ תחלתן בסופן כו' : ס"י פ"א מ"ז. אין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו : ראה בהנסמן במ"מ לסה"מ תקס"ד ע' קכב. להניח ברכה אל ביתך : יחזקאל מד, ל.

עמוד שז

כי אתיה אבינו כו' : ישע"י סג, טו. וראה בהנסמן לעיל ריש ע' סא.

ואתה מחי' את כולם : נחמי' ט, ו. בס"י מכאן ואילך צא וחשוב כו' : ס"י פ"ד מ"י"ב (מ"ט"ז נוסח הארז"ל).

ב"וד נברא העוה"ב : מנחות כט, ב.

הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הישית
ע' 10.

לפוס שיעורא דילי' : ראה זח"א קג, ריש
ע"ב.

דלא קאים איניש אדעתי' דרבי' כו' : ע"ז
ה, ב.

עמוד שמו

ואת המשכן תעשה יו"ד יריעות כו' . .
חמישים לולאות תעשה ביריעה האי' :
תרומה כו, א"ה.

ותחסרוה מעט מאלקי' : תהלים ה, ו.

זה משה שלא זכה לשער הנו"ן : ראש
השנה כא, ב.

ורק במותו זכה אלי' : של"ה ס"ם ואתחנן
(שסט, א"ב). וראה הערת כ"ק אדמו"ר
שליט"א בלקו"ש ח"יד ע' 451.

ולא ידע איש את קבורתו : ברכה לד, ו.
לעליונים נדמה להם שהוא למטה כו' :
סוטה יד, א.

פלא יועץ : ישעי' ט, ה.

הערבות שא"ן בהם לא טעם ולא ריח :
ויקרא רבה פ"ל, יב.

עמוד שיז

אל עליון גומל חסדים כו' ומביא גואל
לבני בניהם פי' בני בניהם בחיי נו"ה :
פעי"ח שי"ט (שער העמידה) ס"ג.

וכמ"ש במ"א : לקו"ת מסעי צ, ג.
במ"י שבת : כ, א.

והאח לפניו מנוערת כו' : ירמי' לו, כב.
ונחננו מ"ה : בשלח טז, ז.

בורא ניב שפתים כו' : ישעי' נז, יט.
אומן את הדס"ה : אסתר ב, ז.

כאמה כבתה : יחזקאל טז, מד.

לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו' : נסמן
לעיל ע' כד.

עמוד שיה

וקול התור נשמע בארצנו כו' : שה"ש ב, יב.
שם האחת שפרה שמשפרת לולד כו' : שמות

א, טו. סוטה יא, ב. שמו"ר פ"א, יג.
פרשיי עה"ם.

בראשית ברא : בראשית א, א.

עמוד שיא

זכרהו על הי"ן בקידוש : פסחים קו, א.

שביל דק"ק דבי' עייל אבא ואימא כו' : ראה
זח"ג רע"א, סע"א.

בחכמ"ה יבנה בי"ת : משלי כו, ג. וראה
בהנמ"ן לעיל ע' רמח.

בוהר בראשית דאבא אמר לאימא : ראה זח"א
כב, א.

פלא שהוא היפך אותיות דאלף : ראה
תקו"ז ת"ע (קלה, א).

עמוד שיב

כי יפלא ממך דבר כו' : שופטים יו, ח.
ג' רישין דאתגלי' דא לגו מן דא כו' : זח"ג
רפח, סע"א.

דאור של ז' ימי בראשית לא הי' העולם
יכול לקבלו ונזנו לצדיקים כו' : ראה
ב"ר פ"ג, ו. ירושלמי ברכות פ"ח הי"ו.

והיכן נזנו בתורה : ז"ח רות (סה, ב).

דאורייתא מחכמה עילאה נפקת : זח"ב פה,
א. קכ"א, א. ח"ג ס"א, א.

אודך כי עשית פלא : ישעי' כה, א.

עמוד שיג

ומ"ה בגי' אדם : ראה סדרס שעה"כ בערכו.
מאור"א א, קסו. ובכ"מ.

כתפארת אדם כו' : ישעי' מד, יג.

חזוה תקיעה בלבא מטטרא דא ובכי' מטטרא
דא : זח"ב רנה, רע"א. ח"ג עה, א. הובא
בתניא ספ"יד. אגה"ת רפי"א.

מה שמו ומה שם בנו : משלי ל, ד.

ויברא ה' אלקי' את האדם בצלמו כו' :
בראשית א, כז.

אם הבנים : תהלים קיג, ט.

עמוד שיז

העליון צימצמו לקבל רק להשפיע : בביאור הי"ן
להצ"צ ע' תקלג : העליון צמצמו לקבל
והוא כזי להשפיע אח"כ גקי משפיע.

שם מ"ה מלגו דאיהו אורח האצ"י : תקו"ז
בהקדמה — "פתח אליהו".

עמוד שמו

נתיב לא ידעו עיט : איוב כה, ז. וראה

עמוד שכא

כפי בהמה המקשה דאין אבר מוליד אבר :
ראה חולין סח, סע"ב.
כי אבן מקיר תועק כו' : חבוק ב, יא.

עמוד שכב

אני הוי' לא שניתי כו' : מלאכי ג, ו.
אתה הוא קודם שנברא כו' : ראה לעיל
ע' רטז בהערות.
עשר ולא תשע כו' : ס"י פ"א מ"ד.

עמוד שכג

מהלך ת"ק שנה : תגיגה יג, א.
אם תוכל לספור אותם : לך לך טו, ה.
לפני אחד מה אתה סופר כו' : ס"י פ"א
מ"ז.

בע"ח בכמה זוכתי : ראה לקר"ת ד"ה להבין
מ"ש באוצ"ח — ויקרא (הוספות) גא, ב.

עמוד שכד

חרש חכם : ישע"י מ, כ.
חושב מעשה רוקם : ראה ויקהל לה, לה.
מקודי לה, כג.
ששיחת ת"ח צריכה לימוד : סוכה כא, ב. ע"ז
יט, ב.

ועליהו לא יבול : תהלים א, ג.
שנקי נובלות חכמתו : ראה ב"ר פ"ז, ה.
זכים ולא בחכמה ידיעא : ת"ו בהקדמה
— „פתח אליהו“.

הוא המדע כו' : רמב"ם הל' יסודי התורה
פ"ב ה"י, הובא בתניא רפ"ב, פ"ד (ת,
סע"א) שעהויה"א פ"ז (פב, ב). ספ"ט
(בהגה"ה).

ובכ"ז יובן המאמר הידוע בהתחלת הזוהר
בריש הורמנוותא : זח"א טו, א. — בכתי
416 (קכה, ב), שם נמצא ד"ה בכתי
מעתיקי, ציין המעתיקי על צד הגליון :
ע' בספר שערי אורה שער הפורים
מ"ו.

ויש במאמר זה ב' פירושי' בכתיב האר"ז :
ראה גם לעיל ע' עת.

עמוד שכה

שרגא בטיהרא כו' : חולין ס, ב. וראה שבת
סג, א.

כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.
באתי לגני כו' : שה"ש ה, א.
במופלא ממך אל תחפור כו' : ראה חגיגה
יג, א. וח"ב ער, ב, ב"ר פ"ח, ב.

עמוד שימ

מה העדות כו' : ואתחנן ו, כ.
מאת ה' היתה זאת היא נפלאות : תהלים
קיה, כג.

להבין ענין ענול"י ויושר : ראה גם ד"ה זה
בסה"מ תקס"ב ע' מו ואילך. בונה ירושלים
סקט"ז.

ואח"כ האיר רק בבחי' קו דק כו' כמ"ש
בע"ח : ש"א (שער עגולים ויושר) ענף ב.
משלשלין פירות דרך ארובה כו' : ביצה לה,
ב (במשנה).

כתר עליון נק' עילת העילות : תקו"ז
בהקדמה — „פתח אליהו“.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
דברד ה' שמים נעשו כו' : תהלים לג, ו.

סוף מעשה במח' תחילה : פיוט „לכה דודי“.
בע"ח דמבחי' מל' שבעליון נעשה כתר
לתחתון : ראה ע"ח שמי' (שער כסא
הכבוד) פ"ב, פ"ה, פ"ו, ש"ו (שער העקודים)
פ"ב.

דלית מח' תפיסא ב"י כלל : תקו"ז בהקדמה
— „פתח אליהו“.

סתיוו דכל סתימו : ראה וח"ב פט, א.
תקו"ז שם, ובכ"מ.

עמוד שכז

בפ"י ענין אור א"ס : ראה בסה"מ תקס"ב
ע' רעט. ובד"ה וילך — תרס"ו ע' קסה.
קצת המקובלים : הרמ"ק, וראה בד"ה הנ"ל
שם ואילך.

אור א"ס למעלה עד אין קץ למטה עד אין
תכלי' כו' : ראה תקו"ז תייט (מ, ב).
סוף תנין. ז"ח יתרו (לד סע"ג).

אתה אחד . . . ושמן . . . אחד : גוסת תפלת
מנחה דש"ק.

אתה קדוש ושמן קדוש : גוסת תפלת שמו"ע.
קודם שנברא העולם ה"י הוא ושמו בלבד :
פד"א פ"ג.

מבשרי אחזה אלויה : איוב יט, כו. וראה
אגה"ק רס"ז.

הוא מקומו של עולם : ב"ר פס"ח, ט. זח"ג
רמב, א. ובכ"מ.
דלא קאי' איניש אדעת' דרבי' עד מ' שנין .
ע"ז ה, ב.

עמוד שכו

במס' סנהדרין : ראה סנהדרין לה, א.

עמוד שכח

שלא ישנו תלמידי' הבאי' אחריכם מ'י'
הרע'י כו' : אבות ס"א מ"א.
הלא את השמ"י ואת הארץ אני מל"א : ירמ'י
כג, כד.

עמוד שכט

כחשיכה כאורה כו' : תהלים קלט, יב.
נקודה ספ"י פרצוף : ראה לעיל ע' רגו. ע"ח
ש"ל (שער הפרצופים) מ"ו. לקו"ת אמור
לו, ד. שרש מצות התפלה פרק מו.

עמוד של

למען תזכרו : ראה במדבר טו, מ. כמה
ענינים שבמאמר זה וביאורו נתבארו ב"דה
אני ה' אלקיכם בלקו"ת שלח מו, ד.
וראה ג"כ בשאר דרושי מ' ציצית בלקו"ת
שם, ובאוה"ת שם. וראה בהנסמן להלן
ריש ע' שמא.
וראיתם אותו וזכרתם : שם לט.
אני ה' אלקיכם . . . אני ה' : שם מא.

עמוד שלא

כידוע בפי' תוכן רוחות ה' : משלי סז, ב.
וראה תוספתא יבמות ספ"א.

ד' יסודות ארמ"ע . . . והן ד' עולמות
אבי"ע כמ"ש בע"ח : ראה ע"ח שער קיצור
אבי"ע ספ"י, ובכ"מ.

על המלאכים דיצי' נאי' אז ירננו עצי היער :
תהלים צו, יב. וראה קה"י ערך עצי היער
אות ג.

שרפים בבריאה ואופנים ביצי' : ראה לעיל
ע' רטו, רכת. וראה ג"כ בארוכה לקו"ת
אמור לא, א ואל"ך אוה"ת תרומה ע'
איתסד ואל"ך. ובכ"מ.

שרפים עומדים ממעל לו . . . בזוה"ק ממעל
לשכינתא : ישעי, ו, ב. (וראה זח"ג מו,
א. עט, ב).

כולם בחכמה עשית : תהלים קה, כד.
ראשית חכמה : ראה תהלים קיא, י. ועוד.
בראשית ברא : בראשית א, א. וראה ת"י
שם.

את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמ'י
כג, כד.

בזוהר דלית אתר פנוי מיני' : ת"ז תנ"ד
(צא, ב). ת"ע (קכב, ב).

עמוד שלב

שזה ומשנה : ע"ם נוסח פיוט וכל מאמינים.
אני ה' לא שנית : מלאכי ג, ה.

והקודש בשמים ובארץ : ברכת ישתבח. וראה
ג"כ לקו"ת ואתחנן ד, ב. ובכ"מ.

כחשיכה כאורה : תהלים קלט, יב.
מלאכים עליונים . . . שנק' קרביים ואצמומכא
כמ"ש בר"ם כמ"ש וכל קרבי' : תהלים
קג, א. זח"ג רלד, ב ואל"ך. וראה ג"כ
ספה"מ אתהלך לאוניא ע' קיב. ספה"מ
תקס"ב ע' יח וע' פט. ספה"מ תקס"ה
ע' ה. יהל אור ע' שפב. ובכ"מ.

אך לכאורה יפלא . . . והאי' יתכן לומר
שבחי' הפסולת והשמרים נמשך במאמר
תדשא הארץ : ראה הגהת הצ"צ להלן ס"ע
שגב.

בע"מ נברא העולם : אבות פ"ה מ"א.
ויאמר אלקים יהי אור : בראשית א, ג.
דאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל : ראה
ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. זח"ב קעא,
ב. זח"ג פו, א. ובכ"מ.

מוצא פי' ה' : דברים ת, ג. וראה לקו"ת
להאריז"ל שם.

עמוד שלג

והארץ הדום רגלי : ישעי' טו, א.
כידוע בפי' מארז"ל דבמאמר א' יכול
לברוא : אבות שם. וראה לקו"ת בחוקותי
מה, ב. גשא כו, ב. בלק סז, ג. תצא
לה, א. דרמ"צ קנה, א. אוה"ת תשא
ע' איתחנא. בהר כרך ב' ע' תתעת.
נצבים ע' אירמה. ובכ"מ.

ה' מלך גאות לבש : תהלים צב, א.
לבושי' כתלג חיוור : דניאל ז, ט.

ירוממוך סלה : נוסח ברכת יוצר דשבת.

פי' סלה בלי הפסק : ראה עירובין נד, א.
אור א"ס למעלה עד אין שיעור : ראה ז"ח
יתרו (לד, ג). ת"ז תיי"ט (מ, ב).

בזוהר תלת קשרין הן : ראה זח"ג עג,
א. תלאת קיצורים והערות לתניא
(מהצ"צ) ע' קה.
והוא המדוע : ראה רמב"ם הל' יסוה"ת
פ"ב ה"י. תניא פ"ב, ובליקוט פירושים
ומ"מ שם.

עמוד שלז

חכ' ולא בחכמה מאין ידיעה : ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
דכנסי נקי כלה . . . אתי מלבנון כלה :
שה"ש ד, ה. דב"ר ס"פ ואתחנן, ובכ"מ.
וארשתיך לי לעולם : הושע ב, כא.
ועמך לא חפצתי : תהלים עג, כה.

עמוד שלח

עין בעין נראה אתה ה' : במדבר יד, יד.
שביו"ד נברא העוה"ב : מנחות כט, ב.
דיפה שעה א' בתשובה וטע"ט : אבות פ"ד
מ"ז. וראה תניא ספ"ה, ובכ"מ.

עמוד שלמ

רוח אייתי רוח : זח"ב קסב, ב. וראה אוה"ת
בראשית רפ"ו, א.
כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב.
וראה יהל אור ע' ש ואילך, אוה"ת לך
לך תרצה, א. ובכ"מ.
איהו וחיוהי : ת"ז בהקדמה (ג, ב).
שם הוי' . . . בחי' יחז"ע . . . כידוע
ומבואר בכ"מ : ראה לקו"ת ראה כג,
ד ואילך, ובכ"מ.

ולעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה : נדרים
ה, ב. ובכ"מ.
ונגלה כבוד ה' : ישעי' מ, ה.
והי' הוי' לי לאלקים : בראשית כח, כא.
וראה תוי"א ויצא כא, ד. וארא נז, ד.
ובכ"מ.

ביום ההוא יהי' הוי' . . . יהי' ב"פ י"ה :
זכרי' יד, ט. וראה לקו"ת במדבר ז, ד.
דרושים לשי"ש סז, ג. אוה"ת תבוא ע'
תתשי ואילך, ובכ"מ.
כי הנה אלקיננו זה קוינו לו : ישעי' כה, ט.
דרוח אייתי רוח : ראה לעיל בריש העמוד.
ובאזהלות אהודל"ע : ראה זח"א פח, א.
קסד, א. רלה, א. רמד, א.

ושעשועי המלך שבעצמותו : ראה עמה"מ
ש"א.
ביו"ד נברא העוה"ב : מנחות כט, ב.
המלך המרום המתנשא : ע"פ גוסט ברכת
יוצר.
ג' אלפים משלי שלמה : ראה מלי"א ה, יב.

עמוד שלד

עין לא ראתה : ישעי' סד, ג.
בע"ח שהתורה הוא בחי' מזון : ראה תניא
ספ"ה (וש"ג).
אמר הקב"ה נחיר לפני שאמרתי ונעשה
רצוני : ספרי פינחס כח, ה.

עמוד שלה

כי שרשם . . . בחי' כתר שהן תר"ך עמודי
כ"ו : ראה אגה"ק סכ"ט. פרדס שי"ח
פ"ג.
כציוה רצון תעטרנו : תהלים ה, יג. וראה
גי"כ תניא פ"ד, ובליקוט פירושים ומ"מ
שם.

יודוע דאורייתא סתים וגליא . . . ונקלטת
במוח האדם : באוה"ת הנסמן לעיל בריש
המאמר (ע' תרלה) רשום על קטע זה
שהוא "הגיה ממרו"ח ז"ל".

דאורייתא סתים וגליא : זח"ג עג, א.
לבושי' כתלג : דניאל ז, ט.
בצלם אלקי' עשה את האדם : בראשית ט, ו.
מבשרי אחזה : איוב יט, כו.
מנין שהקב"ה מתעטף בטלית : ראה אוה"ת
הנסמן לעיל בריש המאמר (ע' תרלו).
לקו"ת שלח מז, ב.

ול"ב חוטי' דציצית . . . בחי' ל"ב נתיבות
זחמה : ראה אוה"ת שלח ע' תקנג ואילך.

עמוד שלז

וכידוע בע"ח שיש תורה דאצי' ויש תורה
דבריה : ראה גי"כ לקו"ת להאריו"ל ר"פ
בראשית, ובכ"מ.

דאור אבא יונק ממזל החי' : ע"ח שער
א"א ספ"ט. שער או"א ספ"ה. שער
החוגים ספ"ב. שער הולדת או"א וו"ן
פ"ו. שער העבורים פ"ב, ובכ"מ.
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
כמ"ש בשער הציצית : פע"ח שם פ"ד, ובכ"מ.
וזרח משעיר למו : דברים לג, ב.

כמים הפנים : משלי כו, יט.

עמוד שמי

הכל ירוטמוך טלה : ברכת יוצר דשבת וראה עירובין נה, א.

וקדושים יהללך טלה : ע"פ ברכת אתה קדוש.

וכל החיים יודוך טלה : ברכת הודאה. אם רץ לבך : ס"י פ"א מ"ח. ת"ז בהקדמה (ו, א). וראה ג"כ אוה"ת יתרו ע"י תתקעה, תתקפא. ספה"מ תרנ"ט ע"י ר"א.

אם ישים אליו לבו : איוב לה, יד. קרוב ה' לכל אשר יקראוהו באמת : ראה תהלים קמה, יח.

דפ' הציצית שקולה כנגד כל המצוות : נדרים כה, א. ובכ"מ.

באשרי : בראשית ל, יב.

עמוד שמא

לחבין שרשי הדברים : נוסח שני ומקוצר ממאמר זה נדפס ב"קונטרס מאמרי חודש אלול ה'תשכ"ג (קה"ת — תשכ"ג), ולהלן בחי"ב, וחלקו נתקף באוה"ת ניך ע"י תרעא בתוסי הגהות. וראה ג"כ בהנסמן לעיל ע"י של בריש המאמר.

בסי' מיח בשרש תרי"ג מצוות : מסי' א"א ספ"ד.

לבושי כתלג חזור : דניאל ז, ט.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב. בזוהר ע"פ היש ה' בקרבנו אם אין :

שמות יו, ז. זח"ג קנח ב. וראה ג"כ שם רנו, ה.

נקראת כח מה : זח"ג כת, א. לד, א. ובכ"מ. ובהבא להלן ראה אוה"ת גיך ע"י תרסט, ובהנסמן לעיל בריש העמוד. וראה ג"כ תניא פ"ח ובלקוט פירושים ומ"מ שם.

בח"י הכתר בח"י ממוצע : ראה ע"ח שערי דרושי אביעץ פ"א ואילך. וראה ג"כ תו"א יוחי קה, א. סידור שו, ב. דרמ"צ לה, ב. (וש"ג) ובכ"מ.

אור א"ס מלגאו : ת"ז סוף תי' כב. לאו דאית ב"י מכל אינון מדות כלל : ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

מה פשפשת : זח"א א, ב.

עמוד שמב

נקי כתר לשון כותרת : ראה ע"ח שערי א"א פ"ג. ובכ"מ.

כתרו את בנימין : שושנים כ, מב.

עמוד שמג

אור אבא יונק ממזל הח' ונוצר חסד : ראה לעיל ע"י שלו, וש"ג.

דאיהו וחיהוי : ראה ת"ז בהקדמה (ג, ב). כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.

האצ"י מלשון ויאצל מן הרוח : במדבר יא, כה. וראה ספה"מ תקס"ז ע"י תכט.

ואצלת מן הרוח : ראה במדבר יא, יז. פנים בפנים אדבר כו' בכל ביתי נאמן הוא :

במדבר יב, ז.

עמוד שרמ

נקי עתיק לשון המעתיק הרים : (איוב ט, ה). וראה לקו"ת חקת סו, ב. דרושים לר"ה

סא, ג.

המתנשא מימות עולם : ברכת יוצר. וראה לקו"ת דרושים לר"ה הניל.

וכמבואר במ"א בענין בגדי לבן זכה"ג : ראה לקו"ת אחרי כה, ג. עטרת ראש שערי יוהכ"פ פ"ה. אוה"ת דרושים לסוכות ע"י

אחשיו. ובכ"מ.

עמוד שמח

ות"ת כנגד כולם : פאה פ"א מ"א.

במ"א ע"פ והכשבים הפריד יעקב : ראה לעיל ע"י רמח ואילך, רסה ואילך. וראה

ספר הערכים — חב"ד כרך ה' ע"י שצד וע"י תמת.

אות הכ"ף מורה על בח"י אור הכתר בכ"מ כנוודע בזוהר : זח"ג רנו, ב. רפ, ב. וראה

ס' הערכים — חב"ד שם ע"י ע ואילך.

אאלפיך חכמה : איוב לג, לב. וראה ת"ז ת"ע (קלה, א. ובכ"מ). ע"ח שערי סנת"א

פ"ז. ובכ"מ.

בחכמה יבנה בית : משלי כד, ג. וראה זח"א ג, ב. זח"ג עח א. ובכ"מ.

כמ"ש בתקונין : ראה ת"ז תסי"ט (קטו, א). תי"ח (לא, סע"ב).

ומשם יפרד : בראשית ב, י.

עמוד שמו

אתה פוררת בעזן ים: תהלים עד, יג.
 שנאזה הקביה להיות לו דירה בתחתונים:
 ראה ב"ר ספ"ג במדבר פ"ג, ו. תנחומא
 גשא סו. ובכ"מ. וראה תניא פליו, ובליקוט
 פירושים ומימ שם.
 למכה מלכים גדולים: תהלים קלו, יו.
 וימלך וימת: ראה וישלח לו, לא ואילך.
 וראה ע"ח שער הכללים פ"א. שער
 הנקודים פ"ד, ובכ"מ.
 כנודע בפ"י אדם כי יקריב: ראה לקו"ת
 ויקרא ב, ב ואילך, ובאוה"ת שם.
 וכמיש במ"א ע"פ מי שם פה לאדם:
 ראה ת"רא שמות נא, ד, ובהנסמן בהציונים
 שם.

ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה: קדושין
 מ, ב.
 שמצוה שאפשר לעשותה ע"י אחר: מו"ק
 ט, א.
 דרמ"ח מ"ע הן בח"י רמ"ח אברים זמלכא:
 ראה ת"ז ת"י ל. זח"ב ק"ח, א. וראה
 תניא פ"ד ופכ"ג ובליקוט פירושים ומ"מ
 שם. וראה ג"כ אוה"ת דרושים לשבועות
 ע"י קמת.
 חסד דרוש ימינא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח
 אליהו.

עמוד שמו

אשר ברא אלקי לעשות . . . לתיקון וכמ"ש
 במ"א: בראשית ב ד. ספה"מ תקס"ב
 ח"ב ע"י חפ (וראה בהנסמן בהמ"מ שם).
 לא לכתוב לא ה' ולא ו': ראה פסחים
 ה, א.
 וכמ"ש במ"א בענין הקניגין שעתידי לעשות
 לצדיק: ויק"ר פ"ג, וראה ג"כ לקו"ש
 ח"ב ע"י 177 (ובהנסמן שם). ד"ה ויתן
 לך בספה"מ תקס"ב ע"י צה ובתו"ח
 ואוה"ת ס"פ תולדות. לקו"ת שמיני יח,
 א. (וראה ג"כ לקו"ת במדבר ב, א.
 ובכ"מ).
 אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.
 להיות לו דירה בתחתונים ע"י בח"י ביטול
 היש: ראה להלן ס"ע ת"ז. ובהנסמן
 שם.

שהקביה מניח תפילין: ברכות ה, א.
 כי נר מצוה ותורה אור: וראה להלן בביאור
 ד"ה ראיתי והנה מגורת זהב בע"י תקיב.
 ובכ"מ.
 והחכמה תח"י בעליה: קהלת ז, יב. וראה
 ג"כ להלן ד"ה הנ"ל.
 כי יבעול בחזר בתולה: ראה ישעי' סב, ה.
 כי בוועלין עושיין . . . אין אשה כורתת
 ברית: ישעי' גד, ה. סנהדרין כב, ב.
 דאור אבא יונק ממזל הח"י ונוצר: גסמן
 לעיל בע"י שלו.

עמוד שנ

עמוד שמו
 הכנף מין כנף: מנחות לה, ב.
 בביאור ד"פ ואלה המשפטי: ת"א משפטים
 עו, ב. (ובכ"מ).
 קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה בנימ' יש:
 משלי ד, ה. וראה שער הפסוקים שם.
 ובד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמיצ ע"י 17
 (ובהנסמן שם).

עמוד שמו

כידוע בענין ד' בתים דתפילין: ראה זח"ג
 רסב, א. סידור ז, א.
 ציצת ראשי: יחזקאל ח, ג.
 ות"ת כנגד כולם: פאה פ"א מ"א.

ששקולה כנגד כל המצוות: גדרים כה,
 א. ובכ"מ.
 שישראל עושין רצונו של מקום: ברכות
 לה, ב. ובכ"מ.
 ועשיתם אתם כאילו עשאוני: ויקרא כו,
 ג. ראה זח"ג ק"ג, א. ויק"ר פל"ה, ז.
 לאו דאית ב"י: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח
 אליהו.
 ה' בחכמה: משלי ג, יט.
 ראשית חכמה: ראה תהלים קיא, י. ועוד.
 בראשית ברא אלקים ואמר בזוהר אבא אמר
 לאימא: בראשית א, א. וראה זח"א כב, א.
 וכאשר אמר כאן אני הוי' אלקיכם פי'
 אני . . . לשון גלוי: ראה ג"כ אוה"ת
 יתרו ע"י תתקיד.
 כנודע בע"ח בפ"י אני ראשון: ראה לקו"ת
 במדבר יח, ג. לקו"ת שלח (הנסמן לעיל
 בריש המאמר) מז, ד. נצבים נג, ג. (וש"ג).
 להלן (תקס"ח ח"ב) רד"ה זוהר ויחי ויקרא
 אלף וזעירא.

עמוד שגא

הבינה הנקי אלקים אותיות מי אלה : ראה זח"א ב, א. (זח"ג רעה, ב. ובכ"מ). ובהבא להלן ראה ג"כ בארוכה באוה"ת שמות כרך ו' ע' בתקג, ובהנסמן שם. מציר מ"י . . . מצר"ם מציר י"ם : ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ד"ה ואתה כו' יוסף.

מי מדד בשעלו מים : ישע"י מ, יב. מבטן מי יצא : איוב לט, כח. פגג אלקים . . . מי ברא אלה כו' וכמ"ש באור זה במ"א : תהלים סה, י. ישע"י מ, כו. לקו"ת במדבר ו, ד (וספה"מ תקס"ה ע' תקסט).

עמוד שגב

ולא יכנף עוד מור"ך : ישע"י ל, כ. באז"ר בענין ד' מאות שקל כסף : זח"ג קכח, ב. נכסוף נכספתי : ראה בראשית לא, ל. כי עינן בעינן נראה אתה : ראה במדבר י"ה י"ד. עתידי' צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש : ב"ב ע"ה, ב. קדוש יהי' גדל פרע כו' וכמ"ש בזוהר כל קדושה בשער"י תל"י : במדבר ו, ה. זח"ג מה, ב.

עמוד שגז

בחכמה דוקא אתברירו : ראה זח"ב רנד, ב. ע"ח ש"י"ח פ"ה. ובכ"מ. וראה הערת ב"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ הית"ש"ע 206. והי' הוי' לי לאלקי' : בראשית כח, כא. מ"ש . . . עמוד הראשון ותחלת עמוד שני : לעיל ע' שלב. ובלק"ת בהביאור ע"פ זאת חקת התורה פ"א : חקת גז, ד.

עמוד שגד

להבין שרשי הדברים : הוא ביאור על ד"ה ואלה מסעי. ונדפסו ג"פ המאמר והביאור בשניונים (ובתוס' הגהות כו') בלקו"ת מסעי פת, ג, פס, ב. ובשניונים בספה"מ הנחות הרי"ם ע' קו, קי.

עתידי' א"י שתחפשט : ראה פסיקתא רבת"י פ' שבת ורי"ח. ילקוט שמעוני ישע"י רמז תקג. וראה אוה"ת בראשית כג, א. בע"ח במעלת א"י על ארץ העמים : ראה שער מ"ן ומ"ד פ"א. פעי"ח שער מקראי קדש פ"ג. שמטמא אורה מדרבנן : שבת טו, א. ובכ"מ.

וההפרש בין בח"י התלבשות לבחי' מעבר : ראה לקו"ת הג"ל. וראה ג"כ אוה"ת שמיני ע' תסח ואילך. ובהנסמן בארוכה בענין זה ברשימת הרה"ג הרה"ח וכו' מהר"ארי ריבלין הנופס בקובץ יגדיל תורה ג. י. ניסן תשמ"א (ע' טו). ושמתי כדכד שמשותיך : ישע"י גז, יב.

עמוד שגה

עשר קדושות שבה : כלים פ"א מ"ו ואילך. אין זה כ"א בית אלקים : בראשית כח, יז. בזהר ע"פ וזה שער השמים : זח"ב קמא, א. ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ : זכרי' יג, ב. מדבר העמים : יחזקאל כ, לה. בזהר אתר א"ת במדברא : ראה זח"א קצח, ב. זח"ב קנז, א. קמג, ב. רלו, א. שער המשתלח . . . המדברה דוקא כידוע : ראה ספה"מ תקס"ב ע' מא. ובכ"מ. קומה ה' ויפצו אויבך : במדבר י, לה.

עמוד שגו

כהמס דונג : תהלים סח, ג. שש כנפים לאחד : ישע"י ו, ב. כרחל לפני גוזזיה נאלמה : ישע"י נג, ז. רחל הוא בחי' מל' דאצ"י : ע"ח שער פרצופי זו"ג רפ"א. וראה לעיל ע' רסג. בזוהר בשערתא אחידין : ראה זח"ג ס, ב. ונהנסמן בד"ה אל תצר מכ"ק אדהאמ"צ (כפ"ח תשל"ח) ע' 25.

והוא אלם מאלוקי כו' כמ"ש בע"ח : ראה שער מוחין דקטנות פ"א וספ"ב. שער העבורים פ"ה. ובכ"מ.

שבדבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו. ויהי אדם לנפש חיה : בראשית ב, ו. נעשה אדם בצלמנו כדמותנו : בראשית א, כו.

עמוד שנים

עולה עמו ואין יורדת עמו וכמ"ש בע"ח : כתובות מה, א. וראה ע"ח שער תקון הנוק' פ"ג.

קוב"ה בגלותא אסתלק : ראה זח"ג כ, ב. ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בספ"מ תשי"ד ע' 77.

שרש בחי' משה הוא בחי' יסו"א : ראה מאו"א אות מ, סג"ה.

יחוד ור"א נקי' תרין ריעין דלא מתפרשין : זח"ג ד, א.

וגט דלה דלה לנו : שמות ב, יט.

ה' בחכמה : ראה משלי ג, יט. ועוד.

נקי' משה שושבינא דמלכא . . . דמסרוניתא : זח"ג כ, א. ובכ"מ.

בהעלותך את הנרות : במדבר ח, ב.

נר ה' נשמות ישראל : ראה משלי כ, כו.

וזהו פ"י תיבת אהרן : ראה ג"כ ספר הערכים — חב"ד כרך ב' ע' סט ואילך.

אאלפיך חכמה : איוב לג, לג.

לא נאברהם שקראו הר : פסחים סה, א.

אהרן אותיות נראה : זח"ג קג, א. וראה בארוכה ספר הערכים שם.

עמוד שם

הוא משה ואהרן . . . הוא אהרן ומשה : שמות ו, כר"י.

ובשתים יעופף : ישעי' ו, ב.

שם מ"ב דאנא בכח כידוע ומבואר במ"א : ראה פע"ח שער הקדישים פ"ב. שער הק"ש פכ"ה. לקו"ת ראתחנן יב, ד

ואילך. סידור ער, א. ד"ה אלה מסעי בספ"מ תקס"ג ח"ב. ובכ"מ.

לך ה' הגדולה : דה"א כט, יא.

וסי"ה . . . המשכה מבינה לז"א : ראה פע"ח שער ספ"ע ספ"א. ובכ"מ.

עמוד שפא

ויבן ה' אלקים את הצלע : בראשית ב, כב.

דלא יחפוץ כסיל בתבונה : משלי יח, ב. תבונה אותיות בן ובת : זח"ג רצ, ב. ובכ"מ.

ואחר ילדה בת : בראשית ל, כד.

אך בצלם יתהלך איש : תהלים לט, ז. וראה ג"כ יהל אור ע' קמח ואילך. ובכ"מ.

והיינו בחי' יח"ע : ראה אוה"ת מסות ע' א'רנט (וש"ג).

מראה דמות כבוד ה' : יחזקאל א, כח.

הן במראה אליו אתודע : ראה במדבר יב, ו. וכמ"ש במ"א בביאור מארז"ל כל הנביאים

נתנבאו בכה : ספרי מסות פסי' קנג. וראה לקו"ת מסות פב, א ואילך. ובכ"מ.

ועל הכסא כמראה אדם : ראה יחזקאל א, כו. כמים הפנים : משלי כז, יט.

ורדו בדגת הים : בראשית א, כט.

ומלכותו בכל משלה : תהלים קג, יט.

ויאמר אלקים : בראשית א, ג ואילך.

עמוד שנים

נאלמתי דומי' החשיתי : תהלים לט, ג. נא כמוך באלים אין כמוך באלמים : שמות

טו, יא. גיטין נו, ב. וראה ג"כ תוי"ח וישב סז, ד. ובכ"מ.

גויים מרקדים בהיכלו : ראה יומא סט, ב. כי ידוע בענין אור : ראה ג"כ ספ"מ תקס"ג ע' רמט ואילך. ובכ"מ.

דמזיעתן של חיות נמשך נהר דינור : ראה חגיגה יג, ב. ב"ר פע"ח, א.

ובכ"מ. ידוע דחשל של השערות : ראה ג"כ לקו"ת

פינחס עח, ג. לעיל ע' קצו ואילך. ובכ"מ.

נאלמתי דומיה החשיתי כו ר"ת נדה : ראה ר"ח שער הקדושה פ"ו ד"ה גם צריך

ליוהר. ובכ"מ. ליהרהר. ובכ"מ.

ה' דמים סמאים : נדה יט, א.

אלה מסעי בניי : במדבר לג, א.

מי זאת עולה מן המדבר : שה"ש ג, ו.

עמוד שנה

בחי' בינה נקי' מצרים מיצר מי כידוע : ראה לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ד"ה

ועתה כו' יוסף. תו"א וארא נה, ג. ובכ"מ.

אור אבא מקנן באצילות : ראה ת"ז ת"ו. ניצוצי אורות זח"ג קיו, א. מק"מ זח"ב

רצ, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספ"מ ת"ש ע' 59.

עמוד ששכ

אברהם יצא ממנו ישמעאל : פסחים נו, א.
ובכ"מ.

עמוד ששג

שאמר ד' יוחנן ב"ז איני יודע : ברכות
כה, ב.

נצח והוד . . . ירכין דלבר מגופא : ראה
גי'כ זח"א כא, ב. ובכ"מ.

וגם נקראו בדי ערבות : ראה זח"א רכ,
ב. פעי"ח שכ"ט פ"ב. ובכ"מ.

וכידוע בפ"י אל עליון : פעי"ח שער העמידה
פ"ד ואילך. וראה גי'כ לקוית תוריע

כא, ב. שה"ש כו, ג. סידור קמ, ד
ואילך. דרמ"צ י, ב. אוה"ת בראשית

יו, ב. ויחי תז, א. ובכ"מ.

וגם מבואר שם בפ"י וראיתן על האבנים :
שמות א, טו. וראה ע"ח שער המוחין
פ"ג מבוא שערים ש"ה ח"ב פ"ב.

עמוד שסד

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
שבן ט' ביאתו ביאה : סנהדרין סה, ב.

וראה גי'כ להלן ע' שצב.

עמוד שסה

עטרת זקנים בני בנים : משלי יו, ו.
שקנה חכמה : קדושין לב, ב.

בח"י האהבה . . . הנק' אהבה מסותרת :
ראה גי'כ לקוית שה"ש ה, ג. אוה"ת

תצא ע' התקפב. ובכ"מ.

וגם נצח ישראל לא ישקר : שמואל א
טו, כט.

נהר כוזב : ראה לקוית מסות פג, ג.
וש"ג.

בזוהר בענין נצח נצחים : ראה זח"א רמא,
א. זח"ג קלו, ב.

והוא שרש נשמת שמואל : ראה גי'כ ספ"מ
תקס"ה ע' תיס ואילך.

והוא תיקן הפגם שבירך יעקב : זח"א כא, ב.
ויגע בכף ירכו : בראשית לב, כו.

שקול שמואל כמשה ואהרן : ברכות לא,
ב. תנחומא קרח ה. ובכ"מ.

משה ואהרן בכהניו : תהלים צט, ו.

דאיהו בנצח ואיהו בהוד : ע"ח שער הגסירה
פ"ה ופ"ו. שער לאה ורחל פ"ו. מק"מ

לזח"א כו, ב. ובכ"מ.
וירא ויאמר מה נורא המקום הזה : בראשית

כה, יו.
שום תשים עליך מלך : דברים יו, טו.

וראה קדושין לב, ב.
כי כל בשמים . . . וכרתגומו דאחיד בשמיא

ובארעא : דהיא כט, יא. זח"א לא, א.
ובכ"מ.

או יחזק במעוזי . . . ב' שלומות : ישעי'
כו, ה. סנהדרין צט, ב.

לך חמשים ש"ב : ראה בארוכה ספ"מ תקס"ד
ע' כו. ובכ"מ.

עמוד שסו

לא למראה עיניו ישפוט . . . מורח ודאין :
ישעי' יא, ג. סנהדרין צג, ב. ובהבא

להלן ראה גי'כ ספ"מ תקס"ב ע' סג
ואילך, ספ"מ תקס"ט ע' רלג ואילך.

בבח"י חוטמא דא"א : זח"ג קל, ב.
ותהלתי אחסס לך : ישעי' מת, ט.

לבעל החסס אני מבקש : ראה תענית כט,
א. זח"ג שם.

וירח את ריח בגדיו : בראשית כו, כו ואילך.
כי של אורות טליך . . . של תורה מחייהו :

ישעי' כו, יט. ילקוט שמעוני ישעי'
רמז תלא. וראה לקו"ש ח"א ע' 193.

תושב"כ שנק' של השמים . . . שמני הארץ :
ראה ב"ר פס"ו, ג.

אורייתא מחכמה ע' נפקת : זח"ב פה, א.
וכפרש"י ע"פ ישקני : שה"ש א, ב.

ששכר מצוה מצוה : אבות פ"ד מ"ב.
שלעתיד צדיקים יושבים : ברכות יו, א.

עמוד שסז

שאמר רב נחמן עד זלא אכילנא בישרא
דתורא : ראה ב"ק עב, א.

בוהר אכלו רעים לעילא : שה"ש ה, א.
זח"ג ז, א.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
אבא יונק ממזל החי : ע"ח שער א"א

ספ"ט. שער א"א ספ"ת. שער הזוגים
ספ"ב. ובכ"מ.

מראי מקומות וציונים

תתכנ

ש"ם וישב, ואחרי זה בע' תקמה : יום
ב' פ' ויצא.
שגם בכל נבוא פרטי . . . יש בכא"א שם
הוי' : ראה אוה"ת הנסמן לעיל בהקטע
שלפניו (ע' תרמט וע' תרנא), ואוה"ת
יתרו ע' תשכה.

עמוד שענ

כחשכה כאורה : תהלים קלט, יב.
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב. וראה
ביאוה"ז להצ"צ ס"ע תרצא.
דבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון :
ראה ע"ח שער עקודים פ"ב. שער או"א
פ"ט. שער דרושי אבי"ע פ"א. ובכ"מ.
אך עדיין יש להבין : ראה ג"כ באוה"ת
הנסמן להלן ע' שעד (בקטע : שהמל'
נק' שם).

עמוד שער

אני ה' לא שניתי : מלאכי ג, ו.
אתה הוא : נוסח תפילת השחר.
ועש דוד שם : שמואל ב ה, יג. וראה
להלן ע' תד.
וכמ"ש במ"א שזהו הנק' יש מאין : ראה
להלן ע' שפט.
העוה"ב שאין בו אכילה ושתי' : ברכות
יו, א.

עמוד שענה

כי עין בעין נראה אתה : ראה במדבר
יד, יד.
אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסז, ב. לקו"ת
פינחס פ, ב. שם ראה לא, ד. תקס"ח
ח"ב רד"ה זוהר ויחי ויקרא אלף זעירא.
ובכ"מ.
היו רואין את הנשמע : מכילתא יתרו כ, טו.
חסד עליון הנק' דרועא ימינא : ראה ת"ז
בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
והנה עד"ם . . . ביד ג' מדריגות : ראה
ג"כ יהל אור הנסמן לעיל בריש הביאור.
אוה"ת דרושים לפסח ע' תשמח ואילך.
ובכ"מ.
מחוי ל"י במחוג : ברכות מו, ב. חגיגה
ה, ב.
ודי לחכימא ברמיזא : ראה זח"א כו, ב.
זח"ג רכט, ב. רמ, ב. ובספ"מ ששי"א
ע' 13, (וש"ג).

העוה"ב אין בו אכילה : ברכות יו, א.
ובכ"מ.
ויחזו את האלקי' : שמות כד, יא.
וירח ה' את ריח הניחוח : בראשית ה, כא.

עמוד ששפ

וריא אפך כתפוחים : שה"ש ז, ט.
בזוהר תפיס ולא תפיס : ראה בהנסמן
בלקו"ת הנסמן לעיל בריש המאמר (צא,
א). וראה ג"כ זח"ב רנט, ב.
וכמ"ש במ"א ע"פ לבושי' כתלג חיזור :
דניאל ז, ט. וראה לקו"ת אחרי כז, א
ואילך.
עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.
ירחו . . . עיר התמרים : דה"ב כח, טו.
צדיק כתמר יפרח : תהלים צב, יג.

עמוד ששט

מנעולה של א"י : ראה במדבר"ר פס"ו, טו.
גן נעול אחותי כלה : שה"ש ד, יב.
לא נתחלקה יריחו לשבטים : ראה ספרי
בהעלותך ספ"א. פירשי' שם י, לב.
למה נקרא שמו ירדן : בכורות נה, א.
כאמה בתה : יחזקאל טז, מד.
דאימא אוזיפת מאננא לברתא : ראה זח"א
ב, א.

עמוד שעי

ועתה אלקינו : מאמר זה בשלימותו נדפס
בתקס"ח ח"ב, וראה במ"מ לשם.

עמוד שענב

להבין שרשי הדברים : נדפס ג"כ (בתוס'
הגהות וכו') באוה"ת ראה ע' תרמת.
והוא ביאור על מאמר עה"פ ראה אנכי
נותן לפניכם היום (דברים יא, כו).
המאמר והביאור נדפסו (בשינויים ובתוס'
הגהות) באוה"ת ראה ע' תרמב ואילך.
וראה ג"כ יהל אור ע' רמא.
מאמר זה כנראה נאמר בש"פ ראה.
ורק שבכ"תי המעתיק (שממנו נדפס
ספר זה) רשם מאמר זה לפני ד"ה וזאת
המצוה (מש"פ נחמו) דלהלן. וראה במאמר
זה ע' שעד וע' שעז שכוותב "וכמ"ש
במ"א" וכנראה כזונתו לדי"ה וזאת המצוה
דלהלן.
וראה ג"כ עז"ז להלן ע' תקלו : ליל

עמוד שני

ונקי תרץ עמודי אור : ראה אנהיק סיכ.
פרוס שיח פיג.

אורי מחיע נפקת : זחיב פה, א.
בדיה מנורת זהב כולה : לקוית בהעלותך
לה, ג ואילך.

והחכמה תחי' בעלי : קהלת ז, יב.
החכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.
סנקי רמיח אברי' דמלכא : ראה תיז
תי ל, זחיב קית, א.

שרמוז רזיל . . . קנה חכמה קנה בינה :
אולי צ"ל כאן הקי מנוקד בקמץ והגי
בסגול. ראה זחיג רלב, א, רלה, ב.
(ע"ם משלי ד, ה, וראה אוהית הגסמן
לעיל בריש המאמר (ע' תרגו).)

זקן שקנה חכמה : קדושין לב, ב.
בעיח דביפ קנה . . . שיי עולמות : ראה
שער הפסוקים משלי סי' ד, דיה אל
תצר לכיך אדהאמי' ע' 17 (ובהגסמן
שם).

להנחיל אוהבי יש : משלי ה, כא.

עמוד שני

וכי לאכול מפרי' הוא צריך : סוטה יד, א.
וזאת המצוה . . . וכמי'ש במי'א : דברים
ו, א, להלן ע' שפ ואילך.

סוף מעשה במחשבה תחלה : פיוט לכה דודי.
דשכר מצוה מצוה : אבות פ"ד מ"ב, וראה
תניא פליז, פליט.

וצריך לבא כמה פעמים בגלגולים : ראה
הלי' תי'ת לאדהיז פ"א הי"ד (ושיג), לקוית
שלח לה, ד, ובכ"מ.

ראה אנכי נותן : דברים יא, כו.
אנכי מי שאנכי : ראה בהגסמן לעיל ע' שעה.
סתויא דכל סתימין : זחיב פס, א, קמו, ב.
ובכ"מ.

עמוד שני

וימינך פשוטה : גוסח תמלת נעילה.
שהצדקה כוללת כל המצוות : ראה אוהית
הגסמן לעיל בריש המאמר (ע' תרגו),
ושיג.

היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם : דברים
ז, יא. עירובין כב, א, ובכ"מ.

הנוהיב נקי' עולם ברור : ראה פסחים

ג, א, וראה דיה אל תצר לכיך אדהאמי' צ
ע' 44, ובהגסמן בהמי'מ שם.

ר"א בן דורדייא שקנה עולמו : ע"ז יז, א.
טוב זה מלאך החיים : זחי'א יד, א, ובכ"מ.
ובורא רע . . . למה הוא בורא רע : ישעי'
מה, ז, וראה בארוכה אוהית בראשית
כרך ג' תצח, א, תקסא, א (ושם בדף
תקסב, א מציין למאמר זה). ביאהיז
להצי' ע' לא.

דאין רע יורד מלמעלה . . . מפי עליון
לא תצא : איכה ג, לת. ב"ר פני'א, ג.
וימלוך וימת . . . ואלה המלכים : בראשית
לו, לא ואילך.

וכמי'ש בעי'ח דבחי' התיקון בשם מ"ה : ראה
ע"ח שער הנקודים ס"א, ובכ"מ.

דבעית גדולי' מצדיקים גמורים : ברכות
לד, ב, ובכ"מ.

עמוד שני

בתשובה ומעי'ס בעוה"ז : אבות פ"ד מ"ז.
זלא יכופ עוד מורין : ישעי' ל, כ.

כמי'ש במי'א דמצוות הוא שם הוי' : ראה
טעהמי'צ בפי' בראשית. לקוית שלח מו, א.
בטל רצונך מפני רצונו : אבות פ"ב מ"ד.
מי גילה לבני רז זה : שבת פה, א, וראה
לקוית שהי'ש כב, א, ספה"מ תקסיב ע'
רה, ובכ"מ.

רעוא דכל רעוין : ראה זחיג קכט, א.
ובכ"מ.

אל יאמר אדם אי אפשי : ספרא סוף
קדושים.

עמוד שני

החפץ להי' בעולות וזבחים : שמואל א
טו, כב.

וזאת המצוה : דברים ו, א, מאמר זה
נדפס בשינויים בלקוית ואתחנן ט, א.

מי יעלה בהר ה' : תהלים כד, ג.
והי' מדי חוזש ושבת : ראה ישעי' טו, כב.

וכמי'ש בפי' הבהיר שיש עמוד : כן מובא
בכ"מ בשם סי' הבהיר (ראה להלן ע' תקנד.

ספה"מ תקס"ד ע' קג, תקס"ה ע' שצט.
תוי'ח חיי"ש קמ, ב, שם שמות ט, א.

(ובכ"מ). וראה ג"כ זחי'א ריט, א, זחיב
ריא, א, תוי'א דרושים למג"א ק, ב.

הורידו כנחל דמעה : ראה איכה ב, יח.
ואותיות חזמת אותיות חותם ותחום : ראה
סעמי המצות ושער המצות פ' בשלח.
פע"ח שער הלולב פ"ד. מבוא שערים ש"ו
ח"א דרוש ח'. ספה"מ תקס"ה ע' תתקצח.
סידור עם דא"ח סב, ג. תו"ח שמות
שלו, ב. ובכ"מ.

ויצעקו אל ה' בצר להם : תהלים קז, ו.
צעק לבס אל ה' : איכה ב, יח.
בע"ת שגדולים מצ"ג : ברכות לד, ב.
ובכ"מ.

וכמ"ש בזוהר משום דמשכי ל" : זח"א
קכט, ב.
דע מאין באת : אבות פ"ג מ"א. וראה ג"כ
לקו"ת בתוקתי ג, ד. במדבר ב, א.
היום לעשותם ולמחר לקב"ש שכרם : דברים
ז, יא. עירובין כב, א.

דיפה שעה א' : אבות פ"ד מ"ז.
אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסו, ב. לקו"ת
פינחס פ, ב. שם ראה לא, ד. תקס"ח
ח"ב ד"ה זוהר ויקרא אלף ועירא.
חייב אדם לברך מאה ברכות : מנחות מג, ב.

עמוד שפד

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך :
דברים י, יב.

בחברי דניאל . . . דמזליהו חזו וכמ"ש
במ"א : דניאל י, ז. מגילה ג, א. וראה
לעיל ע' רכט ואילך. ובכ"מ.

וירא העם וינועו : שמות כ, טו.
על כל דיבור פרחו נשמתן : שבת פח, ב.
כי עין בעין : ישעי' גב, ח.
ידבר עמים : תהלים מז, ד.

הנז' בספרי הקבלה : תניא ספ"ה בשם ע"ח
שער מ"ד פ"ג. וראה ליקוט פירושם
ומ"מ שם.

במצות שנק' רמ"ח אברי דמלכא : ת"ז
ת"י ל. זח"ב קית, א. וראה תניא פ"ד,
פכ"ג, ובליקוט פירושם ומ"מ שם.
כי נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כב.
אורי"י מח"ע נפקי : ראה זח"ב פה, א.
ובכ"מ.

והחכמה . . . מאין תמצא : איוב כח, יב.
וראה אגה"ק ס"ז. ובכ"מ.

והחכמה תח"י בעל"י : קהלת ז, יב. וראה
לקו"ת בהעלותך לה, ג ואילך. להלן ע'

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב : סנהדרין
ריש פרק חלק.

שאפ"י פושעי ישראל מלאים מצות : עירובין
יט, א. ובכ"מ.
וינחחו בגי'ע . . . לעבודה ברמ"ח מ"ע :
בראשית ב, טו. ראה זח"א כו, א. זח"ב
קסה, ב. ת"ז תג"ה.

עמוד שפא

ליהנות מזיו : ראה ברכות יז, א.
ועשתה את צפרניה : דברים כז, יב.
וכמו שאומרים לפני עשיית המצוה לשם
יחוד : ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
במפתחות ללקו"ת (נדפס בסו"ס לקו"ת)
ע' יח.

מכה"כ : ישעי' ו, ג.
את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי'
כג, כד.

ה' מלך גאות לבש : תהלים צג, א.
ר' יחזקן קרי למאני מכבודתי : שבת
קיג, א.

שרפים עומדים ממעל לו : ישעי' ו, ב. וראה
ג"כ לקו"ת האוינו עז, ג ואילך.

עמוד שפב

קטן וגדול שם הוא : איוב ג, יט.
אני ראשון ואני אחרון : ישעי' מד, ו.
ומתחת זרועות עולם : דברים לג, כו.
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת : דברים
ד, לט.

אם אטק שמים שם אתה : תהלים קלט, ח.
ושכנתי בתוכך : זכרי' ב, יד.

הגבל ההר וקדשתו : ראה שמות יט, כג.
החיי"ת והדל"ית רומזים לז' רקיעים : ראה
ב"י או"ח ר"ס סא.

שתמליכוני בשמים ובארץ : ברכות יג, ב.
בשכמל"ו בחי" יחזקא תתאה : זח"א יח, ב.
להיות מלך על עם . . . כידוע : ראה
שער היחוד והאמונה פ"ז. ובכ"מ.
מלכותך : תהלים קמה, יג.

ופ' אהבה זו לשון אבה : ראה ג"כ תו"א
לט, ג. לקו"ת נשא כו, ב. ספר החקירה
להצ"צ צב, א.

עמוד שפג

בכל לבבך בשני יצריך : ברכות נד, א.

אדמו"ר שליט"א בספה"מ היש"ת ע' 48.
 וראה ג"כ לעיל ע' רלו.
 מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.
 בע"ח דמלי דאצ"י נעשה בחי' כתר לבי"ע:
 שער סדר אבי"ע פ"ו. שער דרושי אבי"ע
 פ"א. ובכ"מ.
 וג"ע העליון . . . בינה שבמלי דבריאה:
 ראה לקו"ת הנסמן לעיל בריש הביאור.
 דאימא מקנא בכורטייא: ת"ז ת"ו (כג, א).
 אן הנה . . . יש מיש . . . יש מאין:
 בהבא להלן ראה ג"כ לקו"ת דרושים
 לר"ה נו, א ואילך. אוה"ת ואתחנן
 ע' מז ואילך. ע' קסו ואילך. ובכ"מ.

עמוד שפה

מבשרי אחזה אלוה: איוב יט, כו.
 בינה אם הבנים: ראה זח"א ר"ט, א.
 זח"ג מ, ב. ובכ"מ.
 עובר . . . ירן אמו: גיטין כג, ב. ובכ"מ.
 והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

עמוד שפמ

מלכותך מלכות כ"ע . . . בחי' ההתנשאות:
 תהלים קמה, יג. וראה ג"כ להלן ע' תלא,
 ובהגסמן שם. לקו"ת בלק סח, א ואילך.
 אוה"ת חנוכה התקמה, א ואילך. דרושים
 לר"ה ע' ארצה. דרושים לסוכות ע'
 איתשלב. ובכ"מ.
 המלך המרום: גוסס ברכות ק"ש.

עמוד שצ

שאמר ונעשה רצונו: ראה ספרי פינחס
 כח, ח.
 בחי' המלי הנק' אתה כ"ב אותיות . . .:
 ראה זח"ג קצג, ב. שער היחוד והאמונה
 פ"ב. תרי"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.
 לא יראני האדם וחי: שמות לג, כ.
 וראית את אחורי: שם כג.
 מי כל בשר . . . אלקים חיים: דברים ה,
 כג. וראה אוה"ת יתרו ע' תשצח ואילך.
 אט יוספים אהנו לשמוע: דברים ה, כב.
 כתר מלכות איהו כתר עליון: ת"ז בהקדמה
 ד"ה פתח אליהו.
 בתקונים אור איס מלגיו: ת"ז סוף ת"י כב.
 בטי' דנעוץ תחילתן בסופן: פ"א מ"ו.
 והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

תק. ביאוה"ז להצ"צ כרך ב' ע' תשיח
 ואילך. אוה"ת אמור ע' תתנה. ובכ"מ.

עמוד שפה

דאין לך עשב מלמטה: ראה ב"ר פ"י, ו.
 זח"א רנא, א. ובכ"מ. וראה ג"כ זח"ג
 קצג, א ובהגהות מהר"ח"ו שם. אגה"ק
 סכ"ה (קלט, ב). ובכ"מ.
 ובשולן הנמרא גודא דהר: ראה חולין מ, א.
 וראה ג"כ אוה"ת ויחי שפב, א.
 שמור זו משנה: ראה קדושין לו, א. ספה"מ
 תשי"ד ע' 133.
 ורב שלום בנין אל תקרא בנין: ישע"י
 נד, יג. ברכות סד, א.

עמוד שפז

ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם: שבת
 ק"ה, א.
 משחבר בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו: ברכות
 ה, א.
 דאורייתא היכלא עילאה דקב"ה: ראה
 זח"ב ר, א. סידור עז, א. ובכ"מ.
 אחת שאלתי: ראה תהלים כו, ד.
 בארץ לא זרועה: ירמ"י ב, ב. וראה ג"כ
 תרי"א שמות נב, ד. לקו"ת שה"ש ז, א.
 ובכ"מ.
 תורה שבע"פ מלי קרינו לה: ת"ז בהקדמה
 ד"ה פתח אליהו.
 נקי מתניתין מלכתא: ביצה כח, ב.
 אני המשנה המדברת בפ"ן: מגיד מישרים
 ר"ם ויקרא. ובכ"מ.
 אלו ואלו דברי אלקים חיים: עירובין
 יג, ב.

עמוד שפח

וכל שמור לנוק': זח"ב צב, א.
 אחת שאלתי: ראה תהלים כו, ד. וראה
 יהל אור ע' ק ואילך אוה"ת שמות ע' י
 ואילך. ובכ"מ.
 אם ה' לא יבנה בית: תהלים קכו, א.
 בשכבך תשמור עליך: משלי ו, כב.
 מלכות שרשי הדברים: ג'דפס בשניונים ובתוס'
 הגהות בלקו"ת. ואתחנן י, א (ושם הוא
 ד"ה בפ"ע ומתחיל: למען תירא).
 ובשניונים באוה"ת ואתחנן ע' קצו.
 המצוות שנקי מצוות המלך: ראה הערת כ"ק

מראי מקומות וציונים

תתכו

שה"ש כו, ג. סידור קמו, ד. דרמ"צ
ז, א. וראה לקו"ת הנסמן לעיל בריש
הביאור.
ר"מ שידע ג' מאות משלי שועלים : סנהדרין
לת, ב.

עמוד שצד

לא ירדו חבריו לסוף דעתו : עירובין
יג, ב.
מ"ט פנים סמא : במדבר פ"ט, ב. ובכ"מ.
אלו ואלו דברי אלקים חיים : עירובין
שם.
כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש : ראה
מגילה יט, ב. ירושלמי טאה פ"ב ה"ד.
ובהנסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1088, ח"ז
ע' 207.
ששיבך ריב"ז לראבי"ה : אבות פ"ב מ"ט.
בענין ד' שנכנסו לפרדס : חגיגה יד, ב. וראה
ג"כ תו"א וישלח כה, ב. תו"ח שם
נג, א. ובכ"מ.
ונק' מעי"ן המתגבר : אבות שם.

עמוד שצה

ועתה מה ה' שואל . . . א"ת מה אלא מאה :
דברים י, יב. מנחות מג, ב.
בוהר ע"פ מה רב טובך : תהלים לא, כ.
וראה לקו"ת הנסמן לעיל בריש הביאור
(ושי"ג). יהל אור ע' קיז ואילך.
ויקרא הוי"ו הוי"ו : שמות לד, ו.
שבמית נתגלה בחי' אור הכתר כמ"ש
בפע"ח : ראה שער חה"ש פ"א.
על כל דיבור פרחה נשמתו : שבת פח, ב.
כי עין בעין נראה : ראה במדבר יד, יד.
ישע"י גב, יח.
ומבואר במ"א . . . דמזליהו חזו וכמ"ש
במ"א : מגילה ג, א. וראה לעיל ע'
רכס ואילך.
מה פשפשת : זח"א א, ב.
וכמ"ש בוהר ע"פ ויהיו חיי"ש : זח"א
קכג, א. וראה ג"כ ביאה"ז שם. לקו"ת
בלק עד, ב. ברכה צג, א. אוה"ת דרושים
לש"ש ע' איתקל. יוהכ"פ ע' איתקסג.
אחת היא : שה"ש ו, ט.

הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל : זח"ג
קלו, א. וראה ביאה"ז לאדהאמ"צ עו, א.

עמוד שצא

בבחי' תרי"ג ארצין דגלגלתא דא"א כמ"ש
באד"ר : זח"ג קכט, א.
בפקודין אשיחה אביטה אורחותיך : תהלים
קיט, טו. וראה ספה"מ תקס"ב ח"ב ע'
תקלג. אוה"ת תשא ע' בי"מ.
ולכן נק' תרי"ג עמודי אור : ראה אנה"ק
סכ"ט. ובכ"מ.
למ' . . . שנק' אתה : נסמן לעיל בריש
ע' שצ.
אך הנה עתה יש להבין מה צריך לבחי'
יחוד : ראה ג"כ בארוכה דרמ"צ קיח, ב
ואילך. ובכ"מ.
ויקרא שמש אדם ויברך אותם : ראה בראשית
ה, ב.
כי המל' נק' בית כידוע : ראה ג"כ אוה"ת
עקב ע' תרו. ובכ"מ.

עמוד שצב

להביא ברכה אל ביתך : יחזקאל מד, ל.
וראה יבמות סב, ב.
ביתו זו אשתו : יומא ב, א.
אין נותנים לאדם פרנסה רק בשביל אשתו :
ראה ב"מ נט, א. זח"ג גב, א. ת"ז
ת"י טו (ל, ב). ת"י ע' (קכו, ב). לקו"ת
ברכה ק, א. ובכ"מ.
פחות מבן ט' שאין ביאתו ביאה . . . עד
היותו בן י"ג שנים : ראה סנהדרין
סה, ב ואילך. תו"א מקץ מג, א. אוה"ת
הנסמן לעיל ע' שפז.
כידוע בע"ח בענין הפעולות מקחן מקח :
שער הכללים ס"ח. שער דרושי הצלם
דרוש ג.
כידוע בדברי רז"ל : ראה רמב"ן ויקרא
יא, יג. לקו"ש ח"ג ע' 984.
המשכת זרע המוח לא יופסק כו' וכמ"ש
במ"א : ראה ג"כ להלן ע' תקמה. ובכ"מ.

עמוד שצג

שדיבר שלשת אלפים משל : מלכים א ה, יב.
וראה ג"כ תו"א לך לך יא, ג. לקו"ת

עמוד שצו

שעל הכסא דמות כמראה אדם : ראה יחזקאל
א, כו.

אתם קרויים אדם : יבמות סא, ב.
והרב המגיד זצלה"ה ה"י מרגלא בפומי :
ראה ג"כ אור תורה להה"מ נב, ד
(הוצאת קה"ת).

באד"ר דז"א בעתיקא אחיד ותליא : זח"ג
רצב, א. וראה תו"א יתרו עב, ב ואילך.
ובכ"מ.

עמוד שצו

דאורי"י מחיע . . . נפקת : זח"ב פה, א.
ובכ"מ.

זח"ע דוקא נקי טופר . . . כמ"ש בזהר :
ראה זח"ב ע, א. תרי"א שמות נב, ג
סיה"מ לאדהאמ"צ ז, א. אוה"ת בראשית
תקצ, א ואילך.

והחכמה מאין תמצא : איוב כת, יב.
ויקם עדות : תהלים עה, ה.
והאדם ידע : בראשית ד, א.

דהמצוות למטה נקי רמ"ח אברי דמלכא :
ראה ת"ז ת"ל. זח"ב קיה, א. וראה תניא
פ"ה, פכ"ג, ובליקוט פירושים ומ"מ שם.
כי נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כב.
אורי"י סתים וגליא : זח"ג עג, ב.
והחכמה תח"י בעל"י : קהלת ז, יב.
לכו לחמו בלחמי : משלי ט, ה.

עמוד שצח

וכמ"ש בע"ח בכמה דוכתי שבח"י פנימ"י
שבעליון : שער פנימ"י וחיצוני דרוש ה"י.
ובכ"מ. וראה ספה"מ תשי"ד ע' 116.
(ובהנסמן שם).

עמוד שצמ

בח"י עגולי א"ק . . . מקור כל המקיפים
כוי וכמ"ש בע"ח : שער עגולים ויושר פ"ב
ואילך.

ביתו זו אשתו : יומא ב, א.
אמר ר' יוסי מימי לא קריתי לאשתי :
שבת קיה, ב.

ויבן ה' אלקים את הצלע : ראה בראשית
ב, כב.

בחכמה יבנה בית : משלי כו, ג וראה
אוה"ת נ"ך ע' תרכא.

ה' מלך גאות לבש : תהלים צג, א.
ותלבש אסתר מלכות : אסתר ה, א.
בקשוסין אזלא מאנין זלבושין : פיוט אזמ"ר
בשבחיך.

ושומר מצוה : קהלת ה, ה.
ומניא ומצלא : סוטה כלא, א.
הני מאני דרבנן דבלו : ברכות ו, א.
שמלתן לא בלחה : דברים ה, ד.
שמור זו משנה : ראה קדושין לו, א.
ספה"מ תשי"ד ע' 133.

דכל שמור לנו"ק : זח"ב צב, א.
ותתן טרף לביתה . . . רפ"ח ניצוצי ע"ה
שנקי טרף : משלי לא, טו. וראה קהלת
יעקב ערך טרף. אמת ליעקב ט, כח.
אוה"ת לך לך כרך ד' תשכו, א.

חיל בלע ויקיאנו : איוב כ, טו. וראה
ג"כ תו"א תולדות כ, ג. אוה"ת שם
קנו, א. אוה"ת נ"ך ע' תרסג ובכ"מ.

דבחכמה דוקא אתברירו : ראה זח"ב רנד, ב.
ע"ח שייח פ"ה. אגה"ק סכ"ח. ובכ"מ.
חכמות נשים בנתה ביתה : משלי יד, א.

חכמה בראש וחכמה בסוף : זח"א כו, ב.
זח"ג רלה, א.

שנעוץ תחילתן בסופן : ס"י פ"א מ"ז.
דאבא יסד ברתא : ראה זח"ג רמח, א.
רנן, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב).
ויבן ה' אלקים את הצלע כוי או"א תקינו
לה : בראשית ב, כב. וראה זח"א מט, א.

עמוד ת

להבדיל בין טמא לטהור : ויקרא יא, מז.
הן גויים כמר מדלי : ישעי' מ, טו.
כל הגוים כאין ואפס ותוהו : ראה ישעי'
מ, יז.

מ'י בלא תגא : סנהדרין קה, א.
אם תגביה כנשר : ירמי' מט, טז.
בתושבע"פ מ'י קרינן לה : ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.

מתניתין מלכתא : ביצה כה, ב.
וראיתם אותו : במדבר טו, לט.

עמוד תא

א"ת בני"ך . . . בבנינו של עולם : ברכות
סד, א. שבת קיד, א.
אורי"י בלא דו"ר לא פרחא : ת"ז תי' י'
וראה תניא פ"מ.

מראי מקומות וציונים

תתכמ

והקרבנות נקי עבודה בכתוב כידוע : ראה שמות יג, ה. ישעי' יט, כא. ובכ"מ. תורה ועבודה וגמ"ח : אבות פ"א מ"ב. ואני תפלה לאל חיי : ראה תהלים מב, ט, קט, ד. נפתולי אלקים : בראשית ל, ה. וראה אוה"ת הנ"ל בריש המאמר (ע' אקצח).

עמוד תג

נקי התפלה סולם כמ"ש בזהר : ראה זח"א רסו, ב. זח"ג רמג, א. אוה"ת שה"ש ע' שיט. ספה"מ תשי"ד ע' 161 בהערה.

אני הוא בחי' מלי' כנודע : ראה זח"ג מט, ב. (ותי' בהקדמה ד, א ובהנסמן בניצוצי זהר שם). אוה"ת במדבר הוספות ע' א'תנא. ובכ"מ.

כל ישראל בני מלכים הם : שבת סז, א. ובכ"מ. שאברהם הכיר את בוראו : נדרים לב, א. ובכ"מ.

ידע שור קונוהו : ישעי' א, ג. האבות שהיו מרכבה : ב"ר פמ"ה, ו. ובכ"מ.

כאשר ידבק איש : ראה ירמ"י יג, יא. כמים הפנים לפניו : ראה משלי כו, יט. שנועץ תחלתו בסופו : ס"י פ"א מ"ז. במי נמלך בנשמתו של צדיקים : ב"ר פ"ח, ז. ובכ"מ.

אם אני כאן הכל כאן : סוכה גג, א. אני ראשון ואני אחרון . . . אותיות אין כמ"ש בע"ח : שער דרושי אביע' ספ"א. ובכ"מ. וראה להלן בח"ב רד"ה זוהר ויחי, ובהנסמן שם.

ר"א יהיב פרוסה לעני . . . אני בצדק : ב"ב י, א. תהלים יז, טו.

נקי המלי' צדק או צדקה כידוע : ראה יהל אור ע' קלג ואילך. ביאוה"ז להצ"צ ע' תקכג. אוה"ת תבוא ע' תתרעא.

עמוד תד

קודם שנברא העולם ה"י הוא ושמו בלבד : פדר"א פ"ג. וראה אוה"ת יתרו ע' תתלט. ספה"מ באחי לגני ע' כז, וע' ר.

רבה דיתב באימתא : שבת ל, ב. אם ה' לא יבנה בית : תהלים קכו, א. ועבדתם : הגהות וקיצורים לדיה ועבדתם דלהלן, כמה מההגהות כאן נתבארו יותר באוה"ת הנסמן להלן ברד"ה ועבדתם.

עמוד תה

ע' שמות תקס"ה : ראה אוה"ת שמות כרך ז' ע' ב'תצא ואילך. וראה בסו"ט תקס"ה כרך ב' ע' א'קיא.

ע"ד מ"ש באגה"ק : ס"כ. וע"ד שבועות תקס"ח : ראה לעיל ע' רכו ואילך.

ועבדתם בלא תהי' משכלה : תו"א משפטים עה, ד.

ע' ועבדתם ברש"י כ' : הוא בוך כתי' המכונה "רש"י כ"י" (ואינו תח"י). מכמה מקומות (ראה ספה"מ תקס"ב ח"ב ע' תרסו, ועוד) משמע שבוך זה כולל מאמרים שאמר אדה"ו בתקופת לאוניה. ומאמר ד"ה ועבדתם מלאוניה נמצא בכמה כתי', ולא נדפס לע"ע.

ע' רני ושמחי תקס"ה : ראה תו"א מקץ לו, א. ספה"מ תקס"ה ע' קכד.

וברך את לחמך : כמה מהענינים שגרשמו בקיצור בקטע זה נתבארו בארוכה בהדרושים עה"פ ועבדתם באוה"ת משפטים.

ב' בחי' חתן דשה"ש : ראה לקו"ת ריש שה"ש. ספה"מ הנחות הר"פ ע' קלט.

ועי' ויאכלו וישתו בתורה ותחת רגליו : לעיל ע' סד, סט ואילך. (ושע"ג).

אכלו רע"י : שה"ש ה, א. וראה זח"ג ד, א.

באתר"י לאו אורחא למיכל : זח"ג רמא, ב. וראה אוה"ת אחרי (בהוספות לויקרא) ע' רצו.

ועבדתם את ה' אלקיכם : שמות כג, כה. וראה ג"כ יהל אור ע' תעה. אוה"ת משפטים ע' אקצח ואילך, ושם ע' א"רח ואילך.

אם צדקת מה תתן לו : איוב לה, ז. ולעבדו בכל לבבכם : דברים יא, יג. עבודה שבלב זו תפלה : תענית ב, א.

התפלות במקום הקרבנות תקנום : ברכות כו, ב. ובכ"מ.

עמוד תו

כי לא אדם הוא : שמואל א טו, כט.
להבין שרשי הדברים : ראה בהנסמן לעיל
בריש המאמר. וראה הגהות הציצ לעיל
ע' תא.

ה' בחכמה : משלי ג, יט.
עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.
אי אנת תסתלק מינייהו : ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.
שהנפש נק' אדם : ראה לקרית להאריז"ל
פ' בראשית. תניא פכ"ט, ובליקוט
פירושים ומ"מ שם.
דבאצי' איהו וחייהו חד וגרמוהי חד : ת"ז
בהקדמה (ג, ב).

כמו שלהבת . . . כמיש בטי' : פ"א מ"ג.
בוהר . . . דלאו אינון רעותין : זח"א סה,
א. זח"ב רלט, א. רסט, א. וראה ג"כ
ביאורו הציצ ע' תרכב.
לפני אחד מה אתה סופר : ס"י פ"א מ"ג.
וראה ג"כ ביאורו הציצ ע' עז.
ויובן ביאור הדברים . . . מבשרי אחזה :
ראה לעיל ע' תב בהנסמן לאוה"ת
שמות.

עמוד תח

ואתה קדוש יושב תהלות ישראל : תהלים
כב, ד. וראה ג"כ לקרית קדושים כט,
ב ואילך. ספיה"מ תקס"ב ע' קיח ואילך.
ובכ"מ.

ואני תפלה לאל חיי : ראה תהלים מב, ט.
קט, ד.
יושב הקדושה ועוסק בתורה : ראה ע"ז
(ג, ב).
ג' נובלות הן : ב"ר פ"ו, ה.
בוהר דאורי' מח"ע . . . נפק' : ראה
זח"ב פה, א. ובכ"מ.

ואה"י אצלו אמון : משלי ת, ל.
דהתורה קדמה לעולמ' אלפיים שנה : ראה
מדרש תהלים צ, ד. ובהנסמן לעיל ע' תה.
להבדיל בין סמא לטהור : ראה ויקרא
יא, מז.

בחכמה אתביריו : ראה זח"ב רגז, ב. ע"ת
שי"ח פ"ה. אגה"ק סכ"ו, סכ"ח. וראה
ספיה"מ תשי"ח ע' 206 בהערה.

יועש דוד שט : שמואל ב ח, יג. וראה
לעיל ע' שעד.
כולא קמ"י כלא וכאין : ראה זח"א יא, ב.
ישע"י מ, יז.

כי ממך הכל : דה"א כט, יד.
אני ה' לא שנית' : מלאכי ג, ו.
אתה הוא קודם שנברא : נוסח תפילת השחר.
וראה בהנסמן לעיל בריש העמוד.
אין כל חדש תחת השמש : קהלת א, ט.
כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים סד, יב.
כי עמך מקור חיים : תהלים לו, י.
מי לי בשמים : תהלים עג, כה. וראה
ת"א נח ט, א. תולדות יו, ד. דרמ"צ
קלה, א. ובכ"מ.

והי' לי לאלקים : ראה בראשית כה, כא.
וראה ת"א וראו גז, ד. ובכ"מ.
דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל : ראה ת"ז
בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

והיו הדברים האלה : דברים ו, ו.
אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסז, ב. לקרית
פינחס מ, ב. שם ראה לא, ד.
דתלת קשרין הן : זח"ג עג, א.
ה' בחכמה : משלי ג, יט.

הוא המדע והוא הידוע : רמב"ם ה"ל יסוה"ת
פ"ב ה"י. וראה תניא פ"ב ובליקוט
פירושים ומ"מ שם.

לפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ח.

עמוד תה

ה' איש מלחמה : שמות טו, ג. וראה אוה"ת
בשלח ע' תקלט.

שקדמה לעולמ' אלפיים שנה : מדרש תהלים
צ, ד. ובכ"מ. וראה הערת כ"ק אדמו"ר
שליט"א בספיה"מ היש"ת ע' 83, ובספיה"מ
התשי"א ע' 262.

ואשים דברי' : ישע"י גא, טו.
והגית בה : יהושע א, ת.

דאורי' מח"ע נפקת : זח"ב פה, א. ובכ"מ.
עוטה אור כשלמה : תהלים קד, ב.
ותורה אור : משלי ו, כג.

כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.
אנת הוא חד ולא בחושבן : ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.

והחכמה מאין תמצא : איוב כה, יב.

אשת חיל : ראה משלי יב, ד. לא, י.
 וכבודי לאחזר לא אתן : ישעי' מב, ח.
 מת, יא.
 לא יגורך רע : תהלים ה, ה. וראה בהנסמן
 לעיל ט"ע תת.
 גם הנשמה איצ תקון : ע"ח שער כ"ו
 (שער הצלם) פ"א. הובא בתניא פל"ו.
 בווהר ונפש כי תחסא תוהא הוא : זחיג
 יג, ב.

עמוד תיג

זה ה' קוינו לו . . . שעתיד לעשות
 מחול לצדיקים : ישעי' כה, ט. סוף
 תענית. ובכ"מ.
 אז תשמח בתולה במחול : ירמ"י לא, יב.
 וראה ג"כ ספה"מ תקס"ה ע' ריד ואילך.
 ובכ"מ.

ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך : ראה תהלים
 י, טו. דה"א טו, לא. שמות טו, יח.
 וראה זחי"א לה, א (ונצוצי זהר שם).
 וכמ"ש בפע"ח דמ"ע שהז"ג : ראה הקדמת
 טעהמ"צ בלק"ת להאר"ז'ל פ' בראשית,
 להלן ע' תל. תו"א תצוה קיא, ב. אוה"ת
 בא ע' שמ"ט. שם דרושים לשי"ש ע'
 איתתכב. ובכ"מ.

בע"ח דוונג דאו"א הוא תדירי : שער או"א
 פ"ו. ובכ"מ.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים : ספרי ואתחנן
 ו, ו.

מלכותי מלכות עלם : דניאל ג, לג. ועוד.
 קץ כל בשר כו' הנקי מלאך המות : בראשית
 ו, יג. זחי"ב סב, ב. וראה ד"ה אל תצר
 לכ"ק אדהמ"צ ע' 26, ובהנסמן במ"מ
 שם.

ואכל וחי לעולם : בראשית ג, כב.

עמוד תיד

ובחרת בחיים : דברים ל, יט.
 תקעו בחודש שופר : תהלים פא, ד. המאמר
 (בלי הביאור) נדפס ג"כ בשניונים ותוס'
 הגהות בלקו"ת דרושים לרי"ה נה, ד.
 בלקו"ת שם יש המשך נוסף להמאמר
 שאינו נמצא כאן (ואולי החסיר כאן
 המצתיק חלק סיום מהמאמר, וכן חלק
 התחלה מהביאור דלהלן. — וראה ג"כ
 בהנסמן להלן בסוף ע' תכ).

שיתא סדרי משנה שהן בבחי' ו"ק דיצי'
 . . . כמ"ש במ"א : ראה ביאוה"ז לאדהמ"צ
 ג, ב. אוה"ת חוקת ע' תתכו. ובכ"מ.
 לא יגורך רע : תהלים ה, ה. וראה לקו"ת
 במדבר ג, ג. ביאוה"ז להצ"צ ע' רנב
 ואילך. אוה"ת בראשית תתמה, א. ובכ"מ.

עמוד תט

ועברתי כו' אני ה' ולא מלאך : שמות
 יב, ב. סדר הגש"פ (מספרי). וראה ג"כ
 לקו"ת צו יב, ג, טו, א.
 בע"ח שהמקרא בעש"י . . . והתלמוד
 בבריאח : ראה שער המצות וטעהמ"צ
 פ' ואתחנן. פע"ח שער הנהגת הלימוד.
 ת"ז בהקדמה (יד, א).
 דר"ע ה' זורש על כל קוץ וקוץ : מנחות
 כט, ב.
 ויהי שירו : מל"א ה, יב.

עמוד תי

וירד ה' על הר סיני : שמות יט, כ.
 וישב ה' מלך לעולם : תהלים כט, י.
 כמ"ש בע"ח בענין הרוני מלוכה : ע"ח שער
 הכללים פ"א. שער מ"ג ומ"ד דרוש א'.
 נהרא מכיפ"י מיברך : שבת סה, ב. ובכ"מ.

עמוד תיא

המלך שלמה ברוך : מלכים א ב, מה.
 וראה ג"כ לקו"ת תוריע מב, ג.
 ויברך אותם אלקים : בראשית א, כח.
 והי' ברכה : שם יב, ב.
 ונברכו בך : שם יב, ג.
 אב המון גוים : שם יו, ד.
 ברוך ה' אלקי ישראל : תהלים קו, מת.
 ועוד.

אין מים אלא תורה : ב"ק יז, א. ובכ"מ.
 חסה כ"ב אחון דאורייתא : זחיג קסח, ב.

עמוד תיב

דרווחא לבסומי שכיח : עירובין סב, ב.
 אכל ולא שתה אכילתו דם : שבת מא, א.
 כמ"ש במ"א בפ"י ויחזו : לעיל ע' סס
 ואילך.
 בהאי נוגה מפתה לאיתתא : זחי"ב רג, ב.
 (וראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד).

כמה קיצורים והגהות למאמר זה נמצאים בדריה תפילה לעני באוהית דרושים לריה עי' אתא. כמה ענינים שבמאמר זה נתבארו גיכ בהרחב הביאור בספה"מ סרית דיה תקעו ואלך.

זה היום תחילת מעשיך : נוסח תפילת מוסף דריה.

דבכיה באלול נברא העולם : ויקיר רככ"ט. פדריא פיה. וראה ריזן ריה טו, א.

שאמר ה' מלך גיאות : פדריא פייא. בראשית ברא אלקים וארזיל בשביל ישראל .

תנחומא ריפ בראשית. וראה ב"ר שם. ויקיר רפלו, ד. ובכ"מ.

אלקי' הוא מדת הדין : ראה ב"ר רפי"ד. ספרי ואתחנן פסי' כו. וזח"ג סה, א. ובכ"מ.

בתחלה עלה במחשבה : ראה ב"ר פייב, טו. זח"א קפ, ב. רש"י ריפ בראשית.

העתיקו הזקנים לתלמי המלך : מגילה ט, א. אך הנה לכאורה יש להבין בעיני הבריאה

יש מאין : בהבא להלן ראה גיכ אגה"ק סיכ. אוהית בשלח עי' תמד ואילך. ובכ"מ.

דקמ" . . . כולא כלא חשיב : זח"א יא, ב. להנחיל אוהבי יש : משלי ה, כא.

כל הגוים כאין נגדו : ישע"י מ, יו. וכל הקרב . . . יותר כלא חשיב כמיש

בלק"א : ראה גיכ אגה"ק סיב (וכן מציון בענין זה בספה"מ פרית הגסמן

לעיל בריש המאמר). וראה גיכ ליקוס פירושים ומי"מ לאגה"ק שם. תו"א וישב

כו, ג. ובכ"מ. כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים סד, יב.

וראה גיכ שער היחוד והאמונה פ"ג ואילך. יהל אור עי' ש ואילך. ובכ"מ.

עמוד תמו

זלעתיד הקב"ה יוציא חמה מנרתקה : גדרים ה, ב. ובכ"מ.

ונגלה כבוד ה' : ישע"י מ, ה. כי עין בעין נראה : ראה במדבר יד, יד.

חכמים שנקי' עיני העדה : ראה במדבר טו, כד. וראה גיכ אור תורה לההי"מ (הוצאת קה"ת) נג, א ובהוספות להערות וציונים שם.

כי אל דעות ה' . . . הענין מבואר במ"א :

שמו"א ב, ג. וראה גיכ בספה"מ ה'תשר"א עי' 6, ובהנסמן שם.

איהו וחיהו וגרמוהי חד : ראה ת"ז בהקדמה (ג, ב).

עמוד תמו

אך הנה נודע שירידה זאת היא לצורך עליי' . . . ביסול היש לאין : ראה

בהגהת הציצ להלן ס"ע ת"ז, ובהנסמן בהי"מ שם.

צדיקים דומים לפני השכינה כנר : פסחים ה, א.

שנתאה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים : ראה ב"ר ספי"ג במדבר פיי"ג, ו. תנחומא

בחוקתי ג. נשא טו. ובכ"מ. וראה גיכ תניא רפלו, ובליקוס פירושים ומי"מ שם.

וצבא השמים לך משתחוים : נחמי' ט, ו. תפול עליהם אימתה : שמות טו, טו.

מי לא יראך מלך הגוים : ירמי' ג, ז. לא אוכל לעבור את פי' ה' : במדבר

כב, יח. ואמר ה' מלך גאות לבש כדאיאת במד"ר :

אולי יש כאן טעות מעתיק, וצ"ל : במדשו, ראה בהנסמן לעיל עי' תיד

(לפדריא). אין מלך בלא עט : בחיי וישב לח, ל

ור"פ בלק. שער היחוד והאמונה פ"ז. ובכ"מ.

ואדה"ר כלול ה' מס"ר נשי' : ראה שמו"ר פ"מ, ג. אגה"ק סי' ז.

בזה"ק זלאו דאית ב"י מכל אינון מדות : ת"ז בהקדמה דיה פתח אליה.

בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה : ראה אוהית גיכ כרך ב' עי' תחקא. וראה בס' חרדים

פ"ו בשם פדריא (ואינו נמצא בהפדריא שלפנינו).

עשר ולא תשע : ס"י פ"א מ"ד. כהדין קמצא זלבושי' מיני' ובי' : ב"ר

פכ"א, ה.

עמוד ת"ז

כי עיקר מדת המלוכה . . . ברצון דוקא : ראה גיכ בארוכה סידור רלח, א. אוהית

דרושים לריה עי' ארצה. אישמא. יהל אור עי' תרסה ואילך.

מראי מקומות וציונים

תתלב

שממנו נדפס ספר זה, וראה בהגרסה לעיל בריש המאמר.
הזוהר דכר אתכפיא ס"א: זח"ב סז, ב.
קכה, ב. קפד, א.
ויקרא שמש אדם כלאא דזכר ונוק': בראשית ה', ב. זח"ג ה', ב. יג, ב. מו, ב. מה, א.
ובכ"מ וראה ג"כ בתקס"ח ח"ב ד"ה ונהר ויחי אלף זעירא.
בוזרה בהיכלות דפי פקודי: ראה זח"ב רנט, ב ואילך.
ג' שותפין: גדה לא, א.

עמוד תיב

בכל לבבך בשני יצריך: ברכות גה, א.
מוטר נפשו באחד: ראה פע"ח שער הקיש פי"ב, ובכ"מ.
אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסו, ב. לקוית ' פינחס פ, ב. שם ראה לא, ד. ספה"מ תקס"ב ע' יד, ובכ"מ.
דע מאין באת: אבות פ"ג מ"א, וראה ג"כ לקוית במדבר ב, א, ובכ"מ.
בוזרה דמאן דלא כרע במודים: זח"ב ק, א. זח"ג קסב, ב. ובכ"מ.

עמוד תב

דהעוה"ב אין בו אכילה ושתי': ברכות יו, א.
כי טל אורות סליך... להחיות המתים: ישע"י כו, יט. ת"ז בהקדמה יב, א (ובנצוצי זהר שם).
בוזרה טלא דבדולחא דנטיף מעתיקא: זח"ג קכה, ב. קלה, ב. זח"ב סא, ב. סב, ב. ביוד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב. ובכ"מ.
ויחזו את האלקים: וראה לעיל ע' סט, ובכ"מ.
קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.
דברה הוא תחילת בנין הנוקבא: ראה ג"כ סידור רלו, ג. אנה"ק ס"ד, ובכ"מ.
וכנ"ל בפ"י אמרו לפניו מלכיות: (ר"ה יו, ב). ראה לעיל ריש ע' ת"ז (אבל שם לא הובא מארז"ל אמרו לפני מלכיות — וראה בהגרסה לעיל ע' ת"ד בריש המאמר).
וביאור הדברי... המל' נאצלה... נקודה א': ראה אוה"ת יתרו ע' תשצה.

שום תשים עליך מלך: דברים יו, טו.
מלכותך כו': תהלים קמה, יג.
לכבודי בראתיו: ישע"י מג, ז.
שאומרים לפני כל מצוה... לשם יחוד: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במפתחות והערות הנופס בסו"ס לקוית' (ע' יח) ובספה"מ תש"ב ע' 27.
בטל רצונך מפני רצונו: אבות פ"ב מ"ד.
מצות צריכות כוונה: ברכות יג, א. ובכ"מ.
המצוות עצמן בלא כוונה הן כגוף בלא נשמה: ראה של"ה רמט, ב. אברבנאל ומדרש שמואל לאבות פ"ב מ"ד. תניא רפליח.

דהמצוות נקי רמ"ח אברי' זמלכא: ראה ת"ז ת"ל זח"ב קיח, א. ובכ"מ.
המח"י את האברים וד"ל (סיום המאמר): ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר.
בלק"ת... דרוש ה"ב: גסמן לעיל בריש המאמר.
ובת"א בביאור הבאים יורש דפי"ט טע"ד בענין וגדול הנס האחרון: בהוצאת ג' י. דף גה, ב. וראה ג"כ לעיל ע' רמו. להלן ע' תלה, וע' תקכא. לקוית פינחס עז, ג. דרושים לש"ש סז, ב. אוה"ת חנוכה תתקנוד, א. בא ע' רנה. יתרו ע' תתקכה, ובכ"מ.
בדי' ששים המה הראשון: לקוית שה"ש לת, א. (ולהלן בח"ב).

עמוד תיח

וינתחו בג"ע לעבדה ולשמרה: בראשית ב, טו. וראה בהנסמן בקונטרסים חורף תשל"ח ע' 20.
נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
בדי' משכני אחר"ך: ראה ספה"מ אתהלך לאזניא ע' קסט. אוה"ת שה"ש ע' ס ואילך.
בדי' ותחת רגליו: ת"א משפטים עו, ד. לעיל ע' סד.
מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.
וראה ת"א יתרו עג, א.
ועל הכסא דמות כמראה אדם: ראה יחזקאל א, כו.
בצלמו בצלם אלקים: בראשית א, כו.
מאמר הזוהר: (הוא ביאור על ד"ה תקעו שלפנינו), כן ההתחלה בהכתי' (מעתיק)

עמוד תכא

חקעו בחדש ביום שהחדש מתכסה בו :
תהלים פא, ד. ר"ה ת, א. ובכ"מ.
ולכך נק' ראש השנה כמ"ש במ"א : ראה
לקו"ת תבוא מא, ג. עט"ר בתחילתו.
ובכ"מ.

והחכמה מאין תמצא : איוב כת, יב.
שם מ"ה מלניו : ראה ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

אלקי אל דמי לך : תהלים פג, ב. זח"ב
קמ, א. אוה"ת שלח ע' תקכו. ובכ"מ.
בוהר כ"ט, ט. שנק' איילת השחר : ראה
זח"ג ב, ג. רמט, א.

עלה אלקי בתרועה : תהלים מז, ו.
נעשה אדם בצלמנו כדמותנו : בראשית
א, כו.

בוהר דצלם בדכורא ודמות בנוק' : זח"ג
לה, ב.

זה שמי גולטם כוי שמי עם י"ה שס"ה :
שמות ג, טז. זח"א כה, א. רנג, א.
ת"ז בהקדמה (ד, ב. ה. א). ובכ"מ.

עמוד תכב

גנוחי גניח וילולי : ר"ה לג, ב. ואילך.
ויעבור ה' על פניו : שמות לד, ו.
עשר שמות שאינו נמחקין : ראה פרדס
ש"א פ"י. ש"כ פ"א ואילך. תו"א בא
ס, א. לקו"ת בהר מג, ב. לקו"ש פ' זכור
תשמ"א הע' 60. ובכ"מ.

כי הדם הוא הנפש : דברים יב, כג.
צהבו פניו של רבי : חולין ז, ב.
כי קרן עור פניו : שמות לה, כט.
דלאו דאית ב"י מכל אינון מדות : ראה
ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
יאר ה' פניו אליך : במדבר ו, כה.

עמוד תכג

חג . . . לשון יקוד אש כידוע : ראה
גי"כ ספה"מ אתהלך לאוניא ע' מט.
היושב על חוג : ישעי' מ, כב. וראה יהל
אור ע' רפו ואילך. אוה"ת דרושים לר"ה
ע' אישמה.

חונג והולך : ראה ביצה כ, ב.
אז תשמח בתולה במחול : ירמ' לא, יב.
ולעתיד הקב"ה יעשה מחול לצדיקים : סוף
תענית. ובכ"מ.

אט כבנים אט כעבדים : פיוט היום **הרת**
עולם. וראה גי"כ אוה"ת דרושים **לר"ה**
ע' אישג.

בני בכורי ישראל : שמות ד, כב.
הבן יקיר לני אפרים : ירמ' לא, יט.
כי לי בני עבדים : ויקרא כה, גת.

שאמר ר"ג על רחב"ד שהוא כעבד **לפני**
המלך ורחב"ד כבן : ראה ברכות לה, ב
(וכנראה יש כאן טעות מעתיקי, וצ"ל :

ורכ"ו כבן). ולהעיר שלפנינו **בגמ'**
הגירסא היא שבעל המאמר הוא **ריב"ז**,
אבל כן מובא בכ"מ בדא"ח בשם ר"ג (ראה)

ספה"מ תקס"ג ח"ב ע' תשטו. תקס"ה **ח"ב**
ע' תשטו. תקס"ה ח"ב ע' תשפד. ספה"מ
הנחות הר"ם ע' קעט. הגהת הצי"צ בספה"מ
תקס"ב ח"ב ע' תרטו. ובכ"מ).

רחב"ד שאמרו עליו חנינא בני **בצער** :
תענית כה, ב.

א"ת בניך אלא בוניך : סוף **ברכות**.
תנאים שעוסקים בבנינו של עולם : **שבת**
ק"ה, א.

בגמ' שאמר אביתר בני . . . ישמעאל **בני**
ברכני : גיטין ו, ב. ברכות ו, א.

עמוד תכד

בוהר דעי שנין דודו נמשכו מבחי' **מל'** :
ראה זח"א רמח, ב.

יוסף . . . יהונתן מבחי' יסוד **דו"א** : ראה
זח"א ר, א. להלן ע' תהלך. אוה"ת
ברכה ע' א"תתצב. ובכ"מ.

את חובקת בן : מלכים ב ד, טז. וראה
זח"א ו, ב. זח"ב מד, ב. אוה"ת בראשית
תלב, א.

ואחר ילדה בת ושמה דינה : בראשית
ל, כא.

דינא דמלכותא דינא : גיטין י, ב. ובכ"מ.
חי ה' אשר עמדתי לפניו : מל"ב ה, טז.
וראה להלן ע' תפקה.

למען אחי ורעי : תהלים קכב, ת.
אכלו רעים : שה"ש ה, א.

במשה שאמר ונחנו מ"ה בחי' מ"ה בעצם
כמ"ש במ"א : ראה תו"א וארא נו, א.
לקו"ת עקב יז, א. סידור ק"ה, א. ובכ"מ.
דאין מלך בלא עם נפרד : בחיי וישב לת, ל.
ור"ם בלק, שער היחוד והאמונה פ"ו.
ובכ"מ.

זלית אתר פנוי מיני: תיז תניז (צא, ב).
תיע (קכב, ב).

השמים והארץ אני מלא: ראה ירמי כג, כד.
שובה אלי ואשובה אליכם: ראה מלאכי
ג, ז.

וטרחתם ועבדתם אלהים אחרים: דברים
יא, טו.

בצלמנו: בראשית א, כו.
וראית את אחורי: שמות לג, כג.
אלקים אחרים לשון אחוריים כמיש בספרי
הקבלה: ראה מאריא בערכו. תניא סכ"ב.
מבשרי אחוז: איוב יט, כו.

עמוד תכח

דזיא בעתיקא אחיד ותליא: זחיג רצב, א.
כי לא מחשבתי מחשבתיכם: ישעי נה, ח.
דברה תורה בלשון ב"א: ברכות לא, ב.
ובכ"מ.

בראתיו יצרתיו אף עשיתיו: ישעי מג, ז.
עלמין סתמין דלא אתגליין: תיז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו. תכ"ב (סג, ב). וראה
גיכ שער היתור והאמונה פ"א. תז"א
יתרו צא, א. לקוית בלק סו, ג. ובכ"מ.
ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א, ג.
כי הוא אמר ויהי: תהלים לג, ט.
בדבר ה' שמים נעשו: שם לג, ו.

עמוד תכט

אין לו גוף: נוסח פיוס יגדל.
אני ה' לא שניתתי: מלאכי ג, ו.
בזוהר דלית מחשבה פייטא ביי כנל: תיז
בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עמוד תל

להבין שרשי הדברים: רוב הביאור (עד
לקטע ד"ה קחו עמכם דברים — להלן
ע' תמא) נדפס גיכ בתוסי הגהות באוה"ת
דרושים לשי"ש ע' איתקב. וראה גיכ
אוה"ת נ"ך ע' רעא. כמה ענינים שבביאור
זה נמצאים בשנוי סדר בלקוית ד"ה
שובה הנסמן לעיל בריש המאמר.
עד עולמי עד: ישעי מה, יז.
וחי לעולם: בראשית ג, כב.
ידוע שחזמן בחיי נבוא: ראה אוה"ת הג"ל.
לקויש חיי ע' 176. ושי"ג.

ברא כרעי דאבו: ראה עירובין ע, ב.
רשי כתובות צב, א ד"ה כבע"ח. תוסי
יבמות ג, א ד"ה מקמי.
וברוב עם הדרת מלך: משלי יד, כת.
תלמידו ריע כ"ד אלף: כתובות סב, א.

עמוד תכה

וכי ימכור איש: שמות כא, ז. וראה
גיכ אוה"ת משפטים ע' אקלט.
שנקי ברתא דמלכא: זחיב צד, ב. וראה
גיכ לקוית תצא לה, ג.
לא זו מחבבה עד שקראה בת: שהש"ר
ספ"ג.

שימכור איש דא קוב"ה: זחיב שם.
מקימי מעפר זל: תהלים קיג, ז.
מעפר אשר בקרקע המשכן: ראה במדבר
ה, יז. וראה ביאוה"ז להציצ ע' רפח.
כל ישראל בני מלכים: שבת סז, א. ובכ"מ.
במ"א ישיב בחי' עבד שלמעלה גם מבחי' בן:
ראה לקוית בלק עג, א.
יעקב יו"ד עקב: ע"ח שער סדר אצ"י ספ"ב.
פרדס שעה"כ בערכו. ובכ"מ.
אברהם יצא ממנו ישמעאל: ראה ספחים
נו, א.
יעקב נקי בחיר שבאבות: ראה ב"ר פע"ו,
א. זחיא קיט, ב. קמו, ב. שער הפסוקים
תולדות כו, כה.
ונקי שלימא דאבהן: ראה להלן ע' תקכד
וש"ג.

עמוד תכו

אין קישוי אלא לדעת: יבמות נג, ב.
ובכ"מ.
לו ישמעאל יחי': בראשית יז, יח.
משפט איהו רחמי: ראה תיז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו (יז, ב). ובכ"מ.

עמוד תכז

שובה ישראל עד ה' אלקיך: הושע יד, ב.
המאמר נדפס גיכ בשינויים בלקוית דרושים
לשי"ש סו, ב (סעי א).
שובה ה' את שבותנו: ראה תהלים קכו, ד.
השיבנו ה' אליך ונשובה: איכה ה, כא.
דרשו ה' בהמצאו... אלו עיי"ת: ראה
ישעי נה, ו. ר"ה יח, א. ובכ"מ.
שמלא כה"כ: ישעי ו, ג.

כמיש בכוונות פע"ח : שער העמידה ס"א.
 וידוע דכוונות דאדי שפתי . . . בנין המלי
 ברי"ה : ראה ג"כ סידור רלו, ד ואילך.
 אמרו לפני מלכות : ר"ה טו, א. וראה ג"כ
 לעיל ע' תינו ואילך. ובכ"מ.
 וזהו ג"כ כוונה דברכה . . . אתה גבור :
 ראה ג"כ סידור שם רלו, ב.
 ר"מ שהי' דורש תלתי' מתלי : ראה סנהדרין
 לח, ב.

עמוד תלג

וידבר גי אלפים משל : מלכים א ה, יב.
 ועברתי בארץ מערים . . . אני ולא מלאך :
 שמות יב, ב. סדר הגשיפ (מספרי).
 ונק' כתר דקליפה : ראה זח"ב לה, א
 ומפרשי הוורה שם. ובכ"מ. וראה ג"כ
 לקו"ת צו טו, א.

אנכי ארד עמך : בראשית יא, ד.
 אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסו, ב. זח"ג
 יא, א. לקו"ת פינחס פ, ב. שם ראה לא,
 ד. תקס"ח ח"ב רד"ה זוהר ויחי ויקרא
 אלף זעירא.

שמים לרום וארץ לעמק : משלי כה, ג.
 בס"י שיש עומק רום ועומק תחת : ס"א
 מ"ה.

לשכן שמי שם : ראה דברים יב, יא. נחמי
 מ, ט. ועוד.

אשר התהלכתי מאהל לאהל : ראה דה"א
 יז, ה.

ועתיק יומין יתיב : דניאל ז, ט"ב.
 מקדש ה' כווננו יד"ן : שמות טו, יז ואילך.
 וראה אוה"ת הנסמן לעיל בריש הביאור, ע'
 איתקת.

הנה ישכיל עבדי : ישע"י נב, יג.

עמוד תלד

מאד אותיות אדם דהיינו אדם דוד משיח :
 ראה ס' הגלגלים פ"ט, ע"ח ש"ג ס"ב,
 אוה"ת ויחי כרך ו' תתשלו, ב (ובהנסמן
 שם). אוה"ת נ"ך ע' רסה.

שלח נא : שמות ד, יא.
 חייב אדם לברך ברכות : מנחות
 מג, ב. ובכ"מ.

מאמר הוורה ע"פ ויהיו חיי"ם : זח"א קכב,
 ב. וראה בהנסמן להלן בסוף העמוד.
 וחי' פקד את שרה : בראשית כא, א. וראה

ויש לו תחילה יש לו תכלה : ראה המשך
 תרס"ו ע' כ.

הוי' ה' הוה : ראה שו"ע או"ח ריש סי'
 ה', ע"ח שער א' ענף א', ובכ"מ.
 ה' מלך וימלוך : ראה תהלים י, טו. דה"א
 טו, לא. שמות טו, יח. וראה זח"א לב, א
 (ונצו"י וזר שם).

וכמיש בעי"ח ובלק"ת פ' בראשית דשורש
 הזמן . . . שהזמן גרמא נשים פטורות :
 ברכות כ, ב (ובכ"מ). לק"ת שם בהקדמה
 לטעהמ"צ. וראה ג"כ לעיל ע' תיג (ובהנסמן
 שם). להלן (תקס"ח ח"ב) ד"ה זוהר ויחי,
 קטע המתחיל : תו סיפא דקרא.
 עיניך ברכות בחשבון . . . כמיש בזהר :
 שה"ש ז, ה. זח"ג רכ, ב. וראה ע"ח
 שער או"א פ"ה פ"י, ובכ"מ.

שיתא אלפי שנין הוה עלמא : ר"ה לא, א.
 ובכ"מ.

כי אלף שנים כיום : ראה תהלים צ, ד.
 וכל מקום שנו"א ועד אין לו הפסק : עירובין
 נה, א. ובכ"מ.

יחז"ת דבשכמל"ו : ראה זח"א יח, ב.
 בזהר דועד בחילופי אתון דאחז : זח"ב
 קלד, א. וראה קונטרס תשובות וביאורים
 ס"ג.

עמוד תלא

קו הימין חז"ן : ראה סדרס ש"ו פ"א.
 ובכ"מ.

אך מבחי' מדת מל' . . . התהוות הנבראים
 . . . וכמיש בח"א : ראה לעיל ע' שפט.
 אוה"ת (הנסמן לעיל) דרושים לשיש
 ע' איתקד ואילך.

להודיע לבני האדם גבורותיו : תהלים קמה,
 יב. וראה ג"כ ספה"מ הנחות הר"פ ע'
 קפו. ביאוה"ו להצ"צ ע' רפו. ובכ"מ.

עמוד תלב

ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.
 כברייתו של עולם : שבת עז, ב.

בתחילה עלה במחשבה לברוא במדה"ד : ראה
 ב"ר פ"י"ב, טו. רש"י בראשית א, א.
 בראשית ברא אלקים : בראשית א, א.
 ע"ב זקנים . . . אלקים ברא בראשית :
 מגילה ט, א. ובכ"מ.

כי שמש ומנן ה' אלקים : תהלים פד, יב.

חגיגה יב, ב ועין יעקב והגהות הבי"ח שם. אוה"ת ויקהל ע' ביקצט. ובכ"מ. שמשחאבי בנופא דמלכא : ראה זח"א ריו, ב. הידוע בענין המאמר דבת קול סכרות בכל יום ושוב בנימ : ראה זח"ג קכו, א. סדר"א פס"ו. איכ"ר פתיחא כ"ה. וראה ד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמיצ ע' 88 ובהמ"מ שם. כל ישראל בני מלכים הם : שבת סז, א. ובכ"מ. ה' ימלך לעולם ועד : שמות טו, יח. ע' רבתי וד' רבתי שבשמע ואחד כמ"ש בזוהר : זח"ג רלו, ב. וראה ג"כ אוה"ת דרושים ל"ש ע' איתקד (ושם ע' איתקבג).

עמוד תלו

סוף דבר הכל נשמע : קהלת יב, יג. וראה ג"כ ספ"ה"מ תקס"ד ע' קצ. ובכ"מ. ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם : יחזקאל א, כו. רמ"ח מ"ע רמ"ח אברין דמלכא : ראה ת"ו ת"ל. זח"ב קתה, א. ועשייתם אותם כו' כאילו עשאוני : זח"ג קיג, א. וראה ג"כ ויק"ר פל"ה, ז. אל יאמר אדם אי אפשי : ספ"א סוף קדושים.

בטל רצונך : אבות פ"ב מ"ד. ויצונו ה' את כל החוקים : דברים ו, כד. את פניך ה' אבקש : תהלים כו, ת. וראית אחורי ופני לא יראו : ראה שמות לג, כב. בע"ח בכמה דוכתי . . . שהתחתון מלביש לעליון : שער פנימיות וחיצוניות דרוש ה'. שער או"א פ"ט. ובכ"מ. וראה ג"כ לקו"ת שלח מא, ג. ואל"ך. ובכ"מ.

עמוד תלח

עילת כל העילות : ראה זח"א כב, ב. זח"ג פג, א. ובכ"מ. בע"ח דאו"א מלבישים זרועיו דאי"א : ראה ע"ח שער או"א פ"א. שער הולדת או"א פ"ו. שער הנסירה פ"ו. ובכ"מ. דאורי"י מח"ע נפקת : זח"ב פה, א. דאפי' אור צח : ת"ו ת"ע (קלה, א).

ביאור ע"ם זה מפי ח"י"ש תקס"ו, חלקו נדפס בביאורו להצ"צ כרך א' ע' נו וכרך ב' ע' תרלט. אוה"ת בלק ע' תתקעג וא"לך.

כל הנחלים הולכים אל הים : קהלת א, ז. וראה לעיל ע' ר"ט. אוה"ת נ"ך ע' א"קב וא"לך. ובכ"מ.

בזהר ויהיו ח"י"ש אינון ח"ין דלעילה . . . במ"א באריכות : זח"א קכב, ב. וראה ב"ארה"ו לאדהאמיצ יב, ב. להלן ע' תקכו. ובכ"מ.

אלף אלפין ורבוה רבבן : דניאל ז, י.

עמוד תלה

ואתא מרבבות קודש : ראה דברים לג, ב. אלף המנן : שה"ש ד, ד.

אאלפך חכמה : איוב לג, לב.

מבשרי אחזה : איוב יט, כו.

והנה תכלית כוונת המאציל . . . ביטול היש לאין . . . עדי"מ הצחוק שעושים לפני המלך : ראה לעיל ע' שמו, ת"ו, ובהנסמן שם. ספ"ה"מ תקס"ב ע' תלה ובהנסמן בהמ"מ שם.

לעתיד יעשה קניגה לצדיקים . . . ביאור זה במ"א באריכות : ויק"ר פ"יג, ג. וראה בהנסמן בהקטע שלפניו.

עמוד תלו

בכל יום יושב ומשחק עם לוי'תן : ראה ע"ז ג, ב.

צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי : בראשית כא, ו. וראה ג"כ להלן ע' תקכא וא"לך.

כתבתי האריז"ל דכל שאינו בוכה בעשיית אין נשמתו שלימה : פ"ח שער השומר פ"ה. שער הכתנות דרושי ר"ה (קודם דרוש א'). סידור האריז"ל סוף סדר הנסירה. וראה לקו"ש ח"ט ע' 206. ד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמיצ ע' 86, ובמ"מ שם.

דמים תחתוני' בוכין : ת"ו ת"י ה (יט, ב). והי' מדי חודש בחדשו : ישעי' סו, כב.

מיכאל שמקריב נשמות ע"ג המזבח : ראה זח"א פ, א. סא, א. זח"ב רלא, א. זח"ג לג, א. מנחות ק"א ותוסי שם.

התפלה שתקנו במקום קרבן : ברכות כו, ב.
ובכ"מ.
מיכאל מקריב נשמות ישראל ע"ג המזבח :
גסמן לעיל ע' תלו.

עמוד תמו

אם רחץ ה' . . . וכמאמר תבוא אם : ישעי
ד, ד. וראה במדב"ר יט, ח.
להבין ענין הלולב : ג' נדפס ג"כ בסידור רסג,
ג. הגה"ה מהצ"צ לר"ה זה נדפסה באוה"ת
דרושים לטוכות ע' איתשלח. וראה ג"כ
אוה"ת ויקהל ע' ביקו. בלק ע' אי"ח.
דרושים לשמע"צ ע' איתשפו ואילך.
ובארוכה בהמשך וככה תרל"ו ע' קלו
ואילך.
במשנת חסידים : מס' ימי מצוה וסוכה
פ"ה ופ"ו. וראה ג"כ ספה"מ תקס"ב
ע' רפב.

ואתה שלמה בני : דה"א כח, ט.
והאדם ידע את אשתו : ראה בראשית
ד, א.
ידע שור קונהו : ישעי' א, ג.
רק אתכם ידעתי : עמוס ג, ב.
אין התינוק יודע לקרות את אבא : ברכות
מ, א.
במדרש שבן ג' שנים הכיר את בוראו :
גדרים לב, א. ובכ"מ.

עמוד תמו

שהבין אברהם . . . בראותו ששקע השמש
כמבואר בדברי רז"ל : מדרש הגדול ס"ם
נח.
שאיך קישוי אלא לדעת : יבמות נג, ב.
השמר לך פן תשכח : דברים ח, יא. וראה
בהוספות הרמב"ן למנין המצות, מל"ת א.
וידעת היום : דברים ד, לט.
אתה הראת לדעת : דברים ד, לה.
דכל השמר פן : ראה עירוובין צו, א. ובכ"מ.
נשים שדעתן קלות : קדושין ט, ב. ובכ"מ.
וראה ג"כ סידור קכת, ב.
שאיך להם מחשבה : חולין יב, ב.
דבבר ה' שמים נעשו : תהלים לג, ו.

עמוד תמו

בס"י וקבען בפה : ס"ב מ"ג.

מ"ט פנים סמא : ראה במדב"ר ס"ט, ב.
ובכ"מ.

עמוד תלם

בע"ח דפנימי' אבא עולה ונכלל בפנימי'
ע"י : ראה במ"ש בלקו"ת נצבים מט, ד.
ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
ה'ש"ת ע' 49.
שממית בידים תתפש : משלי ל, כת. וראה
ספה"מ תשי"ד ע' 85.
כי עמך הסליחה : תהלים קל, ד.
כי ביום הזה יכפור : ויקרא סז, ל. וראה
לקו"ת אחרי כו, ג. כו, ד. ובכ"מ.
בוהר דבוי' הכתר נקי עומקא דכולא :
ראה זח"ב סג, ב. ובכ"מ.
ממעמקי קראתיך ה' : תהלים קל, א.

עמוד תמו

שבת שהוא אותיות תשב : ראה יפ"ת לב"ר
ספכ"ב. אגה"ת ס"י. צוה"ת הריב"ש אות
יח. לקו"ש חיד"ך ע' 473.
ואמלא אותו רוח חכמה : ראה שמות לא, ג.
בחרשים חכמים ששלח חירם לשלמה :
ראה דה"ב ב, ו ואילך.
כמ"ש במורה : באוה"ת דרושים לשי"ש (הג"ל)
ע' איתקלו. הגירסא היא : כמ"ש במ"א.
וראה ג"כ לקו"ת דרושים לשי"ש (הג"ל)
סו, ג.

מה גדלו מעשיך . . . מאד עמקו מחשבותיך :
תהלים צב, ו.
כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.
כי לא מחשבותי מחשבותיכם : ישעי' נה, ח.
כי בו שבת וינפש : ראה בראשית ד,
ג. שמות לא, יו. וראה לעיל ע' קיג.
ובכ"מ.

עמוד תמו

שבת קדש מלה בנרמ"י כמ"ש בזהר :
זח"ג צד, ב.
תשו"ע דיו"כ שנקי' שבת שבתון : ראה
לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סח, ד. ע, ב.
האוינו עב, ג. ובכ"מ.
והי' מדי חודש ושבת : ראה ישעי' סו, כג.
ונשלמה פרים שפתינו : הושע יד, ג.
וארזל ע"פ זאת תורת העולה כל העוסק :
ראה מנחות קי, א. ובכ"מ.

בססה"מ תקס"ד ע' רנג מיה"מ לאדהאמ"צ פ"ל. (וראה אוה"ת ח"י"ש כרך ד' תשפח, ב, ובהגסמן בס' הערכים — חב"ד כרך ג' ע' תסה, בענין "אור מים רקיע" ולהלן ע' תקלח).

עמוד תמו

ומעתה יש להבין . . . ולקחתם לכם פרי עץ הדר: ויקרא כג, מ. ובהבא להלן ראה אוה"ת בראשית כרך ג' תרלג, א. שם דרושים לסוכות ע' איתשלת. וראה ג"כ סידור רסב, ב ואילך. ובהגסמן לעיל בריש המאמר.
למהוי אחד באחד: זח"ב קלה, א. ובכ"מ. נחרב בית שני רק מפני שנאת חנם: יומא ט, ב.

תלתא טרפין בחד קנא: סוכה לב, ב. במס' שבת נבי והאח . . . ופרש"י מפני שגדלי" באחוח: וראה ירמ"י לו, כב. שבת כ, א. (וכן מובא ג"כ בשם פירש"י לעיל ע' שיו, ובסידור רסב, ג וצ"ב). שדר באילנו משנה לשנה: סוכה לה, א. ובכ"מ.
כאסקופה הנדרסת: ראה עידובין צה, א. מס' דא"ז בתחילתו. רש"י משלי ו, ג אוה"ת בא ע' שכה. ובכ"מ.
לעולם יהא אדם רך כקנו: תענית כ, ב. ונחנו סח: שמות סו, ח.

עמוד תמו

וכמשל כח הצומח . . . וכמ"ש במ"א: ראז ג"כ תוי"א קטו, א. ססה"מ אתהלך לאונת ע' צו.
ומעתה יובן . . . שצריך להיות נטילת לולג בטוכה דוקא: ראה סידור אדה"ז (לפ"מ הלל), ובהבא להלן ראה ג"כ אוה"ת דרושים לשמעי"צ ע' איתחסו.
בוהר דהסכך נק' צלא דמחמינותא: זח"ב קג, א ואילך.
הי צילך על יד ימינך: תהלים קכא, ה. ורוח אלקים מרחפת ע"פ חמים נוגע ואינו נוגע: בראשית א, ב. ירושלמי תגיגה פ"ב ה"א.
על גוזלוי ירחף נוגע ואינו נוגע: דברים לב, יא. ירושלמי שם.

ועוף יעופף עוף זה מיכאל: זח"א מו, ב. ובכ"מ.
נקי המל' נקיב הי' וכמ"ש בע"ח: שער תיקון הנוקי' פ"ב כלל ח'. שם פ"ג ובכ"מ.

רוח ממללא: תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.

בוהר ע"פ וזילה לזילה יחזה דעת יח"י מבע"ל: תהלים יט, ג. זח"ב קלו, א. (וראה סידור קפא, א. סיה"מ לאדהאמ"צ פ"ב).

וצבא השמים לך משתחוים: נחמ"י ט, ו. השמים מספרים כבוד: תהלים יט, ב. ובדעת חדרי" ימלאון . . . בוהר שהן אדרי"ן עילאין: משלי כד, ג. זח"ג קלו, א. רצו, א.

עמוד תמו

גם בלא דעת: משלי יט, ב. נשם נדבות: תהלים סח, י. והן יורדין בגבורה: ראה תענית ב, א. והשמיע הי' את הוד קולו: ישעי' ל, ל. משלם . . . אל פניו להאבידס: ראה דברים ג, י. וראה ביאורו"ז לה"צ ע' תפו ואילך. ובכ"מ.

אם רעב שונאיך: ראה משלי כה, כא. עת אשר שלט האדם באדם לרע לו: קהלת ח, ט. וראה זח"ב צה, ב. מרדס שטי"ז פ"ו. אנה"ק סכ"ה (קמ, ב). אוה"ת ג"ך כרך ב' ע' איקסט.

עמוד תמו

שהדעת כולל חוי"ג: ראה תניא ספ"ג וספמ"ג. ובכ"מ.
הנה מקום אתי: שמות לג, כא. וראה אוה"ת ג"ך ע' תה ואילך.
בפרוט . . . ויסוד במערב: שער כ"א ספ"ו. וראה אוה"ת מסעי ע' אישצו ואילך.
שכינה במערב: ב"ב כה, א.
שורש בח"י הלולב היינו ל"ו ל"ב: זח"א רסו, ב. ת"ז ת"ו (כג, א). תכ"א (גו, ב). שהמלי הנקי' לב: ראה ת"ז תכ"א (מט, ב). ובכ"מ.

מאמר הזוהר ע"פ יום ליום יביע אומר ואשר מים רוח: מובא ג"כ בשם הזוהר

עמוד תמט

בזהר ע"פ והעוף ירב בארץ בארץ עילאה :
בראשית א, כב. וראה זח"ג מ, א.

יומס יצוה ה' חסדו . . . עננא דאהרן :
תהלים מב, ט. זח"ג קג, ב.

עמוד תנד

בעיח בענין כי יקרא קן צפור : דברים
כב, ו. עיח שער הוויגים ט"ג.
כמ"ש במ"א בפ"י נשקפה כמו שחר :
שה"ש ו, י. ביאוה"ז מט, ב ואילך.
אבן הבדולח דגונא סומקא אתחוי ב" : זח"ג
קלה, ב. קנה, א. וראה לקו"ת ראה
לא, ג.

רפאני ה' : ירמ"י יז, יד.
כי הוא טרף וירפאני : הושע ו, א.

עמוד תנ

הסנך דסוכה בפסולת גורן ויקב . . . טן
הארץ : סוכה יא, א ואילך.
האתרוג . . . בחי' המל' : זח"א רסד, ב.
ובכ"מ.
ז"א שנק' אילנא דחיי : ראה זח"א כז, א.
זח"ב מח, ב. ובכ"מ.
כי האדם עץ השדה : דברים כ, יט.

עמוד תנא

זוהר פ' בלק ד' ר"ד : מאמר זה נדפס ג"כ
בביאוה"ז קח, א. (וראה ג"כ ספה"מ
תקס"ב ח"ב ע' תקז).
פ"י אברה"ם אב"ד מ"ה : ראה זח"א ד, א.
ובכ"מ.
א"ב ר"ם . . . שכל הנעלם מכל רעיון :
ראה אוה"ת לך לך כרך ד' תרפ"ה, א
(וש"ג).

עמוד תנה
וכמ"ש במ"א בפ"י מי כמוך באלים הוי' :
שמות טו, יא. וראה ג"כ תו"ח נח סה, א.
ביאוה"ז לאדהאמ"צ יב, ד.

ה' בחכמה : משלי ג, יט.
בוקר אערך לך ואצפה : לביאור מאמר
הזוהר מכאן ואילך — ראה ג"כ ספה"מ
תקס"ב ח"ב ע' תקז.

אמרו צדיק כי טוב : ישעי' ג, י.
וירא אלקים את האור כי טוב : בראשית
א, ד.

שמטבע הטוב להטיב : עמק המלך שער
שעשועי המלך רפ"א. שומר אמונים ויכות
שני סי"ד. שעהיחז"א פ"ד. ובכ"מ.
יוחר משהעגל : פסחים קיב, א.

יומס יצוה ה' חסדו : תהלים מב, ט.
חסד אל כל היום : שם נב, ג.
ויקרא אלקים לאור יום : בראשית א, ה.
ויאמר אלקים יהי אור ואמר בווהר דא
אור קדמאה : בראשית א, ג. זח"א לא, ב.
ובכ"מ.

כי אתה אבינו : ישעי' סג, טז.
אברהם אב המון גויים : בראשית יז, א
ואילך.

מאריך אף לצדיקים ולרשעים : ראה סנהדרין
ק"א, א.

שהאכיל זון לערביים : ראה להלן ס"ע תקיז,
וש"ג.

וחסידן יברכוכה יברכו לכ"ה : תהלים
קמה, י. זח"ג קמו, א. ובכ"מ.

עמוד תנג

משכין ל"י בחילא יתיר : זח"א קכט, ב.

עמוד תנג

כי גבר חסדו : ראה תהלים קיז, ב.
כי חולת אהבה אני : שה"ש ב, ה.

עוף יעופף עוף זה מיכאל : זח"א מז, ב.
ובכ"מ.

עמוד תנח

ואלה המלכים : בראשית לו לא ואילך.
כידוע דבחי' התוהו הן בחי' י' נקודות

דאימא עילאה פרישת נדפהא : ראה זח"ג רגו, א.

בעיח דעור החשמל מלביש לזויג עד רגליהם : שער דרושי אביע פ"א. סכך הסוכה . . . ולא מגוף החסה : סוכה יב, א.

שקליפה קזמה לפרי : ראה זח"ב קח, ב. לקוית להארזיל סיפ וישלח. אוהית דרושים לפסח ע' תשנט, ובכ"מ.

עמוד תמא

זוהר בראשית ד' י"ח ע"א : נמצא ג"כ בשינויים ובתוס' הגהות בביאוריהו להצ"צ כרך ב' ע' תרב (ושם איתא ג"כ ביאור המשך הזוהר כרף יח, ע"ב. וראה בהנסמן להלן בהמ"מ לסיום המאמר).

בפרדס . . . ג' קוין חזיג קו הימין : ראה פרדס שיו פ"א.

וכידוע בפ"י אור מ"ט רקיע : ראה זח"ב קסו, א. סידור ע, ב. אוהית חנוכה שח, א ואילך, ובהנסמן בספר הערכים—חב"ד כרך ג' ע' תד ואילך.

ועל ראשי הח"י רקיע : ראה יחזקאל א, כב. ת"ת שכולל חזיג כנודע : זח"ג כח, א. ובכ"מ.

במינים שאומרים מי שברא טוב לא ברא דע : ראה אמונות ודעות מאמר א' ס"ב אוהית בראשית יג, א. שם כרך ג' תקסב, א. ומשם יפרד : בראשית ב, י. וראה זח"א קנח, א.

ואלה המלכים : ראה בראשית לו, לא. זח"ז וכמ"ש וימלך תחתיו : לעיל ע' א. ובכ"מ.

עמוד תמב

ראש"י חכ"י : ראה תהלים קיא, י. ועוד. ה' בחכמה יסד : משלי ג, יט. ונקי כח מ"ה : זח"ג כח, א. לר, א. ובכ"מ.

החכי נקי בח"י אין : ראה הוספות שבסו"ס מגיד דבריו ליעקב ע' פח (וש"ג). נקודא בהיכלא : ראה זח"א ו, א. ת"ז ת"ה. אגה"ק ס"ה. לקוית ראה יח, ב. ססה"מ תקס"ו ע' שלט. ובכ"מ.

. . . האורות בריבוי : ראה לעיל ע' א. ובכ"מ.

עמוד תנג

התקון ע"י שם מ"ה החדש דא"ק כו' כמ"ש בע"ח : שער התקון ס"ב. ובכ"מ. ותקם בעוד לילה . . . טרף שהוא רפיח ע"ה : משלי לא, טו. וראה לעיל ע' שצט (וש"ג).

והארץ היתה תהו . . . מרחפת אותיות רפיח מת : בראשית א, ב. ע"ח שער רפיח ניצוצין פ"א. לקוית להארזיל ע"ה. וראה ג"כ תו"א וישב כו, ד. לקוית מסות פב, ד. ובכ"מ.

שהאיש . . . דרכו לכבוש : יבמות סה, ב. ובכ"מ.

בזוהר דבחכמה אחברירו : ראה זח"ב רגז, ב. ע"ח ש"ח פ"ה. אגה"ק סכ"ח. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תשי"ח ע' 206. ובכ"מ.

אשת חיל ע"ב : משלי יב, ד.

נקבה חשובה גבר : ירמ"י לא, כא. כי שם ב"ן לאחר הברור . . . מתעלה לשרשה : ראה ע"ח שיו פ"ב ג"מ פ"ד. ובכ"מ. לקוית בחוקותי מז, ג. ובכ"מ. וכידוע דמבחי" ת"ת דבינה נעשה עטרה לראש ז"א : ראה ע"ח שער מוחין דצלם ס"ה. שער דרושי הצלם דרוש ד' ודרוש ה'. שער מיעוט הירח פ"א.

בעטרה שעטרה לו אמו : שה"ש ג, יא. שאמר ר"נ עד דלא אכילנא בשרא דחזורה : ראה ב"ק עב, א. עירובין סד, א. חמרא וריחא פקחין : יומא עו, ב. אין התינוק יודע לקרות אבא : ברכות מ, א.

כי לא על הלחם לבדו . . . כמ"ש בלק"ת : (להארזיל) ס' עקב. וראה ג"כ תו"א נח ט, ד. בשלח סה, ד. לקוית צו יג, ב. מסות פא, ב. עקב יד, א. ובכ"מ.

עמוד תס

ויעש דוד שם : שמואל ב, ח, יג. בע"ח דגוף החשמל נעשה מברור"י דשם ב"ן : ראה שער הצלם ס"ב. שער דרושי תקי"ע פ"ד. ובכ"מ.

עמוד תפג

חי עלמין דהיינו בחי' יסוד ז"א : ראה ג"כ סידור קצא, א ואילך.
אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.
שמים אש ומים : תגיגה יב, א. ובכ"מ.

עמוד תפח

ולמעלה הוא הנקי בחי' לבוש החשמל : ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד ואילך.
סידור קמו, ד ואילך. ובכ"מ.

עמוד תפד

הקול קול יעקב : ראה בראשית כו, כב.

עמוד תפז

שלא ישתו התלמידים ממים הרעים : ראה אבות פ"א מ"א.
סוכת שומרים : ראה סוכה ח, ב. ובכ"מ.

עמוד תפח

את ה' . . . שהוא בחי' המל' : ראה זח"א רמז, א. ובכ"מ.

עמוד תע

ופרוט עלינו סוכת שלומיך : נוסח ברכת השכיבנו.

כידוע בפ"י הן במראה אליו אתודע : במדבר יב, ו. וראה תו"א בראשית ה, א. לקו"ת שה"ש יו, ב.

וידוע בפ"י מן העולם ועד העולם : תהלים קה, מה. וראה זח"א לד, א. יהל אור ע' תסו.

סכות בענן לך : איכה ג, מד.
כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב. וראה יהל אור ע' ש ואילך.

כאמה כבתה : ראה יחזקאל טו, מד. איהו וחייהו וגרמוהי : ת"ז בהקדמה (ג, ב). לא יגורך רע : תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, ג. ביאוה"ו להצ"צ ע' רנב ואילך. אוה"ת בראשית תתמה, א. ובכ"מ.

ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.
ברישא חשוכא והדר נהורא : שבת עז, ב. וזהו פ"י את קשתי נתתי בענן : בראשית ט, יג. וראה להלן ע' תצו, תקסז. ובארוכה באוה"ת גח תרמח, א.

אין רע יורד מלמעלה : ב"ר סנ"א, ג.
מפי עליון תצא הרעות : איכה ג, לח. וראה ג"כ ביאוה"ו להצ"צ ע' לב.

עמוד תפו

החשמל . . . ושרשו מבחי' חיצוניות בינה כידוע : ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד. הוי"א לך לך יב, ג. חיי"ש סו, ג. מבי"א צו, ג. ובכ"מ.

ומשם יפרד : בראשית ב, י.
כי נק' עולם החירות יובלא עילאה : ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג. ס, ב.

עמוד תפז

כי צדיק ה' : תהלים יא, ז.
ויוסף הוא המשביר : בראשית מב, ו. וראה ספה"מ תקס"ה ע' קצד ואילך. ובכ"מ.
דאלה תולדות נח : בראשית ו, ט.
ומבואר במ"א ע"פ כי מי נח זאת לי : ישע"י

ועיין ביאור זה המאמר . . . במ"א באריכות : ראה ספה"מ תקס"ז ע' א. ביאוה"ו להצ"צ כרך א' ע' א.

זחר פ' נח : (בה"ז ד, א).
אם לא בריתי יומם ולילה : ירמ"י לג, כה.

גד, ט. וראה תו"א גח ה, ג.
אך מעין ובור : ויקרא יא, לו.
יקו המים : בראשית א, ט.

עמוד תפז

כל ישראל יש להם חלק לעה"ב : סנהדרין צ, א.

וזרקתי עליכם מים סהורים : יחזקאל לו, כה.
אם רחץ : ישע"י ד, ז. וראה ג"כ ת"ז תי"ח (לד, א). אוה"ת גי"ך ע' קו.

מל ולא פרע כאילו לא מל : ראה שבת קלו, א.

תבוא אם ותקנח צואת בנה : ראה במדב"ר פ"ט, ח.

ופרע את ראש האשה : במדבר ה, יח.
ג' ערלים : ראה לקו"ת קדושים כט, ג. להלן ע' תפז. ובכ"מ.

וימח את כל היקום : בראשית ז, כב.

דכל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה :
תגיגה יד, א.
מלאך א' א'ו עושה שתי שליחות : ב'ר מ"ג
ב. ובכ"מ.
עושה מלאכיו רוחות : תהלים קד, ד. וראה
סידור רעה, ד. ובכ"מ.

עמוד תעז

אשה כי תזריע וילדה : ויקרא יב, ב.
האודם . . . ממנו . . . בשר וגידיו : כן
מובא בכ"מ (ראה תקס"ב ע' קנ. תקס"ד
ע' נח וע' קפד. תקס"ה ע' תתיב. ובכ"מ).
וראה נדה לא, א. ובמ"מ וציונים לספ"מ
תקס"ד שם.
נקבה תסובב גבר : ירמ"י לא, כא.
בוהר דאשד מ"ן לקבל מ"ד : זח"א ס, ב.

עמוד תעח

עור ובשר תלבישני כו' וכנבינה תקפיאני :
איוב י, י ואלך.
בר"מ דמים אחרונים ע"ז נאמר והתקדשתם :
זח"ג רמו, א (ושם) (ועד"ו במקומות
המקבילים) הגירסא שלפנינו היא :
והתקדשתם אלו מים ראשונים והיתם
קדושים אלו מים אחרונים).
והתקדשתם : ויקרא יא, מד. כ, ו.
נטיובא דחלבא : ראה פסחים מב, א.

עמוד תעט

ג' שותפין : נדה לא, א. ובכ"מ.
אשת חיל מי יחצא : משלי לא, י.
בוהר בבהמה רבה דרביעא על אלף טורין :
ראה זח"א יח, ב. זח"ג קסט, א. ובכ"מ.
לפני מלך מלך : בראשית לו, לא.
ותקם בעוד לילח : משלי לא, טו.
שהוא רפיח ניצוצו ע"ח : ראה קה"י ערך
טרף. אמת ליעקב ט, כת.

עמוד תפ

אשח כי תזריע . . . אשח מזרעת תחילה :
נדה לא, א.
וחאלצהו שבגמר ביאה : שופטים טו, טו.
סוטה ט, ב.
וקראת לשבת עונג : ישע"י נח, יג. וראה
לעיל ע' קיג. ובכ"מ.

עמוד תעב

ג' בני נח שהן בחי' חנית : ראה אוה"ת
וישב כרך ה' תתתח, ב (וש"ג).
וצדיק יסוד עולם : משלי י, כת.
עמוד א' יש וצדיק שמו : תגיגה יב, ב.
ואלה המלכים . . . וימלך תחתיו : בראשית
לו, לג ואלך. וראה ג"כ תו"א וישלח כד,
ד. שמות נב, א. בשלח סה, ד. לעיל
ע' א. ובכ"מ.
ג' בני נח . . . ג' גזוין דקשת : ראה אוה"ת
הניל (וש"ג).
זה ינחמו : בראשית ה, כט.
נח איש האדמה : בראשית ט, כ.
ונח מצא חן : בראשית ו, ח.
שאול מרחובות הנהר : בראשית לו, לו.
וראה ע"ח שער הנקודים ספ"ד. ובכ"מ.

עמוד תעג

ונהר יוצא מעדן . . . בינה : זח"ב כקג, ב.
ובכ"מ.
וכידוע בע"ח דעיקר התגלות עתיק הוא
בבינה : ראה להלן ע' תצב.
ביוד . . . נברא העוה"ב : מנחות כט, ב.
וראה אנה"ק ס"ה. לקו"ת בשלח א, א.
ימותו ולא בחכי' כמי"ש בע"ח : איוב ד,
כא. וראה ע"ח שער שביה"כ ס"ו. ובכ"מ.
שט מ"ה מלגאו : ראה ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.
דשורש התהוות הנשמות הוא מבחי' זוג
גופני : ראה ע"ח שער מ"ג ומ"ד דרוש
ד'. שער פנימיות וחיצוניות דרוש יו"ד.
ובכ"מ. לקו"ת שה"ש לט, ד. ביאוה"ו
לאדהאמ"צ ב, א. ה, ג. צח, ג. דרמ"צ ד,
א. להלן ע' תקסו. ובכ"מ.
אתדבקת רוחא ברוחא : זח"ב קכד, ב.
ואשמע אחרי קול : יחזקאל ג, יב.

עמוד תעד

לא קאי איניש אדעתא דרבי' : ע"ו ה, ב.
כי רוח יזרעו : הושע ה, ז.

עמוד תעה

כידוע בוהר . . . הנפש אשר עשו בחרן :
ראה תוי"ח קל"ה, ב.
ונתתי לך מהלכים : זכרי ג, ז.

עמוד תפא

זוהר ריש פ' וירא : ראה ביאוהיו להציצ
כרך ב' ע' תרלו.

וירא אליו ה' : בראשית ית, א.
וארא אל אברהם : שמות ה, ג.

ויאמר ה' אל אברם . . . אני אל שדי :
בראשית יב, א. ז. יג, ד. טו, ו. ז. יח.
יה, א.

נודע בשערי בעלה : משלי לא, כג.
הילכו שנים יחדיו : עמוס ג, ג.
כי המלכים נועדו : ראה תהלים מת, ה.

עמוד תפב

שהדבר המתלבש איננו מתלבש רק מבחי'
החיצונית : ראה ג"כ לקו"ת שלח מא, ג.
ובכ"מ.

לפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ח.

עמוד תפג

דכל הגבוה . . . יותר יוכל להשפיל א"ע :

ראה ג"כ לעיל ע' שצג. ע' תלב. ובכ"מ.
וידבר שלשת אלפים משל : מלכים א ה, יב.
והיו עיניו רואות את מוריך : ישעי' ל, כ.

עין בעין נראה אתה ה' : במדבר יז, יד.

ופני לא יראו : שמות לג, כג.
ויאמר ה' אל משה : שמות ד, ד. ובכ"מ.
ושמי הוי' : שמות ה, ג.

עמוד תפד

אמת ואמונה כל זאת : ברכות ק"ש דערבית.
הנה אנכי בא אליך בעב הענן : שמות
יט, ט.

כי בענן אראה : ויקרא טו, ב.

קול דברי' אתם שומעים : דברים ד, יב.

פנים בפנים דיבר ה' : דברים ה, ד.

כי שמע ומגן : תהלים סד, יב.
נכנס יין יצא סוד : עירובין סד, א. ובכ"מ.

עמוד תפו

ושלשה עדרי צאן רובצים עליה : בראשית
כט, ב. וראה אוה"ת ויצא רד, ב
ואילך. שם כרך ה' תתסג, ב. ובכ"מ.

וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו :
בראשית ית, ב. ראה ג"כ אוה"ת וירא

כרך ד' תשלד, א. אוה"ת נצבים ע'
ארא.

הנצו הרמונים : שה"ש ו, יא. ז, יב.
כמ"ש בזהר ע"פ ותוצא הארץ : בראשית א,
יב. זח"ג לט, ב. וראה ג"כ זח"א לא,
ב. לט, ב. ג. ז. ב. זח"ב פה, ב. זח"ג
רמג, ב. ת"ז תמ"ג (פב, א). ובכ"מ.

עמוד תפז

וכמ"ש במ"א באריכות בענין אל עליון
קונה הכל : ראה לעיל ע' שסג ואילך.
וכידוע בענין ג' ערלי' : ראה לקו"ת קדושים
כט, ג.

מלך אלקים על גויים : תהלים מז, ט.
וראה זח"ב צו, א. ובהגסמן בספר הערכים
תב"ד כרך ב' ע' רצט.

כי שמע ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב.
דהקב"ה מוציא חמה מנרתקה : גדרים ת, ב.
ובכ"מ.

וידעו מצרים כי אני ה' : שמות ז, ה.
זמיר עריצים : ישעי' כה, ה.

כרמך לא תזמור : ויקרא כה, ד.

עמוד תפח

רוממות אל בגרום : תהלים קמט, ו.
וכידוע בענין פסוקי דזמרה : ראה לקו"ת
בחוקתי מז, ד. נצבים נא, ד. להלן (תקס"ח
ח"ב) ד"ה ועתה אלקינו בקטע המתחיל :
והנה יש להקדים. אוה"ת שה"ש ע' שב.
ובכ"מ.

פנימיות בינה שנק' עולם החירות : ראה
זח"ב קפג, א. ובכ"מ. וראה לקו"ת דרושים
לר"ה נו, ג. ט. ב. ובכ"מ.

דאימא אוזיפת מאנהא לברתא : ראה זח"א
ב, א.

כאמה בתה : יחזקאל טו, מד.

עמוד תפט

בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא : זח"ג קעה, ב.
המל' שנק' פתח ושער כמ"ש זה השער :
תהלים קיח, כ. וראה זח"א ז, ב. זח"ג
רנו, ב. אוה"ת בא כרך ז' ע' ב"תרלח.
אוה"ת שה"ש ע' רסו.

לפתח : בראשית ד, ז. וראה זח"א לו, א.
קג, ב. זח"ב רלו, ב. ובכ"מ.

הנשאו פתחי עולם : תהלים כה, ז.

חסד אל כל היום : שם נב, א.
יומם יצוה ה' חסדו : שם מב, ט.

עמוד תצד

אמרו צדיק כי טוב: ישעי ג, י.
 טבע הסוב להטיב: ראה עמק המלך שער
 שעשועי המלך רפ"א. ובכ"מ.
 יותר משהענג רוצה לינק: פסחים קיב, א.
 ותאלצו שבגמר ביאה היתה נשמטת:
 שופטים טז, טז. סוטה ט, ב.
 לכה ונורה דודי: ראה משלי ז, יח.
 שאין האשה כורתת ברית: סנהדרין כב, ב.
 שאין קישוי אלא לדעת: יבמות נג, ב.
 יעקב לא מת: תענית ה, ב.
 להניד כי ישר ה': תהלים צב, טז.
 ישר . . . יחזו פנימו: ראה שם יא, ז.
 אברהם שיצא ממנו ישמעאל: ראה פסחים
 נו, א. ובכ"מ.
 וכבוזי לאחר לא אחז: ישעי מב, ח.
 ופני לא יראו: שמות לג, כג.

עמוד תצח

מלפני אדון חולי ארץ: תהלים קיד, ו.
 וראה מרדס שעה"כ ערך אדון. סידור
 יד, א. ביאורו"ז ס, ה. אוה"ת ויצא רא, ב
 ואילך. שם כרך ה' תתנו, א ואילך. ובכ"מ.
 דאתבטמת נוקי: ראה זח"א צד, א. זח"ג
 קמב, א.
 הנני שולח מלאך לפניך: ראה שמות כג, כ.
 דוחו נער מט"ס דשמו כשם רבו: סנהדרין
 לח, ב. וראה אוה"ת משפטים ע' אקצו.
 ענביו ענבי ראש: ראה דברים לה, לב.

עמוד תצו

רגליה יורדות מות: משלי ה, ה.
 אשכול של ענבים סחסה לו: זח"א לב, א.
 קצב, א. ובכ"מ.
 למאן דאמר גפן ה': ברכות מ, א.
 יין ושכר אל תשת: זיקרא י, ט.
 מאחרי בשוף יין: ישעי ה, יא.
 רצועה לאלקאה: ראה זח"א יא, ב. ת"ז
 בהקדמה (י, ב.) ת"ל (עג, א.) ובכ"מ.
 עולה ומסטיין: ראה ב"ב טז, א.
 כל ח"ך הסועס אומר לי לי: ראה כתובות
 קיא, ב.
 וחכו ממתקים: ראה שה"ש ה, טז.
 כמראה הקסת אשר יהי בענו: יחזקאל א,
 כח. ובהבא להלן ראה אוה"ת וישב כרך

כי גבר חסדו: ראה שם קיז, ב.

עמוד תצ

יעשה שלום לי . . . בפמליא של מעלה:
 ישעי כז, ה. סנהדרין צט, ב.
 ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
 יותר משהענג רוצה לינק: פסחים קיב, א.

עמוד תצא

אני בינה לי גבורה: משלי ה, יד.
 ועל ראשי החיות רקיע: ראה יחזקאל א, כב.
 בזוהר דבינה עד הוד אתפשטת: ראה ג"כ
 ע"ח שער הנסירה פ"ח. טעמי המצות
 ס"פ שמיני, ובכ"מ.
 נקי יתום מאמו: לקו"ת להאריו"ל וישב
 עה"פ ויהי יוסף יסה תואר ויסה מראה.
 ע"ח שער הצלם פ"ג. מאוי"א י, לו. ובכ"מ.
 כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז.
 דנכנס יין יצא טוד: עירובין סד, א.

עמוד תצב

ויבא לו יין וישת: בראשית כז, כה.
 מסל השמ"י ומשמני הארץ: שם כז, כח.
 כי צחוק עשה לי אלקי כל השומע יצחק:
 ראה שם כא, ו.
 ונקי עולם החירות וכמ"ש וקראתם דרור:
 זיקרא כה, י. וראה זח"ב קפג, א. זח"ג
 צב, ב. לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג, ס, ב.
 בזוהר . . . דבינה מינה מתערין: זח"ג י, ב
 ואילך. וראה ע"ח שער א"א פ"ח. שער
 ארי"א פ"ב.

דעיקר התגלות עתיק הוא בבינה: ראה
 ביאורו"ז להצ"צ ע' שסד (וש"ג).
 טלא דנטיף מעתיקא: ראה זח"ב סא, ב.
 סב, ב. זח"ג קכת, ב. ובכ"מ.

עמוד תצג

ויבא לו יין דארמי מ"א בחווא יין: ראה
 ג"כ אוה"ת שה"ש ע' תריט. ביאורו"ז
 להצ"צ ע' תתנג. אוה"ת וישב תתצה, ב.
 ש"ין חי אינו ראוי לשת"י: ראה ברכות
 ג, א. שבת עז, א. ובכ"מ.
 זכרהו על היין: פסחים קו, א.
 כמ"ש במ"א ביאור זה באריכות: ראה
 סידור רכא, ד ואילך.

(ד"ה ראיתי שבלקוית שם נמצא ג"כ בגוכייק הצ"צ (בכרך מס' 1102 רג, א) ובראשו רשום בגוכייק: שבת חנוכה תקס"ט. ועפ"ז — יש להוסיף, ולתקן, ברשימת המאמרים שבסוף ס' תקס"ט ע"י שלח הע' 5, וברשימת המאמרים שבסוף ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע"י תריג הע' 23). ביאור זה נדפס ג"כ בשינויים ותוס' הגהות בלקוית שם לה, ד. ובתוס' הגהות באוה"ת בהעלותך ע"י תכ. וראה שם ע"י תסו הערות על גוף המאמר. וראה ג"כ להלן ח"ב ד"ה ועתה אליקנו.

והחכמה תח"י בעליה: ראה קהלת ז, יב.

למה קדמה פי' שמע: ברכות יג, א.

תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.

וכולא קמ"י כלא: זח"א יא, ב.

כי הוא הסדע: רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. מו"ג ח"א פס"ח. שמונה פרקים פ"ח.

אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.

עמוד תקא

והנגלות לנו: דברים כט, כח.

מקום פנוי באמצעיתא כמ"ש בע"ח: ראה ע"ח שער א' ענף ב'. לקוית ויקרא הוספות נא, ב (וש"ג).

עשר ולא י"א: ראה ס"י ס"א מ"ד. וראה תו"א תולדות כ, ב. ובכ"מ.

כוחי ועוצם ידי: דברים ח, יז.

ועליהו לא יבול שיחת חולין של ת"ח:

תהלים א, ג. ע"ז יט, ב.

וכידוע בע"ח דע"ס דאצ"י . . . אדם דעש"י: ראה אוה"ת בלק ע"י תחקטב (וש"ג).

בענין טורי חסוכא: ראה זח"ג רח, א ואילך. ובכ"מ.

עמוד תקב

וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.

וידע כל פעול: גוסס תפלת ר"ה.

ונגולו כספר השמים: ישעי' לה, ד.

הנני בורא שמים חדשים: ראה ישעי' סו, כב.

בווהר דכתר עליון איהו כתר מל': ת"ז

בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

כמ"ש בפרדס שיש ע"ס דאויי . . . דאויח:

שער למלטה למעלה. וראה לקוית חקת

סג, ג.

ה' תתפח, ב (וש"ג). לעיל ע' תסה ואילך. כמ"ש בע"ח: ראה שער דרושי אבי"ע פ"א.

עמוד תצז

ואני שלשת החיצי': שמואל א ב, כ.

וכידוע דזהו ג"כ ג' בני נח: ראה אוה"ת הנ"ל.

שאין אומרי' קידוש אלא על הי"ן: ראה להלן ע"י תקעא. לעיל ע"י חצג ובהנסמן שם.

כמא' הזהר ואיהו ברוך ואיהי ברכה: זח"ג רצד, ב.

כמ"ש מ"מא בענין אין אומרים שירה אלא

על הי"ן: ברכות לה, א. וראה ספה"מ

תקס"ד ע"י כ"א ואילך.

כל כבודה בת מלך פנימה: תהלים מה, יד.

עמוד תצח

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.

משכני אחר"ך נרצצה: שם א, ד.

למען יזמך כבוד . . . ל"ב נתיבות החכמה:

תהלים ל, יג. זח"ג לג, א.

בי"ז נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

עמוד תצט

וירכב על כרוב ויעף: שמואל ב כב, יא.

תהלים יח, יא.

מחנה מיכאל לסטר דרום: ראה זח"ג ק"ח, ב. ובכ"מ.

צדיק עליון . . . יוסף ובנימין: זח"א קנג, ב.

במ"א בפ"י מאמר תוהר ע"פ כי הנה

המלכים נועדו: תהלים מת, ה. זח"א רח,

ב. וראה ביאוה"ז להצ"צ כרך ב' ע"י

תשכד.

ונקי' אסתר שמסתרת בראש הבריאה: ראה

ע"ח שמו"י פ"ו. מאו"א א, קמד. תו"א

דרושים למג"א צג, ד. אוה"ת מג"א ע"י

בירעו. ובכ"מ.

עמוד תק

זה השער לה': תהלים ק"ח, כ.

באר ר"ת דבי"ז אפקיד רוחי: סידור

האריו"ל ס' קשעהמ"ט. ובכ"מ.

עלי באר: במדבר כא, יז.

אנפי זוסרי כרביא: ראה חגיגה יג, ב.

להבין שרשי הדברים: ביאור על ד"ה ראיתי

מנורת זהב שבלקוית בהעלותך לג, ב.

דגיר כח"ב נמשל למקור ומעיין וחפירה
כמיש בזהר: זח"ב מב, ב. וראה ג"כ
אוה"ת עקב ע' הקמב.

בווהר ע"פ ועבד הלוי הוא הוא דא עתיקא :
זח"ג קעה, ב. וראה ג"כ לקו"ת קרח
גה, ב. ססה"מ תקס"ג ע' רט. ובכ"מ.
וראה בתקס"ח ח"ב ד"ה זוהר ויחי ויקרא
אלף ועירא.

בע"ח בכמה דוכתי שטיקר התגלות עתיק
בבינה: ראה ג"כ להלן ע' תצב ובהנסמן
שם.

אה"י אשר אה"י: שמות ג, יד. וראה ג"כ
סידור קנו, ד ואילך. ובכ"מ.
אנא זמין לאולוא: זח"ג סה, ב. וראה שם
יא, א.

עמוד תקה

ועלה זית סרף יהיו מזונותי מרורי כו"ת :
בראשית ה, יא. עירובין יח, ב. ובכ"מ.
בווהר זכד אתכפיי סס"א: ראה זח"ב
סו, ב. קכה, ב. קסה, א.

דלכך נתנה התורה לישראל ולא למלאכי :
ראה שבת טט, א.
דישראל עלה במחשבה: ראה ב"ר ס"א ד.
ובכ"מ.

דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא: ראה
זח"א סח, א. קסה, א. רלה, א. רמה, א.
אם ישים אליו לבו: איוב לה, יד.
כמבואר במ"א בפ"י בארץ לא זרועה: ירמי
ב, ב. וראה לקו"ת סקודי ג, ב. לקו"ת
שה"ש ז, א. ובכ"מ.
שמי עם י"ה סס"ה: ראה ת"ז בהקדמה
(נד, ב, ה, א). זח"א כה, א. רנג, א.
ובכ"מ.

רמיח פקודין הן רמיח אברים דמלכא :
ראה ת"ז ת"ל, זח"ב קיח, א.
לא תאכל חלב: ראה ויקרא ג, יו.

עמוד תקו

אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר :
ספרא סוף קדושים.
את זלעויו: קהלת ז, יד.

כמיש באד"ר דהאי מצחא רצון אקרי :
ראה זח"ג קכט, א.
שתוק כך עלה במחשבה: מנחות כט, ב.

עמוד תקג

ישקני מנשיקות פיהו כו' כדפירשי: שה"ש
א, ב.

וחמלא כדה ותעל: בראשית כה, טו. וראה
ת"ז תכ"א (מו, ב). אוה"ת בראשית
מח, א.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.
זוהר הפרש בין חפץ לרצון: ראה ג"כ
לעיל ע' טו. אוה"ת שמיני ע' כט. דרושים
לשמע"צ ע' א'תשפד ואילך. ובכ"מ. (וראה
ג"כ שו"ת הצי"צ אה"ע ח"ב סי' רסג).
דנמנו ונמרו דחלמוד גדול: קדושין מ, ב.
ובכ"מ.

בווהר . . . דבחכמה דוקא אתברירו: ראה
זח"ב רנו, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר
שליס"א בססה"מ תשי"ח ע' 206.

מכאן ואילך בעלה חייב במזונותיה: ראה
זח"ב מח, ב. וראה לקו"ת הנסמן לעיל
ברי"ש המאמר לו, א.
שארה כסותה ועונתה לא יגרע: שמות
כא, י.

עמוד תקד

אשה יראת ה': משלי לא, ל.
אשת חיל מי ימצא: משלי יב, ד. וראה
זח"ג קעה, ב. ובכ"מ.

מזונא דחכמתא: ראה זח"ב סב, ב. ובכ"מ.
לחמה של תורה: ראה ת"ז תנ"א (סו, ב).
ובכ"מ.

אשת חיל עטיב: משלי יב, ד.
שתוק כך עלה: מנחות כט, ב.
מבואר בע"ח . . . כמיש בלקו"ת מהאריז"ל :
ראה לקו"ת (הג"ל ברי"ש המאמר) לו, א.
ואוה"ת (הג"ל שם) ע' תכג.

המנורה זו נרותיה: זכרי' ד, ב ואילך.
כאמה בתה: יחזקאל טו, מד.
לא זו מחבבה עד שקראה בת: שמ"ר
פני"ב ה.

לך ה' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
וראה ססה"מ תקס"ד ע' כו. ובכ"מ.

עמוד תקן

עושה מלאכיו רוחות : תהלים קה, ד. וראה סידור רעה, ד. ובכ"מ.
 כלום יש יצה"ר ביניכם : שבת פט, א.
 בחומר ולבניי : שמות א, יד.
 אנכי מי שאנכי : ראה זח"א קסו, ב.
 זח"ג יא, א. לקו"ת פינתס פ, ב. שם ראה לא, ד. תקס"ח ח"ב ד"ה זוהר ויחי ויקרא אלף ועזרא.

לקו"ת מטות פו, ב. אוה"ת יתרו ע' תשכו ואילך. ובכ"מ.
 בע"ח בענין התכללות חסדי דאבא וגברי דאימא : ראה שער מטי ולא מטי פ"ב ואילך. שער אריא פ"א. ובכ"מ.
 ההופכי הצור אגס מים : תהלים קיד, ה. ואין צור כאלקינו : שמואל א ב, ב.

עמוד תקיא

ואנכי ולא יהי לך מפי הגבורה : מכות כד, א. ובכ"מ.
 ברחמיך הרבים : גוסס ברכות ק"ש. וראה ג"כ תו"א ויצא כה, א. ובכ"מ.
 המאמר של רב מתיבתא בגי'ע : זח"ג קסת, א. וראה תניא רפכ"ט, ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

מצפון זהב יאתה : איוב לו, כב.
 בע"ח דלפעמים אור החסד מאיר בכלי הגבורה : שער מטי ולא מטי. וראה ג"כ זח"א פו, א. ובכ"מ.
 ועבד הלוי הוא : במדבר יח, ג. וראה לקו"ת קרח נה, ב.

מחמת הפתילה כמבואר במ"א : ראה רד"ה כי אתה גרי — להלן בהוספות, ובת"א מקץ מ, ב. (וראה שם לג, ג.) ובכ"מ.
 וכמ"ש בע"ח . . . כפטיש יפוצץ סלע וזריק (ש"ק) (ש"ך) ניצוצין : ירמ"י כג, כט. ע"ח שער רפ"ח ניצוצין פ"ה (ע"פ זח"ב רנה, ב. זח"ג רצג, ב).
 כתיש כתישין ועבד נייחא לה : ע"פ גוסס פיוט אומר בשבחין.
 אשה מזרעת תחילה : ראה גדה לא, א. ובכ"מ.

עורות עבודין : שבת מט, ב. ובכ"מ.
 בינה דינן מתערין : זח"ג י, ב. יא, א. ע"ח שער א"א פ"ה. שער אריא פ"ב. ובכ"מ.
 דבינה אם הבנים : ראה זח"א ריט, א. זח"ג מ, ב. ובכ"מ.
 אם הבנים שמחה : תהלים קיג, ט.
 כנווד ככונת הקידוש על היין : ראה ג"כ לעיל ע' תצג, ובהנסמן בהמ"מ שם.
 אורייתא הוא דקא מרתחא ביי : תענית ד, א.
 הזהר שלא תכזה בגזלתן : ראה אבות פ"ב מ"י.

עמוד תקח

שבעת ימים ושבעת ימים : מל"א ת, סה. בזוהר מפרש לשבעה ושבעה מוצקות : זח"א רד, ב.
 לך ה' הגדולה : דה"א כט, יא.
 דבינה נקי אם הבנים : ראה זח"א ריט, א. זח"ג מ, ב. וראה זח"א ריט, א. זח"ג מ, ב. ובכ"מ.

עמוד תקיב

כי יד על כס י"ה : שמות יז, טו.
 ונשא וגבה מאד : ישעי' נב, יג.
 כי נר מצוה ותורה אור : משלי ו, כג.

עמוד תקיג

למה קדמה שמע לוה"י א"ש : ברכות יג, א.
 זהנה בפי שמע יש מ"ב תיבות : בהבא להלן ראה ג"כ לקו"ת ואתחנן יב, ד ואילך. סידור עדי, א ואילך. אוה"ת תרומה ע' א"שסו ואילך. ובכ"מ.
 שם מ"ב דאנא בכח : ראה פע"ח שער הק"ש פכ"ה.
 בשתי' יכסה פניו : ישעי' ו, ב. וראה פרדס שער פרטי השמות פ"ג. ובכ"מ.

עמוד תקט

ונהרותם כשמן אוליך : יחזקאל לב, יד.
 חכמת אדם תאיר פניו : קהלת ת, א.
 אני בינה לי גבורה כמ"ש בע"ח : משלי ח, יד. ראה ע"ח שער אריא פ"ב.

עמוד תקי

כמ"ש בזוהר בכמה דוכתי . . . והיינו לאכללא שמאלא בימינא : ראה זח"ג קעו, א.

בעה"נ ישבו אבותיכם: יהושע כה, ב.
 ע' בענין כת א' אומרת ק': לקוית אמור
 לב, ד. וראה אוהית תולדות הגיל
 תתי, ב.
 עומקא דבירא . . . עומקא דכולא: ראה
 זחיב סג, ב. וראה גיכ לקוית נצבים
 מה ד. ובכ"מ.

עמוד תקטז

שנתי ע"פ לריח שמנין: ראה לקוית שה"ש
 ג, ב.

שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו. מאמר
 זה נדפס גיכ בשינויים בתו"א תולדות
 יו, א. ובהרחב הביאור בתו"ח תולדות
 א, א. הגהות על ד"ה זה נדפסו באוהית
 תולדות כרך ד' תתד ב. תתיג, א. תתיח,
 ב. ולעיל בריש המאמר. ובכמה עינים
 הבאים להלן ראה גיכ לקוית ואתחנן
 ה א. לקו"ש חס"ו ע' 118 ואילך וע'
 191 ואילך.

ואהבת שיהא ש"ש מתאהב על ידן:
 דברים ו, ה. יומא סו, א. וראה בהגסמן
 לעיל על הגהת הציצ' בריש ע' תקסו.
 דאנת הוא חד: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח
 אליהו.

במקום גדולתו אתח מוצא ענותנותו: מגילה
 לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
 בספ"ה"מ תשי"ד ע' 210, ובליקוט פירושים
 ומ"מ לתניא פ"ד.

עמוד תקיז

הוא המדע: רמב"ם הלי יסוהית פ"ב ה"י,
 ובכ"מ.

אויא תרין ריעין: זחיג ד, א. ובכ"מ.
 נתאוה הקב"ח להיות לו זירה בתחונות:
 ראה תנחומא נשא סו. ב"ר ספ"ג במדבר
 פ"ג, ו. ובכ"מ.

דקמ"י כולא: זחיא יא, ב.
 אברהם אוהבי: ישע"י מא, ח.
 שה"י אומר להם . . . דעו למי מברכין:
 סוטה י, א. ב"ר ספ"ט. פמ"ג, ז. פמ"ט,
 ד. ספ"ה. ובכ"מ.

עמוד תקיח

והוכיח אברהם לאבימלך: בראשית כא, כה
 ואילך.

בידן אפקיד רוחי אותיות באר: פעי"ח שער
 קשעה"מס פ"ב ומ"י. ובכ"מ.

עלי באר: במדבר כא, יז.
 וכמיש במ"א באריכות בענין מיב מסעות:
 ראה ד"ה אלה מסעי בספ"ה"מ תקס"ג
 ח"ב, ובאוה"ת ר"ם מסעי.

והחיות רו"ש: יחוקאל א, יד.
 אם ישים אליו לבו: איוב לה, יד.
 ואהבת את ה' שהוא ענין פועל יוצא:
 ראה תו"א תצוה פב, ב. להלן ע' תקסו.
 ובכ"מ.

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א. וראה
 זחיג ע, א.
 וילקט יוסף את כל הכסף: בראשית מו, יד.
 וראה תו"א ויגש מד, ב.

עמוד תקיך

ויוסף הוא השליט על הארץ המסביר בר:
 ראה בראשית מד, ו.

תנו עוז לאלקי: תהלים סח, לה.
 שישראל גיכ עלה במחשבה תחלה: ראה
 ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.
 כי תהיו אתם ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.

עמוד תקטו

אברהם גמ"ח: קיצורים והגהות לד"ה
 שמאלו תחת לראשי דלהלן.

שם מל' שמים ז"א: ראה בארוכה אוהית
 תולדות כרך ד' תתו, ב. תתיג, ב.
 תתיח, ב.

ע"פ ועשית בגדי קדש: תו"א תצוה פב,
 ב. ספ"ה"מ תקס"ה ע' שה. אוהית תצוה
 ע' איתקצב, איתרא.

מקדשי שמתן: נוסח התפילה דשבת ויו"ט.
 וראה תו"א ויחי מו, ב. לקוית שה"ש
 כו, א. וראה גיכ אוהית תולדות הגיל,
 כ"ה ואלה שמות בניי: תו"א שמות מט, ד.
 אוהית שם ע' ל ואילך.

אניג דבאר דאברהם גיכ מ"ן: ראה גיכ
 בארוכה אוהית תולדות שם תתיח, ב.
 רבקות של שלש שלש בקר: עירובין
 יז, ב. וראה תו"א תולדות יח, א.
 עמיש מענין ב' חתנים: לקוית שה"ש
 א, ב ואילך.

והוא כחתן: תהלים יט, ו.
 עמיש ע"פ אשירה: תו"א בשלח סב, ג.

ובכ"מ. וראה ג"כ לקו"ת פקודי ה, א.
ובכ"מ.
צחוק עשה לי האלקים כל השומע יצחק :
ראה בראשית כא, ו.
גמירי מיהב יהבי : ראה תענית כה, א.
ובכ"מ. וראה לעיל ע' תיז, ובהנסמן
בהמ"מ שם.

עמוד תקנב

הסבי ענין : שה"ש ו, ה. וראה לקו"ת
שה"ש לו, א.
שלעתיד יצאו מים חיים מירושלים : זכרי
יד, ח.
אברהם אברהם . . . פסיק טעמא בגוייהו :
וירא כב, יא. וז"ל קלח, א. ובכ"מ.
והוא הנקי אבר מה : ראה זח"א ד, א.

עמוד תקנב

קח נא את בנוך את יחידיך : בראשית כב, ב.
מים קרים על נפש עייפה : משלי כה, כה.
וראה אוה"ת גח ס, א. ספ"מ תקס"ג
ע' רו. ובכ"מ.
ויעקוד אברהם את יצחק בנו : ראה בראשית
כב, ט.
ופחד יצחק ה"י לי : בראשית לא, מב.
ובאו במערות צורים : ישעי' ב, יט.
שהושיע הקב"ה אצבעו קטנה ביניהן ושרפן :
סנהדרין לח, ב.
וראו כל בשר : ישעי' מ, ה.
ויסע ה' אלקים גן עדן : בראשית ב, ח.
כי האדם עץ השדה : דברים כ, יט.

עמוד תקנב

שנעקד ונכלל בבחי' אברהם כו' וכמ"ש
במ"א : ראה ג"כ לקו"ת ואתחנן ה, א.
ספ"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקנב. אוה"ת
אחרי ע' תקמו. ובכ"מ.
יעקב ה"י המובחר שבאבות : ראה שער
הפסוקים תולדות כו, כה. ובלקו"ש ח"ג
ע' 832.
ונקי' בוהר שלמא דאבהן : ראה זח"ב
כג, א. זח"א קעא, א. ובכ"מ.
קרבת אלקים לי טוב : תהלים עג, חת.
אשה כי תזריע . . . אשה מזרעת תחלה :
ויקרא יב, ב. ברכות ס, א. גדה לא, א.

וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו : בראשית
כה, טו ואילך.
ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים :
זכרי' יד, ח.
כידוע ומבואר במ"א בענין מים חיים דאפר
פרה : ראה ג"כ לקו"ת חוקת ס, ג.
אוה"ת חוקת ע' תתס ואילך. תו"א תולדות
כ, א. ובכ"מ.
מבוי המפולש : ראה שבת קלז, א.
דפולשתים לצנים ה"י : ע"ז יט, א.
רב ברונא דסמין גאולה לתפלה : ברכות
ט, ב.
רבא דהוה אמר מילתא דבדיחותא : פסחים
ק"ז, א.

עמוד תקימ

טבע המרה הלבינה . . . גורמת הוללות
כו' כמ"ש במ"א : ראה ג"כ דרך חיים
ע' 18.
את זלעזו עשה האלקי' : קהלת ז, יד.
שכת ליצנות אינן מקבלים פני שכינה :
סוטה מב, א. ובכ"מ.
אל תוכח לץ : משלי ט, ח.
באר חפרוה שרון אברהם ויצחק :
במדבר כא, ית. במדבר' פ"ט, כו. ובכ"מ.
לו ישמעאל יח"י לפניך : בראשית יז, ית.
לא כאברהם שיצא מסנו ישמעאל : פסחים
גו, א. ובכ"מ.

עמוד תקב

ואנכי עפר ואפר : בראשית ית, כו.
ונפשי כעפר לכל תהי' : תפילת אלקי נצור.
(ברכות יז, א).
במי שמשים א"ע כשריים : ראה ר"ה
יז, א.
ולגזולתו אין חקר : תהלים קמה, ג.

עמוד תקבא

אהרורי' דרבי עתיר משבור מלכא : שבת
קיג, ב. ב"מ פה, א.
כי אברהם לא ידענו . . . זה יצחק : ישעי'
סג, טז. שבת פט, ב. וראה ג"כ להלן
ע' תקמא.
הכל ירומוון טלה וכל טלה אין לה הפסק :
נוסח ברכות יוצר דשבת. עירובין גה, א.

מראי מקומות וציונים

תתנא

ויאמר יהונתן : ראה שמו"א כ, יח. מאמר זה וביאורו נדפסו ג"כ בשינויים באוה"ת ברכה ע' א'תתפס. וראה להלן ע' תקעב רשימות וקיצורים מהצ"צ להביאור דלהלן. ובתקס"ח ח"ב בהוספות הגהה נוספת מהצ"צ. (ולכמה ענינים המבוארים במאמר זה ראה ג"כ ד"ה ויאמר לו יהונתן וביאוריו בספיה"מ תקס"ז ע' מה, ובאוה"ת בראשית ד, ב).

שאוה"ע מונין לימות החמה : סוכה כט, א. ובכ"מ.

כשהן עולין עולין עד לרקיע : ראה מגילה טז, א.

עולם שנה נפש : ראה אוה"ת יתרו ע' תתסז ואילך.

עמוד תקבמ

כי אלף שנים בעיניך : תהלים צ, ד. בזוהר ע"פ כי ששת ימים עשה ה' : ראה זח"א רמז, א. זח"ג רצה, ב. שיתא אלפי שנה דהוי עלמא : ר"ה לא, א. ובכ"מ.

דורו של אנוש היו ניוונין בחסדו של הקב"ה : ראה פסחים קיח, א. וראה ספיה"מ תשי"ד ע' 150. צופה ומביט עד סוף כל הדורות : נוסח מוסף דר"ה. הודו : תהלים קכח, יג.

עמוד תקל

מחדש בכל יום מעש"ב : נוסח ברכת יוצר בק"ש.

והי' מדי חודש בחדשו : ישעי' סו, כג. דרוח אייתא רוח ואמשיך רוח : זח"ב קסב, ב. וראה אוה"ת בראשית רפז, א.

עמוד תקלא

עשה ירח למועדים : תהלים קד, יט. מי לא נפקד כהיום הזה : נוסח תפלת מוסף דר"ה.

וירא אלקים את כל אשר עשה : בראשית א, לא.

ויכל אלקים : שם ב, ב. כלתה נפשי : תהלים פד, ג.

עמוד תקכה

שאין הולד נולד אלא מן הברור שבטיפה : נדה שם.

בחכמה אתברירו : ראה זח"ב רנד, ב. ע"ח שי"ח פ"ה. ובכ"מ. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספיה"מ תשי"ח ע' 206. אשר עמדתו : מלכים א יז, א. אשת חזל עטרת בעלה : משלי יב, ד. מגיד מראשית אחרית : ישעי' מו, י.

עמוד תקכו

ואתא מרבבות קודש : דברים לג, ב. וראה לקו"ת ברכה צג, א. שיש בחי' א"י"ק : ראה לקו"ת הג"ל. ובלקו"ת בלק עז, ב. ובכ"מ.

שתוק כך עלה במחשבה כו' כלומר אין טעם לרצון : מנחות כט, ב. וראה ד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמ"צ (כפ"ח תשל"ח) ע' 21, ובהנסמן בהמ"מ שם. ויהיו חיי שרה מאה שנה : בראשית כג, א. וראה ג"כ לעיל ע' תלד.

עמוד תקכז

מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג. כל הנחלים הולכים אל הים : קהלת א, ז. חז"ב דצ"י שנק' תרין ריעין : זח"ג ד, א. ואהי' אצלו אמון שעשועים : משלי ת, ל. דאורייתא . . . מח"ע נפקת : זח"ב פה, א. ובכ"מ.

פנימיות אור אבא שהוא בחי' פנימיות ע"י כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי : ראה לקו"ת נצבים מט, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספיה"מ היש"ת ע' 49.

הקודש בחכמה : ראה זח"ב קכא, א. זח"ג רצז, א. ובכ"מ.

ונבלות חכמה שלמעלה תורה : ב"ר פ"ז, ה. ישקני מנשיקות פיהו : שה"ש א, ב. וראה פירש"י שם.

אתדבקות רוחא ברוחא : ראה זח"ב קכד, ב.

עמוד תקכה

דעשיו איש שעיר : ראה בראשית כה, כה. כז, יא.

להבדיל בין הסמא לטהור : ראה ויקרא יא, מו.

עמוד תקלב

כמיש במ"א באריכות בפ"י מאמר הזוהר
בפ' יתרו: ראה סידור קעג, א. קצט, ג.
רד, ג. ספה"מ הנחות הרי"פ ע' יט.

עמוד תקלה

שני המאורות הגדולים: בראשית א, טז.
וראה אוה"ת בראשית לו, א ואילך.
ובכ"מ.

אתדבקות רוחא ברוחא: זח"ב קכד, ב.
ישקני מנשיקות פיהו: שה"ש א, ב.
במדרש הנעלם ברע"ע שולגו עיניו דמעות:
זח"א צח, ב. וראה ספה"מ תקס"ה ע'
עט, ובהנשמך בהמ"מ שם. וראה ג"כ ט"ז
אוי"ח סרפ"ח סק"ב.
שבכל חצות לילה נחית תרין דמעין:
ראה ברכות נט, א. ובכ"מ.

עמוד תקלג

עולת שבת: במדבר כח, י.
ובמ"א מבואר בהיפך דאכילת אדם גבוה
מאכילת מזבח: ראה ג"כ ספה"מ תקס"ה
ע' קסב ואילך. לקו"ת צו, ז. ד. דרמ"צ
צ, ב. ובכ"מ.
כהניס אוכלין: פסחים נט, ב. ובכ"מ.
ואכלתם אכול: יואל ד, כו.
צדיק אוכל לשובע נפשו... וכמיש במ"א
באריכות: משלי יג, כה. וראה תוי"א
חיי"ש טו, ג. סידור רג, א. ספה"מ
תקס"ה ע' קג.
אברהם הוליד את יצחק: בראשית כה, יט.
וראה לעיל ד"ה שמאלו תחת לראשי.
ואת רוח הסומאה אעביר: זכרי' יג, ב.
בלע המות לנצח: ישע"י כה, ח.
יוס שכולו שבת: סוף תמיד. ובכ"מ.

עמוד תקלו

ותפול לפני רגליו ותבך: אסתר ח, ג.
המלי שנק' אסתר כשמתתרת בראש
הבריאה: ראה ע"ח שמ"ו פ"ו, מאוי"א
א, קמד. תוי"א דרושים למג"א צג, ד
ואילך. אוה"ת מג"א ע' בירעו.
אשת חיל עסרת בעלה: משלי יב, ד. וראה
אוה"ת בראשית מ, ב.
ואלה המלכים: בראשית לו, לא. וראה
ע"ח שער הכללים פ"א. שער הנקודים
פ"ד. ובכ"מ.

עמוד תקלד

כל ישראל בני מלכים הם: שבת סז, א.
ובכ"מ.
בוהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום: זח"א
קלה, ב. ובכ"מ.
נקודה תחת היסוד: ראה זח"ג קצא, א.
ומפרשי הזוהר שם. ע"ח שער מיעוט
הירח פ"א. ובכ"מ.

שמע שם ע': זח"ג רלו, ב. ובכ"מ.
בחכמי אתברירו: ראה זח"ב רגו, ב. ע"ח
שי"ח פ"ה. ובכ"מ. וראה הערת כ"ק
אדמו"ר שליט"א בספה"מ תש"ח ע' 206.
בוהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום:
זח"א קלה, ב. ובכ"מ.

עמוד תקלז

מכרה בכורתך לי: ראה בראשית כה, לא.
וישטם עשו: שם כז, מא.
ורב יעבוד צעיר: שם כה, כג.
בבכי יבואו: ירמ"י לא, ח.
ואתה תמלוך על ישראל: שמואל א כג, יז.
ויקח העבד עשרה גמלים: בראשית כד, י.
עבדו זקן ביתו: שם כד, ב. וראה זח"א
קכו, ב.
להבין שרשי הדברים: ראה בהנשמך לעיל
בריש המאמר.
ראשי חדשים לעמך נתת: תפילת מוסף
דר"ח.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
והוכן בחסד כסא: ישע"י טו, ה.
וכמיש במ"א בביאור מאמר הזוהר ע"פ
שחורה אני: ראה זח"ג קצא, א. ובביאוה"ז
לאדהאמ"צ ולהצ"צ שם. וראה אוה"ת
הנשמך לעיל בריש המאמר (ע' א'תחצב
וע' א'תחצו).
קרא דוד ליהנותן בשט... עבדך: ראה
שמואל א כ, ז.
לא יפקד איש ממנו: ראה מלכים ב י, יט.
וישב שלמה על כסאו ה': דה"א כט, כג.
והי' אור הלבנה כאור החמה: ישע"י לו, כו.
וירחך לא יאסף: שם ס, כ.

עמוד תקלח

מאיר עיני חכמים בהלכה: עירובין יג, ב. וירא אלקים את האור כי טוב: בראשית א, ד.

טוב וחסד ירדפוני: תהלים כג, ו. טוב חסדך מחיים: שם סג, ד. בזוהר בפי' אמר אור מים רקיע: ראה אוה"ת חיי"ש כרך ד' תשפת, ב (וש"ג). וראה ג"כ ספר הערכים — חב"ד כרך ג' ע' תט, תסה. ע"ח שער המלכים פ"ו. ואהבת בנימטי ב"פ אור: שער הכוונות כהנת ק"ש. פע"ח שער הק"ש פכ"ג ופכ"ה ובכ"מ.

כי אהבת עולם אהבתיך: ראה ירמ"י לא, ב. בהכנסת אורחים גם לערביים: ראה לעיל ס"ע תקינו, וש"ג. ואת הנפש אשר עשו בחרן: בראשית יב, ה. וראה סנהדרין צט, ב. ב"ר פל"ט, יד. ובכ"מ.

אברתם אוהבי: ישעי' מא, ת.

דחיו"ע ותתאה: ראה זח"א יא, ב.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

אתה הוא קודם שנברא: גוסת תפילת השחר.

עמוד תקלט

לאו דאית ל"י... אנת הוא חד: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

המארץ באחד: ברכות יג, ב.

בספרי הקבלה... לילך על קברי הצדיקי' הוא בזמן מילוי הלבנה: באוה"ת הנסמן לעיל בריש המאמר (ע' איתתצד) מציין: בכהאריו"ל בשער היחודים.

וכן אין נושאי' נשים: שו"ע אוה"ע סי' ס"ד ס"ג.

עמוד תקמ

ויקרא שם אברם: ראה בראשית כא, לג.

פחד יצחק ה"י לי: שם לא, מב.

מרחוק ה' ירמ"י לא, ב.

ובאו במערות צורים: ישעי' ב, יח.

ונגלה כבוד ה': שם מ, ה.

דאפי' אור צח: ת"ז ת"ע (קלה, ב).

עמוד תקמא

לעתיד... כי אתה אבינו: שבת פט, ב. אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה: תולין ס, ב. ובכ"מ.

הכוונות שבסדר התקיעות מבואר בזוהר: זח"ג צט, ב ואילך. וראה ביאוה"ז להצ"צ ע' שצו ואילך. ובכ"מ.

ששת ימים תעבוד: שמות כ, ס ואילך. ועוד.

לא גלו ישראל: פסחים פו, ב. ובכ"מ.

עמוד תקמב

ימי שנותינו בהם שבעים שנה: תהלים צ, י.

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

דכולא קמ"י כלא: זח"א יא, ב.

וכחשכה כאורה: ראה תהלים קלט, יב.

אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.

צחוק עשה לי אלקים: בראשית כא, ו.

וכמ"ש במ"א בענין הקניג"י: ראה ויק"ר פי"ג, ג. ד"ה ויתן לך בספה"מ תקס"ב.

ע' צה ובתו"ח אוה"ת ס"פ תולדות, וראה לקו"ש ח"ב ע' 177.

משתאב בגופא דמלאכ: ראה זח"א ר"ז, ב.

ויכל אלקים: בראשית ב, ב.

כלתה נפשי: תהלים פה, ג.

מטי ולא מטי: זח"א טז, ב. ובכ"מ.

עמוד תקמג

דפיקו דלבא: ראה ג"כ ביאוה"ז להצ"צ ע' קמח.

רגע כמיר"י: ברכות ז, א. ובכ"מ.

ט' נשימה בשעה שנו' בזוהר על דוד:

זח"א ר"ז, א.

חי חי הוא יודוך: ישעי' לח, יט.

כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול: תהלים

צ, ד.

עמוד תקמד

ונשגב ה' לבדו ביום ההוא: ישעי' ב, יא.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

וירחץ לא יאסף: ישעי' ס, כ.

ולנוגה הירח לא יאיר לך: שם ס, יט.

עין לא ראתה: ישעי' סד, ג וראה ברכות לד, ב.

בספרי הקבלה שיש נ' אלפים יובלות: ראה ד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמיצ ע"י 52, ובהמ"מ שם.

כמיש בסי עמק המלך: ש"א. כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י וראה לקו"ת ויקרא (הוספות) גא, ד. ובכ"מ. באשרי: בראשית ל, יג.

עמוד תקמו

שכל צדיק וצדיק יש לו מדור בפ"ע לפי כבודו: שבת קנב, א.

לחם אבירים... שמלאכי השרת ניזונין בו: תהלים עח, כה. יומא עה, ב. לחם לבב אנוש: תהלים קד, טו. בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו. שארה אשר ה"א: זח"ב צו, ב.

כי שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב. וראה יהל אור ע' ש ואילך. אוה"ת לך לך תרצו, א. ובכ"מ.

דשולחן בצפון: יומא לג, ב. מצפון זהב: איוב לו, כב.

עמוד תקמח

גבורות גשמים: תענית ב, א. אתה גבור לעולם אד': גוסח תפילת שמו"ע. וראה ג"כ סידור רלו, ב. ובכ"מ. להודיע... לבניא גבורותיו: ראה תהלים קמה, יב.

וברוב עם הדרת מלך: משלי יד, כח. להרבות זרעו כעפרות תבל: גוסח ברכת זכרונות.

ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים: בראשית ב, ד. לא קאים אדעתי דרביי עד מי שנין: ע"ן ה, ב.

עמוד תקמט

בע"ח בכמה דוכתי... דבחי' מלי' שבעליון נעשה בחי' עתיק לתחתון: ראה ע"ח שער או"א פ"ט. ובכ"מ. אי"ק בכ"ד: ראה לעיל ע' תלה. ועי' תקמו, ובהנסמן בהמ"מ שם. ופרשת כנפך על אמתך: רות ג, ט.

והי' פקד את שרה: בראשית כא, א. חייב אדם לפקוד לאשתו: יבמות סב, ב. ובכ"מ.

עמוד תקמה

לפני מלוך מלך: בראשית לו, לא. שעל הלחם יחי' האדם: ראה תו"א גח ט, ד. בשלח סה, ד. לקו"ת צו יג, ב. מסות פא, ב. עקב יד, א. ובכ"מ.

שלעתיד עתידים צדיקים: ב"ב עה, א. כל ישראל בני מלכים הם: שבת סז, א. ובכ"מ.

ותרם כראס קרני: תהלים צב, יא. כתועפות ראם לו: במדבר כג, כב. כא, ח. אבן מאסו הבונים שהוא בחי' המלי': תהליב קיה, כב. וראה פרוס ערך אבן, ספר הערכים חב"ד ח"א ע' מד ואילך. ובכ"מ. באר חפרוה שרים: במדבר כא, יח.

ויבן ה' אלקים את הצלע כידוע בזוהר: ראה זח"א כח, א. מט, א. בע"ח שמיז פה"ו: ראה ג"כ באוה"ת משפטים דלהלן (ע' ארצו).

המגיד מראשית אחרית: גוסח שטר התנאים. מאמר זה נדפס ג"כ בשינויים ובתוס' הגהות באוה"ת משפטים ע' ארצו. ביאור על מאמר זה נמצא להלן בעי' תקסא ובאוה"ת שם. (וראה ג"כ ד"ה המגיד מראשית בספה"מ תקס"ב כרך ב' ע' שכג, ובספה"מ תקס"ה ע' רכב). מאמר זה נמצא ג"כ בשינויים בסי' תורה אור — לעמבערג (שנת תרי"א) ב, א.

מגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, י. שארה כסותה ועונתה לא יגרע: שמות כא, י.

בזוהר... עלמא דאתכטיא ועלמא דאתגלייא: ראה זח"א קנח, א. ובכ"מ.

עמוד תקמו

וכידוע בספרי הטבע שיכולים לראות בכלי האצטרולוב: ראה ג"כ סידור קצא, ג ואילך. ובכ"מ.

שהנשמות נהנין מזיו: ברכות יו, א. וראה קונטרס לימוד החסידות ע' ד. מוטב ולידייני' ביטורי גיהנם: חגיגה טו, ב. וראה לקו"ת בשלח א, ד. ויקרא נב, ב. דרמ"צ א, ב. ובכ"מ.

אשת חיל עמרת בעלה : משלי יב, ד.
 רבות בנות עשו חיל : שם לא, כט.
 לאהפכא חסוכא לנהורא : ראה זחיא ד, א.
 תנו עוז לאלקים : תהלים סח, לה. וראה
 פעיח שער התפילה פ"ו. ובכ"מ.

חיל בעע ויקיאנו : איוב כ, טו. וראה ג"כ
 תריא תולדות כ, ג. אוהית שם קנד, א.
 אוהית ג"ך ע' תרסג. ובכ"מ.

גלו לאדום שכניה עמהם : נסמן לעיל ע'
 תקנ

עת אשר שלט האדם באדם : קהלת ח, ט.
 וראה זח"ב צה, ב. פרדס שטיז פ"ו.
 אוהית ג"ך כרך ב' ע' אקכט.

כי שם ב"ן לאחר הברור . . . בבחי' סיג
 דתוהו : ראה ע"ח שיה פ"א. שיי פ"ג.
 ש"מ פ"ד. לקוית בחוקותי מו, ג. ובכ"מ.
 ואת רוח הסומאחא אעביר : זכרי' יג, ב.
 והיה ביום ההוא יצאו מים חיים : ראה זכרי'
 יד, ה.

דטל לא מעצר : תענית ג, א.

עמוד תקנב

וכמ"ש במ"א בפי' אהי' כמל לישראל וכני'
 שאלה שלא כהונן : יהושע יד, ו. תענית
 ד, א. לקוית האוניו עג, א. ססה"מ
 תקס"ג ח"ב ע' תשנו ואילך.

ויתן לך האלקי' מטל השמי' : בראשית
 כז, כח.

אם צדקת : איוב לה, ז.
 לשארית נחלתו : מיכה ז, ית. וראה לקוית
 דרושים לר"ה סב, ב.

נעוץ תחילתן בסופן : ס"י פ"א מ"ו.
 מלך אלקי' . . . מאד נעלה : תהלים מו, ד
 ואילך.

ותלד עדה את יבל : בראשית ד, כ ואילך.
 מאמר זה בשינויים ובקיצור גרסם בתריא
 בראשית ז, ג (ובתוס' הגהות וביאורים
 באוה"ת בראשית כרך ג' תקס"ה, א
 ואילך) ובאריכות הביאור בתרי"ח בראשית
 לג, ד ואילך.

כל בעלי השיר יוצאין בשיר : שבת נא, ב.
 וכנודע הכלל שלא יוכל להיות התהוות
 יש מיש : ראה ג"כ ססה"מ תקס"ו ע' גג
 ואילך. אוה"ת בראשית ט, ב ואילך.
 המשך וככה תרל"ז ממ"ב ואילך. וראה
 בהנסמן להלן ריש ע' תקנד.

בעבודה שבלב בתפילה : תענית ב, א.

ותקם בעוד לילה : משלי לא, טו. וראה
 אוה"ת לך לך כרך ד' תשכו, ב. אוה"ת
 מסעי ע' א"ת. וראה בהנסמן לעיל ע' שצט.

עמוד תקנ

יונתי בחנוי הלע : שה"ש ב, יד.
 אתה אל מסתתר : ישעי' מה, טו.
 רגליה יורדות מות : משלי ה, ה. וראה
 אוה"ת ג"ך ע' תקסד ואילך.

גלו לאדום שכניה עמהם : ספרי ס"פ מסעי.
 וראה לקו"ש ח"ו ע' 210. ח"יא ע' 50.
 חוק וזמן נתן להם : סנהדרין מב, א.
 שלוח סבלנות : ראה קדושין ג, א ואילך.

עמוד תקנא

ויתנצלו בניי את עדיים . . . וכמ"ש בזוהר :
 שמות לג, ו. וראה שבת פח, א. וראה
 זח"א סג, ב. זח"ב קצד, א. רכו, א.
 זח"ג קסט, ב.

וזהו מגיד מראשית אחרית : ראה ג"כ אוה"ת
 ג"ך ע' רנב. לקו"ש ח"ט ע' 329.
 בעל כנפיי' יגיד : קהלת י, כ. וראה הערת
 כ"ק אדמו"ר שליט"א בדי"ה מזמור שיר
 ליום השבת (לכ"ק אוה"מ"צ) ע' 14.

נהר דינור נגיד : דינאל ז, י.

והי' באחרית הימים . . . בווה"ק שבחי'
 המלי' נק' אחרית הימים : ישעי' ב, ב.
 ירמיי מט, לט. מיכה ד, א. וראה זח"א
 רלד, ב. זח"ב קצ, א. רלב, א. זח"ג ער, א.
 פרדס שער ערה"כ ערך אחרית. קה"י
 שם.

קדמון לכל הקדומים : ת"ז ת"ס (מב, א).
 ת"ע (קכ, א). וראה ג"כ ע"ח שער א'
 ענף ב, ד.

ישמח משה במתנת חלקו שהן בחי'
 הסבלנות : מ"ח מס' שחרית דשבת פ"ח
 מ"ד.

השבת שהוא קודש מלה בגרמ" : זח"ג
 צד, ב.

עמוד תקנב

בצלם אלקים עשה את האדם : בראשית
 ט, ו.

זכו שכניה ביניהם : סוטה יז, א. ובכ"מ.
 והי' שארית יעקב בגויים : ראה מיכה ה, ו
 ואילך.

עמוד תקנר

וכידוע בפ"י הפסוק והאישי משתאה לה :
ראה סידור צב, ג. תורת חיי"ש קלו, ג
ואילך. ובהנמסרן בהערות וציונים בסידור
ובתו"ח שם.

וה"י מדי חודש ושבת : ראה ישע"י סו, כג.
וכמ"ש בסי' הבהיר : כן מובא בכ"מ בשם
סי' הבהיר (ראה לעיל ע"י שפ. ספה"מ
תקס"ד ע"י קג. תקס"ה ע"י שצט. תו"ח
בראשית לד, ב. חיי"ש קמ, ב. שמות
ט, א. ובכ"מ). וראה ג"כ זח"א ריט, א.
זח"ב ריא, א. תו"א דרושים למג"א ק, ב.
וכמ"ש במ"א שזהו פ"י משתאה לה : ראה
בהנמסרן לעיל בריש העמוד.

ילכו מחזיל אל חזיל : תהלים פד, ח.

החדלתי את תירושי . . . אם אנשים משמח :
שופטים ט, יג. ברכות לה, א. וראה אוה"ת
וישב כרך ה' תתקכ, א. ובהבא להלן
ראה ג"כ לקו"ת פינחס עז, ג.

אשה ריח ניחוח : ויקרא א, ט. ובכ"מ.
שורש ענין הקרבנות . . . העלאת הניצוצות :
ראה תניא פליד, אגה"ק סכ"ח. ובכ"מ.
כי שמש ומגן ה' אלקים : תהלים פד, יב.
וראה שער היחוד והאמונה פ"ד ואילך.
ובכ"מ.

עמוד תקנה

אשה בעלה משמחה : ר"ה ו, ב.
הו"י שנק' בעלה דמטרונתא : ראה זח"א
רלו, ב.

בוהר ובספרי הקבלה שיש שיר פשוט ושיר
כפול ושיר משולש : וראה זח"ג רכז, ב.
ת"ו בהקדמה (ג, א). סי' אשל אברהם
בתחילתו. ובכ"מ.

בוהר שבאותו עמוד . . . גי' קוויני : ראה
זח"א ריט, א. זח"ב ריא, א.
וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה :
תהלים ב, יא. ברכות ל, ב.
שו"ה בבחי' — אלקי אברהם ופחד יצחק
ה"י לי : (ראה לוח התקון) בראשית לא,
מב. וראה ג"כ לעיל ע"י תקנר.

עמוד תקנו

וארכובתיי דא לזא נקשן : דניאל ה, ו.
ענין הדי' גוויני : ראה ג"כ לקו"ת שה"ש
יד, א. אוה"ת חצא ע"י תתקסט ואילך.
אוה"ת שה"ש ע"י קעג.

כידוע בהלכות נדה : ראה יו"ד ר"ס קפ"ח,
וגו"כ שם.

אסתר ירקרוקת היתה : ראה מגילה יג, א.
אוה"ת מג"א ע"י בירעז ואילך.
וירק את חניכיו . . . שהוריקן בזהב :
בראשית יד, יד. גדרים לב, א. וראה
ביאוה"ו לאדהאמ"צ פקודי נת, א.
בוהר בענין זהב וכסף ונחושת : ראה
זח"ב קמו, א. קמת, א. פרס שער הגונים
פ"ג.

לבנה אדמדת : ויקרא יג, יט.
רננא ברמשא : זח"א רכט, ב.
נכנס יין יצא סוד : עירובין סה, א. ובכ"מ.

עמוד תקנו

הקול קול יעקב : בראשית כז, כב.
והשמיע ה' את קולו במחנה סנחריב :
ראה ישע"י ל, ל.

ומעיינות תהום רבה : ראה בראשית ז, יא.
משלם לשונאיו אל פניו : דברים ז, י.
וראה ג"כ ביאוה"ו להצ"צ ע"י תפז ואילך.
אם רעב שונאן : משלי כה, כא.
כי כארבע רוחות השמים : זכריה ב, י.
וראה תענית ג, ב.
וזרח השמש ובא השמש : קהלת א, ה
ואילך.

עמוד תקנח

וכמבואר בדוד"ל שינויי הטבע בין רוח
מזרחי ורוח מערבית : ראה ב"ב כה, א.
במדב"ר פ"ב, י. ובכ"מ.

כשם שא"א לעולם בלא רוחות : תענית
שם. וראה בארובה אוה"ת ג"ך ע"י תקח
ואילך. בשלח ע"י תרי ואילך.

בוהר כד טליק ימא גלגלוי : זח"ב מת, ב.
הנה מקום אתי : שמות לג, כא.

עמוד תקנז

כי סיבוב השמש הוא ענין השתחואות
כנודע : ראה סנהדרין צא, ב. סידור שער
המילה קמב, א ואילך. ובכ"מ.

שמש בגבעון דום : יהושע י, יב.
הולך אל דרום : קהלת א, ה.
בכל הארץ יצא קום : תהלים יט, ה.
ההפרש בין יבל ליובל : ראה ג"כ אוה"ת
הנמסרן לעיל בריש המאמר. ספה"מ אתהלך

אין התינוק יודע לקרות אבא : ברכות
מ, א.

כי אתה אבינו : ישעי' סג, טו. וראה
ביאורו להצ"צ עי' תשיב (וש"ג).

ואלה המלכים אשר מלכו : בראשית לו, לא.
כי לא על הלחם לבדו יחיי האדם : דברים

ה, ג. וראה ג"כ תרי"א נח ט, ד. בשלח
סה, ד. לקו"ת צו יג, ד. מסות סא, ב.

עקב יד, א. אוה"ת משפטים הנ"ל עי'
א"ש. ובכ"מ.

עמוד תקפג

כמ"ש בע"ח : ראה שער הכללים ס"א.
ובכ"מ.

עמוד תקפד

שארה ג"כ לשון עונג כנ"ל : עי' תקמו
ואילך.

ועשה לי מטעמים : בראשית כו, ד.

ר"ש טעמא דקרא קא דריש : יומא מב, ב.
ובכ"מ.

ונת"א לפעמי' בחיי הטעמי' בכתר . . .
הטעמי' בתוך : ראה ג"כ אוה"ת וראה

כרך ז' עי' ביהקעה. אוה"ת ראה כרך ה'
עי' בימה. ובכ"מ.

מהו בחיי ז"א ומהו בחיי נוקי דז"א : ענין
זה נזכר ג"כ באוה"ת וראה עי' קמט, יהל

אור עי' רצג. ביאורו עי' קצג.

דהנה באמת הרי אין ערך כלל . . . איך
יתהווה מציאות הנבראים מאוא"ס : ראה

אוה"ת משפטים (עי' אישח) וואה"ת תרומה
— שננסמו לעיל בריש הביאור.

ואין לו תחילה ואין לו תכלה : ראה
ספ"ה תרס"ו עי' כ.

נקי בשם מדה דוקא ע"ש המדה והצמצום :
ראה בהנסמן להלן (בהקסע שלאחרי זה).

וראה תרי"א שמות נג, ב. ד"ה לכה דודי
תשי"ד ס"ג.

עמוד תקפה

כדמיון מדותיו של אדם התחתון . . .
העצמית כו' : ראה ג"כ אוה"ת תרומה

הנ"ל — הגהה השייכת לכאן.

לאוניא עי' עב (וראה ס' מאמרי אדה"ו
הקצרים עי' תרכ הע' 113). לקו"ת צו
ט, ג. שלח מב, ד.

ויבל לחמור"י : שופטים יט, כא.

כי שם בגלל : בראשית יא, ט.

עמוד תקפ

פנימיות בינה שנקי' ויבלא : ראה זח"א
קנא, א. זח"ב קטו, ב. זח"ג קח, ב.

ובכ"מ.

וקול התור . . . בזהר פ' וירא : שה"ש ב,
יב. זוהר צו, ב. וראה לעיל עי' תפת.

איש תם יושב אהלים : בראשית כה, כו.
שלקח מקל לבנה . . . וכמבואר בזהר

בעובדא זו : ויצא כה, לו. זח"א קסא,
ב ואילך. ובכ"מ.

עמוד תקפא

להבין שרשי הדברים : נדפס ג"כ בתוסי'
הגהות באוה"ת משפטים עי' א"ש. כמה

הגהות נוספות למאמר זה (עי' תקסד"ה)
נדפסו באוה"ת תרומה עי' איתנד בד"ה

ועשה כרוב (ויצוינו להלן).

וה"י שארית יעקב : ראה מיכה ה, ו.

לאו זאת לך צדק ידיעא : ת"ו בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.

אני ה' לא שניתני : מלאכי ג, ו.

חלל ומקו"פ כמ"ש בע"ח : שער א' ענין
ב' וראה ג"כ לקו"ת ויקרא נא, ב ואילך.

ובכ"מ.

ישת חושך סתרו : תהלים יח, יב.

ה' בחכמה יסד : משלי ג, יט.

כולם בחכמה עשית : תהלים קד, כו.

החכמה נק' כ"ח מ"ה : זח"ג כח, א. לו, א.
ובכ"מ. וראה תניא פי"ח ובליקוט פירושים

ומ"מ שם.

עמוד תקפב

א"ל נהירו דחכמתא : זח"ג סה, א.

בראשית ברא ותרגומו בחוכמתא : בראשית
א, א. ת"י שם.

והחכמה תח"י : ראה קהלת ז, יב.

עמוד תקסז

דישמח משה כו' שהו"ע שילוח סבלונות :
באוה"ת הנ"ל (ריש ע' תקסא) ע' תקסז
מצויין : כ"כ במ"ח מהמפ"ח.
ישראל אשר בך אתפאר : ישעי' מט, ג.
וראה סידור מב, ד. ובכ"מ.
וכבודי לאחר לא אתן : ישעי' מב, ח.
מת, יא.
ומלכותו בכל משלה : תהלים קג, יט. וראה
ג"כ זח"ב קיו, ב. ובכ"מ.
תרין צפרין שיונגי' . . . מבחי' המל' :
ראה זח"א קסב, ב.

ותקם בעוד לילה : משלי לא, טו.
צפרים יקננו : תהלים קד, יז.
קדרותא דצפרא : ראה זח"א מ, ב. קע, א.
זח"ג רמט, א. ובכ"מ.
דנוגה מפתח לאיתתא : זח"ב רג, ב.
כמראה הקשת ביום הגשם : ראה יחזקאל
א, כח. וראה אוה"ת נח כרך ג' תרמח, ב
ואילר. ולעיל ע' תסה. ובכ"מ.
את קשתי נתתי בענן : בראשית ט, יג.
כי שמש ומגן ה' אלקי' : תהלים פד, יב.

עמוד תקסח

בכל לבבך בשני יצריך : דברים ו, ה. ברכות
נד, א.

לאשתאבא בגופא דמלכא : זח"א ריו, ב.
מיכאל שמקריב נשמות ע"ג המזבח : ראה
זח"א פ, א. פא, א. זח"ב רלא, א.
זח"ג לג, א. מנחות קי, א ותוס' שם.
חגיגה יב, ב וע"י והגהות הב"ח שם.
שו"ע אדה"ז סקי"כ ס"ב. אוה"ת ויקהל
ע' ביקצט. ובכ"מ.

הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפן : סנהדרין
לח, ב. ובכ"מ. (וראה ג"כ לקו"ת אמור
לו, א. דרושים לר"ה ס, ב. ספה"מ
תקס"ב ע' צד. סידור קנב, א).
ה"י מאריך באחד עד שיצאת נשמתו באחד :
ברכות סא, ב.
כחשיכה כאורה : תהלים קלט, יב.

זלאו דאית ב"י מכל אינון מדות : ת"ז
בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

כי לא אדם הוא : שמואל א טו, כט.
שו"ה למטה — בנברא"ס ב"ג : ראה אוה"ת
תרומה הנ"ל — הגהה השייכת לכאן.
שו"ה בבחי' — א"ס כו' : ראה אוה"ת
שם.

שו"ה ואין — הנ"ל וד"ל : ראה אוה"ת שם.
מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג.
סמיכת גאולה לתפילה יחוד יסוד ומל' :
ראה זח"א רה, ב. וראה ג"כ ספה"מ
תקס"ד ע' ק. אוה"ת ויקהל ע' ב'קית.
שלח ע' תריד. ובכ"מ.

עמוד תקסו

וכמ"ש במ"א באריכות שזהו הפרש בין
נשמות למלאכים : ראה לעיל ע' תעג.
לקו"ת שה"ש לט, ד. ביאוה"ז לאדהאמ"צ
ב, א. צח, ג. דרמ"צ ד, א. ובכ"מ.
ואין מלאך א' עושה ב' שליחיות : ב"ר
פ"ג, ב. ובכ"מ.

ונקי' מהלך : ראה זכרי' ג, ז. תו"א וישב
ל, א. לקו"ש חיי"ב ע' 94.
לחם אבירי"ט אכל איש לחם שמלאה"ש
אוכלין : תהלים עח, כה. יומא עה, ב.
בוהר מוונא דחכמתא : ראה זח"ב סב, ב.
ובכ"מ.

שע"ז אמר משה לחם לא אכלתי : דברים
ט, ט. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1037.

ומשה עלה אל האלקי' : שמות יט, ג.
בלתי הלחם כו' לישראל מעליא : בראשית
לט, ו. וראה כתובות יג, א.
אכלה ומחחה : משלי ל, ב.

וכמ"ש בע"ח דבשביל יחוד זו"נ להוליד
. . . המשכת מוחין חדשים : באוה"ת הנ"ל
(ריש ע' תקסא) ע' אישיג מצויין : בע"ח
ובפע"ח שער הק"ש פ"א ובלק"ת
מהארז"ל פ' וירא.

ותלבש אסתר מלכות : אסתר ה, א.
ה' מלך גאות לבש : תהלים צג, א.
אתה אחד ושמן אחד : תפילת מנחה דשבת.

מראי מקומות וציונים

תתנמ

לו, כה, וראה יבמות טו, ב. להלן בח"ב
ד"ה ונערים ממשטה נגינתם. ובכ"מ.
לא כן עבדי משה : במדבר יב, ז.
דאור אבא מקנן באצ"י : ראה לעיל ע' שנת,
וש"נ.

וקראת לשבת עונג : ישעי' מה, יג. וראה
לעיל ע' קיד.

בחכמה אתבריורו : ראה זחיב רנה, ב.
והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תש"ח ע' 206. ובכ"מ.

לשארית נחלתו : מיכה ז, יח.
שארית הפליט : ראה דה"א ד, מג.
מי שמשים אי"ע כשריים : ר"ה יז, א.
שעקב דאי"ק מסתיים בסוף עשי' כידוע :
ראה ע"ת ש"א ענף ד. ש"ב סוף ענף ב.
שיג ס"ב. אגה"ק ס"כ. ובכ"מ.
עקבות משיחא : סוף סוטה. ובכ"מ.
מתחת זרועות עולם : דברים לג, כז.
שנעוץ תחלתן בסופן : ס"י פ"א מ"ז.

עמוד תקעא

אה"י כטל לישראל : הושע יד, ו.
זה ה' קוינו לו : ישעי' כה, ט.
ויתן לך האלקים מטל השמים : בראשית
כז, כח.

טל שעתיד להחיות בו את המתים כמ"ש
כי טל אורות טליך : ישעי' כו, יט. וראה
שבת פח, ב. כתובות קיא, ב.

להבין שרש ענין חמר מדינה : מאמר זה
נמצא ג"כ בקיצור בסי' מאה שערים לב, ב.
חמר מדינה : ססחים קו, א.

כדא' בריש אלו דברים : ברכות נא, ב.
וע"י מ"א שהביא ב' דיעות בזה : ראה
ריש ס"י רע"א.

זכרהו על הי"ן : ססחים קו, א.

עמוד תקעב

יצב גבולות עמים למספר בניי : דברים
לב, ח.

כי כארבע רוחות : זכרי' ב, י. וראה לעיל
ע' תקנו ואל"ך.

דרוח אייתא רוח : זחיב קסב, ב. וראה
אוה"ת בראשית רטו, א.

וכולא קמ"י כלא : זחי"א יא, ב.
אם צדקת מה תתן לו : איוב לה, ז.
שתוק כך עלה במחשבה לפני : מנחות
כט, ב.

עמוד תקסמ

גלו לאדום שכינה עמהם : ספרי ס"פ מסעי.
וראה לקו"ש ח"ו ע' 210, חיי"א ע' 50.
לא גלו ישראל . . . אלא להוסיף גרים :
פסחים פו, ב. זחי"א רמד, א.

אשר שלט האדם באדם לרע לו : קהלת
ה, ט. וראה זחי"ב צה, ב. פרדס שט"ז,
פ"ז. אוה"ת ג"ך כרך ב' ע' איקכט.

חיל בלע : איוב כ, טו. וראה ג"כ תוי"א
תולדות ב, ג. אוה"ת שם קנז, א.
ובכ"מ.

הזקנים שבכו כשראו שועל יוצא : סוף
מכות.

איהו וחיוהי : ראה ת"ז בהקדמה (ג, ב).
לא יגורך רע : תהלים ה, ה. וראה לקו"ת
במדבר ג, ג.

וכבודי לאחר לא אתן : ישעי' מב, ח.
מה, יא.

בתיקוני' בפ"י ירא בושת : ת"ז ת"י ז'
(כד, א).

העם ההולכים בחושך : ישעי' ט, א.
כיתרון האור מן החושך : קהלת ב, יג.
שאינן אשה אלא ליופי' : תענית לא, א. ובכ"מ.

וראה ג"כ ביאוה"ז לאדהאמ"צ א, ב.
ובכ"מ.

שאשה היא חמת : שבת קנב, א.
כלת משה : ראה בהנסמן להלן בהקטע
שלאחרי זה.

עמוד תקע

והאיש משה ונקי' איש האלקי' בענה
דמטרוניתא : במדבר יב, ג. תהלים צ, א.
זחי"א רלו, ב. ובהנסמן בשערי זהר
לברכות לב, א.

יונתי בחגוי הסלע : ב, יד.
עבד הוא בחיי' מס"ס שנקי' עבדו זקן ביתו :
זחי"א קכו, ב.

כידוע בפ"י נער הייתי גם זקנתי : תהלים

ולפי"ז נראה שצריכים להשמיט התיבות :
 והרי חושך (אף שלא נמחקו בהכתי"י).
 בשבת שהוא אותיו' תשב : ראה יפ"ת לבי"ר
 ספכ"ב. אנה"ת פ"י. צוחת הריב"ש אות
 יח. וראה לקו"ש ח"י"ד ע' 473.
 ר"ה להבא : ראה נדרים ט, א.
 אברהם אתקין לכורסייא : זח"ג צט, ב.
 בחלוט אדבר בו : במדבר יב, ו.
 ושמתי כדכד שמשותי"ך : ישעי' ג, יב,
 וראה לקו"ת ראה כד, ד ואילך.
 פ"י כתר מל' : קטע זה נרשם בגוכי"ק הצ"צ
 בסוף הבוך (תקס"ח) על דף בפני עצמו,
 וכמה מקומות בו מחק בהעברת קולמוס,
 ונדפס כאן מה שנשאר מבין המחיקות.
 קטע זה אולי שייך לד"ה וידבר וגו'
 אנכי וביאורו לעיל ע' רכז ואילך.

עמוד תקעד

ויזכור את נח : זה נרשם ג"כ שם (ראה הערה
 הקודמת) ולע"ע אינו ברור להיכן שייך.

ועשה לי מסעמים : בראשית כז, ד.
 ויין ישמח : תהלים קד, טו.
 ענין חושך ואור : הגהות וקיצורים על
 ביאור ד"ה ויאמר יהונתן הנדפס לעיל
 ע' תקכח, תקלו. כמה מהענינים שבאו
 כאן בקיצור נחבארו יותר באוה"ת ברכה
 הנסמן לעיל שם.
 עד אחד בעמידה ואהבת יכול לילך : ראה
 ברכות יג, ב.
 ותכהין עיניו : בראשית כז, א.
 בק"ש מעביר ידו ע"ג עיניו : ברכות שם.

עמוד תקעג

אין הלכה כאנשי יריחו : פסחים ג, א.
 ראשי תרין ראשין : ראה זח"ג רמח, א.
 וראה ג"כ אוה"ת פנחס ע' איקסה ואילך.
 יוצר אור . . . מאור. והנה לעיל ליצחק כי
 אתה אבינו והרי החשך. אך : שורה זו
 (״יוצר אור . . . מאור״) נרשמה בגוכי"ק
 על צד הגליון ונסמן ששייך לפני תיבת :
 אך (ובטעות נדפסה בשורה בפני עצמה).

מ"מ וציונים לכרך זה

עמוד תרא

הייתי ככוס חרבות : תהלים קב, ז.
דכל פרוסה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול :
ביב ט, ב.

להבין ענין עקודים : למאמר זה, ראה בהנסמן
לעיל בהמ"מ לח"א ע' א ואילך.

ופועל ישועות בקרב הארץ : ראה תהלים
עד, יב. וראה אגה"ק ס"ג, ובליקוט
פירושים ומ"מ שם.

עמוד תרה

וישע ה' אל הבל : בראשית ד, ד.
כי ה"י מבחי' רוגזא דדינא כידוע : ראה זחיג
קמג, א ואילך. ובכ"מ.

ששים המה מלכות : שה"ש ו, ח ואילך.
מאמר זה נדפס בשינויים (ותוסי' הגהות)
בלקו"ת שה"ש לח, ב. ובשינויים בספה"מ
הנחות הר"פ ע' סה.

בחריש ובקציר תשבות : שמות לד, כא.
כי עין בעין יראו : ישעי' גב, ח.
במערות צורים מפני פחד ה' : ראה ישעי'
ב, יט.

תלת קשרין הן : ראה זחיג עג, א. וראה
הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ ת"ש
ע' 61.

כוסי רוי' בני' ארך והוא כסא דמלכא
משיחא : ראה יומא ע, א. תוי"א תולדות
יה, ד. ובכ"מ.

מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה : פסחים
מט, ב.

ידוע בזוהר ששים מלכות הן ט' מסכתות :
ראה שהש"ר פ"ו, ט (ב). במדב"ר
פ"יה, כא.

וכני' נקי' חתן כמ"ש ביום חתונתו דקאי
במ"ת : שה"ש ג, יא. תענית כו, ב. וראה
שהש"ר ע"ה פ. ובכ"מ. (וראה לקו"ת
שה"ש א, א (ואוה"ת שם ע' טו), לט, ג,
ולהלן בסוף הביאור ע' תרכא, ובכ"מ
— דמביאים מפסוק זה דהקביה או דהתורה
נקי' חתן. וצ"ב).

ר"ע שה"י דורש על כל קוץ וקוץ : מנחות
כט, ב. ובכ"מ.

עמוד תרז

זכר ונקבה כו' ויאמר להם פרו ורבו :
בראשית א, כז ואילך.
וידבר אלקים את כל הדברים האלה : שמות
כ, א.

אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא. וראה יהל
אור ע' שנה. אוה"ת ויתי שצח, א.
ועמך כולם צדיקים : ישעי' ט, כא.
כלום אדם זורע קב : פסחים נו, ב. (וראה
לקו"ש ח"ד ע' 1260 ובהנסמן שם).

דכל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה : תגינה
יד, א.

שהנשמה נקי' מהלך ומלאך נקי' עומד :
ראה זחי"ב קע, א. תוי"א וישב ל, א.
לקו"ש ח"י"ב ע' 94, ובהנסמן שם.

המוציא במספר צבאם : ישעי' מ, כו.
דבדר ה' : תהלים לג, ו.
אתי מלבנון כלה : שה"ש ד, ח.

הודו על ארץ : תהלים קמח, יג.
מלכותך מכ"ע : תהלים קמח, יג.

בצלם אלקים : בראשית א, כו. ט, ו.
ונקי' אדם אדמה לעליון : עשרה מאמרות
מאמר אכ"ח ח"ב ס"ג. שליה כ, ב.
רסה, ב. שא, ב. ובכ"מ.

שהוריעה מרפי ארעא : ראה מו"ק ב, ב.
וכמאמר הזוהר גופא זלא טליק : זחיג קסח,
א. וראה תניא רפכ"ט ובליקוט פירושים
ומ"מ שם.

דמתניתין מלכתא : ביצה כח, ב. ובכ"מ.
אין למדין ק"ו מהלכה : שבת קלב, א.
ובכ"מ.

זרוע צדקות : נוסח ברכת יוצר. וראה אוה"ת
ואתחנן ע' רסג.

עמוד תרו

וצדקה תהי' לנו כי נשמור : דברים ו, כה.
כי ידעתי את אשר יצוה את בניו : ראה
בראשית יח, יט.

עמוד תרח

עיניך יונים : שה"ש ד, א.

ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד : זכרי' יד, ט.

באצ"י שהוא שם הוי' : ראה ע"ח שער סדר אצ"י פ"א. שער דרושי אבי"ע פ"א ואילך. שעי"ק להרחימו ח"ג ש"א. אגה"ת פ"ד.

רס על כל : תהלים קיג, ד.
כי חלק ה' עמו : דברים לב, ט.
ישראל עלה במחשבה : ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.
ונגלה כבוד ה' : ישעי' מ, ה.
מעיין היוצא מבית ק"ק בתחילה דומה כקרני חנבים : יומא עז, ב.

עמוד תרי"א

דאורייתא מחכמה נפקת : זח"ב פד, א. קכא, א. ובכ"מ.

להבין בתושי' ביאור : גופס בשניוניים בלק"ת שה"ש לט, א. ובשניוניים בספה"מ הנחות הר"פ ע' סו. ולהבא להלן ראה ג"כ אוה"ת ג"ך ע' תסא.

נהר ע' מכי"פ : מברך פירש"י : שבת סה, ב. גדרים מ, א. בכורות נה, ב. וראה לקו"ת הג"ל (וש"ג).

דלפי שכלו יהולל איש : משלי יב, ח.

עמוד תרי"ב

ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י. וראה זח"ב קכג, ב. ובכ"מ.

והחכי' מאין : איוב כח, יב. ומשם יפרד : בראשית ב, י. אברהם יצא ממנו ישמעאל : ראה פסחים ג, א.

וכידוע בענין נטי' : ראה סידור שער נטי' ק, ג. ובהנסמן בהערות וציונים שם. רישא דעשו בעטפוי דיצחק : ראה תיב"ע ג, יג. לקו"ש חס"ו ע' 193 הע' 21.

אין רע יורד מלמעלה : ב"ר פנ"א, ג. לא יגודך רע : תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, ג. אוה"ת ויצא כרך ה' תתמה, א. ביאוה"ז להצ"צ ע' רנב. ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א בפ"י המאמר דאור אבא מקנן באצ"י : ראה בהנסמן לעיל ע' שנה.

יוד דשם הוי' באצ"י : ראה ע"ח שער סדר אצ"י פ"א. שער דרושי אבי"ע פ"א ואילך. ובכ"מ.

עיניו כיונים : שה"ש ה, יב. איוהו חכם הרואה את הנולד : תמיד לב, א. לאסתכלא ביקרא דמלכא : ראה זח"ב רמו, ב. הנה עין ה' אל יריאיו : תהלים לב, יח. הן יראת ה' היא חכי' : איוב כח, כח. מי לי בשמים : תהלים עג, כה. וראה דרמ"צ קלת, א. תוי"א נח ט, א. תולדות יו, ד. ובכ"מ.

בחי' חתן לשון חות דרגא : ראה יבמות טז, א. והוא כחתן יוצא מחופתו : תהלים יט, ו. כמשוש חתן על כלה : ראה ישעי' סב, ה. כלתה נפשי : תהלים פד, ג.

פ"י הורמיז לשון חן . . . הורמין בר לילתא : ראה פ"י התוסי' סנהדרין שם. (וש"ג). וראה לקו"ת הג"ל בריש המאמר. ובהבא להלן ראה ג"כ אוה"ת ואתחנן ע' ריד. ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י. בספרי הקבלה דנהר . . . בינה דאצ"י שיוצא מעדן שהוא בחי' חכי' : ראה זח"ב קכג, ב. ובכ"מ.

בזהר דבאצ"י איהו וגרמוהי וחייהו כולא חד : ת"ז בהקדמה (ג, ב).

עמוד תר"ט

עולם המלאכים מהלך ת"ק שנה : ראה חגיגה יג, א.

ישראל עלו במחשבה תחילה : ראה ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.

גם חושך לא יחשיך כו' : תהלים קלט, יב. דאין הלבשת החיצונים רק עד הסבור : ראה ג"כ לקו"ת להאריו"ל פי תשא ד"ה סוד העגל. ובכ"מ.

בצלם אלקים עשה את האדם : בראשית ט, ו. לא אוכל לעבור את פי ה' : במדבר כב, יח. ומעין מבית ה' יצא : יואל יד, יח. להנחיל אוהבי יש : משלי ת, כא. והחכי' מאין : איוב כח, יב.

עמוד תרי

עין לא ראתה אלקים : ישעי' סד, ג. מן השימים עד הגלגל : מיכה ו, ה.

מזיעתן של חיות נמשך נהר : ראה חגיגה יג, ב. ב"ר פעי"ח, א. ובכ"מ.

ואת רוח הסומאה אעביר : זכרי' יג, ב.

עמוד תרמו

בסי' דנעוץ תחילתן בסופן זוקא : פ"א מ"ז.

עמוד תרטז

כמיש בע"ח דשרש הנשמות מבחי' זיווג גופני . . . זיווג נשיקין : ראה ע"ח שער מ"ז ומ"ד דרוש ד'. שער פנימיות וחיצוניות דרוש יו"ד. וראה לעיל ח"א ע' תעג, ובהנסמן שם.

דאנדבקות דוחא ברוחא : זח"ב קכד, ב. וברוח פיו כל צבאס : תהלים לג, ו. המלאכי' . . . חומר שלהן מאש וחוס רוחני כמיש בע"ח : ראה שער קיצור אבי"ע פ"ח.

הוי' בחכ' : משלי ג, יט. מלאך א' אין עושה שתי שליחות : ב"ר פ"ג, ב.

עמוד תריז

נקי עומדים והנשמות מהלכים בתוך העומדים האלה : ראה זח"ב קע, א. תו"א וישב ל, א. ובכ"מ.

וכמאמר התרגום ומקבלין דין מן דין : ישע"י ג, ו.

המוציא במספר צבאס : ישע"י מ, כו.

אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.

בני בכורי' : שמות ד, כב.

זרוע צדקות : גוסח ברכות ק"ש.

ארץ ממנה יצא לחס : איוב כה, ה.

הכל ה"ן מן העפר : קהלת ג, כ.

תדשא הארץ : בראשית א, יא.

תוצא הארץ נפש חיי' : בראשית א, כה.

עמוד תריח

כי מן האדמה לוקח : ראה בראשית ב, כה. הארץ מגדלת חכמים : ראה לעיל ח"א ע' קי, ובהנסמן שם.

נהרא נהרא ופשטיה : חולין יח, ב.

חסד ה' מלאה הארץ : תהלים לג, ה.

ולה' הארץ ומלואה : תהלים כה, א.

פועל ישועות בקרב הארץ : תהלים עד, יב.

יאר ה' פניו : במדבר ו, כה.

חכמת אדם תאיר פניו : קהלת ה, א.

בספר הפרד"ס מהרמ"ק דלמעלה באצ"י אין שום דין גמור : ראה ש"ח פ"ג ואילך. ובכ"מ.

דאיהו וחיהו וגרמוהי חד : ת"ז בהקדמה (ג, ב).

עמוד תריג

רוח שטות שנמשך בכל עוברי עבירה כידוע בדרז"ל : סוטה ג, א.

שטו העם ולקטו : במדבר יא, ח.

ישוטטו לבקש : עמוס ח, יב.

מן השטים עד הגלגל : מיכה ו, ה.

מלך זקן וכסיל : קהלת ד, יג. וראה קה"ר שם. זח"א קעט, ב.

נפשות עשו : ראה בראשית לו, ו. ויק"ר פ"ד, ו. ובכ"מ.

ונקי' ג"כ רה"ר כידוע : ראה תניא ספ"ג, ובלקוט פירושם ומי"מ שם.

ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד : זכרי' יד, ט.

ישמעאל בני ברכני : ברכות ז, א.

וראו כל בשר יחדיו : ישע"י מ, ה.

ונהרו אליו כל הגוים : ישע"י ב, ב.

משארז"ל . . . בתח"י דומה לקרני חגבים : יומא עז, ב.

עמוד תריד

להבין שרשי הדברים : נדפס בשינויים בלקו"ת שה"ש לט, ג.

תמתי . . . תאומתי : ראה שהש"ר פ"ה, ב. זח"ג רצו, א.

שתי תמרות המתאימות : (ראה סנהדרין סד, א. וצ"ב).

לולב בעלין העליוני' הדבוקי' נקי' תאומות : סוכה לב, א ובפירש"י שם.

בע"ח דכניי הנקי' כלת משה שניהם משתמשים בכתר אחד : ראה לקו"ת הג"ל ובהנסמן שם.

ובחי' חיצוני' שבעלין נעשה פנימי לתחתון : ראה לעיל ח"א ע' תלו, ובהנסמן שם.

דלא קאים אינש אדעתי' דרבי' : ע"ז ה, ב.

כידוע דבינה נקי' אם הבנים : ראה זח"א ר"ט, א. זח"ג מ, ב. ובכ"מ. וראה ספה"מ

תש"ד ע' 52, וספה"מ תש"ט ע' 112.

עמוד תרכב

ונערים ממשחה נגיתת: גוסח ברכת גשוואין.
ראה להלן בההוספות קיצורים הגהות
וביאורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמר זה.
וראה ג"כ ספה"מ תקס"ה ע' מו. אוה"ת
חנוכה שג, א. דרושים לשבועות ע' ככו.
פינחס ע' א'קעד. שה"ש ע' כא. יהל אור ע'
תסב. המשך יו"ט של ר"ה תרס"ו ע'
תקנב. ספה"מ תרנ"ט ע' קכא.

נערי יואב: ראה שמ"א ט, ג.
ויאמר שאול אל נערו: ראה שמ"א ט, ז.
נער לא ימיש: שמות לג, יא.

פני משה כפני חמה: ב"ב עה, א. ובכ"מ.
וכמא' הזו' דסיהרא ל"ל מגרמה כלום:
זח"ב רטו, א. ובכ"מ.

שא' זקנים שבימי יהושע אוי לה לאותה
בושה: ב"ב שם.

נער הייתי וגם זקנתי . . . שרו ש"ע אמרו:
תהלים לו, כה. יבמות טו, ב. ובכ"מ.

הנני שולח מלאכי לפניך . . . שהוא בחי'
מס"ט: ראה משפטים כג, כ ואילך. תשא
לג, ב. סנהדרין לת, ב. להלן בהוספות
בביאור הצ"צ למאמר זה, ס"ה. (וש"ג).

עבדו זקן ביתו: בראשית כד, ב. וראה
זח"א קכו, ב. ובכ"מ.

הנני שולח . . . שלאחר חטא העגל: ראה
מד"ר פי' משפטים ס"פ ל"ב (ע"פ הגהות
הצ"צ הנ"ל).

עמוד תרכג

אם אין פניך הולכים: שמות לג, טו.
ושמי ה' לא נודעתי להם: שמות ו, ג.
כי נקי איש אלקים בעלה דמטרונתא: ראה
לעיל ח"א ריש ע' תקע, וש"ג.

עתה באתי וכידוע בדברי רז"ל: יהושע ה,
יד. וראה ב"ר פצ"ו, ג. שמו"ר פל"ב, ג.

תנחומא ס"פ משפטים. ובכ"מ.
ונתתי נערים שריהם: ישע"י ג, ד.

דקוב"ה . . . אסתלק לעילא לעילא: זח"ג
כ, ב. וראה ספה"מ תש"ד ע' 77.

עורה למה תישן: בראשית מד, כד.
כי נער ישראל ואוהבהו: הושע יא, א.

נקי לפעמים שומר ישראל: זח"ב קלא, א.
קסד, א.

כמבואר במ"א בענין אין אשה אלא ליופי:
תענית לא, א. וראה ביאור"ז א, ב. ובכ"מ.

יונתי בחגוי הסלע: שה"ש ב, יד.
מלכותו בכל משלה: ראה תהלים קג, יט.

וראה ג"כ זח"ב קיו, ב. ובכ"מ.
מלך אלקים: תהלים מו, ט.

עמוד תריט

כידוע דבחי' הכתר נקי' בחי' ממוצע . . .
כמיש בע"ח: שער דרושי אבי"ע פ"א.

ובכ"מ.
תשבט"פ מלי קרינון לה: ת"ג בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

מתנייתא מלכתא: כתובות סא, ב. ובכ"מ.
(וראה מ"מ לתור"א מט, ב. ובהוספות
להמ"מ שם (תור"א קה"ת — תשל"ט)).

מאן מלכא רבנן: גיטין סב, א.
ריב"ח אומר אין משגיחין בב"ק: ראה

ב"מ פו, ב.
והי' אמונת עתך: ישע"י לג, ו. וראה שבת

לא, א. ת"ז בהקדמה (ה, א). אוה"ת
נ"ך ע' תנה ואילך. ובכ"מ.

נובלות חז"י שלמעלה תורה: ב"ר פ"ז, ה.
חכים ולא בחכי ידעא: ת"ז בהקדמה ד"ה
פתח אליהו.

פתח אליהו.

עמוד תרכ

אפי' כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש:
ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב

ה"ד. לקו"ש ח"ז ע' 207.
משה הוא בחי' יסור"א: ראה מאור"א מ, גה
(וש"ג).

עמוד תרכא

והאיש משה: במדבר יב, ג.
ובכוודי לאחר לא אתן: ישע"י מב, ח.

מח, יא.
כמיש בע"ח דאע"ג דלית שמלא בהאי

עתיקא אבל בחי' מ"ה ובין יש בו:
שער עתיק ס"ב.

אין אלקי עמדי: ראה דברים לב, לט.
בחסידים הראשונים שהיו מתפללין ט' שעות:

ברכות לב, ב. וראה ג"כ אוה"ת במדבר
ע' א'עת. נ"ך ע' מב.

דאווריתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א.

עמוד תרכד

והנה מלאכי אלקים עולים : בראשית כה, יב.
 בזוהר בסולם שראה יעקב סולם דא צלותא :
 זח"א רסו, ב. זח"ג רמג, א. שו, ב.
 ובכ"מ.
 ואני תפלה : תהלים קט, ד. וראה זח"ג
 מט, ב.
 אלקים אל דמי לך וכמ"ש בזוהר : תהלים
 פג, ב. זח"ב קמ, א. ובכ"מ.
 כי מלאכיו יצוה לך : תהלים צא, יא.
 שומר ישראל : תהלים קכא, ד.
 עת אשר שלט האדם באדם : קהלת ה, ט.
 וראה זח"ב צה, ב. פרדס שט"ז פ"ז.
 אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' אקכט.
 אפקוהו למט"ט ומחיוהו ט' פולטי דנורא :
 חגיגה טו, א.

וישת וישכר : ראה בראשית ט, כא.
 כשנכנס יין יצא סוד : עירובין סה, א.
 ובכ"מ.
 אין אוי שירה אלא על היין . . . כמ"ש במ"א
 באריכות : ברכות לה, א. וראה לקו"ת
 שלח מא, ג. שם דרושים לסוכות עט,
 ד. תקס"ד ע' כב. לעיל ע' תקנד. ובכ"מ.
 ואין שמחה אלא ביין : ראה פסחים קט, א.
 כמ"ש בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא : זח"ג
 קעה, ב.
 מיט"ט ביו"ד ומט"ט בלא יו"ד : ראה פרדס
 שער אבי"ע פ"ד. ובכ"מ.
 וידר יעקב : בראשית כה, כ. מאמר זה נדפס
 ג"כ בשינויים (ובתוס' הגהות) בתו"א ויצא
 כא, א. ובתוס' הגהות באוה"ת ויצא
 קצא, ב. (וקיצורים נדפסו ג"כ באוה"ת
 ויצא כרך ה' תתנד, ב). מאמר זה נמצא
 ג"כ בהרחב הביאור בתו"ח ר"פ ויצא.

עמוד תרכה

ישראל עלה במח' תחלה : ראה ב"ר פ"א,
 ד. ובכ"מ. ובהבא להלן ראה ג"כ יהל
 אור הנסמן לעיל בריש המאמר.
 מחשבה אותיות חשב מה : זח"א כד, א. ת"ו
 תס"ט (קיב, ב).
 כח מ"ה : ראה תניא פ"ג ופי"ה, ובליקוט
 פירושים ומ"מ שם.
 כי אתה אבינו : ישעי' סג, טו.
 בני בכורי ישראל : שמות ד, כב.
 כי על כל כבוד חופה : ישעי' ד, ה.
 ל"ב בנימי כבוד : זח"ג פא, ב. ובכ"מ.
 כבוד חכמים ינחלו : משלי ג, לה. וראה
 זח"ג שם, אוה"ת תצוה כרך ז' ע' ביתשנב.
 ובכ"מ.
 אין כבוד אלא תורה : אבות פ"ו, מ"ג.
 מאיגרא רמא : ראה חגיגה ה, ב.
 יין המשמח אלקים : ראה שופטים ט, יג.
 יין המשומר בענבו : ברכות לד, ב. ובכ"מ.
 וראה פרדס שעה"כ בערכו. לעיל ח"א ע'
 קפג, קצ. אוה"ת נ"ך ע' דש. ובכ"מ.
 נקי עולם החירות : ראה לקו"ת דרושים
 לר"ה נז, ג. ט, ב. (וש"ג).
 חירות משעבוד מלכיות : ראה שהש"ר ת, ג.

צוה ישועות יעקב : תהלים מד, ה.
 ישע אל הבל : בראשית ד, ד.

עמוד תרכז

התגלות אור שע" (שע"ה) נהרין כמ"ש
 בזוהר : (בתו"א הג"ל : ש"ע. ובתו"ח
 הג"ל : שע"ה). ראה לקו"ת צו ט, ג.
 נצבים מט, ד (ובהנסמן שם).
 ולתפלתם שעה : ברכת רצה בתפילת שמו"ע.
 יאר ה' פניו אליך : במדבר ו, כה.
 הודו על ארץ ושמים : תהלים קמח, יג.
 מלכותך מכ"ע : תהלים קמה, יג.
 אני ה' לא שניתני : מלאכי ג, ו.
 היש מספר לגדודיו : איוב כה, ג.
 שאין לו תחילה ואין לו תכלה : ראה ספה"מ
 תרס"ו ע' כ.
 יעקב י' עקב : ע"ח שער סדר אצ"י ספ"ב.
 פרדס שעה"כ בערכו. ובכ"מ.
 ויקם עדות ביעקב : תהלים עח, ה.
 בסי' שתי אבנים בוונות שתי בתים : פ"ד
 מט"ז.
 כולם בחוכ' עשית : תהלים קד, כד.
 בסי' המליך אות ה"א : פ"ה מ"ז.

עמוד תרכו

דאשכול של ענבים סחטה לו : ראה ב"ר
 פייט, ה. זח"א לו, א. קצב, א. זח"ב
 רסו, ב. זח"ג רלו, א. ובכ"מ.

עמוד תרכז

מהלך ת"ק שנה במלאכים כידוע : ראה
 חגיגה יג, א.
 דבראשית נמי מאמר הוא : ר"ה לב, א.

את זלעז' עשה : קהלת ז, יד.
 וכד אתכפ'י סט"א : ראה זח"ב סו, ב.
 קכה, ב. קפד, א. ספה"מ טש"ח ע' 167.
 בכל יום ג' שעות האחרונים יושב ומשחק
 עם לויתן : ע"ז ג, ב.

באבוד רשעים רנה : ראה משלי יא, י.
 וכמ"ש במ"א בביאור ענין הקנני" : ראה
 בהנסמן לעיל בהמ"מ לעי' שמו.
 דאם ישראל עושין תשובה ננאלין : סנהדרין
 צו, ב.
 דבעת גדולים מצדיקים גמורים : ברכות
 לה, ב.

חרן בנימ' גרון ע"ה : ראה לקו"ת להאריז"ל
 ר"פ ויצא פי' וישב. ע"ח שער העבורים
 פ"ה, ובכ"מ. וראה לקו"ש חט"ו ע' 67.
 נחר גרוני : תהלים סט, ד. וראה בהנסמן
 בהקטע שלפני זה.

הקול קול יעקב : בראשית כז, כב.
 מבחי' חג"ת שנמשלו לאש מים ורוח : ת"ז
 תס"ט (קה, א). זח"ג רנה, א.
 כמ"ש בוהר בענין קול ודבור : ראה זח"א
 רמו, ב.
 נאלמתי דומי' : תהלים לט, ג.

עמוד תרלב

כרחל לפני גוזזיה נאלמה : ישעי' נג, ז.
 וראה לעיל ח"א ע' שנו.
 מלכותו בכל משלה : תהלים קג, יט. וראה
 זח"ב קיו, ב. ובכ"מ.

ורגליה ירדות : משלי ה, ה.
 אלס אותיות וצירופים אחרונים שבשם
 אלקים : ראה ע"ח שער מוחין דקטנות פ"א
 וספ"ב. שער העבורים פ"ה, ובכ"מ.
 פלג אלקים . . . וכמ"ש במ"א : תהלים
 סה, י. וראה לקו"ת במדבר ו, ד (וספה"מ
 תקס"ה ח"ב ע' תקפט).

וכמ"ש בזוהר ע"פ גער חית קנה : תהלים
 סח, לא זח"ג רנב, א.

וכידוע בענין ההפרש בין חמץ למצה . . .
 שבמצה נעשה מן החי"ת ה"א : ראה ספר
 הערכים — חביד כרך ה' ע' לב. וש"ג.
 עושה השלום במומו בין מיכאל לגבריאל :
 במדבר פ"ב, ח. שהש"ר פ"ג, יא. ובכ"מ.
 וראה ספה"מ תקס"ב ח"ב ע' תמ, ובהנסמן
 בהמ"מ שם.

בט"י טרף אש ומים ובללם יחד : ראה ס'

בפ"י הוי' צבאות שארז"ל אות הוא בצבא
 דילי' וכן אמרו בזוהר בכמה דוכתי' :
 ראה חגיגה סז, א. זח"א ו, א. זח"ג
 רפו, ב.

והלא במאמר א' : אבות פ"ה מ"א. וראה
 בהנסמן לעיל ח"א ע' שלג.

ראשית חכי' : תהלים קיא, י. משלי ד, ז.
 בט"י דיש חכי' בראש וחכי' בסוף : ראה
 ג"כ זח"א כז, ב. זח"ג רלח, א. ת"ו ת"מ
 (פ, ב). וראה ג"כ (בשם ס"י) לעיל
 ח"א ע' קפת, להלן ע' תרלד, תרנד,
 תרסא.

והחכי' מאין תמצא : איוב כה, יב.

עמוד תרכט

ומתחת זרועות עולס : דברים לג, כז.
 וישכב יש כ"ב : זח"א קנו, ב. ובכ"מ.

או' מחיע נפקת : זח"ב פה, א.

דאידי דטרוד למיבלע לא פליס : כן מובא
 בכ"מ — ראה תו"א וישב כה, א. יתרו
 קט, ג. ובכ"מ. וראה חולין קת, ב.

קמה אלומתי וגם נצבה : בראשית לו, ז.

ויקם עדות ביעקב : תהלים עח, ה.

עמוד תרלז

דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח : זח"ב קסב,
 ב. וראה אוה"ת חנוכה רפו, א.

להיותה כח מה : זח"ג כה, א. לה, א.
 ובכ"מ.

הוי' בחכי' : משלי ג, יט.

מה להלן באימה וביראה : ברכות כב, א.
 וינועו ויעמדו מרחוק : שמות כ, יח.

ועל כל דבור ודבור פרחו נשמתן : שבת
 פח, ב.

וכל העם רואים את הקולות : שמות כ, יח.
 כי אברהם לא ידענו כו' ליצחק כי אתה
 אבינו : ישעי' סג, טו. שבת פט, א.

צחוק עשה לי אלקים : בראשית כא, ו.
 כי הנח הצחוק למטה . . . דבר הפלא וחידוש

גדול : ראה לקו"ת במדבר כ, א. שלח
 מת, ד. ספה"מ תקס"ב ח"ב ע' תלה,
 ובהנסמן בהמ"מ שם.

עמוד תרלא

ואת רוח הסומאה אעביר : זכרי' יג, ב.
 ובלע המות לנוצח : ראה ישעי' כה, ח.

עמוד תרלח

שעטניז ג"ץ: ראה שו"ע או"ח ססל"ו.
ונו"כ שם.
בס"י . . . בג"ד כפר"ת: ראה פ"א מ"ב.
פ"ד מ"א.

וישכב . . . ויש כ"ב: זח"א קנו, ב. ובכ"מ.
דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. ובכ"מ.
דאור אבא יונק ממזל החי: ע"ח שער א"א
ספ"ט. שער או"א ספ"ח. שער הזוגים
ספ"ב. ובכ"מ.

עמוד תרלז

ולא מכל אינון מדות כלל: ת"ז בהקדמה
ד"ה פתח אליהו.
ובוהר נקי שמן הזה משחא עילאה: זח"ג
לד, א. ובכ"מ.
כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.
מה להלן באימה ובריאה: ברכות כב, א.
וכל העם רואים את הקולות: שמות כ, יח.

עמוד תרלז

חרן בני גרון עם הכולל: ראה בהנסמן
לעיל ע' תרלא.
לך ה' הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
הקול קול יעקב: בראשית כו, כב.

עמוד תרלח

ויפח באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ו.
בזוהר כביש באשא וגליד ברוחא: זח"ג
רצה, ב.

עמוד תרלמ

כי על כל מוצא פי ה' יחיי האדם: דברים
ח, ג.
שהוא אותיות דס דאדם: ראה של"ה כא,
א. ובספר הערכים — חב"ד כרך א'
ע' קנ.
בחי' האדם שממנו בשר ודם: ראה נדה
לא, א (ונו"כ שם).
פ"י חרנה חרון ה': ראה ג"כ זח"א קמו,
א. ובכ"מ.
נאלמתי דומי: תהלים לט, ג.
כרחל לפני גוזזי נאלמה: ישע"י נג, ו.
כמארז"ל אין כמוך באלים: ראה גיטין
נז, ב.

הבהיר אות נט (ובהנסמן בהגהות אור
בהיר שם). זח"א רסב, ב.
שלום לרחוק ולקרוב . . . לרחוק שנעשה
קרוב: ישע"י נו, יט. וראה סנהדרין צט,
א. ובכ"מ.

עמוד תרלג

וכמיש במ"א ע"פ או יעשה שלום לי . . .
שלום בפשמ"ע ושלום בפשמ"ט: ראה ישע"י
כו, ה. סנהדרין צט, ב. וראה גם כן
לקו"ת ראה כו, ב. כו, ד. ובכ"מ.
עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות: שבת ל,
ב. ובכ"מ.
כי שמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב.
כהדיו קמצא דלבושי' מיני' ובי': ב"ר
סכ"א, ה. וראה תניא ספכ"א, ובליקוט
פירושים ומ"מ שם.
י"ד חכ"י ה' בינה כו' וכידוע דשם הוי'
כולל כל האצ"י: ראה ע"ח שער סדר אצ"י
פ"א. שער דרושי אבי"ע פ"א ואילך.
ובכ"מ.

ונגלה כבוד ה': ישע"י מ, ה.
שעתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה:
גורים ת, ב. ובכ"מ.

עמוד תרלד

עתידים הצדיקים שיאמרו לפניהם קדוש:
ב"ב עה, א.
והי' אור הלבנה כאור החמה: ישע"י
ל, כו.
להבין שרשי הדברים: נדפס בשינויים בתו"א
ויצא כא, ד. וראה בהנסמן לעיל בריש
המאמר.

דבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א, ג.
יהי רקיע: בראשית א, ו.
בס"י שתי אבנים בונות: פ"ד מט"ו.
בצאלא ה"י יודע לצרף אותיות שנבראו בהם
שמים וארץ: ברכות נה, א. ובכ"מ.
ונקי חכ"י תתאה בזוהר: ראה בהנסמן לעיל
בהמ"מ להמאמר ע' תרכח.
בס"י אמר שיש חכ"י בראש וחכ"י בסוף:
ראה בהנסמן לעיל שם.
ונעוץ תחילתן בסופן: ראה ס"ו פ"א מ"ז.

ראה להלן בסוף הספר בהרשימה קצרה ע"ד הכתי"י אות ב), כאן, ועד"ו בכמה מקומות להלן בהמאמר, נוסף כאן תיבת : תאיר (כי אתה תאיר גרי ה' וה' יגיה חשכי), והוא ע"ם תהלים יח, כט : כי אתה תאיר גרי ה' אלקי יגיה חשכי. ובאם שאינו טעות המעתיק הרי הוא צירוף ב' הפסוקים דשמו"ב ודתהלים. ובשערי אורה ובאוה"ת הנסמנים להלן, הובא מתחלה הפסוק דשמו"ב כי אתה גרי וגו' ואח"כ בהמשך המאמר הובא ג"כ הפסוק דתהלים כי אתה תאיר וגו'. וראה ג"כ להלן ע' תרמח וע' תרנו).

מאמר זה נדפס בשינויים ותוס' הגהות בתו"א מקץ מ, ב. ובתוס' הגהות באוה"ת חנוכה שיט, ב. מאמר זה בהרחב הביאור נדפס בשערי אורה לו, ב. וכי לאורה הוא צריך : שבת כב, ב. ובכ"מ. יש שמנים שאין מדליקין בהם : שבת כא, א. ובכ"מ.

עמוד תרמד

י"ד כתרין דמסאבותא : ראה זח"ג עג, א. תניא רפ"ו, ובליקוט פירושים ומ"מ שם. ולאום מלאום יאמץ : בראשית כה, כג. את זה לעומת זה עשה אלקים : קהלת ז, יד. אשר שלט האדם באדם לרע לו : קהלת ח, ט. לאהפכא חשוכא לנהורא : ראה זח"א ד, א. ארומטך אלקי המלך : תהלים קמה, א. אילי הארץ : יחזקאל יו, יג. לאלקי האלקים : תהלים קלו, ב. המלאכים שנק' בני אלקים כנודע : ראה בראשית ו, ב ומדרשים שם. לקו"ת פינחס עט, ג.

גדול אדוננו ורב כח : תהלים קמו, ה. מלכותך מלכות כל עולמים : תהלים קמה, יג. אין מלך בלא עס : בחיי וישב לה, ל. ובכ"מ. ה' מלך גאות לבש : תהלים צג, א. ועלמות אין מספר . . . ועולמות : זח"ג עא, ב. ובכ"מ.

להודיע לבני האדם גבורותיו : תהלים קמה, יב.

ויעש דוד שם : שמואל ב ח, יג. וראה ג"כ אוה"ת שמות ע' קפט. בשלח ע' תו, תמד. ובכ"מ.

והענין הוא כי הח' צורתו מוכחת שהוא סתימת העלמת האור : ראה ספר הערכים תב"ד כרך ה' בערכו.

לפתח חטאת רובץ : בראשית ד, ז. קצתי בחיי מפני בנות חת : בראשית כו, מו. קץ שם לחושך : איוב כה, יג. אאותוננו לא ראינו : תהלים עד, ט. הפכת מספדי למחול לי : תהלים לו, יב. היפוך דאותיות נע לעננ : ראה זח"א כו, ב. ובכ"מ.

עמוד תרמ

דרנא ברמשא : זח"א רכט, ב. מנוחה לחי העולמים : ראה סוף תמיד. בוהר דזו"ג נק' שמשא וסיהרא : ת"ז בהקדמה יג, ב. ובכ"מ. והי' אור הלבנה כאור החמה : ישעי' לו, כו. ויעש כו' את שני המאורות הגדולים . . . לכי ומעטי א"ע : בראשית א, טו. חולין ס, ב. אהי' אשר אחי' : שמות ג, יד.

עמוד תרמא

בוהר ע"פ ויבן ה' אלקים את הצלע דאז"א תקינו לה : זח"א מט, א. בחכמה יבנה בית : משלי כד, ג. כידוע בתקונים בפ"י בית דבראשית : ראה לעיל ע' שמה (וש"ג). חכמת נשים בנתה ביתה : משלי יד, א. כמה שמיטות מז' אלפי שנה כמ"ש בסי' התמונה : ראה תו"א שמות נא, ד (וש"ג).

עמוד תרמב

העשירי יהי' קודש : ויקרא כז, לב. ועלמות אין מספר א"ת עלמות אלא עולמות : זח"ג עא, ב. ובכ"מ.

עמוד תרמג

אשר חרפו עקבות משיחך : תהלים פט, גב. בחכי דוקא אתברירו : ראה זח"ב רנז, ב. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תשי"ח ע' 206.

כי אתה גרי ה' וה' יגיה חשכי : שמואל ב כי אב, כט. (ובכמה כתבי יד (וכן הוא בהמפתח של בוך מאמרי תקס"ח —

מראי מקומות וציונים

תחסט

שאינו דומה שמיעה לראי: ראה מכילתא יתרו יט, ט.

עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.
ולבי ראה הרבה חכמה: קהלת א, טו.
לאסתכלא: זח"ב רמז, ב.
הן במראה אליו אתודע: ראה במדבר יב, ו.
דמות כבוד ה': יחזקאל א, כח.
וביד הנביאים אדמה: הושע יב, יא.
ואהבת שהוא בגימט' ב"פ אור: פעי"ח שער הק"ש פכ"ג ופכ"ה. ס' הארז"ל במקומו.
תניא ספמ"ג.
שעיקר התגלות עתיק בבינה: ראה ביאה"ו להצ"צ ע' חסד (וש"ג).
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

עמוד תרמח

מה להלן באימה: ברכות כב, א.
אני המשנה המדברת בתוך פיך: מגיד מישרים פ' ויקרא. ובכ"מ.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טו.
ודברת בס: דברים ה, ו.
בעמדם תרפינה כנפיהם: יחזקאל א, כד.
כי אתה תאיר נרי: ראה בהנשמן לעיל בריש המאמר.
שנכנסו יונים בהיכל: שבת כא, ב.
נקודה בהיכלא: ראה זח"א ו, א. ובכ"מ.
ה"י כ"ל: ראה זח"א צד, ב.
דאית חסד ואית חסד: ראה זח"ג קלג, ב.
כשמן הטוב: תהלים קלג, ב.

עמוד תרמט

בהעלותך את הנרות: במדבר ה, ב.
ויקרא ה' אל רחום וחנון: שמות לד, ו.
וראה זח"ג קלה, א.
חנון ורחום ה': תהלים קמה, ח.
כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.
יחיד חי העולמים מלך: ברכת ברוך שאמר.
מלך יחיד חי: ברכת ישחבת.
אשר חרפו עקבות משיחך: תהלים פט, גב.

עמוד תרנ

להבין שרשי הדברים: גופס בשינויים בתו"א מקץ מא, א. ומקומות שנשמנו לעיל בריש המאמר.

ואהבת . . . בבי יצריך: ברכות נד, א.

עמוד תרמה

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נו, א.
לב אחד לאביו שבשמים: סוכה מה, ב.
בוהר פ' שלח אעא דלא סליק ב"י נהורא: זח"א קסה, א.
כי אתה תאיר נרי: תהלים יח, כט. וראה לעיל בהמ"מ בריש המאמר.
נר רשעים ידעך: משלי יג, ט.
והיו הדברים האלה . . . היום לעשותן: דברים ה, ו. וראה שם ז, יא. עירובין כב, א.

שנועץ תחילתן בסופן: ס"י פ"א מ"ז.
קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח.
מרחוק ה' נראה לי: ירמי' לא, ב.
בצלמנו כדמותנו: בראשית א, כו.
ודמות כבוד ה': יחזקאל א, כח.
וביד הנביאים אדמה: הושע יב, יא.

עמוד תרמו

ואמת ה' לעולם: תהלים קיז, ב.
ועיכ האדם למטה ניוון ממאכלי' נשמיים . . . כידוע: ראה ג"כ תו"א נח ט, ד.
בשלח סה, ד. לקו"ת צו יג, ב. מסות פא, ב. עיקר יד, א.
שמן משמחת קודש: שמות ל, כה. לא.
דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. ובכ"מ.
צעק לבס: איכה ב, יח.
רוח אמשיך רוח: זח"ב קסב, ב. וראה אוה"ת בראשית רפז, א.

עמוד תרמו

שמן . . . הוא בכל הנמצאים כולם וכמ"ש בפרדס: ראה ג"כ תו"א מקץ לט, א.
תצוה קי, ד. לקו"ת שלח מב, א.
ושמן מחלמיש צור: דברים לב, יג.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
וירא ראשית לו: דברים לג, כא.
אם אין חכי אין יראה: אבות פ"ג מ"ז.
הן יראת ה' היא חכי: איוב כה, כח.
דור דור וזהו ד' אותיות דשם ה': ראה זח"ג קכג, א. ספה"מ תקס"ב ח"ב ע' תקמו, ובהנשמן בהמ"מ שם.

מכ"פ וחלל ריקן כמ"ש בע"ח: שער א'
ענף ב'.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
נעוץ סופן בתחילתן: ס"י ס"א מ"ו, ובהבא
להלן ראה ג"כ לקרית ואתחנן ה' ג'
ובכ"מ.

וחסידיו יברוככה יברכו כה: תהלים קמה,
י. זח"ג קמו, א. ובכ"מ.

מראה כבוד דמות ה': ראה יחזקאל א, כה.
יאר ה' פניו: במדבר ו, כה.

אין אשה אלא ליופי: תענית לא, א.
אשה יראת ה': משלי לא, ל.

עמוד תרנא

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד. וראה
זח"ג רל, א בסופו. רעג, ב. ובכ"מ.

כתר מל': ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
כמ"ש בטידור: האריו"ל במקומו. וראה טידור
עם דא"ח מב, א.

ויכולו כוי וישבות: בראשית ב, א ואילך.
חניו כ"ה: ראה ת"ז תי"ג (כט, א). ובכ"מ.

מצמיחו חציר לבהמה . . . בוהר בבהמה רבה
דרביע על אלף טורין: תהלים קד, יד.
ראה זח"א ית, ב. זח"ג קפט, א.

אלף המגן: שה"ש ד, ד.
רוח הבהמה היורדת: קהלת ג, כא.

בע"ח שהשכירה ה"י בשם ס"ג דבינה: שער
דרוש נקודות פ"א. וראה לעיל בח"א ע' א'
ואילך.

עמוד תרנב

וימלון בלע: ראה בראשית לו, לב.
כמ"ש בסוף ע"ח: ראה שער קיצור אבי"ע
פ"ט ואילך.

אפילו יתוש קדמך: סנהדרין לת, ב.
כמ"ש ר"ג עד דלא אכילנא בישראל דתורא:
כ"ק עב, א.

חמרא וריחא מפקחים: יומא עו, ב.
על הלחם יח"י האדם כמ"ש במ"א: ראה
בהנסמן לעיל בהמ"מ להמאמר ע' תרמו.

שידוע בע"ח דבחי" אורות דתוהו היו זת"ז:
ראה לעיל תקס"ח ע' א.

בלע בן בעור ושם עירו דנהבה: ראה
בראשית לו, לב. וראה ע"ח שער דרושי
נקודות פ"ד, ובכ"מ.

יובב מבצרה: ראה בראשית לו, לג.

עמוד תרנג

וזרעתי את בני זרע אדם זרע בהמה:
ירמי' לא, כו.

גדולים מעשה צדיקים: כתובות ה, א. וראה
לעיל ח"א ע' ת"ז, ובהנסמן בהמ"מ שם.
כמשל אדם הנח ושובת . . . כמ"ש במ"א:
ראה ג"כ לעיל ח"א ע' ק"ב.

רוח אמשך רוח: זח"ב קטב, ב. וראה
אוה"ת בראשית רפ"ו, א.

עמוד תרנד

צעק לבם: איכה ב, יח.

ובעבודה שבלב בתפילה: ראה תענית ב, א.
ושמן מחלמיש צור: דברים לב, יג.

בפרדס שגם בבחי' מדבר יש שמן: ראה
בהנסמן לעיל בהמ"מ להמאמר ע' תרמו.

שקיים אברהם אבינו כה"ת כולה: קדושין
פב, א. ובכ"מ.

וישמור משמרת: בראשית כו, ה.

ואה"י אצלו אמן: משלי ת, ל.

בס"י . . . ח"כ בראש וח"כ בסוף: ראה
ג"כ זח"א כו, ב. ובהנסמן לעיל ע' תרכח.

ובוהר נקי חכ"ע וחכ"ת וז"ש חכמות בחוץ
תרי: (משלי א, כ). ראה זח"א שם. זח"א
קמא, ב. זח"ג קלא, ב. ובכ"מ.

וכידוע . . . ד' מדריגות דחילו ורחימו דחימו
ודחילו: ראה זח"ג קכג, א. ובהנסמן בזה
לעיל בהמאמר.

הן יראת ה' היא ח"כ: איוב כה, כה.

עמוד תרנה

ואור אבא דאצי' . . . מבחי' מזל ונוצר:
ע"ח שער א"א ספ"ט. שער או"א ספ"ח.
ובכ"מ.

והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.
דנעוץ תחילתן בסופן . . . כמ"ש בס"י: פ"א
מ"ז.

אנכי הוא בחי' הכתר . . . אנכי מי שאנכי:
ראה להלן רד"ה זוהר ויחי ויקרא אל
משה, ושי"ג.

אשר אנכי מצוץ היום ואמרז"ל היום
לעשותן: דברים ז, יא. עירובין כב, א.
אנת רישא דדהבא: דניאל ב, לת. וראה ג"כ
ספח"מ תקס"ט ע' ערב, ובהנסמן בהמ"מ
שם.

ולאום מלאום יאמץ: בראשית כה, כג.

מראי מקומות וצינונים

תתעא

ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה : שמות יד , כ .

ולחושך קרא לילה : בראשית א , ה .
והארץ היתה תוהו ובוהו : בראשית א , ב .
לפי שאין החושך אלא העדר האור ולא שהוא בריאה כדעת הרמב"ן : ראה רמב"ן שמות ד , יא . ובארוכה בהערת כ"ק אדמור"ך שליט"א בספה"מ תש"ח ע' 239 .
ישת חושך סתרו : תהלים יח , יב .
יהי אור : בראשית א , ג .

עמוד תרנב

דוד ר"ד שהן ד' אותיות הוי' : ראה זח"ג כגה , א .

עמוד תרנא

מי לי בשמים : תהלים עג , כה .
בזאת יבוא אהרן : ויקרא טז , ג . וראה זח"ג נו , ב . ובכ"מ .
ר"ע שה"י כורע בכמה נריעות : ברכות לא , א . ובכ"מ .
זוהר ויגש ר"א פתח : רה , א . מאמר זה נדפס ג"כ בחוסי' הגהות בביאור"ז להצ"צ כרך ב' ע' תשיג .
כנודע דאבינו בכל מקום חכמה : ראה ביאור"ז להצ"צ שם .

ראשית חכמה : תהלים קיא , י .
ה' בחכמה יסד ארץ : משלי ג , יט .

עמוד תרנא

בחכמה יבנה בית : משלי כה , ג .
ביתו זו אשתו : יומא ב , א .
דאכא יסד ברתא : זח"ג רמח , א . ובכ"מ .
וראה אגה"ק ס"ה (קו , א) ובליקוט פירושים ומ"מ שם .
שנועץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כמ"ש בס"י : פ"א מ"ו .
בס"י ובוהר דאית חכמה עלאה וחכמה תתאה והיינו חכמה בראש וחכי בסוף : ראה זח"א כו , ב . זח"ג רלה , א . ת"ז ת"מ (ס , ב) . וראה בהגסמן לעיל בהמ"מ ע' תרכת .

דברר ה' שמים נעשו : תהלים לג , ו .
דבר מלך : קהלת ח , ד .
אין התינוק יודע לקרות אבא : ברכות מ , א .
מצרף לחכי : כן מובא בכ"מ בדא"ת . וצ"ב .

ולא נתמלא צור אלא מחורבנה של ירושלים : ראה מגילה ו , א . רש"י תולדות כה , כג . ובכ"מ .

נקודה . . . בהיכלא : זח"א ו , א . ת"ז ת"י ה . ובכ"מ . וראה אגה"ק ס"ה (קו , א) ובליקוט פירושים ומ"מ שם .
היכל היינו הי כל : זח"א צד , ב .

עמוד תרנז

וכידוע בביאור המאמר הכל תלוי במזל ואפי' ס"ת שבהיכל : זח"ג קלר , א . ובכ"מ .
וראה ביאור"ז לאדהאמ"צ עו , א . לעיל ח"א ע' שצ .

בח"י חותם ידוע בע"פ שהוא בח"י יסוד : ראה מאו"א ח , סח . וקה"י בערכו . (וש"ג) .
כשמן הטוב על הראש . . . וכמ"ש בוהר : תהלים קלג , ב . וראה זח"ג פח , ב . לעיל ח"א ע' רה . ובכ"מ .

אור הגנוז לצדיקים מוי"ב : ראה חגיגה יב , א . וראה ספר הערכים חב"ד כרך ג' ע' רפט .

ישכיל עבדי ירום : ישע"י נב , יג .
דאל נהירו דחכמתא : זח"ג סה , א . פרדס שי"כ פ"ה . ובכ"מ .

עמוד תרנז

בח"י הכתר בכלל הוא בח"י ממוצע : ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א . ובכ"מ .
מ"ש כי אתה תאיר נרי . . . בנביאים נזכר כאן ב"פ הוי' . . . וכאן לא אמר רק . . . : ראה בהגסמן לעיל בריש המאמר .

עמוד תרנח

יאר ה' פניו אליך : במדבר ו , כה .
אור זדוע לצדיק : תהלים צו , יא . וראה לעיל ר"ד"ה ששים המה מלכות .
זורע צדקות : נוסח ברכת יוצר .
שכל ישראל בני מלכים הם : שבת סז , א . ובכ"מ .

הכל ה"י מהעפר : קהלת ג , כ .
ארץ ממנה יצא לחם וכמ"ש במ"א באריכות : איוב כח , ה . וראה אגה"ק ס"ח . תו"א שמות נג , ג . ובכ"מ .
אין ישראל נגאלין אלא בצדקה : שבת קלט , א .

כיתרון האור מתוך החושך : קהלת יב , יג .

אתה לנוכח שהוא בחי' מל' דאצי': ראה
ביאוריו הגיל' ע' תשטו (וש"ג).
אתה הוא כ"ב אותיות עם ה' מוצאות
הפה כו' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם:
ראה שער היחוד והאמונה פ"ב. ובכ"מ.
השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיו:
ברכות יג, א.

דעאלו קמיי': בהבא להלן ראה ג"כ אוה"ת
בראשית מד, ב. יהל אור ע' תיב.
אות כ"ף שהוא בחי' הכתר כידוע: ראה
זחי"ג רנו, ב. רמ, ב. ובכ"מ. וראה
לעיל ע' שמה. ובכ"מ.
בסדר כ"ב אותיות דאות א' הוא בבחי'
הכתר והב' הוא בחכמה: ראה פרדס
שכ"ז פ"ד ואילך. ובכ"מ.
אאפך חכמה: איוב לג, לג.
אמת אמר אל יברא: ב"ר פ"ה, ה.
ואין אמת אלא תורה: ירושלמי ר"ה פ"ג
ה"ח. וראה ברכות ה, ב. ובכ"מ.

עמוד תרכב

רוח ממללא: תרגום אוגלוס בראשית ב, ז.
דאורי' מח"ע נפקת: זחי"ב פה, א. ובכ"מ.
בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית:
תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פסקא
ג' וה'. וראה ב"ר שם. ויק"ר פל"ו, ד.
ובכ"מ.

עמוד תרפז

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
יומס יצוה ה' חסדו: תהלים מב, ט.
האבות שהן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ה. ובכ"מ.
לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל: ראה
פסחים גו, א.
כמבואר בכונת נמ"י לטעודה: ראה סידור
עם דא"ח צ"ט, ג ואילך. ובכ"מ.
לו ישמעאל יחי' לפניך: בראשית יו, יח.
וזאת אשר דיבר להם כו' איש אשר כברכתו:
בראשית מט, כח.
וזאת הוא בחי' מל' דאצי': ראה מאו"א
ה, ג (וש"ג).
והן י"ב גבול אלכסון: ראה פרדס שכ"א
פ"ז ואילך. לקו"ת צ, טו, ד ואילך.

החכמה תחי' בעליה: קהלת ז, יב.
קו הימין חחי' כו' כמ"ש בפרדס: ש"ו
פ"א.
קו המדה הנק' בזוהר בוצינא דקדרוניתא:
זחי"א טו, א. ובכ"מ.

עמוד תרסג

ימותו ולא בחי': איוב ד, כא.
למיימינים בה סמא דחי': שבת פה, ב.

עמוד תרפז

אם יגאלך טוב: רות ג, יג.
אין מפטיקין בין גאולה לתפלה שהוא בחי'
יסוד ומל': ראה זחי"א הגיל' בריש המאמר
רה, (ב). וראה לעיל ח"א ע' תקסה,
ובהנסמן שם.
שמים אש ומים: חגיגה יב, א.
מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית: גוסח
ברכת יוצר.
חדשים לבקרים רבה אמונתך: איכה ג, כג.
מל' שנק' אמונה: ראה מאו"א א, צב
(וש"ג).
ונשמת שדי תבינס: איוב לב, ח.
כמ"ש מאמר זה במ"א באריכות: ראה
ביאוריו לאדהאמיצ' כה, ג.

עמוד תרפד

להבדיל בין הסמא לטהור: ראה ויקרא
יא, מז.
בזכמה דוקא אתברירו: זחי"ב רנד, א.
וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ
תשי"ח ע' 260.
מיימינו אש דת כו' אש שחזרה ע"ג אש
לבנה: דברים לג, ב. (ופירשי' שם) דכ"ר
פ"ג, יב. שהש"ר ה', יא. תנחומא ריש
בראשית מד, ב. יהל אור ע' תיב.
בפ' והי' אם שמוע: דברים יא, יג ואילך.
וכל אוכל חמץ ונכרתה: שמות יב, טו.
שבחי' אור הכתר כולו רחמים... וכמ"ש
בע"ח בכמה דוכתי: שער א"א פ"ה ופ"ו.
ובכ"מ.

עמוד תרפה

מארי' אף לרשעים: סנהדרין קיא, א.
כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.
ואחר כל זה יובן... בענין האותיות

עמוד תרמח

זוהר פ' ויחי רל"ט ע"א : חלק ממאמר זה נדפס בשינויים ובתוס' הגהות בביאוריהו"ל להצ"צ ע' קצו. וכן חלק התחלה ממאמר זה בשינויים נדפס להלן אחר מאמר זה. אני ראשון ואני אחרון ומבואר בע"ח דאותיו אני אותיות אין : ראה ע"ח שער עקודים פ"ג. שער דרושי אבי"ע ספ"א. מאו"א א, סד. ובכ"מ. וראה לעיל ח"א ע' שג, ובהנסמן שם. בחי' הכתר נק' אנכי כידוע בספרי הקבלה בפ"י אנכי ה' אלקיך וכן אנכי ארד עמך : ראה ג"כ זח"ב כה, ב (ונצוצי זהר שם). זח"ג רנו, ב. ובהנסמן להלן בהקטע שלאחרי זה.

אני או אנכי ב' מדריגות : ראה ג"כ אוה"ת יתרו ע' תתקא. תתקיך. לקו"ת אמור לך, ד. שה"ש לה, ג, ספה"מ תקס"ב ע' יד, ובהמ"מ שם. ספה"מ תש"ד ע' 162. ספר הערכים חב"ד כרך ה' ע' עא. ובכ"מ. שאמר שמואל אנכי הרואה : שמו"א ט, יט. וראה בהמ"מ לספה"מ תקס"ב שם. אנכי . . . מי שאנכי : ראה זח"ג יא, א. לקו"ת פינחס פ, ב.

עמוד תרמט

הכתר נק' בחי' ממוצע : ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א (הנ"ל). ובכ"מ. כאשר הכתר נמנה עם הספירות : ראה פרדס ש"ג. ספה"מ תש"ח ע' 424 (ובהנסמן שם). ובכ"מ. בחי' אות הכ"ף . . . שהוא נק' כתר : ראה בהנסמן לעיל בקטע : אני או אנכי. כתר לשון כותרת : ע"ח שער א"א פ"ג. ובכ"מ.

אנכי עשו בכורך : בראשית כז, יט. את זלעז עשה האלקי' : קהלת ז, יד. חוצפא מלכותא בלא תגא : סנהדרין קה, א. כל הגוים כאין נגדו : ישעי' מ, יז. אני הוא בנך בכורך עשו : ראה בראשית כז, לב.

ראו כי אני הוא : ראה דברים לב, לט. לפני לא נוצר אל : ישעי' מ, יז. ידוע בע"ח דבחי' מלי' דאצ"י גם הוא נעשה בחי' עתיק לנבראים : שער דרושי אבי"ע

פ"א (הנ"ל). שער עקודים פ"ב. שער או"א פ"ט. ובכ"מ. וזהו פ"י אני אחרון : ראה בהנסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

ידוע בע"ח שיש ג' מיני אותיות . . . אתון רברבין בבחי' בינה : בביאוריהו"ל הנסמן לעיל בריש המאמר מצוין ע"ז להרמ"ז ר"פ ויקרא. (וראה ג"כ שער הכוונות ענין כחנת ק"ש דרוש ו'. פרדס שכ"ז פכ"ז. אוה"ת יתרו ע' תתקא).

בפרדס על מה שאל אדון זשבת : ראה ג"כ זח"ב קלב, א.

דאורייתא מחי"ע נפקת : זח"ב פא, א. ובכ"מ.

עמוד תרע

הנה אנו מוצאים במסורה : מסורה גדולה פי בראשית. וראה סי' משנת אברהם (הלי' סת"ם) סי' כ"ז (וש"ג).

וכמ"ש בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא : זח"ג קצח, ב. וראה ג"כ לעיל ח"א ע' תקד, ובהנסמן שם.

ועיין פ"י מאמר זה במ"א באורך : ראה לקו"ת ס"פ קרח (וספה"מ תקס"ג ע' רט). ספה"מ תקס"ב ע' תסז ואילך.

אה"י אשר אה"י שלחני אליכס : שמות ג, יד. וראה ג"כ סידור עם דא"ח קנז, א ואילך.

אשר אה"י אנא זמין לאולדה : זח"ג יא, א. סה, ב. ובכ"מ.

באשרי : בראשית ל, יג. להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא. אשר שהוא אותיות ראש : ראה ג"כ זח"א טו, א. ובכ"מ.

מבשרי אחזה : ראה איוב יט, כו. ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י. וראה זח"ב קכג, ב. ובכ"מ.

וכידוע בע"ח בפ"י וימלוך שאל מרחובות הנהר : שער הנקודים ספ"ד. ובכ"מ. חכמה כח מה : זח"ג כח, א. לא, א. וראה תניא פ"ג ופי"ח, ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב. בנשמות שנהנין מזיו השכינה בג"ע : ראה ברכות יז, א. ובכ"מ.

אלה מועדי ה' . . . אתם דוקא אפי' מוסעים :
ויקרא כג, ד. לו. ר"ה כה, א. ובכ"מ.
עיניך בריכות בחשבון כו' דבחי' החשבון
במלי דוקא וכמיש בזוהר בכמה דוכתי :
שה"ש ז, ה. זחיג רכ, ב. וראה ג"כ לעיל
ח"א ע' תל, ובהנסמן שם.
גדול אדוננו ורץ כח : תהלים קמו, ה.
והי' אור הלבנה כאור החמה : ישעי' ל, כו.
אהל בל יצען : ישעי' לג, כ.

עמוד תרעה

ליבא לפומא לא גליא : קהיר פי"ב, י.
ובכ"מ.

משה מלגיו ויעקב מלבר : ת"ז תי י"ג.
דאבא יסד ברתא : זחיג רמח, א. ובכ"מ.
עד שיטעום טעם דגן : ברכות מ, א.

עמוד תרעו

אין מלך בלא עם : בחי וישב לה, ל. שער
היחוד והאמונה פ"ז, ובכ"מ.
מקדש ה' כוננו ידיך : ראה שמות טו, יט.
ונק' מקדש ונק' משכן : ראה צירובין ב, א.

עמוד תרעז

בן פורת יוסף : ראה ויחי מט, כב ואילך.
מאמר זה נדפס ג"כ בשינויים ובתוס'
הגהות באוה"ת ויחי שפה, ב. שצה, א.
וראה פלח הרמון ויחי קלו, ד.
אלה תולדות יעקב יוסף : בראשית לו, ב.
בזוהר דבחי' יעקב נק' בריח התיכון : זחיב
קעה, ב. ובכ"מ.
יעקב יו"ד עקב : פרסם שעה"כ בערכו. ע"ח
שער סדר אצ"י ספ"ב, ובכ"מ.
שאל נא לימים הראשונים : ראה דברים
ד, לב. וראה זחי"א ט, א. זחיב ר, א.
מלכותך מלכות כ"ע : תהלים קמה, יג.

עמוד תרעח

ודבר מלך שלטון : קהלת ח, ד.
בע"מ נברא : אבות פ"ה מ"א.
ואתה מחי' את כולם . . . האותיות שמא'
עד תיו : ראה ג"כ שער היחוד והאמונה
פ"ב.
אתה הוא ה' לבדך : נחמי ט, ו.
אני ה' לא שנית : מלאכי ג, ו.

בחי' מלי דאצ"י שנעשית בחי' עתיק : נסמן
לעיל קרוב לתחילת המאמר.
ג' שותפין באדם : גדה לא, א.
ויברא ה' כו' זכר ונקבה בראם : ראה
בראשית א, כו. וראה זחיג רצו, א. לעיל
ח"א ע' תיח, ובהנסמן שם.
באתר פגימא לא שריא ברכתא כמיש בזוהר
בכמה דוכתי : זחיג שם, ובכ"מ.
ובלתי יחוד דכר ונוק' אינו נק' אדם שלם
. . . כידוע גם בדרז"ל בכה"ג ביוהכ"פ :
יומא ב, א. זחיג שם.

עמוד תרעב

וזה שער השמים : בראשית כה, יז.
וראשו מגיע השמימה : בראשית כח, יב.
זה השער לה' : תהלים קכת, כ.
עד שיכלו כל הנשמות שבנוף : ראה יבמות
סב, א.

דתיבת אדם אדם דוד משיח : ראה ס'
הגלגולים פ"ט, פ"ט. ובכ"מ.
כנודע בפ"י הפסוק זכרתי לך חסד נעוריך :
ירמי' ב, ב. וראה סידור רנו, א. ובכ"מ.

עמוד תרעג

מ"ע שהזמן גרמא . . . כמיש בע"ח : ראה
לעיל ח"א ע' תל, ובהנסמן שם.
כידוע בענין עולם שנה נפש : ראה אוה"ת
יתרו ע' תתסו ואילך. שער היחוד והאמונה
פ"ז.

ה' מלך ה' ימלוך ה' מלך : ראה תהלים
י, טז. דה"א טז, לא. שמות טו, יח.
וראה זחי"א ל, א (ונצוצי זהר שם).
הויו לאותות ולמועדים : בראשית א, יד.
אלף אותיות פלא : ראה ת"ז ת"ע (קלה, א).
תכ"א (נט, א). לעיל ע' שמה, ובהנסמן
שם.

אאלפך חכמה : ראה איוב לג, לב.
דאיהו וחייהו וגרמוהי חד : ראה ת"ז
בהקדמה (ג, ב).

עמוד תרעד

נעוץ תחילתן בסופן : ס"י פ"א מ"ז.
כידוע בפ"י מארז"ל בכסא דמלכא משיחא :
יומא עו, א. וראה ג"כ אוה"ת ראה ע'
תרעז.

מראי מקומות וציונים

תתעה

כלום אדם זורע קב : פסחים פו, ב. וראה לקריש ח"ד ע' 1269.
ונחר הרביעי פרת שממיו פרין ורבינ' : בכורות נה, ב. ובכ"מ.
ונגלה כבוד ה' : ישעי' מ, ה.
סלית שנק' פריסו דמלאק : ראה אוה"ת שמות ע' פו, ובהנמסר בהמ"מ שם. וראה ג"כ ספתי"מ תקס"ב ח"ב ע' תסה.
דבר ה' זו הלכה : שבת קלת, ב.

עמוד תרפא

עין בעין יראו : ישעי' נב, ת.
עיני תמיד אל ה' : תהלים כה, טו.
עיניך יונים : שה"ש א, טו, ד, א.
עיני כל אליך ישרו : תהלים קמה, טו.
עיניו כיונים : שה"ש ה, יב.
עיני ה' אל צדיקים : תהלים לד, טז.
עין ה' אל יריאיו : תהלים לג, יח.
כמשוש חתן על כלה : ראה ישעי' סב, ה.
וכשם שבא לראות : ראה חגיגה ב, א.
רעוכ"ר המתנגלה במצוא כמ"ש באז"ר : זח"ג קכט, א.
וה' על מצחו תמיד לרצון : שמות כח, לח.
וראה זח"ג שם.
עודה על מצחו מרצה : יומא ז, ב.
כמ"ש בזוהר ע"פ ולא ידע איש את קבורתו : ראה זח"ב פט, א.
אני חומה זו תודה : שה"ש ת, י. ראה פסחים פו, א.
בס"י שהאותיות נק' אבנים : ראה פ"ד מט"ו.
שהע' שרים שנק' בנות ירושלים : ראה אוה"ת ויחי תה, א (הנ"ל) שמציין לשהש"ר עה"ם שחורה אני (שה"ש א, ה).

עמוד תרפב

כבוד אלקים הסתר דבר : משלי כה, ב.
את זלעז"ז עשה אלקים : קהלת ו, יד.
היפך הענג נעם : ראה זח"א כו, ב. ת"ז בהקדמה (יב, א).
כמארז"ל ע"פ ולאום מלאום יאמץ : ראה רש"י תולדות כה, כג. מגילה ו, א.
ולא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים : ראה רש"י שם. מגילה שם.
וירא את העם כי ברע הוא : ראה שמות לב, כב.

אתה הוא קודם שנבה"ע : ע"ם נוסח ברכת השחר. וראה של"ה ג, ב.
מאיגרא רמה : ראה חגיגה ה, ב.
הארץ הדום רגלי : ראה ישעי' סו, א.
ומקום רגלי אכבד : ישעי' ס, יג.
נעוץ תחב"ט : ראה ס"י פ"א מ"ז.
בכל לבבך בשני יצדיך : ברכות נד, א.
מבחי' יחז"ע דהוי' אחד : ראה זח"א ית, ב. ובכ"מ.

כי עמך מקור חיים : תהלים לו, י. וראה ד"ה אל תצר לכ"ק אדהאמ"צ ע' 60, ובהמ"מ שם.
מוטב לדידינ' וליתי לעלמא דאתי : חגיגה טו, ב.

עמוד תרעט

עין לא דאתה אלקים זולתך : ישעי' סד, ג. וראה ברכות לה, ב.
וצדיק באמונתו יחי' : חבקוק ב, ד.
לית מחי תפיסא ב"י כלל : ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
ואת העולם נתן בלבס : ראה קהלת ג, יא.
אם ישים אליו לבו : איוב לד, יד.
רוח אייתי רוח ואמט"ך רוח : זח"ב קסב, ב. וראה אוה"ת חנוכה רפו, א.
אין לך עשב מלמטה : ב"ר פ"י ו. ובכ"מ. כלה שארי ולבבי : תהלים עג, כו.
ואשים דברי בפ"ך : ישעי' נא, טו.
למהוי אחד באחד : זח"ב קלה, א. ובכ"מ. אליך ה' נפשי אשא : תהלים כה, א.
ונשאתני ממצרים : בראשית מז, ל.
ולהפך חשול"ג ומרירו למיתקא : ראה זח"א ד, א.

יוסף הוי' ה' לי בן אחר : בראשית ל, כד.
בנים אחס לה' אלקיס : דברים יד, א.
וברא כרעא דאבוה : ראה עירובין ע, ב.
רש"י כתובות צב, א ד"ה כבע"ת. תוסי יבמות ג, א ד"ה מקמי.
בני בכורי ישראל : שמות ד, כב.
וכבודי לאחד לא אתן : ישעי' מב, ת. מח, יא.

עמוד תרפ

אור זרוע לצדיק : תהלים צו, יא.
זרעו לכם לצדקה : הושע י, יב.

הגהות באוה"ת ויחי שפה, א (וקטעים אחדים שם הם בשינויים). וראה ג"כ שם תד, ב.

מקצה השמים עד קצה השמים מוצאו: ראה תהלים יט, ז. וראה אוה"ת דלעיל.

שאל נא לימים ראשונים: ראה דברים ד, לב.

עמוד תרפה

הן השמים ושמי השמים לא יכלולך: ראה מלאי ה, כז. דה"ב ו, יח.

כאשר יהי האופן בתוך האופן: יחזקאל א, טז, י, י.

מקצה השמים לעילא עד קצה השמים לתתא: ראה זח"א ט, א. זח"ב ר, א.

אתה ה' לבדך: ראה ישעי' לו, כ. נחמ"י ט, ו.

שהי' ממלא את כל החלל בהשוואה א' כמיש בע"ח: ש"א ענף ב, ב.

קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד: פדר"א פ"ג. וראה אוה"ת יתרו ע' תתלט.

ספה"מ באחי לגני ע' כד וע' ר.

יעקב לשון בקיעה כמיש יבקע כשחר אורך: ישעי' נח, ח. וראה בהנסמן לעיל בהמאמר.

קדרותא דצפרא כמיש בזוהר: ראה זח"א מ, ב. קע, א. ובכ"מ.

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב. מגלה עמוקות מני חושך: איוב יב, כב.

עמוד תרפו

בפרדס וע"ח דאור הכתר נק' סתוס ונעלם והבקיעה מהעלמו נק' יעקב: ראה ג"כ אוה"ת ויחי שפט, ב (הנסמן לעיל בריש הביאור).

אור צח אור מצוחצח אלא דאוכס הוא: ת"ז ת"ע (קלה, ב).

ברא כרעא דאבוה הוא: ראה בהנסמן לעיל בהמאמר.

עושה שלום במרמויו מיכאל וגבריאל אש ומים: איוב כה, ב. ראה במדב"ר פי"ב, ת. ובכ"מ. וראה ספה"מ תקס"ב ח"ב ע' תמ, ובהנסמן בהמ"מ שם.

ישראל עלו במחשבה: ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ, דבחקי דוקא אתברירו: ראה זח"ג רנד, ב.

ובכ"מ. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תש"ח ע' 206.

בא לסמא פותחין לו: שבת קד, א. ובכ"מ. אדס מטמא א"ע מעט למטה: יומא לט, א. ובכ"מ.

איתן מושבין: במדבר כד, א. משכיל לאיתן האזרחי: תהלים פט, א.

כגר כאזרח הארץ: ראה שמות יב, מט. ויקרא כד, כב.

בח"י קדמון לכל הקדומים: ראה ת"ז תי"ט (מב, א). ת"ע (קכ, א. קלג, א). ובכ"מ.

וראה ע"ח ש"א ענף ב וענף ד. ובכ"מ. מגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, י.

מקדם לעין: במדבר לד, יא.

עמוד תרפג

כל האזרח בישראל . . . כמיש במ"א: ויקרא כג, מב. וראה ג"כ לקו"ת דרושים לשמע"צ פח, ג. פט, ג. ספה"מ תקס"ד ע' רלא. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' עב.

אין ישראל נגאלין אלא ע"י התשובה אם עושין תשובה: ראה סנהדרין צו, ב.

וצדקה כנזח איתן: עמוס ה, כד. נהר דינור נגיד ונפיק מקדמוהי: דניאל ז, י.

אוקרי אנוש מפז: ישעי' יג, יב. הנחמדים מזהב ומפז: תהלים יט, יא.

ראשו כתם פז: שה"ש ה, יא. יעקב אותיות יבקע כמיש אז יבקע כשחר אורך: ישעי' נח, ח. ראה זח"ג קד, א (ונצוצי אורות שם). ע"ח שער הכללים פ"ח ופ"י. שער הארת המוחין פ"א.

בזוהר קדרותא דצפרא: ראה זח"א מ, ב. קע, א. ובכ"מ.

קע, א. ובכ"מ.

עמוד תרפד

מקצה השמים מוצאו: תהלים יט, ז. אבן מאסו הבונים: תהלים קיח, כב.

אין ראשית לראשיתו: פיוט יגדל. כי תהיו אתם ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.

חפצי בה: ישעי' סב, ד. והאבן יהי' בית אלקים . . . וכמיש במ"א:

ראה בראשית כח, כב. וראה לעיל ד"ה וידר יעקב.

אבן מאסו הבונים בח"י או"א: תהלים קיח, כב. ראה זח"א כח, א. וראה ג"כ לקו"ת ברכה צט, ד.

להבין שרשי הדברים: נדפס ג"כ בתוסי

ומבואר באד"ר דבמצחא דעתיקא ב"י גלי רצון
דילי: זח"ג שם. זח"ב פת, ב.
וה"י על מצחו תמיד לרצון: שמות כת,
לח, וראה זח"ג שם.
ולא ידע איש את קבורתו כי כמו דבחי
פנימי ע"י לא ידעו עילאין ותתאין:
דברים לד, ו. זח"ב פט, א.

עמוד תרפ"ט

דעלוינים נדמה להם למטה: סוטה יד, א.
אה"י כסל לישראל: הושע יד, ו.
באד"ר דאנער להווא רישא דלבר: זח"ג
קתה, ב.
אני חומה זו תורה: שה"ש ח, י. פסחים
פו, א.
דאורייתא סתים וגליא: זח"ג עג, א. צה, ב.
ובכ"מ.
דתורה מנינא ומצלא אפי" בעידנא דלא
עטיק בה: סוטה כא, א.
אדון עוזנו צור משגבנו: גוסס ברכת יוצר.
וראה ס' הערכים — חב"ד כרך א' ע'
קיס ואילך.

גלו לאדום שכניה עמהם: ספרי מסעי לה,
לד. וראה לקו"ש חייא ע' 50.

לא מאסתים ולא געלתים: ויקרא כו, מד.
כמאמי הוהור ע"פ ונתתי משכני בתוכם
משכונא דילי נבייכו: ויקרא כו, יא.
זח"ב רמא, א. זח"ג קיד, א.

ובכודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ה.
מת, יא.
רבות בנות עשו חיל: משלי לא, כט.

עמוד תרצ

למכה מלכים גדולים כל"ח: תהלים קלו, יז.
והוא בחי' מלך השמיני שנק' הדר ושם
אשתו מהיטבאל: ראה ע"פ שער שביה"כ
פ"ח. שער התקון פ"ב ואילך.
מי שם פה לאדם. . . כמ"ש במ"א באריכות:
שמות ד, יא. וראה תו"א שמות גא, ד.
בחי' קדמון לכל הקדומים הנק' א"מ: ראה
בהנשמך לעיל בהמאמר.

עמוד תרצ"א

חדש ימינו קדם: איכה ה, כא.
כל האורח בישראל ישבו בסוכות. . . וכמ"ש
במ"א: ראה בהנשמך לעיל בהמאמר.
בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.
פ"י ויפוזו מלשון פז כמ"ש הנחמדים מזהב

וצבא השמים לך משתחווים: נחמי ט, ו.
ולכן נק' אלקים אחרים: ראה מאו"א א, טב.
תניא פכ"ב.

וכידוע בביאור המאמר בא נחש על חוה:
שבת קמו, א. (ובהנשמך בסי' שערי זהר
שם). וראה ע"פ שער הארת המוחין פ"ז.
אוה"ת תולדות קמב, א. פינחס ע' א'קעא.
לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה זח"א ד, א.

עמוד תרפ"ז

וכידוע בדברי רז"ל ע"פ ותאלצהו: שופטים
טו, טז. סוטה ט, ב.

צדיק כחמר יפרח: תהלים צב, יג.
אין בין ימוהמ"ש לעכשיו אלא שעבוד
מלכות: ברכות לד, ב. ובכ"מ.

כי טל אורות טליך זה טל שעתיד להחיות
בו את המתים: ישעי' כו, יט. ראה ת"ז
בהקדמה יב, א (ובנצוצי זהר שם).

ונק' בוהור בשם טלא דבדולחא: ראה זח"ג
מט, א. קתה, ב. ובכ"מ.

טלא דנטיק מעתיקא: ראה זח"ב סב, ב.
זח"ג קתה, ב.

ונהר הרביעי הוא נהר פרת דמעיקרא:
בכורות נה, ב.

ונהר מכיפ"י מיברך: בכורות שם. וראה
אוה"ת ויחי שצא, ב (הנשמך לעיל בריש
המאמר).

עמוד תרפ"ח

עיני העדה שהן חכמי העדה כידוע: ראה
במדבר טו, כד. אגה"ק סי"ד. ובכ"מ.

ומקדם לעין: ראה במדבר לד, יא.
וירא ראשית לו: דברים לג, כא.
ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.
הנה עין ה' אל יריאיו: תהלים לג, יח.

עיני ה' אל צדיקים: תהלים לד, טז.
עיניו כיונים: שה"ש ה, יב.
בע"פ דבאסתכלות דוקא באנפין דא"א מקבל
ש"ע נהורין: ראה שער אריך פי"ג. שער

הזוגים פ"ב.

כשם שבא ליראות: ראה חגיגה ב, א.
והריחו דמורח ודאין: ישעי' יא, ג. סנהדרין
צג, ב.

וכמ"ש באד"ר דבאסתכלות דז"א במצחא:
ראה זח"ג קכט, א ואילך, קלו, א ואילך.

ומפז רב: תהלים יט, יא. וראה אוה"ת ויחי שצג, ב (הנסמן לעיל בריש המאמר).
ראשו כתם פז: שה"ש ה, יא.
וזהב הארץ ההיא טוב שם הבדולח: בראשית ב, יב.
אוקרי אנוש מפז: ראה ישעי' יג, יב.

עמוד תרצב

וכמבואר במ"א באריכות ע"פ והאבן הזאת אשר שמתו מצבה: לעיל ד"ה וידר יעקב. הנה להבין מעלת וגודל הנט: למאמר זה ראה בהמ"מ וציונים לעיל ע' פט ואילך. (וראה להלן בההוספות ע' תשכח רשימות מהצ"צ לד"ה זה).

עמוד תרצו

ביאור הדברים ע"פ רפאנו: למאמר זה ראה בהמ"מ וציונים לעיל ח"א ע' ריט ואילך.

עמוד תש

ועתה אלקינו: דה"א כט, יג. מאמר זה נדפס ג"כ בקיצור ובשינויים (ותוס' הגהות) באוה"ת דרושים לתנוכה כרך ה' התקלה, א (וראה שם בדף התקלו, ב, שמבואר משם שהמאמר שם הוא מאמר אדה"ז עם הגהות מהצ"צ).

בהלו נרו על ראשי: איוב כט, ג.
יהל אור: ראה שם לא, כו. מא, א.

עמוד תשא

אנת הוא חד ולא בחושבן: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

עמוד תשב

כי ב"ה ה' צור עולמים ביד . . . נברא עוה"ב: ישעי' כו, ד. מנחות כט, ב.
ובינה נק' ב' דבראשית: ראה ת"ז חס"ס (קטז, א). תי"ח (לא, סע"ב).
קוצו שול יו"ד בכתר שהיו"ד בחכ' : ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א. לקו"ת תצא לח, ג ואילך. אוה"ת תצא שם. ובכ"מ.

עמוד תשג

מבשרי אחזה: ראה איוב יט, כו.
לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.
ה' איש מלחמה: שמות סו, ג.
שכתוב בספרי המקובלים: בכחנות התפילה במקומם.

עמוד תשד

יוצר אור ובורא חושך: ישעי' מה, ז.
דברייתו של עולם ברישא חשוכא: שבת עז, ב.

בזוהר בכמה דוכתי דאימא מקננא בכורסייא: ת"ז ת"ו (כג, א). תל"ח (עט, א). (וראה אוה"ת ואתחנן ע' ריט).
לית מחי תפיסא ב"י כלל: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אשר שם צפרים יקננו: תהלים קד, יז.
בע"ח דמל' דבריאה לבד נעשה עתיק ליצירה: ראה שער עקודים פ"ב. שער או"א פ"ט. שער דרושי אבי"ע פ"א. ובכ"מ.

עמוד תשה

חכים ולא בחכ' ידיעא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

חשב מה: ראה זח"א כו, א. ובכ"מ.
הנסתרות לה' אלקינו: דברים כח, כט.
א"ק אדם דבריאה: ראה ת"ז חס"ס (קיד, א). ת"ע (קכ, א. קלכ, א). ע"ח ש"ב פ"א. ובכ"מ.
ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

עמוד תשו

שרגא בטיהרא: תולין ס, ב.
כיתרון אור מן החושך: ראה קהלת יב, יב.
כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.
ולפני מלוך מלוך לבניי: בראשית לו, א.
דה"א א, מג.

עמוד תשז

פסוד"ז לשון זמיר עריצים: (ישעי' כה, ה).
וראה לעיל ח"א ע' תפח, ובהנסמן בהמ"מ שם.
רוממות אל בגרונם: תהלים קמט, ו.
כהמט דונג מפני אש: תהלים סח, ג.
נהרא מכיפ"י מיברך: שבת סה, ב. ובכ"מ.
המברין את ענף הגפן: ראה כלאים רפ"ו.

עמוד תשח

ביעקב שבירך למנשה ואפרים: בראשית מה, יג ואילך.

איש אשר כברכתו בירך אותם: בראשית מט, כב.

עמוד תשט

ששם עלו שבטי י"ה כו' וכמ"ש בזוהר

עמוד תשיב

בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא : זח"ג קעה, ב.
 וראה פרדס שיח פ"ו.
 בזוהר בינה דמינה דינין מתערין : זח"ג י,
 סע"ב ואל"ך. ע"ח שער א"א ס"ח. שער
 ארי"א פ"ב.
 בזוהר בענין יין שג"כ משמח הלב וגם
 מסתעף ממנו הכעס : ראה זח"א רמ, א.
 זח"ג לט, א.

תרין ריעין : זח"ג ד, א.
 הוי כל צמא לכו למים ואין מיס אלא תורה :
 ישע"י נה, א. ב"ק יו, א.
 פיה פתחה בחכמה : משלי לא, כו.
 זורקתי עליכם מים טהורים : יחזקאל לו, כה.
 כידוע בכוננת המקוה : שער הכהונות ענין
 טבילת ע"ש. ובכ"מ.

בפרדס דאור הכתר כולו רחמים : ראה פרדס
 ש"ח פ"ב ופכ"ה. ע"ח שער א"א ס"ה
 ופ"ו. ובכ"מ. וראה ג"כ לעיל ד"ה זוהר
 ויגש כי אתה אבינו.

להיותו בחי' ממוצע כידוע : ראה ג"כ ע"ח
 שער דרושי אביע פ"א. ובכ"מ.
 אם צדקת מה תתן לו : איוב לה, ז.
 שהוא מאריך אף לרשעים : סנהדרין קיא, א.
 ונפלינו אני ועמך : שמות לג, טו.
 יאר ה' פניו אליך : במדבר ה, כה.

עמוד תשיג

שאלו לחכי הנפש החוטאת תמות : ראה
 לקו"ש ח"ד ע' 1358, וש"ג, (ושם, שגירסא
 זו תמוהה), ספח"מ תקס"ג ע' כ.
 אורי"י מחכי נפקת : זח"ב פה, א.
 שהיית מרור בטבע : ראה עירובין יח, ב.
 ובכ"מ.

איזהו חכס הלומד מכל אדם : אבות ס"ד
 מ"א.

ויברך דוד את ה' : דה"א כט, ו.
 מאן זלא כרע במודים אינו קם בתחיה :
 זח"ב ק, א. ובכ"מ.
 העוה"ב אין בו לא אכילה : ברכות יו, א.
 ובכ"מ.
 דעוה"ב אינו הגיע וכמו שהעלה הרמב"ן :
 בשער הגמול. וראה קונטרס תשובות
 וביאורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א ס"ח
 (וש"ג).
 ויחזו את האלקים ויאכלו : שמות כד, י.

ובע"ח : ראה תהלים קכב, ד. זח"ג קיח, ב.
 ובכ"מ. לקו"ת מסעי צד, א. ובכ"מ.
 ברכת ה' היא תעשיר זה שבת : משלי י,
 כב. ב"ר פ"א, א. וראה ג"כ אוה"ח
 בראשית תשמה, א.

בע"ח בהפרש אשר בין שבת לחול : ראה
 ע"ח שער מ"ן ומ"ד ספ"א. שער פנימ"י
 וחצינו"י ס"ח. שער מאמרי רשב"י פי
 קדושים.

דאפש"ט מלבושהא : ראה זח"ג רמג, ב.
 ת"ז תכ"ד (סט, ב).

ותלבש אסתר מ' : אסתר ה, א. וראה
 ע"ח שער כסא הכבוד פ"ו. מארי"א א,
 קמ. תו"א דרושים למגילת אסתר צג, ד
 ואילך. ובכ"מ.

ה' מלך גאות לבש : תהלים צג, א.
 עוז והדר לבושו : ראה משלי לא, כה.
 כי בו שבת מכל מלאכתו : בראשית ב, ג.
 ידוע בתירוץ הקושי . . . וכמ"ש במ"א
 באריכות : ראה לעיל ת"א ע' קיב ואילך.
 ובכ"מ.

לאהפכא חשוכא לנהורא : ראה זח"א ד, א.

עמוד תשיז

בחז"ק אתברירו : ראה זח"ב רנד, ב. וראה
 הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספח"מ תשי"ח
 ע' 206.

בגד שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג
 בו את הכוס לרבו : שבת קיד, א. ובכ"מ.
 ראיתי מנורת זהב : ראה זכרי' ד, ב.
 דהנה מבואר באריכות במ"א : ראה ד"ה
 ראיתי והנה מנורת זהב בלקו"ת בהעלותך
 לג, ב. ולעיל בח"א ע' תק. וד"ה כי עמך
 מקור חיים בתו"א מקץ לד, ג.
 בהעלותך את הנרות : בהעלותך ח, ב.

עמוד תשיח

בינה הנק' אם הבנים : ראה זח"א ריט, א.
 זח"ג מ, ב. ובכ"מ.
 גולת הכותרת : ראה מלכים א ז, מב. ובכ"מ.
 והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
 שבי' מיני מוצקות היו . . . לפי' הזוהר : ראה
 לעיל ע' תקס וש"ג.
 אהבת עולם אהבתיך : ירמ"י לא, ג.
 אט רץ לבך : ס"י פ"א מ"ח. ת"ז בהקדמה
 (ו, א), וראה אוה"ח יתרו ע' תתקעח,
 תתקפא.

עמוד תשיד

ואת רוח הסומאה אעביר מן הארץ: זכרי יג. ב.

בע"ח . . . דקודם צמצום הראשון . . . ה' אונ"ס ממלא את כל החלל: ע"ח ש"א ענף ב'.

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב. קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.

עמוד תשמז

ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו: ישעי' כה, ט.

ראשית חכ' : תהלים קיא, י. כידוע בפ"י שם הוי' דו"ד . . . באצ"י: ראה ע"ח שער סדר אצ"י פ"א. שער דרושי אבי"ע פ"א ואילך. ובכ"מ.

אז תשמח בתולה: ירמי' לא, יב. ואת רוח הסומאה אעביר: זכרי יג, ב.

עמוד תשמז

אכלו רעים: שה"ש ה, א. וראה זח"ג ד, א.

לחם אבירים אכל איש צדה שלח להם לשובע: תהלים עח, כה. שנק' מוונא דחכמתא: ראה זח"ב טב, ב. ובכ"מ.

חסה כ"ב אתון דאורייתא: זח"ג קפת, ב. והוא ענין לחם הפנים שכולו בחי' פנים כוי' כמי' במ"א: ראה ג"כ לקו"ת עקב יז, ב. אוה"ת משפטים ע' אישג. תרומה ע' איתע"ט. ובכ"מ.

עמוד תשיז

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב. בע"ח דפנימי' אור אבא הוא פנימי' ע"י: ראה לקו"ת נצבים מט, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספיה"מ הית"ש ע' 49. ושי"נ.

בווהר בכמה דוכתי דאור אבא טמיר ונעלם: ראה זח"ב קכב, סע"ב. וראה ע"ח שער פרצופי זו"ן פ"א.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח"ב רמו, ב.

עמוד תשיח

וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.

עין בעין יראו: ישעי' נב, ת.

הפעם אודה את הוי': בראשית כט, לה. יהודה שבדיה בחולס הוי"ו: ראה נחמי יא, יז. תו"א ויחי מה, א. אוה"ת ויחי תתשלט, ב. ספיה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקצח. למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.

כידוע דא"ק נק' אדם דבריאה: ראה ת"ז תס"ס (קיד, א). ת"ע (קכ, א. קלב, א). ע"ח ש"ג פ"א. ובכ"מ.

ותעמוד מלתי: בראשית כט, לה.

כי טל אורות טליך זה הסל שעתיד להחיות המתים: ישעי' כז, יט. וראה ת"ז בהקדמה יב, א' (ונצוצי זהר שם).

מלא דבדולחא כוי' שנחשב מדי' תיקוני' דגולגלתא דא"א: ראה זח"ג קלה, ב.

עמוד תשיט

ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א, ג. בזוה"ק בוצינא דקרדוניתא: זח"א טו, א. ובכ"מ.

עמוד תשכ

ברישא חסוכא: שבת עז, ב.

כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז. וראה זח"א רלה, א. לעיל ח"א ע' רטו ואילך. ובכ"מ.

ג' קוין חז"ן מימין: ראה פרדס ש"ן פ"א.

עמוד תשכא

וכמי' בע"ח דאורות דא"א מלבישים לזרועות דא"א: ראה ע"ח שער א"א פ"א. שער הולדת א"א פ"ו. שער הנסירה פ"ו.

ישראל אשר בך אחפאר: ישעי' מט, ג. כל שהיא תפארת לעושיה: אבות פ"ב מ"א. וכמו ביטול היש לאין: ראה לעיל ח"א ע' ת"ז, ובהנסמן בהמ"מ שם.

שתוק כד עלה במחשבה לפני: מנחות כט, ב.

עמוד תשכב

כי בו שבת: בראשית ב, ג.

וימצא מאה שערים: ראה בראשית כז, יב. שכל דינין מתעברין מינה: זח"ב קלה, ב.

לוח התיקון *

— לספר תקס"ח ח"א —

עמוד	שור"ה	נדפס	צ"ל
VI	נוסח	השני . . .	השני,
VIII	להבין	ויושב	ויורש
	זהר נח	כלום	כולם
א	[שיעור]	[ושיעור]	ושיעור].
ה	לעין	היפכה	היפוכה *
ו	אפשר	תקפם	בתקפם *
ז	האי	ובתח	ובתור"ח
	בסיום העמוד		צ"ל קטע חדש : [בחור"ב :
			בכת"י ב' גוסף : דאצ"י].
ח	גם	כחור"ב	בחור"ב *
י	[בחור"ב]	[בחור"ב . . דאצ"י].	מיותר
	קודם	בח"י	תוצא *
יא	[לבריאת	שם	בכת"י ב' *
יד	המאמר	תוציא	בבחי *
	העקודים	מאור	אור *
	ב"ן	וההתכללות	ההתכללות *
	אני	ער.	ער,
	עורה	תשן	תישן *
	שבחי	כ"צ	כו *
	בעולמות	כי	אכן *
טו	יותר	דכן	דרך *
	לבו	כו' *	ליחא *
	העלאת	עולא	עולה
טז	חיים	וגם	והגם *
		שבהכרח לעסוק	שבהכרח צריך לעסוק
		שיש	שיש לו הוא *
יז	אח	א.	א *
	אח	בפנשותם	בנפשותם
	בווהר,	בווהר, כולם	בווהר, וכמ"ש כולם
	היער	הדבר	הדבש
	אחור	שבמאכל.	שבמאכל *
יח	שישראל	הנ"ל	כנ"ל
	למה	יחי	מחי
	בב' *	שנקרא	שנקראי
	היונים	עם	על *
	כו	וכן	וכך

* התיקונים הבאים כאן כוללים שני סוגים : א) תיקונים עפ"י הכתיב ששמנו נדפס הספר. ב) תיקונים שנסמנו בכוכב שהם עפ"י כתיב אחרים שלא מהם נדפס הספר [ומפני סיבות טכניות נסמן כוכב גם על תקונים אחדים אשר גרשמו רק בדרך אפשר — ולא ע"פ השוואה לכתיב].

עמוד	שו"ה	נדפס	צ"ל
יט	דוקא	ליכנוס	ליכנס *
כ	הפסוק חלל	לפניו ויצאת	לפני ויציאת *
כא	ונכנס ווי"ש	שמתברר בדמיון	שנתברר כדמיון *
כב	בבחי ממוחי	לעני אבא	לעניני * דאבא *
	אלא כנ"ל,	בבחי להיות	מיותר להיותה
כג	הביטל לגאול פתח	הביטל העדר לגאול ועי"ז	הביטול והעדר * ליבאל * ועי"ז *
כד	לבו עוד שבכתר ההשתלשלות למטה	סגירתן שלפעמים אתעל"ע יחודם פתח'	וסגירתן שלפעמים נסגרין אתעדל"ע * יחודים פתיח'
	שנקראו וכן בהיותם בב' כלל	שמחבבה תולדה אחותו, טבעית	אוי שמחבבה תולדת אחותו מרחוק, טבעם *
כה	ניצוצין ורעייתו וענין	שמתקנים לסטרא עני וענין עני	שמתקנם לסט"א עניני * והענין * עניני *
כו	א"ס שם ממש איכא עולם כו' שלימות	האדם בחי עונג כמראה אמר אמר וכי' עניו שלימות חסרון	האדם שהוא בחי לעונג * דמות כמראה שאמר * אמרו כו' עני' תאומתי שלימות החסרון * אחד והוא גשמי כוללים * שבבחי * עיקר *
כז	עד"מ לכל בהיותם אחותי שיבוא שראשי מו"ס כדמיון לבחי קוצותי	קוצותיו . . קאי סוד כדמיון במשל קוצותי	קוצותי . . קאי יסוד * וכדמיון דמטל קוצותי

לוח התיקון

תתפג

צ"ל	נדפס	שו"ח	עמוד
הקבלה דמיון לשפע	הקבלה לשפע	והיינו	כח
אור עצמית	עצמית	אינם	
פתחו לי	פתחו	דופק	
השבת	שבת	בעו"ה	
הטעם	הטעם,	דוקא	
הליכה בתורה	הליכה	הליכה	כס
לפי שעי	שעי	שעוסקים	ל
ומתצמצם	ומצחצחם	גדר	
שאי"א לעולם *	שאי"א	כמו	
אלא	אלה	והן	
יצה"ר	יצ"ר	זה	לא
הוה	ההוה	הרי	
שבעבורה יוכה	שבעבודה זכה	וגם	
יסוד	סוד	הן	
וביטול *	וביטל	בכל	
טו"ר *	ט"ו	ט"ו	לב
בנפש *	הנפש	לחוצ	
בחי	בחי	וידחה	
מכסף *	כסף	שמצרף	
בירור כלל	בירור	והעלאת	
דחול	בחול	אכילה	
מצרף	מצרוף	להיות	
אל	על	חונן	
להוות	להיות	להיות מאין	
דבחול *	דבחי	וכמ"כ	לג
בתורתי	בתורתו	לחם	
האותיות	האותות	דהנה	
ללילה	לליה	יעופף	לד
אצי שבכריאה כמו בחי	אצי שמתלבשת	אצי	
מלי דאצי שמתלבשת			
התיקון	בחי התיקון	לגמרי	
שנתי *	שנתי	מכל	
מיותר	הנה	ומובדל	
אסף רוח בחפניו	אסף בחפניו	חכמה	
ביומו, דבר	ביומו, פי' דבר	לבריאה	לה
וכידוע	כידוע	ממש	
פסולת כלל	פסולת	באיבר	
בבחי אצי	בחי באצי	והענין	
הראשון לכל	לכל	לכל	לו
יותר יתברר	יתברר	יתברר	
ונקי	נקי	ובירור	
האלוקים *	אלוקים	לחיות	לז
חי"ן.	חי"ן	יודיין	
דא היא *	דא	בכל	
הי נבלע באברי	הי באברי	דחול	

תתפד

לוח התיקון

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
ככל ההשפעות	כלל ההשפעת	אל	לח
שע"פ	אע"פ	בהדרגה	
לבניי	לבנהיי	במעלה	לט
דעולם	בעולם	חשוכא	
חיל שהוא	חיל'	ס"ג	
להמן *	המן	לא	
פנימית מו"ס	פניכת מי"ס	העליונים	מ
כי בחינת	בהי	בתורתי	
מבחי	ובחי	כי	מא
ששרשם	ש"שם	העליון	
אלה יש ג' סעודות	אלה סעודות	שנק'	
שנאמר בראשית *	שנאמר	מהלוקתם	מב
המתהפך	המתהפד	כמו	
צריך	צ"ל	ארז"ל (בשוה"ג)	מג
צריך	צ"ל	ס' (בשוה"ג)	
תבשלין *	מטעמין		
וזהו כללות	כללות	לאותו	מד
על	עיי	הנ"ל	מה
שבתוש"ב	שבתוש"ב	בי'	מו
שהוא	ש:הו	והנה	
החמה	החמה	הלבנה	
ממוצע	כמוצא	ממוצא	
כשאינו	כשאין	בבחי	
רעיון	רעיון	מצחא	
והי' *	ויהי	המשפיע	מז
כידוע	כנודע	ולפי	מח
הללו *	הלל,	בכאור	
נסתעפו	נסתופפו	ז"א	מט
וגק' בשם	בשם	חיצוניות	
ומעלה	ויעלה	תפלתן	נ
הראש *	ראשה	התפלה	
מאבנים טובות *	מאבנים	מאבנים	
דצח"מ	דצמ"ח		
בזמן *	זמן	עכשיו	
גבוה הרבה	גבוה	אך	
ליתא *	הנה	בבחי	נא
השמים לטוהר *	השמים	הספיר	
וזהו	זהו	בשם	
נמשל בחי' *	נמשך	ושמהר	גב
אך מה שאמר בשמחה זו *	אך בשירה	פניכית	
מה	זה	הכלה	
ובה הלב מבין *	בה הלב ומבין	הלב	
בגימ' *	בגמ'	שהוא	גג
שנכנס	שנכנסה	יש	
להתקבל	להמקבל	לגני	

עמוד	ש"ה	נדפס	צ"ל
נד	תחלה בצורת שנק'	ואתה ולקלוטה מחיי העולמים	ואתה נותן להם * ולקלוטה * מחיי עלמין *
נה	גש"ב בכל מבואר מכוסים מלמעלה גוק' כלה והן	התהוות בבחי בדברי רז"ל פי מגולם הליכות פריט פי הקוצר	התהוות מבחי בכתהאריז"ל לפי * מגולם ה' הגדולה * פריש מיותר הקצר *
נו	והיינו ויש בעלמא עיקר החסד	בכת השכל זה כח חוקק עבד ענינים ובהמשכה	כח בשכל * כח זה * חוקק ועבד ענינם וההמשכה
נז	הפעולה הגרון והוא בעצמו ע"י כו' מ"ש	גיכ"ק בחי"ך עיקרי כשמעביר שעושי"ן שלמעלה ופרעה מ"ש . . והכנה	גיכ"ק בחי"ך * עיקר כמעביר * שלמעלה * פרעה * י"ש . . והכנה
נט	לעשותם יסדה בכלי הטבעה מקבל השפע תתאין	לעשות משם מבחי הא' שמאלי וחזק הטבעה סברת ה"ג השפע ולכן . . ראשכים כו'	לעשות שם בחי ה"א * שמאלו * חוק * הטבע * סברות * בחי ה"ג השפעות * ולכן . . ראשכים ראשיכם כו'.
ס	אח"כ וגם ההמשכה מטבע מטבע כי [לד"ה במ"ש כו' בישראל גודע	והוא, גם ט"ו בגבוהים דוקא צדיקים . . בהם כסא מרום ואין לפני [כמ"ש לבית	והוא גם קודם * ענין ט"ו כגבוהים דוקא לאחרי * וצדיקים . . במ * יהי כסא כבוד מרום ואינו * לפניו [וכמ"ש לבות *

תתפו

לוח התיקון

עמוד	שורה	נדפס	צ"ל
סה	הכסא	מושפלי	מושפלי
	שמדבר	הוא,	הוא
	כרע	פי	כו
סו	המחוג	עומק	עמוק *
	כו	בנות	בונות *
סז	הי	כשעוסק	כשעסקו *
	ושלא	אלא,	אלא רק
סח	הוא	כיוצא	וכיוצא
	ממש	ותורה	תורה *
	צוה	גמשכת	גמשכה
	בבריאה	לארות	לראות
סט	עלי	כענן	כענין
	וראיהם	וראיהם	וראיתם
	אכלתי	ויאכל	ויאכלו
ע	מחבר	הנק'	נק'
	וזהו	כשלומר	כשלומד
	[שמכ"ב]	[שמכ"ב]	[שמכ"ב]
עא	מאין	וימינה	וימיני *
	משל	ומתענעי	ומתענעני
עב	משום	בג	ב"ג
	ליש	(ולהיות .. גבול)	מיותר
	— ● —		מיותר
עג	כל	הנבראי	הנביאי
עד	ולכבודו	ולכבודו	ולכבודי *
	נקי	אלוקי	שם אלוקי
	[ע' . . לבד]		שייך בשולי הע' הבא
עה	להתקיים	היינו	והיינו
	עד	מן	מן
	מתבטלי	בביטול	בביטול *
	דשם	ומלכי	ומלאכי
	לו	בכתי"ב	בכתי"ב
עו	שאמרו	גבנה וגלבנה	גלבנה *
	הענינים	כמו דנוגה	דנוגה
	הוצרכו	בהיותו	בהיותם *
עז	דשם	באותיות	באותיות
עט	מ"ב	מ"ב	מ"ד
	מתהפך	להם	לדם
	הדם	שנעשים	שנעשין
	כי	שיצאו	עד שיצאו
	גפש	גפש	גששט
	הוכר	מ"ן	מ"ן גוקבין
	ממנה	מזרעו	יזרעו
פ	בין	גוי	גו *
פא	דחכמה	כו	כו

לוח התיקון

תתפז

עמוד	שורה	נדפס	צ"ל
פג	אבהו	שמצא	מפני שמצא
	ותענוג	האלוקים	אלוקים •
פד	גמשך	ושעשועי	ושעשועי •
	משל	חכמת	חכמה
פה	מכל	כלא	כלא •
	ישראל	וביטל	וביטול •
פו	אליהם	חללי	חללים •
	באד"ר	עומדת	עומד
פז	דחו"ב	ידיעה	ידיעא •
	באהבה	ק"ש	בק"ש •
פט	כלל	ממציאותם	ממציאאותו
	אחר	סידר	סדר •
פז	הדעת	בגדלות	בגדולת
	ויצעקו	בו	כו
פס	יהא	מורה	מורא •
	ובודאי	כק	כל
צ	(חמשים)	כתוב	נכתב •
	לחכמים	פרים	פורים •
צא	כל	קאן	קאי
	ולהבין	ולהבין	להבין (מאמר חדש, ולפני זה צ"ל סימן להפסק)
צב	לישראל	בברוך	בבוך
	דוקא	פורים	הפורים •
צג	כי	הלוא	הלא
	בבחי	מריצה	מרוצה •
צד	יש	כדי	וכדי
	כפליים	וליישב	וליישב •
צד	רץ	וליישב	וליישב •
	שדילוג	הוא	והוא
צד	שמן	משחת	משחת קדש •
	שיעבוד	הגלות	הגליות
צג	המרוצה	מריצת	מרוצת •
	המאמי	מדות	מדות כלל
צד	והצימצומי	הללו	הללו גקי •
	מחמת	היותר בא	הבא •
צד	הגדולים	סיבת	סיבה •
	בחי	עצם	עצום •
צד	בארץ	הניצונות	הניצונות
	אך	והנה	והנה כתיב
צד	זה	ישראל	שישראל •
	רבוי	והרי הוא	הרי •
צד	בגלות	רבוי	ריבוי
	והתחיי	ישראל	שישראל •
צד	לזה	יוכלו	יוכללו •
	אחה"ע	שיוכללו	שיוכללו •
		גיכייק מהחייך	גיכייק מהחייך •

לוח התיקון

תתפח

צ"ל	נדפס	ש"ה	עמוד
הדלית	הדלות	הדלות	צה
מתרוקנין *	מתרוקנין	בגלות	צו
• חסידה	חסדה	הנה	
שהיא	שהוא	למעלה	
מלשון	לשון	לחלקים	
• אותה	אותו	כמו	
• בחי לבוש	בחי	שרש	
• אסתיר	אסתר	ששכינה	
• אבל לא	אבל	זה	צז
• ביטול	ביטל		
• ראו	ראה	כו	
בעוד	בעד	מרס"ח	
ולכך	לכך	בחי	
ביטול	ביטולו	ביטולו	
• ימלאו	ימלאון	השבירה	
• אסתרס	אסתרת	והייגו	
• נגעי	נגעי	עלי	
• אסתרס	אסתרת	לשלישי	
• ומה	דמה	דמה	צח
• אמר ה'	אמר	בזה	
• ליתא	בחי זה	כחצות	
• בגילוי בחי זה	בגילוי	להם	
• ככ"ה	בכ"ה	באצבע	
• דבכל	בכל	ממש	
יבוטל	מבוטל	איגרת	
יובן	מובן	בו	
אין גק'	אין	מגילת	צט
• שהחלבשה	שהחלבשה	שהחלבשה	
• משה לאמר	משה	זוהר	
• ידבנו לבו	ידבנו	ויקחו	
• אור א"ס	אור	לפרש	ק
• הוקשה	והקשה	והקשה	קא
• ליתא	עוד	שבתפלין	
בא	שבא	המקבל	
• עצמי	עצמו	דסתרי	
בעל	על	וד"ל	
• נבראו המדות	נבראו	בבחי	קב
• שמהם הולדת	שהולדת	שהולדת	
• אלהיים	אלהקים	לאה	
• בהעלם	שבהעלם	שחושב	קג
• תתאה לתתא	לתתאה	היכל	קד
• בטש	מטי	הנשקפה	
לחלק	ולחלק	להבדיל	
המיתוק	הממותק	זה	

לוח התיקון

תתפט

העצמי • מה	עצמו זה	לעובי זהו	קה
וכפ"א • מיותר	ובפ"ע ע'	סיהרא כגחגא	קו
גרים אותיות	גחים אתיות	כדין וממתיק	קז
וחיבר י"ה	וחיבור מ"ה	לעילא מ"ה	קח
עדין ושם	עדיין שם	יעקב שאר	קי
דהוה • א"ס	הוי' א"ר	מחבבה מאור	קי
פי' דאשתלים אומר	דאשתלים אמר	ע"כ הפסוק	קיא
עונג ג : בבחי'	עונג גבבחי'	זוהר בבחי'	קיב
עצם • יהי	גשם יהי	הוא מאין	קיב
ממאמר • כי •	שמאמר כמו	מכח בחי'	קיג
עיקרו • הימנו	עיקר היינו	השבת דוקא	קטו
מובן מוה המתגלגלת • כלל •	מובן מתגלגלת	הנקי' שאין	קטז
ב) • ובשוה"ג צ"ל : * רק ציון — סעיף זה נמצא בהכת"י.	כו' ב)	באצבע ב)	קיו
פנימיות הכלים • מעולם	פנימיות לעולם	ההפרש גרעון	קיח
דע"ס דעשי • בבי"ע	דע"ס בבי"ע	יבוא הוא	קיט
מקוריים ולאו.	מקוריים ולאו :	בחי' (הד') ולא	קיט
וממון. ובכתי"ב : ומזון בשם כחות • למעלה מעלה • כ).	(ממש) בשם למעלה למעלה כ,	בסבעו לבי"ע דאצי' בארץ	קכ
העקודים ואח"כ נתהוה עולם הנקודים כו'	העקודים כו'	כו' (הא')	קכא
בכלי למציאת מציאות	בכל למציאות מציאות	כו' (הב') חכמה שנתלכש	קכב
יותר מן מיותר	מן הכת"י	כח]חסר	קכב

לוח התיקון

תתצ

	נדפס	שו"ה		עמוד
צ"ל				
* לפי	שהוא	השם		קכג
הנה יובן *	יובן הנה	שבנפש		קכד
האי"ס הפשוט שהוא בחי ההעלם דד' מדריגות * (ובכת"י ג : האוא"ס בחי ומדריגות)	האי"ס שהוא מדריגות	מאיר		
* אור וחיות פרטי *	פרט אור וחיות	אבר		קכה
בפרט	בפרט	עלמין		
גיוון	גוון	שכאו"א		קכו
סובב	סובב	לבחי		
* דאיהו *	דאיהוי	ממוצע		
* נמצא *	הנמצא	אך		קכז
ששרשה	ששרה	מאחר		
דנוגה	דמנוגה	דמנוגה		
ממציאת	ממציאות	שיבוטל		קכח
וגביל	ונביל	האפרוח		
בבחי	בחי	והשגות		
ביכולתם	ביכולתו	בבחי		קכט
* חור וחסר *	חסר וחור	כו'		קלא
יביאה . . בחי	יבואה . . בבחי	והביטול		קלב
דאצי	באצי	יובן		קלג
מוגו	מוזונו	כמו		קלד
[בגימט']	[בגימט']	פי		קלה
"הכלים לאורות".	"לאורות".	"לאורות" (בשוה"ג)		
שהוא	הוא	דאבא (הא')		קלו
דמלי	מלי	העצמיו		
וגם גרמוהי	וגרמוהי	דעשי		
* עיי *	ע"ס	תחלה		קלז
בחי ביטול עצמי כמו	בחי . . הפסק	בנבראים		קלח
בבחי האצי כו' וזהו				
פי וע"ד דיחית בחי				
ביטול היש בב"ע אין				
לו הפסק				
* יצחק *	דיצחק	העלה		
אור אי"ס	אי"ס	גילוי		קלט
מבחי גילוי	גילוי	שהי		
* להיותה *	להיות	בה		
ממה"מ	מלאה	קשי		קמ
קטנות דאבא	קטנות	כמו		קמא
אלין	אלו	כג"ל		
[עה"ד]	[עה"ד]	אינו		
בבחי	בחי	הוא		
כונת המאמר	המאמר	ומעתה		קמב

לוח התיקון

תתצא

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
מלה *	מלא	ממוחין	קמד
להיותה	להיות	ונמצא	
זה	זם	מקבלים	
ניצוצין	ניצונין	העלאת	קמה
שנעשה *	נעשה	מעלה	
דאשתכחן	דאשתכחן	דאשתכחן	
פליט	פלטי	חלמיד	
כי *	כד	מ"ד	
הו"ק	חוי"ג	דכד	
דרון לכולא	דרוי דכולא	כו'	קמו
השפעה זו *	זו	בלי	
הנטיעה *	הנטי	עצמם	קמח
נגזו	נגזר	נגזר	
מקרא	נקרא	בהעלם	
ואלין בתיאובתא	אלין ברעוּתא בתיאובתא	מתפרשין	
ע"כ.	ע"כ	שלימותא	
כא'	כ"א	בהתגלותן	קנ
כעס	וכעס	טעות	
יכעס *	וכעס	וכעס	
שבמלי	שמהלי	והדוגמא	קנא
דמתייחדין באחד	שמתייחדים	בבחי	
אחד לעילא *	אחד	קודב"ה	קנב
ומתייחדי	מתייחדי	בחי	
שבכללוי	שבכללוי	עשה	קנג
מיותר	היינו בחי פנימיו'	פנימיי	קנד
שכבר משקדש *	משכבר כשקדש	שבת	
(והגם	והגם	והגם	
יציאת ג' *	יציאת	כד (הב')	קנה
ושק *	ושם	וכמ"ש	
אחפרשת *	אחפּשטת	אזי	קנו
שהי *	שיהי	היש	
היש	היד	ביטול	
דנהירו	דנהירי	אשתארת	
כידוע בענין הטעם שהצומח	כידוע הטעם הצומח	התוהו	קנו
והחי מחי *	והחי בענין שמחי		
דלא	שלא	וכמאמי	
הגם *	הגם	הוא	קנח
סיבוי האי *	סיבוי	שארדז"ל	
יראה	ירא"ה	הי	
כלב יחידתי *	כולם יחדתי	על	
דאצי	באצי	דנוק'	קנס
היינו להיותם	להיותם	בחי (הב')	
וימינו *	וימיני	מלמעלה	

לוח התיקון

תתצב

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
קס	כו' העליוני	הי' והמלכת	הי' והמשכת *
קסא	לאור בפי	שׁיהיא בפי	שׁיהי * בפי
קסב	אור עצמי	ע"י עצמי	וע"י * עצמו *
קסג	רק הדבר	כי כמו הם	כי כל * שם *
קסד	אלה ומה	מועדי הוי' בי'	וא"כ מועדי הוי' ליתא *
קסה	סלה לחולת	מקום ואהי	מקום שנאמר * ואהי
	כו' עם	שעשועים . . משה הצדיקים	ליתא * הצדיקים
	לולא יש	ע"כ . . שבתורה כנ"ל להטיב	ליתא * להשיג
	כל תכלה	שהוא בי'ה עילוי	הוא בה' בעילוי *
	שהיא מעצמיו'	שהיא . . ההשתלשלות ומה	ליתא * מה *
	קדמה מחומר	שאר במ"ת	שער בתורה *
	גדפין בעוד	או"ר התלמיד	אורייתא * התלמוד *
	לו המוזן	המלאכי' ואמר	המלכי' * ואחר
קסו	מאי כמו	קאי דבותא	קאמר * רבותא
קסז	מה (הא') כדי כלל	מוזן מה (נכפל) שכל (בי' . . היולי)	מזון ליתא * לכל ליתא *
קסח	הראשון הכתר	אב הכתר	ה"ג מיותר
	מיוחד שהוא	כמי לבחי'	כמו בבחי' *
	בתפלת הענין	בתפלת ומזלא	בתפלה * מזלא
קסח	תליא לבחי'	מזכירם מלמעלה	מזכירים * למעלה *
	ואחר וביצי'	וברכת את א"ד	וברכך * אד' *
	להיות וע"כ	ושם א"ד	ומשם * אד' *

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
• בי	בין	סתימין	
האלוקי	להאלוקי	לסהור	
• באה	באר	ע"י	
• ליתא	(בטבע . . דעשי)	חלקי	קסט
• שמות	נשמות	שהוצרך	
• ליתא	יסוד	הזה	
• חכמתו	נשמתו	בה	
• והסתר זה	זה והסתר	בפעולתו	
• בנה	במה	זה	קע
• ודוגמת זה	ודוגמה	כלל	
• שלמי שמחה	שלמי	שאין	קעא
• דלר"א	דלראי	להוי	
• ליתא	לב	יצא	
• וזרעתי	וזרעתם	העליונה	
• שאוכל	שאינה	אכילה	
יאמר	יאיר		
• ונתקדשה	נתקדש	נמשך	
• וחג כנ"ל	וד"ל כנ"ל	וד"ל	
גופי	גופני	בענין	
כגופי	כגופי	התחיי	קעב
חומריי	חומריי	חומריי	
• כמאמר	במאמר	חוי"ב	
• ומה . . מאור	מה . . מאופן	האחדות	
• כולם בחכי עשית	כולם	לגבי	
• ואור	מאור	אכלו	
• תוסי	חוי"ב	כוי (הא')	
דאוי"א	באוי"א		
• ע"ד	עד	גבוה	
• חיות	חג"ת	ולרכך	
• היא	הי	בא	
• ע"כ	ע"ס		
• ויתעצב	ומתעצב	מדדו	
• המשכר	המשכה	להגבורו	קעג
• ליתא	אין	לא	
• לבחיי	שבחיי	גם	
• שהי	שיהי	מלמעלה	
• בצלותא	מצלותא	והנה	
מהו	מה	הנה	קעד
• הבקיעה	הבקיע	אבל	
• וכמו החומה	וכמו	שם	
• בקושי ותוקף	ותוקף	מאבנים	
• כאבן	שאין	המים (הב')	
• וחזרה	וחזרה	הים	
• כמי"ש בווהר	בווהר	בחי	
• הנחלים	הנחלות	דאצילות	

תתצד

לוח התיקון

צ"ל	נדפס	שו"ח	עמוד
תוצא *	תוציא	ו"ש	קצה
חי *	חי		
שהוא למעלה *	הוא שלמעלה	והגה	
ליתא *	(יבשה)	בבחי	
הפרדס	הפרד"ס	ימין	
ראתה *	ראה		
חריק בכחץ *	חירק כקוץ	המים	
במה *	בים	החיות	
ליתא *	(ואז עדיין לא הי')	בין	קעו
כא	כ"א	בחי (הא')	
ליתא *	הי	מעילה	
למעה מבחי *	למעלה	העלם	
שהאיר *	שהאור	הארז	
כשמאיר *	מאיר	החושך	
ולהיותו *	ולהיות	העלם	קעו
רק בבחי *	בבחי	רם	
הרמב"ן *	הרמב"ם	ושת"י	
אך בעוה"ב	בעוה"ב	עד"מ	
מחי *	מ"ח	מעשה	
מחי *	במחי	שהי	קעח
היינו *	הימנו	גילוי	
הידוע *	הידיעה	ע"פ	
להביא *	להביץ	כידוע	
וילך *	ויולך	האלוקי	קעט
ויבוא *	ויבואו	עמוד	
אל *	על	ה'	
השמש	השרש	מהני	
לא הי' *	לא	לשלמטה	
ואם לא *	ואף	ואף	
ההבדלה ופרסא *	הבדלות הפרסא	הבדלות	קפ
ומי"ש *	ו"ש	הענן	
ויבוא *	ויבואו	הענן (הב')	
ולהעלי *	ולהעלו	גמור	
שהפרידן *	שהפירו	לגמרי	
מאתדותו	מאחדותם		
מ"ן מבחי *	מן בחי	מידי	
חודש *	בחודש	בו	
רעהו *	רעיהו	את	קפא
בהפלגת	בהפלגה		
עליו רוח הי' *	עליו	דרא	
ושמחי	ושמחי,	(א)	
סיני	סיני,	כחותם	
אוצ"ל : פמ"א.	פמ"ו	(ב)	
ר"ה	והי'	עמודי	
גפש	גפשו,	ו'	

לוח התיקון

תתצה

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
	פרדס,	פרדס,	פרדס
	ההעלם	מצא	נמצא
קפב	מוטיף	כולם	מכולם
	שרשו	ממלא	ממלא
		לפני המאמר	הסימן להפסקה מיותר
	בין	פיצעים	פעמים
קפד	השכל	כלפי דין	או כלפי דין *
	נקי	נוטה	דעת נוטה
קפה	העליון	בין (הא')	ליתא *
	דחור"ב	בתשכ"ב	בתשכ"ב
קפו	ע"י	ובהיק	יבהיק *
קפז	גילוי	גילוי	גילוי
	אורו'	מידו'	מידו' כו'
קפח	החסד	יותר (הג')	יוכל *
קפט	ויש	דבשלומא	דבשלמה *
	דוקא	אתבריי	אתברידו *
	לאהפכא	מטומאה	ומטומאה
קצ	לכבס	כבר	כבס
	לברר	את	אם
קצא	תנא	מס"ט	מס"ט
	איש	כתי' סליק	כתי' דכולא סליק דינא *
	החלקות	במצאות	במצאות *
	לחור"ב	כלים	בכלים *
	למשכיל	מעלה	למעלה *
קצב	אדם	מנצפ"ד	מנצפ"ך *
	זה	ידוע	דהנה ידוע
קצג	רבי	דאיהי בגופא דמין	דאשתו בגופו דמיא *
	טרם	בפ"ע	בי פעמים *
	תפרש	אתא	אתו *
קצד	אמר	כו'	וכו'
	אתעבר	מינין . . . אתבסס	מיני' . . . אתבסם
	דלא	מסאבוי	מסאבא
	רק	באה	הבאה *
קצה	להתהוות	דקרדינותא	דקרדינותא
	וזהו (הא')	קושיתו	קושיתו *
	הגבורו'	אתבסס	אתבסם
	לבחי'	ואם . . . בהעברת	ואם לאו . . . בהעברת *
קצו	מורה	שבגלתא	שבגלגלתא
קצז	דמשמא	דמשמא	דמשמע
	עילאה	דע"י	חסד דע"י
	טהור	אתקרי	אתקרי
	היהול"י	היהול"י	ההיולי *
		בגימ'	בגמרא *
קצח	יפלא	מוציאין	מוציאין *
	ביאור	רב	ליתא *

לוח התיקון

תתצו

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
• שיהא בכוחו • זהוא	שיהא הוא	לעצמו החסדי	קצס
• בחי • • המלי •	בבחי המים	הענין זאת	ר
ונקי עולת שבנה"י	עולת שבנה"י	התגברות ושערות	
• בחי ה"ג • • אנהיר • • המה •	בחי אנער הי	סומקא אנער גבר	רא
שאינו • לגמרי • יהי	שאינ לגמרי יהיו	לחזור אעביר אז	
בחי בינה • שכלית • וסברות	בחי שכליות סברות	דידוע בחי (הב')	רב
• שקוע • • ביטול • דגיד	שקיעה ביטל דגיד	בחי (הג') הנקי ע"כ	רג
• ביטול • • דחכמה • • לשם •	ביטל בחכמה שם	שבכל יותר בשם	רד
• חו"ב • • קנה • • קאי • • המדות • • וז"ש •	חלב שקנו קאי המדה ומ"ש	זו"ג לבחי הנה ומ"ש	רה
• שבהחתך • שמבחי חיצוניות	שבהחתך שבחי חיצוניות	השערה נמשך החי	רו
• בשכלם האנושי • • וא"כ • • ומ"ש • • ביטול •	בשכל האנושית ואח"כ וז"ש ביטל	גם דא"א לבי"ע מה	רו
• להיות נמשך • • באמרו • • דמאינון • דא אתעטר	היות ונמשך באמר דא אינון דאתעטר	דטריד ובשעת וההוא דאתעטר	רח
• הקרוב • ביתי • גקדים • • את • תלי	הקרובה ביתי הקדי ארץ תלין	ולאחותו לבושין דו"א ממנו תלין	רט
נגאלין מן הגלות כי • בהן בהרגו •	נגאלין כי בהן	החיצוני קשין	רי

לוח התיקון

תתצו

עמוד	ש"ה	נדפס	צ"ל
	הלבוש ^י	הדר	הדור •
	אנת	הוא	ליתא
ריא	לרוח	מכלא	ממלא
	וכתרגומו	ממלא	ממלא
	צדק	דא	ליתא
	מלאה	כדוע	כגודע
	ענין	בע"ס	בע"ח •
ריב	דינא	דו ^י	דו •
	הי ^י	גלקחה	לוקחה •
	וד"ל	לה	לה יטמא
ריג	לשאריו	הקרובה	הקרוב •
	לא	ב"ה	בה"א •
	כו ^י	שרש	שיש
	שכליים	שבעת	כי שבעת
	כשה"ג	כשה"ג	כשהג ^י •
ריד	כנ"ל	הנ"ל	הב ^י •
	פתח	שבות	שיבת •
		בכל	בבל
	ימלא	אקרי ^י . . . ואקרי ^י	אברי . . . ואברי •
רטו	ולוה	דאקרי ^י	דאברי •
	בו ^י	בהוא . . מינין	ההוא . . מיני
	כה"ג	בממ"ש	בממ"ט •
		דמקבל	דמקבל
	כמ"ש	דיבנה	דיבנה
		ה"א	פ"י
	רפאני	הושיענו	הושיעני
	בטיוט המאמר		צ"ל טימן להפסק
רטז	בעלמא	שינתי	שנתי
	גדול	כמ"ש	וכמ"ש
	יובן	שבעולם	בעולם
ריז	שם	מקור	מקור מים •
		כמו	כו ^י •
	כנ"ל	כי	כי אותי •
	דוקא	ובתחילה	ובתורה •
	הוי ^י	קדשינו	קדשינו •
ריח	המצות	למעלה למעלה	למעלה מעלה •
	ועד"מ	החולי	החולה •
	עיי"ז	יכל	יכול •
	חולת	האלקי	האלקי •
	תחלואכי	תחלואכי	תחלואכי •
	רפואה	כנ"ל	כו ^י
ריט	הגשמי	ומהם	ומשם
רכ	כנ"ל	כנ"ל גיבדל	גיבדל

תתצח

לוח התיקון

עמוד	שו"ה	נדפס	צ"ל
רכא	ממעל	וכו'	כו'
רכב	העצמי למציאותם	לנבראי . . הנבראי התהחתם	לנביאי . . הנביאי אוצ"ל : והתהחתם
רכג	דחוקא יחיו מפני תשופינו	למטה יחיו יהיו תרפי'	למה יחי היו אוצ"ל : חרפו
רכד	והגם	בחי	אוצ"ל : בחי הבידורי
רכז	היינו	השמועה	הגבורה *
רכט	משכלת להיותו	ההעלם כחשוכא	בבחי ההעלם כחשיכה
רלא	במזליהו שיעסוק הנה	פשוט וכן ע"ז	פשוט ותן ע"ז
רלב	עומ"ש	להיות	יוכל להיות
רלג	תתן	יברך	יברכך
רלד	אנוכי וקיימים תחילה	אלקיך, כנ"ל ית'	אלקיך וכנ"ל י"ת
רלה	בכלי חזו	וחומר נפלה	לחומר ע"כ נפלה
רלו	דוכתי בבחי	וכו' בבחי	כו' בבחי
רלח	מעמדם	בחיצוניות	בבחי חיצוניות
רמ	הטעם באור	הנצחון ועפ"ז	הנצוח ועכ"ז
רמא	המדרש	שנק' מ"ט	ונק' מ"ט
רמג	חכמה וזהו	באור הכתר נדב"ת מסת	דאור הכתר מסת נדבת
רמד	מעצם הגוף תחילה	עשי ולאחרי	העשי והיו לאחרי
רמה	תחילה	תחילה	יותר תחילה
רמו	ועם והניף צריך בפני	חמץ והניף וכן כך	ענין חמץ והניף הכהן * וגם אוצ"ל : כי
רמו	כו' (הא') אל וכמ"ש	ממציאותם בהיפך המלאכ'	ממציאותן ובהיפך המלכי *
רמח	היולי	בי	די
רמט	ומ"ש בחסד	בחי כי	בחי כך
רנ	הערבים רישי	מדה"ר דעשי	מדה"ד דעשיו

צ"ל	נדפס	שו"ח	עמוד
כוי כנ"ל	כוי	כבשי	רנא
ואמנם	אמנם	אמנם	
רנא	רינא	ונק'	
בחכמה בתושב"כ	בתושב"כ	הארז	רנב
בהפרש	ההפרש	את	רנח
הוא מושל	מושל	לפי	
שנפל	שפל	ואמנם	
מתאחדים	מתאחדים	בחי	רט
מבחי	בחי	תוצא	רסא
שמעלה	שמעלו	למעלה	
אלו	זו	(זה (בשוה"ג)	
כי כל	כל כל	שנמשך	רסב
לאשי	לאיש	לאיש	
כי הנה	כי	והטעם	רסג
כוי וצ"ל	וצ"ל	אחת	
באבריו	באברי	והיינו (הב')	
כוי	כ"ו	התהוות	רסד
ממוצע	ממוצא	ממוצא	רסה
ענינם	ענינים	בין	
ועלמא	ועלמין	תרין	
הלב	הלב	ונק'	
שבלתי	בלתי	הבנת	רסט
והי שירו	והי	לבא	
בתמונת	בתמונת	לבר	רעא
ההעלם . . בתכלית	העלם . . בהתכלית	דחכמה	רעב
בחי	בחי	בבטן	
		הטימן להפסק בשולי	רעד
צ"ל קודם ההנחה		העמוד	
מוליד מוליד	מוליד	שכל	רעה
בחי	בחי	לגבי	
ריבוי צירופים	צירופים	בא	רעו
אותיות רוחניו	רוחניו	בנפש (הא')	
וההתכלוי	ההתכלוי	ההתכלוי	
ההוא	ההיא	שם	רעז
אתה אני *	אתה	דא	
פשט	פשוט	גם	רעח
מאינון	מאינון	לא	
כללוי	כללוי	דחוקא	
מגבעות	גבעות	להיות	רעט
להורות	לתורות	באימא	
מפשעינו	מפשעים	שנולד	
אתה אני *	אתה	נוק'	רפ
גדפהא	גדאפה	בהוא	
אספרה	אספרא	ע"כ	

תתק

לוח התיקון

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
	להם	וגבול	מדה וגבול
	והתחלקר	אל	על
רפא	עליוני	דצמ"ח	דצמ"מ
רפב	לשנות	עושה	כענין עושה
	וזהו	ויספרה	ויספר"ה
	אנא	לאולדה	לאולדא
רפג	אחר	משיחא דוד	משיח"א דו"ד
	כל	מצטנני	מצטננות
	ביד	במים	ידו במים
רפד	דאות	אלף	אל"ף
	הקו	בתחתיו	בתחתיתו
	של	ומתחתו	ומתחת
	וי"ו	ולהיות	ולהיותו
רפה	שבאמצע	קו	קו זה
	ועד	ועד	וע"ד
	הדל	עליו	עליו ע"ו
רפו	של	בשבח	בשבחי
רפז	בכמה	כ"ב	מכ"ב
	במכסה	ואסתכלתא .. בחי	ואסתכלותא .. ע"י בחי
	שבז"א	ביחודא	ביחוד
	הוי	מבינה	מבינה
רפח	וכמארז"ל	במזל .. ס"ת בהיכל	במזל .. ס"ת בהיכל
	המאמר	האלף	האל"ף
רצ	יסוד (הב')	בשעורא דגוסא	דשעורא דגוסא
רצא	שהן	נה"י	שהן נה"י
רצב	בשם	מבחי	מבחי נקודת
רצג	בשביל	המדות	המדות דו"א
רצד	שפעו	התפשטות	ההתפשטות
	עצמות	כתר	כת"ר
	בחי	התפשטות .. ע"ס	ההתפשטות .. ט"ס
	מכח	מכח	מבחי
רצה	והבי	שנק'	מיותר
	לקבל	כל	כי
	קריני	עולין	עולין עולין
רצו	דעצמות	אור אבא	אור אב"א
	בערך	למציאות	למציאת
	ההיולי	כת"ר שבכתר	כת"ר שבכת"ר
רצז	המשפיע	אין	אינו
	אלקים	וד"ל	מיותר
	כנ"ל	חיצ"ו	חיצ"ו כו'
חצר	הארות	שנק'	ונק'
	שבלב	בקול בחי	בבחי קול
רצט	שמכוסים	ולא .. שנק'	דלא .. ונק'
	ואסתים (הא')	ידיעה	ידיעא
	שהוא	והסתר	וההסתר

תתקא

לוח התיקון

עמוד	שורח	נדפס	צ"ל
שב	ולשם	הימין	הימנו
שג	ה'	העולם	העולים
	שבחתי	אתבין	אתיין
	השפע	דוקא	דוקא
	ימינא	כסא,	כסאו
	דוקא	וד"ל	מיותר
דש	מן	להתלמיד	לתלמיד
	בלבו	אם	או
	הוא	אם	ואם
	לבי"ע	וד"ל	מיותר
	שהמלי	התי	היח
	ויהי	הדיבור	כח הדיבור
	הללו	דיבור	הדיבור
שה	שאמר	ומאי	ומאי דאמר
	אהבת	נפש . . יהונתן	נפשו . . יהונתין
	שאמר	ועיני	ועיני
שו	של	לזה	ולזה
	במלי	על	מיותר
שז	הם	הם	כי הם
	רק (הב')	החמרי	החומרי
	הרוחני (הב')	גשמי	גשמי
	בכתי	בכתי	• בכתי
שח	בכתי	להיותם	להיותו
	במדות (הב')	מבחי	בחתי
שט	לגבי	ישראל	ישראל
	מהעלאה	מהעלאה	מה עילאה
שי	את	אמלה	אמלאה
	ארוממך	הללו	מיותר
	נקי (הב')	נקי מלמד	נקי לימוד והרב המשפיע
שיא	עד	ואימא	לאימא
	דברי	ושתים *	ושתתי כו'
	ושתים (בשוה"ג)	ושתים . . בהכתי	מיותר
שיב	בינה	בינה	ביניה
	הינו	דאתגלי	דאתגלפי
	הוא	הוא	הוא משום
	מקיף	ומצוח	ומצוחצח
	ונבראי	ונבראי	ונבראי כו'
	דיא	תניין	תניין
	דבריוקנא	מכאן . . מכאן	מכא . . מכא
שיד	שבאלף	צימצימו	צמצמו *
	בחי (הב')	מקבל לגבי	מקבל לגבי
	(והוא	האצי	כל האצי
שטו	מכח	המשכי	אוצ"ל : המשכיל
	כידוע	מספר	למספר

תתקב

לוח התיקון

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
שטז	והיינו	הח' . . הג'	ה"ח . . ה"ג
שיו	יוע"י כי (הבי')	יוע"י וכמ"ש	יועץ וכמ"כ
	וכנ"ל	דחכמה	דחכמ"ה
	ס"י	ואז	וא"ז
	בח"י	אומ' שמאמר	שנק' או"מ שמאיר
שיח	יתכונן	נק' אמונה	נק' אמוג"ה
	דמל'	וארוממך	לארוממך
	דאבא	התשובה	התולדה
שיט	וזהו	וד"ל.	וד"ל. סליק והמ"י.
	טבעה	טבעה	טבעת
שכ	בח"י (ולא באריכות).	התפשטות	ההתפשטות
	האור	האור	אור
שכא	שהוא	העצמית	העצמות
שכב	אני	וכמ"ש	וכמ"כ
שכג	הבורא	ש"א	שא'
	להבין	ומציאת	למציאת
שכו	שמא	כעבור	כעבור
	וחירצו	ע"ש	ע"ש
שכז	אלא	העדר	והעדר
שכט	כמו	הקו	דקו
	הענין	מושל	המושל
של	וראיתם	בפ'	ב"פ *
	סוכ"ע	מכ"ע	ממכ"ע *
שלב	שום	שיניתי	שיניתי *
	הארץ	מוציא	מוצא *
שלד	כפועל	להם	להן
שלה	שבה	באור	ובאור
שלו	האלק"י	אלק"י	אלק"י
	אוהו וזכרתם	ראיות	ראיית
	תענוג ורצון	תענוג העליון	זה העונג העליון
	הנמשכות	בח"י	בבח"י
שלה	הרי	ממדריגות	ממדריגת
	כו'	כו'	וכו'
	כשמסתכלים	ולהיפך	ולהיפך בקדושה
	המשפיעים	ולמשיכים	והממשיכים
	ולהיפך (בשוה"ג)	ולהיפך . . ברורה	מיותר
שלט	שבעליונה	שבעליונה	שעליונה
שמ	זו	דפ"י	דפ'
	המצות	בפ'	מ"ש ב"פ
	וכל	הוא	הכל הוא
	עצמות	שהוא	שהוי

לוח התיקון

תתקנ

עמוד	שורה	נדפס	צ"ל
שמא	הנקי	כו	וכו
	שנקי	לכן . . חיור	לכין . . חיור
	נמצאת	ששרשה בחי	ששרשה מבחי
שמב	שבחי	אין דהכתר	האין דכתר
שמג	דאיהי	דאיהי	דאיהו
משד	בייג	חיורתי	חיורתי
	הוא	טצקבלים	שמקבלין
	באריכות	נתיבות הן . . נתיב	נתיבות הן . . נתיב
שמה	ומעתה	התורה	התורה כניל
שמו	לחיקון	לתיקון	לתקן
	והוא	טעה ועונג	טעם ועונג נגלה
שמו	שקשרין	מעצמותו	מעצמיותו
	ציצי	גידין	גידה
	ביפ	בגימי	בגימי
	שמות	שחוטין	שהחוטין
שמח	ומעתה	מוציאין	מוציאין *
שמט	כולם	כולם	כולן
	כניל הגם	כניל הגם	כניל הגה הגם
שג	תזכרו	בחי זכר	בחי דכר
	כניל וז"ש	מצותי	מצותי
	אלקיכם	אין אותיות אני	אין אותיות אני
שנא	כוי	מאין	מאין דכתר
	דבינה הנקי	אלקים	אלקים
	הוי	הרי	הרי בא *
שנב	הוא	מוציאים	מוציאים
שנג	והייתם	קדושים	קדושים
שנד	פיא	בחכמה	בחכמה
	דיצירי	בחי	מבחי
	אשר	שהוא	רק שהוא
	זאת	כדכד	כדכ"ד
שנו	ויק	מאור	מאוד
	ע'	דנויק	דנוקי
	בווהר	בשער האי	אוצ"ל : בשער הא
	הנקי	ויהי	ויהי
שנו	מהדיבור	דנקי	דנוקי
	של	כשבא	כשבא בהבל
	נאלמה	במעלות ומדריגות	במעלת ומדריגת
שנח	מכל	מיצר	בחי מיצר
שנט	והכל	כולין	כולן
	הכתר	במידוי	המידוי
שס	ולפעמי	הנסיעה	נסיעה
	כידוע	האי	היא *
שסא	הוא	שביה	שביה
	שהוי	שהוי	של הוי *

תתקד

לוח התיקון

עמוד	שו"ה	נדפס	צ"ל
	שהוי	•	מיותר
	התגלות	כלו	כלול
	כמו	כמו . . . בכת"י	מיותר
סב	לגילוי	שהיגלוי	שהיגלוי
	ישות	שהן	שהן בח"י
סה	מביא	זקנים	זקנים
סו	לך	דניתן	דויתן *
	של	פשוט	הפשוט
סז	חיוי	גם	הגם
סח	מצוה	ששכר	משכר
סט	של	הוא	כי הנה יריחו הוא
	דה"ג	הג'י	ה"ג
	מלובש	לא"א	ומא"א לא"א
שא	עייז	ותעורר	ותתעורר
	יובן	כנודע	כידוע
	אחדות	מדות	אינון מדות
שב	עומסו	איך	ואיך
שד	להיות	שפע	שפעם
	אם	השפע	אור השפע
	בח"י	בג'י	ב"ג
	אני	אותיות	אני אותיות
שה	לפניו	אתה	את"ה
	חסד	להגביה עד	להגביה אותה הגבה למעלה
			מראשו ולהורידה משם
			ולמטה מטה כך יובן
			למעלה באור חסד דאצי"י
			שנק' דרועא ימינא כו'
			שיוכל להגבי' עד
שעז	בגלגול	מברך	ולברך
שעה	בן	גמור כו'	גמור נעשה רשע גמור כו'
	כמ"ש	ומדריגה	ובמדריגה
	מאדך	אנכי	אנכי
שפ	דהיינו בלתי	לא	אלא
	כונתם	כונתם	כונתו
שפא	היותר	יותר	יותר מכולם
שפב	לפי	מדרגיות	מדרגתו *
	לפי	משוה	בשוה
	רקיעים	התחלקות	ההתחלקות
שפג	הנק'	מפני	מפני עוצם
	ע"י	ומסתר	ומסתיר *
שפד	בח"י	איברי	איברי
שפה	ללמד	כו'	כי

לוח התיקון

תתקה

צ"ל	נדפס	שו"ה
יהי זה ביכולת האדם ביג כנ"ל כי זה נמשך ע"י היחודים שבכל מצוה ממשיכים לבחי	יהי טובב	ג"כ
דצ"ח דעשי	דצ"ח	הוא
• החיות	הח	שהוא
דאדם	באדם	הגמרא
בהקדים	בהקדם	דבר
• בית	בה	לכנות
דבית	דעת	למקיף
והתורה	התורה	ונמצא
השפע	הנשפע	מ"ש דהיינו שאין
דהא	דא	שבלב
מולוי	מולוי	כו' (ומ"ש
הבדלה	הבדל	מבחי
עליהם	עליהם	והרוממות שמתנשא
ונקי	שנקי	וא"כ
במציאותר	במציאותר	וכפי
מלכו"ת	מלכות	כת"ר
מבחי	בחי	בבחי יש
עצמוי המאציל	המאציל	התנשאו
עצמות המאציל	המאציל	בכתר
יובל	•	כל
פנים של	של	טהור
וכמ"ש	וכ"ש	וטובל
מיותר	יותר . . יוכל.	יותר (בשו"ה ג)
• בחברי	בחבירו	בחבירו
• שהיחידים	שהיחודים	שהיחודים
דמלי	במלי	קצה
דתורה נעשה בחי	דתורה בחי	נאמר
לאיברי	לאברי	ממש
דתורה	דתורה	דתורה
והראי לזה	והראי	מעליון
לאשתי אשתי	לאשתי	לאשתי
דנקי	שנקי	דוקא
ולהבין	להבין	להבין
אוצ"ל : תכלת	שבתכלת	מחיצוניוי
דמשנה	זו משנה	יעשה
זו"ס	זו"ש	שביעי
במחשבה תחלה	במחשבה	במחשבה
• שאמרו רז"ל	שאמרו ז"ל	דכניי
המתגלה	מתגלה	החיות
הכונה	הכונה	שם
ע"כ אמר	אמר	אמר

תתקו

לוח התיקון

עמוד	ש"ה	נדפס	צ"ל
	לי	לי	הוי לי
תה	בחכמ"ה והוא	הידוע הידוע הנ"ל.	היודע • היודע • הנ"ל
תו	החכם ולא ה'	ודבריו בכה כמו	ודבוריו • בחכמה כו
תז	הידוע לפני באריכות המאמר הידיעה	הידוע אחד שהרחבת הידוע אינו	היודע • אחד שהרחבה היודע • ליתא •
תח	וזהו ענין מן מתלביש	ועבדתם יושב הקדב"ה שהיותם בלבוש"י	ועבדתם את • אוצ"ל : הקב"ה יושב להיותם בלבוש"י מיותר
תט תי	דהיינו (הב') כנ"ל (הג') וברך התרחבות	דהיינו . . . דכל ועבדתם ועבדתם ומתרבה תולדות	ועבדתם את • ועבדתם את • ומתרבת תולדת כמ"ש
תיא	גיכ שהוא גיכ בבחי	במ"ש ועבדתם שכיח שכיח	ועבדתם את • שכיחא • שכיחא •
תיא תיב	ועבדתם מכפי יותר והסירותי תחטא וד"ל	ועבדתם שכיח שכיח והסירותי תתפשט ולא עכשיו שיש	ועבדתם את • שכיחא • שכיחא • ועייז והסירותי תתפגם דגגה לגמרי • שרש
תיג	בהקדים היותר וכל אך וכל	היותר דעשי זה לה' אלקיכם וד"ל.	גם המותר שבעשי דנוגה • זה להוי להיות אלקיכם • וד"ל. והנה הגם שעיקר פי והסירותי מחלה כו' היינו לעתיד עכ"ז מעין זה יש גיכ עכשיו שעיי ועבדתם את הוי אלקיכם שהוא בחי מס"ג בק"ש שעייז נעשה יחוד או"א שהוא הגילוי מבחי למעלה מהומן ואח"כ וברך כו' ועייז גיכ והסירותי מחלה מקרבך כנ"ל הסעם. •
תיד			

לוח התיקון

תתקן

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
טו	מצומצם	ויש כ"כ	ליש כ"כ
	יותר	חשיבי	חשיב
	דשם	אי"ן	מאי"ן
טז	תחתונות	בגשמיו ובחומריו	הגשמיו והחומריו
	היש	החשד	החשך
תז	הראשונים	בבחי	בחי
תח	כדמותינו	וזכרונות,	וזכרונות
תכא	אלא	שי"ב	לי"ב
	אור	שהשפעת	למטה שהשפעת
	כו'	ה'	אוצ"ל : ה' אשר
	שהוא	יוכל	שיוכל
תכב	העור	פארעב	פארעב *
תכג	וזהו	חגיגו	חגיגו
	וגם	בחי	הנה בחי
	ברכני	בני	בנים
תכד	שנקראי	עם בנים	עם זוי"ג בעיבור במעי
	מהארט	לאחד	לאחר
	זוי"ג	כל השורה מיותרת	
תכו	תחתונגו	תחתונגו	תחתיתו
תכז	מ"ש	אליו	אולי מיותר
	והארץ	שובה	אוצ"ל : שובו
	ישוב	עליכם	אוצ"ל : אליכם
תכח	התחתון	בלשון	כלשון
תכט	(וכנ"ל	למעשה	למעלה
תלא	דרך	(כו')	כו'
	לבריאה	שההתנשות	שההתנשות
תלב	ולכן	מתלי	משלא
תלג	מורה	חכמתו	חכמת
	מורה	שאינו	אוצ"ל : שאינו חכם
	זאת	ואפילו . . גם	אפילה . . שם
	הי'	בבחי	מבחי
	א"ס	שהיו	שהי
תלד	וגבה	פי מאד	פי מא"ד
	הגלות	מאריכת הגלות	
		הראשון	מהגלות
	המדריגה	המלי	אוצ"ל : הג"ל
	יחידו עשירו	יחידו . . רבבן	בחי יחידו . . רבבו
תלה	עתיק	עתיק	עתיד *
תלח	עולין	עולין	עליון
	מלבישים	הפרצופים	הי הפרצופים
	באדם	רק	מיותר
	החכמה	וכמו	חכמה

תתקח

לוח התיקון

עמוד	שורה	נדפס	ציל
חלט	נא'	עולה	עולה
המ	משה ובכל	שממות שבת	שממית שבת
תמב	כת שאמר	במורה כל	במ"א * כ"ל
תמג	שידע שכליות	שיך גם . . שכליים	צריך אף שאין ההשכלה רק ענין א' אם התפעלות שכלי * אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק
תמד	ציחי ממה תחילה מאמרות דז"א הדבור דבור דהיינו וצבא מספרים המשכת וזה השכל שהמדת שמשלם כידוע בחי	אלקי דהיינו השכל פי ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק	אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הנה הוא דוקא * שכללות חוי"ג בעצמו * אמ"ר ליתא * ליתא * י"ס * ועולין ואח"כ חום * הפכים באה דוקא * מיותר בנוקב' * אי"ן האמיתי אינו (ובכתי' ב : אינם) דאברהם ההעלם הנתוסף מאכל * בבחי (השני)
תמה	מספרים המשכת וזה השכל שהמדת שמשלם כידוע בחי	אלקי דהיינו השכל פי ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק	אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הנה הוא דוקא * שכללות חוי"ג בעצמו * אמ"ר ליתא * ליתא * י"ס * ועולין ואח"כ חום * הפכים באה דוקא * מיותר בנוקב' * אי"ן האמיתי אינו (ובכתי' ב : אינם) דאברהם ההעלם הנתוסף מאכל * בבחי (השני)
תמו	המדות חוי"ג מאמר	אלקי דהיינו השכל פי ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק	אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הנה הוא דוקא * שכללות חוי"ג בעצמו * אמ"ר ליתא * ליתא * י"ס * ועולין ואח"כ חום * הפכים באה דוקא * מיותר בנוקב' * אי"ן האמיתי אינו (ובכתי' ב : אינם) דאברהם ההעלם הנתוסף מאכל * בבחי (השני)
תמו	מתכללים בי' לעולם אח"כ (בשוה"ג) הדעת האמיתי	אלקי דהיינו השכל פי ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק	אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הנה הוא דוקא * שכללות חוי"ג בעצמו * אמ"ר ליתא * ליתא * י"ס * ועולין ואח"כ חום * הפכים באה דוקא * מיותר בנוקב' * אי"ן האמיתי אינו (ובכתי' ב : אינם) דאברהם ההעלם הנתוסף מאכל * בבחי (השני)
תנ	אינו בחי	אלקי דהיינו השכל פי ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק	אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הנה הוא דוקא * שכללות חוי"ג בעצמו * אמ"ר ליתא * ליתא * י"ס * ועולין ואח"כ חום * הפכים באה דוקא * מיותר בנוקב' * אי"ן האמיתי אינו (ובכתי' ב : אינם) דאברהם ההעלם הנתוסף מאכל * בבחי (השני)
תנא	הטמיר במ"א שהי' לכ"ה	אלקי דהיינו השכל פי ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הוא דז"א ששכללות חוי"ג כו' בעצמו כו' אומר כלו שהן חסדים (הב') ויק	אלקי כו' * ליתא * השכל השכל בו * פי במדרשו של רז"ל המל' ממלא בע"ח בתוסי מוחין משתחויים מבחי אך ובהתחלקות לו תינוק הדין והחסד רק הנה הוא דוקא * שכללות חוי"ג בעצמו * אמ"ר ליתא * ליתא * י"ס * ועולין ואח"כ חום * הפכים באה דוקא * מיותר בנוקב' * אי"ן האמיתי אינו (ובכתי' ב : אינם) דאברהם ההעלם הנתוסף מאכל * בבחי (השני)

מיתוק *	מתיקון	המצומצמת	תנב
ועוף יעופף	עוף יעופף	ומלאכי	תגנ
לעילה *	לעילאה	הולך	תגד
ואז	אז	בחסד	
אוצ"ל : הוא טרף	הוא	הוא	תנה
בקר *	יסוד	בהתפשטות	
דז"א *	ושבו"א	והיינו	תנו
ת"ת *	ה"ח	בה	
הימנו	הימנה	גי"כ	
מעילה	מעילא	אתפסו	תנוז
משם האור *	משם	מאצי	
המעמיד *	המעמד	דוקא	
אור זה *	אור	כו'	
אוצ"ל : המלכי	המלאכי	המלאכי	תנח
וההתחלקות	והתחלקות	דבחי	
דבחי *	דמבחי	שלמעלה	תנט
הדצח"מ *	בנפש	האדם	
הנפש *	הרצ"ח	דאדם	
שם ע' *	שמ"ע	וי"ש	חס
דופרוס *	דפרו"ס	לזו"ג	
בי האי	בין האי	בין	
כלי *	בית כלי	בית	
צריך להוסיף : ואוצ"ל :		משם (בשוה"ג)	
מבחי שם.			
י"ח	י"ך	(זוהר	תסא
בפרדס	בפרד"ס	למה	
אוצ"ל : מוכה	מוכאי	שהם	תסב
נשפט	נשפע	מכולם	
אוצ"ל : הידוע	הידוע	ליש	
שכללותו	שכללות	קו	תסג
אוצ"ל : פועל על ידו	פועל ידו	עד"מ	
שיתכחצו	שנתכחצו	מהמדות	תסד
אוצ"ל : בדרגוהי קשורא	בדרגוהי עד	תתאה	
דיחודא דעלמא עילאה עד		וכולהו	
אוצ"ל : בי חד	ביחודא	ויובן	
ומובן	ויובן	וזהו	תסה
אוצ"ל : בענן דא מלכות	בענין מן		
נתתי מן		קודם	
קשתי	קשת	דוקא	תסו
עם *	ועד	פנימיות (הא')	תסז
יסתיר *	נסתם	קליפות	
גי שנים ערלים *	גי ערלים	החיצוניות	
יוסתי *	יוסתם	שהוא	תסט
שהוא לכוון המכוון *	שהוא המכוון		
יסעה *	יטה		
א"ע (ובכתי"ב : על עצמו)	אף	בבחי	
אע"פ *	ואעפ"כ	ששרשו	

לוח התיקון

תתקי

עמוד	שו"ה	נדפס	צ"ל
תע	בבחי המאמרי הנורע הברית ויוסמר עילאה	מלי פי ענין ג"כ מברית ויוסמר שע"י	מ"ל בחי • גיכ ענין • לברית • ויוסמר דע"י •
תעא	דהנה גקי טהורים המבול	בישראל ה' אם וכמאמר וג"כ	דישראל ה' ע"כ • אם אלא אם וכמאמר • וע"כ
תעב	מטעם ר' וכמו נח	השפעות וכו' מקרא מוכח ובני	השפעות וכו' אלה • מקרא זה הוכחה וגי בני ובהרחבה
תעג	ובהרחבת העוה"ב מ"ה שמאיר שקיו	ובהרחבת כמא' ע"י גם וכמאמר דלעילא זה	כמבואר במ"א • גם ע"י • וכמבואר במ"א דאילגא • וכידוע פרטיות •
תעד	המלאכים פרטי החיצוניות	כידוע פרטי שבסיפה בחי	שבסיפה שרשה מבחי עצם הנפש ובחי • עצמיות • יוריע • ליתא • והי' • שבגרעין כו'
תעה	יורעו המשכלת ממנו הרוחני שעה כללות	עצמו יורעו כח ויהי שבגרעין וכו'	שחולקים הם במיניה' בטבעות ממש כידוע • והרי • בחי • שני שום • חדשות הגרעין מצד שהוא ולפי' לא יתכן עדיין לשון •
תעו	אלא דכל ביחוד מ"מ משא"כ (בשוה"ג) שיעור	הרי בבחי שני מחדש הגרעין (ולפי' . . לשון	
תעז	שהוא לפי ליד דוקא בענין לקבל	כניל בדרכי כמו ממון שהוריע שפע מ"ן שהוריע	הניל • בדברים • כמוזן • שתוריע • זרע • מ"ן • שתוריע •

לוח התיקון

תתקיא

	נדפס	שו"ה	עמוד
	וזהו	בה	תעח
צ"ל	בוניעתה	להוליד	
* וזהו יחוד	יוליד	עיקר	
* מהורעתה	הזכר	ומכ"ש	
* גולד *	מזרעה	הי	
* והזכר	ומ"ן	ומ"ן	
* מורעו	הוא	המוחין	
* מ"ן *	שמתחברת	הזכר	תעט
* גמשך *	אני ובחי	בחי	
* שמבררת *			
אני הוא בחי מים אמצעים			
ובחי	ימצא	דאצי	
* ימצא וכידוע *	שהורע		
* שורע האשה *	ממנה	מהמאכלי	
* ממנו *	ומחמת	המוחין	
* מבחי *	וכן	רבה	
* והן *	ובחי . . למעלה	מוחין	
וכמ"כ למעלה הוא בחי			
מ"ן דגוקי	שזרע	גינתא	הפ
* שזיריע *	בתענוג	גם	
* כי בתענוג *	במשפיע		
המשפיע	גבי	זמן	
ובו	וע"ד	ואח"כ	
* וע"ן *	ואיך	ואיך	
* איך *	הוי	ר"א	תפא
הוה	במ"ש	גם	
* כמ"ש *	לזרעך	אברם	
אוצ"ל : ויאמר לזרעך	דבר	בו	תפב
* בבחי *	במלובש		
בבחי המלובש *	איננה	שדבר	
* אינו *	בלא	כ"כ	תפג
* לפי *	בעודנה	בא	תפד
* בעודנו *	ואיננה	מלובש	
* ואינו *	דוקא . . הפנימיות	הפנימיות	
* ליתא *	של (הא')	לבוש	
* ליתא *	הרי זה	ממש	תפה
הי"ן מסתיר *	מסתיר	מסתיר	
באי	והיינו	דקידוש	
* והיינו מ"ש	עד . . . דרגא	והיינו	תפו
* משא"כ אחר המילה *	אנשי	לא	
אנשי	רק אדי	נגלו	
* שם אלקי *	וכלי	בשם	
* בכלי *	רק אמר	דבריא	
דקאמר	על כל	שביסוד	תפז
* ליתא *	א"א להתקיים	על הוי	
* א"א להם לקבל ולהתקיים *			

לוח התיקון

תתקיב

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
דאל *	מאל	יניקת	תפח
שמחלקות *	שמתחלקת	צירופי	
שלאחר	של אחר	והיינו	
שרשו *	שורש	עם	תפס
אתגור אברהם	אתגור	וד"ל	
הפנימיים *	הפנימיות	מחדריו	
ולכן כתי *	כמ"ש	החסדי	תצ
, תנינן	,תנינן	פתח	
עתיקא קדישא	עתיקא	עתיקא	
בחי	בבחי	בחי (הב')	תצא
להשמיט, ובמקומה צ"ל :	שלהם . . ליין	המקסימי (הא')	תצב
לא נמשך רק מבחי			
ג"ר דכתר כו' וד"ל ופי			
ענביו היינו בחי הכלים			
אתחזי	אתתחזי	כדין	
וקראתם	וקראתי	פנימיות	
מינה דינין	מינה	דבינה	
פנימיות	פנימית	שהיא	
דלכך *	דלבר	דעתיקא	
המשמח	המשמש	נק' (הב')	תצג
טבע הטוב	טבע	דהיינו	תצד
הנגלה	הנולד	פרה	
למקבלים *	לקבל	שנק'	
גם בעצמו *	בעצם	כי	תצה
בחי פנימי *	בחי	רבו	
גפן דאם כונתו על כל	גפן דא	ובגפן	
כל גפן הוי' לי למימר			
בשבא תחת הב' אלא			
מרמו דוקא לגפן הידוע			
והוא בחי מלי' דאצי			
כמ"כ גפן ממצרים תסיע			
כו' בגין דאית *			
למה זה *	ליחדא	אושטת	תצז
איהו	ואיהו	ידוע	
דההרא	דהוא	והיא	
ברחימו דחודא *	ברחימו	א"פ	תצח
דאתערב	דאערב		
דודה *	דידה	כדין	
ובא *	בה	בחי	
לבחי דודה *	לגבי דידה		
לנגנא	לנגנא	וזהו	
בעלותה *	בעליותה	כו'	
מאוד *	מאור	מאור	
בבחי	בחי	בענין	תצט
שרשן *	שרשו	מחג"ת	

תתקיג

לוח התיקון

עמוד	שורה	נדפס	צ"ל
תק	בבריאה ופרכת	בחי רביעא	בחי יסוד • רביעאה מיותר
תקא	בלבד שהוא וכמ"ש הקו	והיינו . . בלבד הוי"ו לנו"ב דהיינו שנתעלם	הוי"ו • לנו ו"ה • דהיינו שנתצמצם האור ונתעלם •
תקב	ולמה המעשה דאצי שהעצם והנה ישקני געשה	בפרד"ס בפרד"ס לפי שהעצם קרוב התורה טעם הצמר מכבשי	בפרדס בפרדס ולפי • שהמצח • קיום • התורה ליתן טעם • מצות הקרבנות מכבשי וכו' •
תקד	המצות וד"ל שעונתה למעלה (הא') כנ"ל עתיקא מובן בדרך כפטיש קו	הגזורת ענין דלמטה שהוא היחוד חיל מי וגולה היינו התגלות בחפירה אמ ירידת השפע ש"ק דכתיש . . כו'	חכי הגזורת • ענין הנ"ל דלמטה • שהוא בחי היחוד • חיל עטרת בעלה מי • וגול"ה היינו • התגלותו הוא בחפירה • אבל אין • ירידת האור והשפע • אוצ"ל : ש"ך אמר במ"א ביסודא זילה דעביד גימא לה והוא דכתיש כתישין כו' •
תקו	ההעלם שמן הוא מוצקות הותי	כו' (כו') וד"ל עילות הן כבמעטן ומן	כו' • וד"ל) • עליות שהן הן כבמעטן ונעצרים שם בבית הבד והשמן גופל לתוך הצינתורות ומן •
תקט	זמין דעכשיו הנק' כו' (הא')	ומהו וברד"ק לפי הגבוי וד"ל . . שמאיר	וזהו • והרד"ק לפי שנבואת זכרי הגבורות העליונים • להשמיט, ובמקומו צ"ל : כי אין טעם לרצון כלל וכדי שיאיר מן ההעלם וגילוי בחכמה הוא ע"י בחי שיאיר

תתקיד

לוח התיקון

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
	דחוק מן	ככלל לפי	כלל לפי
תקי	בצנתרות מצפון	הזב לפרשיי (דוחק)	הזהב ולפרשיי * דוחק יתכן כנ"ל) שבשני *
תקיא	הרי הדינין עצמותו	שבשמן תיקוני ההתלבוש	תיקוני (ובכתיב ב : תיקון) ההתלהבות וגבה * כנ"ל מאור כ"ו) *
תקיב	האמצעי כנל במקור כל	וגבר כנל מאוד כ"ו וד"ל	ע"י הטלית מיותר
תקיג	מהיכן ע"י (שוה"ג)	ע"י ע"י . . . מיותרת	בג"י ע"ב * משמן וזהב * מבחי רצון הפשוט *
תקיז	חיבות ב"י מס"ג	בג"י משמן מבחי הפשוט	ישבו שמאלין זו מלמעלה כי הוא *
תקטו	כחתן אמר (הב')	יש בו שמאלו	עול"ם אוהבי *
תקטז	ומה בחכמה עולם	דמלמעלה כי עולם	אוהבי * בשרשו דא"י
תקיו	בו דשרשו משא"כ שבלב הוא ליצינים	דשרשו דא"י שבלב ואהבת מהוללות	כי הוא * עול"ם אוהבי * בשרשו דאצי * שבלבו ואהבה בהוללות
תקיט	ויחפור לסותמים להן	מות לסותמים הוא	מ"ת לסתום * מיותר
תקכ	בפנימי פסק האמיתית	והאחורים דחיצוני עיקר הי	ואחוריים * דחיצוני עיקר שמחתו * הי רק (ובכתיב ב : הי בו)
	דישמעאל (הא')	מקום תחי	מקור * תחי
	הביטול מחמת (הא')	שבא שגדולתו חסד	בחי * שגדולת חסדו * החסד הגבהוי
	מרכבה מן המנגד	החסדי הגבהות	

לוח התיקון

תתקטו

עמוד	טו"ה	נדפס	צ"ל
תקכא	חסד (ד) וכו' האלקרי	ומהו יכריגו גמירי יהיב נסלא	• ווהו • יכירגו אוצ"ל : גמירי משמיא יהבי גדול למעלה בעצמיו • המאציל • מירושלים חצים • להיותו • ליתא • הי • תמיד
תקכב	צחוק אל שבו טבעו אדם והביטול	מירושלים להיות דחכמה פי תמיד	המדה הרחוקים והמצומצם צמים בגילוי • שרוח הטומאה עכשיו בזיחג תי להוריע הברור ובחי
תקכג	עכשיו למטה ועכשיו אין ומחד (בשוה"ג)	מדת ריחוקים וצמ' צומים ביג שהטומאות ועכשיו דזיחג תי	דיצחק. כי הגה בחי או"ח דיצחק הוא • מין בבחי מלי • מ"ד דזיא • ועד במוח שנחעכב הי"ם • שלעתיד בחי
תקכד	תחלה גולד דמיון אור (הא')	הזריע הבירור בחי דיצחק הוא	ממדריגה בחכמה רבבות דקודש תענוג
תקכה	מלמטה אור (הב')	מין מ"ד וע"ד דמוח שמתעכב הי"ם לעתיד בבחי המוריגה דחכמה רבבות דקודש תענוג	קדושי ואח"כ ואחר ועליות שהיתה לכל • המאציל יום היו שהוא
תקכז	שמשם שמתעכב וכמ"ש המאציל בסופן מלמעלה דחכמה והאחוריים דקודש למטה	הימ לעתיד בבחי המוריגה דחכמה רבבות דקודש תענוג	קדושי מתמעטת לעולם בה (הב')
תקכח	קדושי מתמעטת לעולם בה (הב')	קדושי אח"כ אחר ועליות שיתה כל	כאילו עדיין
תקכט	האצילות המבול	האצילות שהוא	המאציל

לוח התיקון

תתקמוז

עמוד	שורה	נדפס	צ"ל
	המשכות (הב')	כניל	הניל
		החסד	החכי *
	נחשבי	הכוללים	הכוללם
	עילאין	יותר בא	יותר יותר בא
	לשסיה	עד"מ	עד"מ הראש *
תקל	העליון	עלית	עליות
	אם	הראוי	הראשונה *
	מבחי	מבחי	בבחי *
	דיום	וכללן	וכללו
תקלא	שיש	כך	כן יש *
	וענין	שתחשך	שמתחשך *
תקלב	מתעג	לעלה	למעלה
	העלאת	העונג	העונג פרטי *
	עשה	התענוג	העונג
תקלג	סעודתא	ובנין	ובטן *
	עשה	נמשך	ונמשך
	שבועות	מידי	ומידי
	חזור	ועד"מ	ועד"ז *
	כניל (הא')	כניל באריכות. אבל	כניל ונכללן ועולין כולם
		הנה לעתיד	לעתיד *
	הכללי	הכללי	הכללי
	שמגמר	דלעבר	שעברה *
	אבל	גברר	גברר הכל *
תקלד	ישראל	דוהר	בזוהר
	וזה	וזה . . . המשכה	ליתא *
	החסדים	יהונתן	יה"ו נת"ן *
		שניתן	שניתן ונמשך *
	במתנה	שכל	שנכלל
	יפקד	המלי	המלי ברדתה
	ישיבה	וכו	וכמו
תקלה	שנתמעטה	למעלה	ליתא *
	דריחוק	הקידום	הקירוב *
	העשי	ע"ס	ע"כ *
תקלו	משפיע	ומקבל ומקבל	ומקבל *
	לא	רחוק	ריחוק *
		המשפיע	דמשפיע
	עליי	מזאת	מז"א *
	רפ"ח	משם	ומשם
תקלז	בבכי	שרחוק	שריחוק המלי *
		נעשה	מזה נעשה *
	מט"ס	ויקח העבד	בעבד *
	ואתה	בלבד	בלב"ד
תקלח	החודש (הב')	מילי	מילוי
	אור	בכ"י	בכ"מ

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
איגון	איגון	הא"ס	תקלט
השלימות	השלמות	יאיר	
ופחד	פחד	מעלת	תקמ
ממציאותו	ממציאות	כאשר	
גדולה כו' . . בתלמיד	גדולה . . כתלמיד	ורועה	
כו'	כו	כשעומד	
בלבו	בלב	והמסכה	
דחכמה	בחכמה	שבבחי	תקמא
ולהבין	להבין	נעשה	
אחר	אחרי	בין	
כוחו	שכוחו	מהם	תקמב
האלקות	מאלקות	מגפשו	
להיות	להיות	שכל	
וא"כ	א"כ	עצמות	
קמי' *	קמי	כו' (הא')	
התהוות	התהוות	הי'	
מיוחד	הוא . . בזמן	הגיל	תקמג
דהיינו מפני	מפני	והנה	תקמד
ונקי'	ונקי'	ענין	תקמה
שורש וענין *	שורש	דאתגלייא	
זלהבין	להבין	חלקים	תקמו
אין	אימן *	לבריאה	
תענוגי	תענוגי	לעוה"ז	
דלדייני	דלדייני	דלדייני	
שאינו אלא *	שאינו	להאציל	
מיוחד		אימן . . . בהכתי'	
אור הזיו *	האור הוה	וגבול	תקמו
באברי	באברים	כי	
וכלים *	כלים	האור	
והיינו	היינו	השכל	
באור שם *	באור	הגמשך	תקמח
והוא	הוא	דהיינו	
ועד"ז *	ועד"מ	ועד"מ	תקמט
מקיף *	עתיק	דבחי	
ונמצא	נמצא	כסותה	
טר"ף	טרף	בעוד	תקנ
בסתר	בסדר	והירידה	
להיותה	להיות	הפשוט	
יהי	הי'	זה	
צריך *	וצריך	שיתענג	
שהחתן שולח *	שהחתן *	הסבלונות (הא')	
הקשונים	הקושטי		
כשתתיחד	תתיחד	שאח"כ	
הקדומי	הקדמוני	הפשוט	

תתקיה

לוח התיקון

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
תקנא	כמ"ש ומקדם	זה הקדמוני	מזה * הקדומי
	בקדם אך	בקדם חלקו	מקדם * חלקיו
	וזהו דברי	שם התנאים	שם טוב הברית *
תקנב	יעקב משורר	בגוים משורר	אולי מיותר אוצ"ל : משורש
	לאחר הגשמים	מעלה האד"י	יעלה * האד"י
תקנב	כנ"ל בטל	בגוים בטל	בגויים בטול
תקנד	התחתון (הא')	שבו . . מדי	להשמיט, ובמקומו צ"ל : לגבי העליון ממדריגה למדריגה צריך להיות בתחתון תחלה בחי' לגילוי כטבע היין למטה שכאשר נכנס יין יצא סוד כידוע וכך למעלה יצא בחי' סוד
תקנה	שואמים למטה	לגלוי תשמחינה	ישמחנה * מבחי' וגילו
תקנו	יחד בבחי'	וגילוי מדריגת	מדריגת אברהם ליצחק כידוע וביעקב הי' הת' כללות משניהם כמ"ש אלקי אבי אברהם וביטול . . ביטול הגזוין
תקנו	וביטל כך כטבע	וביטל . . ביטל בגזוין	כל השורה מיותרת כלולה לפסוק הטעם כארבע *
תקנח	רב הושו משונה כו'	כלולה לפסק טעם בארבע	בסדר לילך אוצ"ל : כדאיתא מ"ש
תקנט	והנה שהספינות הים שבגבורה	כסדר לולך כאיתא ומ"ש	שיובל ויובל אוצ"ל : בפ"י והוא
תקס	נפעל המנהיג ההתכללות השמש	שיבל יובל ובפ"י הוא	ומקור להתחלקות
	היינו מרובע	ומקום להתלקות	

לוח התיקון

תתקיט

עמוד	שׁו"ה	נדפס	צ"ל
	למעלה (הב')	בא . . בבחי	בבא . . בחי
	המקיף	העליון	העליונים
	והוא	ווי"ש	ווי"ש ושם *
	כו	ואיש	ואיש אחר *
חקסב	והחכמיה	שיטעם	שיטעום
חקסג	ואע"ם	בין	בי *
	באמצעות	דנקודה	דנקודי *
	כמו	ענין	עיון (ובכתיבי ב : ענין)
	הי (בשוה"ג)	הי	הי
חקסד	בחי	כישית . . סי	כמשית . . סי
	טעמא	כיוצא	וכיוצא
	לפי	והנקודי	והנקודי *
	גוקי	ערך	ערך
	יתוד	חתן	החתן
חקסה	המאציל	אורות ושפעו העצמות	אורו ושפעו העצמית *
	א"ס	בגאים	בני אדם *
חקסו	העצמות	הפרש	ההפרש
	התולדה	שליחויות	שליחות
	והו	עונתה לשארה . .	עונתיה לשאריה . . שאריה
	שנמשך	שמלאכי השרת	שמלאכי השרת
	וכן	בחי אכלה	בחי אכילה
	מבחי (הא')	מקפי . . כסותה	מקפוי . . כסותיה
	מבחי (הב')	משיניהם . . מוגבל	ליחא *
	מוגבל	המלכות	המלכות
	ותלבש	ותלבש אסתר	ותלב"ש אסתר
חקסז	הוא	ביחוי"ע	ביחוי"ע
	האודם	ולובן	והלובן
	גקי	ומעלה	למעלה
	מבחי	תרי"ן ציפרין	ותרי"ן ציפרין
	בחי	דקליפי	דקליפי *
		אשר	אשר שם *
		והיא	והאי *
	קליפת	לא	לא היו *
	ה'	קשת	הקשת
	שעולין	ברית	בריית
	אלקוי	ממש	אי"א כ"א *
חקסה	כמו	שיצאת	שיצאתה
	ענין	ענין . . כר	כל השורה מיותר
	בחי (הב')	חשוכא	חשוכ"א
	האצי	והצמזוםהיותר	והצמזום היותר
חקסט	אלא	מ"ן	מן
	שעל	את	עת
	עונג	מתהפכות	מהתהפכות *

עמוד	שו"ה	נדפס	צ"ל
	כו'	כלא	כולא *
	וגם	וכבודי	וכבודיי
	מהעונג	דוגיה	דנוגיה
	ומגלה	כני"ל	הני"ל
	למעלה	כשלוח	נשלם * (ואוצ"ל : גשלח)
תקע	במתנת	חושך	חושך
	שהוא	חלקו	חלקיו
	בכל	ששרש בקו	ששרשו בו"ק *
	לידי	כו' עבד	כו' עבדי עבד *
	וכמשל	מבחי	בבחי *
		עצמי	מיותר *
		בתחתיהם	בתחתיתם
תקעא	וכדפשי	מאמר	מ"א *
	שאינו	חלק	תלו *
	המדינה	שמקצתו	שבמצותו *
	חלקי	משמרי	משוריי
	לבחי	וא"כ	וע"כ
	יש	מלבושים ומאכלי	מלבושי אוהב בגוונים
			משונים לפי טבעו ויש
			לך אדם שאוהב טעם
			פירות ומאכלי אחרים
			ומלבושי אחרות ואין
			שני בני אדם דומין זה
			לזה כלל וכלל באופני
			רצונות שלהם במלבושים
			ומאכלים *
	ומאכלי	אחרי	משקה אחרת *
	רוחות	כי	ליתא *
תקעב	והמשקין	וגם שבכל	וגם בניא שבכל *
	חמר	א' מטעם	א' וכונה א' מטעם *
	ועמידה	כשנכלל	כשנכלל
תקעג	לפרט	ח'	מח'
	שיהי'	כ"ת	כתי'
	לאין	כ"ת	כתי'
	מכ"ת	מכ"ת . . וכ"ת	מכת . . וכתי'
תקעז ** (בשו"ה ג)	בחי	חבור עם	חבור המדות עם
	יחד	וירא	וירח
	באורי	אתכלליו	אתכלליו
תקעח	שהתוקף	זה	זהו
	לפני שו"ה בשהש"ר		צריך להוסיף : שייך לדיה
			והארץ היתה תהו שא'
			פי' בראשית תקס"ח בענין
			תהו ותיקון

צ"ל	נדפס	שו"ה	עמוד
אברהם יצחק ויעקב	אי"י	ראפ"ל	
ששונים	ששונים	סי	
פירושי	פירושי	דורי	
זכור ושמור	זו"ש	א	תקעס
מיותר	(מא"א)	לענין	
ובלעז	ובלעז	ובלעז	
צריך להוסיף : שיך למסוק		לפני שו"ה (ו)	תקס
והארץ היתה תהו			
בצלאל	בצלאל	במד"ר	תקסא
אחרי	אחרי	תו	
המגביה	המגביה	בחי	תקפה
תי	תי	ח	
ובאוה"ת	ובאו"ת	לקו"ת	תקסו
עד	עה	עה	תקסז
דהנה	ענין	סה	תקסח
גי	גי	ז)	
תי	תי	קלה	תקסט
תי	תי	קמס	
ואילך	ואיך	קסב	תקצ
לכללות	לכלות	קצא	
להצ"צ	לצ"צ	הוהר	
רגו כמ"ש . . לשם.	רגו . . לשם	רגו	תקצא
להצ"צ	לצ"צ	רצב	
כוי	כו	שנר	תקצב
קי	קי	בלקו"ת	
ועתה :	ועתה	שע	
והנה	והנה	שעד	תקצג
לקו"ת	שקו"ת	שעו	
תקס"ח	תקסח	שבועות	
שייך בצד ש"ה : תקסו		תיד	
מיותר	בשינויים	וצ"ל	
שרש ענין	שכשענין	תכא	
שובה . . א'תקיד	תשבה . . אות קיד	תכו	
שובה	שבה	דרוש	
כוי :	כוי	תסא	תקצד
יז,	יז	תקטז	
73	13	תקמה	תקצה
במאה שערים	במאה השערים	נדפס	

רשימה קצרה ע"ד הכת"י דמאמרי תקס"ח

א) המאמרים שבספר תקס"ח ח"א (ש"פ בשלח — ש"פ ויצא תקס"ט), נעתקו מבוך המסומן בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א במס' 632 (מלבד המאמר הראשון „והארץ היתה תהוה" שנעתק מכת"י אחרים), הנחות כ"ק אדמו"ר האמצעי, וראה בפרטיות ע"ד בוך זה בה"פּתח דבר" לספר תקס"ח שם.

רוב מאמרים אלו נמצאים ג"כ (בנוסחא זו) בעוד כתבי"ד מעתיקים שונים (אך שם נמצאים הם בין מאמרים אחרים ושלא ע"פ סדר השנה).

וכן נמצאים רוב המאמרים בנוסחאות אחרות (מכותבי הנחות אחרים) בספרים (תו"א, לקו"ת, הנחות הר"פ, ועוד) ובכתבי"ד.

* * *

ב) מאמרי שנת תקס"ח מתחילת השנה עד ש"פ בשלח, נכתבו בגוכי"ק אדמו"ר האמצעי בבוך מס' 1196, הוא בוך מאמרי תקס"ז ותחילת תקס"ח.

רק חציו הראשון של הבוך (חלק ממאמרי תקס"ז) הגיע לידינו, והמשך הבוך (כולל המאמרים דתקס"ח) חסר. אך גשתייר המפתח שבראש הבוך, וממנו אפשר ללמוד איזה מאמרים היו נמצאים בו, וכן סדרם של מאמרים אלו (וראה להלן בסוף הספר פקסימיליא של חלק זה של המפתח).

מכיון שרוב המאמרים שהיו בבוך זה נמצאים (בין מאמרים אחרים — ולא ע"פ הסדר) בכתבי"ד מעתיקים שונים, ניתן הי' למצוא את המאמרים שחסרים בו.

וממקורות אלו נדפסו לעיל רוב המאמרים שמתחילת השנה עד ש"פ בשלח.

(אך מ"מ אין לקבוע בוודאות על כל מאמר שמצאנו בכתבי"ד המעתיקים, שזהו המאמר הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי מתקס"ח שהי' בבוך זה, מכיון שע"פ רוב נקבע הדבר רק ע"פ השערה).

מספרם של המאמרים מסוג זה: במפתח רשומים 21 מאמרים משנת תקס"ח (ש"פ בראשית — ש"פ בשלח): א) 12 מהם נדפסו לעיל. ב) 2 נדפסו

תתקב

תתקכד רשימה קצרה ע"ד הכת"י דמאמרי תקס"ח

בביאורו לאדהאמ"צ. ג) 2 נדפסו (בתוס' הגהות) באוה"ת. ד) 1 נדפס בסידור עם דא"ח. ה) 1 נדפס בספר תקס"ח ח"א. ו) 3 לא מצאנו לע"ע.

* * *

ג) הנחות אחרות מהנ"ל ע"פ סדר השנה דתקס"ח נמצאים בבוך מס' 1066.

בוך זה הוא כת"י מניח, ספק כי"ק הר"מ בן אדה"י, וכולל המאמרים דשנות תקס"ו — תקס"ח.

הבוך חסר בסופו, והחלק שלפנינו מסתיים באמצע ד"ה אלה מסעי מש"פ מסעי תקס"ח.

מכיון שאינו ברור לע"ע למי ההנחות (ומאמרי תקס"ח כבר נדפסו בהנחות כ"ק אדהאמ"צ, ורובם בהנחות נוספות ג"כ בספרי תו"א, לקרית, ועוד), לא הדפסנו את ההנחות שבבוך זה.

* * *

מטרת הרשימה דלהלן: לציין בכל מאמר היכן נמצא הנוסח הנדפס בעוד כתבייד*. וכן היכן נמצאות נוסחאות אחרות מהמאמר.

---

* למטרה זו השתמשנו גם בכמה צילומים מכתבייד אשר בספריית ירושלים, וכאן המקום להביע תודתנו להנהלת הספריה, ובמיוחד להנהלת מחלקת הכתבייד בעד המצאת הצילום.

רשימת המאמרים רשנת תקס"ח

— זמ"מ הכת"י —

והארץ היתה תהו

— נוסח שני: להבין ענין עקודים

— נוסח שלישי: להבין שרש ענין

הז' מלכים שמתו¹ שבת בראשית

מים רבים² פ' נח, שקלאב

ביאור על הגיל³

1) נוסח האי (כנראה הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרס לעיל ח"א ע' א (ונרספ ג"כ בקונטרס בפ"ע — קה"ת — שנת תשכ"ג). נוסח הב' גרס לעיל ח"ב ע' תרא. נוסח הג' (ספק כ"י ק ה"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קיא, ב) ורשום: יום השבת בראשית ש' תקסח"ת. נוסח האי גרספ מבוך 721 (ה, א) ורשום: בעזיה שבת בראשית. ונמצא ג"כ בבוך 148 (צה, א), 154 (ח, א) וחסר סיום. 207 (א, א), 524 (קס, א), 609 (ב, א), 1215 (קי, א). נוסח הב' נעתק מבוך 98 (קנו, א), ונמצא ג"כ בבוך 624 (כה, ב), 735 (קה, א), 744 (שצה, א), 864 (לח, א), 8¹⁰⁸⁵ (953 טז א השני) —

בבוך 864 רשום בראש מאמר זה: „דרוש מהר"ד שיחי בק"ק ליארי שנת תקס"ח", ובבוך 8¹⁰⁸⁵ נמצא מאמר זה בין חטיבת מאמרים אשר בראשם רשום: „פה גרשום כמה דרושין אשר יצאו מפי ר' דובער בנו של אדונינו מור"ו שיחי בק"ק לארי, ובכלל זה יש ביאורים מפי הג"ל על תורת אדומ"ר ג"כ הם גרשמים פה מדף זה ולהלן, וגם יש בהם מקצתם אשר שמע הר"ד מאדומ"ר ביאור על איזה תורה". (אבל לתעיר, אשר כמה מהמאמרים שבשני ביכער אלו מיוחסים הם לאדהאמ"צ, מיוחסים הם בשאר מקומות לאדה"ו. וראה ג"כ להלן מס' 26 ומס' 77).

נוסח זה הב' נמצא בשינויים קלים (שינויי סגנון) בבוך 477 (עלים נפרדים). באוה"ת בראשית לא, א (ובתקס"ח ע' תקעז) גרסו קיצורים למאמר זה (נוסח האי) ורשום: „קיצור מהדרוש והארץ היתה תהו שא' שבת בראשית תקס"ח". ושם בדף לא, ב (ובתקס"ח ע' תקעח) גרסו רשימות על פסוק זה, ורשום ע"ז (ראה לוח התקון לספ"מ תקס"ח שם): „שייך לדי"ה והארץ היתה תהו שא' פ' בראשית תקס"ח בענין תהו ותיקון". (קיצורים ורשימות אלו נמצאות בגוכי"ק הצ"צ בבוך 1072 קלח, א). מאמר זה נזכר ג"כ באוה"ת דרושים לרי"ה ע' אישנח: „ע"פ והארץ היתה תהו ותיקון". 2) נוסח א' גרספ בתו"א נח ט, ג. נוסח ב' גרספ בהנחות הר"פ (ע' טט) ורשום: פ' נח שקלאב. נוסח ג' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) רשום בהמפתח של בוך גוכי"ק תקס"דח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה"ה אות ב'): „מים רבים — קמ"ה ב", וחסר המאמר הבהוך.

נוסח התו"א נמצא ג"כ בבוך 866 (ג, ב) ורשום: „תורה שאמר אדמו"ר בשקלאב" (בהבוך שם נמצאים בהמשך אחד כמה ממאמרי תקס"ח דלהלן, והם: די"ה הג"ל, ששים המה מלכות, ושכתי בשלום, מהרה ישמע, והי כמשוש).

3) נוסח א' גרספ בתו"א נח ט, ג. נוסח ב' בהנחות הר"פ ע' נח. נוסח ג' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) רשום בהמפתח של בוך גוכי"ק הג"ל: „ביאור על הג"ל — קמ"ז א", וחסר הבהוך.

תתקכה

להבין המאמר אי את תסתלק מינייהו'

ליל ש"ק פ' ויצא, תורה ברבים

(חתונה של נכד אדמור"ר שי' האברך

מ' ברוך נ"י)

להבין בתוס' ביאור מ"ש ומעין מבית

ה'

ליל ש"ק הני"ל

ידר יעקב נדר

— נוסח שני: ושבתי בשלום

— נוסח שלישי: ויקח האבן'

ביום השבת הני"ל

4) גרשם בהמפתח של בוך גוכייק תקס"ז (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "להבין המאמר אי את תסתלק מינייהו — ק"נ א"י. וחסר המאמר בגוף הבוך.

5) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרשם לעיל ע' תרה. נוסח ב' גרשם

(בתוס' הגהות) בלקו"ת שה"ש לח, ב. נוסח ג' גרשם בהנחות ה"ר"ם (ע' סה) ורשום: "ליל שבת הני"ל" (חתונה ש"ם ויצא). נוסח ד' (ספק כייק ה"ר"ם) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קיב, ב) ורשום: "ליל ש"ק ויצא תורה ברבים ביום חתונה".

(החתונה הנוכרת כאן היא חתונת ר' ברוך נכד אדמ"ר, כדלהלן בהרשימה מס' 8 ומס' 9).

נוסח הגרשם לעיל נעתק מבוך 284 (מה, ב). ונמצא ג"כ בבוך 20 (מג, א). 672 (כו, ב). מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכייק תקס"ז (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "ששים המה מלכות — קנ"א א"י.

נוסח הלקו"ת נמצא ג"כ בבוך 866 (נג, ב). וראה לעיל מס' 2) ורשום: "תורה על חתונה נכד אדמור"ר בלאד"י.

מאמר זה נזכר ג"כ באוה"ת ויצא (קצג, ב): "ועמ"ש מזה בלקי"ת בש"ה"ש ב"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון שדרשו אדמו"ר ז"ל בשבת א' עם הדרוש ושבתי בשלום" (ראה להלן בהרשימה).

ובבוך גוכייק ה"צ"צ (1135 מב, ב) נזכר: "עין ד"ה ששים מלכות דתקס"ז ויצא מענין נש"י גבוה"י מתשבע"ס" (ואולי הכונה למאמר הני"ל ונקרא "תקס"ז" ע"ש הבוך שבו גרשם שהוא גוכייק (אדהאמ"צ) ממאמרי תקס"ז ותחילת תקס"ח (ראה לעיל), וראה ג"כ להלן מס' 9 ומס' 21).

6) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרשם לעיל ע' תריא. נוסח ב' (בתוס' הגהות) בלקו"ת שה"ש לט, א (ושם אינו מתחיל כביאור בפ"ע אלא הוא מצורף למאמר ד"ה ששים המה הני"ל). נוסח ג' בהנחות ה"ר"ם ע' סו (ושם הוא ג"כ מצורף להמאמר כבלקו"ת). נוסח ד' (ספק כייק ה"ר"ם) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קיג, א) ומתחיל: וה"י ביום ההוא יצא מעין, ורשום: "בליל ש"ק הני"ל" (פ' ויצא).

נוסח הגרשם לעיל נעתק מבוך 20 (לו, ב). ונמצא ג"כ בבוך 672 (כט, ב). ורשום בהמפתח של בוך גוכייק תקס"ז (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "תוס' ביאור ומעין בבית ה' — קניב ב"י.

וראה להלן בהרשימה ביאור נוסף ל"ה ששים המה, מליל שבת חנוכה. 7) נוסח ה' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרשם לעיל ע' תרכו. נוסח ה"י (בתוס' הגהות) גרשם בתרי"א ויצא כא, א. נוסח ג' (ומתחיל ג"כ: ושבתי בשלום) גרשם בהנחות ה"ר"ם (ע' סו) ורשום: "שבת הני"ל" (פ' ויצא). נוסח ד' (ספק כייק ה"ר"ם ומתחיל: ויקח האבן) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קיג, ב) ורשום: "ביום השבת הני"ל" (פ' ויצא).

להבין שרשי הדברים '

ונערים ממשטה נגינתם

— נוסח שני: מהרה ישמע'

(ליל יום ב' על חתונה הנ"ל)

(שם בליל הנ"ל אחר הסעודה)

כמשוש חתן על כלה¹⁰

נוסח הנדפס לעיל נעתק מבוך 406 (נג, א). ונמצא ג"כ בבוך 672 (לב, א). מאמר זה רשום בהמפתח של בוך גוכייק תקס"דח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב') לאחר ד"ה ונערים ממשטה ולהלן: "וידר יעקב גדר — קניז א'".

נוסח התו"א (בלי ההגהות) נמצא ג"כ בבוך 866 (נה, א. וראה לעיל מס' 2) ורשום: ביום שבת על חתונה הנ"ל. וראה ג"כ להלן בהרשימה על הביאור. מאמר זה נוכר ג"כ באוה"ת ויצא קצב, ב (נעתק לעיל במס' 5).

8) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרלז. נוסח ב' (ומתחיל: והי הוי לי לאלקים) בתו"א ויצא כא, ד. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קיד, א).

נוסח הנדפס לעיל נעתק מבוך 672 (לו, ב). ונמצא ג"כ בבוך 406 (נה, א). ביאור זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכייק תקס"דח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "ביאור על הנ"ל והאבן הזאת — קניה ב'".

נוסח התו"א נדפס ג"כ בס' "תורה אור — לעמבערג" (שנת תרי"א) ב, ג ונמצא ג"כ בבוך 931 (קיד, א) ורשום: תורת שבת חתונה של נכד אדומ"ר שי האברך מ' ברוך נ"י.

9) נוסח הא' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרכב. נוסח ב' (ומתחיל: מהרה ישמע) נמצא בבוך 866 (נה, ב. וראה לעיל מס' 2) ורשום: ליל יום ב' על חתונה הנ"ל. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ, ומתחיל ג"כ: מהרה ישמע) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קסו, א).

נוסח הנדפס לעיל נעתק מבוך 8³3546 (984 קמט, א). ונמצא ג"כ בבוך 8²2825 (959 כה, א). ורשום בהמפתח של בוך גוכייק תקס"דח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב') לפני ד"ה וידר יעקב דלעיל: "ונערים ממשטה נגינתם — קניג א'". לעיל בההוספות נדפסו קיצורים והגהות וביאור מאדומ"ר הציצ למאמר זה (נוסח הא'), ונעתקו מביכער גוכייק הציצ, וע"פ הסדר:

א) ד"ה ונערים משטה ויהושע: מבוך 1058 (רט, ב).

ב) ד"ה קיצור ד"ה ונערים: מבוך תרט"ו (1072 לב, א), ובהמפתח אשר בראש הבוך שם בגוכייק אדומ"ר הציצ רשום: קיצור ד"ה ונערים ממשטה נגינתם בוך מו"ח ז"ל ויצא תקס"ח.

ג) ד"ה נער: מבוך תרט"ב (1065 נא, א), ובראשו רשום: "קיצור ממש בבוך דו"ח תקס"ו ע"פ ונערים ממשטה נגינתם והוא מה שדרש אדומ"ר נ"ע על חתונת ב"ד מ' ברוך ז"ל בשנת הנ"ל" (וראה לעיל מס' 5 בסופו). (בקונטרס צילום מגוכייק אדומ"ר מוהרי"צ (הכולל קיצורים לחלק מבוך תרט"ב), נמצאים ג"כ קיצורים להגהות אלו, ונדפסו לעיל בההוספות ע' תשמג).

ד) ד"ה לבאר הדברים: מבוך תרט"ב (1065 נב, א). (בקונטרס הנ"ל מגוכייק אדומ"ר מוהרי"צ נמצאים ג"כ קיצורים לד"ה זה, ונדפסו לעיל ההוספות ע' תשמג).

מהמפתח של בוך גוכייק תקס"דח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב') אפשר ללמוד, כי בסופו נרשמו (כנראה בגוכייק הציצ) הגהות על כמה מאמרים שבהבוך, וביניהם הגהות על ד"ה ונערים (והם בנוסף להגהות הנ"ל שנעתקו מגוכייק הציצ בביכער אחרים). אך חלק זה שבהבוך חסר, ולא מצאנו לע"ע הגהות אלו. (וראה ג"כ ספה"מ תרנ"ט ע' קכא).

10) נוסח א' נדפס בספה"מ הנחות הר"פ (ע' סג) ורשום: חתונה שי"פ ויצא.

(מוצש"ק ויצא ?)	ועשית ציץ* ¹⁰
	— (ביאור) הנה תלת חללי דגלגלתא
ליל שבת חנוכה	ביאור ששים המה מלכות**
שבת חנוכה	כי אתה נרי**
	להבין שרשי הדברים**
ליל ש"ק פ' ויגש	זחר ויגש כי אתה אבינו**

נוסח ב' נמצא בבון 866 (נו, ב. וראה לעיל מס' 2) ורשום: גם זה שם בליל הנגיל אחר הסעודה. נוסח ג' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) רשום בהמפתח של בון גוכייק תקס"ד (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): „כמשוש חתן קניז א"י, וחטר המאמר בהבון. מאמר זה בסגנון קצר נמצא בבון 1144 (רעא, ב.) 576 (נוח, ב.) כן נמצא מאמר זה מכ"ק אדהאמיצ באריכות הביאור בבון 375 (ע, א) ובכמה כתיי. מאמר זה נזכר ג"כ באוה"ת דרושים לריה (ע' אישנח): בדיה כמשוש חתן על כלה ויצא תקס"ח.

¹⁰ נדפס עם ביאור בתור"א תצוה פג א. ובשינויים בתור"ח שמות (תקכה, ב) ורשום שם: תקס"ו (ונמצא ג"כ בבון 1025 גוכייק אדהאמיצ ממאמרי תקס"ו). המאמר (נוסח התור"ח) נמצא ג"כ בבון 611 (יג, ב) וחטר סיומ, ורשום: מוצאי ש"ק ויצא תקס"ח.

הביאור (בשינויים מהתור"א והתור"ח, ומתחיל: הנה תלת חללי דגלגלתא) נמצא בבון 864 (קו, א) ורשום: תורה ביחידות מאדומיר ניצ בקי"ק לאדי תקס"ח. (ואולי נאמרו המאמר והביאור בשנת תקס"ו וזשגו בשנת תקס"ח — ראה עדיזו להלן מס' 79).

11) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תריד. נוסח ב' (בתוס' הגהות) נדפס בלקו"ת שה"ש לט, ג. נוסח ג' (ספק כייק הרי"מ) נמצא בבון תקס"ח-1066 (קטו, ב) ורשום: „באור על התורה וליל ש"ק פ' ויצא (באור ליל שבת חנוכה)“. נוסח הנדפס לעיל נעתק מבון 20 (מד, ב.). מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בון גוכייק תקס"ד (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): „ביאור ע"פ ששים המה מלכות — קניח א"י“.

12) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרמג. ונוסח ב' (בתוס' הגהות) בתור"א מקץ מ, ב. נוסח הנדפס לעיל נעתק מבון 146 (א, א.). ונמצא ג"כ בבון 1266 (ד, א.). 8°3513 (974 קכג, ב) ורשום: שבת חנוכה. 417 (קמו, א) רק התחלה וחטר סיומ. מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בון גוכייק תקס"ד (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): „כי אתה נרי — ק"ס א"י“.

נוסח התור"א (עם הגהות אשר שם) נמצא בגוכייק הציצ בבון 1135 (סו, א) ורשום: שבת חנוכה תקס"ח.

מאמר זה נזכר באוה"ת תרומה ע' (אישגט): „ועי ביאור ע"פ כי אתה תאיר נרי חנוכה תקס"ח איך בארוממך יש ב' פי' (ע' ביכעל על פערטיל שהעתיק חיים בן המגיד)“. ושם ע' א'תא: „ודיה כי אתה נרי כו' חנוכה תקס"ח. ובגוכייק הציצ בון 1136 רמו, א: „מענין שמן ע' חנוכה תקס"ו תקס"ח“.

13) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרג נוסח ב' נדפס בתור"א מקץ מא, א.

נוסח הנדפס לעיל נעתק מבון 146 (ד, א.). נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרט, ובתוס' הגהות בביאוה"ז

זוהר ויגש כו' תקרובתא דעלמא"
 זוהר ויחי ויקרא אל משה אלף זעירא"
 ליל ש"ק פ' ויחי
 בן פורת יוסף"
 להבין שרשי הדברים"
 זוהר ויחי ויבואו עד גורן האטד"
 ש"פ שמות

- להצ"צ כרך ב' ע' תשיב נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח-1066 (קלו, ב) ורשום: בעזרהי ליל ש"ק פ' ויגש.
- נוסח הנדפס לעיל נעתק מבוך 1157 (שט, א). ונרשם ג"כ בהמפתח של בוך גוכ"יק אדהאמיצ ממאמרי תקס"ח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "זוהר ויגש כי אתה אבינו — ק"י ב'".
- 15) נוסח א' נדפס בביאוה"ו להצ"צ כרך ב' ע' תשכד (ואולי הוא הנחת כ"ק אדהאמיצ). נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח-1066 (קיה, א. ושם הוא נרשם כהמשך אחד עם ד"ה זוהר ויגש כי אתה אבינו דלעיל).
- 16) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל בע' תרסח, ונוסח שני (רק חלק) לעיל ע' תרעז. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח-1066 (קיה, ב) ורשום: בעזרהי ליל ש"ק פ' ויחי. חלק מהמאמר בשינויים ובתוס' הגהות (וקרוב לנוסח הב') נדפס בביאוה"ו להצ"צ ע' קעז.
- נוסח הא' נעתק מבוך 873 (גד, א). מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכ"יק אדהאמיצ תקס"ח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "זוהר ויחי ויקרא אל משה אלף זעירא — קס"ה א'".
- נוסח הב' נעתק מבוך 1116 (עב, א. בוך זה כולל הנחות ממאמרי אדה"ו מתקופות שונות, וכמה מהם בגוכ"יק הצ"צ, וגם מאמר זה הוא קרוב לוודאי גוכ"יק הצ"צ, וחסר סיום.
- מאמר זה נזכר ג"כ בגוכ"יק הצ"צ בבוך 1136 של, ב: "ויקרא א' זעירא כו' עמ"ש אוהר ויחי רל"ט תקס"ח".
- 17) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרעז. נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח-1066 (קכ, ב) ורשום: בעזרהי תורה ברבים ש"ק פ' ויחי.
- מאמר זה נדפס ג"כ בשינויים ובתוס' הגהות באוה"ת ויחי רפה, ב; שצה, א.
- נוסח הנדפס לעיל נעתק מבוך 695 (י, ב). ונמצא ג"כ בבוך 284 (כו, ב). 757 (סה, א) וחסר התחלה. מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכ"יק אדהאמיצ ממאמרי תקס"ח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "בן פורת יוסף — קס"ו ב'".
- 18) נוסח א' (כנראה הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל ע' תרפד. ובתוס' הגהות באוה"ת ויחי שפה, א (ובשינויים ותוס' הגהות באוה"ת שם תה, ב). נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח-1066 (קכא, ב).
- נוסח הנדפס לעיל נמצא בבוך 757 (סו, א). מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכ"יק תקס"ח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "ביאור על הגיל — קס"ח א'".
- 19) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס בביאוה"ו לאדהאמיצ לג, ג נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח-1066 (ק"ט, ב — לפני ד"ה בן פורת דלעיל).
- נוסח הנדפס בביאוה"ו נמצא ג"כ בבוך 757 (סח, ב — אחר ד"ה בן פורת דלעיל) ורשום: בעזרהי ש"פ שמות, וחסר סיום. מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכ"יק: "זוהר ויחי ויבואו עד גורן האטד — ק"ע א'".

זוהר וארא ר"א פתח בטחו בה' *
 ליל ש"ק פ' וארא
 וידבר ה' וגו' ויצוום **
 ביאור על הגי' **
 אני ישנה **

ליל ש"פ בשלח על החתונה (של נכדית
 הרב בת מוהר"ד שי')

20) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס בביאורו לאדהאמיצ לו, ד. נוסח ב' (ספק
 כ"ק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קכה, ב) ורשום: ליל ש"ק פ' וארא.
 מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכייק אדהאמיצ ממאמרי תקס"ח (ראה לעיל
 הערות כלליות אות ב'): "זוהר ר"פ וארא בטחו בה' — קע"ב ב'".

הגהות וקיצורים מכ"ק אדמו"ר הציצ לדיה זה נמצאים בבוך ביאורו — גוכייק
 ונדפסו בביאורו להציצ בע' קסח (ובבוך ביאורו — גוכייק שם רשום בראש הגהות אלו:
 "תקס"ח), ובע' קצ (ושם בההגהות מזכיר שני נוסחאות).

21) נדפס (הנחת כ"ק אדהאמיצ, בתוס' הגהות מהציצ) באוה"ת וארא ע' קצו.
 מאמר זה רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכייק אדהאמיצ תקס"ח (ראה לעיל
 בה"רשימה קצרה" אות ב'): "וידבר אל משה ויצוום אל בניי — קע"ב א'".

המאמר נזכר באוה"ת וירא תשלו, א: ועמי"ש בביאור וארא דתקס"ח. ועד"ו
 נזכר באוה"ת תשא ע' א'תתקעו. ובספיה"מ פרי"ת ע' רלט.

באוה"ת תשא ע' א'תתקפג נזכר: ע' בדיה ויצוום אל בניי וארא תקס"ו, ועד"ו
 נזכר באוה"ת נ"ך כרך ב' ע' תתקמד ובספיה"מ תרע"ח ע' תיט (ואולי הכוונה למאמר
 זה ונקרא בשם "תקס"ו" ע"ש הבוך שבו גרשם שהוא בוך מאמרי תקס"ו ותחלת
 תקס"ח — ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב', וראה ג"כ לעיל מס' 5 ומס' 9
 ולהלן מס' 22).

22) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ, בתוס' הגהות מהציצ) נדפס באוה"ת וארא
 ע' קמו.

נוסח ב' נמצא בבוך תקס"ח 1066 — ספק כ"ק הר"מ (קכג, ב) ורשום: "בעזרה"י
 ביאור על התורה הגדול" (והעמוד שלפניו — פנוי, ולא גרשם שם גוף המאמר).
 נוסח ג' (ומתחיל: הנה ידוע דעיקר התלבשות אוא"ס הוא בחכמה) נמצא
 בבוך 8^o1085 (953 כח, א) ורשום: ביאור על התורה פ' וארא תקס"ח. בוך 864 (קטו, א).
 בוך 1213 (עט, א) ורשום: "שייך לווארא תקסז"י" (וראה לעיל בהרשימה על המאמר).
 מאמר זה (הנחת כ"ק אדהאמיצ) רשום ג"כ בהמפתח של בוך גוכייק תקס"ח
 (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב'): "ביאור על הגי' שרש ענין ושמי ה' —
 קע"ב ב'".

23) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) נדפס לעיל בחי"א ע' יד (ורשום: ליל ש"פ
 בשלח על החתונה). נוסח ב' (בתוס' הגהות) בלקרית שה"ש לג, ג. נוסח ג' בהנחות
 הר"פ (ע' פט) ורשום: חתונה חצי שבט. נוסח ד' (ומקוצר) נמצא בבוך 866 (קרוב לסופו)
 ורשום: על חתונה בן הרב שי'.

נוסח ה' נדפס לעיל ח"א נמצא ג"כ בבוך 20 (צד, א). 105 (מג, א). 735 (עח, א)
 ורשום: תורת אדמו"ר שדרש על החתונה של בן הרב.

נוסח ה' נמצא ג"כ בבוך 931 (קטו, ב) ורשום: תורת שבת חתונה נכדית
 הרב בת הרב מוהר"ד שי'. ובבוך 864 (עט, א) ורשום: תורת אדמו"ר בש"פ בשלח
 תקס"ח. בוך 8^o1085 (953 ד, א) ורשום כניל. [ועוד ע"ד חתונה זו — ראה ג"כ להלן מס' 29].
 הנהגה מהציצ לדיה זה נמצא בגוכייק 1114 (קלא א) ורשום: אני ישנה דחתונה
 תקס"ח. מאמר זה נזכר ג"כ בגוכייק הציצ בבוך 1113 (יא, א): "ע' ויאמר משה אכלוהו
 היום בשלח תקס"ח ועי"פ אני ישנה שבת הגי'לי. ובאוה"ת בשלח ע' תקצח כותב על

להבין שרשי הדברים²¹
 ויאמר משה אכלוהו היום²²
 להבין שרשי הדברים²³
 אל יתהלל²⁴
 ועשה לי מטעמים²⁵
 להבין שינוי הברכות כו' חתן עם ליל יום ב' על החתונה
 הכלה²⁶

ד"ה זה וד"ה ויאמר משה אכלוהו היום דלהלן: כ"י שני דרושים אלו שייכים להדרי ונאמרו בשבת א' והכל ענין ודרוש א'. מאמר זה נזכר ג"כ בגוכי"ק הציצ בבוך 1136 (שלא, א).

24) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרפס לעיל ח"א ע' כ. נוסח ב' בלקו"ת שה"ש לה, א. נוסח ג' בהנחות הר"ם ע' צב. נוסח ד' (ומקוצר) נמצא בבוך 866 (קרוב לסופו).

נוסח הגרפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 20 (צו, א), 105 (מה, א), 735 (ס, ב).
 נוסח הלקו"ת נמצא ג"כ בבוך 8°1085 (953 כה, א) ורשום: ביאור על התורה
 אני ישנה משנת תקס"ח.

בהמפתח של בוך גוכי"ק אדהאמ"צ תקס"זח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב')
 גרשם: "ביאור אני ישינה — קע"ח ב'".

25) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרפס לעיל ח"א ע' כח (ורשום: יום ש"פ בשלח על חתונה הג"ל). נוסח ב' בתו"א בשלח סה, א. נוסח ג' בהנחות הר"ם (ע' צב) ורשום: חתונה הג"ל. נוסח ד' נמצא בבוך 735 (קנו, ב).

נוסח התו"א (מלבד קטע סיום) נמצא ג"כ בבוך 866 (סת, ב) ורשום: תורה גם על חתונה ביום השבת.

וראה לעיל בהרשימה על ד"ה אני ישנה מ"ש בשם כתבי הציצ על ד"ה זה.

מאמר זה מכ"ק אדהאמ"צ באריכות הביאור נמצא בבוך 527 (כ, ב) ועוד.

26) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרפס לעיל ע' לד. נוסח ב' בהנחות הר"ם ע' עה. נוסח ג' נמצא בבוך 735 (קנו, ב), 864 (קיג, א), 8°1085 (953 כה, א) ורשום: ביאור מאדמו"ר על התורה ס' בשלח דשנת תקסח"ת.

נוסח הגרפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 407 (צג, ב), 757 (מה, ב), 797 (סב, א) ונכפל (סט, א) וחטר סיום. 1237 (שנט, ב).

27) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרפס לעיל ח"א ע' מא (ורשום: ביאור על הג"ל). נוסח ב' גרפס בהנחות הר"ם (ע' עח) ורשום: חתונה הג"ל.

נוסח הגרפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 407 (צג, ב), 757 (מה, ב), 797 סב, א. ונכפל שם ברך צג, ב).

מאמר זה גרפס ג"כ בשינויים ותוס' הגהות באוה"ת ירמי ע' תתעח (וראה שם בריש העמוד).

מאמר זה (נוסח הא') בתוס' הגהות מהציצ גרפס לעיל בההוספות ע' תשכה, ההגהות נעתקו מבוך גוכי"ק 1056 (רצג, א). הגהות נוספות מהציצ (ומתחיל: שייך לענין בואת יתהלל) גרפסו ג"כ לעיל בההוספות ע' תשכה, ונעתקו מבוך גוכי"ק 1114 (קמ, א).

28) גרפס לעיל ח"א ע' מג.

29) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) גרפס לעיל ח"א ע' מד (ורשום: ליל יום ב' על החתונה). נוסח ב' בהנחות הר"ם (ע' סו) ורשום: חתונה הג"ל. נוסח ג' (ומקוצר) נמצא בבוך 864 (צח, ב) ורשום: על החתונה בלאדי שנת תקס"ח. ובבוך 8°1085 (953 מ, א) ורשום כנ"ל. 576 (סב, א).

להבין שרשי הדברים" "עיני כל אליך ישברו"
 ליל יום ג' על החתונה "להבין שרשי הדברים"
 ש"פ משפטים "ויראו את אלקי ישראל"
"להבין שרשי הדברים"

נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 1084 (מח, א).
 במאמר זה נזכר במאמר הציצ בבוך 1023 (צו, א) : "לד"ה חכלילי . . . נתבאר
 במ"א בד"ה להבין עיני משמח חתן וכלה דתקס"ח".
 כן נזכר מאמר זה בגוכייק הציצ בוך 1113 (י, א, בהגיה על תרי"א מקץ מב, ב) :
 "ובחתונה חורף תקס"ה גיסי רי"ז [ר' יקותיאל זלמן ? — וראה לעיל מס' 23 ; ס' אגרות
 קורש — אדה"ז ע' תלט ; הוספת להערות וציונים לס' הנחות הר"ם (קה"ת תשמ"א) לע' עכ].
 30) גדפס לעיל ח"א ע' מז.
 נמצא ג"כ בבוך 1084 (עט, א) ורשום : ביאור על התורה הג"ל להבין שינוי
 הברכות כ"ו ושניהם [המאמר והביאור] מרועה א' מהרב דוב בער שי נאמרים.
 31) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' נב (ורשום : ליל יום ג'
 על החתונה). נוסח ב' גדפס בהנחות הר"ם (ע' פה), ובשינויים קלים ותוס' הגהות
 בלקו"ת מסות פה, ב.
 נוסח הגדפס בהנחות הר"ם הובא ג"כ (בתוס' קיצורים והגהות) בד"ה לריח
 שמניך באוה"ת שה"ש ע' לה (ולע"ע צ"ב בהגרשם שם : מדברי מ"ח ג"ע).
 נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 735 (קפו, ב).
 מאמר זה נזכר ג"כ בד"ה לך אמר לבי בבוך גוכייק הציצ 1114 (פה, א) :
 ע' עיני כל דתקס"ח חורף. וכן נזכר באוה"ת דרושים לסוכות ע' איתשטט (בהגדפס
 שם : "תקס"א, אבל צ"ל : תקס"ח, כבגוכייק של המאמר ההוא).
 32) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' נה. נוסח ב' גדפס
 בסוף קונטרס אשרי יושבי ביתך (קה"ת — תשל"א), והובא (בתוס' קיצורים והגהות)
 בד"ה לריח שמניך באוה"ת שה"ש ע' לו (וראה לעיל בהרשימה על המאמר), ובד"ה
 כעצם היום הזה באוה"ת ויקרא כך ג' ע' תשמו.
 נוסח א' נמצא ג"כ בבוך 735 (קפו, ב). וחלק ממנו נמצא בתוס' הגהות בד"ה
 לך ה' הגדולה להציצ (בוך גוכייק 1014 של, א).
 נוסח ה"ב נעתק בשעתו מבוך 330 (לה, א). ונמצא ג"כ בבוך 735 (קפה, ב).
 864 (קיג, ב) ורשום : תורה על החתונה בעה"ר (?) שלהי (?) שנת תקס"ח. 8°1085 (953
 מא, ב) ורשום : תורה על החתונה בעה"ר (?) ושנת תקס"ח בליאוי.
 33) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' סד. נוסח ב' (בתוס'
 הגהות) בתרי"א משפטים עו, ד.
 נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 131 (פב, א). בספ"מ תקס"ח גדפסו במאמר זה
 הגהות מהציצ שנעתקו מהבוך שממנו גדפס ספ"מ תקס"ח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה"
 אות א'), אבל בכתי"י זה נמצא המאמר בלי ההגהות מהציצ). ובבוך 376 (קיס, א). 579
 (שמח, א). 636 (קסד, ב). 1236 (ו, א) וחסר טיו"ם. 8°5150 (998 רמג, א).
 נוסח התרי"א (עם הוספות אחדות שלא גדפסו) נמצא בגוכייק הציצ בבוך 1113
 (נה, א) ורשום : בעזרה"י תורת שבת ס' משפטים תקס"ח.
 34) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' ע. נוסח ב' בתרי"א
 משפטים עת, ב. נוסח ג' (ספ"ק כ"י"ק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קלה, ב).
 נוסח הגדפס לעיל נמצא בבוך 169 (קז, א). 333 (לד, א). 757 (מא, א).
 797 (רמד, א) והמשכו בדף פב, א). 780 (צה, א). נוסח זה נמצא ג"כ בשינויים קלים
 בבוך 406 (נט, א). 8°1166 (954 רסג, ב).

זוהר פ' תרומה כו' ר"ח פתח כי יעקב

בחר לו"י

פ' תרומה (ש"פ תצוה ?)

ונזרה ברכים, פורים

על כן קראו לימים האלה פורים"

להבין למה לעתיד יתבטלו כל

הנביאים

— נוסח שני: הנה להבין מעלת וגודל

הנס

— נוסח שלישי: על כן על כל דברי

בו ביום

האגרת הזאת"

זוהר פ' כי תשא וקראת לשבת עונג"

להבין ענין מ"ש בע"ח דבחי'

הנקודים"

35) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) ג' נדפס לעיל ח"א ע' צט (ורשום:

פ' תרומה) ובביאורו מה, ד. נוסח ב' (ספק כ"ק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קלה, ב). נוסח ג' נמצא בבוך 864 (קט, ב). נוסח ד' נמצא בבוך 8¹⁰⁵⁵ (953 נת, א)

ורשום: תורה מאדמו"ר בשבת קודם פורים [ש"פ תצוה] דשנת תקסח"ת.

נוסח ה' נדפס לעיל ובביאורו נמצא ג"כ בבוך 333 (ז, א) ורשום: בעזריה שבת

פ' תצוה. בוך 427 (לה, א). בוך 8²² (940 נה, א) וחסר סיום, ורשום (ואינו כ"כ ברור בהכתב כי הוא מטושטש): תקס"ח אלול דרש בכלאבוע (?) בנסיעתו מהאמיל לסאריטש.

36) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) ג' נדפס לעיל ח"א ע' פב (וגדפס ג"כ בתוס'

הגהות בתו"א דרושים למג"א קכב, א, ובתוס' הגהות באוה"ת דרושים למג"א ע' ב'שפא). נוסח ב' ספק כ"ק הר"מ נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קמ, ב) ורשום: "תורה

ברכים פורים (תקסח"ת)".

נוסח ה' נדפס לעיל (בלי ההגהות) נמצא ג"כ בבוך 170 (קסג, א). 223 (קנג, ב).

277 (קפח, א) וחסר סיום. 631 (רלט, א). 754 (רה, א).

37) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ, ומתחיל: להבין למה לעתיד) נדפס לעיל

ח"א ע' פט (ובתוס' הגהות בתו"א דרושים למג"א קטז, א). נוסח ב' (ומתחיל: הנה

להבין מעלת) נדפס לעיל בח"ב ע' תרצב. נוסח ג' (ספק כ"ק הר"מ, ומתחיל: על כן

וגו') נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קמב, א) ורשום: בעזריה"י בו ביום. נוסח ד' (ומתחיל:

הנה להבין למה מבואר שלעתיד יתבטלו כל המגילות והנביאים) נמצא בבוך 864 (לג, ב) ורשום: תורה מאדמו"ר בפורים דשנת תקסח"ת, ובבוך 8¹⁰⁸⁵ (953 נו, א) ורשום כג"ל.

נוסח ה' נדפס לעיל בח"א (בלי ההגהות שבתו"א) נמצא ג"כ בבוך 223 (קנה, א) וחסר סיום.

נוסח ה' נדפס לעיל בח"ב נעתק מבוך 1146 (ג, ב).

לעיל בההוספות נדפס הגהה מהצ"צ לר"ה זה, ומתחיל: בדיה להבין מעלת

וגודל הנס של פורים דרוש פורים תקס"ח. נעתק מבוך כתיי מעתיק 649 (קלו, ב). מאמר זה נזכר ג"כ באוה"ת בלק (ע' התקסב): ענין עופר האילים נתבאר אצלנו

בתורת פורים תקס"ח. ובגוכי"ק הצ"צ בבוך 1065 (שט, ב): כיון מכתבי מו"ח ז"ל בדיה להבין למה לעתיד... בספר תקס"ח.

38) נדפס לעיל ח"א ע' קיא (וע"ש בהמ"מ).

39) נדפס לעיל ח"א ע' קיד (ובקונטרס בפ"ע קה"ת — תשלי"א).

נמצא ג"כ בבוך 499 (קמד, א). ובבוך 8³⁴³⁹ (966 קמב, א).

ש"פ ויקהל	קחו מאתכם תרומה ⁴⁰
	להבין שרשי הדברים ⁴¹
(פ' פקודי ?)	זוהר פ' פקודי כו' והנה איש מראהו ⁴²
ש"פ ויקרא	זוהר פ' ויקרא ר"ח פתח באתי לגני ⁴³
שבת שלפני חג הפסח	זוהר פ' תרומה כגוונא ⁴⁴
	וידבר וגר' אלה מועדי ה' ⁴⁵
שבת חה"מ פסח	— נוסח שני: תחת אשר לא עבדת ⁴⁶
	יגיע כפיך כי תאכל
	— נוסח שני: להבין מארז"ל מזונותיו
שבת חה"מ פסח	של אדם ⁴⁷
	ויהי הענן והחושך
	— נוסח שני: ששת ימים תאכל
	מצות ⁴⁸

- 40) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) נדפס לעיל ח"א ע' קכה. נוסח ב' בתו"א ויקהל פה, ד.
- נזכר באוה"ת במדבר הוספות ע' איתצד: בויקהל תקס"ח. ובאוה"ת שם ע' איתצט: ע"פ קחו מאתכם תרומה תקס"ח.
- 41) נדפס (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) לעיל ח"א ע' קלב, ובתו"ס הגהות בתו"א (הוספות) קיג, א.
- 42) נדפס בביאורו לאדהאמ"צ נו, א. ובתו"ס הגהות בביאורו להצ"צ (ע' רצב) ורשום: תקס"ח בערך.
- נמצא ג"כ בלי ההגהות בבוך 258 (קו, ב) וחסר סיום. 427 (יה, א). 8°1166 (954 סג, א) וחסר סיום.
- 43) נדפס לעיל ח"א ע' קמא, ובביאורו לאדהאמ"צ נט, ג.
- 44) נדפס לעיל ח"א ע' קמט, ובסידור קסת, א.
- נזכר באוה"ת בא ע' שטו: בכתבי מו"ח ז"ל מאדמו"ר ג"ע בתקס"ח שבת הגדול, וכן נזכר באוה"ת שם ע' שכג.
- 45) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) נדפס לעיל ח"א ע' קנט, ורשום: שבת חה"מ פסח (ונדפס ג"כ באוה"ת אמור כרך ג' ע' תתמא). נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ. ומתחיל: תחת אשר לא עבדת) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קמו, א. אחר ד"ה יגיע כפיך דלהלן).
- נוסח הנדפס לעיל בח"א נמצא ג"כ בבוך 798 (עט, א).
- באוה"ת יתרו ע' תתקלח (נמצא בנוכ"ק הצ"צ בוך 1136 קצו, א) מביא ענין ממאמר זה, ורשום: "ההמ"פ תקס"ח" (כהנדפס "תקס"ב" אבל הוא טה"ד שם).
- 46) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) נדפס לעיל ח"א ע' קסה. נוסח שני (ספק כ"יק הר"מ. ומתחיל: להבין מארז"ל מזונותיו של אדם) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קמו, ב) ורשום: שבת חה"מ פסח.
- נוסח הנדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 93 (רגג, א) וחסר סיום.
- 47) נוסח האי' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) נדפס לעיל ח"א ע' קעא (ובהכתי שממנו נעתק נחתך התאריך מראש העמוד). נוסח ב' (ומתחיל: ששת ימים) נדפס בלקו"ת צו טו, ב. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ. ומתחיל ג"כ: ששת ימים) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קמו, ב).
- נוסח הנדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 659 (מת, א).

- זוהר פ' שמיני כו' עלה אלי ההרה" ט"פ שמיני
 זוהר פ' תזריע כו' תנא מן בוצינא
 דקרדוניתא" ש"פ תזריע
 בזוהר פ' אמור כו' כתיב כשמן הטוב" ש"פ תזריע (ש"פ אמור ?)
 זוהר פ' בחוקותי כו' דא אתר
 דגזירין" ש"פ בהר בחוקותי
 רפאני ה' וארפא" ש"פ בהר בחוקותי
 להבין שרשי הדברים" תורה ברבים, חג השבועות
 וידבר אלקים וגו' אנכי" להבין שרשי הדברים"

- 48) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' קטב. נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קמט, ב) ורשום: ש"ק פ' שמיני.
 49) נוסח א' (הנחת אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' קצא. נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קנ, א) ורשום: ש"ק פ' תזריע.
 נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 427 (י, א). 936 (כב, א).
 50) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' רא, ורשום: ש"פ תזריע.
 נוסח שני (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קנב, א) ורשום: ש"ק פ' אמור תקס"ח.
 נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 35 (עו, א — עז, א) וחסר התחלה (ומתחיל מקטע ד"ה ולאחותו הבתולה). 427 (טו, א) וחסר התחלה (ומתחיל כנ"ל). 757 (סב, א) וחסר התחלה. 936 (כו, ב) וחסר סיום (מקטע ד"ה ולאחותו הבתולה ואילך).
 מאמר זה נזכר בנוכ"ק הצי"צ בבוך 1122 (קלא, א): ע"פ זוהר ר"ם אמור תקס"ח. וראה ג"כ ספתי"מ תקס"ט ע' שמג הע' 45.
 51) נוסח א' גדפס בבואוה"ו לאדהאמי"צ פג, א. נוסח ב' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קנב, א) ורשום: ש"ק פ' ב"ב.
 52) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' רטו. נוסח ב' גדפס (בתוס' הגהות) באוה"ת בחוקותי כרך ב' ע' תרצ, ובאוה"ת ג"ך ע' שמו. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קגו, א).
 נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 417 (קכו, א).
 נוסח הגדפס באוה"ת נמצא ג"כ (בלי ההגהות) בבוך 184 (יא, ב). 614 (רה, א) ורשום: ש"פ במדבר. 1049 (שעא, ב).
 53) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' ריט (וחסר קטע סיום).
 נוסח ב' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"ב ע' תרצו. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קגה, ב).
 נוסח הגדפס לעיל ח"ב נעתק מגוכ"ק הצי"צ בבוך 1116 (פד, א).
 54) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' רכד, ורשום: חג השבועות.
 נוסח ב' (בתוס' הגהות) בלקו"ת במדבר טו, ג. נוסח ג' (ספק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קגו, ב) ורשום: תורה ברבים חג השבועות תקס"ח לפ"ק.
 מאמר זה נזכר באוה"ת ראה ע' תשיב: „בתורת שבועות תקס"ח ע"פ וידבר כו' אנכי כו'". ובכ"מ.
 55) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גדפס לעיל ח"א ע' רלז. נוסח ב' (בתוס' הגהות) בלקו"ת במדבר יז, א.
 נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 123 (נה, א).

תורה שני' בחג השבועות
(שבועות ?)

והניף אותם על לחם הבכורים "

זכור את יום השבת *

זוהר פ' בלק כו' כי מראש צורים "

זוהר פ' בלק פתח ר"א כו' ארוממך "

להבין ענין עגולים ויושר "

למען תזכרו

— נוסח שני: ויאמר ה' וגו' ועשו

להם ציצית "

שבת שמברכין ר"ח תמוז, פ' שלח

להבין שרשי הדברים

— נוסח שני: הנה להבין שרש ההפרש

שבין תורה למצוות "

ש"פ בלק

56) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי'צ) גרסס לעיל ח"א ע' רמו, ורשום: תורה שני' בחג השבועות. נוסח ב' (בקיצור ובתוס' הגהות) בלקי'ת אמור לו, א. נוסח ג' (ספק כ"ק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קנה, ב.).

(ביאור על מאמר זה, ראה להלן בהרשימה מש"ם מסעי).

נוסח הגרסס לעיל נמצא ג"כ בבוך 167 (רכה, א.) 523 (קטז, א. בכת"י הרה"ח וכי' מוהר"י ריבלין) ורשום: חגה"ש תקס"ח.

נוסח הלקי'ת גרסס ג"כ (בשינויים קלים ובלי ההגהות) בס' שני המאורות (לבוב — תרמ"ב) כט, א (ולהעיר שבוך כלל המאמרים שנדפסו שם הם הנחות כ"ק אדהאמי'צ

ממאמרי תקופת ליאונ'י, ונמצא ג"כ נוסח הלקי'ת בלי ההגהות בבוך 1213 (קה, א) ורשום: שבועות תקס"ח. ובבוך 8^o1085 (953 נט, ב) ורשום: תורה מאדומ"ר בשנת תקס"ח.

(מאמר זה דתקס"ח הוא שונה מדי'ה והניף דתקס"ט — ראה ספה"מ תקס"ט ע' שמ

הע' 24. ועפ"יו יש לתקן בספה"מ תקס"ט שם, ובמקום התיבות: נמצא בשינויים בלקי'ת, צ"ל: כמה ענינים שבמאמר זה נמצאים בשינויים בלקי'ת).

56*) ראה ספה"מ תקס"ט ע' שמא הע' 30.

57) גרסס בתקס"ח ע' רסט, ובביאוה"ז (לאדהאמי'צ) קג, א.

נמצא ג"כ בבוך 554 (כו, ב.).

58) גרסס (הנחת כ"ק אדהאמי'צ) לעיל ח"א ע' רצא (וחלק גרסס ג"כ בתוס' הגהות

בביאוה"ז להצ"ע ע' תקיג).

מאמר זה נמצא ג"כ בבוך 109 (קכה, ב.) 169 (רעו, א.) 406 (מו, ב.) 549 (ג, א.)

669 (קכה, א.) 697 (טז, א.) 735 (קטז, א) וחסר סיום. 8^o3499 (966 קצ, א.)

ברשימה אחת גרסס, שבאחד מהכת"י נמצא מאמר זה בכותרת: ש"ק שופטים. ולא

מצאתי לע"ע כת"י זה.

59) גרסס (הנחת כ"ק אדהאמי'צ) לעיל ח"א ע' שיט.

נמצא ג"כ בבוך 416 (קכא, ב. ועל צד הגליון רשומים הגהות אחדות —

אולי מהמעתיק). 499 (קפ, א.) 695 (מא, א.) 1084 (קטז, א.) 1211 (נח, ב.) 1278

(סג, א. בכת"י הרה"ח וכי' מוהר"י ריבלין).

60) נוסח ה' (הנחת כ"ק אדהאמי'צ) גרסס לעיל ח"א ע' של (ובתוס' הגהות באוה"ת

שלח ע' תרכו), ורשום: שבת שמברכין ר"ח תמוז. נוסח ה' (ספק כ"ק הר"מ) נמצא

בבוך תקס"ח 1066 (קנט, ב) ורשום: שבת שמברכין תמוז פ' שלח לך.

נוסח הגרסס לעיל נמצא ג"כ בבוך 1099 (כג, א.) ובבוך 8^o1166 (954 מ, ב.).

61) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי'צ) גרסס לעיל ח"א ע' שמא, ורשום: ש"פ

להבין שרשי הדברים ע"פ והניף" ש"פ מסעי
 אלה מסעי" ש"פ מ"מ, תורה ברבים
 להבין שרשי הדברים"
 ועתה אלקינו מודים אנחנו לך"

בלק. נוסח ב' (ומתחיל: הנה להבין שרש הפרש) גופס ב. קונטרס מאמרי חודש אלול
 תשכ"ג (קה"ת תשכ"ג), ולעיל בח"ב ע' תרחצ. נוסח ג' (ססק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך
 תקס"ח 1066 (קכא, ב) ורשום: באור על התורה הגיל ש"ק פ' בלק.
 נוסח הגדפס לעיל בח"א נמצא ג"כ בבוך 109 (עא, א) וחסר סיום. 113 (ריה, א). 1099
 (כו, ב). 1157 (רטו, ב). ונכפל שם בדף שמא, ב).

נוסח השני גופס בשעתו מבוך 1239 (א, א). וראה רשימה ע"ד בוך זה בסו"ס
 תקס"ד ע' שמב). ונמצא ג"כ בבוך 1146 (א, א). וראה ג"כ ס' תקס"ד שם ע' שמא).
 בה"פנת דבר" שבה. קונטרס מאמרי חודש אלול" שם משמע שזהו מאמר משנת תקס"ב
 ואולי נאמר אז ונשנה עוה"פ בשנת תקס"ח (ראה ע"דו' להלן מסי' 97, ובכ"מ).

62) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גופס לעיל ח"א ע' רגו. נוסח ב' (בתוס' הגהות)
 בלקו"ת אמור לו, ג נוסח ג' בהנחות הר"פ (ע' צו) ורשום: שבת פ' מסעי ביאור על
 תורת והניף. נוסח ד' (ססק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קסג, ב) ורשום:
 ביאור לתורה דחג השבועות ע"פ והניף אותם על לחם הבכורים וגו' על ב' הכבשים וגו'.
 נוסח ה' נמצא בבוך 1213 (גח, א) ורשום: ביאור והניף שבועות תקס"ח, ובבוך 154
 (קמו, ב).

נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 23 (קצח, א). 167 (רלה, א) וחסר סיום.
 523 (קפג, א). בכתי" הרה"ח וכי' מוהרא"י ריבלין). 600 (רלו, א) ורשום: ביאור על
 תורת אדמו"ר בשבת שלפני שבועות התקע"ה.

63) נוסח א' גופס בלקו"ת מסעי פה, ג נוסח ב' בהנחות הר"פ (ע' קו) ורשום:
 "שבת הגיל" (פ' מסעי). נוסח ג' (ססק כ"יק הר"מ) נמצא בבוך תקס"ח 1066 (קסד, ב).
 וחסר סיום) ורשום: ש"ק פ' מ"מ תורה ברבים.

נוסח הלקו"ת (בלי ההגהות) נמצא ג"כ בבוך 1085⁸ (953 גא, ב) ורשום: תורה
 מאדמו"ר דשנת תקס"ח פה ק"ק לאדי.

נוסח הגד' בהנחות הר"פ נמצא ג"כ בבוך 223 (קיה, א) ורשום: תורה של
 אדמו"ר ג"ע אשר הועתק מהביכעל של ר' פינחס ז"ל אותיותן כהחיתן. מה שמע מאדמו"ר
 עצמו בלי תוס' ומגרעת כלל.

64) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמי"צ) גופס לעיל ח"א ע' שגו. נוסח ב' בלקו"ת
 מסעי פט, ב (ונמצא כלשון הלקו"ת בגוכ"ק הצי"צ בבוך 1102 שב, א). נוסח ג' בהנחות
 הר"פ ע' קי. נוסח ד' נמצא בבוך 735 (רו, ב). אחר ד"ה אלה מסעי הגיל נוסח
 הלקו"ת) ורשום: ביאור על הגיל. ובבוך 629 (לב, ב). אחר ד"ה אלה מסעי הגיל)
 ורשום: ביאור על הגיל מפי אדמו"ר נב"מ (אדהאמי"צ ?) ע"ד שארז"ל (שאמר רבינו
 ז"ל ?) ב"ע"א (בענין אחר ?).

נוסח הגדפס לעיל בח"א נמצא ג"כ בבוך 123 (סא, א).
 בבוך 735 (רט, ב). אחר ד"ה אלה מסעי והביאור כנ"ל) נמצא ג"כ ביאור זה
 באריכות ועם הוספות (כנראה מכ"ק אדהאמי"צ) ורשום: ביאור על כל הגיל. ונמצא
 ג"כ בבוך 382 (קמ, א. קמה, א). ובשינויים קלים בבוך 741 (תסב, א. תסא, א).
 65) חלק מהמאמר גופס לעיל בח"א ע' שע, וחסר שם סיום. וגופס בשלימותו
 לעיל בח"ב ע' תש.

המאמר בשלימותו נעתיק מבוך 406 (קכה, א). ונמצא ג"כ בבוך 20 (עט, א). 404
 (פא, א).

שבת נחמו

וזאה המצוה

להבין שרשי הדברים

— נוסח שני: למען תירא

פ' עקב

ועבדתם את ה' אלקיכם

להבין שרשי הדברים

זוהר פ' עקב כו' וברכת את ה'

אלקיך

ראה אנכי נותן לפניכם

66 נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' שפ (ורשום: שבת נחמו).

נוסח ב' (בתוס' הגהות) בלקו"ת ואתחנן ט, א.

נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 129 (קו, א). 286 (יא, א השני). 614 (קכא, א)

ורשום: שבת נחמו. 8^o1478 (מח, א).

מאמר זה נזכר בגוכייק הצ"צ בבוך 1114 (קלת, ב): ועתה ישראל כו' כיא ליראה

ע' הפי' בביאור נחמו תקס"ח. ובאוה"ת שה"ש כרך ב' ע' תסז: וע' נחמו תקס"ח.

ברשימת המאמרים דשבת נחמו (תקס"ב-תקע"ב) הגדפס בסו"ס פס"ד להצ"צ (תמב, א)

גדפס: "תקס"ו וזאת המצוה, תקס"ח וכל בניך למודי ה'". אבל בגוכייק הצ"צ של

הרשימה היא (פסקימיליא ממנה גרפסה בס' אגרות קודש ע' תב) נסמן בגוכייק סימן

שיש לתקן ולהחליף, וצ"ל: "תקס"ו וכל בניך למודי ה', תקס"ח וזאת המצוה". (וצ"ב

באוה"ת וזרא כרך ד' ע' ב'תקנו: ממ"ש ע"פ וכל בוניך כו' תקס"ח).

67 נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' שפז. נוסח ב' (בתוס'

הגהות, והוא כמאמר בפני עצמו, מתחיל: למען תירא) גדפס בלקו"ת ואתחנן י, ב

(אחר ד"ה וזאת המצוה הני"ל).

נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 286 (יג, א השני). 614 (קכג, ב). 1245

(רסד, א) ורשום: ביאור על מצות המל' והוא ביאור על לקו"ת ד"ה למען תירא,

ובמהפחת שבראש הבוך שם רשום על מאמר זה: מאהר"מ. בוך 8^o1478 (956 גב, א)

וחסר סיום.

68 נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמיצ) גדפס לעיל ח"א ע' תב. נוסח ב' נמצא בבוך

279 (עט, ב). 694 (ס, א).

נוסח הגדפס לעיל נמצא ג"כ בבוך 788 (קנו, א).

מאמר זה נזכר בקיצורים והערות לתניא ע' סא: בדיה ועבדתם את ה' אלקיכם

דרוש פ' עקב תקס"ח. וכן נזכר באוה"ת משפטים ע' ארכה. וביהל אור ע' תעה.

69 גדפס לעיל ח"א ע' תו.

נמצא ג"כ בבוך 788 (קנה, א).

70 גדפס בביאוה"ז לאדהאמיצ קיה, א. והגהות על מאמר זה גדפסו בביאוה"ז

להצ"צ ע' תקעא, ורשום: תקס"ח.

מאמר זה בשינויים (מבוך 1066 — ספק כ"ק הר"מ) גדפס בספר תקס"ו ע' שלו,

בכותרת: שיק פ' תבא [תקס"ז]. וכן רשום ד"ה כזה בהמפתח לבוך גוכייק אדהאמיצ

תקס"זח (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות ב') בין רשימת מאמרי הזוהר דסוף

תקס"ו. ואולי גם המאמר הני"ל דביאוה"ז הוא מש"פ תבוא תקס"ו, ונקרא בשם "תקס"ח"

מכיון שגאמר בסמיכות לחודש תשרי תקס"ח.

ביאור מאמר זוהר זה באופן אחר (בסגנון אחר ?) נמצא בבוך 1157 (קג, א). 549

(קד, ב) וחסר התחלה.

71 ראה להלן בהרשימה על הביאור.

להבין שרשי הדברים" וזהו ואתחנן כו' ת"ח מסטרא דאבא" ש"פ ראה?
 תקעו בחודש שופר" שבת שלפני ר"ה, פ' נצבים
 מאמר הוזהר דכך אתכפיא ס"א (ביאור הנ"ל)
 שובה ישראל" שבת שובה, תקס"ט
 להבין שרשי הדברים"

72) ג'דפס (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) לעיל ח"א ע' שעב (וראה בהמ"מ וציונים שם), ובתוסי' הגהות באוה"ת ראה ע' תרמח.
 נוסח ב' ג'דפס באוה"ת שם ע' תרמו (ומתחיל: ולתוספות ביאור כו'), ונמצא ג"כ בכרך 1213 (עג, א. ומתחיל: אדם נותן מלא עומסו).
 המאמר עצמו ג'דפס (בסגנון כ"ק אדהאמ"צ) באוה"ת ראה ע' תרמב (ואינו נמצא בספר תקס"ח). וראה אוה"ת בראשית תקס"ב, א.
 73) ג'דפס בסידור ט, ד (ושם הוא מצורף עם ביאור מאמר הוזהר ואתחנן שלפניו: תאנא ברזא כו' תלת חלליו), ובביאוה"ו לאדהאמ"צ קנג, ב (ושם מצורף כנ"ל). חלק התחלה ממאמר זה נמצא בסוף בוך תקס"ח-תקס"ט (ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות א', ובה"פתח דבר" לתקס"ח ח"א הע' 3) אחר המאמרים מתחילת תקס"ט, ורשום עליו: "שבת פ' ראה". ואולי גם מאמר זה הוא משנת תקס"ח.
 מאמר זה נמצא ג"כ בכרך 549 (קי, ב). ובכרך 611 (עא, א) ורשום: שבת פ' ראה.

74) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) ג'דפס לעיל ח"א ע' תיד. נוסח ב' (בתוסי' הגהות, וכולל חלק מהביאור דלהלן) ג'דפס בלקו"ת דרושים לר"ה נד, ד.
 נוסח הלקו"ת (בלי ההגהות) נמצא ג"כ בכרך 98 (צה, א). בוך 200 (פב, א. וחסר סיום) ורשום: שבת שלפני ר"ה דשנת תקפ"ב.
 באוה"ת נ"ך ע' שלא נזכר: ועיין בכרך כדו"ח וצ"ל תקס"ח בהביאור ע"פ תקעו בחודש שופר. וראה אוה"ת יתרו ע' תשעה.
 75) ג'דפס לעיל ח"א ע' תיח (וראה בהמ"מ וציונים שם). וראה לעיל בהרשימה על המאמר.

76) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) ג'דפס לעיל בח"א ע' תכו (ורשום: שבת שובה). נוסח ב' (בתוסי' הגהות, וכולל חלק מהביאור דלהלן) ג'דפס בלקו"ת דרושים לשי"ש כו, ב.

נוסח הלקו"ת (בשניוויים ובלי ההגהות) נמצא ג"כ בכרך 581 (קעז, א) ורשום: תשובה תקס"ט. 864 (קלב, א) ורשום: תורה מאדמו"ר שבת שובה שנת תקס"ט. 81085 (953) נג, א) ורשום כנ"ל.
 מאמר זה נזכר ג"כ באוה"ת דרושים לשי"ש ע' אחקיד: בדרוש השני (בלקו"ת) שובה ישראל שדרשו שובה תקס"ט.

77) נוסח א' (הנחת כ"ק אדהאמ"צ) ג'דפס לעיל ח"א ע' תל, ורוב המאמר בתוסי' הגהות באוה"ת דרושים לשי"ש ע' אחקב. נוסח שני נמצא בכרך 864 (ת, ב) ורשום: ביאור על תורה של שבת תשובה דשנת תקס"ט ממוה"רד שיח"י.
 בסי' אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב (קה"ת — תשמ"ב) בע' תרנג (אגרת לבנו כ"ק אדמו"ר מוהר"י"צ) כותב: "בספר תקס"ח [ראה לעיל בה"רשימה קצרה" אות א] מונחים דפים כ"ק כ"ק אדמו"ר ש"ע וצוקללה"ה [אדמו"ר הצ"צ] הגהות על הבי' דשובה ישראל שבספי' הג"ל תשלח לי הודים הג"ל ע"כ, (ואינו ברור אם דפים אלו הם ההגהות שנדפסו באוה"ת הג"ל, או שהם הגהות אחרות שלא הגיעו לידינו).

תתקמ רשימת המאמרים דשנת תקס"ח

להבין ענין הלולב ומינוי" ושאבתם מים בששון" זוהר פ' בלק כו' ה' בוקר תשמע קולי"*

---

78) גרפס לעיל ח"א ע' חמב, ובסידור שער הלולב רסג, ג. נמצא ג"כ בבוך 8°3549 (986 נא, א).

79) בהיום יום ע' צו : הצ"צ סיפר : „תקס"ט האבען מיר געהערט דעם זעקסטן מעל דעם ושאבתם מים — הראשון — פון לקו"ת" [סוכות עה, ג. וראה ג"כ ספה"מ אתהלך לאזניא ע' קלב].

מאמר זה שבלקו"ת נמצא ג"כ בבוך 8°2916 (960 רפד, א) ורשום : מאדמו"ר בשמע"צ שנת תק"ס.

80) גרפס לעיל ח"א ע' תנא (ובביאוה"ז לאדהאמ"צ קח, א). מאמר זה נמצא בבוך תקס"ח (שממנו גרפס לעיל) בסוף מאמרי תקס"ח ולפני מאמר ש"פ נח תקס"ט, ואינו ברור זמן אמירתו.

אהיה חיונה אי אנה תפלא יניינון ו זא א' .
 אש' הנה נכות קנא א' .
 אס' ביאור ויעין בקית הא קנא ק' .
 אנצחיק ינסת נענעש ענא א' .
 אבה יעקס נסר קנא א' .
 ביאנס על פל האקן הגאת קנא ק' .
 ביאור חסן קנא א' .
 ביאור על ששיא הנה נאסלת - קנא א' .
 בי ארתה תאיר נבי הני' הא קנא א' .
 ביאור על פל קנא א' .
 גבה ויש כי ארתה אקניא קנא א' .
 גבה ותי וקחא אגיסה אול גיחא קס' א' .
 קן פוכת יק' קנא ק' .
 ביאור על פל קנא א' .
 גהר ותי ויבא עב על האטב נע א' .
 ויפס אגיסה ויצונק אז כנ' נע א' .
 ביאור על הט שז עטן וסיי הני' נע א' .
 גבה ותי ויבא קטחון קנא א' .
 הנת עבאור נס אקס פי יקני' נס א' .
 אבה נס ארת ראס קנא נס א' .
 הנפות אבה ונצחיק נע א' .
 סייך אבה נצחיק וסאינ' ה' .
 סייך אבה יאה ונעמי ה' ה' א' .
 יכה ספ פנמס אכל היועגלת האו אונס כטא' ה' א' .
 כונס השבת יעמי ה' ה' .
 ולא תחלו ארת סס נמסן ה' ה' .
 נספחמס אפס ה' א' .
 נסלה ולא תסול קוז נסא א' .
 ונתת אונס כמא' רנא' ק' .
 הנפות אבה התכסות הפספס' ח' ק' .

ונ' א'
 ונ' ב'

ונ' א'
 ונ' ב'

פקסימיליא של חלק ממפתח בוך תקסירח
 (ראה לעיל בהרשימה קצרה עיד הכתי"י)
 — ההוספה על צד הגליון היא בגוכייק אדמויר מוהרשי"ב נ"ע —

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
זוונתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשא
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
נכדתו מלכה בת אסתר
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים

